

Justerat onsdagen den 7 december 2005.

Conny Andersson

Inger Linge

Tore Lidbom

§ 287

Inledning

Ordföranden förklarade sammanträdet öppnat.

Upprop förrättades varvid närvaro och frånvaro på grund av anmälda förhinder antecknades i enlighet med bilagda uppropslistor, bilagorna A och B.

Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

§ 288

Kungörelse och annonsering

Kungörelsen om fullmäktiges sammanträde utsändes den 10 november 2005 till fullmäktiges ledamöter och ersättare samt länsstyrelsen. Kungörelsen anslogs samma dag på landstingets anslagstavla.

Föredragningslistan infördes den 14 och 15 november 2005 i de tidningar där enligt fullmäktiges beslut annonsering ska ske.

Tillägg till föredragningslistan anslogs den 18 november 2005 på landstingets anslagstavla och utsändes samma dag till fullmäktiges ledamöter och ersättare.

Det antecknades att sammanträdet utlysts i laga ordning.

§ 289

Justering

Att jämte ordföranden justera sammanträdet protokoll utsågs förste och andre vice ordföranden.

Protokollet ska justeras senast onsdagen den 7 december 2005.

Fullmäktige beslutade enligt ordförandens förslag att växeltjänstgöring fick ske under behandlingen av § 294.

Anmälningssärenden

§ 290

Anmälan av länsstyrelsens beslut att för tiden t o m den 31 oktober 2006 till ny ledamot i valkrets NO efter Christina Andersson (fp) inkalla Caroline Åkerhielm (fp) och till ny ersättare utse Lars Tunberg (fp), till ny ersättare i valkrets NV efter Annette Nylund (s) utse Bo Johansson (s), till ny ersättare i valkrets SO efter Lovisa Arvidsson (s) utse Leif Kjellstrand (s), till ny ersättare i valkrets SV efter Ewy Gaude (s) utse Johan Järvklo (s) och till ny ersättare i valkrets O efter Sunhild Dietrich (mp) utse Mikael Carlsson (mp)

LS 0508-1339, 0509-1534, 1554, 1666, 0510-1718

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

§ 291

Revisorernas höstrapport till landstingsfullmäktige 2005

LS 0511-1929

Anf. 1-2

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz samt Georg Jönsson.

Efter förslag från ordföranden lades anmälan till handlingarna.

Beslutsärenden

§ 292

Fastställande av sammanträdesdag för landstingsfullmäktige i november 2006 (förslag 132)

LS 0509-1628

Fullmäktige beslutade

att ändra beslutet om sammanträdesdag för valärenden från den 2 november 2006 till den 7 november 2006.

§ 293

Delårsbokslut per den 31 augusti 2005 och prognos för 2005 (förslag 133)

LS 0506-1119

Anf. 3-13

I ärendet yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Chris Heister, Birgitta Rydberg och Stig Nyman.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till m-, fp- och kd-ledamöternas reservation i landstingsstyrelsen

Ordföranden ställde propositioner om bifall till yrkandena ovan och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

BESLUT

Fullmäktige beslutade enligt landstingsstyrelsens förslag

att fastställa delårsbokslut och prognos för helåret 2005.

RESERVATION

M-, fp- och kd-ledamöterna reserverade sig mot fullmäktiges beslut till förmån för den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen.

§ 294

Budget för Stockholms läns landsting för 2006 och plan för åren 2007-2008 samt investeringsbudget för 2006 och plan för 2007-2010 (förslag 134)

LS 0504-0744

Ordföranden föreslog att ärendet skulle behandlas enligt följande

- A Överläggning om ärendet i dess helhet.
- (1) Hälso- och sjukvård (inkl tandvård)
 - (2) Revisorskollegiet
 - (3) Regionplane- och trafiknämnden
 - (4) SL-koncernen
 - (5) Färdtjänstnämnden
 - (6) WÅAB
 - (7) Kulturnämnden
 - (8) Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl ägar-, investerings-, miljö- och personalfrågor)
 - (9) Patientnämnden

(10) Övriga punkter i hemställen

B Beslut beträffande budgeten och flerårsberäkningar.

Efter förslag från ordförande beslutade fullmäktige att beslut rörande punkter 1) - 10) ovan skall fattas i anslutning till punkten B.

Landstingsfullmäktige godkände den av ordföranden föreslagna behandlingsordningen.

Överläggning beträffande budgeten i dess helhet. Anf. 14-67

Vid överläggningen yttrade sig landstingsråden Ingela Nylund Watz, Chris Heister, Birgitta Rydberg, Birgitta Sevefjord, Stig Nyman, Raymond Wigg och Dag Larsson, Gunilla Helmerson, landstingsrådet Maria Wallhager, Lotten von Hofsten, Pia Lidwall, Lena-Maj Anding, Juan Carlos Cebrian, Anders Lönnberg, Charlotte Broberg, Håkan Jörnehed, Gunilla Roxby-Cromvall, Brit Rundberg, Birgitta Henricson samt Andres Käarik.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag
- 2) bifall till vid sammanträdet framlagda förslag av s-, v- och mp-ledamöterna
- 2) bifall till m-ledamöternas förslag
- 3) bifall till fp-ledamöternas förslag
- 4) bifall till kd-ledamöternas förslag
- 5) bifall till vid sammanträdet framlagda förslag av kd-ledamöterna

Hälso- och sjukvård (inkl tandvård) Anf. 68-179

I ärendet yttrade sig landstingsråden Inger Ros, Christer G Wennerholm, Birgitta Rydberg och Birgitta Sevefjord, Pia Lidwall, Lena-Maj Anding, Kristina Söderlund, Filippa Reinfeldt, Anders Lönnberg, Andres Käarik, Håkan Jörnehed, Lars Joakim Lundquist, landstingsrådet Raymond Wigg, Boel Carlsson, Lennart Rohdin, Gunilla Roxby-Cromvall, Inga-Britt Backlund, Esabelle Reshdouni, Georg Gustafsson, Mia Birgersson, Mikael Sundesten, landstingsrådet Stig Nyman, Torbjörn Rosdahl, Cecilia Carpelan, Jan Stefansson, Gunilla Helmerson, Monica Karlsson, Margareta Randwall, Juan Carlos Cebrian, Gunilla Thorsson, Kenneth Sjökvist, Marie Ljungberg Schött, Olov Lindquist, Janet Mackegård, Miriam Bengtsson, Fredrik Kronberg, Lena Cronvall-Morén, Lena Huss, Olof Pontusson samt Håkan Jonsson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 1
- 2) bifall till tilläggsförslag av s-, v- och mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 3) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 4) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 5) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1
- 6) bifall till tilläggsförslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 1

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 1.

Revisorskollegiet

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 2
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 2

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 2.

Karl-Axel Boström och Ulf Uebel deltog ej i beslut rörande Revisionskollegiet.

Sammanträdet avslutades kl 21.30 för att återupptas nästa dag kl 09.30.

Upprop förrättades den 23 november 2005 varvid närvaro och frånvaro antecknades i enlighet med bilagda uppropslista B. Fullmäktige godkände de anmälda förhindren.

Regionplane- och trafiknämnden

Anf. 180-201

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Dag Larsson, Anders Gustâv, Christina Berlin, Jan Strömdahl, Pia Lidwall, Bengt Cedrenius, Håkan Jonsson, Camilla Strandman Helena Markstedt samt landstingsrådet Maria Wallhager.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 3
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 3

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 3.

SL-koncernen

Anf. 202-238

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Anna Kettner, Hans-Erik Malmros, landstingsrådet Maria Wallhager, Jan Strömdahl, Michael Stjernström, Åke Askensten, Nanna Wikholm, Christina Lyngå, Charlotte Broberg, John Glas, Saime Bilici, Åke Holmström, Adnan Can, Lennart Kalderén, Barbro Svanström, landstingsrådet Dag Larsson, Urban Ryadal samt Elin Låby.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 4
- 2) bifall till tilläggförslag av s-, v- och mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4
- 3) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4
- 4) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4
- 5) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 4

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 4.

Färdtjänstnämnden

Anf. 239-249

I ärendet yttrade sig Johan Sjölander, Boris von Uexküll, Birgitta Bexelius, Pelle Börjesson, Magnus Agestav, Åke Askensten samt Birgitta Henricson.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 5
- 2) bifall till tilläggförslag av s-, v- och mp-ledamöternas på sätt som framgår av bilaga 5

- 3) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5
- 4) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5
- 5) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 5

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 5.

WÅAB

Anf. 250-264

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Anna Kettner, Jan Olov Sundström, Caroline Åkerhielm, Michael Stjernström, Camilla Strandman Lennart Rohdin, landstingsrådet Maria Wallhager, Hans-Erik Malmros samt Boris von Uexküll.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 6
- 2) bifall till tilläggsförslag av s-, v- och mp-ledamöternas på sätt som framgår av bilaga 6
- 3) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6
- 4) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6
- 5) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 6

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 6.

Kulturnämnden

Anf. 265-292

I ärendet yttrade sig landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Marianne Watz, Karin Ekdahl Wästberg, Jan Wattsgård, Sonia Lunnergård, landstingsrådet Raymond Wigg, Ulla Parkdal, Torbjörn Rosdahl, Lotten von Hofsten, Gizela Sladic, Staffan Sjäodén, Andres Käärik, Rolf Bromme, Carl-Anders Ifvarsson samt Bengt Cedrenius.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 7
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 7

De ställda yrkandena om ändringar behandlades på sätt som anges i bilaga 7.

Landstingsstyrelsen/Finansiering (inkl ägar-, investerings-, miljö- och personalfrågor)

Anf. 293-348

I ärendet yttrade sig landstingsråden Lars Dahlberg, Lars Åstrand, Margaretha Herthelius, Håkan Jörnehed, landstingsråden Stig Nyman och Raymond Wigg, Shadi Larsson, Lars Joakim Lundqvist, landstingsrådet Birgitta Rydberg, Anders Lönnberg, Brit Rundberg, landstingsrådet Chris Heister, Bengt Cedrenius, landstingsrådet Ingela Nylund Watz, Jan Olov Sundström, Camilla Strandman samt Andres Käärik.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 8
- 2) bifall till tilläggförslag av s-, v- och mp-ledamöternas på sätt som framgår av bilaga 8
- 3) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8
- 4) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8
- 5) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 8

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 8.

Patientnämnden

I ärendet yttrade sig Christina Tallberg, Elisabeth Dingertz samt landstingsrådet Stig Nyman.

YRKANDEN

- 1) bifall till landstingsstyrelsens förslag på sätt som framgår av bilaga 9
- 2) bifall till tilläggförslag av s-, v- och mp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9
- 2) bifall till förslag av m-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9
- 3) bifall till förslag av fp-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9
- 4) bifall till förslag av kd-ledamöterna på sätt som framgår av bilaga 9

De ställda yrkandena behandlades på sätt som anges i bilaga 9.

Ordföranden konstaterade härfter att under överläggningarna framställda yrkanden beträffande förslaget till budget för 2006 och flerårsberäkningar för åren 2007-2008 för Stockholms läns landsting och landstingsägda bolag behandlats, varvid fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag jämte framlagda tilläggsyrkanden från s-, v- och mp-ledamöterna samt kd-ledamöterna.

Reservationer anfördes av m-ledamöterna, fp-ledamöterna och kd-ledamöterna till förmån för respektive partigrupps säryrkanden och övriga under överläggningen ställda yrkanden i de fall yrkandena inte bifallits av landstingsfullmäktige.

Reservationer anfördes även av s-, v- och mp-ledamöterna, till förmån för de under överläggningen ställda yrkanden, i de fall yrkandena inte bifallits av landstingsfullmäktige.

Mot beslut rörande punkten 124 under avsnittet Hälso- och sjukvård reserverade sig Lennart Rohdin, Rolf Bromme samt Fatima Nur.

M-ledamöterna deltog ej i besluten rörande punkterna 57, 60, 61 och 165 under avsnittet Hälso- och sjukvård.

Fp- och kd-ledamöterna deltog ej i besluten under punkterna 57, 60 och 61 under avsnittet Hälso- och sjukvård.

M- och kd-ledamöterna deltog ej beslutet rörande punkten 34 under avsnittet Landstingsstyrelsen/finansiering.

Övriga ej behandlade att-satser i landstingsstyrelsens budgetförslag togs sedan upp till behandling.

1:a att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till m-, fp- och kd-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

2:a att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till m-, fp- och kd-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

4:e att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till m-, fp- och kd-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

40:e att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till m-, fp- och kd-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

41:a att-satsen: Ordföranden ställde propositioner om bifall respektive avslag till landstingsstyrelsens förslag och till m-, fp- och kd-ledamöternas respektive förslag och fann att fullmäktige bifallit landstingsstyrelsens förslag.

Fullmäktige hade sammanfattningsvis beslutat

att fastställa resultatbudget, balansbudget och finansieringsbudget för år 2006 och planer för åren 2007-2008 enligt bilaga till landstingsstyrelsens förslag

att fastställa investeringsbudgeten för år 2006 samt plan för åren 2007-2010 enligt bilaga

att fastställa landstingsskatten för år 2006 till 12,27 kronor per skattekrona
att fastställa Stockholms läns landstings driftsbudget för år 2006 enligt upprättat förslag till landstingsbidrag/tillskott och resultat- och avkastningskrav för respektive nämnd/styrelse och bolag

att fastställa taxor och avgifter för år 2006 i enlighet med vad som föreslås i bilaga till landstingsstyrelsens förslag

att från och med 1 maj 2006 införa enhetligt kupongpris på enstaka resa oavsett reslängd i SL-trafiken

att från och med 1 juli 2006 införa avgiftsfri barnsjukvård upp till 18 års ålder på sjukhusens akutmottagningar

att uppdra till AB Storstockholms Lokaltrafik, Waxholmsbolaget och färdtjänstnämnden att under 2006 höja åldersgränsen för rätt till ungdomsrabatt så att den omfattar alla under 20 års ålder

att tillföra Karolinska Universitetssjukhuset ett villkorat ägartillskott om 140 000 000 kronor i form av ett driftsbidrag för 2006

att uppdra åt Karolinska Universitetssjukhuset att i nära samverkan med landstingsstyrelsen/ägarutskottet närmare precisera användningen av det villkorade tillskottet

att uppdra åt Karolinska Universitetssjukhuset att under 2006 löpande rapportera till landstingsstyrelsen/ägarutskottet hur sjukhusets ekonomi och verksamhet utvecklas

att överföra dialysverksamheten vid Löwenströmska organisatoriskt från Karolinska Universitetssjukhuset till Danderyds sjukhus AB från och med den 1 januari 2006

att uppdra åt Danderyds sjukhus AB att - inom ramen för egen nuvarande dialysverksamhet och dialysverksamheten vid Löwenströmska - utreda förutsättningarna för

decentraliserad vård med dialysenhet förlagd till Norrtälje sjukhus och differentierad vård med ett ökat inslag av självdialys och hemdialys

att uppdra åt Karolinska Universitetssjukhuset att i samarbete med Danderyds Sjukhus AB samordna jour- och beredskapsorganisationen för den samlade njurmedicinska vården

att godkänna överflyttning av driftsansvar för onkologiskt centrum från landstingsstyrelsen till Karolinska universitetssjukhuset

att uppdra åt samverkansnämnden att fastställa uppdrag och styrform för onkologiskt centrum vid Karolinska Universitetssjukhuset

att anvisa tilläggsanslag med 3 200 000 kronor för onkologiskt centrum vid Karolinska Universitetssjukhuset under förutsättning av samverkansnämndens beslut och beslut av kommunstyrelsen Gotland om ökat anslag

att uppdra till samtliga förvaltningar och bolag att senast den 31 mars 2006 upprätta lokala handlingsplaner för genomförande av landstingets folkhälsopolicy

att uppdra åt landstingsstyrelsen/hälso- och sjukvårdsutskottet att se över hur patienternas rätt/landstingets skyldigheter i vården kan förtydligas, utvecklas och kommuniceras i syfte att uppnå en större medvetenhet om dessa bland befolkningen

att uppdra till landstingsstyrelsen att genomföra en översyn av policydokumentet "Värdegrunden för hälso- och sjukvården" samt komplettera denna med särskilt avseende på barn, genusfrågor och funktionshinder

att uppdra åt landstingsstyrelsen/hälso- och sjukvårdsutskottet att se över hur insatserna kan förstärkas för att öka antalet organdonationer samt särskilt belysa hur samordningen mellan sjukhusen kan förbättras

att uppdra åt landstingsstyrelsen/hälso- och sjukvårdsutskottet att utreda hur tandvården kan förbättras för tortyrskadade och andra grupper som utsatts för fysiskt våld mot tänder och käke

att uppdra åt landstingsstyrelsen att i samarbete med Karolinska Institutet utreda hur forskningsanknytningen inom området autism/neurologiska utvecklingsavvikelser kan stärkas

att uppdra åt landstingsstyrelsen/hälso- och sjukvårdsutskottet att utreda huruvida tandhälsosinformation ska ges till blivande föräldrar via mödravårdscentralerna

att uppdra åt landstingsstyrelsen/hälso- och sjukvårdsutskottet att utreda hur pappagrupperverksamhet kan integreras i barnavårdscentralernas och mödravårdscentralernas uppdrag

att uppdra till samtliga förvaltningar och bolag att upprätta en plan på två års sikt för sin personalförsörjning

att uppdra till samtliga förvaltningar och bolag att ta fram en jämställdhetsplan respektive en separat mångfaldsplan

att uppdra till samtliga förvaltningar och bolag att utarbeta ett kompetensutvecklingsprogram utifrån sin verksamhetsplan

att inrätta ett pris för goda insatser gällande bemötande och tillgänglighet för funktionshindrade

att uppdra åt AB Storstockholms Lokaltrafik ges SL i uppdrag att utöver redan planerade ombyggnader forcera arbetet med åtgärder för att minska höjdskillnader mellan perrong och insteg i tunnelbanan

att bevilja regionplane- och trafiknämnden ett särskilt projektanslag 2006 på 2 000 000 kronor för arbete med processen kring trafikens infrastruktur i Stockholms län och Mälardalen

att uppdra åt landstingsstyrelsen att i samverkan med berörda verksamheter utarbeta en långsiktig investeringsstrategi för landstinget med särskilt fokus på de prioriteringar som landstingets långsiktiga ekonomiska utrymme medger

att bevilja Locum AB ett ökat förvaltningsarvode 2006 med 9 000 000 kronor att finansieras inom ramen för avkastningskravet på Landstingsfastigheter Stockholm

att uppdra åt landstingsstyrelsen att teckna nytt förvaltningsavtal med Locum AB med giltighet från och med 2007

att uppdra åt landstingsstyrelsen att i direktiven för arbetet med budget 2007 och planering 2008-2009 redovisa förslag till modell för kostnadsfördelning och finansiering av GVD från och med 2007

att uppdra åt landstingsstyrelsen att tillsammans med sjukhusen genomföra inventering samt utreda framtida kapacitet och utformning av operationssalar vid akutsjukhusen

att uppdra åt landstingsstyrelsen att ta fram generella modeller för finansiering av IT inom hälso- och sjukvården

att uppdra åt nämnder/styrelser och bolag att säkerställa användandet av miljökonsekvensbeskrivningar i samband med beslutsfattande

att bemyndiga landstingsstyrelsen att fastställa slutliga bidrag till Stiftelserna vid Novum forskningspark, Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län och ALMI AB samt att finansiera därvid tillkommande medelsbehov ur anslag som står till styrelsens förfogande

att i övrigt godkänna vad som anförts i förslag till budget för år 2006 med plan för åren 2007-2008

att bemyndiga landstingsstyrelsen att göra justeringar av teknisk art avseende denna budget

att uppdra åt utskott/nämnder/bolagsstyrelser att utforma sina respektive slutliga budgetar i enlighet med denna budget

att nämnder och styrelser skall överlämna behandlad budget till landstingsstyrelsen i enlighet med de anvisningar som koncernledningen utfärdar på landstingsstyrelsens uppdrag senast den 20 januari 2006

att uppdra åt landstingsstyrelsen att anmäla slutlig budget till landstingsfullmäktige senast vid fullmäktigesammanträdet i mars år 2006

att barnklinikerna ges en utökad beställning

att inrätta en länsövergripande organisation för specialiserad och avancerad hem-sjukvård för barn och tillskjuta resurser för detta i enlighet med landstingsstyrelsens förslag

att fortsätta arbetet med att skapa en sammanhållen vårdkedja i förlossningsvården

att neonatalvården byggs ut enligt landstingsstyrelsens förslag

att fortsätta pågående utbyggnad med familjevård för nyblivna föräldrar

att landstinget ska på nationell nivå fortsätta verka för IT-system som tillåter uppföljning av patientsäkerhet, kvalitets-, effektivitets och produktivitets jämförelser

att nolltolerans mot köer i cancersjukvården införs

att en regional utvecklingsplan för cancervården tas fram

att förstärka den palliativa cancervården

att antalet robotoperationer för behandling av prostatacancer utökas

att nya läkemedel inom bland annat onkologi och hematologi införs

att mammografiscreeningsprogrammet fortsätter att utökas

att förslag till bröstcancervårdkedja utarbetas

att tillskjuta medel för att fullfölja den nationella vårdgaranti som infördes den

1 november 2005 och som omfattar all planerad behandling som utförs inom den landstingsfinansierade vården, det vill säga inklusive rehabilitering, all psykiatri, neuropsykiatri, missbruksvård och medicinskt motiverad psykoterapi

att fortsätta utveckla styrmodellen inom hälso- och sjukvården avseende både beställarstyrning och ägarstyrning

att ett antal nya närakuter inrättas i enlighet med landstingsstyrelsens förslag

att närsjukvårdscentrum upprättas inom ett antal geografiska områden

att öppettiderna i närsjukvården utökas

att närsjukvårdens kompetens stärks inom området mäns våld mot kvinnor

att samarbete inleds med kommuner och andra aktörer kring förebyggande och behandling av våldsbenägna män

att ett antal närakuter förstärks med barnkompetens

att en översyn av barnläkarmottagningarnas uppdrag, kompetens och roll i den fortsatta närsjukvårdsutvecklingen genomförs

att sjukvårdsrådgivningen fortsätter utvecklas

att patienter ska ha fortsatt rätt att välja vårdgivare

att patientens ställning skall stärkas

att pågående arbete med förbättrad patientsäkerhet ska fortsätta

att fortsätta utveckla vårdens ersättningsystem för ökad produktivitet, kvalitet och tillgänglighet

att ersättningsystemen inom vården ska vara lika för offentliga och privata vårdgivare så att särlösningar inte görs för privata vårdgivare

att successivt införa vårdlotsar för patientgrupper med särskilda behov

att antalet demensutredningar ökar i enlighet med landstingsstyrelsens förslag

att äldres möjligheter till hemsjukvård förbättras

att hembesök av äldreteam utvecklas vidare

att för äldre multisjuka successivt införa vårdkoordinatorer/vårdlotsar så att dessa patienters vårdbehov kan tillgodoses bättre

att ett antal projekt genomförs med hälsokontroller/hälsosamtal för personer över 75 år

att fortsätta utöka antalet palliativa vårdplatser

att införa nya äldrevårdcentraler i samverkan med ett antal kommuner

att arbetet med ”trygghetskvitto” utvecklas ytterligare genom fördjupad samverkan mellan närsjukvård, specialistvård och kommunernas äldreomsorg

att förstärka strokevården med logoped och kurator

att förbättra hemrehabiliteringen för äldre genom ett antal stroketeam inrättas

att läkemedelsgenomgångar för äldre genomförs

att fortsätta satsningen på äldres behov av munhälsobedömningar

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att uppdraga åt verksamheterna att implementera den policy kring PEG-operationer som just nu utarbetas inom professionen

att resurserna för geropsykiatri utökas

att påbörja utredningsarbete och förstärkning av den psykiatriska vård som riktas till äldre

att insatser för personer med ADHD utvecklas och att uppbyggnaden av ett kompetenscenter fortsätter

att utöka antalet vårdplatser inom psykiatrin

att utöka resurserna till barn- och ungdomspsykiatrin enligt landstingsstyrelsens förslag

att utöka mellanvårdsformerna inom psykiatrin i samverkan med både offentliga och privata vårdgivare

att i samarbete med frivilligorganisationer fortsätta arbetet med telefonjour för psykiskt sjuka och deras anhöriga

att frivilligorganisationernas insatser tas tillvara inom missbrukarvården

att åstadkomma bättre samordning mellan akutmottagningarna för personer med psykisk sjukdom och missbruk

att den specialiserade ätstörningsvården förstärks med slutenvårdsplatser och ytterligare ett mobilt team

att fler akutvårdsplatser inom ätstörningsvården tillskapas

att fler familjecentraler inrättas

att samarbetet mellan allmänpsykiatri, beroendevård och kommuner ör personer med både psykisk sjukdom och missbruk fördjupas

att fortsätta utöka antalet jourläkarbilar som stöd för det akuta omhändertagandet för barn och äldre

att sjuk- och tandvården för hemlösa förstärks

att utöka resurserna till teckentolk för döva och hörselskadade

att resurser avsätts enligt lanstingsstyrelsens förslag så att fler diabetiker erbjuds ögonbottenfotografering

att verksamheten vid hjälpmedelscentral Syd ska följas och frågan om upphandling prövas för ställningstagande under 2006

att landstinget ska i syfte att underlätta effektiv användning av ny teknik inom vården på nationell nivå verka för införande av elektroniska identifikationssystem och nödvändiga revideringar av patientjournaler

att aktivt verka för att öka tillgängligheten för patienten inom sjukvården

att genomföra en folkhälsoenkät under år 2006 som underlag för en ny folkhälso- och sjukvårdsrapport

att fysisk aktivitet på recept (FaR) utvecklas som arbetsverktyg i hela landstinget

att hälsocentraler – vårdcentraler med breddad kompetens i hälsofrågor – utvecklas

att i samarbete med bland annat Apoteket pröva verksamhet med så kallade Hälsotorg

att landstingsstyrelsen/hälso- och sjukvårdsutskottet ges i uppdrag att senast den sista augusti 2006 slutföra den pågående utredningen om hur stödet bäst kan samordnas kring personer med funktionshinder

att landstingsstyrelsen/hälso- och sjukvårdsutskottet ges i uppdrag att i syfte att effektivisera och öka säkerheten inom läkemedelsområdet under våren 2006 initiera de två projekt, varav det ena inriktas på äldre och läkemedel på basis av en aktuell fokusrapport från Medicinska programarbetet och det andra om samverkan med Apoteket för att bättre nyttja farmaceuternas kunskaper i vården

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att senast den sista augusti 2006 slutföra det uppdrag som tidigare givits om att undersöka förutsättningarna för ett samlat högkostnadsskydd för kroniker, multisjuka och funktionshindrade

att jämförelser ska göras av erhållen vård mellan olika behovsgrupper, befolkningsgrupper, prioriterade grupper samt mellan könen

att de regionala vårdprogrammen inriktas på att undanröja skillnader i erhållen vård mellan kvinnor och män

att mottagningen för våldtagna kvinnor utvecklas till full kapacitet

att en mottagning för rehabilitering vid stress inrättas vid Danderyds sjukhus

att metoder och behandling vid kronisk trötthet utarbetas

att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att efter utredning och uppföljning föreslå en ny ordning för fördelningen av landstingsstyrelsens forskningsanslag som tar sin utgångspunkt i vård- och diagnosområden snarare än vårdenhet

att AB Storstockholms Lokaltrafik ska verka för samordning av trafikhuvudmännens taxesystem i Mälardalen under förutsättning av ett bibehållande av enhetstaxan i Stockholms län

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att inom ramen för utredningsuppdraget om översyn av taxesystemet utreda frågan om studentrabatt

att medel tillskjuts för Roslagsbanan i enlighet med landstingsstyrelsens förslag

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att återkomma med en åtgärdsplan för ökad punktlighet i hela SL-trafiken

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att återkomma med en åtgärdsplan för att kraftigt förbättra störningsinformationen i hela SL-trafiken

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att införa öppen spärrlinje vid Slussens norra uppgång under morgonrusningen

att AB Storstockholms Lokaltrafik i samverkan med WÅAB och Färdtjänsten fortsätter arbetet med att skapa bättre förutsättningar för funktionshindrade att nyttja den allmänna kollektivtrafiken

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att montera taktila markeringar i tunnelbanan enligt landstingsstyrelsens förslag

att tillsammans med samtliga länets kommuner arbeta för att stoppa klotter och skadegörelse

att AB Storstockholms Lokaltrafik fortsätter det framgångsrika arbetet med att minimera fuskåkandet och säkra biljettintäkterna

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att som en del i genomförandet av landstingets arbete i enlighet med FNs barnkonvention utveckla barn och ungdomars inflytande

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att fortsätta utveckla möjligheterna till ökade kommersiella intäkter

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att stärka samarbetet med ideella organisationer som Lugna gatan, Farsor och morsor på stan och Stadsmissionen för att öka tryggheten i kollektivtrafiken

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att verka för kunskapsöverföring med t ex KTH för att stimulera forskning inom kollektivtrafiken och underlätta implementering av befintliga forskningsprojekt

att AB Storstockholms Lokaltrafik ges i uppdrag att ingå avtal med Stockholms kommun om projekt med biogasbåtar avseende biljettsystem och trafikplanering

att fortsätta utbyggnaden av närtrafiken enligt landstingsstyrelsens förslag

att Waxholmsbolaget ges i uppdrag att sluta avtal med Stockholms stad om drift av biogasbåtar, sluta avtal med fristående intressenter om driftsbidrag samt samarbeta med SL om biljettsystem och trafikplanering

att priset för kontantbiljett i hamntrafik skall vara helt pris 30 kronor och reducerat pris 20 kronor

att kulturnämnden ska sträva efter att kvinnor och män samt flickor och pojkar får del av bidrag på ett rättvist och jämställt sätt

att antalet ST-läkare utökas med 40 i enlighet med landstingsstyrelsens förslag

att landstinget ska aktivt arbeta för att öka vårdpersonalens patientnära tid och minska administrativt kringarbete

att fortsätta arbetet utifrån hälsoplanen samt att avsätta medel för arbetsmiljö och friskvårdsprojekt i enlighet med landstingsstyrelsens förslag

att samtliga medarbetare ska ha rätt till minst ett årligt utvecklingssamtal med sin närmaste chef

att landstingets chefer ges utbildning i genomförande av utvecklingssamtal

att nattarbetstiden inom vården ska kortas med två timmar per vecka

att åtgärder vidtas som underlättar befattningsutveckling för lågavlönande personalkategorier enligt landstingsstyrelsens förslag

att landstinget ska på motsvarande sätt som skett under åren 2004 och 2005 ska fortsätta göra amorteringar på landstingets låneskuld när det ekonomiska läget så medger

att nämnder/styrelser och bolag fortsätter pågående arbete med att förbättra tillgänglighet och bemötande av funktionshindrade

att hälsokonsekvensbeskrivningar görs vid samtliga större beslut

att patientnämnden och hälso- och sjukvårdsutskottet ges i uppdrag att utreda om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att stärka patientsäkerheten

Valärenden

§ 295

Vissa val och fyllnadsval samt *bordlagda* val m m (förslag 136)

LS 0502-0321, 0505-0888, 0506-1013, 1135, 0508-1338, 1396, 0509-1533, 1614, 1705, 0510-1741, 1742, 1799, 0511-1964, 1965

Fullmäktige beslutade att medge befrielse för Swen Söderman (mp) från uppdraget som ersättare i Socsamnämnden i Haninge, för Sirkka-Liisa Hedström (v) fr o m den 1 januari 2006 från uppdragen som ledamot i landstingsstyrelsen, och ersättare i styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB, för Brit Rundberg (v) fr o m den 1 januari 2006 från ledamot i styrelsen för Landstingshuset i Stockholm AB.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Landstingsstyrelsen fr o m den 1 januari 2006 intill det sammanträde då val av styrelse förrättas efter nästkommande allmänna val av landstingsfullmäktige

Ledamot

v Måns Almqvist (efter Sirkka-Liisa Hedström)

Landstingshuset i Stockholm AB fr om den 1 januari 2006 intill utgången av 2006

Ledamot

v Måns Almqvist (efter Brit Rundberg)

Ersättare

v Brit Rundberg (efter Sirkka-Liisa Hedström)

Länsrätten intill utgången av 2006

Nämndemän

m Britt-Marie Embring (efter Katja Bähr)

Bordlagda val**Norrtäljes gemensamma hälso- och sjukvårds och omsorgsnämnd**

fr o m 1 januari 2006 t o m 31 december 2006

Ledamöter

Ersättare

mp Helena Ekekihl

v Catharina Wahlgren

m Birgitta Lagerlund

Ordning för ersättares inträde mellan de för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna valda ersättarna:

För ledamöterna Jonsson och Carlsson inträder ersättarna Lönnberg, Sander och Wahlgren; För ledamoten Ekekihl inträder ersättarna Wahlgren, Lönnberg och Sander; För ledamöterna Cronvall-Morén och Lindblad-Söderman inträder ersättarna Lagerlund, Nyman och Pettersson; För ledamoten Rohdin inträder ersättarna Pettersson, Nyman och Lagerlund.

Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes Sjukvård och Omsorg intill utgången av 2006

Ledamot, tillika vice ordförande

s Anders Lönnberg

Lekmannarevisorer

Revisorer

v Thomas Magnusson
m Bernt Östh

Revisorsersättare

s Siv Blomqvist
fp Lars Bergstig

Detta val upphäver tidigare fattat beslut om val till förbundet den 11 oktober 2005 § 273

Norrtäljes gemensamma hälso- och sjukvårds- och omsorgsbolag från ordinarie bolagsstämma 2006 intill slutet av ordinarie bolagsstämma det fjärde räkenskapsåret efter revisorsvalet

Lekmannarevisorer

Revisorsersättare

fp Lars Bergstig

Stiftelsen Clara intill utgången av 2006

Ledamot

- Enrique Arias (efter P O Edin)

Samordningsförbundet Botkyrka fr o m 1 januari 2006 t o m 31 december 2006

Ledamot

s Mattias Gökinan

Samordningsförbundet för rehabilitering i Södertälje fr o m 1 november 2005 t o m 31 december 2006

Ledamöter

s Adnan Can

Revisor

s Göran Hammarsjö

Länsrätten intill utgången av 2006

Nämndemän

v Tahir Quereshi (efter Hans Marcusson)

Skattenämnden för skattekontor 2 intill utgången av 2006

Ledamot

mp Bordläggs (efter Marie Karlsson)

Skattenämnden för skattekontor 3 intill utgången av 2006

Ledamot

v Bordläggs (efter Lena Dammerud)

Stockholms läns Hemslöjdsförening intill utgången av 2006

Ledamot

mp Kerstin Slåneteg (efter Hans Åberg)

Jurymän för tryckfrihetsmål 1:a gruppen för tiden 1 januari 2006 t o m 31 december 2009

Jurymän

v Mats Einarsson
fp Anita Hagelbeck
fp David Wästberg
fp Rolf Bromme
fp Charlotte Ekberg

Jurymän för tryckfrihetsmål 2:a gruppen för tiden 1 januari 2006 t o m 31 december 2009

Jurymän

v Ingemar Björklund
fp Marianne Krüger

fp Lennart Mörner

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga följande val

en ersättare för oppositionen i Kommunalförbundet Ägarsamverkan i Norrtäljes Sjukvård och Omsorg

en ersättare Socsamnämnden i Haninge efter Swen Söderman (mp)

en ersättare i Samordningsförbundet för rehabilitering i Södertälje, (v)

en nämndeman i Svea Hovrätt efter Sevim Uzunel (v)

en nämndeman i Länsrätten efter Eleanor Rydén (kd)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor 1, (v)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor 2 efter Marie Karlsson (mp)

en ledamot i skattenämnden för skattekontor 3 efter Lena Dammerud (v)

en juryman i 1:a gruppen för tryckfrihetsmål, (mp)

§ 296

Val av nämndemän till Länsrätten i Stockholms län, Migrationsdomstolen (förslag 135)

LS 0504-0760

Fullmäktige beslutade

att välja med mandatperiod fr o m den 31 mars 2006 t o m den 31 december 2006

500 nämndemän till Länsrätten i Stockholms län, Migrationsdomstolen.

Fullmäktige valde enligt valberedningens förslag

Länsrätten, migrationsdomstolen fr o m den 31 mars 2006 t o m den 31 december 2006

Nämndemän

v	Hediye Güzel	v	Lillemor Samuelsson
v	Saime Bilici	v	Arne Arenteg
v	Johannes Bengtsson	v	Kerstin Söderberg
v	Gerardo Berrios	v	Isak Najmedin

v	Lorna Unzueta	v	Göran Ek
v	Yousef Yebari	v	Ingrid Lilja
v	Naile Aras	v	Maj-Len Eklund
v	Debora Cortes	v	Tom Kaufmann
v	Barbro Ernemo	v	Fredrik Tillman
v	Åke Mezán	v	Anna-Carin Wallin
v	Leyla Mohammad	v	Linda Jallow Löfström
v	Anastasia Swärd	v	Ove Larsson
v	Mohibul Ezdanikhan	v	Berivan Öngurur
v	Olivier Simbize	v	Lisa Holmberg
mp	Minou Sadeghpour	mp	Tony Nilsson
mp	Kjell Bergqvist	mp	Kaija Olausson
mp	Jaroslawa Braun	mp	Cecilia Engström
mp	Per Persson	mp	Else Lundin
mp	Paula Karanikola	mp	Peter Modesta
fp	Max Inverin	fp	Sören Jonsson
fp	Per Edman	fp	Staffan Wennberg
fp	Andreas Ribbefjord	fp	Ewa Palm
fp	Gulan Avci	fp	Raimo Laine
fp	Maria Stigle	fp	Wolfgang Richter
fp	Jim Malmquist	fp	Ariano Benalal
fp	Tobias Ljungvall	fp	Jan-Erik Nyberg
fp	Ninwe Maraha	fp	Vivi-Ann Lilliehöök
fp	Anna Wramner	fp	Marianne Bendix
fp	Linn Molife	fp	Gunilla Thorsson
fp	Maryam Barkadehi	fp	Marika af Winklerfelt
fp	Neytullah Seker, (Cano)	fp	Jacqueline Sylwander
fp	Agneta Gravenus Stenström	fp	Lennart Arvedson
fp	Stella Fare	fp	Ingrid Klouman
fp	Anders Okeijn	fp	Bo Wanngård
fp	Ali Sadeghvaziri	fp	Paul Zavrel
fp	Mohammad Noori	fp	Gertrud Westin -Sjödahl
fp	Anna Almqvist Lilja	fp	Anita Levander Dahmé
fp	Lars-Ove Gavelin	fp	Birgit Ernerot
fp	Lennart Mörner	fp	Ellen Vedin
fp	Karl Bern	fp	Gertrud Mankefors
fp	Matts Wallin	fp	Irene Johansson
fp	Viveca Rabenius		
kd	Amal Beseda	kd	Ulla Norman
kd	Anita Svedberg	kd	Tommy Pettersson
kd	Martin Ståhlgrén	kd	Ulf Nyman
kd	Marianne Hugo Julin	kd	Anders Tiger
kd	Raouf Ayoub	kd	Inga-Lill Engelmark-Schönning
kd	Alexander Krzymovski	kd	Lars Westberg
kd	Madeleine Mehany	kd	Ella Bohlin

kd	Sonia Lunnergård	kd	Yusuf Aydin
kd	Marilyn Holmström		

Fullmäktige beslutade enligt valberedningens förslag att bordlägga

Socialdemokraterna	180	nämndemän
Vänsterpartiet	20	nämndemän
Miljöpartiet	14	nämndemän
Moderaterna	125	nämndemän
Folkpartiet	42	nämndemän
Kristdemokraterna	19	nämndemän

Nya motioner

§ 297

Anmälan av motioner

LS 0511-2063, 2064

Nr 2005:33 av Bo Johansson och Rolf Bromme (fp) om inrättande av en busslinje mellan Danderyds sjukhus och Löwenströmska sjukhuset (Närakuten Löwet)

Nr 2005:34 av Inga-Britt Backlund m fl (kd) om graviditet och missbruk

Motionerna remitterades till landstingsstyrelsen för beredning.

Nya interpellationer

§ 298

Anmälan av interpellationer

LS 0511-2015--2017

Nr 2005:79 av Lennart Kalderén (m) om att Banverket måste kompensera SL:s resenärer

Nr 2005:80 av Staffan Sjödén (m) om att nyinköpta övervakningskameror på pendeltågen inte fungerar

Nr 2005:81 av Inga-Britt Backlund (kd) om unga och alkoholberoende

Interpellationerna ska besvaras vid nästa sammanträde.

Avslutning

Ordföranden avslutade sammanträdet kl 19.40.

Peter Freme

Yttranden vid Stockholms läns landstingsfullmäktiges budget-sammanträde den 22-23 november 2005

§ 291 Revisorernas höstrapport till landstingsfullmäktige 2005

Anförande nr 1

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag tänker inte kommentera höstrapporten i alla dess delar – det låter sig inte göras. Däremot tycker jag att det är rimligt att kommentera ett axplock ur rapporten.

Till att börja med kan man konstatera att revisorerna i grunden delar vår uppfattning att vi har kommit en bra bit på väg för att återställa förtroendet till landstingets förmåga att bedriva en ekonomiskt hållbar verksamhet, och det känns bra. Men det är ändå på sin plats att lyssna på ett antal varningens ord som revisionen faktiskt kommer med. Jag vill särskilt understryka att jag delar revisorernas uppfattning att landstinget måste fortsätta att bygga upp ett eget kapital; det har naturligtvis inte alls nått en tillräcklig nivå.

Självfallet delar jag också revisorernas uppfattning att det är viktigt att prognosen om ett starkt budgetunderskott kan konsolideras i år. Likaså är det angeläget att det goda resultat som nu prognostiseras inte får tas till intäkt för en utgiftsexpansion från verksamheterna under den resterande delen av året.

Revisorerna uttrycker vidare att det är önskvärt att delårsboksluten kan redovisas tidigare än vad som gjorts i år. Det har revisorerna återkommit till flera år i rad. Som motiv för detta anges att landstingsfullmäktige måste ha möjlighet att göra korrigeringar i budgetbeslutet, om det skulle behövas. Låt mig därför stryka under att fullmäktige såväl under 2003 som under 2004 faktiskt har fattat den typen av beslut när det har krävts. Det har kunnat göras i samband med att vi har presenterat månadsbokslut i landstingsstyrelsen.

De månadsbokslut som upprättas håller en mycket hög kvalitet och är i stora stycken fullt jämförbara med delårsbokslutet. Det vill säga att fullmäktiges möjligheter att fatta korrigerande beslut ingalunda är begränsade till delårsbokslutet. Det anförda huvudmotivet för en tidigare behandling av delårsbokslutet finner jag därför inte fullt tillräckligt. Jag vill också framhålla att det inte finns några belägg för att det delvis samtida arbetet med bokslutet för delåret och budgetprocessen skulle ha inneburit kvalitativa brister. Det påstår inte revisorerna heller – de säger endast att en sådan risk *kan* finnas.

I egenskap av föredragande landstingsråd avser jag ändå att en gång ytterligare pröva de för- och nackdelar som det innebär att hantera delårsbokslutet tidigare. Det fullmäktige då bör veta – och det har jag också vid tidigare tillfällen sagt i det här sammanhanget – är att en sådan ordning i så fall innebär att delårsbokslutet inte kan omfatta årets två första tertial; det måste också läggas i vågskålen.

Ordförande! Revisorerna rekommenderar en förenkling av budgetprocess- och resultatrapporteringens struktur, och det ska självfallet övervägas i den fortsatta hanteringen. Jag vill dock i sammanhanget varna för en återgång till den otillräckliga rapportering om ekonomin och verksamheten som tidigare varit rådande i landstingskoncernen. Det är avgörande för budgetprocess och styrning att budgetprocessen sker grundligt, likaså att den kontinuerliga rapporteringen sker på en nivå som gör ekonomisk och verksamhetsmässig styrning till en reell möjlighet. Givet att de här utgångspunkterna inte rubbas ska arbetet naturligtvis ske utan onödig komplikationsnivå.

Arbetet med specifika ägardirektiv berörs också i höstrapporten. Det arbetet beräknar vi att avsluta inom kort. Landstingsstyrelsen har behandlat förslag om detta vid sitt sammanträde i början av november, och det har i detta arbete varit angeläget med en ordentlig remisshantering med de berörda producenterna.

Jag noterar den tydliga efterlysning av mer kvalificerad information i delårsbok-slut och månadsrapporter om vårdens tillgänglighet och kvalitet som höstrapporten signalerar. Min ambition är att årsredovisningen ska innehålla en mer omfattande information i dessa båda avseenden.

Avslutningsvis vill jag, som jag gjort vid tidigare tillfällen i liknande sammanhang, understryka att jag ser revisionens granskning som ett utmärkt underlag för det fortsatta arbetet med ekonomin, styrningen och verksamhetsutvecklingen i landstingskoncernen. Den avlämnade höstrapporten kommer att utgöra ett viktigt underlag för landstingsstyrelsens fortsatta arbete.

Anförande nr 2

Georg Jönsson (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag hade inte tänkt ta till orda här, men några ord kanske ändå kan vara på sin plats.

Jag vill först tacka för orden från landstingsstyrelsens ordförande att man tar fasta på vad vi redovisar i våra rapporter. Det känns skönt att veta – vi lägger ned ett gediget arbete på att genomlysa ekonomin.

Det jag till att börja med vill framhålla är att det här är första gången som vi tittar på delårsbokslutet. Vi är enligt den nya lagstiftningen nu skyldiga att gå igenom det och lämna vårt utlåtande om det.

Där har vi konstaterat att delårsrapporten är upprättad på det sätt den ska vara och att det som redovisas i form av resultat är förenligt med det mål som fullmäktige har angivit genom sina fattade beslut.

Beträffande tidigareläggningen av delårsbokslutet noterar jag att landstingsstyrelsens ordförande noga tänker pröva för- och nackdelar i det avseendet. Vi från revisionen ser det faktiskt som väldigt viktigt att försöka få till stånd en tidigare-läggning, så att inte delårsbokslutet som redovisas samlat i fullmäktige, de facto blir ett preliminärt bokslut,

utan så att även fullmäktige i dess helhet och på ett samlat sätt får klarhet i hur fögderiet har utvecklats så långt under året, för att kunna göra de korrigeringsbeslut som sammantaget kan krävas inför det kommande bokslutsarbetet och inför årets utgång.

I övrigt trycker vi mycket på en bättre redovisning inför fullmäktige beträffande vårdens tillgänglighet och kvalitet. Vi är medveten om att det sker ett gediget arbete och att redovisningar sker till olika organ, men det vi fortfarande saknar är en samlad redovisning till fullmäktige, så att fullmäktige kan bedöma vilket resultat man får av de 50 miljarder som läggs ned i verksamheten och vilken kvalitet det arbetet har.

Detta var bara några korta kommentarer. Det totala materialet finns tillgängligt i foajén för dem som är intresserade. I sedvanlig ordning har vi remitterat det till landstingsstyrelsen för yttrande till oss inför slutrevisionen. Tack för ordet!

§ 293 Delårsbokslut per den 31 augusti 2005 och prognos för 2005

Anförande nr 3

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Låt mig först göra en liten korrigerig. I landstingsstyrelsens förslag talas det inledningsvis om helåret 2004, men det är självfallet år 2005 som avses.

Vördade ledamöter av landstingsfullmäktige! I delårsbokslutet prognostiseras ett överskott för helåret 2005 på över en miljard kronor. I stort sett samtliga verksamheter förväntas klara eller överträffa sina budgetmål.

Som revisionen framhållit är ekonomiska överskott önskvärt för att stärka landstingets egna kapital. Bakgrunden till landstingets starka ekonomi är att hela koncernen nu drar åt samma håll för att skapa en tryggare situation för välfärden i vår region. De senaste tre årens radikalt förbättrade styrning och budgetdisciplin ger goda förutsättningar för fortsatt utveckling och finansierade reformer inom ramen för ett varaktigt hållbart och effektivare landsting.

Arbetet med att få ordning på och balans i ekonomin har faktiskt kunnat förenas med en offensiv satsning på att modernisera sjukvårdsstrukturen utifrån patienternas behov. Som revisorerna konstaterat i sin höstrapport har närsjukvården utvecklats och förstärkts betydligt under de senaste åren. Bara under året har tre närakuter öppnats. Sammanlagt finns nu ett tiotal närakuter runt om i länet med ökad servicegrad och bättre möjligheter till tillgänglig vård för länets medborgare.

Låt mig också peka på att tillgängligheten på telefon och till vårdcentralerna och allmänläkarmottagningarna förbättrats påtagligt och nu ligger klart över riksgenomsnittet. Primärvården redovisar ökade besöksandelar, vilket medfört en positiv avlastning för akutsjukhusen. Antalet besökare på Vårdguiden.se har ökat markant under året, liksom antalet samtal till Vårdguidens sjukvårdsrådgivning på telefon.

Vad gäller kollektivtrafiken kan det konstateras att resandet är oförändrat hittills i år och att betygen förbättrats från resenärer och länsinvånare i de regelbundna kvalitetsmätningarna. Genom ett omfattande arbete i SL för att minska fuskåkan-det har biljettintäkterna dessutom blivit klart högre än budgeterat. Detta bidrar starkt till det positiva ekonomiska resultatet i koncernen.

Ordförande, fullmäktige! Låt mig visa på tre viktiga ekonomiska trender i delårsbokslutet.

För det första: Kostnadskontrollen är mycket god. Verksamhetens kostnader beräknas bli drygt 600 miljoner kronor lägre än budget, vilket väl balanserar prognosen om lägre skatteintäkter än budgeterat.

För det andra: Likviditeten förbättras genom en positiv resultatutveckling.

För det tredje: Sjukfrånvaron fortsätter att minska.

Dessutom vill jag avslutningsvis säga följande. Budgeten för i år kommer att hålla. Det är tredje året i rad som jag som finanslandstingsråd med gott mod kan yttra de orden när delårsbokslutet läggs fram. Under den förra mandatperioden kunde det dåvarande finanslandstingsrådet aldrig drista sig till detta.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 4

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ska bara göra några korta kommentarer. Annars är det risk att vi får en debatt som vi ska ha under nästa punkt, som handlar om budgeten 2006.

Jag vill hänvisa till den diskussion som fördes under det tidigare ärendet, som handlade om revisoreernas rapport. Jag tycker att det är alldeles för sent att få ett delårsbokslut en månad innan året är slut. Ska man ha delårsbokslut som ett verktyg för att verksamheterna ska kunna göra de korrigeringar som behöver göras måste delårsbokslutet ligga mycket tidigare. Jag tror att det vore bra om det kunde ligga i september till och med, men i varje fall i oktober. Nu blir det ju, som revisoreerna också sade, i princip ett preliminärt bokslut. Det fyller därmed inte den funktion som ett delårsbokslut ska ha. Där delar jag revisoreernas synpunkter.

När det gäller själva delårsbokslutet skulle jag vilja göra två kommentarer. Den ena gäller det faktum att skatteintäkterna viker. Förra året tvingades vi konstatera att vi fick 700 miljoner mindre i skatteintäkter än vad som var prognostiserat. I år har vi räknat ned skatteintäkterna med 600 miljoner kronor, och man säger i delårsbokslutet att de förmodligen kommer att bli ännu lägre innan året är slut.

Det här visar att den politik som de rödgröna driver här i landstinget, tillsammans med sina kamrater i Stadshuset och på riksplanet, gör att vi inte får tillväxt här i regionen. Ska

vi långsiktigt kunna klara våra åtaganden när det gäller investering-ar i både sjukvård och kollektivtrafik blir det alldeles nödvändigt att skatteintäk-terna hålls på en hög nivå. Nu har ju majoriteten höjt skatten med 1:95 – 7 miljarder mer per år. Redan den åtgärden har lett till att skatteintäkterna viker. Vi ser att vänstermajoritetens politik har lett till att vi i dag har den lägsta tillväxten av alla arbetskraftsregioner i Sverige. – Det var den ena kommentaren.

Den andra kommentar jag vill göra är att Ingela Nylund Watz förra året slog sig för bröstet och sade att produktiviteten hade ökat så i landstinget. Vi hade en del synpunkter på det. Vi sade att man nog får vara lite försiktig med sådana påståenden. Det beror ju på hur man har redovisat produktivitet tidigare. Det fanns en hel del mätfel, framför allt i SLSO:s verksamhet.

När det gällde det här delårsbokslutet hörde jag inte Ingela Nylund Watz säga någonting om produktiviteten, och det förstår jag, eftersom vi inte kan se att den har rört på sig över huvud taget det här året. Vi kan se att Karolinska universitets-sjukhuset, som är majoritetens flaggskepp, inte klarar av att leva upp till de åtaganden som man har gjort. Vi ser också vad som sker på kollektivtrafikens område. Jag hade i dag svårt att ta mig hit till Landstingshuset. Kortare tåg och tåg som kommer mer sällan hör nu vardagen till.

Det här var två kommentarer som jag ville göra, förutom den att jag anser att delårsbokslutet måste fram tidigare.

Anförande nr 5

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Det här delårsbokslutet bekräftar att Socialdemokraterna fortsätter att ta ut högre skatt än verksamhetens kostnader. Vi har just hört skrytvalsens, där Ingela Nylund Watz talade om att hon tycker att hon har gjort så mycket bra för ekonomin. Med tanke på att hon har genomfört en historiskt stor skattehöjning, som gav 7 miljarder i intäkter, kan man konstatera att det väl vore omöjligt att inte få ett överskott när invånarna i vårt län skinnas så.

Men, Ingela, det här har kostat vår regions tillväxt, när människor har haft mindre med pengar i handen, och det har räddat dina utgifter till skatteutjämningen. För första gången betalar vi just nu mindre till skatteutjämningen på grund av att det går sämre för Stockholm än för Sverige i övrigt. Det är en historisk bedrift, men den är inte av den muntra sorten.

De som har fått bidra till överskottet är personalen i vården – sjuksköterskor, undersköterskor, de som har fått försämrade arbetstidsmodeller eller fått mindre poäng i poänglönesystemen och även fått mindre i portmonnän om de inte arbetat ännu fler timmar. Häromveckan var du ute och var givmild, Ingela. Då talade du om att 40 miljoner av årets pengar skulle gå till kompetensutveckling. Det är väl bara att konstatera att 1 024 miljoner behåller du centralt. Och nästa år är det 12 miljoner som personalen ska få enligt den budget vi snart ska diskutera.

Förra året lovade ni att personalen skulle få behålla 30 procent av överskottet, och det skulle utbetalas i år. I år har inte en spänn av det betalats ut till de verksamheter som gått med överskott. Hur ska man kunna motivera de anställda om man lurar dem? Hur många gånger ska de låta sig luras? Jag tror inte att de låter sig luras en gång till. Men visst ja, jag glömde: Det är valår i år. Då kan ju allt hända!

I texten till det här ärendet från landstingsstyrelsens majoritet beskrivs sjukvård och trafik väldigt glättigt. Vården ska inte ha drabbats av förlängda väntetider, påstås det. Jag tycker att det verkar som om majoriteten inte har upptäckt det som händer på thorax på Karolinska, där man har fått dra ned sina operationer med 20 procent i en kaotisk situation på grund av den sammanläggning ni har genomfört i år – nedläggningen av Huddinges thorax – vilket även har lett till att verksamhets-chefen har avgått och att våra patienter skickas till Uppsala.

När jag kom i dag på morgonen hade vi fått ett brev från onkologen på Karolinska sjukhuset. Det är undertecknat av sektionsscheferna och professorerna – hela bandet. De talar om att stängning av klinikens vårdavdelningar i syfte att reducera kostnader för divisionen har lett fram till att klinikens patienter hamnat på kliniker som helt saknar vana att vårda svårt sjuka och döende patienter. Detta är inte enbart en skymf mot den svårt sjuke och dennes anhöriga utan också mot vårdande personal och läkare, som gör sitt yttersta för att hantera situationen.

Man konstaterar också att ekonomistyrningen har skett på detaljnivå månad för månad. Den har saknat all rimlig verklighetsförankring och lett till att kompetenta, nyligen färdigutbildade specialister begett sig till andra sjukhus. Så var det med den framgångsrika sjukvården!

Även när det gäller trafiken skulle man kunna räkna upp ett antal saker. Chris Heister nämnde att hon knappast lyckades ta sig hit i morse. Det är faktiskt så att en massa tunnelbanevagnar står undanställda, det finns inte reserver och det är ståplats för packade sillar i tunnelbanan.

Ordförande! Det behövs forskning, infrastruktursatsningar och en rättvis skatteutjämning för att vår region ska utvecklas. Vi från landstingsalliansen ställer krav på regeringen, oavsett om den består av socialdemokrater eller om det efter nästa val kommer att vara en borgerlig alliansregering.

Jag vill med detta yrka bifall till det förslag som m, fp och kd har lämnat i landstingsstyrelsen.

Anförande nr 6

Landstingsrådet Nyman (kd): Ordförande och värderade ledamöter! Jag vill inledningsvis yrka bifall till den gemensamma borgerliga reservationen i landstingsstyrelsen.

Sedan en synpunkt på tidpunkten för delårsbokslutet: Det här är det sista delårs-bokslut som vi kan vänta oss från den här majoriteten, som jag ser på framtiden; det kommer att komma tidigare under åren som kommer, tror jag. När större och mer komplicerade verksamheter klarar av att leverera delårsbokslut ett par tre veckor efter sista augusti borde landstinget också kunna klara det, så att det blir möjligt att göra de justeringar som föranleds av det som revisorerna har påpekat.

Det är intressant att en gång till iakttas att det finns en enda förklaring till att ekonomin är god. Det står: "Bakgrunden är att hela landstinget nu drar åt samma håll". Sanningen är ju den att skattebetalarna tvingas dra åt samma håll och under de tre år som nu har gått har erbjudit detta landsting 20 miljarder mer än under motsvarande tid förra mandatperioden. Under året som ligger framför oss är det ytterligare 6 à 7 miljarder. En enda mening med en uttalad tacksamhet till skattebetalarna hade varit på sin plats. Då hade det övriga som framförs kunnat hamna i något slags vettig balans.

Jag har hittills inte låtit mig imponeras av det arbete som har utförts; det finns brister. Birgitta Rydberg nämnde ett par. Jag tror att några fler kommer att dyka upp både i den allmänpolitiska debatten och – framför allt – i sjukvårdsdebatten lite senare i dag.

Att landstinget disponerar så rasande mycket mer av intäkter är naturligtvis den närmaste förklaringen till att det går att upprätthålla budgetdisciplin. Skatteutjämningsavgiften växer inte längre utan ligger på en ganska måttlig nivå, får vi väl säga – vi börjar vänja oss. Dessutom har det kommit statsbidrag till omstruktureringsarbetet. Om inte detta förs till i de politiska kommentarerna är redovisningen från den politiska ledningen bristfällig. Jag har inga invändningar mot tjänsteutlåtet – det är uttömmande och tydligt. Men detta borde kunna tillstås också från den politiska ledningen. Jag tror att det skulle kunna bringa en bättre balans i den här debatten, om det nu är möjligt.

Enligt landstingsstyrelsens förslag har man förenat detta "med en offensiv satsning för att modernisera sjukvårdsstrukturen till patienternas behov". Det är en oerhört pampig mening. Men inte heller i det budgetförslag som vi ska diskutera om en stund eller i budgeten för det år som nu pågår finns det någon beskrivning av vilka behov det är som ska tillgodoses i första hand. Det är mera skalet omkring, verksamhetsuppläggnings och annat som beskrivs. Det skulle kunna kompletteras i nästa delårsbokslut. Finns det en möjlighet ska jag försöka påverka det mer än jag har möjlighet att göra för närvarande. Tidigare delårsbokslut och en beskrivning som tar in allt som behövs för att man ska få en tydlig bild tycker jag alltså vore på sin plats i det här sammanhanget.

Bifall till den gemensamma reservationen i landstingsstyrelsen!

Anförande nr 7

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vet inte i vilken mån man ska ta de här inläggen seriöst över huvud taget. Jag har ingen anledning att för den här majoritetens vidkommande skämmas över att vi faktiskt har finansierat landstingets verksamheter, någonting som ni underlät att göra i fyra år och därmed lämnade efter er ett underskott på 9,7 miljarder, vilket vi har fått vara med och rätta till. Skillnaden mellan er tidigare majoritet och vår när det gäller det starka delårsbokslut som vi nu presenterar är att vi faktiskt betalar för den verksamhet vi bedriver. Om det är att lura vår personal att deras löner betalas med riktiga pengar vet jag inte vad det är att inte luras. Att inte luras är väl då motsatsen – att betala med lånade medel. När det gäller det där med att luras har du lite att försvara själv, Birgitta Rydberg!

Jag har heller ingen anledning att vara missnöjd med utvecklingen av hälso- och sjukvården. Vi har ju aldrig heller sagt någonting annat än att de förändringar i hälso- och sjukvården som vi har tvingats genomföra för att få ordning på lands-tingets ekonomi inte kommer att vara lätta att genomföra. Allt förändringsarbete är svårt, oavsett om det handlar om att vrida till full privatisering eller att driva verksamheterna åt det håll som vi har gjort. Det har vi aldrig stuckit under stol med. Men vi har faktiskt öppnat tio nya närakuter. Vi har vridit verksamheten från akutsjukhusens stora mottagningar ut till närsjukvård – en utveckling som jag tror att vi här i salen är mycket mer eniga om i långa stycken än vad som hörs från talarstolen.

Vi i Stockholms läns landsting har all anledning att tillsammans med skattebetalarna vara oerhört nöjda med att vi har räddat landstinget från en total ekonomisk katastrof och kollaps. Nu går arbetet vidare. Låt oss föra den diskussionen i samband med budgetdebatten.

Än en gång: Bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 8

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Det är intressant att lyssna på finanslandstings-rådet. Jag måste säga att det är skönt att det är valår nästa år. Då kan vi jobba för en borgerlig majoritet på riksplanet. Inte någon gång nämnde Ingela Nylund Watz det som är landstingets långsiktiga problem, det vill säga skatteutjämningen, som gör att vi betalar mellan 4 och 5 miljarder varje år i skatteutjämning. Det är det som är det långsiktiga ekonomiska problemet för landstinget! Det tar tjänstemänn-en också upp i sitt budgetförslag.

Vi står inför enorma investeringsbehov, både i sjukvården och i kollektivtrafiken. Ska vi kunna klara av dem måste vi få behålla våra skatteintäkter i Stockholms läns landsting. Det får vi inte i dag. Ni har höjt skatten med 1:95 och tar in 7 miljarder mer per år. Då är det, som Stig Nyman sade, inte så svårt att visa ett överskott på ungefär 1 miljard. Men resultatet av den skattehöjningen är ju att vi har en för låg tillväxt i vår region, vilket innebär att vi måste skriva ned skattein-täkterna varje år. Och det nämnde inte Ingela Nylund Watz med ett enda ord! Det är det som är Stockholms läns landstings långsiktiga ekonomiska problem.

Det löser inte Ingela Nylund Watz med sin politik. Det löser inte heller Göran Persson med sin politik. Det krävs ett maktskifte både här i Stockholms läns landsting och på riksplanet för att vi ska kunna klara våra åtaganden framöver.

Anförande nr 9

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ingela vet inte om hon ska ta seriöst på vår kritik. Hon konstaterar att hon inte skäms för att vi har en skatteutjämning som ser ut som den gör. Jag tycker att du borde skämmas för att ni inte har agerat mot er egen regering, Ingela. Ni har hellre försvarat den.

Så fort det går bättre för Stockholmsregionen kommer utjämningskatten att börja skena. Är vi nu på väg uppåt, vilket vi inte är riktigt säkra på, är stubinen tänd. Sedan kommer helvetet att braka loss när vi ska betala enorma summor i skatte-utjämning, inte bara till stackars Norrland utan även till Skåne och Västra Götaland. Jag tycker att du ska skämmas för att du inte på allvar har drivit det här – du har inte tagit fajten för Stockholmsregionen.

Du förnekar att du lurar personalen, Ingela. Det är sanning! Varken geriatriken på Danderyd eller geriatriken på Södra Stockholms klinik, som hade väldigt stora överskott *och* klarade sina prestationer förra året, har fått ett öre tillbaka till personalen, trots att de har begärt att få det och trots att de hade planer. Varför ska de lita på dig?

Sedan blir jag upprörd när du påstår att det har lånats till löner till personalen. Det är inte sant, Ingela, och det vet du. Ta tillbaka det – det är inte sant! Däremot kan vi diskutera hur mycket vi ska låna till investeringar. Standard & Poor konstaterar i sin senaste ekonomirapport att Stockholms läns landsting har låga lån både nationellt och internationellt sett.

Sedan häpnar jag när du talar om närakuter som något så jättebra för länets invånare. Du har sett till att Stockholms läns invånare fortfarande har svårt att få en egen husläkare. Sedan har man bytt skylt på en del läkarhus så att de nu heter närakuter. Jag tror att länets invånare betackar sig!

Anförande nr 10

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! När det är tomt på argument höjs tonläget och råheten i debatten.

Jag ska bara lugnt konstatera att i Moderaternas budgetförslag står det faktiskt att man ska sänka skatten med 7 miljarder till 2010 – det återkommer jag till i budgetdiskussionen. Mig veterligt har Moderaterna i riksdagen presenterat ett förslag om skatteutjämningen som skulle ge en lättnad på 1,3 miljarder för vårt landsting, så på frågan hur du ska finansiera det gapet, Chris Heister, blir du väl svaret skyldig under budgetdebatten.

När driftbudgeten går med underskott, Birgitta Rydberg, innebär det i praktiken att man lånar till personalens löner.

Anförande nr 11

Landstingsrådet Heister (m): Det är väldigt stor skillnad på den moderata politiken på riksplanet och den socialdemokratiska politiken på riksplanet. Moderaterna på riksplanet förstår problematiken med skatteutjämningen som drabbar Stockholms läns landsting – det gör inte era vänner i riksdagen. Moderaterna har i riksdagen lagt förslag om ett första steg för att komma till rätta med de värsta avarterna av skatteutjämningen. Det är inte slut med det. Jag kommer att driva på för att få till stånd en bättre tingens ordning.

Låt mig när det gäller delårsbokslutet bara konstatera att förnyelsen i Stockholms läns landsting har avstannat. Vi ser att krav ställs på verksamheterna – det är skall, skall, skall. Det är lite frihet och lite möjlighet till utveckling. Vi ser också att investeringarna har avstannat, vilket gör att SL fungerar allt sämre.

Anförande nr 12

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det är lite lustigt när Ingela Nylund Watz försöker undervisa mig om att vi har lånat till löner. Du vet att detta inte är sant, Ingela. Stockholms läns landsting hade en del pengar i fonder. Sedan har vi kontantfinansierat en del av investeringarna, och som bekant investerades det ganska häftigt i bansystemen inom kollektivtrafiken under förra mandatperioden, med landstingets egna pengar.

Jag kan bara återigen påminna om Standard & Poors oktoberrapport där man granskar Stockholms läns landsting. Man säger att den höga skatten är ett problem och skapar en dålig flexibilitet i landstingets framtid. Och så konstaterar man att vi har en låg skuldbörda både nationellt och internationellt sett. Man tycker att vi bör fundera över om vi ska ha den nivå som vi har nu. Men man hade också en intres-sant synpunkt på skatten – de gillade inte riktigt ditt upplägg, Ingela!

Anförande nr 13

Landstingsrådet Nyman (kd): Frågan är om inte jag ska börja unna Socialdemokraterna det mantra som återkommit i debatt efter debatt i beskrivning-en av förra mandatperioden. Jag är på väg dit. Ni behöver det säkert, eftersom ni så sällan framhåller er egen politik som den bästa. Det återkommer vi säkert till ytterligare några gånger.

Jag känner att jag måste påminna om att vi tog över ett miljardunderskott när vi tillträdde efter valet 1998 – 1,2 miljarder, tror jag att det var. På den tiden låg ju skatteutjämningen på en utomordentligt rimlig nivå – under miljarden. Men vi påminner inte om detta, därför att det är nuet och framtiden som det handlar om i dag.

Ingela påstod att vi underlät att finansiera den egna verksamheten under förra mandatperioden. Vi använde exakt samma redovisningsprinciper som används nu. Med dem går det att leda i bevis att vi finansierade den egna verksamheten fullt ut, och under år 2 och 3 också huvuddelen av skatteutjämningen, men sedan krympte det. Det kan vara bra att hålla sig till fakta i en ekonomisk debatt, eftersom det faktiskt är lika mycket matematik som politik. I annat fall blir den här debatten av den karaktären att vi inte använder sanningarna utan föreställningarna om hur det ligger till och föreställningarna om hur den förra majoriteten tänkte.

Jag skulle naturligtvis önska – jag har sagt det förut – att någon gjorde en kvalificerad vetenskaplig studie av hur finansieringen sköttes under förra mandatperiod-en i jämförelse med den här mandatperioden. Jag tror att man kommer till den slutsats som vi har hävdat gång på gång: Bekymret har varit att skatteutjämningen krävde riktiga pengar, som man brukar säga. Det var en utgift, och den är fortfarande den näst högsta utgiften för vårt landsting. Det är naturligtvis ett jättebekymmer.

Det är lite trist att det inte går att få till stånd en saklig, lugn och sansad debatt i den frågan och om vilken betydelse detta faktiskt har haft för den framtida tillväxten här i regionen, vilket vi alla är alldeles beroende av för att få till stånd en välfärdspolitik värd namnet.

Katastrof och kollaps skulle det ha blivit om det hade fortsatt, sade Ingela. Ja, det tror jag också. Frågan är om skattehöjningen för att finansiera skatteutjämningen, men bara den, hade blivit mindre om det hade varit borgerlig majoritet. Jag tror inte att det egentligen är någon större prestation att åstadkomma ett miljardöver-skott ett par år i följd som nu är fallet med den alldeles enorma skattehöjning som skett. Fortfarande har jag inte hört att Ingela uttalat någon tacksamhet till skattebetalarna för den enorma lojalitet de visar.

§ 294

Budget för Stockholms läns landsting för 2006 och plan för åren 2007-2008 samt investeringsbudget för 2006 och plan för 2007-2010

Ordföranden: Vi vill fästa fullmäktiges uppmärksamhet på att det har gjorts en överenskommelse mellan de politiska partierna. Den är utdelad i ledamöternas bänkar. För att undvika missförstånd är det bra om samtliga läser igenom den. Då undviker ni överraskningar – presidiet kommer att hålla sig mycket strikt till överenskommelsen.

För att budgetdebatten ska löpa så smidigt som möjligt kommer vi att starta klockan när vi lämnar ordet till er. Är ni ute i environgerna och har lång marschtid hit in så kommer ni inte att ha mycket tid kvar i talarstolen. Sitt alltså gärna i närheten av talarstolen, så kommer det här att löpa smidigt och bra. Det kommer att ställas ut stolar som de kommande talare som aviseras på den elektroniska tavlan kan använda.

Vi vill också be dem som vill delta i debatten i sjukvårdsblocket, som påbörjas efter den allmänpolitiska debatten, att lämna in anmälningar till talarlistan. Vi är glada om ni den här gången gör det skriftligt. Vi vill gärna också att ni anger vilket ämnesområde i det stora sjukvårdsblocket som ni kommer att prata om. Vi har inte gjort någon uppdelning av sjukvårdsblocket, men vi ska försöka att få struktur på debatten så långt det går. Därför är presidiet intresserat av att veta vad ni tänker prata om. Vi ska inte göra något som helst försök att få er att avhålla er från att prata om det, utan bara försöka åstadkomma struktur i debatten.

Allmänpolitisk debatt

Anförande nr 14

Landstingsrådet **Nylund Watz (s):** Ordförande, fullmäktige och övriga åhörare! Landstingsstyrelsens förslag till budget innebär att vi nu kan sätta punkt för den stora saneringen av landstingets ekonomi. Ekonomin uppvisar ju ett betydande överskott samtidigt som vi har klarat av att påbörja en nödvändig förnyelse av sjukvårdens struktur.

Efter förra valet fick vi överta en ekonomi i fullt fritt fall. Den förra majoritetens fyra år långa vägran att finansiera landstingets åtaganden inklusive skatteutjämningen ledde tillsammans med en explosionsartad utgiftsexpansion fram till historiskt sett stora

underskott. Revisorernas kritik av bristande styrning och finansiering under Moderaternas lättsinniga ledning var inte nådig.

Den här mandatperiodens första år, 2003, handlade för oss om att återupprätta trovärdigheten för budgeten som styrinstrument och börja arbetet med att skruva ned kostnadsökningarna. Det andra året minskades personalkostnaderna, och de strukturella greppen togs för att både öka produktiviteten och modernisera sjukvårdsstrukturen. Så skedde också, och kostnadsutvecklingen för 2004 kunde nå den nödvändiga och historiskt låga nivån 0,4 procent.

Under 2005 har verksamheten återgått till en mer normal situation. Vi har börjat anställa igen, och vi har gjort satsningar i framför allt närsjukvården. För 2006 gör den starka ekonomi vi nu har i landstinget att vi kan genomföra ett antal nya och angelägna satsningar och reformer.

Ordförande, fullmäktige! I dag och i morgon behandlas vårt förslag till en offensiv och välfärdsinriktad budget:

- Resurser avsätts för att vi fullt ut ska klara vårdgarantin, som gäller sedan tre veckor tillbaka.
- Avgiften för akut barnsjukvård tas bort från och med den 1 juli.
- Cancervården ges ett välbehövligt tillskott, där vi bland annat satsar på bröstcancervården, på robotkirurgi och på resurser till nya läkemedel.
- För att vi ska kunna möta den ökande förekomsten av diabetes stärker vi resurserna för ögonbottenfotografering.
- Vi ökar resurserna till barnsjukvården.
- Vi startar nya närakuter.
- Vi satsar på de äldre genom äldreteam i hemmet, äldrevårdscentraler och hälsokontroller för dem över 75 år.
- Vi genomför en nattarbetsreform som ger personalen i sjukvården en välbehövlig förkortning av nattarbetstiden med två timmar per vecka.
- Inom SL-trafiken slopar vi zonsystemet den 1 maj och inför ett enhetspris på kontantkuponger om 20 kronor oavsett resans längd. För ungdomar och pensionärer blir priset 10 kronor. Vi höjer åldersgränsen för ungdomsrabatten upp till den dag man fyller 20 år.

Vi kan göra de här nysatsningarna för att det finns ett ekonomiskt utrymme. Varje gemensam ansträngning, varje reform ska ha sin finansiering. Klarar man inte denna grundläggande uppgift är allt bara en lek med ord. Det vet sannerligen vi som fått städa upp efter dem som struntade i ekonomin. Vi vet att i försvaret av enkla men sunda ekonomiska principer ligger också försvaret av en gemensam sektor som fördelar tjänster till människor efter deras behov, inte efter deras betalningsförmåga.

Ordförande! Den medicinska utvecklingen levererar i allt snabbare takt nya och bättre behandlingsmetoder och läkemedel. Detta kräver fortlöpande förändringar i vården. Om så inte sker hotas den solidariskt finansierade vården. Den omvandling av vården som nu pågår i vårt landsting och som bland annat inbegriper byggandet av ett nytt toppmodernt universitetssjukhus handlar i grunden om att alla – inte bara några – ska

kunna få del av den medicinska utvecklingens fortgående landvinningar. Vi kommer *inte* att öppna för privat finansiering av operationer och behandlingar, vare sig vid landstingets egna sjukhus eller vid det privata sjukhuset S:t Göran, som landstinget har avtal med.

Den öppning för blandad finansiering som enligt vad jag förstår samtliga borgerliga partier numera är för är oerhört farlig för sammanhållningen i vårt samhälle. Känslan av att de med pengar alltid kommer först kommer oundvikligen att spridas. Inte minst kommer viljan att betala skatt att bli avtagande hos både dem som betalar privat och hos dem som inte gör det men ser andra få snabbare eller bättre vård. Det är då en nedåtgående spiral för solidariteten blir följd. Det ställer vi socialdemokrater aldrig upp på.

Ordförande, fullmäktige! I den moderata budgeten läser jag påståendet att höjningen av landstingsskatten lett fram till lägre tillväxt i vår region. Tillåt mig tvivla! Tillväxten i vår region har under några år varit lägre än åren runt 2000 – det är förvisso riktigt. Men låt mig erinra om att tillväxten sjönk redan det sista året under förra mandatperioden. De flesta seriösa bedömare torde vara rätt eniga om och på det klara med att nedgången hänger samman med den internationella konjunkturedgången.

Men i den moderata världen förbättras ekonomin alltid genom skattesänkningar. Det konstiga är att vi vet att Stockholmsregionen står sig väl i jämförelse med andra huvudstadsregioner och att Sverige som land har lägre inflation, starkare offentliga finanser, högre sysselsättning och lägre arbetslöshet än övriga Europa. Beror det på låga skatter? Eller beror det på vår lilla, snöda gemensamma sektor? Nej, det beror inte alls på den. Sverige och Stockholmsregionen *har* höga skatter och en stor offentlig sektor.

Så vad beror det då på? Jo, bland annat att vi har ett gott samarbetsklimat på arbetsmarknaden och att människor här är förändringsbenägna, eftersom det finns kollektivavtal och arbetsrätt, att vi är välutbildade genom den offentligt finansierade skolan och högskolan, att vi känner oss relativt trygga tack vare den offentligt finansierade sjukvården och de sociala försäkringssystem som har jämförelsevis höga ersättningsnivåer. Därför klarar vi oss bättre än övriga Europa.

Och så finns det förstås en faktor till: De offentliga finanserna är i ordning. När så inte är fallet vilar en ständig tillväxthämmande osäkerhetsfaktor över ekonomin. Det saneringsarbete som vi i majoriteten nu har gjort är något som är i högsta grad positivt för regionens långsiktiga utveckling.

Man kan undra vad för slags tillväxtpolitik som Moderaterna hade stått för i landstinget om de fått bestämma. Att fortsätta att låta underskottet löpa amok och att belasta kommande generationer med bördan – allt i enlighet med antagandet om att låg skatt är bäst för tillväxten? Eller hade ni också höjt skatten?

Ordförande! Jag läser vidare i Moderaternas budget att det föreslås skattesänkning ”för att göra landstingets finanser robusta och flexibla”. Ja, skattesänkning genomförde ni förra mandatperioden. Hur robusta blev finanserna då? Var det ett utslag av flexibilitet när landstingets kreditbetyg sänktes av Standard & Poors?

Slutligen noterar jag i samma budgetförslag att även Moderaterna har upptäckt att sysselsättningen nu ökar i Stockholmsregionen och att den kommer att fortsätta öka under nästkommande år. Så är det. Nu kommer ju jobben. Till och med Handelskammaren har noterat det. Därmed finns det goda utsikter till ökade skatteintäkter de kommande åren.

Ordförande! De tre borgerliga partierna vill gärna låtsas som om de har ett sammanhållet alternativ. Men det räcker med att ta en kort titt i de tre olika budgetalternativen för att förstå att det är precis som vanligt.

Moderaterna vill sänka skatten med 900 miljoner kronor mer än mittenpartierna nästa år. Noteras bör att diskrepansen är fullständig för åren 2007 och 2008. Då ska Moderaterna sänka skatten med ytterligare 1 ½ miljard. Följaktligen anslår de 1 ½ halv miljard mindre till sjukvården 2007 och 2008 jämfört med sina allianspartier.

Fram till nästa mandatperiods slut är Moderaternas ambition att sänka skatten med 7 miljarder kronor. Det blir 7 miljarder mindre till vården och kollektivtrafiken för att klara de moderata skattesänkningarna. Det är lika mycket som vad det kostar att driva Danderyds sjukhus tre och ett halvt år. Det är stora skattesänkningar hos Moderaterna tillsammans med utgiftsökningar framdrivna av Folkpartiet och Kristdemokraterna. Tro mig: Det slutar med nya luftbudgeteringar och underskott – igen!

Folkpartiet satsar som vanligt mer än alla på allting, samtidigt som skatten ska sänkas. Hur det kommer sig att Folkpartiet alltid har mer pengar än alla andra är en gåta. Är det därför att deras kansli delar våningsplan med tryckeriet? Är det där sedlarna trycks?

Folkpartiet hittar 200 miljoner kronor i ett möjligen lovvärt men inte på så kort tid genomförbart samarbete med försäkringskassan. Och ni hittar 200 miljoner kronor i konkurrensutsättningar – samma pengar som aldrig någonsin visade sig under förra mandatperioden. Ni jagar fuskåkare i SL-trafiken, och ni underfinansierar.

Ordförande, fullmäktige! Till slut: Först ordning och reda i ekonomin och sedan reformer – det är vårt alternativ. Det andra alternativet består dels av några som vill minska landstingets intäkter, dels av några som till varje pris vill öka utgifterna. För oss som vill se en hållbar utveckling av landstingets verksamheter är bristen på ekonomisk trovärdighet hos oppositionen inget att ens känna skade-glädje över. Med den borgerliga vägen förs landstinget ut på en äventyrlig ekonomisk färd där verklighetsflykten återigen upphöjs till politisk strategi.

Bifall till landstingsstyrelsens finansierade förslag och bifall till de yrkanden som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill ställa under proposition i hela ärendet om budgeten för 2006 och plan för 2007 och 2008! De yrkandena överlämnas nu till presidiet och kommer att delas i bänkarna.

Landstingsrådet Heister (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi har nu fått en sedvanlig uppvisning i socialdemokratisk retorik. Men du sitter inte i oppositionen, Ingela Nylund Watz, utan du leder landstingsmajoriteten i Stockholms läns landsting. Ta ditt ansvar!

Stoppen, sveken och skattehöjningarna – så kort kan Socialdemokraternas, Vänsterpartiets och Miljöpartiets politik sammanfattas. Framtidstro och utveckling präglar knappast Stockholms län. Avsaknaden av visioner och ledarskap är skriande.

Vi är nu inne på denna mandatperiods sista år. I dag ska vi behandla de rödgröna partiernas sista budget – det är på tiden!

Det första beslut ni fattade var att höja skatten, först med 4,5 miljarder kronor 2003 och sedan med ytterligare 2,3 miljarder kronor 2004. Skattebetalarna får nu betala 7 miljarder kronor mer varje år.

Ni berömmar er av att vilja bygga en sjukvård i särklass. Men det enda som är i särklass är skatten. Vi har landets i särklass högsta skatt, och det märks!

Jobben kommer inte, Ingela Nylund Watz, hur mycket du än försöker säga att de gör det. Utan nya jobb blir det bara tuffare och tuffare att finansiera sjukvården och kollektivtrafiken. Hur ska ni möta framtidens utmaningar, om ni struntar i tillväxten? Hur ska ni möta framtidens utmaningar, om ni stoppar mångfalden och förnyelsen av vården?

Er politik svider i den ensamstående mammans plånbok. Hon har redan svårt att få ihop vardagen. Era skattehöjningar betyder för henne 400 kronor mindre varje månad.

Jag tror att ni saknar perspektiv. Hur er politik drabbar vanliga människor verkar ni inte förstå. 400 kronor är väldigt mycket för den ensamstående mamman. Det är en tröja var till barnen. Det är en full tank i bilen. Det är mat för en hel vecka. Men ni rycker bara på axlarna.

Mellan 2003 och 2006 innebär era skattehöjningar att sammanlagt 25 miljarder kronor går till landstinget i stället för att stanna hos stockholmarna. Om man tar 25 miljarder enkronor och lägger dem efter varandra räcker det till nästan 16 varv runt jorden. Är det ett perspektiv som ni förstår?

Skattehöjningen är historisk. Den knäcker jobbtillväxten i vår region, och den knäcker hushållsbudgeten. Ändå är ni inte nöjda. Jag undrar hur ni kan vara stolta.

Och nu vill ni göra det ännu värre. Från den 3 januari ska sönderstressade familjer, som sliter för att få vardagen att gå ihop och sliter för att få hushållsekonomin att gå ihop, slita ännu hårdare. Biltullarna kommer att kosta en alldeles vanlig Stockholmsfamilj en tusenlapp i månaden.

Ansvar för skattehöjningarna, ansvar för politiken, ansvar för sjukvården, ansvar för kollektivtrafiken, ansvar för utvecklingen – ta ansvar för det ni har gjort! Ansvar är ert!

Herr ordförande! Ära den som äras bör. Ingela Nylund Watz tar åt sig äran för att ha sanerat landstingets ekonomi, som vi hörde. Men hur svårt är det för en socialdemokrat att höja skatten? De enda löften som socialdemokrater aldrig sviker är de som handlar om höjda skatter. Skicka notan vidare bara – det är kvintessensen i den rödgröna politiken. Någon annan får betala.

Det är nu dags för satsningar, berömmar sig de rödgröna. Vilka satsningar? undrar alla andra. Har sjukvården blivit bättre? Har kollektivtrafiken blivit bättre?

För ett år sedan debatterade vi i fullmäktige budgeten för 2005. Planåret 2006 skulle bidraget till sjukvården öka med 1,4 miljarder kronor jämfört med 2005. Men nu blir det mindre än hälften – knappt 700 miljoner kronor. Det räcker inte ens för att betala löne- och prisökningarna. Därför fortsätter besparingarna även nästa år på Karolinska sjukhuset, på Södersjukhuset, på Danderyds sjukhus och på Södertälje sjukhus.

Och hur tänker ni göra om ni får fortsätta efter valet, Ingela Nylund Watz? Du måste ge besked, om det är Vänsterpartiets politik som ska råda, med krav på skattehöjningar, att hundratusentals fler ska vara offentligt anställda och att företag ska socialiseras. Till och med vänsterpartister tycker att det är kommun-ism, en kommunism som inte saknar företrädare i den här salen. Är det den politiken ni ska driva?

Det är dags för en ny politik, en politik närmare människan, en politik som välkomnar alla som vill bidra till vår regions utveckling, en politik som skär bort onödig administration och byråkrati, en politik som orkar prioritera sjukvården framför bidrag till friska, vuxna människor.

En sådan politik presenteras i Moderaternas budgetalternativ. Där tar vi också de första stegen för att sänka den skadligt höga landstingsskatten.

Vi i den borgerliga oppositionen är eniga om färdriktningen. Under hela mandat-perioden har det borgerliga samarbetet bara blivit starkare och starkare. Mot den rödgröna maktkartellen står en enig borgerlig allians. Vi tänker visa ledarskap, driva våra visioner och ta ansvar. Det är det politik handlar om.

Anförande nr 16

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Folkpartiet har en vision för individerna i vårt län. Högre utbildning, forskning och ett gynnsamt företagsklimat är viktigt. Men det behövs också bättre kommunikation-er, fler bra bostäder och samtidigt en varsamhet med länets gröna lungor och rekreationsområden, så att vi kan bevara dem för framtiden.

Stockholm ska vara en region där företag slåss om att etablera sig. Nya arbeten ska hamna här i stället för utomlands. Vår region ska ha tillväxt och utveckling inom många områden för att vara en motor för Sverige. Folkpartiet vill också medverka till att vi får en direktvald Mälardalsregion med ett brett uppdrag.

För att lyckas med det måste ni rödgröna sluta skämmas för att Stockholm är Sveriges huvudstadsregion. Ni måste sluta be om ursäkt för att ni är stockholmare. Ni måste upphöra med att bocka och niga för en regering och en statsminister som verkar ha som mål att diskriminera stockholmarna! Vi jobbar och sliter och drar in en massa pengar till staten men får alldeles för lite tillbaka.

Vi liberaler ser individer där ni andra ser bara grupper. Vi ser möjligheter där andra ser hot. Och vi liberaler har en vision om ett framtida Stockholm där utveckling, tillväxt och framtidstro finns i samklang med trygghet, omsorg och omtanke.

Folkpartiets perspektiv är vad individerna behöver i vår region. Vi granskar patientens, resenärens och skattebetalarens problem och hur våra idéer möter dem.

Socialdemokraterna försöker utmåla den borgerliga oppositionen som ett hot mot sjukvården och kollektivtrafiken. De kommer inte att lyckas. En stark allians med stora delar gemensam politik står för kloka förbättringar av landstingets verksamheter.

Socialdemokraterna låtsas att ekonomin är välskött och under full kontroll. Sanningen är att i det budgetförslag de lägger fram i dag överstiger de löpande kostnaderna de löpande inkomsterna under de närmaste tre åren. Det dominerande problemet – skatteutjämningen – är kvar precis som tidigare. När stubinen börjar brinna briserar bomben småningom. Om tillväxten i Stockholm åter tar fart, då kommer utjämningskatten att ånyo börja skena okontrollerat.

Socialdemokraterna säger: Nu har vi råd med satsningar. Men vilka är det som betalar? Jo, det är skattebetalarna, och de får inget tillbaka av de rekordstora skattehöjningarna. Kombinationen av ett högt skattetryck i Sverige, särskilt i Stockholm, och särskilda straffskatter på stockholmarna i form av avgifter till skatteutjämning och fastighetsskatt drabbar vår region hårt. Många inser inte att fastighetsskatten drabbar även hyresbostäderna, men så är det. Folkpartiet vill ändra både fastighetsskatten och skatteutjämningen.

Folkpartiet konstaterar att landstingets verksamheter kan göras effektivare. Det skapar möjligheter att sänka landstingsskatten. Därför föreslår vi att skatten sänks med 10 öre i år och sedan fortsättningsvis med ytterligare 10 öre varje år. Stora skattesänkningar är inte möjliga så länge utjämningskatten fortsätter att mjölka stockholmarna på deras egna pengar. Men Socialdemokraterna fortsätter glatt att hantera medborgarnas skatter som om det vore deras egna privata pengar.

Socialdemokraternas gigantiska centralstyrning har försatt hela sjukvården i ett kristillstånd. Ingenstans i världen eller i Sverige har centralism skapat effektivitet. Kristerapin borde vara arbetsro och framtidstro, men det är det sista personal och patienter kan förvänta sig av Socialdemokraterna.

Karolinska sjukhuset plågas av ogenomtänkta, visionslösa, kortsiktiga förändring-ar som går ut över vården. Personalen arbetar tappert, men så fort arbetsmarkna-

vänder kommer fler att fly fältet. Redan i dag ser vi en flykt, särskilt av de välutbildade sjuksköterskorna och läkarna. Men budskapet från majoriteten är att röran ska fortsätta ett år till, med fortsatt nya rekordsparkrav. I majoritetens budget ska ytterligare 250 miljoner kronor sparas på Karolinska. De sammanlagda omställningskostnaderna är redan större än det man tror sig spara, 500–600 miljoner kronor.

I själva verket har Socialdemokraterna skapat ett sjukhus som lider av elefantiasis. Det finns ingen forskning som stödjer att stora sjukhus är mera framgångsrika än små, oavsett om det gäller patientvård eller forskning. Ett universitetssjukhus där cheferna sitter i bussen mellan sjukhusen och tro på stordrift och storkliniker rimmar illa med organisationskunskap om vikten av tydliga, synliga och närvarande chefer.

Folkpartiet tror inte att bussar två mil mellan två arbetsplatser är en bra modell. Vi tror inte på ”E 4-modellen” att leda sjukhus, där cheferna sitter i dessa bussar. Titta noga på den buss som visas på skärmen nu. Den går 17 turer per dag mellan Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus. Här åker personal som skottspolar. Till Anna Kettner, som inte är här just nu, kan jag säga att den här hyrbussen till skillnad från SL:s trafik håller sina åtaganden. Både KS-bussen och Ikeabussen, som brukar passa sina tider, sköts av privata entreprenörer.

Upphandling och konkurrens kan rätt använda ge effektivare och billigare vård. Men socialdemokraterna saknar förmågan att använda detta på ett klokt sätt. Nästan alla upphandlingar som socialdemokraterna har gjort har misslyckats. De har ändrats, inställts, gjorts om, överklagats och kritiserats för bristande kvalitet. Ni har vanskött uppdraget att vårda mångfald och långsiktigt förtroende, vilket är ett slöseri med skattebetalarnas pengar.

Folkpartiets besked är att en del vård kan flyttas ut från storsjukhusen, under förutsättning att närsjukvård inte bara är ett innehållslöst mantra utan innehåller många fler riktiga husläkare och distriktssköterskor. Folkpartiet vill ge både patienter och personal större frihet och vardagsmakt.

Patienterna behöver fler vårdgivare – inte färre. Vårdpersonalen behöver fler arbetsgivare – inte färre. Det behövs en arbetsmarknad där personal kan driva verksamhet i egen regi eller välja bland andra arbetsgivare som bedriver sjukvård. Vi behöver en rättvis skatteutjämning som inte straffar Stockholmsregionen utan bidrar till tillväxt. Det behövs en vårdförnyelse som skapar effektivare sjukvård.

Sammantaget kan det innebära att man kan sänka landstingsskatten i framtiden. Det liberala alternativet innehåller en mängd ingredienser för att våra länsinvånare ska få full valuta för sin landstingsskatt.

Nej, det är inte stopplagar, planekonomi och femårsplaner som patienterna behöver. Det är inte nya Babels hus och jättelika vårdfabriker som behövs. Socialdemokraterna strör ut pengar på närakuter som ger fördubblad besökskostnad jämfört med husläkardrivna närakuter. Det är inte sådant slöseri som landstingets pengar ska

användas till. Det är inte heller rödgröna politiker som låter sig hunsas av statsmakten vi behöver.

Ordförande, landstingsledamöter! Årets budgetdebatt kommer tydligare än någon-sin att vara en ideologisk tillställning – det har vi hört i finanslandstingsrådets inledningsanförande. Det är knappt ett år kvar till nästa val, ett år kvar till föränd-ring.

Med detta vill jag yrka bifall till Folkpartiets samlade landstingsbudget.

Anförande nr 17

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Vi har lyssnat på några anföranden från två borgerliga partier. Jag tyckte faktiskt att väldigt mycket var rätt patetiskt. Det innehöll egentligen ingenting.

Ordförande, ledamöter, ärade lyssnare! För mig känns det faktiskt högtidligt och också spännande att stå här i talarstolen i dag och presentera den rödgröna majoritetens fjärde budget under mandatperioden. Jag ska fokusera på helt andra saker än de tre tidigare talarna. Jag ska prata om representativ demokrati och jämställdhet.

I dag och i morgon ska vi 149 folkvalda rösta om budgeten för 2006. Men om Moderaterna får råda ska vi minska i antal till 101. Så jag beklagar, *Stig Nyman* (kd): Med ett moderat styrt landsting är risken stor att du och dina partikamrater åker ut.

I den moderata budgeten säger man: ”Politiken måste stå tillbaka så att enskilda människor får mer att säga till om.” Ni som under den här mandatperioden har arbetat hårt utifrån olika politiska ideologier betecknas av Moderaterna som ”galjonsfigurer utan makt och beslutsrätt”. Framför mig sitter alltså nu ett antal galjonsfigurer utan makt och beslutanderätt. Fundera på vad Moderaterna säger!

Vårt politiska uppdrag är – som jag och Vänsterpartiet ser det – att föra människors talan, att lyssna, att diskutera, att ta in kunskap och fatta beslut. Det är så man arbetar i en representativ demokrati. Men Moderaterna vill begränsa den representativa demokratin och i stället låta enskilda människor få mer att säga till om.

Det kan ju låta sympatiskt när man säger så, men vad betyder det i verkligheten? Med en sådan tingens ordning riskerar man att de välutbildade, de starka, de som vet hur man ska bedriva opinionsarbete, de som har ett omfattande kontaktnät tillåts driva utvecklingen, till förfång för de utsatta, de svårt sjuka, de trötta och utslitna, de gömda och glömda.

Ett sådant samhälle vill jag och Vänsterpartiet inte ha. Vi vill ha fler – inte färre – politiker. Vi vill ha en utveckling och förstärkning av den representativa demokratin, inte en försvagning av densamma, som Moderaterna förespråkar i sin budget.

Därför vill jag fråga Folkpartiet och Kristdemokraterna: Vad tycker ni om förslaget att minska antalet folkvalda i landstingsfullmäktige i Stockholm till 101 personer? Moderaterna tror att marknaden kan lösa alla problem, för visst finns det problem – det är vi alla eniga om. Både behoven och människors förväntningar är stora, samtidigt som resurserna är begränsade.

Under den förra mandatperioden försökte de tre borgerliga partierna lösa den motsättningen genom privatisering, ofinansierad skattesänkning och svag ekonomisk styrning. Man ersatte en styrning och ett ansvarstagande med ett strutsaktigt beteende när man såg att ekonomin rasade.

Resultatet känner alla till. Det blev ett svindlande underskott som vi fick ta över.

Vi har mött motsättningen mellan människors förväntningar och landstingets resurser genom att kraftigt höja landstingsskatten – visst, det har vi gjort. Ni bygger dessutom era budgetar på den höjda landstingsskatten. Alla tre partier har ju i sina budgetar integrerat den höjda landstingsskatten som ni skäller så mycket på. Ni är inte seriösa när ni diskuterar skatten.

Det andra vi har satsat på är samarbete i stället för konkurrens. Det har varit en framgångsrik väg: budgeten är i balans, och vi kan göra vissa riktade satsningar som leder till ökad jämställdhet mellan kvinnor och män genom att systematiskt peka på skillnader i vård och resurstilldelning ur ett genusperspektiv. Men det handlar också om ett jämställt län genom omprioriteringar från socialt välbeställda till socialt utsatta områden.

Vårt förslag på en tia eller tjuga inom kollektivtrafiken har ett uttalat jämställdhetsperspektiv, eftersom vi vet att en majoritet av dem som i dag åker kollektivt är kvinnor, barn och ungdomar. Människor som bor långt ifrån centrala Stockholm, som är arbetslösa, ensamstående med barn, invandrare, asylsökande och så vidare får kan genom den här reformen nyttja kollektivtrafikens möjligheter på ett billigt sätt. Det motsätter sig det borgerliga blocket. Varför gör ni det?

I stället förespråkar ni en politik som ni misslyckades med under förra mandat-perioden, det vill säga fortsatta skattesänkningar, privatisering och en svag styrning av landstingets verksamheter. Värst i klassen även det här året är Folkpartiet liberalerna, ett parti som i allt större utsträckning tappar sin liberala profil och numera framstår som "Folkpartiet populisterna", ett parti som har mer än alla andra och som lovar alltmer och ännu mer därtill, det vill säga ett parti som driver exakt samma politik som ledde till att Birgitta Rydberg och Folkpartiet inte beviljades ansvarsfrihet för år 2002. Har ni inget lärt av den politiken?

Den rödgröna majoritetens budget syftar i år, liksom tidigare, till att frigöra resurser som kan användas för att motverka skillnader i hälsa mellan olika samhällsgrupper i vårt län, det vill säga den klass- och könsrelaterade ohälsan. Det är en ohälsa som också avspeglas geografiskt i till exempel medellivslängd. En man i Danderyd har länets högsta medellivslängd och lever i snitt nästan 5 år längre än en man i Sundbyberg. En kvinna i Danderyd lever i snitt 3,6 år längre än en kvinna i Södertälje.

De borgerliga partierna fortsätter att ha en ansvarslös inställning till finansiering av landstingets verksamhet, vill jag hävda. De har också en ansvarslös inställning till upphandling och privatisering av verksamheter. Tyvärr gäller det också Kristdemokraterna, som i sitt budgetförslag vill upphandla en hel psykiatrisk sektor. Vad jag minns har inget parti tidigare föreslagit att man ska upphandla en hel psykiatrisk sektor.

Jag ser det förslaget som ett nytt steg ut i privatiseringens träskmarker. Även psykhälsan blir något för privata företag att tjäna pengar på. Ju sämre psykisk hälsa, desto högre aktiekurs.

Hur går det ihop med Kristdemokraternas skrivningar i sitt budgetförslag om etik i vården? Jag förstår faktiskt inte. Kan Kristdemokraterna förklara? Det tillhör också etik och moral att tala om var man tänker genomföra denna utförsäljning, så att människor i området i förväg får en möjlighet att i valet ta ställning till ett sådant beslut.

Avslutningsvis: Om jag ska välja ett enskilt område där jag tycker att vi har varit mer framgångsrika, förutom den ekonomiska saneringen, vill jag lyfta fram jämställdhetsarbetet. Väl medveten om att jag kan uppfattas som *biased* i den frågan vill jag hävda att den stabila grund som vi har lagt för ett aktivt och kreativt jämställdhetsarbete i ett längre perspektiv kommer att ha större betydelse än det mesta vi har uppnått under den här mandatperioden. Det enskilt viktigaste beslut som vi har tagit är nog när vi beslutade att all verksamhet inom forskning, utbildning och utveckling ska ha ett tydligt genusperspektiv och att jämställdhets-aspekter ska integreras i alla beslut som fattas.

Men förutsättningen för ett långsiktigt hållbart jämställdhetsarbete är kunskap. Därför är det också viktigt att vår satsning på jämställdhetsutbildning fördjupas. Den certifierade jämställdhetsutbildning som vi nu bedriver bland de höga verksamhetscheferna i landstinget ska fortsätta. 60 verksamhetschefer har redan certifierats och genomgått utbildningen, och ytterligare 140 verksamhetschefer är i utbildning. Målsättningen är att 500 verksamhetschefer till år 2007 ska ha genomgått jämställdhetsutbildningen.

Men jämställdhetsarbete är naturligtvis inte bara något för chefer, utan det omfattar oss alla. Vi har därför påbörjat en jämställdhetsutbildning för all personal genom så kallade arbetsplatsträffar.

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 18

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande, värderade ledamöter! Jag ska börja med ett citat av min egen partiledare. När han tillträdde för ett och ett halvt år sedan gav han oss en anvisning för det politiska arbetet: Vi ska arbeta för ett samhälle där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter. Jag hade med det citatet förra året, och jag tänker använda det åren framöver, både som ledstjärna och i anförandena.

Hur är det då i Socialdemokraternas Sverige? Jo, här är det många som hålls tillbaka och lämnas efter. Det är arbetslösa, för att ta ett exempel, och sådana som väntar på vård alldeles för länge. Då hålls tillbaka och lämnas efter.

Efter elva års enträgen kamp i riksdagen mot allt vad vårdgarantier heter har Socialdemokraterna med stödpartierna nu gett upp. Insikten om att den egna sjukvårdspolitiken hittills inte har gett de goda resultaten har lett till en nationell uppgörelse om något som man kallar vårdgaranti. Det är en variant på temat, men det är ingen garanti om vård i god tid. Det kan ni läsa om i alliansens förslag – och sedan följa dem i stället.

Dessbättre, Birgitta Sevefjord, är det inte Moderaterna som bestämmer om vi Kristdemokrater ska sitta i landstinget eller inte, utan det är väljarna. Jag hoppas att du lever under samma förutsättningar.

Ibland brukar jag påstå att Socialdemokraterna saknar visioner eller sjukvårds-politiska ideal. Och tänka sig, nu har jag fått det bekräftat. Det kom häromdagen ett inbjudningsbrev daterat den 10 november i år och undertecknat av sjukvårds-landstingsrådet Inger Ros. Så här skriver hon:

Vi står inför stora och spännande utmaningar inom hälso- och sjukvården. Hur bör de långsiktiga politiska prioriteringarna se ut? Vilka trender kan vi se och skönja? Hur använder vi all den kunskap som finns på bästa sätt? Listan över utmaningar är lång. För att diskutera bland annat dessa frågor bjuds du in till ett utvecklingsseminarium tisdagen den 6 december.

Jag ska göra vad jag kan för att vara med där, även om detta är sent påkommet. Efter tre år vid makten efterlyser ni de långsiktiga synpunkterna på hur hälso- och sjukvården ska bedrivas. Det ska bli spännande att höra. Det är de sex medicinska beredningarna som ska leda arbetet. Jag trodde att ni visste detta när ni tillträdde. Jag trodde att det var det ni gick till val på.

Vilka är nu de viktigaste frågorna inom vården? Ja, det är vanskligt att bedöma, men i det här anförandet har jag valt ut några.

Vad är viktigaste för dem som behöver vården? Jag är övertygad om att det handlar om tillgänglighet i tid och rum och om medicinsk säkerhet. För dem som arbetar i vården handlar det om arbetsro och framtidstro, bra betalt, förnuftiga karriärvägar och tid för patienterna. Det handlar naturligtvis också om forskning, utveckling och fortbildning för medarbetarna.

Men vad gäller då för oss, vi som kallar oss politiska beslutsfattare, allmänhetens eller medborgarnas främsta företrädare? Finns det nödvändiga modet? Finns idéerna? Finns visionerna och uthålligheten att leda hälso- och sjukvården till nödvändiga förändringar i utvecklingen? Jag påstår att det finns i mitt eget parti, och jag vill göra bästa tänkbara av det – för partiet, för idéerna men också för den borgerliga alliansen.

Har vi modet att möta de personer som vi har uppdraget att hjälpa – det vill säga öppna för en djupgående och ärlig dialog med patienterna och deras närstående, andra intressenter, så att de får höja sin röst – eller ska vi bara lyssna och sedan göra som vi har bestämt i den politiska plattformen, det vill säga inte vara lyhörda för de egentliga behoven? Har vi modet att möta vårdens medarbetare och ledare i en öppen och ärlig dialog och söka lösningar för vårdens vardag?

Jag hör allt oftare att det är brist på dialog mellan landstingets politiska ledning och chefer, ledare och andra som är intresserade av vårdens utveckling därute i vårdens vardag.

Sedan den sista frågan i uppräkningsen, som jag ska svara nej på: Har vi modet att samarbeta genom att lägga åt sidan både läromässiga och partipolitiska tolkningsföreträden och förlita oss på varandras goda vilja, åtminstone för en kort period? Svaret är alltså nej – i varje fall för de tio närmaste månaderna. Jag skulle tro att omsorgen om partiernas väl och ve kommer att sättas före patienterna under de närmaste månaderna. Det har väl också antytts i debatten hittills.

Kristdemokraterna har valt att i budgetförslaget för 2006 sätta patientsäkerheten i första rummet. Jag tror att ingen invänder när vi talar om att öka tryggheten för gamla och sjuka, öka tillgängligheten och samtidigt göra vårdens vardag mer spännande och utvecklande för vårdens medarbetare. Men vårt politiska ansvar är rasande mycket större än så. Innan varje beslut tas eller åtgärd vidtas inom hälso- och sjukvården bör en avgörande fråga ställas, nämligen: Hur gagnar detta patienten? Det är den viktigaste frågan alla kategorier.

Vi påstår – och ger förslag om det – att vårt landsting behöver en särskild enhet med ett uttalat, alldeles speciellt ansvar för utveckling och forskning kring patientsäkerheten. För det ändamålet finns ett gemensamt förslag från de borgerliga partierna i årets budgetförslag. Vi vill ge patientnämnden och Forum för kunskap och gemensam utveckling i uppdrag att inleda det arbetet, och det finns ett särskilt anslag för att börja det arbetet.

I stora delar av västvärlden, inte minst i USA och England och för den delen också i WHO:s regi, är patientsäkerhetsfrågorna i fokus. Från kristdemokratiskt håll hävdar vi att det är ett område som svenska sjukvårdspolitiker hittills har ägnat alldeles för lite uppmärksamhet och engagemang. Det är tid för ett attityd- och aktivitetskifte i det avseendet.

Politiker som valde att delta i den andra nationella patientsäkerhetskonferensen i Stockholm i mitten på september – vi var inte så många, två kristdemokrater och en socialdemokrat bland 800 deltagare i konferensen, och jag saknade många framstående sjukvårdspolitiker – fick bland annat höra generaldirektören Kjell Asplund i Socialstyrelsen i inledningsanförandet säga: I USA räknar man med att 98 000 människor per år avlider på sjukhus inte på grund av sin sjukdom utan på grund av något misstag som hade kunnat undvikas. Omräknat till svenska förhållanden betyder

det 4 000, och omräknat till förhållandena i Stockholms län skulle det kunna handla om ca 800 personer.

I det budgetförslag som majoriteten lägger fram har ni inte heller den här gången valt att ta utgångspunkt i någon beskrivning av hur vårdbehoven ser ut, utan ni beskriver åtgärder för att arbeta behovsbaserat. Det är en stor brist. Jag har påtalat det förut och kommer att göra det igen. I fjol fick jag svaret: Det är gjort – behovsbeskrivningen finns. Då är det lite märkligt att den inte publiceras just när behovsstyrningen ska manifesteras i ett budgetförslag.

Jag påstår att allt tal om effektivisering och produktivitetshöjningar blir tomt prat om vi inte når fram till bättre sätt att analysera och beskriva vårdbehoven. Effektivitet ska vara ett uttryck för graden av måluppfyllelse, men hur i all världen ska effektivitet kunna mätas utan väl beskrivna mål för verksamheten utöver de ekonomiska målen?

Ett produktivetsbegrepp som inte jämför kända och prioriterade behov med resultatet av behandlingsinsatserna riskerar att enbart mäta antalet läkare i förhållande till antalet läkarbesök eller vårdtillfällen – ni känner till den kända statistiken. Det säger ingenting om kvaliteten, och det säger definitivt ingenting om hur man uppnår högre grad av patientsäkerhet.

Numera har jag ganska lång erfarenhet av landstingspolitiskt arbete. Hittills har jag inte låtit mig imponeras av majoritetens så kallade kostnadsreducerande åtgärder. Just nu kan det se lite lovande ut, beroende på hur man väljer att framställa det hela, men det beror naturligtvis på att man har tillfört så mycket nya skattepengar.

Men det finns en stor brist på det djupgående politiska samtalet, med långsiktighet för ögonen. Ja, nu ska det ju ske något i början av december, men det är så dags då. Man borde ha inlett mandatperioden med detta. Utan analys av sjukvårdens egentliga och prioriterade behov, där man försöker beskriva hur man vill effektivisera, leds man fel, i ett perspektiv som borde vara lite längre än en halv till en mandatperiod.

Jag begriper inte varför vi inte kan jobba evidensbaserat när det gäller sjukvårdspolitik, som vi kräver av medicinerna. Det finns alldeles för många misstag av den arten som landstinget är på väg att göra och gör.

Landstingets budget och redovisning är i balans. Det är jättebra. Resultatprognos-en för det här året pekar som sagt på ett miljardöverskott, har vi fått påpekat tidigare. Den ekonomiska obalansen under förra mandatperioden kan med viss rätt kritiseras. Men man måste sätta in den i perspektivet av vad den majoriteten hade att hantera. Jag ska inte ge mig in i någon djupare analys av det – jag tror att ställningstagandena och ståndpunkterna är väl kända.

På alla budgetpapper som presenterades när majoriteten lade fram sin budget – och också i det häfte som vi har fått utsänt till fullmäktige – finns det en ruta längst ner. Den ger intryck av att vara en faktaruta, men det handlar om en politisk pamflett. För att

eventuellt öka möjligheten att kalla den ”faktaruta” har jag bearbetat texten så att den borde lyda så här i stället:

2002, efter fyra års intensivt borgerligt uppbyggnadsarbete av vården och efter skattehöjningar den här mandatperioden på tillsammans 1:95 kronor, kan vi se resultatet. Skattebetalarna har ställt upp med nästan 20 miljarder mer bara under de tre första åren av mandatperioden, och innan valet nästa år ska de punga ut med ytterligare 6–7 miljarder. Regeringen kräver mindre i skatteutjämning och skickar särskilda statsbidrag till omorganisation av vården. Väljarna, som glömt skatte-chocken, förväntar sig ingen skatteåterbäring innan valet nästa år. Med budgeten 2006 ska vi i vänstermajoriteten tillmötesgå några angelägna behov som svårt sjuka patienter har väntat alldeles för länge på att få tillgodosedda. Att just valåren blir bättre än andra år är ett uttryck för socialdemokratisk välfärdspolitik.

Bifall till Kristdemokraternas budgetförslag!

Herr ordförande! Vi kommer att behöva göra en ändring av en av att-satserna. Det handlar om en felskrivning som säkert beror på oss och våra bristande kunskaper i ämnet.

Det kommer dessutom att delas ut två ytterligare yrkanden.

Anförande nr 19

Landstingsrådet W i g g (mp): Herr ordförande, landstingsfullmäktige och åhörare till budgetdebatten! Om vi går bara 20 år tillbaka i tiden var det inte några andra partier än Miljöpartiet som varnade för växthuseffekten. I dag befinner vi oss däremot i en tid då klimatproblematiken erkänns i vida kretsar av både forskare och politiker. Till och med från de mest oväntade håll får vi bekräftelse på att de verkligen existerar. Till exempel ser det amerikanska försvarshögkvarteret Pentagon i dag klimathotet som ett värre hot för USA:s ekonomi än terrorhotet.

Trots de stora problem som vi ser och trots den svåra utmaning som ligger framför oss vad gäller klimatpolitiken är jag och Miljöpartiet både glada och stolta i dag, när vi lägger fram 2006 års budget för antagande av landstingsfullmäktige.

Jag ska först som sist säga: Hade jag haft möjlighet att yrka bifall till 2006 års budget hade jag gjort det. Nu får jag nöja mig med att se på när mina partikam-rater i Miljöpartiet tillsammans med Vänsterpartiet och Socialdemokraterna utför det arbetet.

Landstinget ska ha som miljömål att år 2011 använda förnybara bränslen till hälften. Senast år 2021 ska vi vara framme vid målet ett landsting fritt från fossila bränslen.

Vi har tre ledord: social hållbarhet, ekologisk hållbarhet och ekonomisk hållbarhet. Alla de delarna är lika viktiga. Utan den ena faller den andra eller vittrar bort, som ett träd utan rötter eller som ett träd utan krona.

Utan en politik som står på de svagas sida går vi mot ett tvåtredjedelssamhälle, där människor med funktionshinder, människor med låga eller inga inkomster och människor som på grund av sjukdom har hamnat i ett utsatt läge lämnas att klara sig själva. Utan en politik som är varsam om det biologiska livet och dess komplexa samband föröder vi våra gemensamma livsbetingelser. En politik som inte räknar med den sociala eller ekologiska hållbarheten kan heller aldrig bli en ekonomiskt hållbar politik.

Det handlar om en politik där vi lämnar över våra skulder till de generationer som kommer efter oss, skulder som i bästa fall kan räknas i kronor och ören, likt en skuld på 9 miljarder kronor, som den förra majoriteten lämnade efter sig eller värre. Det kan handla om skulder i form av en förstörd miljö vars kostnader ingen i dag ens är mäktig att överblicka men som i dag, när vi står i början av en enorm klimatomvandling, når oss i form av bilder av smältande polarisar, försvunna glaciärer, uttorkade floder, förstört grundvatten, utbredda öknar där det förr odlades mat och kvällstidningarnas braskande rubriker om när – inte om – en pandemi ska bryta ut.

Miljöpartiet är ett parti med en helhetssyn. Vi för en politik som kan uttryckas med våra tre solidariteter: Solidariteten med djur, natur och det ekologiska systemet, solidariteten med människor i vårt eget land och världens folk samt solidariteten med kommande generationer. Miljöpartiet är än så länge inte något speciellt stort parti, men vi är ett parti av stigfinnare.

Ett område där ohälsan i dag stiger och där varningssignalerna blir fler och fler gäller den elektromagnetiska strålningen och dess effekter på det biologiska livet. Det är ett område där de gränsvärden som är satta av de svenska strålskyddsmyndigheterna i dag vida överstiger dem som är satta runt om i Europa. Då undrar jag: Är vi som bor i Sverige speciellt tåliga för en högre strålning än de som bor i Spanien, Tyskland eller Österrike? Vad gäller den elektromagnetiska frågan och de problem som är förknippade med den är vi i Miljöpartiet stigfinnare i dag.

Kultur är för Miljöpartiet en integrerad del av livet på alla dess områden. Kultur är inte bara en biljett till en teaterföreställning eller en konsert. Kulturen är även närvarande i våra medborgardialoger, speciellt när vi vill nå våra ungdomar. Kulturen finns i det hälsofrämjande arbete som utförs på många håll runt om i länet, till exempel i den process på våra skolor där barnen skapar sig en egen, trygg identitet och självkänsla som ska bära dem genom livet.

Kultur finns också i det faktum att vi håller oss friskare och tillfrisknar fortare när vi utövar eller på annat sätt deltar i skapande aktiviteter.

Här måste jag en stund reflektera över det moderata förslaget till budget. Där tycks miljöfrågan inskränka sig till frågor om belysning, trevlig personal i tunnelbanan och möjligen också fler poliser och fler motorvägar. Var finns frågan om de klimatrelaterade problemen? Var finns diskussioner om massbilismens avigsidor? Kultur anser Moderaterna inte vara oviktigt, som man säger. I samma andetag stryker man 90 procent av kulturnämndens budget och avskaffar kulturnämnden. Jag tänker då: Var

finns de kloka och insiktsfulla moderater som jag har lärt känna under min korta tid i landstinget?

Ordförande, fullmäktige, åhörare! I Stockholms län har det under den senaste mandatperioden bedrivits ett framsynt och i många stycken framgångsrikt miljöarbete. Min och Miljöpartiets avsikt är att fortsätta att vara pådrivande i det arbetet.

Därmed, ordförande, lämnar jag över till landstingsfullmäktige att fatta beslut om 2006 års budget.

Anförande nr 20

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska börja med att konstatera att Moderaterna i sitt budgetförslag beskyller den nuvarande majoriteten för ransoneringspolitik. Det är ett begrepp som återkommer på många ställen i budgeten. Det är en intressant iakttagelse. Den säger faktiskt att Moderaterna i grund och botten inte tycker att budgeten är någon restriktion för landstingets verksamheter.

Än mer intressant blir det resonemanget mot bakgrund av att Moderaterna till 2010 vill sänka landstingets intäkter med 7 miljarder kronor. Om man sätter det i relation till de förhållandevis små skattesänkningar som de två mittenpartierna föreslår i nuläget tycker jag att det blir en rolig resa fram till valet att försöka reda ut vilken typ av politik som väntar medborgarna i länet.

Antingen blir det en fortsatt underskottspolitik, eftersom Moderaterna inte tänker ransonera trots att de har 7 miljarder kronor mindre i sjukvården, och då blir det nya underskott à la Lédél, eller också blir det dramatiska nedskärningar i hälso- och sjukvården, eftersom 7 miljarder kronor ungefärligen motsvarar driften av Danderyds sjukhus i tre och ett halvt år.

Jag tycker att hela politiken från Moderata samlingspartiets sida blir väldigt talande när de i sin budget säger att de ska genomföra en massa extra satsningar men har exakt samma tillskott som majoriteten till hälso- och sjukvårdsutskottet. De ska ändå utföra extra satsningar i storleksordningen 250 miljoner kronor som de inte talar om hur de ska finansiera inom ramen för HSU:s budget.

Nej, landstingsfullmäktige, inledningen till debatten visar att det är precis som vanligt i den borgerliga samlingen: Stora skattesänkningar från Moderata samlingspartiet och allt åt alla från Kristdemokraterna och Folkpartiet. Trovärdigheten i att kunna bedriva en seriös ekonomisk politik och samtidigt utveckla sjukvården lyser tydligt med sin frånvaro när Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet presenterar sina budgetförslag.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 21

Landstingsrådet Heister (m): Efter att ha lyssnat på majoritetspartierna skulle jag vilja fråga: Vilken politik blir det efter valet, om ni får fortsätta att regera? Birgitta Sevefjord använde sitt inledningsanförande till att tala om demokrati. Det känns lite svårt

att ta dig på allvar, med ett parti som har rätt många kommunister med i sitt gäng. Men låt mig ändå ta det som utgångspunkt.

Inför förra valet sade Ingela Nylund Watz i Dagens Nyheter att vi moderater ägnar oss åt skrämselfpropaganda, och det är väl ungefär det ni försöker ge sken av också i den här debatten. De låter påskina saker som inte är sanna, och det gör mig upprörd, sade Ingela Nylund Watz. Vi ska inte införa några biltullar under nästa mandatperiod, sade hon också. Men snart står vi där med biltullar den 3 januari.

Då kan man konstatera att det är fritt fram för Stockholmsfientligheten också här i Stockholms läns landsting. Man kan prata hur mycket som helst om demokrati, men vi får ju inte själva bestämma i vårt län om så viktiga saker som om vi ska ha biltullar eller inte, för det bestämmer Göran Persson tillsammans med Miljöpartiet i riksdagen, eller om vi får fortsätta med att S:t Görans sjukhus drivs av Capio, för det får vi inte bestämma själva här i Stockholms läns landsting, utan det bestämmer Göran Persson, Lars Ohly och andra i riksdagen.

Vad är det för demokrati, Birgitta Sevefjord och Ingela Nylund Watz? Det spelar ju ingen roll vad ni säger här i landstinget! Vi har ingen aning om vilken politik det blir efter valet.

Stockholmsfientligheten har fritt fram också i den här församlingen, på den sida där Vänsterpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna sitter. Ni står inte upp för den här regionen. Ni säger inte ett ljud om detta med skatteutjämningen. Ni nämner det inte ens i er budget. Ni vill göra biltullarna till en succé och ställer skattebetalarnas pengar som pant för att köpa in 200 bussar. Ni begär inte att staten ska ta ansvar för den här regionen med dess infrastruktur. Statliga jobb skickas ut från regionen, och ni säger inte ett ljud.

Allt detta har ett pris, Ingela Nylund Watz. Det framgår ju av er budget att man har tvingats skriva ner skatteintäkterna i år med 2,3 miljarder kronor. Hade ni i Stockholms läns landsting drivit en tillväxtpolitik som hade bidragit till att vi hade haft fler jobb i regionen hade både ni och vi kunnat sänka skatten med 65 öre. Men en sådan politik bidrar ni inte till, utan tvärtom har ni landets i särklass högsta landstingsskatt och gör inte ett dugg för att få ändringar på de grundläggande problem som landstinget står inför. Ni ligger platt framför Göran Persson. Ni står på hans sida och struntar i medborgarna i vårt län.

Anförande nr 22

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ingela Nylund Watz är orolig för att Folkpartiet sitter på samma våning som tryckeriet. Men hon är minsann inte orolig för att skattehöjrvänstern sitter uppe på vinden tillsammans med tomtarna på loftet!

Ingela Nylund Watz gör också ett stort nummer av blandfinansiering, som vi borgerliga partier kan tänka oss. Men man ska ha klart för sig att det är Ingela Nylund Watz

personligen som har sett till att artrokliniken på S:t Görans sjukhus har körts ut och hamnar på Sophiahemmet.

Birgitta Sevefjord var stolt över att kunna presentera sitt sista budgetförslag i majoritet, och sedan ägnade hon nästan all sin tid åt att tala om hur onda Moderaterna är och hur Folkpartiet kan finansiera mångfald när hennes eget parti vill förbjuda privata vårdgivare.

Jag förstår att vänsterpartierna är stolta över sin budget: landets högsta skatt, centralstyrning, litet eller inget inflytande för patienter och personal, och än en gång avstår man från att i sin text nämna valfrihet och mångfald bland vårdgivare, och än en gång väljer Folkpartiet att ta strid för just detta.

Det är Socialdemokraterna som har ansvaret för politiken, och deras misslyckanden lider vi med. Vi fick ett remisstvång för att man skulle spara. Sedan upptäcktes det att delar av det inte fungerade, eftersom det var problem för patienter och personal och order ransonerades. De införde avgifter för gynscreening, men när 10 000 unga kvinnor uteblev tvingades ni till reträtt. Cancersjukvården har drabbats av indragna platser, framför allt på Stockholms sjukhem, men nu uppger ni att ni ska bygga nya vårdplatser. Psykiatrins slutenvård på Jakobsberg har lagts ner, och nästa i tur tycks vara Rosenhills vårdplatser.

Rekordbesparingar på Karolinska genomförs, och nu när Karolinska inte klarar sin budget tvingas ni att sätta ett sparbeting som är begränsat till 250 miljoner kronor nästa år. Thorax på Huddinge är nedlagt, och nu tvingas vårt landsting skicka patienter till Uppsala för att de inte ska stryka med. Norrtälje försökte ni lägga ner, men där misslyckades ni tack och lov.

När, Ingela, ska ni själva dra några slutsatser om att centralistiska lösningar skapar problem och inte något nytänkande? Er modell med McDonalds-konceptet att allt ska styras centralt och se likadant ut fungerar inte. Vården är en kunskapsorganisation där man måste ta till vara personalens idéer. Det är inte en hamburgerrestaurang! Avgörande är att ta till vara inte politikernas och tjänstemäns idéer utan personalens.

Anförande nr 23

Landstingsrådet Sevefjord (v): Birgitta Rydberg! Det med tomtensarna var ju ganska roligt sagt, men vi tog över lokalerna efter er. De tomtensar från Folkpartiet som fanns där har vi verkligen ansträngt oss för att förpassa ner till källaren. Men det är möjligt att det finns en och annan folkpartitomte kvar där uppe – i så fall osynlig.

Både Folkpartiet och Moderaterna framhöll med emfas att man är enig om den framtida politiken. Från Moderaterna sade man att det handlar om att ta ansvar, och från Folkpartiet sade man att stora delar av den politik som läggs fram är en gemensam politik för framtiden.

Därför vill jag ånyo fråga: Är ni eniga om att minska de folkvalda i den här församlingen till 110 personer? Är ni eniga om slakten på kulturen? Är ni eniga om att bolagisera och

sälja ut alla våra sjukhus, vilket Moderaterna driver? Är ni eniga om att folkhälsoarbetet ska privatiseras, som Moderaterna vill? Är ni eniga om att sänka skatten med 7 miljarder kronor under nästa mandatperiod? Hur stor är egentligen er enighet? Det är min fråga till er.

Anförande nr 24

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Det är alldeles uppenbart att den som verkar på en vindsvåning kan komma till andra slutsatser. Några slutsatser framgår av vårt förslag och andra slutsatser framgår av andras förslag.

Ingela Nylund Watz inledde sitt anförande med att säga att vi nu sätter punkt för *Den stora saneringen*. Återstår således den lilla – vad den innehåller ges det inte så mycket besked om i detta förslag. Vi kan antydningssvis gissa vad det kan innebära. Jag gör inte anspråk på att du ska berätta det här eftersom det naturligtvis är sådant som man gärna gömmer under en period som ligger så nära ett val.

Landstinget ska bygga ett nytt toppmoderns sjukhus. Såvitt jag förstår av tidsplaneringen ska vi fylla det med innehåll efter sommaren nästa år och fatta beslut i den här församlingen i december nästa år. Det låter väldigt bra.

Det är också intressant att iaktta det fenomen som innebär att när tillväxten och konjunkturen går åt rätt håll då är det de regerande Socialdemokraternas förtjänst – när det går åt andra hållet då är det alltid internationella storheter ni skyller på. Jag tror att vi har väldigt svårt att med att-satser i den här församlingen påverka utvecklingen. I någon mån kan vi naturligtvis göra det, och de tillfällena är så små och så få att vi inte bör missa dem. Därför håller jag med Chris Heister i det avseendet – vi måste bidra så gott vi kan för att öka tillväxten i det här landstinget, det här länet, den här regionen.

Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har också ett andra mantra: den borgerliga splittringen. När jag läser den rödgröna majoritetens budgetförslag är det ganska lätt att dra slutsatser om var ni har slitit hårt med varandras stånd-punkter och så småningom kommit fram till en kompromiss som inte är särskilt progressiv, om jag får uttrycka saken så. Det finns ändå där, och det är snarare textmängden än innehållet som avgör vad som har blivit slutprodukten.

Det är också intressant att iaktta att både Socialdemokraterna och Vänsterpartiet – Miljöpartiet har vi inte hör så mycket av ännu – agerar mer som oppositions-partier. Jag tycker ni gör rätt i det. Det gäller ju att ställa in sig på kommande tider och ha lite långsiktighet i agerandet, men jag trodde att ni skulle vara något stoltare, något rakare i ryggen när ni driver er egen politik. Det är som vanligt: borgarna är splittrade. Den intressanta slutsatsen man kan dra är att det man kanske borde göra är att studera historien. Varannan mandatperiod sedan 1982, och det är inte särskilt många kvar här som valdes in före 1982, så har ju borgerligheten visat att det går att regera tillsammans, till och med fyra partier tillsammans. Det där talet om borgerlig splittring är mer floskler än fyllt med något sakligt innehåll. Det är ändå rätt så mycket gemensamt i den

borgerliga alliansen som definitivt är ett tydligt regeringsalternativ för den kommande tiden.

Anförande nr 25

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag kände mig tvungen att ta rikta uppmärksamheten på talet om att borgarna har visat att de kan regera tillsammans. Ja, det kan de, men till vilket pris, Stig Nyman?

Anförande nr 26

Landstingsrådet Nyman (kd): Till ganska mycket lägre pris än det som gäller för närvarande. Skatten har varit väldigt mycket lägre och dessutom har sjukvård-en utvecklats helt fantastiskt under borgerligt styre.

Om vi skulle försöka vara objektiva fem minuter och ta ställning det som faktiskt har utträttats, så kan vi se att utvecklingen har skett under perioder av borgerligt styre och stannat av under socialistiska. Den trappan tror jag att det går att hitta vetenskapliga bevis för.

Anförande nr 27

Landstingsrådet Larsson (s): När man tar del av debatten och materialet inför budgetbehandlingen, så är det fascinerande och intressant läsning som erbjuds eftersom det är tio månader kvar till valet. Det finns mycket klokt respektive mindre klokt i partiernas olika budgetförslag.

En av de saker som gör mig lite bekymrad är Moderaternas budgetförslag för det här landstinget. De tecknar en mycket mörk bild för Stockholmsregionen. De beskriver en region med kaos, katastrof, arbetslöshet, svängremspolitik och företag som går i konkurs. När jag läser Moderaternas budgetförslag förstår jag också att allt detta i grunden beror på att vi har höjt landstingsskatten – det är faktiskt den bild som tecknas i det moderata budgetförslaget. Skattehöjningen har knäckt Stockholmskonjunkturen.

Nyfiken som jag är läser jag Stockholmskonjunkturen från näringslivskontoret i Stockholm. Näringslivskontoret skriver om fler jobb och fler nya företag. Vart tredje nystartat företag i landet startas i den här regionen. Det är lysande framtids-utsikter för Stockholmsregionen. Då tänkte jag att det här kanske är sossepropa-ganda! Tänk om det är sossarna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet som har skrivit detta aktstycke! Därför vände jag mig för säkerhets skull till Handelskammarens konjunkturrapport. Där skriver man samma sak: det är lysande utsikter för Stockholmsregionen. Det är högtryck i samtliga ekonomiska branscher. Byggindustrin har svårt att hitta tillräckligt mycket folk. Tjänstesektorn har svårt att hitta folk. Stockholms ekonomin går uppåt trots höjningen av landstingsskatten! Visst är det märkligt!

Jag tror att ekonomi och ekonomiska konjunkturer är något mer komplicerade frågor än vad Moderaterna förmår att beskriva i sina budgetdokument. Jag tror dessutom, något som Moderaterna aldrig har förstått, att det som verkligen hotar konjunkturen är om man driver sjukvård och kollektivtrafik på lån. Då hotas de långsiktiga förutsättningarna för en sund ekonomi. Nog om detta.

Jag vet att det är val om tio månader, jag noterar att partierna försöker positionera sig. En av de saker som har glatt mig mycket är att vi har varit överens under hela den här mandatperioden om nivån för landstingets investeringar. Alla beslut om investeringar har fattats i total enighet. Nu får jag i dokumenten se retoriska påhopp som handlar om att den rödgröna majoriteten har skurit ned investeringarna. Vi har ju bestämt gemensamt vilka investeringsnivåer vi ska ha! Först nu, tio månader före valet, försöker ni distansera er och lägga förslag om andra investeringsnivåer. Man kunde dessutom i morgonens Dagens Nyheter läsa att Hans-Erik Malmros säger att han vill bygga snabbspårvägar till höger och vänster, och man ska göra det oavsett om staten betalar sin andel av detta eller ej. Det är ju häpnadsväckande! Staten är ju ond i Moderaternas värld och därför undrar jag om Moderaterna på allvar tror att staten, om vi stockholmare börjar bygga snabbspårvägar med våra pengar till höger och vänster, i efterhand ska komma med pengar och betala? Jag tvivlar.

Jag ser även i de Moderata dokumenten och i de folkpartistiska dokumenten att man ska köra något som heter OPS eller PPS. Det innebär att privata företag gladligen ska betala nya investeringar i sjukvård och kollektivtrafik. "Näringslivet tänker inte ta betalt för det, företagen är snälla." Jag vet visserligen att det snart är jul, men jag trodde inte att man i näringslivet var så glada och snälla att de tänkte ta på sig våra investeringskostnader. Det är ett mycket märkligt sätt att tänka! Det handlar om att slå blå dunster i ögonen på folk och spela falskt med budskapet om hur vi ska bära landstingets investeringskostnader i framtiden. Det är sorgligt! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 28

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Fru ordförande! Det finns skäl att teckna en mörk bild över de år som gått med socialdemokratiskt styre i Stockholms läns landsting. Vi har fått landets i särklass högsta landstingsskatt och trots det sjunker skatteintäkterna. Det må så vara att man gör bedömningen att det ska gå bättre, men när man sedan tittar i backspeglarna kan man se att det inte blev några nya jobb. Var är jobben?

Om det vore så, Dag Larsson, att jobben fanns här så hade du inte behövt skriva ned skatteintäktsprognosen hela tiden med 600 miljoner i år, 700 miljoner i fjol. Ni befarar att ni får skriva ned skatteintäktsprognosen ytterligare! Var är jobben, Dag Larsson?

Det är jobben som är grunden för våra skatteintäkter, för att det ska gå bra för Stockholms läns landsting. Det är därför som vi är så bekymrade över att ni har knäckt tillväxten genom att ge landstinget landets i särklass högsta landstingsskatt. Vi kan bidra till en bättre tingens ordning och vi kan hjälpa till att försöka sänka den skadligt höga landstingsskatten. Vi lägger förslag om det, men det gör inte ni.

Anförande nr 29

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Det är mycket spännande att höra Dag Larsson säga i talarstolen att han tänker driva de yrkanden som vi just fick lagda på borden. Vi

fick en lunta nyss där vi ser hur Socialdemokraterna driver opposition mot oppositionens förslag. Det är ett slags motopposition, och det är en ny uppfinning.

Ert yrkande nr 12 är att AB Stockholms lokaltrafik ges i uppdrag att fortsätta utveckla möjligheterna till ökade kommersiella intäkter, just det som Folkpartiet var med och presenterade i går tillsammans med de borgerliga allianspartierna. Det är också så att tvärspårsbanan ligger långt fram i tiden, någonstans mellan 2010 och 2015. Bromma–Sollentuna-grenen av tvärspårsbanan finns inte alls med i statens finansiering. Vi vill gärna se till att någonting händer. Det vore väldigt spännande om du kunde se till att något händer. Jag tycker det vore väldigt spännande om ni ville hänga med på det förslaget, men jag blir väldigt tveksam till er inställning när jag hörde ditt senaste inlägg.

Anförande nr 30

Landstingsrådet **Larsson (s)**: Birgitta, jag har ingenting emot att vi sätter upp reklamskyltar i tunnelbanan och på bussarna. Det tycker jag är väldigt bra så länge som de håller sig inom gränsen för det som vi anser som lämplig reklam. Det ger oss pengar.

Men när man ska börja investera och säger att det är det privata näringslivet som ska bygga nya spår, bygga nya sjukhus och tror att det kommer att ske gratis, tror att de som driver näringslivsverksamhet kommer att skänka bort sina pengar till landstinget, då börjar jag bli fundersam. Det där håller inte!

Chris, jag kan bara konstatera att vi har landets högsta landstingsskatt. Det är helt korrekt. Men vi har betydligt högre tillväxt, lägre arbetslöshet och fler nya företag än vad resten av landet har. Visst är det ett märkligt sammanträffande!

Anförande nr 31

Landstingsrådet **Heister (m)**: Om jag ändå kunde hålla med Dag Larsson! Vi har inte alls landets högsta tillväxt – tvärtom är tillväxten lägre i Stockholms län än i övriga delar av landet, framför allt om vi jämför med Göteborgsregionen och Malmöregionen. Det är ju det som är problemet, Dag Larsson.

Det intressanta är att när ni själva på er hemsida diskuterar det överskott ni har så har ni som alternativ en sänkning av skatten med 10–15 öre. Men ni föreslår inte det trots att också ni själva vet att det är betydelsefullt för framför allt låg- och medelinkomsttagare men även för att få fart på hjulen igen. Ni avstår från att lägga förslag om skattesänkning trots att ni har utrymme att göra det.

Anförande nr 32

Landstingsrådet **Rydberg (fp)**: Att höra Dag Larsson öppna munnen är detsamma som att höra den sanne socialisten! Hellre avstår han från nya spår och nya möjligheter för resenärerna att transportera sig i vår region än han låter en privat finansiär träda in.

Det är bara att konstatera att om vi tar in näringslivet i detta så kan vi vara säkrare på att få investeringarna till stånd snabbare och kanske också billigare än när staten hanterar investeringar. Behöver jag säga mer än Citybanan för att du ska förstå vad jag menar med kostnadsutveckling. Kanske kan en privat aktör, om de får möjlighet, ordna detta snabbare och på ett sätt som inte är dyrare. Du är motståndare till det. Vi förordar det.

Anförande nr 33

Gunilla Helmerson (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Den verklighet som patienterna möter är alltför långt ifrån både mål och önskvärd utveckling. Majoriteten bär ansvar för att det förhåller sig på det sättet. Den ensamstående mamman som söker akutvårds på Astrid Lindgrens barnsjukhus för sin nioåriga dotter får vid första tillfället vänta i sju timmar på en ultraljudsundersökning; vid andra tillfället får hon vänta i fem timmar på samma undersökning. Det är alldeles uppenbart att inte ens röntgenavdelningen fungerar som den ska på Astrid Lindgrens barnsjukhus, och det tycker även personalen. Är det rimligt att man ska vänta ett halvt dygn på dessa två relativt enkla undersökningar?

En av mina vänner sökte sin primärvårdsläkare. Han kände sig efter lång semester onormalt trött. Prover togs och flera av de provsvar som kom till vårdcentralen visade att något måste vara fel. Men patienten kontaktades aldrig. Tre månader senare orkade patienten med nöd och näppe gå mellan bilen och ytterdörren till sin bostad och sökte på nytt primärvården. Då möttes patienten av svaret: Det är inte konstigt att du mår dåligt med de provsvar som kom för tre månader sedan!

Nya prover togs och det blev snabbt svar den här gången. Inom en vecka var patienten under behandling för sin leukemi. Han hann med några cytostatikabe-handlingar men smittades vid det tredje behandlingstillfället av resistent bakterier och avled inom en vecka. Chansen att klara tuffa behandlingar är betydligt större, liksom även möjligheterna att bli frisk, om diagnosen ställs utan dröjsmål.

En patienten sökte vård för misstänkt lungcancer men fick inte nödvändig undersökning därför att han inte var svensk medborgare. Han hade arbetat och bott 14 år i Sverige.

Ni har makten och därmed ansvaret för hur vården fungerar eller inte fungerar!

En bröstcancerpatient hänvisades efter avslutad behandling till vårdcentralen för kontroller hos sin allmänläkare – allmänläkare som alltför ofta saknar de kunskaper som behövs för att kunna bedöma symtom som tyder på metastaser och återfall. Den patienten gavs smärtstillande tabletter och rekommenderades sjukgymnastik när hon i verkligheten behövde en besöks tid hos onkologen för bedömning av sina skelettmetastaser och sin lungcancer. Tycker ni att det ska vara på det här sättet?

Vi får som medborgarföreträdare ta emot många klagomål som handlar om svårigheterna att bara få tala med en sköterska eller läkare, eller något så enkelt som att få boka en tid.

Det finns fortfarande vårdcentraler vars patienter får ställa väckarklockan på ringning klockan 6 på morgonen för att kunna passa tiden 6:30 och ringa för att få en tid besök. Ringer de senare är tiderna slut. Det finns de som berättar att när telefontiden börjar klockan 8 och de får telefonkontakt med vårdcentralen tre minuter över åtta så är alla tider för dagen slut.

Det finns patienter som förlorar sin valda läkare eftersom vårdcentralen har valt att helt regelvidrigt omorganisera sin verksamhet – nu gäller det att bo i rätt område om man ska få behålla sin doktor.

I allt vårdarbete kräver vi att patientperspektivet måste vara en avgörande faktor.

Slutligen. De allra flesta anmälningar som görs till patientnämnden avser behandling, tillgänglighet och bemötande – 68 procent av alla ärenden. De berör bland annat alla de äldre som inte får den vårdplanering som behövs. De hamnar mellan både stolar och sängar när överföring ska ske från akutvården. Här har ni också det yttersta ansvaret för att verksamheten fungerar.

Jag yrkar bifall till det gemensamma borgerliga budgetförslaget och till den moderata budgeten!

Anförande nr 34

Landstingsrådet Wallhager (fp): Fru ordförande, ledamöter! Stockholm–Mälarenregionen står inför stora utmaningar samtidigt som vi faktiskt har stora möjligheter. Stockholmsregionen är fantastisk! Nära 2 miljoner människor lever i länet, rekordmånga bildar familj och mer än 10 000 flyttar hit varje år. Här finns jobben, utbildningarna, storstadspulsen. Här finns också närheten till vattnet, Mälaren, Östersjön och en fantastisk natur runt knuten.

Stockholmsregionen ska fortsätta att vara motorn i svenskt näringsliv, en drivande kraft för forskning och utveckling. Vår region konkurrerar inte med andra delar i landet, Stockholm konkurrerar med andra regioner i Europa. Vi måste hävda oss i den konkurrensen för att kunna växa till en världsstad vid Östersjön.

För att främja en harmonisk tillväxt i regionen krävs det insatser på flera nivåer, och det krävs att den sittande regeringen slutar behandla den här regionen styvmoderligt med trängselskatt, skatteutjämning, fastighetsskatten, diskriminering när det gäller satsningar i infrastruktur, bristande integration, bristen på bostäder och sist men inte minst bristen på ledarskap. Det är faktorer som försvårar eller snarare förhindrar en positiv utveckling av den här regionen.

Vad gör då den sittande majoriteten? Den sitter inte här inne i alla fall. Majoriteten i stad och landsting gör ingenting, de har faktiskt redan gått i opposition. Sossarna, med Miljöpartiet och Vänsterpartiet i släptåg, accepterar snällt, trots sina egna vallöften, att sitta i Göran Perssons knä och införa trängselskatterna bland annat. De protesterar inte

mot skatteutjämningen, de håller tyst om bristen på infrastruktursatsningar och accepterar gladeligen att våra pengar åker iväg till Trollhättan. De kanske tänker så här: Nästa gång kanske vi får pengar.

Integrationen har misslyckats. I går kunde vi läsa i Stockholm City att vi lever i en delad stad. Klyftorna ökar och nu har även sossarnas starka kvinna i Tensta, Nalin Pekgul, gett upp och flyttar från Tensta. Sossarna har misslyckats.

Sossarna och Anna Kettner har även misslyckats med kollektivtrafiken. I valrörelsen år 2002 lovade Anna Kettner att höja investeringstakten i SL, att fler trafikanter skulle åka och att det skulle bli fler nöjda trafikanter. Hon har misslyckats med alla sina tre vallöften. Investeringstakten sjunker, antalet trafikanter sjunker och andelen nöjda trafikanter sjunker också. Alla är oroliga för SL i dag, mina vänner, alla upplever att SL har en prekär ekonomisk situation. SL själva, trafikanterna, vi i de borgerliga partierna, även miljöpartisterna är oroliga för SL – men inte Anna Kettner. Hon tycks tro att SL:s problem är att bolaget har för mycket pengar, inte för lite pengar. Mer om detta i morgondagens trafikdebatt.

Sammanfattningsvis bor vi i en fantastisk region med många positiva förutsättningar, mina vänner. Men sossarna har misslyckats med uppgiften att ta vara på dessa möjligheter. Vi har en trött, likgiltig – till och med liknöjd – ledning i länet. Det är en ledning utan visioner, utan nya idéer. Vi har sett att de har tagit över merparten av oppositionens idéer. Vi upplever en stagnation – och majoriteten har redan gått i opposition.

Länet, regionen och landet behöver en ny ledning, en borgerlig regering – en borgerlig ledning med ett starkt folkpartiinslag!

Anförande nr 35

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Precis som Dag Larsson så nogsamt underströk vill jag betona att vi har varit eniga om investeringsnivåerna i trafiken under hela den här mandatperioden. År 2002 var investeringarna högre, det ska sägas, men det berodde på att vi var överens om att förskottera 1,4 miljarder kronor till Alstom i samband med pendeltågsupphandlingen.

Nästa år investerar vi 3,8 miljarder kronor. Det ligger i nivå med investeringarna år 2002. Man skulle säkert kunna önska att det var mer, men vi gör bedömningen att detta är rimligt att åstadkomma de närmaste åren.

Vi har alltså varit eniga hela mandatperioden. Nu visar sig populismens riktiga ansikte, särskilt hos Folkpartiet.

Anförande nr 36

Lotten von Hofsten (v): Ordförande, ledamöter och inte minst åhörare! I den liberala politiken är det individens frihet som står i centrum – vems frihet är det? Inte är det den arbetslöses, den psykiskt sjukes eller den fattiges frihet. Ni talar om frihet att

välja vilken vårdcentral man ska gå till. Ni talar inte om frihet att välja den vård jag vill ha.

I era budgetar satsar ni på det som vi satsar på. När vi satsar på cancervård, satsar ni ännu mer på cancervård. När vi satsar på barnsjukvård, då satsar ni ännu mer på barnsjukvård. Ni gör det för att ni vill att våra satsningar ska verka futtiga, men skillnaden mellan era satsningar och våra är att våra satsningar är finansierade och det är inte era.

Ni tänker er att ni ska sänka skatten och ändå få mer pengar över till ännu mer satsningar än dem som vi gör. Ni skyller mer eller mindre hela arbetslösheten på vår skatteökning. Ändå accepterar ni vår skatteökning. Om den var så förfärlig som ni påstår då borde ni bums vilja sänka skatten med hela vår höjning. Det gör ni inte, ni vågar inte. Ni vet att det var bra att vi höjde skatten och ni tror inte på er egen politik.

Förresten, vilka är det egentligen som blir hjälpta av den futtiga skattesänkning som ni föreslår? Är det vårdbiträdet eller vaktmästaren med en lön på kanske 15 000 kronor i månadslön? Vad blir det om skattesänkningen blir 35 öre? Det blir väl 50 kronor mer i månaden i plånboken. Om skattesänkningen i stället blir 10 öre så handlar det om 15 kronor mer i månaden i plånboken. Det är inga stora pengar ni talar om.

Är det höginkomsttagaren som tjänar på er skattesänkning? Den som tjänar 50 000 kronor i månaden får behålla mellan 50 och 175 kronor mer i plånboken, men höginkomsttagaren behöver inte skattesänkningen medan låginkomsttagaren är mer betjänt av att vården, trafiken och kulturen finns till för alla och inte enbart för den som har mest pengar eller bäst kontakter.

Vilka konsekvenser skulle skattesänkningarna få för vården, trafiken och kulturen bara det här året? En skattesänkning om 35 öre betyder 1 miljard 225 miljoner kronor mindre i intäkter till landstinget. Det skulle innebära att priset på SL-kortet skulle behöva höjas med ungefär 150 kronor och att hela psykiatrins kostnader är 4 miljarder. Det handlar om väldigt stora summor pengar.

En skattesänkning på 10 öre betyder 350 miljoner mindre i skatteinkomster bara i år. Det är lika mycket som en höjning av priset på SL-kortet med 40 kronor. De tio som låginkomsttagaren skulle tjäna på skattesänkningarna skulle aldrig i livet kompenseras av skattesänkningarna! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 37

Gunilla Helmerson (m): Det var intressant att höra att ni har så mycket synpunkter på cancervården! Ni har haft tre år på er att se till att det inte skulle vara några köer. Det är orimligt att det ska fungera på det sätt som jag alldeles nyss beskrev!

Patienter ska inte behöva åka någon annanstans för att få vård, och personal ska inte sluta därför att arbetsmiljön är olidlig och ingenting fungerar. Det är ert ansvar, det är ni som har haft makten i tre år.

Anförande nr 38

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Snälla Lotten! Du måste ju veta om du tillhör majoriteten eller oppositionen! Vi har lagt de här förslagen om cancersjukvård och barnsjukvård både i år och tidigare år. Ni lägger era förslag ovanpå våra förslag. Ni måste ju bestämma er för om ni sitter i majoritet eller i opposition! Just nu låter du som om du är i opposition på din majoritet.

Ja, vi vill sänka skatten. Vi skulle vilja sänka skatten med hela den höjning som ni genomförde, men det förutsätter att riksdagens majoriteten – den rödgröna majoriteten – ändrar reglerna för skatteutjämningen. Vi är beredda att hjälpa till att ändra skatteutjämningen. Då kan vi också i större utsträckning sänka skatten utöver de 10 öre som Folkpartiet föreslår för varje år de kommande tre åren.

Anförande nr 39

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Fru ordförande! Nu fick vi ett levande bevis på en person som saknar perspektiv: man går upp i talarstolen och säger att låginkomsttagare inte har någon nytta av en skattesänkning. Vi vet att låg- och medelinkomsttagare är de som drabbas allra värst av de höga skatter som vi har i både Stockholms läns landsting och Sverige som helhet. De får inte hushållsekonomi att gå ihop. Då går en vänsterpartist upp i talarstolen och säger att en femtiolapp hit eller dit saknar betydelse.

Har du träffat en ensamstående mamma som inte får sin lön att räcka månaden ut, som inte kan köpa mat de sista dagarna i månaden, där barnbidraget blir en livlina innan lönen kommer? Jag blir rätt så upprörd när jag hör att en vänsterpartist kan gå upp i denna talarstol och vara så oinformerad om hur medborgarna har det i vår region. Det finns ingenting viktigare för en låginkomsttagare än att skatten sänks så att de får mer kvar i plånboken. Det ger även alla arbetslösa chansen att också få ett arbete. Den skattechock som den här regionen har råkat ut för de senaste åren har ju knäckt tillväxten i vår region och gjort människor arbetslösa som gör att de ha ännu sämre möjligheter att klara av sin vardag!

Anförande nr 40

Lotten von H o f s t e n (v): Människor med små inkomster tjänar alltid på högre skatter, det är i alla fall jag övertygad om!

Ni vill omfördela genom att sänka skatterna och då kommer ni att tvingas ta in pengarna på andra sätt. Ni kommer att tvingas ta ut högre avgifter, ni kommer att vara tvungna att lägga besparingskrav på vården.

Det finns i ert förslag ett dolt besparingskrav på en kvarts miljard som handlar om en avkastning från alla sjukhus utom KS. Ni lägger på på den ena sidan och sparar på den andra utan att klart redovisa var besparingarna görs. För den ensamma mamman är det viktigare att veta att hon får vård till sina barn när hon behöver det än att få behålla 15 spänn extra i månaden och det är viktigare att hon får den vården än vad det är för dem som har råd att betala eller som råkar ha rätt försäkring eller så. Alla ska ha vård!

För den som är intresserad att lyssna kan jag berätta att jag själv har varit ensamstående med barn, jag har en syster som har varit ensamstående med två ungar och taskig ekonomi. Jag vet precis hur det är att ha svårt att få pengarna att räcka till.

Vår politik handlar om att omfördela, om solidaritet. Vad ni är ute efter är egentligen inte bara att omfördela pengar från skatter till höjda avgifter eller till att låta landstinget gå mer eller mindre bankrutt genom att låta underskottet skena iväg så att landstinget går bankrutt. Det innebär att ni lever på kommande generationers bekostnad.

Ni är också ute efter att ta makt från medborgarna. Det kommer igen i era budgetar hela tiden. Ni vill inte ha beredningar, ni vill ha färre ledamöter, ni vill ha köksbordsbeslut. Vilka köksbord är det? Ni vill ha mindre makt och mindre resurser till dem som behöver det mest.

Anförande nr 41

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Det var väldigt bra att vi fick det här replikskiftet så att vi verkligen får höra vad vänsterpartierna tycker. Problemet med Vänsterpartiets politik och majoritetens politik är att vi har landets i särklass högsta landstingsskatt och samtidigt fungerar inte sjukvården heller. Jag vet inte om du har suttit på Astrid Lindgrens barnsjukhus på akuten i åtta–tio timmar och väntat på att få komma in till en doktor.

Problemet är att ni har höga skatter och dålig sjukvård. Det vill vi ändra på.

Du säger att vi vill ta makten från medborgarna. Om det är någon som vill ta makten från medborgarna så är det ni. Ni vill ju att alla avgöranden ska fattas genom politiska beslut. Det är ju du som ska bestämma åt den ensamstående mamman, inte hon själv.

Vi vet att det alltid är så att ju mer politik och ju fler politiska beslut det blir desto mer handlar tillvaron om att ha kontakter; det är de som både kan betala skatt och betala vid sidan om som får sjukvård. En politik som sätter valfriheten i centrum ger utrymme också för den ensamstående mamman att få mer att säga till om. Det är väl detta som skiljer en vänsterpartist från oss andra.

Anförande nr 42

Landstingsrådet W i g g (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Jag blir lite ställd när det moderata landstingsrådet gör sig till språkrör för de svaga i samhället. Det är faktiskt så att de flesta förslagen i den moderata budgetförslaget handlar om motsatsen.

Man sänker skatter och låter de rika ha kvar sin finansiering. De som är fattiga och de som inte har samma valmöjligheter som de rika har, kommer inte att kunna gå på teatern om landstinget stryker hela kulturbudgeten. De 400 kronorna som du nämnde tidigare kanske inte ens räcker till en teaterbiljett när ni har slaktat kulturbudgeten.

Om vi behåller kulturen i landstinget så kan vi också se till att de som inte har pengar alltid kan gå på till exempel parkteatern eller andra evenemang i offentlig regi.

Kultur och vård och annat ska vara till inte bara för den som har pengar!

Anförande nr 43

Landstingsrådet Heister (m): Det avslöjas allteftersom att företrädare för både Vänsterpartiet och Miljöpartiet anser att sänkta skatter inte är bra för låginkomst-tagare. I verkligheten är det så att sänkta skatter är allra viktigast för låginkomst-tagare. En proportionell skatt – som landstingsskatten är – slår hårdast mot dem med de lägsta inkomsterna. Det borde ni veta som sitter i den här salen, men ni vill inte lyssna på det örat. Det är oerhört intressant.

Vi slaktar inte kulturen. Vi tar ansvar för kulturen i landstinget, kulturen i sjukvården. Kultur är viktigt, men i valet mellan cancervård och kultur tar vi ansvar för cancervården för det kan ingen annan göra. Den ensamstående mamman vågar inte ens gå på teatern för hon vågar inte åka hem ensam på tunnelbanan. Det är det som är verkligheten i vårt län i dag, och det är det som vi vill ändra på.

Anförande nr 44

Pia Lidwall (kd): Ordförande, ledamöter! Tack för en intressant läsning! På papperet ser det här ut som ett litet steg i rätt riktning men för oss som lever i verkligheten är det bara att konstatera att verkligheten ser ganska annorlunda ut. Hade vi verkligen haft välfärd så hade vi inte haft några köer. Om vi har rättvisa, varför har vi då personal som förväntas springa fortare och fortare i takt med era nedskärningar?

Det går väl knappast att hävda att det är tecken på ett landsting som strävar efter långvarigt hållbar utveckling när ett åttiotal personer ständigt är på resa mellan KS i Solna och KS i Huddinge. Möjligen är detta hållbart för taxinäringen – men så är ni också mer bekymrad över isarna på Grönlands inland än på problemen framför er egen dörr.

Trots allt detta vill jag uttrycka min glädje över att Socialdemokraterna äntligen kommit till insikt om att vårdgarantin behövs. Att det tagit tre år av mandatperiod-en för att inse behovet måste ändå innebära att detta får betraktas som en omvändelse under galgen. Men bättre sent än aldrig. Den fråga som väljarna och patienterna borde ställa sig är: hur många tvingades vänta i onödan bara för att Socialdemokraterna vill ta politiska poäng inför valåret?

För oss kristdemokrater är vårdgarantin inte särskilt viktig, men missförstå mig nu inte. Vi tror att den behövs sådant som läget nu är. Att den behövs beror egentlig-en bara på att vi har en misslyckad sjukvårdspolitik i det här landet. Patienter ska ha vård i tid. Det borde vara lika självklart eller ännu mer självklart än att jag kan boka tid hos frissan när jag behöver det eller få hjälp med däckbyte på bilverkstan – inte någon gång i mars utan nu när vinterdäcken behöver sättas på.

Det är som om vi alla lever med föreställningen att väntetider i vården är ett slags naturlag. Eftersom det verkar vara så och eftersom situationen i vården är sådan som den är, så är det självklart att det måste finnas en vårdgaranti – och då menar vi en som är värd namnet. Det är inte det som ni presenterar.

Ni skriver att ni vill ha en månads väntetid – varför en månad? Varför vill ni alls ha väntetid? Varför ska människor behöva vänta över huvud taget?

Ni vill att man ska få träffa en allmänläkare inom en vecka. Varför ska man egentligen behöva vänta mer än ett par dygn? Ni vill att besök hos specialist ska erbjudas inom högst 90 dagar – det är tre månader. Tre månader är en lång tid om man är riktigt dålig – åtminstone en månad för mycket. Det ni i majoriteten helt har missat i er vårdgaranti är problemet att över huvud taget få en diagnos inom rimlig tid. Patienten har inte en chans i ett system där det inte ens går att komma så långt så att någon ställer diagnos. Utan diagnos är det svårt, för att inte säga omöjligt, att gå vidare.

Om vi har patienternas behov för ögonen så måste vi också ha en diagnosgaranti.

Till skillnad från majoriteten är synen på patienten väldigt viktig för oss kristdemokrater. Att jag säger ”till skillnad från majoriteten” beror på att det faktiskt är så – kanske inte i retoriken men i praktiken.

Självklart är det många som ansluter sig när vi beskriver vår syn på patienten, precis som leden fylls på när vi går i spetsen för värdegrunden – men vad hjälper det när det bara stannar vid hyllningsfraser och tomt prat?

Om patienten stod i centrum och värdegrunden finge vara basen för allt arbete i landstinget så skulle verksamheten se helt annorlunda ut. Jag tycker att vi måste börja gå från ord till handling. Jag lyfter gärna fram ett konkret förslag till hur detta skulle gå till.

Tänk er den patient som får en operation inställd efter att ha förberett sig både fysiskt och mentalt! Har man fått en tid för operation är detta att betrakta som ett löfte från sjukvården. Bryter sjukvården det löftet och patienten med kort varsel får veta att operationen är inställd så bör hon eller han rimligen kompenseras för det. Det behöver inte vara några astronomiska summor, men det är en viktig signal både till patienten som är huvudpersonen och till sjukhus, kliniker och alla inblandade beslutsfattare som någonstans ligger bakom det förhållandet att en patient försätts i den situationen.

Patienter ska behandlas med respekt för både sin tid och sitt sjukvårdsbehov.

Med värdegrunden för ögonen blir det också självklart att se att vi har en fruktansvärt orättvis vård. Jag tror inte att jag är ensam om att tycka att kvinnofrågor inom vården är väldigt viktiga, jag vet att vi är fler som tycker så. Men utan Kristdemokraterna hade många kvinnofrågor aldrig tagits upp till diskussion. Det är vi som kommer med förslagen och ni som ställer upp bakom våra förslag. Det får gärna fortsätta att vara på det sättet, tro inget annat, men det är viktigt att kvinnorna inte åsidosätts i vården.

Majoriteten av befolkningen är kvinnor och det måste märkas. Inom forskningen är det inte så, det vet vi. Läkemedel testas inte på kvinnor vilket borde vara fallet. Tills det blir så måste extra uppmärksamhet riktas mot kvinnors symtom och reaktioner för att inga biverkningar ska missas eller negligeras.

Det finns många andra områden där det är tydligt att majoriteten sviker sina egna löften och höga ideal. Vi har under hela denna mandatperiod fått se exempel efter exempel på försämringar för personalen. Sänkta löner är kanske det mest flagranta exemplet. Men det har inte stannat vid detta. Nedskärningarna har skapat oro och orimliga förutsättningar för arbetet. Minskat inflytande på arbetsplatsen har skapat frustration och minskad arbetsglädje. Bristande mångfald stoppar möjligheter att utvecklas och gå vidare inom sitt yrke.

Majoritetens politik leder till att vi har förlorat viktiga medarbetare på alla nivåer i vården, och det är en katastrof! Det är en katastrof för partier som säger sig värna kvinnofrågan och så totalt missbruka sin roll som en av landets största arbetsgivare för kvinnor. Och det är faktiskt en katastrof för länets invånare, för kvinnorna och männen. De förtjänar bättre, vi kan bättre!

Anförande nr 45

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Pia Lidwall tar stora ord i mun, tycker jag. Vilka är det som har lyft genusfrågorna i forskningen och i verksamheten? Jo, majoriteten.

Jag vill gärna reflektera lite över den förda politiken. När vi tillträdde 2002 antog vi en utmaning. Vi skulle sammanföra sex mycket svagt politiskt styrda styrelser – nästan som sex olika landsting – till ett starkt politiskt styrt landsting. Man kan säga att landstinget har genomgått en rehabiliteringsprocess både till organisation och innehåll, och vi har faktiskt lyckats ganska bra. Det finns en del ytterligare att göra, men vi är på god väg och vi har lyckats i många områden.

För vården har detta inneburit en förändring så att innehållet i vården i dag bättre passar människors behov och är mer rättvist fördelad. Vi har genomfört förändringen på många sätt. Vi har använt vårt politiska mandat till att påverka framtiden och människors möjlighet att få en mer jämlik vård.

Vi har jämställt ersättningsmodeller som har varit helt olika, det gäller också upphandlingsrutiner. Vi har också ställt högre krav på både kvalitet och miljö än någonsin tidigare. Allt detta har vi åstadkommit med bibehållen kostnadskontroll.

Solidaritet, jämlikhet och rättvisa är värdeuttryck som för majoriteten betyder handling, inte bara prat. Vi har under de här två åren visat att vi tror på samverkan, ibland före konkurrens. Vi har visat att vi tror på beredningsarbetet, att kunskap är makt och att det är kunskap som leder till goda val och till god kvalitet i hälso- och sjukvården. Vi tror också på patientens rätt till ett gott och värdigt bemötande och tillgänglighet för alla. I de

frågorna behöver vi arbeta mer, så vi tycker att värdegrunden behöver utvecklas i dessa frågor. Det kommer att ske under år 2006. Den måste få större genomslag i praktiken.

Vi menar att den nya organisationen och vår politiska majoritet skapar goda förutsättningar för ökad kvalitet i vården. Aldrig tidigare har så många medborgardialoger hållits om vårdens framtida utveckling som under 2004 och 2005! Nu har detta skrivits in som ett verktyg som beredningarna kontinuerligt ska använda sig av.

Aldrig tidigare har så många seminarier hållits om hälso- och sjukvårdens innehåll relaterat till det medicinska programarbetet. Vi menar att den demokratiska beslutsprocessen faktiskt har utvecklats. Vi har åstadkommit en bättre struktur och styrning av landstingets verksamheter. Vi har fått ökad kunskap om medborgarnas behov och förutsättningar lokalt i samarbete med medicinskt sakkunniga. Vi kräver i dag bättre uppföljning och bedömning av resultaten än tidigare och det kommer vi att fortsätta att göra.

Vi menar att miljö- och hållbarhetsfrågorna är av strategisk betydelse för utvecklingen av Stockholms läns landsting. Lokalt förankrade miljömål används nu inom alla verksamheter där kraven på långsiktig hållbarhet och etik är högt ställda. Krav på gott bemötande och tillgänglighet är nu också under utarbetande.

Folkhälsopolicyn kommer under 2006 att implementeras, och förutsättningarna för att nå ännu bättre samverkan mellan olika vårdgivare för att förebygga ohälsa kommer att öka bland annat genom det medicinska programarbetet och de krav som ställs på samverkan i de nya avtalen.

Miljöpartiet de gröna tror på ökad samverkan med primärkommunerna, med och mellan olika vårdgivare och olika intresseorganisationer. Vi vill också bidra till att öka människors möjlighet att påverka vårdens innehåll och möjlighet att själva förbättra sin hälsa. Behandlande personals möjlighet att stödja patienterna på rätt sätt i vården stärks i dag både genom ett arbete för att samordna patientens journaler till en gemensam vårddokumentation och läkemedelskommittéernas arbete med stöd till enheterna kring läkemedelshanteringen. Vi ligger långt framme i dessa frågor i Stockholms läns landsting.

Nya områden som medborgarna efterfrågar alltmer är bland annat näringsmedicin inom till exempel psykiatri och komplementär- och alternativmedicinska behandlingsmetoder. Trots att vi är bra så måste vi bli ännu bättre på att anpassa vården efter medborgarnas behov. Detta gäller främst dem med kroniska sjukdomar och människor med funktionshinder.

Den inriktning som majoriteten har valt menar vi är långsiktigt hållbar såväl socialt som demokratiskt, ekologiskt och ekonomiskt. Med en utvecklad närsjukvård som rymmer olika vårdgivare och mer av tvärprofessionellt samarbete och integrativ vård där komplementär- och alternativmedicinen samverkar i dialog med skolmedicinen om patienterna. Det finns gemensamma vårdflätor i samarbete med akut- och specialistvården. Den tror vi på och den vill vi ska fortsätta. Därför vill vi få väljarnas

förtroende att i lugn och ro få behålla den här inriktningen både för att arbetet tar mer än fyra år att genomföra och för att det skulle gynna personalen och den ekonomiskt långsiktiga utvecklingen och inte minst demokratin.

Jag yrkar därmed bifall till landstingsstyrelsens förslag, till Miljöpartiets och majoritetens budgetförslag för 2006!

Anförande nr 46

Landstingsrådet Heister (m): Lena-Maj Anding ville reflektera över den förda politiken. Låt mig göra likadant. Lena-Maj Anding ville ge vid handen att det skulle finnas långsiktighet i vänsterkartellens politik. Jag har svårt att se den. Jag tycker att det mer har varit en politik från den ena dagen till en annan, en politik som har kännetecknats av ryckighet.

Precis när vi startade den här mandatperioden så skulle ni lägga ner två akutsjukhus, Norrtälje och Södertälje. Sedan dröjde det inte länge innan den folkliga opinionen blev så stark att Norrtälje och Södertälje var sjukhus som skulle utvecklas.

Ni införde gynnavgifter och sedan gjorde ni stor affär av att ni avskaffade dem. Ni införde remisstvång eftersom ni ansåg att det var för stor konsumtion av sjukvård, ni ville ransonera vården. Sedan blev det inte alls som ni hade tänkt er och så avskaffade ni remisstvånget även om det finns kvar hos sjukgymnasterna.

För att inte tala om psykvården! Det finns ingenting som är så vanskött som psykvården i vårt landsting. Så vanskött att ni till och med har ett överskott i budgeten och inte kan använda de resurser som ni har avsatt. Det här är en politik som är en politik för att överleva från den ena dagen till den andra.

I stället för att satsa på en ordentlig valfrihet för patienterna där patienterna får mer att säga till om, kan känna sig trygga i en bra vårdgaranti pratar Lena-Maj Anding om medborgardialog och de geografiska beredningarna som exempel på hur mycket medborgarna har att säga till om. Problemet med medborgardialogen är att ni kan lyssna precis hur ni vill och fatta vilka beslut ni vill, för medborgarna har inte så mycket att säga till om. Det är väl det som har varit kontentan i den här medborgardialogen. De geografiska beredningarna är nio med 18 ledamöter i varje beredning som inte har ett dugg att säga till om. De har inte ens en egen budget.

Kommunerna som många gånger är den part som man vill samtala med tycker inte att beredningarna är något att prata med eftersom våra beredningar ändå inte har några befogenheter. Det är så ni har byggt upp dialogen och politiken i Stockholms läns landsting i stället för att satsa på en ordentlig valfrihet och ge människor utrymme att få mer att säga till om. Det är en stor skillnad på vänsterkartellens syn på den enskilda individen och de borgerliga partiernas syn på hur man stärker den enskilda individen och hennes rätt att få bra sjukvård och sjukvård i tid!

Anförande nr 47

Pia Lidwall (kd): Läs på, Lena-Maj Anding! Det var förslaget från Kristdemokraterna om att vi behövde fler kvinnliga forskningsledare, att vi behövde mer forskning på kvinnosjukdomar som ledde till att den nuvarande majoriteten tyckte att frågorna var så intressanta att de skulle drivas vidare! Det är vi som kommer med förslagen och det är ni som ställer er bakom dem. Rätt ska vara rätt!

Anförande nr 48

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, landstingsledamöter och åhörare! Det är sorgligt att höra Chris tala. Den här långsiktigheten handlar om solidaritet och jag förstår att Moderaterna har svårt att se det och ta till sig det budskapet. Man kan ju åtminstone försöka! Det handlar om allas lika värde och rättigheter.

Hur oppositionen har lyssnat vid medborgardialogerna är svårt att säga, för ni har kanske inte deltagit lika mycket. I beredningsarbetet har ni i alla fall lyst med er frånvaro. Jag förstår att ni har svårt att anamma medborgarnas synpunkter, men det har inte vi. Vi har verkligen lyssnat, och väldigt mycket av det som vi har hört har vi också förverkligat. Vi är förtroendevalda. Ni vill minska de förtroendevaldas möjligheter att påverka, vi vill inte det. Vi vill behålla den demokratiska beslutsprocessen. Den vill ni överföra till näringsliv och andra. Det vill inte vi.

Anförande nr 49

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag blir nästan road att av att höra från Chris Heister på vilket sätt vårt ledarskap har genomförts under den här mandatperioden. Alldeles nyss, då vi diskuterade delårsbokslutet, tyckte hon nämligen att det var absolut nödvändigt att behandla delårsboksluten tidigare i fullmäktige för att man ska kunna fatta korrigeringsbeslut!

Hittills den här mandatperioden då det har varit nödvändigt att fatta korrigerings-beslut för att vi ska hålla budgeten, då har moderaterna inte varit benägna att dra några strån till stacken över huvud taget. Det kommer att visa sig i framtiden hur det kommer att bli. För egen del kan jag bara säga att jag och den här majoriteten inte räds att vidta åtgärder som leder till att vi håller budgeten för vi vet att det gynnar framtidens invånare i Stockholms län.

Anförande nr 50

Landstingsrådet Heister (m): Det var ju intressant att Lena-Maj Anding över huvud taget inte kommenterade frågan om ryckigheten i politiken. Jag har full förståelse för det.

Jag blir rätt så upprörd när Lena-Maj Anding säger att vi inte sköter våra politiska uppdrag i de geografiska beredningarna. Jag måste få säga att vi i Moderaterna många gånger är rätt missmodiga när vi sitter i de där beredningarna som inte har något att säga till om. Det är ofta vi som finns där och får dra lasset.

Jag sitter bredvid en kollega från Söderort som berättar att i den geografiska beredningen i Söderort är det dina partikolleger som är borta mest, närmast kommer vänsterpartisterna, medan vi i borgerligheten ändå försöker upprätthålla någon form av dialog.

Så till frågan om hur man hanterar detta. Vi vill ge enskilda människor större utrymme att få mer att säga till om. Det är väsentligt för att man ska känna att man får vård på sina egna villkor och därmed också få vård på lika villkor. Människor är olika, det är det som är själva grunden.

Sedan sade Ingela Nylund Watz att jag inte har haft några synpunkter på månadsbokslutet. Jag har haft synpunkter på månadsbokslutet varenda gång och lagt förslag till beslut som ni har avslagit varenda månad, Ingela Nylund Watz.

Anförande nr 51

Landstingsrådet **Wigg** (mp): Chris försöker gång på gång i talarstolen göra sig till före-trädare för de lågavlönade och de svaga människorna i samhället. Samtidigt vill hon sänka skatter och genomföra mängder av ofinansierade åtgärder. Moderaterna har full rätt att lägga dessa förslag, men ni ska det göra inte under täckmanteln att värna de svaga!

Faktum är, och det har jag själv upplevt, att de som får betala priset när samhället minskar sina insatser är de svaga som får minskat sjukbidrag, höjda egenavgifter, höjda avgifter i kollektivtrafiken och ser stängda dörrar till de teaterlokaler som tidigare varit öppna, finansierade av våra gemensamma resurser. Så är det.

Lägg gärna förslag, men lägg era förslag under ärlig flagg!

Anförande nr 52

Juan Carlos Cebrian (s): Ordförande, fullmäktige! Det sades något här om beredningen Söderort som inte är sant. Det finns en ersättare från kd som inte varit synlig på tre år och det har jag påpekat för kd:s gruppleddare i landstingsfullmäktige. Jag vill berömma andre vice ordföranden som är moderat och som har ställt upp väldigt mycket. Man ska påpeka att det inte är det ena eller andra partiet det handlar om utan att det finns syndabockar i alla partier.

Det som gör mig och majoriteten mest upprörd och som är vanligt i alla beredningar är att man kan delta, vara närvarande i beredningen men inte delta i de beslut som man fattar. Senare har oppositionen presenterat alternativa förslag. Det kallar jag inte att delta till hundra procent.

Anförande nr 53

Landstingsrådet Heister (m): Jag vill säga till Miljöpartiets landstingsråd att vårt budgetförslag är finansierat full ut. Vi har en budget med överskott på flera hundra miljoner, vi har en budget med både hängslen och livrem.

Vidare fattas inga beslut i beredningarna, Juan. Vi gör ju inte det. Det är beredningar utan beslutskompetens och utan egen budget, utan ansvar för några resurser. Det är det som vi kritiserar beträffande de geografiska beredningarna.

Anförande nr 54

Lena - Maj Anding (mp): Chris, vi menar att era byxor har ramlat ner för länge sedan! Ni är inte med om att fatta några beslut i beredningarna, precis som Juan Carlos säger. Ni avvaktar till handläggningen i HSU och där säger ni ingenting heller. Ni är inte med och påverkar debatten alls.

Principer styr Moderaterna, ingenting annat.

Förste vice ordföranden: Det har framkommit önskemål om möjlighet till slutanföranden under den inledande allmänpolitiska debatten. När ni tänker efter hur mycket tid ni har till förfogande i respektive parti kan det vara bra att spara några minuter till ett sådant anförande. Ordet kommer att ges i den ordning som vi brukar tillämpa.

Anförande nr 55

Anders Lönnberg (s): Ordförande, fullmäktige! Vi har hunnit fram till budgetfullmäktige igen och i landstingets liturgi är det väl jämförbart med påsken för kyrkan. Det är en långfredag där folk ska korsfästas till höger och vänster. Vilka som är rövare respektive helgon och kommer till himmelen får nästa års val utvisa. Just nu är det fullt med både rövare och helgon, men vi är inte överens om vilka som är vilka.

Jag är inte heller säker på att den här debatten kommer att klargöra vilka som tillhör den ena eller andra kategorin och att det kommer att tillföra särskilt mycket.

Som ni som var med då minns, var temat i förra årets debatt: Ni pratar pengar, vi pratar visioner. I år finns inte den invändningen; jag ska strax komma tillbaka till varför. Vi lärde oss förra året – och där har oppositionen faktiskt lärt sig någonting – att visioner utan pengar är illusioner. Det illusionstricket har ni valt att inte ta upp i dag.

Fakta säger att vi har sänkt kostnadsutvecklingen i landstinget. Det förnekar ni och säger att det är höjd skatt. På den punkten är vi överens, det är höjd skatt.

Vi har ökat produktiviteten. Där är ni lite mer tysta och säger: Ja, men nu ökar den i varje fall inte längre.

Vi har ökat närvårdsbesöken och sänkt besöken på akutsjukhusen, det vill säga den ombalansering som vi har pratat om länge i vården. Om det är det påtagligt tyst.

Vi har gjort en förbättring av psykiatrien och geriatriken. Det nämns inte med så många ord, för det brukar inte ni prioritera, annat än möjligen kd om geriatriken.

Vi har fått en större tillgång på utbildad personal än som någonsin har funnits vid någon enskild tidpunkt tidigare. Det bara förnekar ni och säger att ni har alltid problem, det är så mycket personal som inte anställts.

Vi har förbättrat både trafiken och nöjdheten hos trafikanterna. Det nämns inte heller särskilt mycket, utan det pratas mest om privata investeringar i trafiken.

Jag får en känsla av att ni egentligen är emot allt vi föreslår och att man helst ska be någon tredje part föreslå saker om man ska ha en chans att få oppositionen med sig. Och det sker lika reflexmässigt, med samma precision och eftertanke som ett klubbat knä vid en hälsoundersökning: det blir en spark rätt ut i luften.

Ni säger att ni är överens om färdriktningen. Jag tror att ni har rätt, nämligen att färdriktningen är emot det vi gör. Men det är en "riktning" som går åt alla håll samtidigt. Därför finns det några frågor som det är väldigt viktigt att vi får svar av er på, om var ni kommer att ställa er om ni får majoriteten nästa gång.

Ni ska inte vara så hårda i omdömena om oss, tycker jag. Vet ni varför? Det viktigaste är att till 80 procent skulle ni ha gjort precis samma saker som vi har gjort, och ni kommer – om ni, mot förmodan, vinner nästa val – att till 80 procent göra precis samma saker som vi. Därför kan man inte svartmåla så hårt och säga att allt det vi gör är fel.

Ni som kan lite grann om statistik vet att det är lika svårt att få noll rätt på tipset som att få tretton rätt. Om Chris Heister har rätt i att vi har noll rätt, är det egentligen sensationellt – då är det bara att titta på vad vi gör och göra tvärtom, så får man alltid rätt. Tänk om det vore så enkelt!

Men den fråga jag vill ställa till Stig, till Chris och till Birgitta Rydberg är: Är ni överens om att splittra upp Karolinska universitetssjukhuset igen om ni vinner makten? Det är ett viktigt besked för 15 000 anställda. Det är ett viktigt besked till KI. Det är ett viktigt besked till världen, som anser att det krävs 2 miljoner medborgare för att kunna driva ett universitetssjukhus, och det är viktigt för forskning och utveckling i Stockholm för framtiden.

Jag vill ha ett tydligt ja eller nej. Är ni överens, blir det en uppsplittring av Karolinska Universitetssjukhuset om ni vinner valet?

Anförande nr 56

C h a r l o t t e B r o b e r g (m): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tänker berätta lite om de stockholmare som är utanför den här salen. Det talas ju mycket om vad vi gör och vad vi tycker här inne, men det finns faktiskt en hel del stockholmare utanför salen.

Kjell bor på Lidingö och jobbar i Solna. Häromdagen slutade Kjell jobbet 17.30. Då bussen går sällan och inte har någon passning till tåget, valde han att ta en rask promenad till stationen i stället. Han missade precis tåget 17.48. Nästa tåg kommer 18.03. Hade han tagit bilen hade han varit hemma nu. Strax kommer ett besked: tåget 18.03 är inställt, nästa tåg går 18.18. Det blåser, det är kallt. Nytt besked: Tåget 18.18 är tio minuter försenat. Nu är Kjell ordentligt genomkyld. Tolv minuter senare kryper tåget fram till T-Centralen. Han skyndar till T-banan mot Ropsten. Den går först om sju

minuter. Klockan 18.59 är han framme i Ropsten och kan ta bussen hem till bostaden. Resan till och från jobbet i Solna tog denna dag 2 timmar och 35 minuter.

Kjell frågar sig om man inte bör ha en anständig nivå på kollektivtrafiken *innan* man inför trängselavgifter. Han undrar också varför hans familj anstränger sig och bara har en bil.

Birgit jobbar på Nacka sjukhus och bor i Munkmora i Gustavsberg. För att hinna till jobbet på morgonen, som börjar sju som vanligt inom sjukvården, måste hon ta en buss redan klockan 5.51, annars kommer bussen in två minuter för sent till Gustavsbergs centrum och därför måste hon åka drygt en timme innan jobbet börjar. Hem är det inte mycket bättre, då turtätheten på den buss hon brukade åka har minskat från var femtonde minut till var trettionde minut. Det har gett Birgit en totalt längre restid till och från arbetet med 90 minuter. Hon berättar också att arbetskamrater som bor på Ingarö får åka in till Slussen efter arbetsdagens slut för att ta en motorvägsbuss tillbaka och förlorar minst lika mycket tid som Birgit.

SL:s stora annonskampanj upplever inte Birgit alls som positiv och tycker den är långt ifrån hennes verklighet. I kampanjen talas det bland annat om ökat turtäthet till 5 minuter i högtrafik, men Birgits verklighet är att den har gått från 15 minuter till 30 minuter.

Cecilia går i skolan i stan och bor i Enskede. Alla som upplever brister, inte minst trängsel och förseningar, i dagens kollektivtrafik hör vi ju inte alltid av, varken i brev eller insändare. Jag fick ändå höra Cecilias historia.

Den första riktigt kalla vinterdagen, med 6 minusgrader på morgonen onsdagen den 16 november, är det stora problem på Gröna linjen när Cecilia ska åka hem. Det är mörkt, och det är kallt. Jag vet inte om Cecilia fått på sig alla sina varma vinterkläder – det kan ju vara svårt att få fram dem så där på morgonen. Det första tåget går, och det är överfullt, Cecilia kommer inte med. Det andra tåget är lika fullt, och inte heller detta tåg kan Cecilia ta. Hon har stått en bra stund i kylan och mörkret nu och väntat på tåget. Det kommer också ett tredje tåg, men även det är fullt och Cecilia, som inte är så gammal, vågar inte tränga sig på. Först med det fjärde tåget kan Cecilia ta sig hem.

Cecilia är bara tio år, och att trängas på tunnelbanan med en massa betydligt större vuxna känns inte bra. Kanske hade hon kunnat klämma in sig på den tredje tunnelbanan, men hon valde att vänta. Antagligen var hon ordentligt kall när hon äntligen kom hem.

Ja, så ser vardagen ut för många av våra kollektivtrafikresenärer. Det är s och den rödgröna majoritetens ansvar. Jag tycker ni ska ta det ansvaret!

Bifall till det borgerliga budgetförslaget!

Anförande nr 57

Håkan Jörnhed (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag saknar en del i de borgerligas budgetar. Ja, visst ska det självklart finnas skillnader – vi är ju olika partier – men det finns vissa värden som jag saknar.

Jämställdheten tycker jag är väldigt tunn eller direkt frånvarande i de borgerligas budgetar. Hur vill ni exempelvis arbeta ihop med funktionshindrade? Hur ser ni på samverkansarbetet med handikapprörelsen? Jag saknar skrivningar om HBT-kunskap – framför allt från Folkpartiet; ni har ju motionerat om HBT-kunskap under året. Varför är HBT-kunskap inte viktig just nu?

Detta är bara ett axplock av vad jag saknar i era budgetar.

Men vad det finns oerhört mycket mer om i era alternativa borgerliga budgetar är magi. Man kan inte riktigt ta på det, och man förstår det liksom inte. Jag kan inte tolka det på något annat sätt än att det är trolleri på hög nivå, då ni vill göra mer av precis allt. Föreslår vi något, vill ni göra mer. När vi har vårdgaranti på tre månader, genast har ni en vårdgaranti på två månader! Ni vill ha mer sjukvård, mer trafik, mer av precis allt – och detta till mycket mindre pengar! Jamen det är ju en fantastisk trollerikonst: sänka skatten och samtidigt göra mera av allt. Abrakadabra på avancerad nivå!

Ni föreslår återigen konkurrensupphandlingar, privatiseringar och räknar med stora vinster på det. Ja, det gick ju inte förra mandatperioden. Absolut inte någon annan glömmer väl vilken ände med förskräckelse det tog: stora hål i skattkistan, och landstingsstyrelsen fick inte ansvarsfrihet. Nu bygger ni era budgetberäkningar på detta igen, så då måste det vara väldigt mycket hokusfokusfaktorer ni räknar med.

Senast på hälso- och sjukvårdsutskottet fick vi information om en upphandling på 143 miljoner som skedde under förra mandatperioden under den borgerliga ledningen. Riktigt hur denna historia sköttes kan jag inte förstå nu, vad som beslutades av politiker eller vad som beslutades av tjänstemän, men hur som har denna upphandlingshistoria nu flera år senare resulterat i skadeståndskrav på 18 miljoner kronor till landstinget.

Att då återigen bygga sin ekonomi på upphandlingar och räkna med sådana vinster är väldigt vanskligt, och väldigt vågat. Men varför oroa sig? Tro på simsalabim! Jag vet att ni är emot samverkan och för konkurrens. Därmed konstaterar jag att med era budgetförslag är trollkarlen Joe Labero utkonkurrerad.

Bifall landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 58

Landstingsrådet Wig (mp): Ordförande, fullmäktige! Miljöpartiet stödjer och arbetar för en i alla avseenden långsiktigt hållbar utveckling. Vi vill att Stockholm ska växa. Den tillväxten måste vara hållbar, och då måste den vara kvalitativ snarare än kvantitativ. Då duger det inte att ta sin utgångspunkt i nya motorvägar. Fortsätter vi att köra blint en och en i våra fossildrivna bilar, blir det våra barn som får betala priset för

det i form av en förstörd miljö. Det är också därför som vi finansierar våra förslag i den rödgröna majoriteten. All verksamhet ska finansieras; även skatteutjämningen.

Jag måste återkomma till Moderaternas presumtiva koalitionspartner. Kristdemokraterna har många framsynta förslag, både vad gäller miljön och ansvaret för vår generation. Här säger Kristdemokraterna: "Det är nödvändigt att söka efter alternativ till fossila drivmedel för bussarna som t ex biogas och etanol. Av bland annat hälso-, miljö- och trafiksäkerhetsskäl är det också viktigt att andelen som reser kollektivt ökar."

Folkpartiet, som i sitt förslag till budget "anser att kulturens betydelse för samhället är ovärderlig" och, vilket jag till fullo håller med om, dessutom är "en viktig tillväxtfaktor", är dock lite mera tveksam vad gäller miljön. Visserligen talar man om att en ökad kollektivtrafik ger många positiva effekter, bland annat minskade utsläpp och minskad trängsel. Men behovet av en hållbar utveckling får ändå stå tillbaka för Folkpartiet, då man lägger tonvikten vid att åter göra Stockholm till Sveriges starkaste tillväxtregion – och då inte i kvalitativa mått mätt.

Vad säger Kristdemokraterna och Folkpartiet om frågorna om kultur och miljö? Här saknar den så kallade Alliansen totalt en stabil grund för att regera tillsammans!

Anförande nr 59

G u n i l l a R o x b y C r o m v a l l (v): Ordförande, ledamöter och eventuella åhörare – det är inte så många på läktaren just nu. Madeleine Albright sade att det finns en speciell plats i helvetet för kvinnor som inte stöttar andra kvinnor. Det var väldigt tunt i Folkpartiets och Moderaternas förslag om satsningar på kvinnor och jämställdhet. Jag tänker nu fokusera på våld mot kvinnor, där Folkpartiet i dag har gjort en pressrelease.

Våld mot kvinnor ökar. Det största våldet mot kvinnor sker inomhus, av en känd gämningsman. Kvinnor som drabbas av våld från en gämningsman som de känner blir mer skadade, våldet är grövre. Våldtäkterna ökar. Folkpartiet tycker att vi ska lösa det med pepparsprej. Ska vi kvinnor sova med pepparsprej? Är det vårt fel om vi inte fick upp pepparsprejen tillräckligt snabbt? Man lägger alltså våldet mot kvinnor på kvinnorna själva.

Jag ska erkänna att jag går med på pepparsprej – om det skulle göra så att inte en enda kvinna blev våldtagen. Men jag är helt övertygad om att så inte är fallet, för så förberedd kan ingen vara när våldet drabbar oss.

Fler kvinnor anmäler våld. De känner större tilltro till vårt samhälle, och det är bra, för bland annat majoritetens politik har gjort så. Det är nya kvinnor som börjar våga anmäla, säger polisen: kvinnor som är missbrukande och en del kvinnor med annan etnisk bakgrund. Det är glädjande, men våldet mot kvinnor ökar trots högre anmälningsfrekvens. 7 600 kvinnor per år utsätts för våld i vårt landsting, framför allt av sin man eller sin sambo. Av dem söker 1 200 kvinnor akutvård. Det är ett stort mörkertal, för bara en fjärdedel anmäler. 12 procent av alla kvinnor är utsatta för

sexuellt tvång i nära relation. 20 000–40 000 barn i Stockholm lever i familjer där våld förekommer.

Därför kommer vi med ett starkt budgetförslag. Vi säger bland annat att vi ska avsätta medel och strategier för mäns våld. Till exempel ska vi utreda frågan om tandvård för dem som utsatts för våld mot käke och tänder, vi stärker mottagning-en för våldtagna kvinnor på Södersjukhuset så att det blir full kapacitet, vi utvecklar vårdkedjor för våldsutsatta kvinnor, vi ger uppdrag att följa upp den lokala samverkan, inte minst med kommunerna, och vi ger stöd till kvinnor som under trafficking har utsatts för sexuella ändamål.

Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 60

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande, ledamöter! Jag ska börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Nu tror jag inte så gott om tid, jag skulle vilja ägna mera tid åt att tala om hur bra vårt budgetförslag är och att vi efter det kaos som rådde i ekonomin ändå har lyckats lägga bra budgetar och kunnat göra nya satsningar. Själv är jag väldigt nöjd med enhetstaxan, att man för 20 kronor kan åka vart som helst i vårt län. Det tycker jag är helt fantastiskt, och det gynnar verkligen låginkomsttagare. Jag tycker också det är jättebra med ungdomsrabatten upp till 20 år.

Det finns alltså väldigt mycket som är positivt, men det ska jag nu inte fördjupa mig så mycket i utan jag tänker mera gå in för att titta på vad borgarna har lagt. Det här är ju vår valbudget, och ni har också lagt en valbudget. Det är intressant, för man tycker att efter vad som hände när ni styrde här i landstinget förra gången borde ni ha lärt er lite grann. Men jag tror inte att ni vill lära er någonting, för det här är den politik som ni vill bedriva. Ni vill sälja ut verksamheterna. Ni vill inte ha ett landsting, ni vill inte att vi ska äga och driva verksamheter själva.

Jag vill ställa några konkreta frågor om vad ni menar med era förslag. Nu lanserar ni tre nya rättigheter. Etableringsrätt har vi haft tidigare. Det orsakade en kraftig ökning av sjukvårdskostnaderna när det gäller privat specialistvård. Ni vill också ha avknopningsrätt, och då ska man särskilt värna om dem som vill knoppa av. Tänker ni värna om dem så pass mycket att ni talar om för dem som eventuellt – om ni får makten, vilket jag inte tror – vill knoppa av att de faktiskt riskerar att förlora uppdraget när avtalet går ut? Vid upphandling är det ju andra regler som gäller. Ni kanske skulle ha talat om för personalen som tog över Brommageriatrik-en vad som egentligen gällde. Det tror jag inte att ni gjorde. Ni uppmuntrade dem hela tiden att ta över verksamheten, och nu är de bittra och besvikna därför att i det system som ni har favoriserat kan de inte vara säkra på att få behålla verksamheten.

Sedan är det ytterligare en rättighet som jag faktiskt är väldigt intresserad av att få höra lite mer om. Det är det som ni kallar för utmaningsrätt. I den moderata budgeten står

det att ett företag kan begära att en verksamhet i landstinget ska upphandlas, och då kan inte landstinget säga nej till det. Nu är det väl inte så att den lokala ICA-handlaren pekar på en vårdcentral och säger: Jag vill att ni lämnar ut den för upphandling, för jag vill lämna anbud. Men betyder det att Carema kan göra det? Vad menar ni med det här, som alla partierna ställer sig bakom? Jag tycker det verkar vara rena rama rean på all landstingsverksamhet.

Kan vi nu få en förklaring på vad ni menar med den här förköpsrätten, som ni vill ge till alla privata företagare i länet – eller i utlandet också, för den delen, det framgår inte riktigt.

Anförande nr 61

Birgitta Henriksen (v): Ordförande, presidium, ledamöter och lyssnare!
Det kommer att bli svårt att klara sig på 45 sekunder.

Jag vill bara säga att jag är mycket stolt och glad över den budget som läggs fram nu. Jag tycker att den är väldigt bra.

Vad jag tycker är otroligt bra är att vi äntligen, efter tio år sedan 1994, har höjt landstingsbidraget till länshandikappföreningarna i Storstockholm med 4,5 miljoner kronor. Man kan tycka att det är en liten skruttfråga, men jag kan tala om att länshandikappföreningarna med tusentals människor är mycket glada. Det var viktigt, därför att de gör ett otroligt bra jobb och ser till att sjukvården inte belastas utan tvärtom spar de pengar åt Stockholms läns landsting.

Anförande nr 62

Anders Kärik (fp): Ordförande! Det var trevligt att höra åtminstone en företrädare för majoriteten som pratar för sin budget, efter denna oändliga rad av majoritetsföreträdare som har gått i opposition mot sig själv och bara pratar om de borgerliga budgetarna. Det är ju en häpnadsväckande uppställning vi har sett i den där talarstolen.

Anders Lönnberg gjorde ett hedrande inlägg och förtjänar beröm på det sättet att han för första gången har slutat läsa innantill i citatböcker och i stället ägnat sig åt budgetdebatten, under budgetdebatten.

Rätt har han också så till vida, att det är väldigt ont om visioner. Vi har ju inte hört några majoritetsvisioner alls i dag. Om han inte har sett våra visioner, som sannerligen finns, så föreligger de faktiskt i tryck.

Vi har fått höra mycket om ekonomin, och det hör ju till en sådan här debatt. Vi får väl alla, så här mot slutet av debatten, erkänna att det kan överdrivas från bägge sidor. Jag kan ändå notera att när man lägger ihop alla inkomster och utgifter är det så att det här landstinget under förra mandatperioden låg på riksnittet i kostnadsutveckling, och under

den här mandatperioden ligger vi på rikssnittet i kostnadsutveckling. Det kan tyda på att det politiska inflytandet över kostnaderna är begränsat.

Dock finns det ett förvandlingsnummer som jag tycker majoriteten gör, som de inte har fått redovisa ännu, nämligen svaret på frågan: Vart har överskottet tagit vägen?

Det är ju så att i er ingående balans när ni tog över efter valet 2002 fanns ett underskott för skatteutjämningen på ungefär 4 miljarder. Raskt har ni höjt skatterna med ungefär 7 miljarder, och då borde det ju bli åtskilliga miljarder över. Detta överskott ser vi ingenstans. Vart har pengarna tagit vägen? Det finns inte redovisat. Uppenbarligen bryr sig inte majoriteten.

Detta tyder på, menar jag, att de reformer som man har försökt propagera så mycket för i den socialistiska talarstolen har i själva verket försämrat vården och drivit upp kostnaden. Sammanläggning av stora akademiska sjukhus är inte någonting som sänker kostnaderna, snarare tvärtom. När människor inte får husläkare utan folk måste gå till närakuter och sjukhusakuter, så ökar det kostnaderna kraftigt i stället för att sänka dem.

När man inte använder upphandling, avknoppning och personalinflytande utan försöker centralstyra allt uppifrån, då är det sämre vård till högre kostnader, och det är där åtskilliga miljarder har försvunnit. Ända tills majoriteten svarar på frågan vart överskottet på 3 miljarder har tagit vägen, finns det ingen annan slutsats. Det är ju inte så att vården har blivit bättre. Vi har världens högsta landstingsskatt i Sverige, men vi har sannerligen inte den bästa sjukvården, eller kollektivtrafiken, så dit har pengarna uppenbarligen inte gått.

Vart har pengarna tagit vägen?

Anförande nr 63

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Efter den här debatten kvarstår det några frågor som jag tycker det finns anledning att reflektera över, och det ska jag tillåta mig att göra eftersom jag har lite mer än de tre minuter som jag trodde jag skulle ha.

Den fråga som Anders Lönnberg ställde med tanke på vad universitetssjukhuset betyder för Stockholms läns landsting och våra möjligheter att vara världsledande när det handlar om både forskning och medicinsk utveckling är värd att ta fasta på. Hur blir det med Karolinska Universitetssjukhuset? Vad ska de 15 000 anställda förvänta sig? Blir det en styckning av sjukhuset och utförsäljning till privata entreprenörer, eller blir det en regelrätt tillbakagång till de två universitetssjukhus vi hade tidigare? Hur blir det?

Vårt besked är entydigt på denna punkt. Vi vill arbeta för att Karolinska Universitetssjukhuset ska bli ett ledande universitetssjukhus i Europa och världen, om vi får förtroendet att fortsätta att leda landstinget. Därom råder inget tvivel i den här majoriteten.

En annan fråga som kvarstår, som kanske är av än större dignitet och som bekymrar mig allra mest, har att göra med att den majoritet som vi nu har, har klarat av både att hålla ihop den ekonomiska politiken och utveckla vården, och att göra det på ett ansvarsfullt sätt. Men om man nu gluttar i de tre budgetförslag som finns från oppositionspartierna, ligger det nära till hands att dra den fasansfulla slutsatsen att det blir mer av samma som förra mandatperioden ifall det skulle bli en annan ledning för landstinget. Hur ska det då bli med de 7 miljarder som Moderaterna vill sänka skatten med till 2010 – ska det leda till mindre sjukvård och stentuffa besparingar, eller ska de 7 miljarderna genomföras samtidigt som Folkpartiet får sitt och Kristdemokraterna får sitt, så vi får nya underskott?

Frågorna om trovärdigheten kring den ekonomiska politiken i en möjlig kommande borgerlig majoritet i landstinget tycker jag är helt obesvarade, och frågan om Karolinska Universitetssjukhuset är mycket viktig och angelägen för personalen att få svar på.

För vår del är färdriktningen utlagd. Det handlar om att fullfölja arbetet med en utvecklad närsjukvård som möter människor i vardagssituationen på ett värdigt och kvalificerat sätt och om att minska belastningen inom akutsjukvården. Vi har påbörjat den utvecklingen mycket framgångsrikt och kommer att fullfölja den under nästa mandatperiod. Det finns skrivet i alla de dokument som vi har presenterat och som vi kommer att fortsätta presentera.

Trots att oppositionen inte har lyft ett finger för att se till att landstingets ekonomi nu har stabiliserats utan vi har fått göra det alldeles ensamma – tvärtom har man snarare motsatt sig varje steg i den sanering som vi har genomfört och som visat sig framgångsrik – så har man, som någon tidigare nämnde, byggt sina egna budgetförslag på de goda resultat som vi i den här majoriteten har åstadkommit med vår politik. Ingenting i de förslag de har presenterat under den här mandatperioden talar för att de skulle ha klarat det själva.

Under moderat ledning har det här landstinget aldrig klarat balans i ekonomin. Förra finanslandstingsrådet Ralph Lédel misslyckades sju år av sju möjliga som finanslandstingsråd.

Moderaterna och Folkpartiet har i den här debatten såväl som i sina budgetförslag varit samstämmiga i en oerhört aggressiv kritik av den budgetsanering som genomförts i landstinget. I deras värld skadar det vår regions tillväxt att få ordning på landstingets ekonomi. Att utveckla vården på ett ekonomiskt hållbart sätt är enligt samma världsåskådning lika med Stockholmsfientlighet.

Med andra ord: När det nu står klart att det faktiskt går att bedriva både en ansvarsfull ekonomi och att utveckla vården samtidigt, då höjer oppositionen tonläget – allt för att rädda ansiktet. I stället målas bilden av väldiga försämringar och nedskärningar. Ett totalpopulistiskt innehåll får hjälpa upp den innehållslösa retoriken.

Det har skett besparingar – ja, visst, särskilt under 2004, då det gällde anställningsstopp. Men ni glömmer att produktiviteten har ökat rejält på samtliga akutsjukhus och inom SLSO, det vill säga i primärvård, geriatrik och psykiatri.

Oppositionen väljer att blunda för att vården har utvecklats, att nöjdheten i trafiken är bättre och att vi dessutom har en nationell vårdgaranti på plats. Nu ger landstingets goda ekonomi utrymme för ett antal reformer och nysatsningar, såväl i vården som inom kollektivtrafik och kultur.

Avslutningsvis. Vi står inför nästa mandatperiod inför arbetet med att ta hand om ansvarsutredningens resultat. Jag tycker det är angeläget att vi kan föra en seriös diskussion om detta i landstinget. Jag vet att Folkpartiet och Kristdemokraterna har lika utgångspunkter som mitt parti, men för att vi ska hitta rätt i den diskussionen kan ekonomisk balans inte bara vara en lek med ord. Viljan och förmågan att sköta den regionala nivån ekonomi kan inte bara finnas på ena sidan blockgränsen. Är det så, kommer oundvikligen andra institutionella lösningar att vinna terräng. Det skulle jag vara den första att beklaga.

Anförande nr 64

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! När Gunilla Helmersson och Lotta Broberg i den allmänpolitiska debatten gjorde sig till tolk för många av de medborgare i vårt län som tycker att de inte får den vård som de har rätt att kräva och inte heller får en kollektivtrafik som de har betalt för, var det alldeles tyst från majoritetens sida. När man konfronteras med verkligheten blir det alldeles tyst. Då går man upp och talar om historien, om hur det var förra mandatperioden och hur det var förrförra mandatperioden – utan att ta ansvar för det som är den politik som drivs i dag och utan att tala om vad man egentligen vill framöver. Ingen reaktion från majoriteten! Jag tycker den tystnaden är slående.

I stället går man upp här, den ena efter den andra, och för en diskussion som mer hör hemma i studentpolitiken. Vår politik är minsann solidarisk, säger man. Men när vi konfronterar politiken med verkligheten och när människor inte får den vård de är berättigade till, då är man alldeles tyst.

Det är ju så, Håkan Jörnehed och alla andra, att vi under förra mandatperioden hade en vårdgaranti som gjorde att de allra flesta människor inte behövde vänta mer än tre veckor. Patienter bussades hit från andra landsting för att få vård i tid. Den förhatliga konkurrensen, som ni inte tycker om, gjorde att en höftledsoperation var hälften så dyr i Stockholms län som i Västra Götaland. Det var rena vinsten för Västra Götaland att skicka hit patienter, då fick man två höftleder opererade för samma pris som en.

Då röstade man emot vårdgarantin. Nu vågar man inte möta Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern i en valrörelse till och vara emot vårdgarantin, så nu inför man en så kallad vårdgaranti – men jag kommer att följa den och se till så att det inte är så att indikationerna höjs så att det blir färre som får stå i kö och man därmed kan visa att vårdgarantin fungerar.

Anders Lönnberg försöker på sedvanligt sätt göra en sorts recension av debatten, efter att hans landstingsråd och vice gruppledare inte har svarat på den fråga som är relevant: Vilken politik kommer ni att föra efter valet? Är det Vänsterpartiets politik? Den ena vänsterpartisten efter den andra har ju gått upp här och sagt att det finns inget tak för skattehöjningar, det går alldeles utmärkt att höja skatten och det är jättebra för låginkomsttagare att bli av med ännu mer pengar i skatt så att de har ännu mindre att leva på varje månad. Är det den politiken som ni ska driva efter valet? Ska ni fortsätta köpa in privata vårdalternativ i den här regionen, som ni redan har börjat med? Blir det fler socialiseringar? Är det fler mödravårdscent-raler och vårdcentraler som ni ska köpa upp?

Det är frågor som ni inte har svarat på.

Anders Lönnberg ställde en fråga till mig om Karolinska Universitetssjukhuset. Ni vill att Karolinska Universitetssjukhuset ska vara ett flaggskepp i Sverige och europeiskt och internationellt. Det vill vi också. Men det är någonting som jag tycker att ni borde ta och fundera över. Det borde stå en kö av sjuksköterskor, läkare, undersköterskor och sjukgymnaster som vill arbeta på detta sjukhus. Så är det alltid, man vill arbeta där utvecklingen ligger i framkant. Men nu är det ju precis tvärtom, människor lämnar sjukhuset så ni är tvingade att ta hjälp av privata vårdalternativ för att över huvud taget få cancervården att fungera.

Vi tänker ta vårt ansvar. Vi tänker vidta de åtgärder som behövs för att det här sjukhuset ska kunna bli det främsta i Sverige. Det är ett löfte som jag ger majoritetspartierna: Vi tänker ta ansvar för Karolinska Universitetssjukhuset!

Anförande nr 65

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ingela Nylund Watz ägnade hela sin tid åt att tala illa om de andra partiernas förslag men inte säga någonting om sina egna idéer. Det verkar som om det var väldigt tomt i skafferiet där!

Vi har ändå levererat ett tydligt besked, som vi kommer att fortsätta leverera, när det gäller Karolinska. Socialdemokraterna levererar sitt besked, att man vill ha det kvar som ett stort monopolkomplex. Inget nytänkande, inte ökad självständighet. Tydligt besked: fortsatt kaos.

Ingela, situationen kan inte bli värre än det du har åstadkommit. Vad som händer i dag är att kvalificerade, erfarna sjuksköterskor sticker från thorax och IVA, till exempel. Neurokirurgen har jättesvårt att rekrytera. Man håller ständigt på och lär upp nya sjuksköterskor på Karolinska därför att det är en sådan omsättning, de sticker när de hittar något annat, när de får chansen. Det gäller också många läkare. Thorax har inga egna radiologer, de stack också, så där tvingas man hyra in röntgenläkare från centralröntgen.

Det är någonting som är fel, Ingela. Det skulle vara önskvärt att du också var ute på Karolinska och såg att det finns ganska stora problem.

Den sammanslagning som ni har genomfört går inte att köra baklänges. Det går inte att återgå till det läge som var innan ni genomförde ert beslut, det är bara att konstatera. Men vi måste få en ändring på Karolinska. Vi måste se vad det är man kan göra för att se till att vården fungerar för patienterna, för att personalen ska trivas och vara stolta och stå i kö för att arbeta på Karolinska – det gör de inte i dag. Då måste man låta vårdidéer konkurrera och låta vårdpersonalens kreativitet flörera. Ingela, det går inte att ha en modell där läkarna leds genom E 4-modellen och cheferna sitter i buss eller bil mellan de två sjukhusen och aldrig är på plats när personalen behöver dem. Det är ganska märkligt att höra hur obekymrad Ingela är över personalens situation och över att personalen flyr.

Det har varit en hel del inlägg kring ”den borgerliga oenigheten”. Sanningen är ju, Ingela och ni andra, att ni aldrig har sett en så samtrimmad opposition som under den här mandatperioden. Allt mera har vi utvecklat gemensamma motförslag till era tokiga beslut, och vi har också inför budgetmötet gjort en bred sammanställning av många sjukvårdspolitiska beslut där vi har en samsyn. Vi har också under det här året lagt fram en gemensam politik för stora delar av kollektivtrafiken, och vi har också lagt fram en del förslag när det gäller ekonomin.

Det har ni aldrig under de år ni har varit i opposition gjort med era kompisar, som ni nu regerar ihop med.

Det vore intressant att veta vilka idéer som kommer att styra er inför nästa val. Vi från den nuvarande oppositionen kommer till stora delar att föra fram gemensamma idéer, men kommer det att vara Måns Almqvists och Vänsterns idéer som ska styra er? I sitt nya partiprogram talar Vänstern om att Vänsterns målsättning är att återföra all verksamhet som har privatiserats och att det är angeläget att konkurrensverksamhet återförs till offentlig regi. Är det den politiken som ska gälla?

Eller är det andra idéer från Miljöpartiet om att man ska skriva ”miljö” så många gånger som möjligt, och strunta i innehållet och patienternas vård?

Är det fortsatta skattehöjningar, som vi har hört försvaras här i talarstolen, eller är det nytänkande med mera valuta för skatten, som Folkpartiet liberalerna kommer att genomdriva?

Vi kommer från Folkpartiets sida att fortsätta kämpa för att personalen ska få bättre arbetsvillkor, satsa på friskvård och kompetensutveckling för personalen och inflytande över den egna vardagen. Vi kommer att fortsätta kämpa för att alla patienter ska ha en egen husläkare och en egen distriktssköterska, så att de får trygghet och snabbt kommer i kontakt med professionella personer i stället för att hamna hos opersonliga närakuter.

Jag tycker dagens debatt har gett en hel del tydliga besked om alternativen i svensk politik för det här landstinget.

Anförande nr 66

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Jag tycker att det har varit en ganska sansad och balanserad debatt i dag, trots allt. Jag roade mig med att gå igenom förra årets allmänpolitiska debatt – man kan ju gå in på nätet och titta tillbaka i historien – och jag måste säga att det har skett en viss utveckling på det här året. Det är större respekt, det var mycket mera invektiv och så där.

Dessutom kan vi ju konstatera att inte allt är fel, vi är inte emot varandra på alla områden. Vi har i dag begåvats med en skrift som innehåller 69 steg i riktning mot den borgerliga alliansens förslag på flera punkter inom hälso- och sjukvården. Den går inte att tolka på annat sätt, jag har gjort en noggrann genomgång sedan vi fick den. Sedan är det 13 steg på trafikens och 9 på finansieringens område. Jag tror dock inte att vi kommer att votera lika, därför att ni har lagt in någon liten värdering här och där – men i sak innebär den samma saker som vi har föreslagit efter moget övervägande.

Vi har visserligen tillfört två att-satser, men att komma med ett hundratal så här på morgonen innan vi ska ta besluten tyder på behovet av lite mer samtal av långsiktig karaktär och eftertänksamhet. Det är alldeles nödvändigt – något sent påkommet, men ändå. Det går åt rätt håll, och därför kan vi acceptera det i stor utsträckning. Vi har ändå lagt våra förslag i förväg, som är strået vassare och bättre.

Anders Lönnberg ställde en konstig fråga: Är ni överens om att splittra upp Karolinska igen? Frågan är fel ställd, som man brukar säga. Vi är inte överens. Vi kommer att bli det, naturligtvis, men på alla punkter är vi inte det, för frågan är inte aktuell för något snabbspår nu igen, utan nu handlar det om att i lugn och ro värdera resultaten och finna den bästa formen.

En idé kanske skulle kunna vara att låta de 14 000 folkomrösta om Karolinskas framtid – det tror jag skulle vara ganska spännande. Försöket är redan genomfört, och då kan man ju tydligen komma med en folkomröstning efteråt ...

Nej, det här är en alldeles för viktig fråga. Det handlar inte om Karolinska Universitetssjukhuset med betoning på huset. Det ska ju byggas ett nytt hus där ute, men det är inte huset som är det viktiga, utan det är innehållet i den universitetssjukvårdsverksamhet som det här landstinget kommer att ansvara för framöver som är det angelägna. Därför är det inte byggnader eller tomtritingar som vi ska bedöma utan just innehållet.

Jag räknar – kallt eller beräknande, om ni vill – med att nästa gång det tas ett avgörande beslut för Karolinska Universitetssjukhuset så kommer det att vara ett beslut som är samstämmigt. Alla ledamöter i landstingsfullmäktige ska vara med på det. Snabbspår tål vi inte, och det tål inte vården, det är alldeles uppenbart. Att vara lyhörd för de 14 000 anställda och deras ledare känns väldigt angeläget.

Att Håkan Jörnehed är emot konkurrensutsättning är liksom ingen nyhet i dag. Däremot vill jag säga, Håkan, att det är för väl att partierna är utsatta för total konkurrens vart fjärde år. Det är den råaste marknad som finns, det blir bara hundra procent hur man än

väljer, när man räknar samman valresultatet. Förmodligen är det den enda punkt där vi är överens, du och jag, att det ska vara på det viset.

Om vi nu ska prata om luftsiffror i konkurrensutsättning: Den senaste upphandlingen i gjorde att man sparade 23 eller om det nu var 25 miljoner bara inom den del av geriatriken som var upphandlad. Luftsiffror kan du inte tala om längre! Konkurrensutsättning spar pengar! Det är alldeles uppenbart, när verkligheten får argumentera. Men när man går till de ideologiska vägledningarna som partierna har, leder det oftast fel. Låt verkligheten argumentera i stället, så kommer vi rätt!

Jag ser fram emot ett fortsatt budgetfullmäktige. Jag tror det kommer att kunna bli en utomordentligt intressant sjukvårdsdebatt, i synnerhet som majoriteten nu har gått oppositionen till mötes på så många punkter; skillnader kommer naturligtvis att finnas där.

Jag ser också fram emot en häftig valrörelse – det brukar det alltid bli, även om den har börjat lite tidigt den här gången – i synnerhet som argumentet att det är en splittrad borgerlighet blir svagare och svagare för varje att-sats och varje förslag som vi enas om. Jag vet att välfärdsgruppen som arbetar på det nationella planet steg för steg blir mer överens på de områden där vi är verksamma i det här landstinget. Så ni får nog fundera ut lite nya argument inför valrörelsen, för det gamla slagordet om att borgerligheten är splittrad kommer bara att bli allt svagare. Det finns inte högtalaranläggningar starka nog att övertyga folk, när verkligheten faktiskt visar på motsatsen.

Anförande nr 67

Landstingsrådet W i g g (mp): Miljöpartiet är ett parti med visioner, det är ingen tvekan om det. Vi har en politik som har en helhetssyn på alla områden, inte bara miljön – men miljön finns också i alla områden.

Som jag tidigare har sagt, ska detta landsting vara fossilfritt år 2021, det vill säga utan fossila drivmedel. Det är en utmaning som vi kanske inte kan leva upp till, eller som vi kanske till och med får uppgradera. Vem vet vad verkligheten visar oss vad det gäller klimatförändringarna?

Därför kan vi inte heller stå ensamma, så i budgeten ligger också att vi som första landsting ska gå med i nätverket Klimatkommunerna.

Vi har en lång rad med förslag på miljöförbättringar. Vi arbetar också för att stärka den komplementära medicinen inom hälso- och sjukvården. Vi jobbar även för att tandvården ska vara en del av hälso- och sjukvården och munnen ses som en del av kroppen. Därför föreslår vi att det inrättas ett multiprofessionellt team för patienter med ohälsa av dentala material.

Vad gäller kulturen gör vi, som jag har varit inne på tidigare, en stor satsning efter år av nedskärningar. Jag vill poängtera igen att kulturen är en del av alla områden, även inom landstingets verksamheter.

Att kollektivtrafiken har sina problem är jag den förste att intyga, som åker pendeltåg från Järna varje morgon. Dem ska vi vara till för att lösa, och där har vi en lång väg att vandra. De satsningar vi gör, att zonsystemet avskaffas inom SL-trafiken och en ny enhetstaxa införs och höjningen av ungdomsrabatten, är utmärkta förslag som utgör steg på vägen till en bra kollektivtrafik.

Jag kan bara notera Folkpartiets och Kristdemokraternas tystnad vad det gäller de moderata förslagen på kultur- och miljöområdena. Jag fick aldrig något svar om det. Är det verkligen så att Folkpartiet och Kristdemokraterna delar Moderaternas förslag om att lägga ned kulturnämnden och sänka bidragen till kulturen med 90 procent? Delar man också Moderaternas obefintliga förslag om miljön? Jag fick inte något svar på den frågan heller.

Stig Nyman pratar om att vi har en samsyn. Ja, så är det, på en del områden har vi samma syn. Allt är inte alltid bara svart och vitt. Det kanske det var när Chris Heister sade att detta var en tonårsdebatt, men den främsta företrädaren för de där tonåringarna tyckte jag nog i så fall var Chris Heister själv. Men de yrkanden som vi har lagt som motyrkanden mot era yrkanden bygger ju på oppositionens yrkanden, som i sin tur bygger på den utmärkta verksamhet och de utmärkta förslag som vi har lagt i första hand!

Birgitta Rydberg, slutligen, önskar att få veta om vi skulle samarbeta i opposition. Förhoppningsvis kommer du inte att få veta det därför att befolkningen i Stockholms län är så klok att de inte kommer att rösta in den så kallade alliansen i valet nästa år.

Sjukvård

O r d f ö r a n d e n: Därmed är vi klara med det inledande, allmänpolitiska blocket och ska övergå till sjukvårdsblocket. Vi har försökt att strukturera den kommande debatten enligt ett antal rubrikområden. Efter den allmänna inledning-en av sjukvårdsblocket kommer vi att behandla psykiatri, barnsjukvård, äldresjuk-vård, cancervård, närsjukvård/husläkare, folkhälsa och tandvård. Om ni vill anmäla er till talarlistan, var god ange under vilket av de här avsnitten som ni vill delta. Jag tror att det blir en mer sammanhållen och begriplig debatt om vi kan hålla ungefär den strukturen.

Samma sak gäller i den här debatten som i den föregående, att vi kommer att ge möjlighet till avslutningsanförande för de partier som så vill. Det bygger då på att ni har sparat någon liten stund – har ni redan gjort av med tiden blir det inte fråga om något sådant.

Efter att vi har klarat av inledningsanförandena på det här blocket kommer vi att medge repliker, men här går vi inte längre i storleksordning. Var snälla och ge tecken så att vi ser på vem ni begär replik. I första hand gäller det förstås dem som inleder debatten – det är ju de som har replikrätt, utöver gruppledarna.

Jag hoppas att alla har förstått spelreglerna och lämnar ordet till sjukvårdslandstingsrådet Inger Ros.

Anförande nr 68

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Årets sjukvårdsbudget bygger på trygghet, rättvisa och framtidstro. Det är en budget som bygger ut närsjukvården och förnyar sjukvårdens struktur. Det är en budget som värnar allemansrätten i sjukvården. För lika självklart som vi i Sverige värnar allemans-rätten i naturen, lika självklart ska vi värna om allemansrätten till vår gemensam-ma vård.

Ordförande, fullmäktige! För varje dag kan vi bota och behandla allt fler sjukdomar. Samtidigt ökar behovet av specialisering. Det sunda förnuftet säger då att alla inte kan vara bäst på allt. Genom att sjukhusen ges olika profil koncentreras spetskompetensen. Det ger förutsättningar för högre kvalitet, fortsatt utveckling och bättre resursutnyttjande. Då garanterar vi att de svårast sjuka hela tiden får tillgång till den bästa vården.

Framtidens vård innebär också att mer av den vardagliga vården ska finnas ute i närsjukvården. Runt om i länet förstärker vi nu beredskapen för akuta besök i närsjukvården. Tio närakuter har redan öppnat, och ytterligare fem öppnar 2006.

Jourläkarbilarna som nattetid kan åka hem till barnfamiljer och äldre ger också trygghet.

Fler och fler får en mänsklig kontakt när man ringer sin vårdcentral. Telefontillgängligheten har på ett och ett halvt år ökat med 5 procent i första mätningen och nu senast 8 procent. Det skapar ytterligare trygghet.

Genom utbyggnaden av närsjukvården använder vi våra gemensamma resurser mera rättvist. Det blev tydligt när jag pratade med Peter från Botkyrka härom-dagen. Peter fick åka långt för att träffa sin specialistläkare. Det är inte rimligt att det finns 61 gånger färre läkare i Botkyrka än i vissa områden i innerstaden. Det känns bra att kunna tala om för Peter att utbyggnaden av närsjukvården successivt innebär fler specialistläkare i närområdet.

Här har Peter inte mycket att hoppas på om de borgerliga får styra. Fri etablerings-rätt står åter på dagordningen. Vi har sett resultatet förr: alla läkare samlas i innerstaden. Läkarnas valfrihet blir viktigare än patienternas.

Ordförande, fullmäktige! Förtroendet för vården ökar hos befolkningen. Vårdbarometern visar detta svart på vitt. På alla områden värderar medborgarna vården bättre, och det är en långsiktig trend sedan våren 2002.

- Fler anger att de har högt förtroende för vården.
- Fler anger att de tycker att det är lätt att få information om vården.
- Fler anger att de har fått den hjälp som de förväntat sig.
- Fler anger att de har fått ett respektfullt bemötande.

Den senaste vårdbarometern är för mig ett tydligt uttryck för den växande framtidstro som finns kring den allmänna sjukvården i dag.

Ordförande, fullmäktige! Vården måste utgå ifrån den enskilda individens behov. Forskning och utveckling måste också bygga på jämlik vård. Det får inte vara så att mannen utgör normen för den medicinsk-tekniska utvecklingen. All statistik ska redovisas könsuppdelad, så att ojämlikheter i den vård som ges till kvinnor och män framträder tydligt.

Patientens behov ska styra vårdens utveckling. Patientens rättigheter ska stärkas och sjukvårdens skyldigheter ska vara tydliga. Därför har vi gett ett uppdrag om att patientens rätt i vården ska förtydligas, utvecklas och kommuniceras med medborgarna.

Höga krav på öppenhet och insyn ska ställas på alla vårdgivare som har avtal med landstinget, offentliga lika väl som privata.

Ordförande, fullmäktige! Vi vann valet 2002 och tog då över en vård som blev allt mer ifrågasatt. Grunden var en sönderkörd ekonomi. Allt oftare ställdes frågan: Kommer detta att gå att rätta upp? Kommer vi att ha råd med en allmän sjukvård i framtiden?

Vi socialdemokrater tycker att vården ska fortsätta utvecklas för att klara av framtida utmaningar och nya behov. Men det ska inte ske på bekostnad av rättvisan genom privata försäkringslösningar som skapar fördelar för den som kan betala mer.

Ordförande, fullmäktige! Majoritetens budget bygger vidare på framtidens vård. Låt mig redovisa de sex viktigaste frågorna.

För det första. En vårdgaranti infördes den 1 november. Från och med nu ska alla patienter erbjudas en tid för behandling eller besök inom tre månader. Man ska alltid kunna få kontakt med närsjukvården direkt, och en tid för besök inom en vecka.

För det andra. Utbyggnaden av närsjukvården. Under 2006 kommer vi att ha närakuter i Skärholmen, Södermalm, Farsta, Södertälje, Norrtälje, Täby, Nacka, Handen, Huddinge, Sabbatsberg, Bromma, Järva, Jakobsberg, Löwenströmska och Solna. Här är vården öppen och tillgänglig varje dag 8–22, även lördag och söndag. 16 000 personer i månaden får redan i dag sin vård på närakuterna.

För det tredje. Cancervården ska bli bättre. Cancer har utvecklats till en av vår tids stora folksjukdomar. Patienterna i dag och i framtiden kräver en annan organisation och bättre bemötande, omhändertagande och rehabilitering. Fokus ligger nu på att ta fram en regional utvecklingsplan för cancervården. Satsningar görs på prostatacancer, bröstcancer, palliativ vård och nya läkemedel. Mot detta ska ställas Moderaternas förslag, som fastnat i att lösningen skulle vara en privat strålklinik.

För det fjärde. Barnsjukvården. All barnsjukvård blir avgiftsfri. Alla barn i hela länet ges tillgång till sjukhusansluten hemsjukvård. Antalet slutenvårdsplatser i vården ökar. Familjecentraler öppnas, bland annat i Tullinge, Nynäshamn, Nacka och Värmdö.

För det femte. Stora satsningar på äldrevården: Förebyggande hälsosamtal ska erbjudas personer över 75 år. Nya äldrevårdscentraler och flera äldreteam. Fler stroteteam. Ett telefonnummer in i vården prövas på flera håll.

För det sjätte. Det förebyggande arbetet. Vi uppmärksammar särskilt några stora behovsgrupper: stroke, diabetes och demens.

Ordförande, fullmäktige! Avslutningsvis vill jag säga några ord om det alternativ som står mot majoritetens politik.

Den borgerliga oppositionen har presenterat 50 strecksatser för att sammanfatta en gemensam politik. Men skrapar man lite på ytan så hittar man tre partier med helt olika uppfattning om finansieringen av vården och helt olika idéer om vilka principer som ska råda i vården.

Ja, det är inte lätt att se alternativet. Oppositionen är splittrad i flera viktiga frågor.

- Folkpartiet vill lägga ned närankuterna – Kristdemokraterna vill utveckla. Vad Moderaterna vill är oklart. Men vad patienterna vill är solklart; 16 000 besök i månaden hittills är talande!
- Avgifter inom barnsjukvården vill Moderaterna och Folkpartiet ha kvar, medan Kristdemokraterna vill ta bort dem.
- Äldrevårdscentraler anser Moderaterna är onödiga, Folkpartiet nämner dem inte alls och Kristdemokraterna vill utveckla.
- Till detta kommer tre olika skatteförslag.
- Det finns heller ingen enighet om hur stora effektiviseringskraven på vården ska vara eller hur det ska gå till.

När vi tar ansvar och effektiviserar och höjer produktiviteten i vården, kallar oppositionen det för nedskärningar. När Moderaterna vill dra bort ytterligare 250 miljoner kronor från sjukhusen, heter det helt plötsligt ”avkastningskrav”. Folkpartiet vill spara 200 miljoner genom konkurrens, men protesterar sedan mot att priset avgör i upphandlingar. Det är inte konsekvent.

Oppositionen klagar över snart sagt alla de förändringar som vi har tagit ansvar för, nu senast i några upphandlingsärenden inom geriatrik och närsjukvård. Men vad är Moderaternas eget alternativ? Jo, än mer upphandlingar. Allt ska konkurrensutsättas. Det är samma gamla skåpmat bestående av marknadsexperiment och omfattande privatiseringar som serverades under förra mandatperioden och som tog vården till ruinens brant.

På riksplanet finns det borgerliga förslaget om att läkarintyg ska krävas redan från första dagen. Jag hade sett fram emot att få läsa hur ni har tänkt finansiera och organisera detta i vårt landsting. Men det vågade ni inte ta upp, antagligen för att ungefär 721 000 fler besök skulle behöva göras i närsjukvården. Då måste minst 277 nya läkare anställas bara i Stockholms läns landsting. Dessa läkare saknas ännu i era budgetar.

Ordförande, fullmäktige! Genom det arbete den nuvarande majoriteten gjort har vi skapat trygghet och rättvisa i vården och förutsättningar att bygga vidare på framtidens vård. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 69

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Ibland är självvransakan och ödmjukhet ganska bra. Inför den här debatten har jag haft att välja vilket budgetanförande jag ska hålla – om det ska bli det blå eller det röda. Inledningen från Inger Ros har indikerat att det är det röda jag behöver hålla; jag behöver gå in och försätta dig i den ansvariga ställning du har, Inger Ros. När man lyssnar på dig skulle man kunna tro att det är jag som företräder majoriteten och att du företräder oppositionen. När man lyssnar på den skrytvals som du ägnar dig åt kan man undra om det inte finns några problem alls i hälso- och sjukvården.

Herr ordförande, fullmäktige! Det här är det tredje anförandet den här mandat-perioden där jag får möjlighet att recensera majoritetens budgetarbete och det gångna verksamhetsåret. Varje sådan sammanfattning har präglats av vänstermajoritetens misskötsel. I dag står jag alltså här för tredje gången och tvingas konstatera att samma missgrepp plus några till har begåtts under 2005.

2003 var året för den segdragna kampen och attacken på sjukhusen i vårt län, från Norrtälje längst upp i norr till Södertälje längst ned i söder. Flera gånger stod jag utanför Landstingshuset tillsammans med demonstranter och tittade upp på huset. Då var det svårt att se att Landstingshuset en gång i tiden hade varit sjukhus. Man skulle snarare kunna tro att det varit en fästning.

För kineserna var 2004 apans år – det skulle man möjligen också kunna tycka att det var i Landstingshuset. Ni vet apans som ingenting hört, ingenting sett och ingenting sagt om patienternas verklighet. Det var året för indragningen av den fullt utbyggda vårdgarantin. Det var året för införandet av remisstvånget. Det var året för sammanslagningen av Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus. Det var året för fortsatt haveri i psykiatri. Det var året då akut sjuka barn fick vänta i tolv timmar på barnsjukhuset, då kroniskt sjuka barn skulle få hemsjukvården indragen och då de apatiska flyktningbarnen inte fick den vård på sjukhus som de så väl behövde.

Det skulle vara lätt att bli uppgiven inför ett sådant vanstyre. Men jag tänker inte bli missmodig – det finns ett alternativ. Vi i den borgerliga alliansen är besjälade av något som är mycket bättre. Och det är min förhoppning att när vi träffas till budgetdebatt nästa år har budgetarbetet letts av en borgerlig allians; därmed inleds fyra år av visioner för en god och tillgänglig hälso- och sjukvård. Vi talar om en allemansrätt i sjukvården. Eller på ren svenska: en bra sjukvård för alla.

Herr ordförande! Det här året är tuppens år. Inför valdagen klär sig nu vänsterkar-tellen i lånta fjädrar. Den säger sig ha fixat landstingets ekonomi, efter att ha utsatt oss som bor här i länet för en historisk skattechock för att vi ska betala Göran Perssons nota.

Den säger att den ska satsa på än det ena, än det andra. Men när man synar satsningarna i sömmarna rör det sig i bästa fall om återkallade nedskärningar.

Låt mig påminna om följande. Kapacitet saknas för något så viktigt som den smärtstillande strålbehandlingen för cancerpatienter. Detta är fullständigt oacceptabelt. Ni i vänsterkartellen ställer dessa patienter i en vårdkö. Alternativt skickar ni dem utanför länet; andra landsting tar hand om våra patienter på grund av era misslyckanden. Och det är ni som bär ansvaret.

Låt mig påminna om de 200 barn och tonåringar som lider av anorexi och har ställts i vårdkö i länets södra delar i stället för att erbjudas behandling. Hur resonerar ni egentligen? Mina barn och andras ungar, brukar det ju heta. I så fall måste vänsterkartellen tycka att det finns väldigt många ”andras ungar” här i länet. Vi i den borgerliga alliansen vill göra dem till våra barn. Vi tolererar inte de absurda väntetiderna på akuten. Vi tolererar inte att ni stängde nattakuten för barn på Danderyds sjukhus. Vi tolererar inte de än mer absurda vårdköerna för kroniskt sjuka barn.

Låt mig också påminna om er handlingsförlamning när det gäller psykiatrin. Ni har få idéer om hur vi ska få psykiatrin att fungera. Psykiatrin har i stället blivit landstingets guldkalv. Staten pumpar in tiotals miljoner utan att några märkbara förstärkningar kommer till stånd i vårt landsting. I stället ger psykiatrin ett stort överskott i landstingskassan: + 59 miljoner kronor bara i år. Till priset av vad då? undrar man. Har ni inte förstått vad uteblivna satsningar i psykiatrin kan leda till? Har ni kanske inte följt en av de största debatter vi har haft i Sverige under den här mandatperioden? Har ni inte haft kontakt med era uppdragsgivare, som bor i vårt län – det är patienter, anhöriga och offer för våld kopplat till psykisk ohälsa.

Om det nu är så att ni inte har riktigt koll på läget så har jag samlat pressklipp, mejl och minnesanteckningar om psykiatrin från de här åren. Det börjar bli ganska trångt i min bokhylla.

För ett och ett halvt år sedan skrev Filippa Reinfeldt, Torbjörn Rosdahl och jag en motion med många goda förslag om hur man kan förbättra psykiatrin i vårt län. Fortfarande har ni inte behandlat den motionen. Den politiska byråkratin är ibland förbluffande långsam. Och det är de psykiskt sjuka som får betala priset för er senfärdighet. Ni i vänstermajoriteten bär ansvaret. Ansvaret för dagens missför-hållande ligger på era axlar. Varför vägrar ni att inse det? Sluta att försätta er i opposition! Börja ta ansvar!

Om den kinesiska kalendern hade tillägnat Inger Ros, Birgitta Sevefjord och vänsterkartellen ett särskilt år så hade det väl varit strutsens. Vi i den borgerliga alliansen har lagt grunden för en visionär utveckling av hälso- och sjukvården genom 50 gemensamma förslag redan i opposition. Ni är eniga för ni tvingas vara det – ni är inte eniga för att ni har en grundläggande samsyn om politiken. Makten, endast makten, för er tillsammans. Vi trivs tillsammans, vi vill jobba tillsammans, vi har en gemensam politik, och vi är redo att ta över när vi får väljarnas förtroende.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till de 50 gemensamma alliansförslagen och det moderata budgetförslaget En politik närmare människan.

Anförande nr 70

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Svensk sjukvård håller en i grunden hög medicinsk kvalitet men har problem med tillgängligheten i vården. Patienterna är missnöjda. De enda dygnetruntöppna verksamheterna är sjukhusens akutmottagningar. Patienterna har lärt sig att där kommer man åtminstone så småningom i kontakt med en doktor.

Folkpartiets politik gör människor mer nöjda. Sjukvården i sin helhet skulle fungera bättre om alla invånare hade tillgång till en egen husläkare och en egen distriktssköterska. Förutom förslag om fler husläkarteam finns i Folkpartiets budget förslag som ger bättre barnsjukvård, fungerande cancersjukvård, ökade valmöjligheter genom fler privata och personaldrivna verksamheter. Där finns också en utvecklad vårdgaranti med kortad väntan och satsning på samarbetet med Försäkringskassan, så att sjuka kan bli friska snabbare och återgå till arbete. Vi vill också satsa på unga med psykiska problem och den stressrelaterade psykiska ohälsan, där det även behövs fler kuratorer och psykologer i primärvården.

Ordförande! 78 procent av svenskarna vill ha en egen husläkare för att få en trygg kontakt. 40 procent får det i Socialdemokraternas Sverige.

Låt mig berätta om Gunilla Gustafsson, en 40-åring som rätt nyligen flyttat till Stockholm och bor nära Gärdets vårdcentral på det läkartäta Östermalm. Efter att ha upplevt dålig tillgänglighet och inte ha fått välja en egen doktor sade hon till mig: Vården fungerar ju inte! Jag berättade att patienter har rätt att välja en annan läkare. Gunilla började sin telefonresa och ringde flera olika husläkarmottagningar. Den första fråga hon fick var: Var bor du? Genomgående blev beskedet att de inte tar emot henne för hon bor i fel område, och de har fullt upp med andra patienter. Hon fick även kommentaren: Ja, ja, politikerna beslutar en massa, men det bryr vi oss inte om. Hon har fortfarande inte en husläkare. Och Socialdemokraterna kommer inte att hjälpa henne att få det.

Exemplet med Gunilla visar att det behövs fler husläkare om alla ska få välja och om tillgängligheten ska bli god. Därför har vi i alliansen här i landstinget sagt att vi vill ha fri etablering av husläkare. Det ger valmöjligheter, kontinuitet, mindre risk för felbehandling, bättre vårdkvalitet och faktiskt också lägre sjukvårdskostnader.

Göran Sjönell har i ett material som ni säkert har läst om visat att skillnaderna mellan Norrmalm, som har väldigt många små husläkarmottagningar, kvartersakuter, och andra delar av länet är betydande. Var och en kan se att vi som bor på Norrmalm är billigare i drift än ni som bor på andra ställen där det inte är lika gott om husläkare. Han har också räknat ut skillnaden i vårdkostnader i förhållande till andra områden.

Socialdemokraterna går en helt annan väg och slösar pengar på dyra närakuter med ständigt olika läkare. På OH-projektorn visar jag nu en bild av Huddinges närakut. Den

är som synes tillgänglig och attraktiv! Det där är dyrare lösningar. Det är socialdemokratisk politik i stället för husläkardrivna jourmottagningar, som Folkpartiet vill ha.

Vården för dem som bor i området där det är nära till Huddinge sjukhus och som söker närakuten på Huddinge sjukhus kostar mycket mer än vården för dem som söker jourmottagningen vid Liljeholmens vårdcentralers närakut, som är en husläkardriven närakut. Där är den extra kostnaden för landstinget betydligt lägre än på närakuten på Huddinge sjukhus. Där kostar den väldigt mycket extra per invånare utöver den kapitering som vårdcentralen har. Det är alltså dyrt med den sortens närakuter som Socialdemokraterna föreslår.

Åhörare! Ett annat område som Socialdemokraterna har misskött är cancersjuk-vården. Under galgen – för att det är valår, tror jag – har de plötsligt insett att situationen är ohållbar. Det måste bli nolltolerans mot köer i cancersjukvården. Strålterapi ska erbjudas utan dröjsmål – det gäller operationer och annan behandling också. Folkpartiet vill ha en strålklinik i privat regi. Vi tror inte att landstinget kommer att kunna klara strålterapibehovet annars. Svårt sjuka som genomgår tuffa cellgiftsbehandlingar har i år skickats hem för att Socialdemokraterna har dragit in på vården på Stockholms sjukhem. Folkpartiet har avsatt medel för att cancersjukvården ska fungera.

Problemen i cancersjukvården är ännu en effekt av neddragningarna på Karolinska sjukhuset. Och bekymren är inte över. När Socialdemokraterna talar om sina satsningar så handlar det om en något minskad sparsumma i förhållande till de 250 miljoner de hade tänkt spara. Det är nysvenska när ett något minskat sparbetning plötsligt kallas satsningar.

På vilket sätt är det någon vinst för patienterna, Inger Ros, att er flyttcirkus på Karolinska i Solna och Huddinge fått dra på sig omställningskostnader på 500–600 miljoner kronor, en summa som är större än sparkraven? Har det inneburit någon som helst förbättring för patienterna? Berätta för oss varför det var så angeläget att slå samman thoraxklinikerna, så att vi i dag ser längre väntetider och 20 procent färre operationer och Stockholm tvingas skicka patienter till Uppsala!

Dina aktiviteter har medfört att både läkare och sjuksköterskor sticker. Den senaste i raden av avgångar är att verksamhetschefen, som kom från Huddinge och skulle ha det här samlade uppdraget, nu har lämnat sitt chefsuppdrag. Inger! Jag skulle vilja höra mera om den nyheten! Kan du berätta för oss varför du hellre låter vårdpersonal åka buss mellan sjukhusen än arbeta på en fast arbetsplats! Det är 17 fulla bussar som varje dag åker mellan sjukhusen, och landstinget betalar.

Folkpartiet vill ge både patienter och personal större frihet och vardagsmakt. Patienterna behöver fler vårdgivare – inte färre. Personalen behöver fler arbetsgivare – inte färre. Vi vill ha en mångfald, och vi tar helt avstånd från att effektiva privata utförare får minskade vårduppdrag eller blir helt och hållet utan uppdrag.

Bästa åhörare! Socialdemokraterna försöker utmåla den borgerliga oppositionen som ett hot mot sjukvården. Det är felaktigt. En stark allians med till stora delar gemensam

politik står för kloka förbättringar av landstingets verksamhet. Men vilken politik går de tre nuvarande majoritetspartier till val på? Är det ännu fler inskränkningar av valmöjligheter och privata entreprenörer? Är det ännu fler konstiga upphandlingar som slår undan benen på välfungerande vård och låter landstingets egenregi ta över? Eller är det örtpill i stället för riktig vård och barnvaccinationer?

Årets budgetdebatt är en tydlig ideologisk tillställning. Det har vi hört redan under förmiddagen. Det liberala alternativet innehåller en mängd ingredienser för att våra länsinvånare ska få full valuta för landstingsskatten.

Med detta yrkar jag bifall till Folkpartiets samlade budgetförslag.

Anförande nr 71

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag tänkte börja mitt anförande i dag med att citera från revisorernas årsredovisning 2002. De skriver: Inom primärvården visar ett antal granskningar att fast läkarkontakt inte kan erbjudas vid vårdcentraler i hela länet, att möjligheten att välja vårdcentral är begränsad, att besöksgarantin inte kan hållas och att telefontillgängligheten är ett stort problem.

De skriver vidare: Revisorerne har granskat ett antal större vårdupphandlingar. Granskningen har visat på brister och felaktigheter i upphandlingarna. Landstingets ekonomi har radikalt försämrats. Underskottet fortsätter att växa. Budgeterade vinster av konkurrensupphandling har uteblivit. Passiviteten i den ekonomiska styrningen framstår som oacceptabel.

Avslutningsvis skriver revisorerne: Styrelsen, det vill säga landstingsstyrelsens AU och ägarkommitté, ansvarig för operativ styrning, har inte sammanträtt en enda gång under året. – Det var mot denna bakgrund som den dåvarande borgerliga majoriteten 2002 inte beviljades ansvarsfrihet.

Detta var också det arv vi fick överta för att förbättra vården under den här mandatperioden. Jag vill med bestämdhet hävda att vården i dag är mycket bättre och mer välutvecklad än den var när vi tog över efter fyra borgerliga år.

I den sista budget som de borgerliga presenterade under förra mandatperioden ger man en dyster bild av förlossningsvården med platsbrist och svårigheter att rekrytera personal. Den rödgröna majoriteten den här perioden fick ta över en förlossningsvård som befann sig i kaos. En av de första uppgifter som vi tog oss an var just att förbättra förlossningsvården och neonatalvården. Och vi har lyckats med det.

I dag har vi faktiskt till och med en överkapacitet på över 1 000 förlossningar i Stockholms läns landsting. Neonatalvården har byggts ut. Det gäller inte bara antalet platser, utan det har också skett en kvalitativ förbättring av neonatalvården genom att vi har byggt samvårdsplatser, där familjen – inte bara mamman, som Moderaterna skriver, utan också pappan och syskonen – kan vistas tillsammans med det för tidigt födda barnet när det är möjligt. Därför vill jag fråga Kristdemokraterna, som i sitt budgetförslag föreslår att man ska bygga ytterligare en ny förlossningsklinik: Vilken klinik tänker ni lägga ned för att kunna bygga en ny, eftersom vi faktiskt har ett

tillräckligt antal förlossningsplatser som det ser ut i landstinget i dag? Det skulle vara oerhört intressant att veta.

Till skillnad från den borgerliga majoriteten under förra mandatperioden har vi också prioriterat arbetet med att åstadkomma en mer jämställd hälso- och sjukvård. Vi har tagit problemet på allvar i alla situationer under de tre år som vi har haft möjlighet att påverka politiken. Det gäller allt ifrån utbyggnad av mammografiscreening, som vi har åstadkommit, till att uppmärksamma och tillgodose lesbiskas behov, alltifrån ett genusperspektiv på forskning och utbildning till en könsuppdelad statistik. Jag vill inte påstå att vi har lyckats till alla delar, men det är helt klart att vi kvalitativt har utvecklat jämställdheten inom landstinget – både jämställdheten mellan kvinnor och män och fördelningen av vårdens resurser på ett mer jämställt sätt än tidigare.

Vi lever ju i ett manssamhälle, och det tar sig uttryck i att män får tillgång till kostsammare behandlingar och dyrare mediciner än kvinnor – det finns studier som visar det – trots att kvinnor i högre grad än män söker vård. Orsaken är inte att kvinnor och män har olika sjukdomar, eftersom samma mönster visar sig även när kvinnor och män behandlas för samma sjukdomar.

I era budgetförslag är jämställdhetsprofilen tyvärr väldigt låg. Kristdemokraternas är lite starkare än Moderaternas och Folkpartiets, men fortfarande förvånansvärt låg med tanke på att flera personer ur de tre borgerliga partierna aktivt har deltagit i det jämställdhetsarbete som vi bedriver i Stockholms läns landsting – det har inte fått ordentligt genomslag i era budgetar.

Vi gör en hel del för att förbättra just jämställdhetsarbetet. Vi ställer tydliga krav på vårdgivarna att man i avtal ska beakta skillnaderna mellan män och kvinnor. Vi ställer krav på att statistik ska vara könsuppdelad. Vi har i alf-avtalet fått igenom att vi ska ha ett genusperspektiv när det gäller forskning och utveckling. Vi ställer krav på att jämställdhetsaspekter ska integreras i alla beslut som fattas, ett nog så svårt krav, som vi inte kan leva upp till, men målsättningen är att det ska vara så. Vi har utvecklat ett tydligt genusperspektiv på missbruksvården. Extra resurser har därför tillförts den s.k. Evaverksamheten och den familjesociala verksamheten på Huddinge sjukhus. Vi har också utvecklat ett genusperspektiv när det gäller att arbeta med människor som har dubbeldiagnoser, det vill säga både missbruksproblem och psykiska problem.

Vi fortsätter att bygga ut mammografiscreeningen i åldersgruppen 40–49 år. Folkpartiet vill att vi ska bygga ut den ytterligare. Det skulle vara intressant att veta vad ni menar. Menar ni att vi ska bygga ut för +69-åringar, eller ska vi gå ännu längre ned i åldersgrupperna? Det framgår inte tydligt i ert budgetförslag. Det vore intressant att få höra vad ni säger om det.

Vi tillför ytterligare resurser i ätstörningsvården i syfte att kunna skapa ytterligare ett akutteam som snabbt kan åka hem till familjen när det uppstår problem men också i syfte att skapa ytterligare akutslutenvårdsplatser. Jag är väl medveten om att problemet inom ätstörningsvården är stort. Det beror inte på att vi inte satsar – vi har gjort stora satsningar den här mandatperioden. Det beror på att vi har en samhällsutveckling som

skapar unga kvinnor som mår väldigt dåligt. Det är där vi måste påbörja vårt arbete. Vi måste förhindra denna negativa utveckling, som gör att i första hand unga kvinnor – det är ju vad det handlar om – mår så dåligt att de svälter sig.

Vi har startat ett utvecklingsarbete om kroniskt trötthetssyndrom, där en fokus-rapport ska tas fram. Det handlar också i stor utsträckning om kvinnors ohälsa.

Mäns våld mot kvinnor tydliggörs alltmer i vårt samhälle. Det lyfts fram i diskussioner, och det verkar som om våldtäkterna faktiskt ökar. Otryggheten för kvinnor i Stockholm har ökat. Allt detta är uttryck för en destruktiv samhällsutveckling. Samhället måste ta ett samlat ansvar för att bryta den negativa utvecklingen. Vi har i landstinget jobbat aktivt för att förbättra omhändertagandet av kvinnor som utsätts för våld. Men vi kan inte ensamma hindra hela den här destruktiva utvecklingen. Ansvaret för att förebygga våld mot kvinnor och mot barn har vi alla – staten, landstinget, kommunerna, de enskilda organisationerna och vi alla var och en som individer.

Vi har tillsammans med övriga partier tagit fram ett handlingsprogram om våldsutsatta kvinnor, och det är oerhört glädjande att alla partier står eniga bakom det program som vi ska fatta beslut om i landstingsfullmäktige i december med målsättningen att programmet ska integreras i våra verksamheter under 2006.

Vi har öppnat en särskild mottagning på Södersjukhuset för våldtagna kvinnor, som är öppen 24 timmar om dygnet 7 dagar i veckan. Den mottagningen har inte funnits särskilt längre – en dryg månad – men tyvärr är tillströmningen av kvinnor mycket större än man kunde ana när vi tog beslutet om den. Det är därför möjligt att vi mycket snart måste börja diskutera att förstärka just denna mottagning. Jag har bett att få en redovisning av situationen i december.

Vi kommer att starta arbete med att utveckla vårdkedjor för våldsutsatta kvinnor. Vi kommer att utveckla vården för kvinnor som är utsatta för människohandel i sexuellt syfte, och vi kommer – alla partier gemensamt, hoppas jag – att ta fram ett nytt jämställdhetsprogram under 2006. Dessutom har vi öppnat ett barncentrum tillsammans med kommunen för barn som utsatts för sexuella övergrepp. Där samverkar vi med kommunen, polisen och åklagarmyndigheten.

När det gäller sjukvården för barn och ungdomar gör vi en omfattande satsning på barnsjukvården. Inte tillräckligt – jag skulle gärna ha sett att vi hade kunnat göra en större satsning, men pengarna begränsar våra möjligheter. För att minska trycket på barnakuterna förstärker vi med mer barnkompetens på vissa strategiska närakuter. Vi vill att de ska kännetecknas av god barnkompetens och tillgänglighet. Vi har under den här mandatperioden startat en särskild barnsjukvårdsrådgivning, som ett sätt att försöka förstärka första linjens barnsjukvård. Jag är medveten om att barnklinikerna inte har fått tillräckligt med resurser under de senare åren, mot bakgrund av att just den gruppen ökar väldigt mycket i vårt län. Därför gör vi en extra satsning i budgeten för 2006, som riktas just mot barnklinikerna. Vi tillför dem 15 miljoner kronor.

Vi tar också bort avgiften för barn inom akutsjukvården från och med den 1 juli 2006. Den avancerade hemsjukvården för barn byggs ut för att omfatta hela länet, det som vi tidigare har kallat för SABH. Den principen och det sättet att vårda svårt sjuka barn ska omfatta barn som bor i hela Stockholms läns landsting under 2006.

Vi ser över barnläkarmottagningarnas uppdrag. Vi vill att de ska vara ett komplement till närsjukvården. Vi samlar ungdomsmottagningarnas uppdrag och höjer åldersgränsen där till 25 år. Vi har skissat på ett antal modeller och förslag när det gäller pappagrupperverksamhet i hela länet. Här behöver vi förbättra och utveckla. Vi följer upp den nya organisationen för barn och ungdomspsykiatri, för att se hur den fungerar. Vi har också tillfört extra resurser till just barn- och ungdomspsykiatrin under 2006. Vi fortsätter satsningen på tandvård för barn i socialt utsatta områden, och vi har också gemensamt fattat beslut om att barnkonventionen också ska gälla och omfattas av Stockholms läns landsting. Det kommer att få inverkan på vår politik under 2006.

Den psykiatriska vården, som flera redan har tagit upp från talarstolen, har stått i centrum för den politiska debatten under den här mandatperioden. Bakgrunden var ett antal oerhört tragiska händelser, där kombinationen av droger och psykisk sjukdom tog sig uttryck i våldshandlingar riktade mot olika människor. Vi vet att den psykiska ohälsan ökar i vårt samhälle, inte minst bland unga flickor och kvinnor. Men det är fortfarande inte bara landstingets ansvar – det är inte vårt misslyckande när vi inte klarar av att ta hand om alla. Det är ett samhälleligt misslyckande, och det måste vi alla se. Det är ett samhällsproblem som vi måste lösa gemensamt.

Arbetet med att förebygga psykisk ohälsa och drogproblematik måste också intensifieras i landstinget, eftersom behoven ökar. Vi kan spela en viktig roll tillsammans med andra aktörer i samhället – det kan vara frivilligorganisationer, det kan vara kommuner, det kan vara olika statliga institutioner. Vi har ett särskilt ansvar för att den psykiatriska vården fungerar väl i nära samverkan med kommunerna. Här gör vi en särskild satsning med hjälp av statliga pengar, de så kallade Miltonpengarna när det gäller rättspsykiatrins patienter och patienter som både har psykiska problem och missbruksproblem. Vi bygger upp mottagningar runt om i landstinget, vi utvecklar mellanvårdsformer, och – inte minst – vi öppnar en särskild öppenvårdsmottagning vid Huddinge sjukhus, där patienter ska slussas ut från just rättspsykiatrisk vård, för att fortsätta sin färd ut i samhället. Här ska det samlas krafter – socialtjänst, frivård, psykiatri, beroendevård – för att ge de här människorna bästa möjliga förutsättningar att anpassa sig till ett öppet samhälle.

Vi har tillsatt en psykiatrisamordnare, som har till uppgift att samordna alla landstingets psykiatriska verksamheter. Vi samverkar omfattande med kommuner, inte minst med hjälp av de så kallade Miltonpengarna, som bygger på samverkan mellan landstinget och de olika kommunerna – det är villkoret för att vi ska få tillgång till de pengarna.

Vi förbättrar samverkan mellan närsjukvården och psykiatrin. Vårdcentralerna har förstärkts med psykosocial kompetens. Vi fortsätter det arbetet. Jag tror mycket på det. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi förstärker vårdcentralerna med just den typen av kompetens – de människor som i dag söker sig till våra vårdcentraler har inte alltid bara

somatiska problem; de har psykiska och andra problem som tar sig somatiska uttryck, och det är viktigt att de får rätt diagnos.

Vi har infört ett nytt ersättningssystem inom psykiatrin i syfte att förbättra tillgängligheten och att öka utbudet. Vi har tagit initiativ till en översyn av de psykiskt funktionshindrades tillgång till somatisk vård – det är oerhört viktigt. Vi har också tagit ett samlat grepp när det gäller missbruksvård och genus för att kvinnor som befinner sig i riskzonen eller som missbrukar – oavsett om det är alkohol, droger eller mediciner – ska få den vård de har rätt till. Det får de inte riktigt i dag. Vården har varit formad efter ett manligt mönster, eftersom männen i mycket stor utsträckning fortfarande dominerar när det gäller missbruksvården. Men vi vet att unga, och inte minst unga kvinnor, använder alkohol och andra droger i mycket större utsträckning än tidigare. Ett synligt tecken på det är att i dag tas det emot lika många flickor på Mariakliniken i centrala Stockholm som pojkar. Det är alltså lika många flickor som omhändertas akut för att de har druckit sig svårt berusade i till exempel offentliga miljöer.

Med detta yrkar jag bifall till landstingets förslag till budget.

Anförande nr 72

Pia Lidwall (kd): Herr ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Efter att ha läst majoritetens nya att-satser förstår jag att vår politik har gjort intryck. Det är kul att ni har tagit den till er. Vi har mer att komma med, så ta gärna för er – det är uppenbart att det behövs.

Det är en ny tingens ordning att ni liksom bedriver opposition på oppositionen. Under de tre år som ni socialdemokrater med Vänsterpartiet och Miljöpartiet i släptåg har haft ansvaret i landstinget har det blivit alltmer uppenbart att primärvården blivit ett sorgebarn. Ni har helt enkelt inte fått det att fungera. Personalresurserna har ni skurit ned i sådan omfattning att de som är kvar inte längre hinner göra sitt jobb. Jag har ett exempel från förra veckan när jag själv senast kom i kontakt med primärvården. Det var närmast en chockartad upplevelse, må jag säga.

Först gjorde läkaren ingen undersökning alls. Sedan skrev hon fel namn på receptet. Som den perfekta avslutningen meddelade sjuksköterskan när vi var på väg ut att hon hade slängt bort urinprovet, för vi hade ju varit där så länge. Det bemötandet och ointresset önskar jag inte någon att få vara med om. Det får inte vara på det här viset. Och det finns flera sådana exempel. Patienten ska vara utgångspunkten, och värdegrunden måste få stå i centrum.

För oss kristdemokrater är mångfald och valfrihet viktiga och bra ledord i landstingspolitiken. Men tyvärr övergår de ibland på vissa håll till att låta som ett mål i sig. Men vad är det för ett mål, egentligen? Mångfald och valfrihet är bara ett medel för att nå patienten och ge honom eller henne den bästa möjliga vården. Det är vården och en friskare patient som är målet.

Ett exempel där detta blir tydligt är cancervården, som jag inte tycker har fungerat det här året. Det har varit rent uselt. Inte för att vi inte har bra behandlingsmetoder och duktig personal utan på grund av allt det där andra runt omkring som är så oerhört viktigt. Det är patienten, hela människan, som ska få bra behandling och inte bara cancercellerna. Många patienter upplever att de inte får det stöd som de faktiskt behöver. Det måste finnas tillgång till fler kuratorer, och de anhöriga måste ges stöd och samtal.

Har ni sett annonskampanjen om barncancer, där barnen sitter med olika skydd, till exempel en cykelhjälm? I annonsen står det: Det finns inget skydd mot barncancer. Det är tyvärr helt riktigt. Vården kan inte vara cykelhjälmen som skyddar, men vården kan och måste vara stödhjulen. Ingen kan ta sig igenom en cancer utan att må riktigt dåligt. Tyvärr är det ju rätt många som dör. Men varje enskild patient måste få det bästa stödet och den behandling som är den allra bästa, givet förutsättningarna. Som det ser ut i dag fungerar inte det.

Ni i majoriteten har misslyckats, och många känner sig väldigt övergivna och helt utan stöd. För att ha någon chans att komma till rätta med situationen som den ser ut i dag tror vi kristdemokrater att det behövs en privat cancerklinik och fler möjligheter till samtalsstöd.

En annan ofta förbisedd grupp är de anhöriga, som drar ett oerhört lass i sjukvården. Här krävs upprättelse, mina vänner! De måste ses som en del i vårdteamet. När en patient skrivs ut från sjukhusvård ska de anhöriga kunna känna att de får den information och det stöd de behöver för att kunna hjälpa till att vårda. Det måste därför finnas möjligheter till avlösning, korttidsvård och hemtjänstinsatser som stöd för den som vårdar en närstående. Det måste finnas tekniska hjälpmedel, handledning, anhörigrupper med mera, och vi bör nog överväga olika former av ekonomiskt stöd.

I Stockholms län ökar antalet personer åldersgruppen 75-plus. Det är ju rätt många som i framtiden behöver vårdens insatser. Vi kristdemokrater har flera förslag om hur vi kan förbättra situationen för de äldre. Vi vill inrätta 15 vårdteam för hembesök och vård i hemmet för de äldre. Vi kristdemokrater vill ha en kraftig förstärkning av läkarinsatser på äldreboenden. Vi vill öka antalet geriatriker, och vi vill ge äldre en gräddfil i vården och ett trygghetskvitto som gör att övergången mellan sjukhus, hem eller kommunens omsorg inte kantas av oro, förvirring och oklarheter. Ett trygghetskvitto kan också förhindra att patienter shoppar runt bland vårdgivarna för att de ska känna sig trygga, som vi hör mer och mer om i dag. Gör som i Belgien – följ upp behandlingar och öppenvård med samtal! Där fungerar det.

Inte minst vården i livets slutskede ska präglas av värdighet, omtanke och respekt. Det får därför inte finnas något konstigt tak på den palliativa vården. Det är någonting som vi har tagit upp tidigare och som jag hoppas blir verklighet snarast möjligt. En människa som står inför döden ska inte behöva oroa sig för köer och kämpa för rätten till den vård han eller hon behöver. Nej, vi behöver mänsklig kontakt och värme, inte minst när vi ska dö. För dem som inte har sina anhöriga vid sin sida är det ju viktigt att vården har ett högst flexibelt arbetssätt och att man organiserar sig så att ingen behöver dö ensam. I dag är det 27 procent som dör ensamma på våra Stockholms sjukhus. De som dör på sjukhem gör det till 8 procent ensamma. Så får det inte vara, och så hade det inte behövt vara om värdegrunden hade varit utgångspunkten.

Avslutningsvis kan jag inte avhålla mig från att ta upp Ersta som ett exempel på vård som bedrivs med människovärde som utgångspunkt. Vi kristdemokrater har flera gånger under den här mandatperioden fått rycka ut när Erstas verksamhet har hotats av majoriteten. Varenda gång har vi fått höra att vi bara skräms och att det inte alls är

någon fara på taket. Men så är det ju inte! Ni har tagit struhtag på de små vårdideologiskt drivna vårdenheterna i det här landstinget, både Ersta och andra.

Det är klart att husen och verksamhetsbeteckningarna finns kvar, men själva verksamheterna pressar och klämmer ni på så hårt att luften snart går ur dem. Hade patienternas behov och önskemål om en värdig och god vård varit er första prioritering hade inte viljan att koncentrera all högspecialiserad vård och forskning fått ta överhanden. Och hade kvalitet och innehåll stått överst på er agenda hade ni inte så lättvindigt kunnat växla det ena avtalet mot det andra. Men ni verkar tro att det kvittar om Erstas lokaler innehåller en vårdcentral eller en högspecialiserad cancerenhet med integrerad forskning. Med vårt landstings alla vårdtagares bästa för ögonen måste verksamheter som Ersta få fortsätta att utvecklas och nyttjas som förebild. Det är innehållet i vår budget. Det är vad som saknas i er politik i praktiken.

Anförande nr 73

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att det ska stå "hälso- och sjukvården" på intern-TV-skärmen, där det anges vad vi nu diskuterar. Det är väldigt viktigt – det är det vi ska bedriva i landstinget.

Inom majoriteten är vi överens om att landstinget ska vara ett föredöme när det gäller såväl jämställdhet, mångfald, miljö och hållbarhet som tillgänglighet och bemötande. För Miljöpartiet är detta viktiga utgångspunkter i hälso- och sjukvården, precis som för landstingets andra verksamheter. Det handlar om utvecklad välfärd, möjlighet till ett liv med livskvalitet. Det handlar om rättvisa och en framtid som är långsiktigt hållbar, inte bara för oss utan också för kommande generationer.

Hur uppnår vi då en långsiktigt hållbar hälso- och sjukvård? Jo, först och främst genom att arbeta hälsofrämjande. En hälsofrämjande hälso- och sjukvård utgår från hur varje individ samverkar med hela sin livsmiljö. En hälsofrämjande vård ser också sin roll i samhället och arbetar utåtriktat med hälsofrämjande och förebyggande insatser, stimulerar egenvård och samverkan med andra vårdaktörer som har samma eller liknande mål. En hälsofrämjande hälso- och sjukvård är också mycket mån om den egna personalens hälsa. Hur byggnadernas miljö är utformad är också viktigt, liksom bemötandefrågor och tillgänglighet. Allt detta ingår i WHO-konceptet om hälsofrämjande sjukhus.

Därför skriver vi i vår budget att vi vill uppmuntra en sådan utveckling. För att belöna goda insatser för bemötande och tillgänglighet inrättar vi ett årligt pris för detta med början år 2006. Ett ökat sådant arbete är någonting som vi verkligen ser fram emot.

Vi vill också uppmuntra att vårdcentraler utvecklas med breddad kompetens i folkhälsofrågor till så kallade hälsocentraler. De ska vara tvärprofessionella och kan också samverka med utövare av komplementär alternativmedicin. Hälsocentralerna får gärna ligga intill en friskvårdsanläggning, där man kan bedriva olika former av individuell träning eller gruppverksamhet av olika slag.

Projektet om samverkan och andra frågeställningar inom området komplementär alternativmedicin, som startade i år, förlängs till och med 2008 och får utökade resurser. Det är ett viktigt arbete där vi utgår från medborgarperspektivet och patientens eget val och verkar för samverkan på den nivå som hälso- och sjukvårdslagen medger. Jag återkommer till detta i ett senare inlägg.

Vi tillför även resurser så att fler patienter ska erbjudas vård vid verksamhet som arbetar integrerat med skolmedicinska och komplementära alternativmedicinska metoder i slutenvård och rehabilitering.

Friskvården och det förebyggande arbetet stimuleras i årets budget genom särskilda medel för att genomföra folkhälsopolicyn, genom prioritering av överviktsprogrammet, genom hälsosamtal för äldre och genom satsningar inom både habiliteringen och psykiatrin. Till och med tandvården engagerar sig i folkhälsoarbete. Och genom extra stimulansmedel till fysisk aktivitet på recept, ett bra alternativ till mediciner vid livsstilssjukdomar, stöder vi den positiva utveckling som startat i flera beredningar. En utvecklad folkhälsorapport kommer också att tas fram. Flera exempel på hälsofrämjande och förebyggande insatser finns i budgethandlingen.

Miljöpartiet tycker att det är viktigt med miljö och hälsa. Det hör samman, menar vi. Vår livsmiljö – både den fysiska, sociala och kulturella miljön – betyder långt mer för vår hälsa än våra gener även om allting naturligtvis hänger ihop. Tiopunktsprogrammet för att förebygga miljörelaterad ohälsa är därför ett viktigt och unikt dokument som lägger fast den fortsatta inriktningen för hur landstinget ska agera.

Vi går också vidare med de miljömedicinska frågorna genom en utvecklad samverkan mellan miljöavdelningen och hälso- och sjukvården, bland annat genom arbete i medicinsk programberedning. Det gäller kemikaliefrågorna, och det gäller exponering av elektromagnetisk strålning. Dessa frågor kommer att hanteras både ur funktionshinderperspektiv och ur folkhälsoperspektiv. Det är viktigt att grupper som har dessa problem får hjälp.

En annan miljömedicinsk fråga är biverkningar från amalgam och andra dentala material. I budgeten avsätts nu medel för en tvärprofessionell verksamhet till hjälp för patienter som i dag oftast inte har tillgång till rätt vård och behandling.

Miljöpartiet värnar om en rättvis och jämlikt fördelad vård. Det finns grupper som är i behov av stöd från oss politiker, och några av dem ingår i Miljöpartiets ansvarsområden.

I budgeten görs nu särskilda satsningar på insatser för barn med ADHD och på riktade insatser till vuxna med Aspergers syndrom. Vi ger också uppdrag om att säkra läkarmedverkan för habiliteringens brukare och att öka kunskapen om denna målgrupp inom närsjukvården.

Vi arbetar också vidare med vårdkedjan inom somatisk och psykiatrisk vård för vuxna med utvecklingsstörning, och vi ökar ramen för teckentolkverksamheten. Här finns glädjande nog ökade behov som ett kvitto på att den sociala isoleringen minskar.

På hjälpmedelsområdet kommer hjälpmedelsguiden för en mer behovsanpassad förskrivning att tas i bruk vid årsskiftet, och vi startar ett projekt tillsammans med habiliteringen kring begåvningsstödjande hjälpmedel. Det handlar både om att utveckla det pedagogiska arbetet med hjälp av dessa hjälpmedel inom handikapp och habilitering och om att göra kognitiva, begåvningsstödjande hjälpmedel mer kända inom landstingets verksamheter och för allmänheten.

Sist men inte minst vill jag nämna en mycket angelägen satsning på 7 miljoner till rehabilitering för barn och ungdomar som drabbats av traumatisk hjärnskada. Bakgrunden kan vara olyckor, infektioner eller behandling vid cancer. Detta är ett eftersatt område där det nu finns kunskaper om hur rehabiliteringen ska ske.

Ordförande! Majoriteten har en stark budget för hälso- och sjukvården 2006, som jag härmed yrkar bifall till.

Anförande nr 74

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige! Jag gör som ordföranden säger, jag koncentrerar mig på en person och återkommer i ett inlägg med kommentarer till det Birgitta och Pia sade.

Jag är alltid i opposition, Christer! Jag är i opposition mot orättvisorna. Däremot tillhör jag majoriteten i landstinget. Men det är säkert tungt för dig att inse att vi har fattat en massa kloka beslut, som leder in i framtiden. Självklart har vi problem, och dem diskuterar jag naturligtvis gärna också. Jag försöker göra någonting åt dem. I din inledning radade du bara upp problemen – du presenterade knappast en enda lösning.

Jag tycker naturligtvis att det är viktigt att fokusera på problem, men av alla de mejl, brev och kontakter jag har med mycket nöjda medborgare försöker jag också ta till mig att det finns en positiv utveckling. Jag tycker att det sätt på vilket du presenterar att vården fungerar är lite trist. Det känns som om du därmed osynlig-gör all den duktiga personal som gör ett fantastiskt arbete gentemot alla våra medborgare. Men ditt budgetförslag innebär ju att de 46 000 anställda inte duger – dem vill ni ju bli av med i framtiden; allt ska ju upphandlas.

Sedan skulle jag bara vilja fråga dig, Christer: Ska du backa in i framtiden precis som Birgitta och ha en ensidig fokusering på husläkarsystemet, eller ska vi utveckla närakuterna?

Anförande nr 75

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag förstår att det är jättejobbigt, Inger Ros, att vara i majoritet och ha ansvar. Det är mycket

enkla att spela min roll. Hela er valrörelse kommer ju att gå ut på att ni ska försöka inta min roll och attackera mig, Birgitta Rydberg, Stig Nyman, Pia Lidwall med flera. Ni ska ju en gång till försöka att lura i väljarna att ni inte har ett dugg ansvar för det som har skett. Ni har inte ett dugg ansvar för kaoset i cancersjukvården, förmodar jag – jag tänker då på det brev som i dag har kommit till vår kännedom. Vad tänker du som beställansvarig göra åt det? Tänker du angripa mig eller tänker du ta tag i det kaos som uppenbarligen råder på Karolinska universitetssjukhuset? Hur länge har du känt till brevet? Jag fick läsa det i dag. Hur länge har det varit registrerat hos dig? Och vad tänker du som ansvarig för beställningarna göra åt det?

Herr ordförande! Det är lite intressant att sjukvårdslandstingsrådet talar om våra förslag som 50 strecksatser – hör ni hur små och betydelselösa de ska bli? Men varför har vi då fått en lunta med alternativyrkanden från majoriteten, ni som lägger fram ett eget budgetförslag? Förmodligen har ni väl legat vaken hela natten och svettats och funderat på hur ni ska hantera våra förslag och kommit fram till att ni måste ha en alternativ budget på hälso- och sjukvårdens område, där ni skuggar oss i fråga efter fråga.

Jag är jätteglad för att vi klarar av att uppfylla oppositionsrollen så väl att ni måste göra två budgetar – en ordinarie för hälso- och sjukvården och en alternativbudget där ni försöker svara upp mot de gemensamma alliansförslagen.

Anförande nr 76

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Du behöver inte vara orolig, Christer – jag har sovit gott i natt. Jag tycker att jag har varit med och bidragit till en massa goda beslut i vårt landsting de senaste tre åren. Självklart tänker jag ta ansvar och vara ute och diskutera de beslut som vi har fattat och de åtaganden som vi gjort och som vi vill fortsätta att utveckla.

Jag tycker att du glömmet ett antal saker. Du fokuserar väldigt mycket på en enda fråga, nämligen cancervården. Du pratar inte om någonting annat i sjukvården än cancervården. Du borde vara medveten om att vi har fattat beslut om en regional utvecklingsplan som faktiskt tar tag i hela problematiken med cancervården. Det är inte så enkelt att det bara handlar om en privat strålklinik. Det handlar om bemötande, det handlar om omhändertagande, det handlar om rehabilitering. Det hade varit kul om du hade varit med på cancerhearingen, där vi mötte patient-organisationerna, som vittnade om att det är där problematiken ligger. Där bör vi göra någonting gemensamt.

Anförande nr 77

Landstingsrådet Wennholm (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är inte alls så – och det vet ju du, Inger Ros – att vi skulle intressera oss för bara en fråga. Men den här frågan är av så avgörande betydelse. Den är det! Jag ställer frågan till dig igen: Vad tänker du som beställarföreträdare göra åt att det nu uppenbarligen – som du känner till, åtminstone sedan i dag på förmiddagen, men jag förmodar att du har haft kännedom om det sedan ett par veckor – råder kaos på det sjukhus där du beställer

cancervård tillsammans med oss andra? De namn som har framfört kritik mot ledningen och att det *inte* fungerar går ju inte av för hackor. Det måste du ju ändå ta tag i.

Sedan kan du läsa de 50 punkterna. Du vet ju att det ingår mycket mer där, eftersom du var tvungen att lägga fram landstingsstyrelsens alternativa budgetförslag när det gäller sjukvården. Du har ju gått igenom alla de punkter där jag, Birgitta Rydberg och Pia Lidwall har gemensamma förslag – 50 gemensamma förslag! Dem har du ju nu lagt fram alternativ till, i landstingsstyrelsens alternativbudget inom sjukvården.

Anförande nr 78

Pia Lidwall (kd): Ordförande, Birgitta Sevefjord! Du talade länge och väl, och jag känner att det går an att stå här ganska tryggt i talarstolen och berätta om allt det goda som ni tänker göra det här året. Du berättade också om allt inom psykiatrin som ni ska göra och starta och så vidare. Och så var du lite bekymrad över de unga kvinnor som har psykisk ohälsa. Men, kära Birgitta Sevefjord, jag får inte ihop det!

Du har stått här i talarstolen och sagt att ni ska behålla Bräcke­gatan 20. Det är en alldeles utmärkt verksamhet som bedrivs av barnpsyk och vuxenpsyk där man möter unga vuxna. Den verksamheten lägger du ner, och du vill inte tala med journalister om det heller, utan den ska bara försvinna den sista december.

Jag får inte ihop det. Vad är det egentligen du vill, och vad är det du gör?

Anförande nr 79

Landstingsrådet Sevefjord (v): Vi satsar på att förbättra vården för de unga vuxna – flickor och pojkar, män och kvinnor. Innehållet i de tre projekt som skapade under förra mandatperioden har permanentats, i Södertälje, Nacka och Hässelby-Vällingby.

När det gäller Bräcke­gatan har den psykiatriska ledningen sagt att hyran för lokalen är omotiverat hög, så att man inte kan ha kvar den. Däremot ska man fortsätta att arbeta med de unga vuxna. Man ska använda sig av all den kunskap och kompetens som man har samlat in under den tid som man har haft detta projekt och integrera det i den ordinarie verksamheten.

Det är alltså inte sant att verksamheten på Bräcke­gatan har lagts ner. Själva projektet har omformats till ordinarie verksamhet. Däremot kommer man inte att vara kvar i samma lokaler som tidigare.

Anförande nr 80

Landstingsrådet Rydberg (fp): Det är lite häpnadsväckande att höra Inger Ros tala om allemansrätten som om den vore en lag. Inger! Allemansrätten är en sedvänja, till skillnad från riktig lagstiftning, som de borgerliga partierna vill ha – en lag om rätt till vård i tid.

Sedan konstaterade Inger att fler och fler får mänsklig kontakt när de ringer närsvården. Men, Inger, det räcker med att någon lyfter på luren och säger "Hallå" för att det ska registreras som att den som ringer har kommit fram. Mätningarna visar inte om man får tala med den man vill. De visar inte om man får tid, inte om man får tid hos sin doktor, den doktor som man har valt, eller om man är nöjd med vad telefonsamtalet har lett till.

Borttagandet av avgifterna för barn är ren populism. Det finns inget behov av att ta bort dem på akutmottagningarna och styra in barnfamiljerna på de stora sjukhusen. De ska i stället erbjudas möjligheter att komma till husläkarmottagningar och barnläkare i öppenvård som i samarbete är knutna till husläkarna.

Sedan hör vi från talarstolen det ständiga mantrat om att oppositionen är så splittrad. Nej, vi är mer eniga än vi någonsin har varit. Du tar exemplet med äldrevårdscentraler. Vi är helt eniga om att det gäller inbyggd verksamhet inom husläkarmottagningarna, där man kan tillföra olika kompetenser från såväl kommunens äldreomsorg som andra specialistläkare, som kan vara geriatriker, reumatologer eller ortopedier.

Vi kommer därför att från de tre borgerliga partierna precisera vårt yrkande 78 så att vi lägger till att det ska vara inom husläkarmottagningarna, så kan vi konstatera att det råder full enighet.

Slutligen: Du talar om läkarintyg från första dagen, som de borgerliga partierna skulle ha uttalat sig om. Detta finns i flertalet kollektivavtal som dina partikompisar har varit med att underteckna. Det är bara att konstatera att det borde gälla alla att arbetsgivarna, när de så bedömer, ska ha möjlighet att begära läkarintyg – inte att alla ska rusa och skaffa läkarintyg.

Anförande nr 81

Landstingsrådet Sevefjord (v): Jag vill bara kommentera det Birgitta Rydberg sade om att man är mer enig än någonsin. Det säger inte så mycket, för ni har ju inte svarat på några av våra frågor hur ni tänker agera framöver där ni säger att ni är eniga.

Hur ser ni på bolagiseringen av sjukhusen och att alla de större sjukhusen i Stockholms läns landsting ska säljas ut, enligt Moderaternas förslag? Hur ser ni på kulturen, som Moderaterna vill skära ner med 90 procent? Hur ser ni på att Moderaterna vill skära ner antalet ledamöter i den här församlingen till 110? Hur ser ni på att Moderaterna vill privatisera folkhälsoarbetet? Hur ser ni på Moderaternas totala ointresse för husläkarsystemet? Hur ser ni på att Moderaterna vill spara in 7 miljarder kronor genom skattesänkningar under nästa mandatperiod?

Om ni kan redovisa det kan jag kanske gå med på att ni faktiskt är ganska eniga. Men ni är ju inte det!

Anförande nr 82

Landstingsrådet Rydberg (fp): Precis som ni är tre partier i majoriteten är vi tre partier i oppositionen. Det finns punkter där vi har olika förslag. Det sticker jag inte under stol med.

Vi har olika förslag när det gäller kulturen. Men till skillnad från när ni skötte kulturen, då det blev nerdragningar av kulturen, har det aldrig varit nerdragningar av kulturen när Folkpartiet har suttit med i majoriteten. Jag är inte särskilt bekymrad utan tror att vi kommer att kunna lösa även kulturfrågorna.

När det gäller bolagisering är väl frågan snarast hur vi ska få mer sjukvård för pengarna. Det är inte en ideologisk fråga.

Det finns inga gemensamma förslag om att sälja ut alla sjukhus. Men inte heller Folkpartiet är främmande för att pröva tanken att det ska finnas fler privata vårdgivare med landstingsfinansiering, med full tillgänglighet för alla länets invånare. Det är ju vi som är finansiärer och ska styra vilket vårdutbud som finns och vad våra invånare ska ha rätt att få.

Anförande nr 83

Landstingsrådet Sevefjord (v): Birgitta Rydberg! Vanlig politisk hederlighet kräver väl då att ni talar om vilket eller vilka sjukhus som ni tänker sälja ut under nästa mandatperiod, om ni hamnar i majoritet.

Anförande nr 84

Kristina Söderlund (s): Ordförande, ledamöter! Jag kommer att gå in på ett speciellt område i sjukvårdsbudgeten som bland annat Birgitta Sevefjord har nämnt en hel del om. Just nu jobbar vi inom alla de olika politiska partierna i landstinget med att ta fram en ny jämställdhetspolicy. Den ska fokusera både på de anställda och på våra medborgares och patienters möjligheter till rätt vård och service på lika villkor.

Trots att vi som lever i Sverige och i Stockholm säkert i många sammanhang tycker att vi har kommit långt med jämställdhetsfrågorna visar verkligheten ibland en helt annan bild. När det handlar om de anställda inom landstinget vet vi att 86 procent är kvinnor och 14 procent män. Vi vet att kvinnors löner är 93 procent av männens, till exempel i gruppen sjuksköterskor med specialkompetens.

Det som på senare tid har kommit fram inom den medicinska forskningen visar skrämmande nog att tiden från insjuknande i bröstsmärtor till inledning av behandling är mycket längre för kvinnor än för män. Kvinnliga patienter får också i lägre grad propplösande medel och ballongutvidgning vid akut infarkt.

I Göteborg visade nyligen en studie av ambulanssjukvården som gällde ca 1 000 patienter att kvinnors anrop mer sällan fick högsta prioritetsgrad jämfört med mäns. Trots att hjärt- och kärlsjukdomar är den vanligaste dödsorsaken bland både män och kvinnor är kvinnor starkt underrepresenterade i behandlingsstudier. Där ligger de mellan 0 och 20 procent.

Det skrivs också ut mediciner till kvinnor som i hög grad har utprovats på män.

Vad beror detta egentligen på? Vad säger vi som kan det här med jämställdhets-frågor och är medvetna och kunniga? Det kanske fortfarande finns okunskap. Det är kanske i stor utsträckning våra förväntningar som styr hur världen ser ut.

Vi har en könsuppdelad arbetsmarknad. Det märks tydligt inom sjukvården.

Historiskt sett kan man säga att kvinnor har stängts ute genom lagstiftning på en hel del områden på arbetsmarknaden. Områdena har öppnats för kvinnor när arbetsgivarna har behövt billig arbetskraft. Kvinnor har anställts inom yrken där det handlat om deltid. Kvinnor har ansetts lämpliga att arbeta med vård och omsorg.

När det gäller behandling har vi alltid sett att de medicinska kunskaperna är neutrala, rättvisa och opolitiska. Kroppen är så mycket mer än ett slutet biologiskt system. Kroppar lever, upplevs, uttrycks, bemöts och behandlas olika.

Biomedicinska fakta betraktas som primära och överordnade i motsats till upplevelser, tolkningar och subjektiva symtom, som påverkas av sociala villkor och kulturer. Läkaren söker objektiva fynd.

Det finns massor av exempel att ta upp. Jag tycker verkligen att vi ska anstränga oss, och det tror jag också att vi gör här i landstinget genom att vi tillsammans i alla politiska partier jobbar fram jämställdhetspolicyn.

Det vi ser i vårt budgetförslag är en stor satsning på just utbildning. Det är utbildning bland landstingets chefer men också utbildning inom alla personalgrupper. Vi kräver könsuppdelad statistik, vilket är viktigt för att kunna bevisa och få fram de här tydliga skillnaderna.

Jag yrkar med detta bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget för 2006.

Anförande nr 85

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Jag tänkte passa på att kommentera några av Folkpartiets budgetförslag, trots att de kanske inte är helt finansierade.

Folkpartiet har några korta budgettexter om förebyggande, främst individbaserade åtgärder. Man poängterar att psykologer och kuratorer behövs till husläkarmottagningarna, liksom behandlingsinsatser mot stress. Det är också anledningen till att majoriteten har tecknat sådana avtal. Det är vi väldigt stolta över.

Man vill satsa 400 miljoner kronor på fler husläkare, som i huvudsak ska vara privatpraktiserande. Vi anser att det ska finnas fler kompetenser än husläkare på våra vårdcentraler. Det är viktigt att man kan svara mot medborgarnas behov på ett bättre

sätt än i dag. Då behöver man på vårdcentralerna inte bara husläkare utan fler kompetenser.

Folkpartiet stödjer närsjukvårdsutbyggnad och att specialistläkare ska ingå i närsjukvården, som man säger. Bra! Det gör vi i majoriteten också, och vi realiserar det genom att bland annat öka specialistinsatserna på närakuter och i närsjukvårdscentra. Det är en utbyggnad som görs i hela Stockholms län.

Man vill ha fler familjecentraler. Ja, det är en utveckling som majoriteten redan understödjer, och det har vi gjort länge. Vi tycker att det är en väldigt bra form av närsjukvård.

Folkpartiet vill utveckla Norrtälje och Södertälje sjukhus som akutsjukhus. Ja, det har vi gjort, och vi har också utökat deras närsjukvårdsuppdrag. Vi ser fram emot en fortsatt utveckling på båda ställena.

Man vill att sammanslagningsarbetet på Karolinska ska upphöra och att inga fler enheter ska slås ihop. Man tycker att nuvarande organisation är diffus. Vi tycker att den är klar och tydlig men att det kanske behövs längre tid och mer resurser.

Folkpartiet vill ha mellanvårdsformer inom psykiatrin och följa upp vårdmetoderna genom evidensbaserad. Menar Folkpartiet att psykiatrin arbetar utan evidens i dag?

Miljöpartiet anser att vårdmetoderna ska utvecklas så att de stödjer patienternas behov bättre. Mer forskning kring icke-medikamentella behandlingsmetoder anser vi behövs.

Folkpartiet vill omarbeta ersättningssystemet för kiropraktorer så att det stödjer behandling av långvarigt sjuka. Varför vill inte Folkpartiet ersätta förebyggande och tidiga behandlingar?

Folkpartiet vill utveckla ett pengsystem för att öka patienternas valfrihet, men hur ska det gå för dem som inte själva kan välja?

Ni är osäkra på om majoriteten kommer att klara vårdgarantin. Ni vill att nästa steg ska vara en garanti på två månader. Vi menar att det inte kommer att klaras, varken med den ekonomi som ni antas ha i er budget eller i fråga om antalet tjänster, som faktiskt inte räcker till.

Folkpartiet skriver att hälsokonsekvensbeskrivningar ska ingå i underlaget för mer omfattande beslut. Det vill vi också, och det är lagt ett utredningsuppdrag om det.

Ni skriver att husläkarteam med komplementärmedicinsk inriktning bör få starta inom ramen för fri etablering av husläkare, med det husläkaråtagande som gäller i landstinget. Varför gå omvägen via fri etablering? Varför inte teckna vårdavtal direkt? Det görs nu med Komplementärmedicinsk mottagning i Stockholm, inom ramen för hälso- och sjukvårdslagen.

När man läser Folkpartiets budget finner man textavsnitt som ser ut att vara tagna direkt ur majoritetens budget. Det är samma goda ambitioner när det gäller patientens ställning, den gemensamt finansierade vården, vårdkedjetänkandet, kvalitetsuppföljningen och patientsäkerhetsarbetet. Det låter bra. Man kan luras att bli lite optimistisk om samverkan, kanske med nuvarande majoritet. Men sedan påminns man om bristerna i ert ekonomiska ansvarstagande, och då känns det tyvärr ganska meningslöst.

Anförande nr 86

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Tack, Lena-Maj, för att du berättar om innehållet i vår budget. Jag har ju begränsad tid, och jag är tacksam för att du hjälper mig att berätta om innehållet.

Du har frågor när det gäller individbaserade folkhälsoinsatser. Ja, vi är faktiskt för att våra distriktssköterskor ska bli fler, så att de kan arbeta mer med stöd till sina listade patienter och ge dem kloka levnadsråd som främjar deras hälsa, liksom att vi tycker att deras husläkare också ska kunna ge dem ett stöd för ändrade levnadsvanor.

Sedan tar du upp teamen för psykisk ohälsa. De är faktiskt för få. Ni har inte byggt ut dem på vårdcentralerna mer än marginellt. Det behövs betydligt fler kuratorer och psykologer i primärvården för att ta hand om människor som mår dåligt.

Du frågar: Varför ska husläkarna vara privata? Ja, vi har faktiskt erfarenhet av att det är betydligt lättare att bemanna husläkarmottagningarna när man ger möjlighet för dem att driva verksamheten i egen regi.

Sedan ifrågasätter du husläkare över huvud taget. Men, Lena-Maj, egen husläkare är faktiskt något som är lagstadgat. Det är inte något fritt val för landstinget att tillhandahålla det eller inte, utan det finns särskilt inskrivet i hälso- och sjukvårds-lagen. Var och en av oss medborgare har rätt att få en fast doktor. Men det vägras människor fortfarande i det här landet – inte minst i Stockholms läns landsting.

Det är det vi vill förändra genom att bygga ut husläkarteamen ordentligt. Metoden är att tillåta även privat driftform. Då tror vi att vi får lite fler läkare lite snabbare.

Sedan frågar du om psykiatrin inte är evidensbaserad. Nej, det finns mycket i psykiatrin som är utforskat, och det tycker jag att ni som är styrande majoritet borde ha tagit fasta på för att försöka se till att få mer och mer evidens.

Slutligen pratar du om mer alternativmedicin. Är det lustgas som ska ersättas med akupunktur? Man börjar undra!

Anförande nr 87

Filippa R e i n f e l d t (m): När Socialdemokraterna och Inger Ros, som är ansvarig för sjukvården, inte har lyckats, inte ser till att människor får vård i tid och inte ser till att

de svårast sjuka, de cancersjuka och svårt sjuka barn, får vård i tid, då hjälper det inte att Socialdemokraterna här i talarstolen försöker peka finger åt oppositionen.

Det är inte vi i Moderaterna, Folkpartiet eller Kristdemokraterna som är i majoritet, utan det är Socialdemokraterna, och det är Inger Ros som är ansvarig för den vård som landstinget i dag inte levererar.

Det är ni som har haft tre år på er för att leda sjukvården, utan att ni i majoriteten har lyckats lyfta er i håret eller lyckats höja er ens lite grann för att se helheten. Det uppdrag som ni fick av väljarna vid valet förra gången var inte att bli populära. Det handlade inte om kampanjer eller om att glatt säga att barnsjukvården blir avgiftsfri. Det handlade inte heller om att tala om att vi satsar – oklart på vad, eftersom ni inte lyckas leverera tillräckligt med vård.

Det räcker inte att satsa lite här och lite där. I ett så viktigt uppdrag som ni har tagit på er måste man också lyckas få ett helikopterperspektiv, se helheten och våga ta ett ansvar för den. I första hand handlar det naturligtvis om att se till att svårt sjuka patienter får vård i tid. Det måste vara överordnat allt annat.

Vård är överordnat antalet politiker. Det är överordnat hur många politiker som sitter i landstingsfullmäktige. Vård handlar om liv och om död, och det måste vara överordnat antalet sammanträden eller ett försök att vara populär hos alla.

Det är inte riktat mot dig personligen, Inger Ros, men ni har under mandatperioden tydligt visat att ni inte klarar av huvuduppdraget, att se till att de svårast sjuka stockholmarna får god vård i tid.

På några minuter så här i en fullmäktigedebatt i landstinget hinner man naturligtvis inte säga allt det man vill. Man kan inte beskriva verkligheten så som den faktiskt ser ut. Man kan bara lyfta fram små axplock.

Då tänker jag osökt på Martin. Han är elva år. Han har det jättesvårt i skolan. Skolan, lärarna och hans föräldrar gör bedömningen att han har dyslexi. Skolsystemet har ställt honom i kö till dyslexiutredning på ett av våra stora sjukhus i regionen. Men han, liksom så många andra barn, får vänta, och nu har det gått ungefär ett år. Martins föräldrar vet fortfarande inte när han kommer att utredas.

Det kanske inte låter så allvarligt, för det handlar inte om död. Men det handlar om liv. Det handlar om Martins liv.

I januari-februari, om några månader, ska han som femteklassare genomgå nationella prov i svenska, engelska och matematik. Hans föräldrar och lärare inser att han aldrig kommer att klara det. Martin känner det själv också, och han är jätteorolig, för han känner sig korkad och dum.

Det handlar om brister i barnsjukvården och brister i utredningskapacitet, för att den styrande majoriteten i landstinget inte har lyckats fokusera rätt på vårdgarantin och på korta väntetider för att man ska få komma till.

Detta med dyslexiutredning kan tyckas som en liten fråga. Men det är bara ett exempel på hur illa det är ställt för vårdsökande i Stockholmsregionen. Det är ingen liten fråga, för den får allvarliga konsekvenser – för Martins liv och för hans framtid.

Många stockholmare och några av oss som är här inne i dag har egna erfarenheter av olika brister eller av den cancersjukvård som levereras i regionen. Vi vet alla att strålbehandlingskapaciteten inte har varit optimal på flera år. Det värsta är att även Socialdemokraterna vet det men ändå inte har arbetat fram en lösning på problemet. För dem har det varit viktigare att säga nej till de förslag som alliansen har levererat, just därför att det har varit förslag från alliansen.

När vi från Moderaterna, Folkpartiet eller Kristdemokraterna här i landstinget i frågor, interpellationer eller motioner har fört upp frågan om bristande tillgänglighet i cancersjukvården, då har Socialdemokraterna i tre års tid viftat bort frågan. Man har föga förvånande avslagit nya förslag på lösningar från oss utan att leverera några egna förslag.

Det är tyvärr inte heller helt ovanligt, mina vänner, att den sista repliken i replikskiftena från majoritetens sida används till något slags politisk attack mot oppositionen just för att rädda sig själv i stundens hetta i debatten här i fullmäktige, för att söka krypa undan det ansvar man har som majoritet. Det är ett ansvar för att se till att personalen får reella möjligheter att fullgöra sitt uppdrag om att leverera högkvalitativ och tillgänglig vård till alla dem som står oroliga och tvingas vänta.

Som också har nämnts i talarstolen tidigare i dag får svårt cancersjuka stockholmare genom försämrad vård betala notan för de uteblivna ekonomiska effekter som ni i majoriteten trodde skulle uppstå genom sammanslagningen av Huddinge sjukhus och Karolinska sjukhuset.

I dag fick vi också en bekräftelse från läkarna på Radiumhemmet. De har nu vågat uttala sin oro i ett brev ställt till sjukhusstyrelsen på Karolinska. Där beskriver dessa läkare hur svårt cancersjuka och döende patienter inte längre kan erbjudas vård på Radiumhemmet utan tvingas ut till andra kliniker, som – enligt vad professionen själv skriver i sitt brev – saknar vana att vårda svårt sjuka och döende cancerpatienter.

År 2002 upphandlade nordöstra sjukvårdsstyrelsen Hjälpmedel Nord. Det ledde till högre kvalitet och ökad tillgänglighet för norrortsborna i regionen. Nu har tjänstemännen i landstinget lagt fram ett förslag om att göra samma sak på södra sidan av länet, upphandla Hjälpmedel Syd. På det skulle vi spara ungefär 25 miljoner kronor och få den ökade kvalitet som vi har sett på norrsidan. När vi upphandlade på norrsidan sparade vi 36 miljoner kronor per år under en avtalstid på 7 år.

De pengarna är ingenting värda för majoriteten. De pengarna som kommer in till landstinget – som skulle kunna användas för att hålla igång den vårdavdelning som Radiumhemmet nu tvingas stänga – är ingenting värda, utan dem vill Inger Ros och

majoriteten tacka nej till, eftersom hon av ideologiska skäl inte tycker att hjälpmedelsverksamheten kan bedrivas av någon annan än landstinget.

Inger Ros har också fått brevet, som tydligt beskriver bristerna på Radiumhemmet och konsekvenserna av att en vårdavdelning nu tvingas stänga. Jag kan inte låta bli att undra: Vad tänker sjukvårdslandstingsrådet göra? Vad blir svaret den här gången? Hur tänker Inger Ros som sjukvårdslandstingsråd bemöta det brev som hon har fått för kännedom från läkare, överläkare och en känd professor på Karolinska?

Anförande nr 88

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Jag tillstår att vi kan bli mycket bättre på det som vi i majoriteten gör, men vi har kommit en bra bit på väg, och vi finansierar våra uppdrag, till skillnad från er.

Birgitta Rydberg hann knappt färdigt i slutet av sitt inlägg. Hon ställde akupunktur mot lustgas. Då vill jag göra kommentaren att lustgas är en mycket potent växthusgas. Den är värre än koldioxid och bör fasas ut, och det är vi på väg att göra, för att spjälka och ta hand om den på ett miljömässigt riktigt sätt i landstinget.

Akupunktur mot smärta vore faktiskt lämpligt. Akupunktur – eller neurologisk stimulering med nålar, som jag hellre kallar det – har man inom hälso- och sjukvården lärt sig fungera bra mot smärta. Det är faktiskt evidensbaserat, Birgitta Rydberg.

Anförande nr 89

Landstingsrådet R o s (s): Ordförande, fullmäktige, Filippa! Det märks sannerligen att det är valrörelse och att man helt vill bortse från vad som har skett under de här tre åren och vill påstå att jag inte pratar om det som faktiskt skett.

Helhetsperspektiv pratar du om. Det vi har gjort handlar just om det. Vi försöker sammanfoga de högspecialiserade vårdformerna för att de inte ska finnas överallt, för att samla resurser och kompetens för att det ska bli högre kvalitet och för att vi bättre ska kunna använda resurserna.

Det låter hjärtskärande från en moderatpolitiker som i alla förslag som vi ser här i dag vill överlåta ansvaret på marknaden och inte ens vill vara politiker.

Sedan vill jag gärna påminna om att vårt budgetförslag tillför ordentligt med resurser till både cancervården och barnsjukvården, eftersom det finns behov där – det tillstår jag.

Anförande nr 90

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Ordförande! Det gäller frågan om Radiumhemmet och strålningskapaciteten, som Filippa Reinfeldt har tagit upp. Det har varit problem under åtminstone 15 års tid, så dubbla majoriteter åt bägge håll har haft samma problem med Radiumhemmet under ganska lång tid.

Det finns i dag tolv linjäracceleratorer, varav tio används löpande på en vanlig arbetsdag på åtta timmar. Nu har vi genom ett omfattande arbete under ett och ett halvt år gått igenom och gjort en *benchmarking* mellan Karolinska, Södersjukhuset och Uppsala. Vi har fått fram ett förslag om att gå över till tvåskift, som man håller på att förhandla med personalen om just nu. Då skulle man kunna öka kapaciteten till 11 ½ timmar om dagen, det vill säga en ökning av kapaciteten på 44 procent. Det skulle kunna ske till en nettokostnad av ungefär 6 miljoner kronor, det vill säga ett ganska blygsamt belopp.

Det är den typen av gediget, noggrant, hårt analysarbete av den egna verksamheten som är det riktiga sättet att lösa frågorna på, eftersom det har varit sådana problem under lång tid.

Det enda ni har att erbjuda är någon privat entreprenör som inte ens vet om de har tillgång till apparater och inte vet vilken kapacitet det finns. Här står egentligen tro mot tro.

Frågan är: Vet ni hur många nyliberaler det krävs för att byta en glödlampa? Inga, för de sätter sig i soffan och väntar på att marknaden ska lösa det!

Anförande nr 91

Filippa Reinfeldt (m): Herr ordförande! Om du, Anders Lönnberg, hade lyssnat hade du märkt att det inte handlade om strålkapacitet utan om en vårdavdelning. Det handlar om en klinik som till följd av bristande resurser från er tvingas stänga en vårdavdelning. Av ideologiska skäl säger ni nej till nya, friska pengar in i landstinget som skulle kunna användas till god vård för stockholmarna.

Inger Ros har fått det brev jag tog upp. Jag fick inget svar från dig, Inger Ros, om hur du tänker bemöta den här typen av brev, hur du förklarar att en klinik tvingas stänga en vårdavdelning. Jag kan läsa högt ur det brev som också Inger Ros har fått:

”Stängningen av en av klinikernas vårdavdelningar, i syfte att reducera kostnader för divisionen har lett fram till att klinikens patienter hamnar på kliniker som helt saknar vana att vårda svårt sjuka och döende cancerpatienter. Detta är inte enbart en skymf mot den svårt sjuke och dennes anhöriga utan också mot vårdande personal och läkare som gör sitt yttersta för att hantera situationen.”

De gör sitt yttersta för att hantera situationen. Frågan, mina vänner, är vad Inger Ros gör.

Anförande nr 92

Anders Lönnberg (s): När det gäller vårdavdelningarna fanns det tre vårdavdelningar med 10 platser. De gjordes om till två vårdavdelningar med 18 platser, det vill säga det var en minskning med fyra enskilda platser.

Det var ett led i de underskott landstinget hade att vi – vilket ni känner till – var tvungna att genomföra besparingar i landstinget för att anpassa verksamheten efter de budgetmedel som fanns att tillgå. Nu när den krisen är över tillför vi pengar så att man kan bygga ut kapaciteten ytterligare. Det handlar i första hand om att prevalensen och incidensen av cancer ökar framöver. Om man jämför med andra avdelningar finns det egentligen tillräckliga skäl för att göra det nu, och de pengar som nu har tillförts innebär att vi kommer i världstopp år 2006 i kapacitet.

Om dessutom de här linjäracceleratorerna – som är den trånga sektorn – kan arbeta under längre tid har vi löst hela problemet för 6 miljoner kronor, där du vill ha en helt ny, privat entreprenör, som plötsligen skulle skänka oss pengar, enligt vad du sade. Eller vem skulle betala för den vården?

Anförande nr 93

Filippa Reinfeldt (m): Problemet är att ni har höjt skatten med 7 miljarder kronor om året och sedan säger att ni inte har resurser. Ni har haft tre år på er att lösa de här problemen. Ni har suttit i tre år och inte levererat några förslag.

Ni uppvisar nonchalans och kanske också arrogans mot olika förslag som levereras av tjänstemän, som brukar skriva fram kloka, bra underlag, och också mot erfarenheterna från det borgerliga styret under förra mandatperioden. Till exempel visade vi tydligt att en upphandling av hjälpmedelsverksamhet som ökade kvaliteten och tillgängligheten, gav fler utdelningsställen för hjälpmedel och även ökade telefontillgängligheten samtidigt sparar skattebetalarna 36 miljoner kronor om året i sju års tid. De pengarna fnyser ni föraktfullt åt, trots att ni hade kunnat använda dem för att låta en vårdavdelning på Radiumhemmet förbli öppen.

Inger Ros! Du är skyldig mig ett svar!

Anförande nr 94

Anders Kärrik (fp): Med anledning av det föregående replikskiftet vill jag konstatera att det ansvariga landstingsrådet inte har något att säga om problemen i cancersjukvården. I stället går Anders Lönnberg upp och kommenterar dem.

Då vidimerar han två saker. Han tror att cancervården på Karolinska befinner sig i världsklass, vilket verkligen dementeras genom personalens brev. Sedan kommenterar Anders Lönnberg brevet genom att diskutera strålbehandlingen, och därmed vidimerar han att han över huvud taget inte har läst brevet, för det handlar inte om strålbehandling, vilket han nu har blivit varse.

Så var det med det och den inblicken i hur majoriteten fungerar. Låt mig i fortsättningen prata om Folkpartiets budgetförslag om sjukvården och kontraster mot majoriteten.

Frihet, valfrihet och mångfald är centrala, liberala honnörsord. Människor ska kunna utforma sin vardag och sin framtid fritt. Människor ska kunna välja och välja olika. Olika lösningar, olika arbetsgivare och olika uppläggnings av service är lika nödvändigt i gemensamma funktioner i samhället som det är i den privata sfären.

Enligt min uppfattning finns det ingen verksamhet i samhället som är bättre ägnad att organiseras efter de liberala målen frihet, valfrihet och mångfald än sjukvården. Landstingsmajoriteten menar att den fina vården tillkommer genom politiska strukturbeslut – det har vi hört under hela dagen. Man kan notera att de två flaggskeppen i sammanslagningen av sjukhusen, nämligen de onkologiska och

thoraxmedicinska klinikerna, bägge har havererat efter sammanslagningen. Så var det med det.

Ändå försöker majoritetens politiker detaljstyra ner på nästan sjuksköterskenivå, kan man numera tro om man hör Anders Lönnberg och andra i debatten. Man vill detaljstyra vilket sjukhus som ska ägna sig åt vilka specialiteter, vilka specialister som ska ägna sig åt vilka diagnoser och snart vem som ska svara i telefon och när.

Om den nykommunistiska väckelsen i Vänsterpartiet fortsätter kommer det partiet att vilja att all sjukvård ska socialiseras och att inget privat över huvud taget ska få finnas. Alldeles nyss har vi hört Miljöpartiets språkrör i den här debatten vidimera att partiet vill att man ska fatta politiska beslut om att ersätta narkosmedel med akupunktur och snart kanske också med ginseng.

Vi ska ha klart för oss – trots den fina debatt vi fått – att de goda idéerna i vårdutvecklingen inte kommer från politiker utan nästan uteslutande kommer från vårdpersonal. Ibland fångas de upp av politiker.

Den landstingsmajoritet som sitter nu har gjort sitt bästa för att inskränka den friheten, för att stoppa självstyre och avknoppning. Inga nya vårdföretag har tillkommit under mandatperioden. Alla sjukhus har kastats in i en stor koncern, dessutom toppstyrd. Alla landstingets egna husläkarmottagningar har underordnats nya styrsystem med många olika nivåer. Goda ekonomiska resultat i landstingets egen verksamhet får personalen ingen som helst del av. Allt ska levereras in till politikerna i landstingsledningen. Dåliga ekonomiska resultat får däremot personalen helt del av genom nya sparbetning.

Krona och jag vinner, klave och du förlorar, säger landstingsledningen till landstingets vårdpersonal. Det är ett klassiskt lurendrejeri. I varje annan kunskapsbransch skulle den typen av toppstyrning vara omöjlig i praktiken och absurd i tanken. Sådana företag skulle inte ha någon personal kvar på grund av personalflykt. I sjukvården har inte personalen den friheten, eftersom landstinget i praktiken är den enda arbetsgivaren.

Här måste det ske en stor förändring. Sjukhusen måste återfå en stor frihet att självständigt utforma sin vård och sina profiler. Landstingsdrivna husläkarmottagningar och vårdcentraler måste själva disponera sin verksamhet och sin ekonomi lika fritt som en privat mottagning. Har man drivit verksamheten med vinst ska man få behålla den. Om personalen i en landstingsdriven mottagning vill ta över i egen regi ska de få allt stöd för att kunna knoppa av.

Vi folkpartister ser det som vårdpolitikens viktigaste uppgift att bryta centralism och politisk toppstyrning. Duktiga vårdanställda med lång utbildning och stort engagemang måste få tillbaka alla möjligheter att utveckla sina egna idéer. Det måste finnas en frihet att söka ny kunskap, en frihet att utforma nya vårdformer och en frihet att etablera nya vårdorganisationer.

Frihet, inte diktat – det är temat för en liberal och folkpartistisk vårdpolitik. Med det yrkar jag bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 95

Håkan Jörnehed (v): Ordförande, fullmäktige! Visst är det absurt att i de områden som har sämst hälsa i Stockholms län, där är vårdutbudet lågt, och medborgarna har låg konsumtion av vård. I de områden i Stockholms län där man har god hälsa och goda socioekonomiska förutsättningar är däremot vårdutbudet i stället stort, och medborgarna konsumerar ganska mycket vård.

Vi vill ändra på den situationen. Vi har under den här mandatperioden styrt över vård och resurser från exempelvis innerstadens omfattande vårdutbud till ytterområdena. Det har inneburit omfattande satsningar i ytterområden som västerort.

De boende på Östermalm går till läkaren två gånger mer än de boende i Rinkeby. Dessa skillnader är inget nytt. Man kan därför undra varför man inte såg den problematiken för fyra år sedan. Det var förmodligen därför att man inte var villig att ta tag i problematiken, eftersom man då som nu föreslår fri etableringsrätt.

Hur många läkare vill ni egentligen ha på Östermalm? Redan i dag är Östermalm läkartätast i Europa. Men ni verkar vilja att det ska bli läkartätast i världen. Vi vill inte det. Vi har i stället valt en helt annan väg.

När vi nu återigen presenterar majoritetens budget är det en budget som präglas av reformer för framtidens sjukvård. Vi gör tydliga satsningar på jämlikt fördelad vård, förbättrad hälsa, jämställdhet, bättre tillgänglighet och fokus på bättre bemötande av funktionshindrade och HBT-personer. Budgeten är också ett tydligt uttryck för att vi går från utbudsstyrd vård till behovsstyrd vård. Det är befolkningsperspektivet som råder – inte producentperspektivet.

Ordförande, fullmäktige! Vi har ett ökat antal besök på vårdcentralerna, samtidigt som besöken på akutsjukhusen minskar. Det är fler som precis enligt våra intentioner besöker närakuterna i stället för akutsjukhusen. Rätt vård sker på rätt nivå.

Vi minns alla domedagsprofetiorna då vi i enlighet med 3S-utredningen genomförde en minskning av Karolinskas akutuppdrag. Men som vanligt var det bara skrämselfpropaganda. Det visar sig nu att S:t Görans sjukhus, som ligger i mitt beredningsområde och som jag kan mest om, har klarat sitt nya uppdrag utmärkt. Det gäller både att ta emot Östermalmsborna och klara besöken på akuten. Man har också lyckats med sina duktiga hänvisningssjuksköterskor. Där har man lyckats få patienterna till rätt vårdnivå. Annat har också fungerat jättebra.

Det är därför att vi har inrättat en väl fungerande närakut på Sabbatsbergs sjukhus. Därför väljer allt fler barnfamiljer närakuten på Sabbatsbergs sjukhus i stället för att åka direkt till Astrid Lindgrens barnakut.

Vi i den rödgröna majoriteten har en uppfattning om framtidens sjukvård, till skillnad från er som är motståndare till dessa närakuter. Ni verkar dessutom väldigt splittrade i denna fråga – inte minst när det gäller Folkpartiet, där vi tidigare har hört vad Birgitta

Rydberg sade. Men jag tror att ni måste inse att det finns olika behov i kontakterna med vården. Det finns de som är kroniskt sjuka och som vill ha konstant tillgång till sin husläkare. Men det finns också väldigt många som inte vill det utan behöver en läkare snabbt, så behoven ser väldigt olika ut.

Det skulle vara väldigt intressant att under den här debatten få svar på hur ni vill ha det med dessa närakuter. Kommer närakuten på Sabbatsbergs sjukhus att läggas ner? Kommer ni att verka för det? Och den som vi i mitt område på Södermalm kommer att starta under våren, vad kommer att hända med den? Vi vill i alla fall att den ska starta. Vad vill ni?

Jag skulle också kunna stå här och berätta om andra satsningar och skryta, för det tycker jag att man ska få göra, för vi har lyckats med det dubbla uppdraget att både få ordning på ekonomin och verkligen utveckla sjukvården. Men jag ska inte göra det, för ni kommer att få höra det på så många sätt, och så sparar jag lite tid åt vårt parti då.

Men jag vill avsluta med att säga något till Kristdemokraterna, som hävdar att de geografiska beredningarna är bara pratberedningar och inte fyller någon funktion. Då vill jag berätta vad vi i min beredning ändå har pratat fram i fråga om konkreta resultat.

Det som från början var ett lite frö i min sjukvårdsberedning har blommat ut i konkreta åtgärder och resultat som påtagligt förbättrar för medborgarna i Stockholms innerstad. Exempel på det är att vi under april 2006 kommer att öppna en centralt belägen preventionsmottagning. Det var ett förslag som från början fanns med i min berednings lokala budgetunderlag redan för tre år sedan. Ett annat väldigt litet projekt men ändå ett folkhälsoprojekt är projektet Hälsosamtal, som vi riktar till överlevare i den judiska gruppen äldre. Det förslaget var vi fullkomligt eniga om i min beredning.

Avslutningsvis vill jag säga: Vi har sakta men säkert, genom systematiskt arbete och ibland genom tuffa politiska beslut, fått ordning på landstingets ekonomi efter flera år av ekonomiskt kaos. Alla vet att det utan pengar inte går att utveckla sjukvården. Vi har lyckats med både-och, sanera ekonomin och samtidigt utveckla sjukvården. Och vi har framför allt utjämnat vårdutbudet och minskat hälsoklyftorna.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 96

Lars Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Om hälsan blir sämre hos de boende på Östermalm och i Danderyd, då blir Håkan Jörnehed glad.

Det går inte att jämföra befolkningen i Rinkeby och befolkningen på Östermalm. Det är helt olika struktur på åldersfördelningen i de två stadsdelarna.

Håkan har de facto inte sparat en enda krona på Östermalm, utan han har kostat oss 35 miljoner kronor i onödiga hyreskostnader. Håkan stängde Sibyllelinikens husläkarmottagning med tre husläkare, som hade billiga, små, anpassade lokaler centralt

i hjärtat på Östermalm och nyanställde två husläkare på Gärdet som sedan flyttade ner till Värtahamnen, med en hyra på 35 miljoner kronor. De har sedan flyttat tillbaka till rätt stora kostnader och ska flytta en gång till om två år.

Håkan! Du har inte sparat en krona för att omfördela från Östermalm till något annat ställe, utan du har kostat skattebetalarna minst 35 miljoner kronor i onödiga hyreskostnader.

Beträffande förstärkningen i västerort säger jag bara: Vällingby – är det en förstärkning därute? Det är rena rama cirkusen, Håkan!

Anförande nr 97

Håkan Jörnehed (v): Den som skulle kunna svara bäst på varför det är sådana skillnader mellan exempelvis Östermalm och västerort är du, Lars Joakim, för du satt ju i den sjukvårdsstyrelse som hade ansvar för detta gemensamma område. Varför gjorde du inte något åt denna stora skillnad i vårdutbud och vårdkonsumtion?

Beträffande den berömda mottagningen på Gärdet vill jag säga: Eftersom jag sitter i en pratberedning kan jag väl inte ha fattat något beslut om det. Anklagar ni mig för att vi fattar beslut i beredningarna eller inte? Antingen fattar vi beslut i de här beredningarna, eller också gör vi det inte det. Eller är det en ägarfråga?

Jag tror att oppositionen – även om man inte tycker om det politiska systemet med beredningar och en massa annat – nog ändå måste lära sig att göra politik där man är.

Anförande nr 98

Lars Joakim Lundquist (m): Fullmäktige! Det var ju du, Håkan, som förde in västerort och Rinkeby i debatten. Det var inte jag som gjorde det. Du får inte diskutera saker som du sedan inte vill ha replik på!

Vi förstärkte därute rätt rejält, så gott vi kunde. Vi öppnade till exempel en närakut i Rinkeby när vi satt i majoritet.

För inte in frågor i debatten som du sedan inte vill diskutera!

Anförande nr 99

Håkan Jörnehed (v): Jag för in den frågan, för den som bäst kan svara på den fråga som jag ställde om vårdutbud och vårdkonsumtion i före detta norra Stockholms sjukvårdsområde är Lars Joakim Lundquist!

Anförande nr 100

Pia Lidwall (kd): Ordförande, ledamöter! Det sker alldeles för mycket våld mot kvinnor, inte minst inom relationer. Det är lite tungt att ta ansvar för det som politiker, och det är inte så roligt att prata om det.

Men det är precis som Gunilla Roxby Cromvall säger: 7 600 kvinnor utsätts för våld i vårt län varje år. Några kanske undrar vad det har med landstinget att göra. Jag skulle vilja påstå att det har med landstinget att göra, dels därför att både de fysiska och de psykiska skadorna resulterar i vårdbehov, dels också för att landstinget som arbetsgivare har ett ansvar för att se och stödja de anställda som är offer för kvinnomisshandel och måste hantera detta.

Vad landstinget kan och ska göra beror på hur vi ser på det här problemet. Är det ett mansproblem eller ett kvinnoproblem? Det är helt klart ett mansproblem: det är männen som slår.

Kvinnornas problem kan inte lösas om inte männen får behandling så att de faktiskt slutar slå. Vi anser att man inte bara kan döma de här männen till fängelse och sedan hoppas att det ska ha löst sig när de kommer ut. För att våldet mot kvinnor ska kunna minska måste även männen få vård, och det är landstingets ansvar. Det är vårt ansvar.

Genom en behandling där man kan synliggöra våldet och ge männen nya kunskaper, förändra deras attityder och ge dem bättre självkänedom med större empatisk förmåga ska männen kunna hitta alternativa lösningar till våldet. Metoderna är redan utvecklade. Genom att inte erbjuda behandling gör vi inte vad vi kan för att stoppa våldet.

Jag utgår nu från att majoriteten kommer att ta till sig den att-sats som vi har lagt i dag om att erbjuda män andra vårdformer. Allt annat vore märkligt, med tanke på majoritetens intresse för de här frågorna.

Anförande nr 101

Landstingsrådet Sevefjord (v): Pia! Du och jag är helt överens om att mäns våld mot kvinnor är ett stort problem och att vi i landstinget har ett stort ansvar. Vi tar ansvar på många olika sätt. Vi behöver förbättra det arbete som vi bedriver, alltifrån att utveckla mottagningen för våldtagna kvinnor på Södersjukhuset till att ge de kuratorer och psykologer som vi nu anställer i närsjukvården en riktad utbildning om just hur man bemöter och omhändertar kvinnor som är våldsutsatta och som söker hjälp inom närsjukvården. Det är ett oerhört viktigt uppdrag.

Vi har också lagt en att-sats som vi småningom ska votera om som liknar den ni har lagt men är lite annorlunda i formuleringen. Den lyder: ”att samarbete inleds med kommuner och andra aktörer kring förebyggande och behandling av våldsbenägna män”.

Jag yrkar bifall till den att-satsen.

Anförande nr 102

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Jag ska använda en liten stund för att prata om den oerhört viktiga frågan om cancervården. Jag ville göra det i ett

anförande, eftersom jag tycker att frågan är alltför seriös för en replik. Det är då synd att Filippa Reinfeldt inte är inne i salen nu.

Jag tar ansvar, Filippa. Men du verkar bortse från att ni aldrig över huvud taget har tagit ansvar. Det handlar faktiskt om att både ta hand om det som ni lämnade efter er och utveckla. Om jag i årsrapporten för 2002 tittar på i vilket skick ni efterlämnade cancervården kan jag säga att det inte var någon rolig läsning. Men jag hinner inte använda min tid till det utan ska prata om vad vi själva gör.

Det brev som är ställt till KUS styrelse – inte till mig utan till KUS styrelse – har jag naturligtvis tagit del av. Mitt svar där kommer självfallet att bli en berättelse om vårt budgetförslag, som innebär att nya slutenvårdsplatser inrättas, det vill säga en ny vårdavdelning. Vi jobbar dessutom med en regional utvecklingsplan för att ta hand om bemötandet och omhändertagandet i cancervården.

Vi jobbar med möjligheten att erbjuda vårdkoordinatorer. Antalet operationer för prostatacancer ökar. Vi gör en kraftfull satsning på nya läkemedel inom bland annat onkologi. Arbetet med vårdkedja för bröstcancer fortsätter. Det blir fler platser för palliativ vård, och det blir möjlighet till kraftfulla personalstrategiska insatser inom bland annat radiologi, onkologi och operation på just Karolinska.

Om detta inte är att ta ansvar, Filippa och andra moderater, då vet jag inte vad ansvar är!

Anförande nr 103

Landstingsrådet W i g g (mp): Ordförande, fullmäktige! Som de flesta här i salen vet är jag ganska nya i landstinget. Min första erfarenhet var att få vara ordförande i en geografisk beredning. Min upplevelse är till största delen positiv av att vara ordförande i en geografisk beredning.

Jag vet att det finns olika erfarenheter av beredningarna. Men det jag har upplevt är en kontakt och en närhet med både verksamheter, kommuner och producenter, både privata och offentliga.

Jag är ordförande i en beredning för Södertälje, Nykvarn och Salem som har ett tidigare samarbete som är en god grund för att utveckla just närsjukvård och lokal sjukvård, nu också i samarbete med sjukhusen som har inlemmats i organisationen och den landstingsdrivna vården. Där är vi väldigt noga med att även den privata vården, som utgör 50 procent av vårdgivarna i Södertälje, Nykvarn och Salem, ska finnas med när vi jobbar vidare med den här samverkan. De är på inget sätt bortglömda.

Under den tid som jag har suttit ordförande har vi haft stort inflytande på det budgetunderlag som har lagts fram för HSU. Vi har även haft ett ganska gott samarbete med andra medicinska programberedningar och haft olika seminarier.

Men jag kan också se att det finns sådant som kan bli bättre. Det gäller samarbetet mellan de geografiska och medicinska programberedningarna och kontakten mellan HSU och beredningarna när det gäller återkoppling av information, beslut som fattas och så vidare. Där finns det brister som man behöver fortsätta jobba med.

Slutsatsen är ändå att jag tycker att beredningarna är bra och att det fortsatta arbetet måste finnas för att både stimulera till ett kreativt utvecklingsarbete och ta vara på den kraft som finns runt om, inte bara hos de traditionella vårdgivarna. Det finns ett oerhört stort intresse ute i Södertälje, Nykvarn och Salem för ett folkhälsoarbete, vilket vi har sett i våra medborgardialoger. Det tror jag att flera i vår beredning kan intyga.

Jag tror att den organisation som nu finns i Södertälje, Nykvarn och Salem kommer att få ny kraft efter nyår, när våra uppdrag börjar arbetas in och när vi bestämmer hur närakuterna ska fungera, när vi bestämmer hur vi ska fortsätta med samarbetet mellan de privata och offentliga vårdgivarna och det samordningsförbundet som har inrättats i Södertälje, som är en väg framåt vad gäller samarbetet mellan aktörer utanför landstinget och kommunen.

Slutligen ser jag möjligheter i mitt geografiska område – det hoppas jag att också andra gör i sina områden – att söka nya vägar till folkhälsoarbetet och hitta nya, komplementära vårdgivare som kan samarbeta med den traditionella vården. Ett exempel på det är Hälsotorget, som vi kommer att inrätta år 2006 i Södertälje i samarbete med apoteket, de privata och offentliga vårdgivarna och kommunen.

Anförande nr 104

Boel Carlsson (s): Ordförande, landstingsfullmäktige och alla kvinnor i Stockholms län! Jag ska tala om en tydlig vision som vi i majoriteten har och som vi arbetar aktivt för att förverkliga. Det är visionen om en jämställd vård.

Jag är stolt och glad över att vi i majoriteten konsekvent har gjort flera viktiga satsningar för att avsevärt förbättra jämställdheten inom vården under mandatperioden. Det är en satsning som vi nu fortsätter i vår budget för 2006. Jag vill här lyfta upp några exempel.

Vi fortsätter utbyggnaden av mammografiscreeningen. Vi förstärker bröstcancer-vården och avsätter pengar för bättre läkemedel. Vi har inrättat en mottagning för våldtagna kvinnor på Södersjukhuset, och fler kvinnor kan nu få akut gynekologisk vård i tid, eftersom vi prioriterar en subventionering av avgiften enbart för att motivera gynekologisk screening och därmed har frigjort akut mottagningstid hos gynekologspecialister, som nu kan bokas med hjälp av sjukvårdsupplysningen och Vårdguiden.

Vi har skapat fler platser inom förlossningsvården, och vi har också påbörjat ett arbete med en vårdfläta kring hela graviditetstiden, förlossningen och eftervården. Genom att konsekvent politiskt lyfta fram och arbeta med genusperspektivet medvetandegör vi också hela sjukvårdsorganisationen om vad som behöver göras för att få en jämställd vård.

Vi gör viktiga satsningar av mer långsiktig karaktär som är av stor betydelse för att stärka kvinnoperspektivet inom vården. Låt mig ge några exempel.

Vi kräver könsuppdelad statistik på alla områden för att kunna urskilja de orättvisor som vi vill undanröja. De regionala vårdprogrammen inriktas på att undanröja skillnader i erhållen vård mellan kvinnor och män, till exempel inom hjärt- och kärlsjukvården. Vi har sett till att ett handlingsprogram för våldsutsatta kvinnor är färdigt och införs 2006. Flera kommuner är mycket intresserade av att samarbeta i denna viktiga fråga, bland annat om preventiva insatser för män som brukar våld.

Vi satsar också tillsammans med Forskning och utbildning på jämställd vård. Personalen inom vården är viktig för att vi ska kunna förverkliga jämställd vård. Därför satsar vi på jämställdhet för personalen genom att höja de lägsta lönerna och genomföra befattningsutveckling för lågavlönade personalkategorier. Vi driver på frågan om att den viktiga certifierade jämställdhetsutbildningen för landstingets chefer slutförs, och vi fortsätter med jämställdhetsutbildningar för all personal.

Kvinnorna i länet vinner på vår konsekventa jämställdhetspolitik. Jag yrkar med stolthet och glädje bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag och hoppas innerligt att alla kvinnor och män i landstingsfullmäktige som vill se jämställd vård förverkligad rakryggat gör detsamma!

Till sist riktar jag frågan till Anders Guståv: Vill du inte längre ha en äldrevårds-central i Solna? Förra budgetdebatten visste du inte till dig och kramade om mig. Har ni nu ändrat er igen?

Anförande nr 105

Filippa Reinfeldt (m): Herr ordförande! Eftersom Inger Ros valde att inte gå upp i replik någon gång i senaste omgången så trodde jag att hon inte var intresserad av ta en diskussion.

Fler vårdplatser i den palliativa vården, sade Inger Ros. Det står inte något om det i majoritetens budgetförslag. Mellan förslaget till landstingsbudget från majoritet-en och det nu presenterade landstingsstyrelsens alternativa budgetförslag har någonting uppenbarligen hänt. Möjligen har brevet nått fram till Inger Ros och hon hunnit läsa det.

Öppnar en ny vårdavdelning, hörde jag också att Inger Ros sade. Det handlar väl om precis den vårdavdelning som har stängts. Så har ju den här majoriteten jobbat under hela mandatperioden! Först stänger ni en verksamhet för att snart öppna den igen. Om jag får vara lite småelak skulle jag kunna säga att det verkar som om det viktiga är att klippa band eller knyta rosetter!

Remisstvång införde ni, och så avskaffade ni det igen. En väl fungerande vårdgaranti avskaffade och så införs den igen. Så här har ni jobbat hela mandat-perioden, Inger Ros.

Anförande nr 106

Landstingsrådet Ros (s): Filippa, det är ju lätt att raljera över hur man hanterar olika saker. Jag har vid åtskilliga tillfällen i den här talarstolen sagt att vi har varit tvungna att hantera både en svår ekonomisk situation och en situation som består av köer och annat.

Nu är vi framme vid en tidpunkt då vi kan lägga resurser på att faktiskt se till att alla medborgare får bättre vård. Den utvecklingen har vi sett under flera år. Vårdbarometern visar tydligt att medborgarna i vårt län är mycket mer nöjda än vad de har varit på väldigt länge.

Anförande nr 107

Filippa Reinfeldt (m): Herr ordförande! Ibland är det viktigt att ta diskussionen direkt så att ingen tror att en osanning får leva kvar för eftervärlden.

Köer och annat, säger Inger Ros att den sittande majoriteten ärvde från förra mandatperioden. Mina vänner, köerna i det här landstinget uppstod när Inger Ros och Socialdemokraterna avskaffade en väl fungerande vårdgaranti.

Anförande nr 108

Lena - Maj Anding (mp): Trots att ni hade den vårdgarantin, Filippa, stod 400 barn med autistiska problem i kö. Det var inte ni som startade ett litet autistcenter för små barn som kunde ta emot de här 350–400 barnen. Det var vi som gjorde det.

Anförande nr 109

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Du kan din hemläxa rätt så dåligt, Filippa. 56 procent av gråstarrspatienterna tvingades vänta mer än tre månader för att få en tid för undersökning. Detsamma gällde 21 procent av gallstenspatienterna och 18 procent av höftplastikpatienterna. Jag kan räkna upp fler köer. Gör din hemläxa!

Anförande nr 110

Landstingsrådet Rydberg (fp): Håkan ställde frågan: Vad kommer ni att göra med närakuten på Sabbatsberg? Vi är faktiskt överens om de frågorna också. Vi tycker att det är en styggelse att plocka bort läkare från kvartersakuterna på Kungsholmen, Norrmalm, Vasastan och Östermalm och sätta dem i arbete på dagtid på en mottagning där bara hälften av patienterna kommer från det geografiska område där doktorerna arbetar, hälften av patienterna kommer från andra håll. Det innebär att doktorernas egna patienter på hemmamottagningen konstaterar att doktorn inte finns på plats.

Vi vill återgå till den tidigare ordningen som innebär att vi har en jourmottagning som är öppen kvällar och helger. Det fungerade utomordentligt väl innan ni genomförde den här

dyra lösningen. Ett besök på närakuten kostar 1 250 kronor, det är alltså dubbelt så dyrt som ett besök på kvartersakuten!

Vi ska naturligtvis se till att kvartersakuterna har så bra bemanning att människor kan tas emot där när de söker sin egen doktor, och om man blir sjuk på kvällen eller helgen ska man kunna gå till jourmottagningen på Sabbatsberg, precis på samma sätt som man kunde tidigare.

Anförande nr 111

Håkan Jörnehed (v): Då har jag förstått att ni kommer att avveckla Sabbatsbergs närakut.

Ditt resonemang är lite märkligt, för du säger närakuterna ska konkurrera med kvartersakuterna. Närakuterna ska ju konkurrera med sjukhusens akutmottagningar. Vi ser lite olika på de här frågorna.

Jag har i alla fall klart för mig att ni vill avveckla Sabbatsbergs närakut!

Anförande nr 112

Landstingsrådet Rydberg (fp): Vi vill avveckla närakuten i den nuvarande formen. Däremot ska det vara mottagningsverksamhet på kvällstid och helger, det ska finnas en riktigt jourmottagning och tillgänglighet till kvartersakuterna. Dessutom ska övriga husläkarmottagningar i länet förstärkas så att folk kommer fram till en doktor och får en egen doktor. Det är den borgerliga alliansens modell.

Anförande nr 113

Lennart Rohdin (fp): Herr ordförande! Jag yrkar bifall till Folkpartiets budgetförslag, särskilt den del som gäller ambulanssjukvården! Det sägs ju att hälsan tiger still, så därför ska jag i dag inte tala om Norrtälje och hoppas kunna återkomma i framtiden med exempel på hur man kan utveckla vård och omsorg.

Däremot tänker jag inte heller i fortsättningen tala om sommarhelikoptern. I dag vill jag ge en ros till Inger Ros. Inger Ros har bitit huvudet av skammen. Det dokument som redovisar ambulanshelikopterverksamheten under den gångna sommaren kallas numera för uppföljning, och det är en betydligt mera ärlig rubrik för vad det handlar om. Det är en redovisning av vad som har skett. Någon utvärdering är det inte och har aldrig varit, trots de löften som har utställts om att en sådan skulle göras. Vi får nu veta hur många utryckningar som gjorts och vad de kostat.

En utvärdering, om den kommer, hade till exempel analyserat hur det hade kunnat vara om vi inte hade haft en sommar med omfattande algblomning, om vi inte hade haft en sommar, liksom förra sommaren, då WÅAB redovisade en väsentligt minskad besöksström till skärgården. Vad hade en omfattande besöksverksamhet kunnat ha för effekt på behovet av utryckning med sommarhelikopter?

Om vi studerar statistiken över uttryckningar så kan vi se att det gjordes dubbelt så många uttryckningar den fina sommaren 2003. Den extra helikoptern i Uppsala har knappt ryckt ut under den gångna sommaren. Vad skulle det ha inneburit att den gångna sommaren varit annorlunda i form av uttryckningar och belastning på verksamheten? Det hade möjligen en utvärdering kunnat redovisa. Jag förstår att majoriteten går med en innerlig önskan om att vi aldrig mer får se en sommar liknande den som var år 2003!

Anförande nr 114

Gunilla Roxby Cromvall (v): Ordförande och fullmäktige! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget! Det gör jag den här gången utifrån det starka genusperspektiv som finns i budgeten. Jag yrkar bifall till den nyformulerade att-satsen om att vi ska inleda ett samarbete med kommuner och andra aktörer i frågor om förebyggande behandling för våldsamma män. Det är viktigt för kvinnor som är utsatta för våld att känna att deras män får stöd. Det gör att kvinnor vågar ta emot hjälp.

Chris och Filippa, ert budgetförslag heter Närmare människan. Jag hittar inte en endaste att-sats om kvinnor i ert budgetförslag – och få attsatser i Folkpartiets budgetförslag.

Det är vi kvinnor som utför vården. Jag stöder i mitt anförande det som Birgitta, Kristina och Boel har sagt, och kanske kan jag komma med lite nytt också. Vi kvinnor utgör 80 procent av personalen inom sjukvården, och om vi inkluderar tandvården så är vi 81,3 procent av personalen. I den här budgeten gör vi lite grand för att stötta kvinnorna, vi behöver göra mer men vi har i alla fall börjat. Vi sänker arbetstiden med två timmer per vecka för dem som nattarbetar, det är en stor andel av dem som är kvinnor. Vi höjer lägsta lön till 15 000 kronor i månaden – en skamligt låg lön, tycker jag, men många kvinnor har lägre lön än så. Vi klargör könsrelaterade löneklyftor. De ska redovisas i bokslut, verksamhetsstyrning och beslutsprocesser.

Nyss lärde jag mig att vi kvinnor i administrativ tjänst har mer än 6 000 kronor lägre lön per månad än männen. Vi måste få uppmärksamhet på det förhållandet, och med den här budgeten börjar vi tydliggöra dessa kvinnor.

Så till den certifierade jämställdhetsutbildningen och de särskilda satsningarna på kvinnor som ledare. Fler kvinnor behöver också rekryteras till chefsbefattningar. Självfallet ska procentsatsen kvinnor motsvara andelen anställda. Vi har också sett till att det inom koncernledningen numera finns en befattning som jämställdhetsdirektör, och centrum för genusmedicin utför intressant forskningsverksamhet.

Jämställdhet handlar om flickor och pojkar, kvinnor och män. Det handlar om lika villkor men inte alltid likadana behov. Det handlar inte om bikini eller *macho-view*, utan om att se könsroller och kön i en helhet.

Genom tvättsäcksprojektet har vi fått veta att om mannen var norm så skulle sjukvården vara ungefär 70 procent av vad den är i dag. Vi vill inte spara på vården men kvinnor har kanske inte alltid fått den vård som de behöver. Vi vet att kvinnor som får

hjärtinfarkt får prioritet 2, jag ser fram emot en ny mätning som visar att när detta faktum är känt så ska kvinnor och män ha samma prioritet.

Många kvinnor tror att vi kvinnor kommer att dö i bröstcancer, men de flesta av oss kommer att dö i hjärtinfarkt, så det behövs också stor folkkupplysning. Den medicinska forskningen visar intressanta fakta och man kan ställa sig frågan varför det är på det sättet, det är det som är så intressant med genusforskningen. Varför är 90 procent av dem som får borderlinediagnos kvinnor? Varför är det en övervägande del män som får posttraumatiskt stressyndrom? Varför är 70 procent av dem som får reumatism kvinnor? Varför är det så stor andel av patienterna med benskörhet kvinnor? Sju av åtta mediciner som drogs in i USA berodde på att de gav biverkningar hos kvinnor, och det är allvarliga biverkningar som kvinnor kan få – jag tror att Kristina talade en del om forskningen.

En annan grupp som ingen har nämnt i dag är de kvinnor som missbrukar. De är väldigt utsatta, ofta tvungna att sälja sina kroppar för att finansiera både sin mans och sitt eget missbruk. Deras situation är helt annorlunda, de gör sig själva illa på ett helt annat sätt och deras barn blir omhändertagna.

Sist men inte minst gäller det trafiken, den låga SL-taxan, enhetstaxan som kommer att gynna kvinnor som i stor utsträckning reser med SL. Det gäller den utökade kollektivtrafik som blir resultatet av trängselskatten. Jag kör själv bil ganska mycket, men jag har i alla fall etanolbil. Jag brukar roa mig med att titta på vilka som kör bil på Essingeleden och gissar att det är ungefär 95 procent män. Kollektivtrafiken är otroligt viktig för kvinnor.

Även kollektivtrafikens utformning är viktig. Att bära matkassar på kollektiv-trafiken, att ha barnvagnar med sig, att vara rädd för överfall från en man som dyker upp bakom en buske är viktiga frågor att ta med i beräkningen. Därför arbetar vi nu i landstinget för att vi ska utarbeta en jämställdhetspolicy, en policy som jag hoppas att alla blir överens om framåt våren och som griper över landstingets alla verksamheter.

Anförande nr 115

Inga - Britt Backlund (kd): Ordförande, ledamöter! När vårdcentralen för hemlösa – som vi kristdemokrater för några år sedan tog initiativ till i dåvarande SSSO – öppnades var somliga tveksamma till idén. Den visade sig så småningom bli en succé och till stor nytta för de patienter som sökte sig dit. Tyvärr är det 3 000 personer i Storstockholm som fortfarande saknar eget tak över huvudet. En uppgift, som visserligen nu är lite gammal, säger att medelåldern för hemlösa män är 46 år och för kvinnor 47 och tenderar hela tiden att sjunka, det är yngre och yngre människor som blir hemlösa. 74 procent av de hemlösa är svenskar, 14 procent är finländare och resterande personer kommer från andra länder.

Andelen män med missbruk är än så länge större än andelen kvinnor med missbruk, 81 respektive 59 procent. Av kvinnorna har 54 procent psykiska sjukdomar, motsvarande siffra är för män 38. Dessa fakta är hämtade från en FoU-rapport om missbrukare,

hemlösa och psykiskt störda skriven 1999, så den är inte helt aktuell. Siffrorna är knappast bättre nu, snarare tvärtom.

Mycket behöver göras för Stockholms mest utsatta grupper, men glädjande nog har både en tandvårds- och fotvårdsmottagning etablerats inom vårdcentralens lokaler. Det är ofta besvär i munnen och sår på fötterna som gör ett första besök på vårdcentralen nödvändigt. Det är inte heller helt okomplicerat att förmå sig att gå till tandläkaren.

I gruppen hemlösa som Stadsmissionen har kontakt med finns kvinnor som tidigare utsatts för sexuella övergrepp och för dem kan ett tandläkarbesök vara extra känsligt. Men hjälp med tandvård är en bra väg till rehabilitering. Vi kristdemokrater vill därför göra ytterligare satsningar, speciellt för hemlösa kvinnor genom tillgång också till en gynekologisk mottagning. Det är inte värdigt att vi i Sverige har människor som inte får den vård, behandling och omsorg som de är berättigade till. De hemlösa måste tas emot på sina egna villkor och erbjudas en samlad bedömning av alla sina olika sjukdomar och besvär. Jag yrkar bifall till kristdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 116

Esabel Reshdouni (mp): Ordförande och ledamöter! Flera representanter för majoriteten har i dag talat om jämställdhet. För mig som miljöpartist är jämställdhet en central fråga; det handlar om att skapa ett samhälle för alla, ett hållbart samhälle där allas lika värde respekteras. I arbetet för ett jämställt samhälle är politikernas, mäns som kvinnors, agerande en viktig beståndsdel. Därför är jag glad över att vi i den här majoriteten under den här mandatperioden har lyckats vara pådrivande.

Jämställdheten har kommit upp på dagordningen, som man säger, och den är här för att stanna så länge vi har majoritet. De ägosystem och maktstrukturer som finns i samhället har skapats under lång tid, och vi får nog räkna med att det kommer att dröja en tid innan vi får ett jämställt samhälle, men vi tänker inte ge upp. För att vi ska komma till rätta med de ojämlikheter som råder måste vi arbeta med två strategier; dels behöver vi särbehandla kvinnor när det gäller kvinnospecifika sjukdomar, och det gäller såväl forskning som vård, dels behöver vi *mainstreama* all verksamhet så att vi får bukt med de ojämlikheter som råder i bemötande, omsorg och behandling av män och kvinnor. Det är en rättvisefråga. Vi kan helt enkelt inte acceptera att den ena halvan av befolkningen får sämre vård än den andra halvan. Därför har vi under mandatperioden agerat på flera plan, och jag är stolt över det arbete som vi har gjort och de processer som vi har startat. Vi har inlett ett systematiskt arbete och det kommer vi att fortsätta att bedriva.

Vi ska utarbeta en jämställdhetspolicy som ska antas 2006, som Gunilla nämnde. Den nya folkhälsorapporten ska också ha ett tydligt genusperspektiv. Jämställdhet skapas där verksamhet planeras och beslut fattas. Därför måste jämställdhetsperspektivet finnas med i all verksamhet. Vi måste sträva efter likabehandling – flera undersökningar visar att män och kvinnor inte får lika vård. Vi måste också uppmärksamma de skillnader som finns mellan män och kvinnor, exempelvis måste vi satsa mer på typiska kvinnosjukdomar, ett arbete som ofta har varit eftersatt. Arbetet med en vårdkedja för

bröstcancer ska fortsätta. Vårdprogram för fibromyalgi och smärta håller på att utvecklas, vården för kvinnor som missbrukar ska förstärkas.

Vi kommer också att fortsätta arbetet med mäns våld mot kvinnor; en handlings-plan har utarbetats under det gångna året. Det är också viktigt att få till stånd vårdkedjor för våldsutsatta kvinnor och utveckla vården samt lokal samverkan för kvinnor som används som varor i mäns fruktansvärda handel.

Till sist vill jag säga att landstinget spelar en viktig roll i människors vardag och landstinget ska därför vara pådrivande i jämställdhetsarbetet.

Efter att ha läst och lyssnat på Folkpartiets och Moderaternas budgetförslag blir jag lite oroad. Med en så kallad borgerlig allians som saknar jämställdhetspolitik kan man undra hur ni ska komma överens i den här viktiga frågan. Kristdemokraterna och Pia Lidwall har tydliga ambitioner och vet hur det fungerar, men jag vet inte hur detta arbete ska gå för era tre partier tillsammans. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 117

Anders Lönnberg (s): Ordförande, ledamöter! Majoritetens budget har en ambition att göra morgondagens sjukvård tillgänglig för alla medborgare, lika för alla – ett litet folkhem mitt i Stockholm. Vi satsar på utbyggnad av barnsjukvård-en, onkologi, radiologi och på mängder av nya områden med många otillfredsställda behov. Det stora problemet med varje sjukvårdsbudget varje år är att skapa utrymme för de nya teknologier och de förbättrade behandlingsmetoder som ständigt dyker upp och med bevarandet av synen på att hälso- och sjukvården ska vara en verksamhet som är forskningsbaserad. Sjukvård utan forskning är på sikt rent kvacksalveri.

Detta är en ambition vi har nu. Efter en lång period av sanering av budgeten kan vi äntligen börja skönja en morgondag där vi ser att nya behov också kan tillfredsställas.

Mot detta står tre olika budgetförslag som beskrivs som framgångsrika, vart och ett för sig, men vi inte vet hur en slutlig budget för en allians kommer att se ut. Ni har helt olika inriktningar när det gäller öppenvården. Vi har visionen om en närsjukvård som är tillgänglig, som har en akutmottagning som är öppen mellan 8 och 22 varje dag, lätt tillgänglig för alla människor, där stora specialiteter finns ute mycket närmare människorna än i dag, och där vi för en gångs skull lyckas med ombalanseringen mellan närsjukvårdens behov och akutsjukhusens väntetider och mottagningar.

Vad kommer ni att satsa på? Jag skulle gärna vilja höra svaret på den frågan.

Andres intog sin visionärsställning nyss och beskrev sammanslagningen av Karolinska sjukhuset och Huddinge sjukhus som ett misslyckande. Folkpartiet är klar i sitt ställningstagande, men vilken politik kommer den borgerliga alliansen att föra när det gäller den största strukturella frågan för Stockholms sjukvårds framtid; hur ska den forskningsintensiva hälso- och sjukvården ska organiseras och utvecklas i Stockholm?

I frågan om närsjukvården håller ni fast vid primärvården så som den formulerades för tjugofem år sedan. Moderaterna bryr sig egentligen inte om särskilt mycket närsjukvård eller primärvård utan tycker att huvudsaken är att vården är privat. Kristdemokraterna

betonar geriatriken och specialistsjukvården och tycker att den ska komma nära människorna och finnas i tillräcklig omfattning.

Jag förstår inte hur Moderaterna kan ha pengar till vartenda behov som diskuteras i den här salen trots att ni alltid har lägre skatt än vad vi har! Vad är det för funktioner som gör att era pengar alltid räcker till mycket mer än våra? Enligt min bedömning är ert budgetförslag så underfinansierat att det inte ens räcker till pomada till Christer G Wennerholms mycket diskreta frisyrr.

Vilken politik gäller för Moderaterna? Vi ska följa Reinfeldt, har vi hört, men är det Filippas mer nyliberala privatiseringssträvanden eller är det Fredriks mer socialkonservativa vaktslående om den offentliga sektorn vi ska följa? Här finns det inga nya moderater, det är inga moderater i ett arbetarparti som vi hört i den här debatten. Däremot finns det ett moderat parti som har pengar som alltid räcker till mycket mer än vad alla andras pengar räcker till.

Nu ställer jag några frågor som jag vill ha svar på för att vi ska veta att det finns ett alternativ till vår politik, till närsjukvård, till universitetssjukhusens utveckling. Vad kommer ni att ena er om när det gäller Karolinska universitetssjukhuset? Hur kommer en borgerlig allians närsjukvård att organiseras? Hur ska ni klara av att uppfylla garantin om alla medborgares lika vård med sänkt skatt? Det är tre enkla frågor och jag förväntar mig mycket tydliga svar, så att medborgarna får tydliga alternativ att välja mellan.

Under tiden får vi sitta i den här salen och diskutera med varandra, men förhoppningsvis kommer vi att få klara linjer att välja mellan till nästa års val. Jag yrkar bifall till en budget för framtidens sjukvård!

Anförande nr 118

Georg Gustafsson (s): Ordförande, ledamöter! Jag roade mig i mitt inledningsanförande med att nämna de problem i vården som oppositionspartierna berörde. Moderaterna ansåg att cancer och strålning var problem. När det gäller psykiatri gjorde de en koppling till våld som jag inte håller med om. Folkpartiet tyckte att tillgänglighet, strålningsverksamheten och närakuterna är problem inom vården. Kristdemokraterna tycker att cancervården är problematisk. Det var detta som jag uppfattade som generella problem.

Inger Ros som är sjukvårdslandstingsråd har berättat om den regionala utvecklingsplanen och att vi satsar på cancervården. Lösningen på problemen inom strålningen som de borgerliga har framfört är en privat strålkanon. Jag vet inte om privata kanoner är någon bra lösning, i vilket fall som helst lär det bli en dyr lösning.

Tillgängligheten förbättras enligt de undersökningar som vi har gjort, och vi inför dessutom vårdgaranti.

Moderaterna gjorde en koppling mellan psykiatri och våld som inte är vetenskapligt belagd. Det är helt enkelt inte de psykiskt sjuka som står för merparten av våldet.

Närakuter ser Folkpartiet som ett problem, men det gör inte Kristdemokraterna eller Moderaterna. Vi anser att närakuter är en utveckling av vården och att de ger ökad tillgänglighet. De har öppet 8 till 22 varje dag och har tillgång till laboratorium, röntgen med mera.

Jag anser mot denna bakgrund att vi har lyckats förbättra och utveckla vården, inte minst genom att förlägga vården närmare medborgarna. Vi har lyckats med detta samtidigt som vi har sanerat ekonomin. Jag ser fram emot 2006 med vår budget för Stockholms läns landsting. Vi går mot en ny vår.

Jag ser också fram emot budgetarbetet för 2007 och hoppas att väljarna ger oss det stöd som vi behöver för att fortsätta att utveckla och förbättra vården även efter valet 2006.

Anförande nr 119

Mia Birgersson (v): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Det har varit en ren fröjd att de senaste två timmarna få höra så kunniga och initierade representanter för den politiska majoriteten tala om jämställdhet på olika sätt, både från personalperspektiv och från medborgarperspektiv! Jag tror aldrig jag har varit med om en budgetdebatt, vare sig i landstinget eller i kommunen, där så många talare berört detta ämne. Det är som vanligt flest kvinnor som talar om jämställdhet och nästan uteslutande talare från majoriteten.

Vi har tidigare i dag kunnat konstatera att de borgerliga budgetförslagen spretar åt olika håll, och vi har våra farhågor om hur ni ska kunna ena er i väldigt viktiga frågor. Det finns några områden som ni är helt eniga om, och det är till exempel att jämställdheten, barnperspektivet och HBT-kompetens absolut inte är viktiga frågor eller prioriterade områden. Ni skriver inte hur ni uppfattar dessa frågor och hur ni vill arbeta med dessa områden.

Det verkar inte heller vara viktigt i vårt län att ha rättvist och jämlikt fördelad vård mellan olika socioekonomiskt starka grupper, mellan etniska grupper eller andra olika grupperingar i samhället. Om detta står det ingenting i era budgetförslag, det mesta ska vara individuellt och det bästa är om det är privat. Nog ordat om de borgerliga budgetförslagen.

Däremot vill jag orda om det som vi fortsätter att arbeta med som jag är väldigt glad och nöjd över att vi gör. Jämställdhetsarbetet har vi fått beskrivet på många olika sätt. Det finns också ett jämställdhetsperspektiv som handlar om glömda grupper i vårt samhälle, det gäller flickor, pojkar, unga kvinnor och vuxna kvinnor. Vi har några stora folkhälsoproblem som kostar den enskilda individen och samhällsekonomin väldigt mycket. Detta har vi betonat i medicinsk programberedning 2 som fokuserar ämnena för att få bättre vård för dessa grupper. Det gäller gruppen patienter med fibromyalgi och gruppen som lider av inkontinens, gruppen som lider av migrän och gruppen som lider av endometrios. Jag vet att många inte vet vad detta är, men det är alltså en

inflammatorisk kvinnosjukdom, det är bara kvinnor som drabbas av den, och den leder till svårt lidande för dem som har den sjukdomen.

Sammanlagt är det mer än 100 000 kvinnor i vårt län som har någon eller några av de nu nämnda sjukdomstillstånden och lever med detta. Det är mycket allvarligt att vi inte har väl fungerande vårdkedjor. Vi har några duktiga läkare och annan expertis i dessa ämnen och lite grand av specialistcentra, gryende vårdprogram och fokusrapporter. Det återstår emellertid mycket arbete. Var har tagit itu med detta arbete, det är roligt och intressant och vi har fått ett enormt gensvar från patientföreningarna.

Jag har förmånen att arbeta med både en medicinsk beredning och en geografisk beredning. Ju längre tiden har gått av den här mandatperioden och vi har blivit varma i kläderna i beredningsarbetet desto mer givande har det verkligen blivit att arbeta i den här formen, både gentemot befolkningen – hur vi faktiskt lyckas få till stånd ett befolkningsperspektiv – och hur vi i de två beredningar som jag är med i, geografiska nordvästra och medicinska 2, faktiskt nästan alltid jobbar åt samma håll helt oavsett partipolitisk färg. Detta är att ha och ta ett ansvar från befolkningsperspektiv. Det är långsiktig vårdutveckling.

Det finns några områden där det verkligen handlar om att samarbeta med kommuner och stadsdelar och andra. Jag tänker naturligtvis på våra barn och ungdomar. Vid förra fullmäktigemötet fattade vi beslut om implementeringen av barnkonventionen. Det arbetet ska nu verkställas. Barn är flickor och pojkar, och det är oerhört viktigt att ha med detta perspektiv parallellt i arbetet. Vi har gjort förstärkningar och fastslagit i budgeten även i år att vi vill ha fler familjecentraler, att vi vill ha fortsatt förstärkning av ungdomsmottagningarna; båda dessa institutioner gör ett väldigt gott arbete. Vi vill även få till stånd konkret samarbete med kommunerna.

Det finns andra grupper som har varit väldigt osynliggjorda och eftersatta bland framför allt kvinnor och flickor. Det är dels den lesbiska gruppen kvinnor – minst 40 000 kvinnor i vårt län, dels ett okänt antal könsstympade flickor och kvinnor i olika åldrar. Det finns naturligtvis inga direkta sammankopplingar mellan dessa båda grupper, mer än att de är osynliggjorda och har haft väldigt svårt att veta om det över huvud taget funnits någon vård som de kan söka eller någonstans att gå för att få hjälp med sina specifika problem.

Vi har nu glädjande nog kunnat utöka tiderna på den enda gynekologiska mottagningen för lesbiska kvinnor och vi har också stärkt den vårdkedja som man har producerat alldeles själv i vården på privata Mama Mia tillsammans med Danderyds förlossningsverksamhet för de lesbiska par som skaffar barn. Sedan den 1 juli i år gäller en lagändring som tillåter insemination på lesbiska, och Stockholms läns landsting var först i landet med regler som är så jämställda som möjligt med de regler som gäller för heterosexuella par när det gäller spermadonation och IVF-befruktnings.

Utbildning om könsstympade kvinnor har genomförts för personalen på ungdomsmottagningarna och det finns även en mottagning på Södersjukhuset för dessa kvinnor.

Slutligen yrkar jag bifall till det tilläggsyrkande som vi lämnat in om åtgärder för att kunna fånga upp våldsbenägna män och i övrigt till landstingsstyrelsens och majoritetens förslag till budget!

Anförande nr 120

M i k a e l S u n d e s t e n (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det har talats en hel del om cancersjukvården i den här allmänna sjukvårdsdebatten, både om dess möjligheter och om dess brister – kanske mest det senare. Jag tycker ändå att det är viktigt att i ett sådant här sammanhang säga att jag faktiskt tror att en tillbaka-blick på landstingets historia ger vid handen att man nog vid varje givet tillfälle kan se, oavsett när man ser tillbaka, att det har funnits brister inom cancersjukvården. Jag tror nämligen att behoven och förväntningarna vid varje tillfälle är så mycket större än den kapacitet och de möjligheter man just då har.

Man kan naturligtvis beskriva den utveckling som cancersjukvården haft inom vårt landsting och andra landsting på ett annat sätt. Man kan se på behandlings-resultaten och konstatera vilka möjligheter till behandling som fanns för trettio år sedan, vilka möjligheter till överlevnad som fanns med de behandlingsmöjligheter som gavs. Om vi jämför kan vi konstatera att cancersjukvården har genomgått en fantastisk utveckling från en sjukvård som ledde till döden till en vård som gör att cancer i dag är en i högsta grad behandlingsbar sjukdom. Förväntningarna inför framtiden är också väldigt stora.

Det kommer hela tiden nya diagnosmetoder som förbättrar möjligheten att behandla och förbättrar möjligheten till överlevnad. Vi ser en hel del nya behandlingsmetoder och läkemedel. Så har det varit de senaste tjugo–trettio åren och så kommer det naturligtvis att fortsätta de närmaste åren.

Om vi studerar utvecklingen så kan vi konstatera att vi står inför en rad stora utmaningar, inte minst på diagnosområdet. I början av nästa år kommer en ny CT/PET-kamera att invigas på Karolinska universitetssjukhuset. Detta kommer att ha en enorm betydelse för många cancersjuka när det gäller möjligheten att förbättra diagnosen, behandlingen och livskvaliteten för patienterna. En hel del nya operationsmetoder och andra behandlingsmetoder, robotkirurgi har nämnts, införs nu och utvecklas.

Inte minst läkemedel och kostnaderna för dem kommer att vara en av de största utmaningar som cancersjukvården står inför de närmaste åren, inte bara i vårt län utan i hela landet och faktiskt i hela världen. Det handlar om enorma kostnader, och det är därför glädjande att dessa frågeställningar finns med i arbetet med den regionala utvecklingsplan för cancersjukvården som har påbörjats och som ska presentera sina förslag i början av nästa år.

Det är faktiskt också rätt skönt att kunna stå här och tala om dessa utmaningar och veta att vi inte har 9,7 miljarder i ackumulerat underskott och att vi inte föreslår stora skattesänkningar på 7 miljarder för de närmaste åren. Det är just genom att inte göra detta som jag med viss trovärdighet kan säga att vi kan ta oss an de här problemen, att vi kan ta oss an de nya utmaningarna i ökade kostnader, ökade krav på investeringar,

förväntningar som medborgarna har på en bättre och mer kvalitativ cancersjukvård. Det känner jag mig rätt så nöjd över och därför yrkar jag bifall till majoritetens förslag till budget för nästa år!

Anförande nr 121

Lena - Maj Anding (mp): Ordförande, ledamöter! Jag lovade återkomma och tala om komplementär- och alternativmedicin. Det är ett område som är relativt nytt i Stockholms läns landsting.

Vi vet att medborgarna använder sig av komplementära och alternativa metoder i ganska stor utsträckning. Enligt europeiska och amerikanska studier kan det vara upp till 30 procent av befolkningen som gör det. Enligt en studie här i Stockholm år 2000 använder ungefär 49 procent av stockholmarna sådana metoder, ännu fler i dag naturligtvis. Medborgarna har tydligt talat om att de vill att detta ska vara ett område som alla har rätt till och att samverkan med skolmedicinen ska genomföras. Man har också sagt att vissa metoder bör vara skattefinansierade.

Vi vet också att det är mest kvinnor och människor med olika typer av funktions-hinder som använder mycket komplementär- och alternativmedicin. Detta är en jämlikhets-likaväl som en jämställdhetsfråga både från behandlingssynpunkt och från ekonomisk synpunkt.

Samverkan mellan olika yrkesgrupper som utför komplementär- och alternativmedicinska behandlingar och hälso- och sjukvården är väldigt viktig, eftersom olika terapier kan förstärka eller försvaga varandra. Därför är det viktigt att läkaren får veta vilka preparat patienten verkligen använder. En sådan fråga bör kunna ställas lika naturligt som övriga frågor om hälsan. Ett öppet samtal om patientens val av terapier skulle kunna ge ökad trygghet och patientsäkerhet i vården. Det är också viktigt att läkaren med patientens medgivande kan och får tala med ifrågavarande terapeut för att utbyta information. Förutsättningarna för detta utreds nu och vi hoppas verkligen att det ska bli möjligt.

Det projektet, som inleddes i år, handlar alltså om samverkan, inte om att införa metoder. Projektet ska utarbeta ett förslag till policy för landstingets förhållnings-sätt på detta område och formulera ett antal samverkansmodeller som lever upp till hälso- och sjukvårdens krav. Projektets arbete utgår från patientperspektivet med respekt för patientens eget val, och patientsäkerhetsfrågorna är prioriterade.

För att öka kunskapen om området genomförs seminarier och dialogmöten med yrkesgrupperna lokalt och projektet följer också arbetet på riksnivå om införande av ett register över utövare av komplementär- och alternativmedicin. De krav registreringen kommer att ställa på utbildningsnivå för utförare kommer att följas för samverkan med utövare i Stockholms läns landsting.

Jag vill bemöta det som sades om naturläkemedel som mycket väl kan vara örtpiller som också är läkemedel. De verkar ofta milt förebyggande och behandlande. Detta

uppfattar vi bara som positivt. Det är ett område som sakta vinner allt mer mark allteftersom kunskapen om dessa läkemedel ökar. Om det finns evidensbaserade komplementär- och alternativmedicinska metoder som också är miljövänliga så ska vi självfallet använda oss av dem och fasa ut mer miljöovänliga metoder som inte bör behållas.

Anförande nr 122

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Jag begrep inte riktigt vad Lena-Maj menade. Metoder som är utvärderade och som har visat sig ha effekt ingår inte i gruppen alternativmedicin utan definitionsmässigt i gruppen skolmedicin vilket också innebär att man använder skattepengar till dessa.

Nu säger du att man ska använda skattepengar till komplementär- och alternativmedicin. Menar du att skattepengar ska användas till saker som inte är utvärderade och till saker som inte har bevisad effekt? Och apropå det senaste ämnet i debatten: menar du att det ska fattas politiska beslut om att ersätta befintliga narkosmedel med akupunktur?

Anförande nr 123

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Det jag sade var att medborgarna önskar att vissa metoder bör vara skattefinansierade – ingenting annat. Jag sade också att om det finns evidensbaserade komplementära behandlingsmetoder som är både miljövänliga och effektiva så ska vi självfallet använda dem. Det finns kiropraktik, smärtbehandling med nålar som många kallar akupunktur och som visat sig ha effekt och är evidensbaserad behandling. Det ska vi självfallet använda. Definitions­mässigt handlar komplementär- och alternativmedicin om det som vi inte använder särskilt mycket i hälso- och sjukvården, det finns olika definitioner på begreppet.

Kiropraktik och akupunktur är definitions­mässigt komplementär- eller alternativmedicin. Vi har inte så mycket av det i hälso- och sjukvården även om det är legitimerade yrkesgrupper som ger behandlingen.

Detta är ett komplext område och jag förstår att det kan vara lite svårt att sätta sig in i det. Det jag här har beskrivit är hur det fungerar enligt WHO:s definitioner.

Gamla mycket klimatpåverkande växthusgaser, metoder som på lång sikt är mycket farliga för hälsan och fortfarande används tycker jag på sikt bör fasas ut – så snart det finns alternativ.

Anförande nr 124

L a n d s t i n g s r å d e t N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag blir riktigt rörd av omtank-en från vänsterkanten över hur vi ska kunna hålla ihop resten av mandatperioden och inför ett val nästa år.

Det talas om spretighet. Nu kommer en självbekännelse: jag är inte ett dugg orolig över den spretighet som ni kommer att uppvisa i valrörelsen inför nästa år, inte ett dugg. Dra åt var sitt håll ni, för ni har egna program i idéer, sedan är det väljarna som avgör.

Jag känner mig ganska övertygad om att ni – när vi möts för att föra den här debatten framåt vårkanten då vi ska tala om budgetdirektiv, i maj juni någon gång – kommer att ha väldigt ont om argument mot spretigheten på den borgerliga sidan. Då förbereder vi oss för de budgetförslag som vi ska debattera här om ett år. Det är klart att vi kommer att försöka hitta en gemensam plogfåra som sedan ska bli väldigt växtrik framöver.

Vad kommer ni att satsa på, frågar ni och menar underförstått när vi har kommit i majoritet. Var inte så oroliga över det, det finns ganska mycket att läsa om den saken i våra dokument. De ger en ganska god anvisning om vad vi i respektive partier vill åstadkomma. Sedan låter vi väljarna avgöra var tyngdpunkten ska ligga. Vi brukar visa varandra respekt i det avseendet. Jag vet inte om det är några nyheter jag avslöjar, men det är i alla fall så vi arbetar. Det kan finnas behov av lite folkkupplysning på den punkten.

Inte ett ord har jag hört från majoritetspartierna - nu är det knappt några företrädare kvar här som har gruppledarfunktioner och kan svara på frågor om patientsäkerheten. I den frågan har jag inte hört något från majoriteten. Det är just patientsäkerheten jag vill belysa. Vi har ett utomordentligt konkret förslag. Ni skriver att-satser, vi fick ett hundratal i morse och det kom ytterligare förslag här under sjukvårdsdebatten. Kan ni inte ge besked om att ni ställer er bakom vår att-sats om hur vi ska påbörja ett mer intensivt arbete med patientsäkerhetsfrågorna. Om ni inte gör det drar jag slutsatsen att detta för den nuvarande majoriteten är ett ointressant område, ett område som ni inte behöver engagera er i över huvud taget.

Det står lite luddigt om att fortsätta arbetet. Vi tycker inte att det duger, det räcker inte. Ge oss besked på den punkten. Jag tycker faktiskt att det är mer angeläget i en budgetdebatt att det är den sittande majoriteten som ska resa sig ur stolarna och kommer upp i talarstolen och ge besked om vad de tänker göra i angelägna frågor under det sista året vid makten.

Det är snarare oppositionens roll att kräva besked av en sittande majoritet vad de avser att göra än motsatsen. Kan ni inte hjälpa oss att få lite balans i detta så att ni också ger besked på viktiga punkter. Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 125

Torbjörn Rosdahl (m): Herr ordförande! Moderaterna i Stockholms läns landsting har under hela denna mandatperiod satt särskilt fokus på psykiatrin. Vi har visionerna. Vi har väckt motioner och presenterat rapporter och sagt till majoriteten: här får ni stjäla hur många idéer som helst, för det är bra för invånarna. Ni har inte anammat många av de idéer som vi har presenterat. Det visar att vänsterkartellen saknar visioner.

Till våra förslag för en förbättrad psykiatri finns ett allmänt tilläggsanslag på 60 miljoner kronor. Beloppets storlek påverkas inte, vilket varit fallet för den nuvarande landstingsmajoriteten, av de så kallade Miltonpengarna – jag tycker väldigt illa om vänsterkartellens sätt att alltid döpa pengar till ett eget namn; det är dina och mina skattepengar som ni sätter en persons namn på. Det är inte bra.

Inför kommande mandatperiod föreslår vi diagnos och garanterad vård inom tre månader. Vi vill ha fler vårdplatser och bättre utnyttjande av befintliga resurser samt fritt val av evidensbaserade behandlingar inom psykiatrin. Verksamheten med personliga ombud ska permanentas och utökas. Tydliga och förstärkta kvalitetskrav med ackreditering av vårdgivare och kvalitetsregister ska införas. Endast evidensbaserad psykiatri ska finansieras av Stockholms läns landsting. Vi vill ha riktad insats för köförförkortning av utredning och behandling av demenssjuk-domar och riktad insats för köförförkortning av utredning och behandling av barn med neuropsykiatrisk störning.

Vi vill uppvakta lagstiftaren för införande av milt tvång i öppenvården och att ansvaret för rättspsykiatrisk vård ska överföras till staten. Tak-över-huvudet-garanti i samarbete med kommunerna och frivilligorganisationerna vill vi också införa.

Tillgång till en väl fungerande sjukvård borde vara en rättighet för alla; inte minst för personer med psykisk sjukdom är det viktigt att allt fungerar. Samarbetet mellan länets kommuner och landstinget fungerar dåligt. Svårt sjuka människor lämnas vind för våg. Detta är inhumant och ovärdigt vårt län. Moderaterna anser att alla patienter har rätt till diagnos. Vi har som mål att var och en som söker för psykiatriska besvär ska kunna få diagnos ställd av läkare inom tre månader. Den av regeringen utlovade vårdgarantin som infördes nu i november, måste följas av ökade resurser.

Såväl den slutna som den öppna psykiatriska vården måste byggas ut. Uppbackad av en förstärkt och bättre sammanhållen vårdorganisation kan en psykiatrisk vårdgaranti bli en framgång. En väl fungerande psykiatri kan i många fall reducera andra vårdbehov och kostnader för socialtjänsten.

Psykiatrins andel av sjukvårdsbudgeten i Stockholms läns landsting är jämförelse-vis stor och vi moderater anser att befintliga resurser kan utnyttjas bättre. I vårt nuvarande budgetsystem är patienten ett väsentligen maktlöst objekt. Patient- och anhörigföreningarna omyndigförklaras, patienten anses inte kunna förstå läkemedelsinformation, och läkarna anklagas ibland från vänsterhåll för att vara köpta av läkemedelsföretagen. Patient eller dennes ombud kan inte ställa krav och välja. I dagens sjukvård är den psykiskt sjuka patienten utlämnad till den vård som landstinget erbjuder och vården styrs mer av patientens adress än av behovet. Skulle patienten vilja ha en annan vård får han betala själv.

Som motvikt till denna utveckling vill vi införa ett fritt vårdval. Med ett fritt vårdval som bryter landstingets och kommunernas nuvarande monopolställning kommer mångfalden i utbudet av psykiatrisk behandling och vård att öka.

Försöken med personliga ombud har varit framgångsrika. De ska bidra till att psykiskt funktionshindrade får sina rättigheter till vård, stöd och service tillgodosedda. Målet är förbättrad livskvalitet och ökad självständighet för personer i målgruppen. Det personliga ombudet ska hjälpa sin uppdragsgivare, den psykiskt funktionshindrade, vid hans eller hennes myndighetskontakter såsom hälso- och sjukvård, när man besöker socialtjänsten, socialförsäkring och arbetsmarknadsåtgärder. Ombuden ska vara till för de funktionshindrade, inte för myndighetspersoner eller andra personalgrupper. Vi vill att de personliga ombuden blir en del av systemet med vårdvisare.

Hemlöshet är huvudsakligen ett storstadsproblem. Bland de hemlösa finns en växande andel som lider av psykisk sjukdom. Livssituationen för drogberoende personer försvåras ytterligare av just hemlöshet. Behandlingen bör därför kopplas till tillgång till bostad. Huvudmännen, eller med vår politik den samlade huvudmannen, bör satsa på boendeformer för psykiskt sjuka människor, även för dem med missbrukarbakgrund.

Vi vill därför i samarbete med kommunerna utveckla tak-över-huvudet-garanti för utsatta människor. Garantin ska ge rätt till akut boende oavsett vad som gäller i övrigt inom socialtjänsten. Garantin stärker de hemlösa och det blir lättare att söka hjälp när hjälpen ges på egna villkor.

Avslutningsvis finner jag det märkligt att vänsterkartellen har 59 miljoner kronor i överskott i budgeten i år. Det sker därför att den öppna och den slutna vården inte uppfyller de prestationer som beställts. Vem blir drabbad av detta? Jo, det är naturligtvis den psykiskt sjuke. Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetförslag!

Anförande nr 126

Cecilia Carpelan (fp): Ordförande, ledamöter! Allt fler människor söker vård för psykisk ohälsa, och vi skulle helst vilja att de inte behövde söka hjälp utan kunde klara sig med stöd av sina egna resurser – anhöriga, vänner eller andra viktiga nätverk. Fler människor behöver definitivt professionellt stöd. Människor med psykisk ohälsa utgör ungefär 30 procent av patienterna på vårdcentraler och husläkarmottagningar. För dem är det naturligtvis särskilt viktigt att ha en egen doktor att vända sig till.

Det är också oerhört viktigt att primärvården kan erbjuda samtalsstöd och behandling av stressrelaterade sjukdomar. Med rätt insatser kan nästan alla återgå till arbete. Samtalsstöd måste vara lika lättillgängligt som läkemedel. Därför behövs det fler psykologer och kuratorer i primärvården, den utbyggnad som skett räcker inte till.

För unga människor mellan 15 och 25 år och som lider av psykisk ohälsa behövs det fler särskilda mottagningar. Ungdomsmottagningarna måste kunna hantera unga människors oroliga sökande. Vi ställer också krav på kommunerna att skolhälsovården ska rustas upp.

Att valfriheten fungerar är alldeles särskilt viktigt för psykiatrins patienter. Det är över huvud taget viktigt att patienträttigheterna även gäller för psykiskt sjuka, och vårdgarantin ska självfallet gälla också för dem med psykisk ohälsa och sjukdom.

Det är dags att börja upphandla till exempel allmänpsykiatri och psykosvård, precis som man gör i Tony Blairs Storbritannien. Det är inte minst viktigt för utvecklingen av psykiatrins metoder. Det behövs mer av mellanvårdsformer, mobila team och uppsökande verksamhet. Alla har rätt till en individuell vårdplan, och psykiatrins insatser ska följas upp mycket bättre än i dag.

Vad föreslår då majoriteten för insatser för de psykiskt sjuka? Vi hade kunnat förvänta oss en del utifrån vad vi vet om de faktiska behoven, och också utifrån er retorik i debatten: nytänkande och satsningar på den ökande psykiska ohälsan. Men jag kan inte hitta någon satsning i primärvården, eller ens i närsjukvården, för patienter – och det handlar ofta om kvinnor – med stressrelaterade problem. Var finns det pengar till nya vårdteam och mer öppenvård, som ni påstår ska komma till nu?

Uppriktigt sagt: Hur mycket satsningar har ni utrymme för, med ett tillskott på 1,9 procent och löneökningar som redan är in-tecknade för över 2 procent? Vad tänker ni lägga ned? Den psykiatriska slutenvården beräknas minska med 4 procent. Är det platser på behandlingshemmen som ska läggas ned? Är Rosenhills psykoscenter i fara?

En hint om vad som väntar 2006 kan man få genom att läsa ur ett tjänsteutlåtande om närsjukvården i södra länet: ”Utvecklingen av närsjukvården måste i huvudsak ske inom ramen för omfördelning av befintliga resurser. För att finansiera oförändrade eller ökade beställningar hos vårdgivare kan det bli aktuellt med reduceringar för andra vårdgivare.” Ett annat citat: ”Den mycket låga generella kostnadsuppräkningen, eller i förekommande fall ingen kostnadsuppräkning alls, innebär att vårdgivarna bör effektivisera verksamheten eller, där så inte är möjligt, vidta åtgärder som kan innebära reduceringar av vårdutbudet.”

Vi kräver besked: Vad i psykiatri kommer att reduceras?

Med det yrkar jag bifall till Folkpartiets förslag till budget för hälso- och sjukvården.

Anförande nr 127

J a n S t e f a n s s o n (kd): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag gör en notering av att landstingsrådet med ansvar för psykiatri inte har begärt ordet under det avsnitt som ska handla om psykiatri. Det står i och för sig var och en fritt, men det är ändå lite anmärkningsvärt.

Jag noterar också att vi förra året hade en massa tragiska händelser som gjorde att psykiatri nästan befann sig i fokus för hela sjukvårdsdebatten, men i år är det inte på det sättet. Då kan man ju tro att det nu fungerar som det ska – bra vore det ju om det vore på det sättet.

Av en händelse tittade jag på en tidnings förstasida i går. I och för sig var det ingen Stockholmstidning utan Norrköpings Tidningar. Där står det bland annat: Farlig psykiatri på rymmen. Vad sysslar psykiatri med? Varför ska en 22-åring som är

farlig vistas i ett varuhus fullt med kvinnor? Hade detta hänt i Stockholm så tror jag att vår debatt i dag hade varit annorlunda. Framför allt tror jag att Sevefjord, som är ansvarig för psykiatrin, hade ägnat en stor del av sin debattlusta åt just detta.

Jag tittade också på vad som sades här förra året, och jag kunde se att Sevefjord sade att det inte var psykiatrin som hade misslyckats och att det inte var säkert att det var pengar som fattades. Så avslutade hon fjolårets anförande med att ”psykiatrin är en nyckelfråga för landstinget. Vi måste göra oerhört mycket mer än vad vi gör i dag, och vi kan också göra mycket mer.” Med detta som bakgrund är det lite underligt att du sitter där nere och inte kommer med de förslag och de åtgärder som du i fjol sade skulle komma.

Du ställde en fråga i ditt inledningsanförande. Jag läser innantill ur Kristdemokraternas förslag: ”Konkurrens skärper kvaliteten och stimulerar till hårt arbete. Vi ser därför gärna fler vårdgivare inom psykiatrin i vårt landsting. En upphandling bör göras som omfattar en av de geografiska psyksektorerna.” Där finns svaret – det är bara att läsa innantill.

Det behövs fler mobila team i öppenvård och fler vårdplatser i slutenvård, anser vi kristdemokrater. Tillskotten via statliga medel räcker inte. Vi måste öka psykiatris andel av vårdresurserna.

Grundläggande för den psykiatriska vården är, som för all annan vård, det förebyggande arbetet. Många drabbas någon gång under livet av psykisk ohälsa och missbruk är väl utbredd bland alla samhällsgrupper. Det är när vi som medmänniskor i ser, hör och stöttar varandra som vi i tid upptäcker och kan erbjuda hjälp till människor i vår omgivning som mår psykiskt dåligt.

Vi kan därför inte nog betona vikten av väl fungerande familjer och samhällets ansvar för att det som går att bygga på när någon i familjen mår dåligt. Att i tid fånga upp barn som far illa är den enskilda åtgärd som har störst betydelse.

Tillgången till alkohol och droger har aldrig varit så stor som i dag, och missbruket går allt längre ned i åldrarna. Verksamheten vid Maria Ungdom måste ges tillräckliga resurser för att klara det akuta omhändertagandet dygnet runt, samtidigt som arbetet med Minimarior ska fortsätta och utvecklas. Det finns även många goda exempel på frivilligorganisationer och föreningar som gör ovärderliga insatser inom missbrukarvården. Deras kompetens och erfarenhet bör tas till vara på ett bättre sätt i framtidens missbrukarvård.

Omhändertagandet av psykiskt sjuka missbrukare måste förbättras genom samverkan mellan kommuner och landsting. Även den som är psykiskt sjuk och har ett missbruk måste tillförsäkras en värdig vård.

Stödinsatser måste utformas utifrån ett helhetsperspektiv med den enskilda personens behov och förutsättningar i fokus. Vården måste fungera för de svårast sjuka och när en person tillfälligt blivit sämre. Bland annat vill vi införa telefonjour dygnet runt för personer med psykisk sjukdom och deras anhöriga.

För det stora flertalet är en väl utvecklad och lättillgänglig öppenvård ett långt bättre alternativ än slutenvård. Personer som tidigare haft kontakt inom psykiatri ska ha möjlighet till telefonkontakt med psykiatri dygnet runt den närmsta tiden efter sjukdom. Mobila team skulle i mycket större utsträckning än i dag kunna bistå och stödja personer med psykiska problem och sjukdomar. Samtidigt måste vi hantera de personer vars sjukdomsbild innebär att de utgör en fara för både sig själva och sin omgivning.

Bollandet mellan missbrukarvården och psykvården, där ingen tar ett helhetsansvar för de dubbeldiagnostiserade är förödande. Det måste finnas tillgång till olika former av stödboende och behandlingshem, samt tillgång till psykoterapi och psykiatrisk rehabilitering. Varken funktionshinder eller bostadsadress ska vara hinder för att ha god tillgång till psykoterapi.

Gemensamma nämnder mellan kommun och landsting, som ansvarar för de psykiskt funktionshindrades medicinska och sociala behov anser vi kristdemokrater kan vara en av de åtgärder som krävs. Det finns skäl för landstinget att ta initiativ till inrättande av gemensamma nämnder.

Kristdemokraterna anser vidare att minst fyra gemensamma nämnder bör inrättas under året. Förutom Norrtälje tror vi att kommuner som Nynäshamn, Södertälje och Järfälla samt stadsdelarna Liljeholmen och Hässelby–Vällingby kunde vara lämpliga att börja med.

En allt större grupp vårdtagare inom psykiatri är de som av domstol dömts till rättspsykiatrisk vård. Det innebär att landstingens resurser till allt större del går åt för de åtaganden som ålagts dem av staten för att säkra rättspsykiatri, med den kontraproduktiva effekten att resurserna inte räcker till för att förebygga och förhindra brottsliga gärningar. Vi vill därför att staten övertar ansvaret för den rättspsykiatriska vården. Då ökar möjligheten för landstinget att stärka det förebyggande arbetet och kunna erbjuda adekvat vård för alla vårdbehövande.

När jag på försommaren besökte Gula Villan i Danderyd, där man tar emot unga nyinsjuknade i främst psykoser, stod flera platser tomma. Personalen var frågande till att inte fler patienter hade kommit. Deras bedömning var att efterfrågan egentligen var större än tillgången på platser, men någonstans på vägen fungerade inte vårdkedjan.

I september besökte jag beroendemottagningen i Jakobsberg för att där höra om bristen på samförstånd och helhetssyn mellan psykiatri och beroendevården.

Tidigare träffade jag en vårdtagare som beskrev gjorda besparingar så här. Han var i akut behov av vård, beroende på suicidproblem, men var tvungen att skriva ut sig själv från Löwenströmska efter ett par veckor. Han orkade inte vara kvar. Det var

överbelagt, och svåra vårdfall parades ihop i samma rum. Han beskrev dessutom hur han bollades mellan psykiatrin och beroendevården. Han hade ett sedan fem år avslutat alkoholmissbruk. Han ansåg sig vara psykiatripatient, men det gjorde inte psykiatrin.

Majoriteten klappar sig för bröstet och säger att ekonomin efter skattehöjningarna är i balans, men bilden av en sjukvård som får betala priset, en sjukvård som blivit sämre, en psykiatri med stora problem – vem tar ansvar för det? Kristdemokraterna har ett bra förslag, som jag härmed yrkar bifall till.

Anförande nr 128

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Jag ska svara på Stig Nymans frågor om patientsäkerhet. Den gäller ju såväl psykiatrin som alla andra områden.

För det första har det kommit en rapport som ser ut så här, Patientsäkerhetsstrategi för hälso- och sjukvården inom SLL. Det finns alltså ett strategiskt arbete, hur denna säkerhet i vardagen ska öka.

Sedan gissar jag att du syftar bland annat på ert yrkande 28, som handlar om att SLL ska införa en modell för ranking av sjukhus samt kvalitetsredovisningar, som också tillhör patientsäkerheten.

Mot det har vi ett förslag nummer 6, att landstinget på nationell nivå ska fortsätta verka för IT-system som tillåter uppföljning av patientsäkerhets-, kvalitets-, effektivitets- och produktivitetjämförelser. Det kan synas att det där inte är någon större skillnad, och principiellt tror jag faktiskt inte heller att det är det. Däremot innehåller det vissa nyckelord som är viktiga, nämligen att det är på nationell nivå som det här görs, för annars kan inte jämförelser göras. Om varje landsting börjar snickra på ett eget kvalitetsredovisningssystem så är vi kvar i samma elände som i dag, nämligen att inte blir jämförbart, vilket har vissa konsekvenser.

Det kanske viktigaste jobb vi håller på med just nu, som handlar om patientsäkerheten på sikt, är det som kallas GVD eller den gemensamma vårddokumentation-en, det vill säga att det ska finnas *en* journal per patient och inte som i dag en journal för varje vårdgivare till patienten.

Det andra skälet är att man ska ha ett IT-system där man kan få e-recept över hela landet på likartat sätt – i dag finns det sju olika system.

Det tredje är att bokning av tider ska kunna göras både hos närsjukvård och hos specialistsjukvård, också det egentligen över hela landet.

Då har man nämligen, vart man än kommer, tillgång till just sin journal med de kritiska informationer som behövs för en riktigt bra patientsäkerhet.

Det är fyra intressenter för att öka IT-användningen i vården på det här sättet. Den första är just patientsäkerheten, och det är det enskilt viktigaste på sikt för att öka den.

Det andra är för att patientens valfrihet ska ha någon mening. Har vi en vårdgaranti, ska man nu kunna välja vårdgivare, så måste man också få information om vad vårdgivaren har för kvalitet. Det tredje är anställdas och chefers möjlighet att styra sin verksamhet. De behöver jämförelserna för att kunna veta vilka modeller som fungerar eller inte. Det fjärde är vår möjlighet att bygga rätt styrsystem och rätt belöningsystem inom vården och för att helt enkelt veta vad vi gör när vi sätter ihop en budget. För det, mina vänner, det vet vi inte i dag!

Anförande nr 129

Landstingsrådet N y m a n (kd): Den här repliken ska jag inleda med att tacka Anders för intresset för en frågeställning som jag tar upp.

Men vi har två konkreta förslag utöver de här att-satserna, nämligen att uppdra till patientnämnden och Forum för kunskap och gemensam utveckling att bereda en organisation eller särskild enhet för stärkt patientsäkerhet, och att 5 miljoner anslås i projektmedel för detta uppdrag, så att det kommer i gång. Det är de två riktigt konkreta förslagen.

I övrigt är vi med på mycket av det som medicinskt programarbete håller på med, men det är bland annat det de serverar där och den kunskap som finns om de undvikbara och bekymmersamma skadorna i vården som vi behöver uppmärksammas ytterligare – ungefär som man gör i England, som väl är mest jämförbart i det här sammanhanget. Det finns ett oerhört brett internationellt stöd för detta. WHO har ett jätteprogram i den här frågan. Det behöver uppmärksammas konkret också i vårt landsting, eftersom om vi jämför med de amerikanska siffrorna – och amerikansk hälso- och sjukvård är jämförbar med den svenska vad det gäller kvalitet och säkerhet – det skulle vara uppemot 800 människor som dör en undvikbar död inom sjukvården i Stockholm. Det är en siffra som man inte gärna vill ta till sig. Dessvärre har ingen motbevisat den och pekat på om det är fler eller färre. Därför är frågan angelägen.

Anförande nr 130

Landstingsrådet S e v e f j o r d (v): Ordförande! Förra budgetdebatten hade jag ett långt anförande om psykiatrin, och då blev det ingen tid över för att debattera just psykiatrin. Den här gången hade jag ett kortare anförande som inledning om vad vi gör och hur vi jobbar inom psykiatrin, och sedan har jag suttit och lyssnat på vad oppositionen tycker. Då kritiserades jag för det – det är inte så himla lätt att veta hur man ska bete sig!

Några saker vill jag ändå kommentera. Jag tror att det var Jan Stefansson som repeterade lite av vad jag sade i förra budgetdebatten. Jag sade då att det inte är psykiatrin som har misslyckats när den psykiska ohälsan ökar och att trycket på psykiatrin hela tiden ökar, utan det är faktiskt ett samhälleligt misslyckande. Det är hela vårt samhälle, inte landstinget, som skapar den psykiska ohälsan. Jag vidhåller att den analysen fortfarande är riktig. Men det betyder naturligtvis inte att vi inte har något

ansvar. Vi har ju vårt ansvar att hjälpa och stötta människor som drabbas av psykisk ohälsa, och självklart också dem som drabbas av psykisk sjukdom och de funktionshindrade – det är två olika grupper som vi ibland kanske blandar ihop.

Vi gör faktiskt väldigt mycket, och det är enkelt att se. Det är bara att läsa vår budget och se till alla de beslut vi har fattat i hälso- och sjukvårdsutskottet när det gäller just psykiatrin. Som jag ser det innebär det att vi fortsätter på den väg som vi slog in på för två år sedan, att förstärka och utveckla psykiatrin.

Därmed är inte sagt att det inte finns problem. Jag skulle kunna räkna upp en rad problem inom psykiatrin som vi inte har lyckats komma till rätta med. Och budgeten är tight, jag håller med om det och önskar att det fanns mer resurser till psykiatrin – eller delar av psykiatrin ska jag säga, för hela psykiatrin behöver inte mer resurser.

Visst, det är problematiskt. Ändå är det så att vi åstadkommer en massa bra saker. Vi har fokuserat på några stora problem.

Jan Stefansson, du sade att vi inte tar något helhetsansvar för dubbeldiagnoser. Jo, jag vill hävda att det är precis det vi gör. Vi har gjort en väldigt stor satsning på just den gruppen patienter, som har bollats mellan beroendevården och psykiatrin för att ingen har velat ta ansvar, av olika skäl.

Tillsammans med kommunerna har vi under ett halvårs tid jobbat stenhårt med att utveckla samarbetsmodeller och metoder för att skapa bra nät runt patienterna med dubbeldiagnoser, som har farit och fortfarande far illa i vårt samhälle. Det har vi kunnat göra med hjälp av det som vi slarvigt brukar kalla för Miltonpengar – jag håller med om att man inte ska kalla pengar för personnamn – som ju är statliga psykiatripengar. De är på sätt och vis väldigt välkomna, men de skapar också problem därför att det leder till en viss ryckighet i planeringen när man kortsiktigt får statliga pengar som snabbt ska användas och omsättas i verklig vård. Det är inte helt oproblematiskt, och jag är i grunden egentligen kritisk till det sättet att ge statligt stöd till psykiatrin. Jag skulle hellre se ett mer långsiktigt stöd än korta pengar, som bara handlar om två år. Vi vet att många kommuner sedan inte kommer att ha råd att fortsätta det samarbete som pengarna grundas på.

Just när det gäller dubbeldiagnoser genomför vi ett omfattande arbete. Vi bygger ut mellanvårdsformer. Vi har ett väldigt bra och väl fungerande samarbete mellan många kommuner och psykiatrin, det vill säga i första hand socialtjänsten och psykiatrin, när det gäller de här patienterna. För det handlar inte bara om att ge dem vård, utan vi måste också se till att de faktiskt har ett människovärdigt boende och att de också har en sysselsättning. Många gånger misslyckas ju psykiatrins insatser just därför att patienten inte har ett vettigt boende och inte heller en vettig sysselsättning, och ofta kanske inte heller ett socialt nätverk.

Om vi ska lyckas bygga upp ett bra stöd runt de här personerna, måste kommun och landsting samarbeta på ett helt annat sätt än vad vi har gjort hittills, det är helt klart.

En sak som vi har gjort, som jag nämnde i mitt inledningsanförande, där jag nämnde en hel del om vad vi har gjort och planerar att göra inom psykiatrin, är att vi har öppnat öppenvårdsmottagningen på Huddinge sjukhus. Den är absolut unik. Förmodligen finns ingen motsvarighet i hela Europa till den typen av mottagning som är riktad till dem som vi lite slarvigt kallar människor med dubbeldiagnoser, som till exempel skrivs ut från rättspsykiatrin men som allmänpsykiatrin inte klarar av att ta emot därför att de är så komplicerade och så svåra att hantera. Nu har vi byggt upp denna specialistmottagning, och så fort någon skrivs ut från rättspsykiatrin och så fort någon med problem skrivs ut från fängelse, är det just den mottagningen man ska ta kontakt med. Därifrån slussas man sedan vidare. Här finns det 24 timmar om dygnet, sju dagar i veckan, hög kompetens för att ta emot de här personerna. Det skulle jag vilja säga är en kraftig kvalitetsförbättring för den gruppen patienter.

När det gäller barn- och ungdomspsykiatrin har vi också genomfört stora förändringar. Vi behöver göra mycket mer, men vi har slutfört det som påbörjades redan 1999, det vill säga omstruktureringen av barn- och ungdomspsykiatrin. Där bygger vi nu ut just mobila team, som flera av er har frågat efter. Det ska bli fyra mobila team i länet, som ska ha en uppsökande verksamhet på ett sätt som barn- och ungdomspsykiatrin kanske tidigare inte har haft.

Vi har också – tillsammans, tack vare att alla partier har varit eniga om detta – samlat slutenvården kring Sachsska barnsjukhuset. Där har man inrett 13 lägenheter där hela familjen kan vistas när barnet är inlagt. Det är ju en oerhörd kvalitetsförbättring. Eftersom Sachsska nyss är invigt tar det ett par år innan vi kan göra någon form av utvärdering av resultatet av denna satsning – men nog gör vi mycket!

När det gäller kvinnor satsar vi också en hel del. Framför allt har vi lyft fram att kvinnor har andra behov än män. Jag är faktiskt ganska kritisk mot alla vårdprogram inom psykiatrin som har tagits fram. Det kan jag säga här, för det har jag sagt i andra sammanhang, att de många gånger är alldeles för könsneutrala. Det fattas ett könsperspektiv också inom psykiatrin. Här behöver vi jobba oerhört mycket mer än vad vi har gjort tidigare. Kvinnor och män ska inte behandlas lika inom psykiatrin, utan vi har faktiskt olika behov. Kanske reagerar vi också olika på olika terapier och mediciner. Här behöver mycket förbättringar göras.

Jag vill hänvisa till vad jag sade inledningsvis – bara två saker, för tiden rusar iväg och det är flera i min grupp som vill prata. Vi har tre spännande projekt på gång. Det ena är ett samarbetsprojekt mellan Karolinska Institutet, Psykiatricentrum Karolinska och Norrtäljeanstalten, där man ska jobba tillsammans med mestadels män som har neuropsykiatriska problem. Tillsammans med Schizofreniförbundet kommer vi att undersöka privatekonomin hos personer med psykiska funktionshinder. Det är dyrt att vara psykiskt sjuk, det kostar pengar. Vi har också ett projekt tillsammans med Ersta diakonianstalt om brukarinflytande inom psykiatrin.

Vi gör faktiskt en massa spännande saker, men tyvärr har jag så lite tid kvar att jag inte hinner utveckla det vidare.

Däremot måste jag säga att jag absolut avvisar att man börjar sälja ut psykiatrin. Hur ska det då gå med den samverkan som vi i dag har mellan kommuner och landsting, där vi satsar jättemycket på att samarbeta kring de psykiskt sjuka? Plötsligt är ni beredda att sälja ut detta till privata företag. Hur har ni egentligen tänkt? Det är ju en kraftig kvalitetsförsämring!

Anförande nr 131

Landstingsrådet **W e n n e r h o l m** (m): Vi har mycket tid kvar, till skillnad från Birgitta Sevefjord. Jag förstår att Birgitta pratade så tiden rann ut.

När det gäller ekonomin och psykiatrin håller jag med dig om att det kanske inte är så att mer pengar är det som löser psykiatrins problem, rakt över, men jag tror att det är så att det behövs mer pengar på en del områden inom psykiatrin.

Nu vet jag att du inte har så mycket tid kvar, men det vore roligt att få höra dig utveckla – det kanske jag kan få genom att ställa en fråga till decemberfullmäktige – hur du förklarar dina olika turer kring de specialpengar som du egentligen inte gillar att man pytsar ut. Där kan vi också vara överens. Hur som helst är det nu så att psyksamordnaren Milton har fått pengar som skulle fördelas ut, och i olika turer har du ibland sagt att de här pengarna ligger som en bas, och dem använder vi, och sedan har vi våra egna pengar. I andra sammanhang har du sagt: Nej, om vi får de pengarna så drar vi av dem från den psykiatribudget som landstinget har. Det har varit både si och så med dina svar.

Sanningen är ju den, att när vi senast på hälso- och sjukvårdsutskottet fick se innevarande års resultat för psykiatrin, visade det ett överskott på 59 miljoner kronor. Då använde man förklaringsgrunden att det aldrig hade varit tanken att vi skulle använda det vi själva budgeterade, utan vi skulle använda Miltonpengarna.

Jag tycker du har farit med olika svar på den frågan, allt efter vilket läge vi har befunnit oss i. De facto är det väl ändå så att du aldrig hade tänkt att använda din egen budget utan lagt Miltonpengarna i botten, och nu har psykiatrin 59 miljoner som ligger oanvända innevarande år. Det är ett faktum.

Jag skulle nog inte vilja säga att detta att ta in privata initiativ i psykiatrin är detsamma som att sälja ut den. Det handlar om att utveckla verksamhet, och där behöver vi – precis som Tony Blairs Storbritannien – privata initiativ och offentlig verksamhet som går hand i hand.

Anförande nr 132

G u n i l l a H e l m e r s s o n (m): Fru ordförande, fullmäktige! Vi har alla i den här salen varit med om att fatta beslut om Barnkonventionen, i fullständig enighet. Det förpliktigar. Ni som sitter vid makten har ett särskilt ansvar för att se till att barnen också får sin vård i tid, utan förseningar som kan hindra dem i sin utveckling. Här vill jag verkligen påminna om barnperspektivet.

Upp till bevis! Se nu till att Barnkonventionen inte blir en hyllvärmare bland andra!

Arbetet med en välfungerande vårdkedja – MVC, förlossning, eftervård och BVC – får inte försvåra valfriheten för föräldrarna. Denna valfrihet anser vi självklart ska gälla även för graviditeter och förlossningar med komplikationer. Vi vill även ha en platsgaranti till förlossningen och en förlossningspeng och en eftervårdspeng.

Neonatalvården har byggts ut, har ni pratat om. Det är ju bra, men den behöver fortsätta att byggas ut för att motsvara behoven.

Sedan vill jag, även om det nu är några timmar sedan det sades, bara påpeka att när det gäller förlossningsvården var det faktiskt vi som fattade beslut om de utbyggnader som har skett. Kan ni peka på ett enda beslut om förlossningsvården som har tagits under era tre år? Nej, tvärtom är det faktiskt så att det är de beslut som vi fattade under förra perioden som nu har kommit till verklighet.

Barnakuten på Danderyd måste öppnas nattetid, också för att minska trycket på Astrid Lindgren. Även barnen och deras föräldrar har behov av och rätt till närhet och tillgänglighet till vård. Vi vill, i stället för vad majoriteten nu har gjort, utveckla uppdraget för Danderyd med kirurgi på barn och återinföra telefonråd-givningen där.

Vi måste också se till att antalet vårdplatser på Astrid Lindgren blir tillräckligt. För de absolut svårast sjuka små barnen förstärker vi den avancerade hemsjukvården med 8 miljoner kronor till totalt 19 miljoner i stället för de 11 miljoner som majoriteten har i sin budget. Vi ser inte något annat sätt att uppfylla möjligheten att serva större delen av länet – ja, jag säger större delen av länet, för jag tycker det är rent bedrägeri att påstå att det här ska kunna fungera överallt. För barnfamiljer boende på en ö ute i skärgården är ju inte det här en möjlighet och därför måste man erkänna att det gäller större delen, men inte alla.

Hur ska ni med oförändrade resurser klara att utöka det här uppdraget?

När det gäller barn med neuropsykiatriska funktionshinder i behov av utredning och behandling, sades det alldeles nyss att det var så förskräckligt att det var 400 barn i kö under förra perioden. Jag vill bara påpeka att för en månad sedan fick vi i hälso- och sjukvårdsutskottet en rapport om att nu står det 465 barn i kö, så det har inte precis minskat. Till det kommer de 300 vuxna som står i kö för utredning. Det får inte vara så att de här barnen ska vänta i upp till två år på hjälp, särskilt inte om de har oturen att bo i södra delen av länet där kön är som allra längst. Vi fick också besked för en månad sedan om att den här kön faktiskt inte gick att beta av. Hur tänker ni lösa det? Ni har ansvar för det här!

Åtstörningsvården nämnde Christer tidigare. Jag konstaterar att den måste byggas ut för att vi i vårt landsting ska kunna ta emot de allt yngre patienterna, 10–12-åringarna. Det är lika orimligt att de inte ska kunna komma till vård i rimlig tid. Som ni alla vet är det allt fler rent feta, alltså inte bara överviktiga, som faktiskt också måste ha hjälp i den utsträckning som de är i behov av.

Barncancervården är för oss moderater ett högprioriterat område. Det får under inga förhållanden vara så att barn får vänta på nödvändig vård. Detta står inte i något motsatsförhållande till att vi tycker att cancervården över huvud taget måste erbjudas utan någon tidsutdräkt. Barnen är särskilt utsatta, då försenad behandling och väntan i köer riskerar att hämma deras utveckling.

I dag har vi tagit del av minnesanteckningar från Socialstyrelsens handläggning av frågor i samband med besöket på KS i oktober i år. Där konstateras att deras intryck är att verksamhetscheferna faktiskt inte hade grepp om sina verksamheter och att det sannolikt berodde på både att klinikerna nu var för stora och att de var spridda på flera geografiska enheter. Ja, vi har tidigare i dag hört om de 17 bussar som går mellan sjukhusen, och det är väl klart att det till en del beror på att personalen tillbringar mycket tid på bussen eller i egna bilar – vilket kanske är ännu sämre – på väg mellan sjukhusen, i stället för att ta hand om sina patienter.

Jag nöjer mig med den här korta resumén av vårt budgetförslag. Bifall till det borgerliga alternativet och det moderata budgetförslaget!

Anförande nr 133

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Jag vill bemöta det som Gunilla påstod om de 350 – 400 barn med autism och autismspektrumstörningar som stod i kö trots er vårdgaranti förra mandatperioden, som ni inte gjorde någonting åt. Er vårdgaranti var inte tillräckligt verkningsfull, helt klart. Vi startade alltså småbarnscentret för barn med autism och autismspektrumstörningar, och de köerna är faktiskt borta i dag, vilket vi är mycket stolta över.

Sedan har vi många barn som har ADHD. Vi har ett utredningsuppdrag att förbättra organisationen så att vi får färre ingångar till utredning och ökar kvaliteten i utredningarna och se vilka behandlingsinsatser som är lämpliga för just barn med ADHD. Den BUS-organisation som vi har i dag räcker inte till för de här barnen, har vi märkt. Vi har skjutit till 4 miljoner i budgeten, plus att vi har vårdgarantimedel, för att se till att de här barnen verkligen får behandling, så där har vi också tagit viktiga kliv framåt.

Anförande nr 134

M o n i c a K a r l s s o n (kd): Fru ordförande, ledamöter och andra åhörare! Svensk barnsjukvård är faktiskt en av de bästa i världen. Men trots att vi har en förhållandevis bra barnsjukvård ser vi många tecken på att svenska barn och ungdomar inte mår så bra, och många får inte tillgång till den vård som de behöver. Barns ohälsa speglar ju vår livsstil. Larmen om ohälsa hos barn är många. De största problemen i dag är inte brutna armar eller ben utan stress och fetma. Det är en stor utmaning för oss landstingspolitiker att ta larmrapporterna på allvar och satsa på barnens hälsa med ökade insatser, framför allt på det psykosociala planet.

Därför vill vi kristdemokrater öka insatserna till barnsjukvård inom olika områden med 100 miljoner sammantaget.

Det är bra att vi har tagit beslut om att Barnkonventionen ska vara vägledande i alla beslut som rör barn och ungdomar i Stockholms läns landsting. Låt oss inte glömma bort det i dag!

Vi kristdemokrater vill att barnsjukvården ska vara helt avgiftsfri från den 1 juli, och vi vill – av respekt för barnen – att väntetiderna på Astrid Lindgrens barnakut ska halveras. Vi vill också att hemsjukvårdsbidraget för barn bibehålls. Vi vill öka barnkompetensen i närsjukvården med fler barnläkare. Barn är barn, inte små vuxna.

Vi vill förstärka förlossnings-, BB- och neonatalvården. Det är inte fråga om att lägga ned någon klinik utan att utveckla det som finns, vid behov kanske dela dem i mindre enheter. Det är trots allt köer emellanåt till förlossning, och vi vill inte ställas inför samma situation som vi hade förra mandatperioden efter nedläggning-en av förlossningen på Nacka. Vi kristdemokrater tror inte på att stora förlossningsfabriker och stora mottagningar i mödravården är bra. Vi tror på mindre enheter, där varje familj får vara unik. Det måste ställas höga krav på bemötandet och omhändertagandet av mammorna och barnen.

Det är också viktigt att öka insatserna för gravida missbrukande kvinnor och deras barn. Därför vill vi stärka och utveckla vården vid Evamottagningen och familjesociala enheten. Vi vill också stärka vården för mammor som drabbas av amningspsykos och vill därför inrätta ett kunskapscenter för ett bättre omhändertagande av kvinnor som har en psykisk sjukdom eller som drabbas av en psykos i samband med förlossning och amning.

Med tanke på den ökande psykiska ohälsan bland barn och ungdomar är det också viktigt att satsa mer på det förebyggande arbetet som sker på familjecentraler och ungdomsmottagningar. Både mödravårdscentraler och barnavårdscentraler och ungdomsmottagningar gör ett betydelsefullt arbete för barnen och ungdomarna och deras familjer.

Det behövs fler familjecentraler, minst en i varje kommun eller stadsdel. Vi måste också satsa mer på barn- och ungdomspsykiatri och ge ökade resurser för behandling av barn och ungdomar med ADHD.

Ungdomsmottagningarna behöver också bli fler. Det är många ungdomar som söker sig dit, och vi behöver utveckla verksamheten och öka öppettiderna. De behöver vara öppna på kvällar och helger, när ungdomarna är ute och rör på sig, när de är lediga.

Det är bra att vi tog ett beslut om en handlingsplan för att minska andelen oönskade graviditeter. Det är nödvändigt med tanke på det ökande antalet aborter bland tonåringar och unga vuxna. Vi behöver göra allt vi kan för att förstärka det förebyggande arbetet.

Min vision som kristdemokrat är en hälso- och sjukvård där alla barn och deras föräldrar möts med värdighet och respekt och inga barn ska behöva vänta på den vård och behandling som de behöver.

Anförande nr 135

M a r g a r e t a R a n d w a l l (mp): Ordförande, ledamöter! Jag vill härmed ta upp barn- och ungdomsperspektivet. Vi har nyligen antagit en handlingsplan för arbetet med att tillämpa Barnkonventionen inom landstingets samtliga verksamhetsområden. Ett aktivt barnperspektiv ska genomsyra beslutsfattandet.

I Stockholms län bor det cirka 20 procent barn och ungdomar. Barnen har ju en begränsad möjlighet att föra sin talan, och därför vill Miljöpartiet arbeta för barnets bästa och för att barns och ungdomars synpunkter ska väga tungt i beslutsfattandet och i de olika verksamheterna i landstingets arbete.

Miljöpartiet anser det viktigt att påverka att varje barn ges bästa möjliga uppväxt genom en sund livsstil för att motverka ohälsa. Närmiljön har särskilt stor betydelse för barn och ungdomar, då de påverkas snabbare negativt. Ju yngre barn, desto kortare tid behöver störningar fortgå för att orsaka permanent skada. Dessutom är barns sjukdomsförlopp snabbare. Diabetes hos barn har ökat, 8 procent av barnen har astma och 40 procent lider av allergi.

Miljöpartiet vill påverka barnens situation genom att stödja föräldrarna i aktivt föräldraskap. Miljöpartiet vill att det ska finnas familjecentraler i varje kommun i länet. Målet är en samordning av kommun och landsting, den öppna förskolan, socialtjänsten, mödravårdscentraler och barnavårdscentraler som tillsammans på bästa möjliga sätt ska ge familjerna stöd. Miljöpartiet vill arbeta för att påverka barnfamiljer att välja en hälsosam livsföring med bra kostvanor och regelbunden vardagsmotion.

Miljöpartiet arbetar också för att förbättra övergången från barn till vuxenlivet. Föräldrarnas ansvar för barnens uppehälle upphör i och med avslutad skolgång efter gymnasietiden. Ungdomarna ska därefter ansvara för sina liv socialt och ekonomiskt. I kontakt med myndigheter sker en övergång till annan målgrupp vid åldern 18–20 år.

Ungdomsmottagningarna fyller en viktig funktion. En tydligare prioritering inom verksamhetens nuvarande uppdrag med en utvidgning föreslås. Ett närmare samarbete av ungdomsmottagningarna bör ske med skola – särskilt viktigt när skolkuratorer saknas. Ungdomsmottagningarna bör arbeta mer aktivt, utåtriktat och förebyggande. Uppsökande verksamhet är mycket viktigt, och att remittera vidare till sjukvårdande eller socialvårdande insatser av mer omfattande slag.

Vi föreslår också en övre åldersgräns, som ska gälla till och med 25 år. Som exempel kan nämnas att pojkars mognad ofta kommer senare. I dag är det bara 20 procent av de besökande ungdomarna som är pojkar. Förhoppningsvis ökar andelen besökande pojkar med den höjda maximiåldern.

Det finns cirka 80 000 högskolestuderande i Stockholm, och många av dem har liten koppling till storstaden. Ungdomsmottagningar med höjd maximiåldern ger också möjlighet för unga vuxna. En del av dem har det ganska tufft med utanförskap, arbetslöshet och brist på bostad, vilket delvis är ett strukturellt samhällsproblem. Dessutom är det lätt att halka snett med alkohol- och drogintag.

Miljöpartiet driver frågan om god hälsa för alla. Den goda hälsan under uppväxtåren verkar genom hela livet. Landstinget har ansvar för att kartlägga och sprida kunskap om sambandet mellan miljö och hälsa. Landstingets miljöpolitiska program är en viktig del av det förebyggande hälsoarbetet.

Jag vill sluta med att påminna om att barnen är vår framtid. Att satsa på barnen är en god investering för framtiden.

Miljöpartiet vill med vårt miljötänkande och handlande göra de prioriteringar som framgår av budgetförslaget för 2006 när det gäller den uppväxande generationen. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag för 2006.

Anförande nr 136

Landstingsrådet **S e v e f j o r d (v)**: Monica Karlsson räknade upp stora delar av de satsningar som vi gör inom den rödgröna majoriteten när det gäller barnsjuk-vården. Jag tycker det är jättebra att Kristdemokraterna och vi har samma syn på vad som måste göras för att förbättra och utveckla barnsjukvården.

Vi gör en ganska stor riktad satsning på just barnsjukvården, på över 40 miljoner kronor, bland annat till de tre barnklinikerna och för att förstärka barnkompetensen i närsjukvården.

Vi kommer inte att öppna barnakuten på Danderyds sjukhus. Den har vi stängt, men bara nattetid, och det gjorde vi därför att det var så extremt få patienter att det inte var ekonomiskt motiverbart att hålla öppet. Det var det enkla skälet till att vi stängde.

Den avancerade hemsjukvården för svårt sjuka barn och för tidigt födda barn bygger vi ut. Jag har haft flera diskussioner med Astrid Lindgrens barnsjukhus och SABH, och man hävdar att man klarar av uppdraget med de befintliga resurserna. Det handlar ju också om att samordna de resurser som finns på Huddinge sjukhus och på Södersjukhuset och om att man ska ha en gemensam ledning när det gäller att utveckla just den avancerade hemsjukvården. Det uppdraget ska man kunna genomföra under 2006.

På Evamottagningen och familjesociala enheten, som Monica Karlsson tog upp, gör vi en riktad satsning just därför att vi vet att kvinnor använder alkohol i allt större utsträckning, att en del kvinnor missbrukar alkohol och att också en del gravida kvinnor missbrukar alkohol. Därför måste vi göra en riktad satsning.

Familjecentraler och ungdomsmottagningar bygger vi ut. De är oerhört viktiga när det gäller att värna om våra ungas både fysiska och psykiska hälsa.

Det enda jag tycker är mycket märkligt är det här med förlossningsvården och neonatalvården. Vi har tillräckligt med förlossningsplatser i Stockholms läns landsting nu. Förlossningstalen ökar inte, de har planat ut. Nästa år kommer det att födas ungefär lika

många barn som i år, enligt statistiken. Vi har ett "överskott" på ungefär tusen förlossningar i Stockholms läns landsting.

Lite märkligt är det kanske också att förra mandatperioden, när det var kaos i förlossningsvården och neonatalvården, menar den politiska oppositionen att det var på grund av den rödgröna majoriteten. Nu när allting fungerar inom förlossningsvården och neonatalvården, är det på grund av den borgerliga oppositionen. Jag förstår faktiskt inte hur ni resonerar. Att det fungerar i dag beror naturligtvis på att vi har fattat kloka och bra beslut, och att vi också har genomfört dem.

Anförande nr 137

J u a n C a r l o s C e b r i a n (s): Fru ordförande, fullmäktige! Barn är framtiden, men jag tycker att äldre också är framtiden. Vi lever längre och längre, och de flesta åren är sunda och friska – ja, kanske inte de sista.

Jag träffade för ett par år sedan en dam som jag inte hade mött på ett par år. Märta heter hon, bor i Hökarängen. Hon var väldigt pigg och glad, men för ett par år sedan när under ett jättelikt stormöte beredningen Söderort skulle förklara för många äldre att vi ville bygga en äldrecentral i Hökarängen var hon inte lika glad. Hon hade haft samma läkare under en del år, och hon sade till mig: "Juan, berätta för mig varför jag som är 65 år, ska gå till en äldrecentral. Jag är ju piggare än du!" Ja, det låg en del sanning i det.

Det har gått två år efter det erbjudandet som vi gav till de 65-åringar och äldre i Hökarängen. Hon insåg att det fanns en stor vinst i att lista sig i Hökarängen, framför allt att i det förebyggande arbetet ha kontakt med bara en person i stället för många olika och på det sättet få en kontinuitet och en följsamhet.

Hökarängens närvårdscentral speciellt för äldre har rönt stor uppmärksamhet, inte bara i Stockholms län utan i hela landet. Det ser jag som ett mycket bra exempel bland många andra när det gäller sjukvård för äldre.

I den här budgeten presenterar vi några nya områden som vi vill fortsätta att jobba med. Framför allt gäller det när vi bygger ut närsjukvården att se till att den geriatriska kompetensen finns. För inte så länge sedan hölls här en läkemedels-konferens som riktade sig speciellt till de äldre. Hur många äldre är det som åker in på akutsjukhusen på grund av biverkningar av läkemedel? Det är en mycket angelägen fråga, och det är en stor och viktig uppgift att vara sjukvårdspolitiker med inriktning på äldrevård.

Återigen kopplar jag till Hökarängens äldrecentral. Jag kommer ihåg från budgetdebatten förra året hur Solnapolitikerna ångade på och frågade: När ska Boel starta äldrecentral i Hökarängen? Det oroar mig att Boel inte har fått något svar. Tänker Moderaterna lägga ned den, om de skulle vinna valet? Det vet vi inte. Men jag vet att de inte kommer att vinna valet.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga en sak om alliansen. Jag pluggade latin när jag gick i skolan i Spanien, och för mig är allians när man förenar sig och vill göra någonting –

företag eller personer – och tillför lika mycket i form av kompetens, pengar och så vidare. Här finns tre partier som tillför olika saker och lika mycket pengar – eller lika lite pengar, skulle man kanske säga. Men en sak har de gemensamt: Med mindre pengar vill de göra mer än vi i majoriteten. Jag skulle bra gärna vilja ha sådana ekonomer hemma, som med mindre pengar kan köpa mera mjölk! Men med sådana ekonomer finns det risk för att jag skulle få panta sängen.

Bifall till förslaget!

Anförande nr 138

Lars Joakim Lundquist (m): Juan Carlos, jag har också varit och besökt Hökarängen. Där fanns en vision under den förra borgerliga majoriteten om att man skulle ha en integrerad vårdcentral med husläkare och geriatriker, precis på samma sätt som vi skapade på Gärdet. Det fanns två geriatriker på Gärdets husläkarmottagning, som skötte äldre patienter och patienter boende hemma.

Vad hände? Jo, den majoritet som sitter nu sade upp de två geriatrikerna som jobbade på husläkarmottagningen på Gärdet och flyttade dem till Sabbatsberg. Två år senare ska man utreda en äldrevårdscentral på Gärdet. Det måste ändå finnas någon sorts linje i den politik ni driver – att riva ned för att sedan bygga upp!

Som Birgitta har sagt tidigare tror vi inte på renodlade äldrevårdscentraler. Därför vill jag inledningsvis instämma i Birgitta Rydbergs justerade yrkande på att-sats nummer 78, för vi vill ha integrerade vårdcentraler med både husläkarkompetens och geriatrisk kompetens i de områden där det finns en efterfrågan på detta.

Sedan vänder jag mig till Inger. Jag skulle vilja kommentera att-sats nummer 32 i ert förslag respektive 75 i vårt. I er text har ni skrivit: Förebyggande hälsosamtal för äldre där hälsotillstånd och levnadsvillkor går igenom prövas i projektform under 2006. Vi sade redan förra året att vi vill att alla 75 år och äldre ska erbjudas hälsovårdskontroller eller hälsosamtal. Så lägger ni ett yrkande i att-sats 32, där det står att ett antal projekt genomförs med hälsokontroll och hälsosamtal för personer över 75 år.

Inger, i ditt anförande säger du att alla ska erbjudas hälsosamtal. Då är frågan: Vad är det för att-sats som du yrkar bifall till? Är det oppositionens, där vi vill att alla ska erbjudas detta, eller är det så att du yrkar bifall till en annan text till den reviderade att-sats som har nummer 32? Du får lov att bestämma dig för vad du vill!

Det här är inget nytt, hälsosamtal har pågått under många år på Kungsholmen i gamla Kungsholmsprojekten under en mycket känd husläkare, Anna-Lisa Melin, som sedan disputerade på detta, och sedan kördes ett projekt med fyra kommuner inklusive Kungsholmen. Det finns alltså väldigt mycket material att läsa in sig på för att få i gång det här snabbt.

Jag hoppas att Inger nu justerar sitt eget yrkande 32 till att stämma överens med vad hon sade i talarstolen för en stund sedan.

Man blir så glad när man hör Brit Rundberg säga att det är någon annans fel att det här hände ute på Brommageriatriken. Så har det alltid varit, allt är någon annans fel – ”nånannanismen” lär den kallas nu för tiden.

Utan att gå igenom hela den historien vill jag ändå säga att vårt alternativ till en upphandling av geriatrisk vård är att i stället införa en kundvalsmodell, där pengarna följer patienten liknande de kundvalsmodeller som redan finns inom till exempel skolan. Varför ska man få välja skola för sina barn men inte geriatrisk vård för sina föräldrar – var finns logiken?

Den rödgröna landstingsmajoriteten i Stockholms läns landsting, men även den socialdemokratiska regeringen, brukar inte sällan framhålla personalkooperativ framför andra privata vårdgivare. Det gäller även Vänstern och Miljöpartiet. Men när man har chansen i majoritet att verkligen se till att det här personalkooperativet – som till 90 procent består av kvinnor, förebilder för många barn, kvinnor som är företagare – ja, då sopar man ut dem!

Jag är helt övertygad om att ni skulle kunna förlänga avtalet, för det gör ni ju på många andra ställen i HSU. Det finns ingen rät linje eller röd tråd, eller vad det nu är för tråd ni har, som säger att vi alltid upphandlar, utan ni förlänger avtal på löpande band när det passar. Men här gav man sig på personal som hade tagit upp en verksamhet som befann sig nere i stövelskaften när ni satt i majoritet förra gången och byggt upp den under ett antal år. Nu slänger ni bara ut dem. De tycker att detta är stöld, och jag håller med dem.

Får jag ändå säga att mitt engagemang för Brommageriatriken är ett engagemang för Brommageriatriken AB och dess patienter, anhöriga och anställda, inte mot Stockholms Sjukhem, som är en erkänt duktig och välrenommerad vårdentreprenör. Det tycker jag är viktigt att påpeka.

Låt mig så avslutningsvis säga att i den här upphandlingen som berör geriatriken lägger SLSO, landstingets egen vårdproducent, ett eget anbud på Nackageriatriken. Priset var 50 procent högre än vad Nackageriatriken erbjöd och kvaliteten endast 40 procent. Detta tycker jag säger mycket om att vi borde se till att landstingets egen verksamhet konkurrensutsätts, i stället för riva upp väl fungerande personalkooperativa företag.

Anförande nr 139

J u a n C a r l o s C e b r i a n (s): Jag vet inte om du inte hörde vad jag sade, men jag sade inte att det skulle bli mängder av äldrecentraler i Stockholms län. Jag har tagit Hökarängen som ett exempel, som har spridit sig till Solna, till Bromma, till Vällingby och möjligen till andra ställen om det behövs. Vad som behövs är geriatrisk kompetens i närsjukvården, och det är en fråga som vi jobbar ständigt med.

Den andra saken som jag skulle vilja ha svar på är denna. Här ser man den klara skillnaden mot att lova och inte ha pengar. Oppositionen lovar att alla 75-åringar i hela

länet ska få förebyggande hälsosamtal. De anvisar inga pengar i budget speciellt till det. Vi säger att vi vill starta nio tio konkreta projekt, och vi anvisar 2 ½ miljoner.

Som sagt: Bifall!

Anförande nr 140

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Till det senast sagda är frågan: Gäller det talade ordet Inger har sagt, eller gäller det Juan Carlos har sagt nu? Det måste vi få veta innan vi går fram till beslut på den här att-satsen.

Det står ju att införa nya äldrevårdscentraler i samverkan med ett antal kommuner, och i era papper har vi läst att det är geriatriker som ska vara där ute. Nu är det så att Hökarängen har en geriatriker och en allmänläkare, och man har bytt läkare under resans gång på 2 ½ år, så kontinuiteten är inte så väldigt stark.

Kan vi komma överens om detta är det väl i så fall bra att ni ändrar era texter och säger: Vi vill ha äldrevårdscentraler som ser ut som en husläkarmottagning med geriatriker. Men det är ju inte det ni har sagt. Ni får allt bestämma er för vilken linje ni ska ha i den här typen av frågor!

Det ni gjorde i Hökarängen var att slänga ut en farlig massa andra patienter som var listade där, som fick gå och lista sig någon annanstans. Där är bara äldre personer välkomna. Det är 950 listade patienter på två läkare. Så många centraler med 475 patienter per läkare lär inte ens ni med er budget ha råd att genomföra under de närmaste åren!

Anförande nr 141

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ordförande, landstingsledamöter! Jag tänkte byta perspektiv lite grann, även om det fortfarande handlar om omsorg om människor i vården, och prata om rehabilitering. Det tycker jag inte att vi har gjort så mycket här i dag.

Rehabiliteringsområdet är ett komplicerat och brett område, som hittills inte har haft så många starka företrädare inom den medicinska professionen. Inom majoriteten arbetar vi därför aktivt för att försöka lyfta rehabiliteringsmedicinens och tvärprofessionella gruppens ställningstaganden kring rehabilitering.

Rehabiliteringsmedicinen är en enskild specialitet sedan 40 år tillbaka och omfattar tre huvudområden: rehabilitering vid neurologiska skador och sjukdomar, främst inom områdena hjärnskador och ryggmärgsskador, rehabilitering vid långvariga, icke maligna smärttillstånd, främst från rörelseapparaten, och så vuxenhabilitering, som vänder sig till vuxna med medfödda eller tidigt förvärvade funktionshinder, främst rörelsehinder.

Arbetet bedrivs i tvärfackliga team där insatser från läkare, sjukvårdspersonal, arbetsterapeuter, kuratorer, logopedier och sjukgymnaster samordnas och integreras.

Målet är att patienter och anhöriga ska få bästa möjliga hjälp och att patienterna ska uppnå bästa möjliga funktion och livskvalitet. Hjälpens erbjuds vuxna från 16 till 65 år.

Inom det medicinska programarbetet kommer nu rehabiliteringsmedicinens ställning som eget programområde att belysas. Vi har år efter år försökt att lyfta fram det här området, men det har varit lite svårt. Nu är en fokusrapport på gång, men den är något försenad. Vi har också fått en ny grupp inom det medicinska programarbetet som heter Tvärprofessionella gruppen. Den har också lyft fram det här området, vilket vi tycker är väldigt bra.

Vi räknar med att detta kommer att bidra till att sätta fokus på hur viktig rehabiliteringen är för att vårdkedjan ska fungera. Som medborgarföreträdare har vi ett ansvar att stötta en sådan kunskapsutveckling inom området.

När nu den nationella vårdgarantin återinförs kommer den att gälla alla medicinskt motiverade behandlingar, likaså rehabilitering liksom behandlingar inom neuropsykiatri. Det är bra att också oppositionspartierna har tryckt på dessa behov. Det är ett område med behovsgrupper som behöver politisk uppmärksamhet och ett uthålligt politiskt stöd för att kunna utvecklas.

Hur rehabiliteringen och rehabiliteringsfrågorna utvecklas handlar i grunden om värderingar inom professionen. Att ändra värderingar brukar ta ganska lång tid, men jag upplever ändå att vi är på rätt väg. Alltför insett att rätt insatta rehabiliteringsinsatser ökar människors livskvalitet och ökar möjligheten att hålla sig frisk och i god funktion längre.

Rehabilitering måste också utvecklas för att möta de galopperande sjukskrivnings-talen. De områden som är viktigast i det sammanhanget är smärta i rörelseorganen och psykisk ohälsa. Båda dessa områden måste belysas så att man i möjligaste mån kan åtgärda orsakerna. Den hälsofrämjande och förebyggande ansatsen är grundläggande. Det finns goda exempel från många arbetsplatser, och dem ska vi lära av.

Vi har också infört en rehabiliteringsgaranti tillsammans med Försäkringskassan, kring arbetslivsinriktad rehabilitering, främst för dessa grupper. Vi hoppas att Försäkringskassan ska bli lite aktivare när det gäller att använda den, så att den kan utvecklas gemensamt på ett bra sätt.

På området smärta pågår ett utvecklingsarbete, och en fokusrapport är under avslutande. Därefter följer ett behov av en hel serie regionala vårdprogram, för smärta är ett komplext område, där det i dag finns 16 olika grupper som arbetar. Det är intressant att det sker en sådan bra utveckling. Kunskapsammansättningarna kommer också att vara viktiga för att kunna förebygga smärta.

Psykisk ohälsa är ett annat område som vi samlar mer kunskap om. Det handlar om att analysera orsakerna i en helhet där man ser till både psykosociala och medicinska faktorer. Man behöver också se över rehabiliteringen både inom psykiatri och i äldreården. Rehabilitering behövs faktiskt på väldigt många ställen i hälso- och

sjukvårdsorganisationen. Även stressfrågorna, som just nu är mycket aktuella, måste hanteras utifrån en helhet. Där är rehabilitering oerhört viktig. Kroppen stressas både av psykologiska och biologiska faktorer, och i detta måste även miljöexponeringar beaktas.

Slutligen vill jag säga några ord om barn och rehabilitering. Jag nämnde tidigare att vi nu inrättat ett rehabiliteringsteam för barn med förvärvade hjärnskador. Det är ganska unikt. I Skåne startar man nu ett liknande projekt med 2 miljoner kronor. Vi skjuter till 7 miljoner. Det handlar om skolinriktad rehabilitering, där hjärnskadan kan ha uppstått till exempel genom infektion, något trauma eller vid behandling av cancer.

Man trodde tidigare att barn nära nog kunde rehabilitera sig själva. Man menade att de har så gott läckkött att de kan ta igen utvecklingen eftersom de är så små och utvecklingsbara. Men det är inte så. Barn behöver också rehabilitering. Det tar tid att läka även efter svåra sjukdomar eller skador. Man behöver hjälp för att komma tillbaka till ett aktivt liv. Det kan handla till exempel om minnesproblem eller om koncentrationssvårigheter, om inlärningssvårigheter, om nedsatt språk- eller kommunikationsförmåga, om nedsatt social förmåga, om beteendeförändringar eller motoriska funktionsnedsättningar som kommer till efter sådana här upplevelser. Det är väldigt viktigt att denna rehabilitering kommer till stånd. Vi är mycket glada för att den ska genomföras.

Anförande nr 142

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige och Lars-Joakim! Såvitt jag vet finns det bara ett yrkande, och det är det yrkande som finns utdelat på bordet. I mitt anförande nämnde jag inte ens ordet ”alla”; jag talade om hälsosamtal för äldre från 75 år. Det är väl ett svar på din fråga.

Lars-Joakim och andra moderater säger att ni inte vill ha vårt koncept när det gäller äldrevårdscentraler. Jag undrar: Är ni överens med Guståv i Solna om det? Nästa år startar vi en äldrevårdscentral där tillsammans med Solna kommun. Tänker ni ändra inriktning på det, och är ni i så fall överens med Guståv om detta?

Jag måste också kommentera det som har sagts om Brommageriatriken. Det känns feigt av ett parti som vill ha konkurrensutsättning när ni hanterat Brommageriatriken på det sätt som ni har gjort. När ni ser att resultatet inte blir som ni vill går ni emot beslutet. Ni ville ju också upphandla, fast ni ville göra det med ett annat innehåll.

Det är lite märkligt att jag måste berätta för konkurrensivrarna vad som faktiskt gäller. Personalkooperativ omfattas också av lagen om offentlig upphandling. Visst kan vi ha visioner – både ni moderater och vi socialdemokrater – om en eventuell förändring i lagen. Men i dag gäller lagen som den är, och då omfattar den också personalkooperativ.

Det finns en röd tråd i beslutet om direktupphandlingar som ni själva har ställt upp på. I vår hantering av frågan ställer vi lagen om offentlig upphandling kontra hälso- och

sjukvårdslagen. Man ska kunna erbjuda medborgarna en fast kontakt i primärvården. Det gick inte riktigt att använda det argumentet i den här upphandlingen.

Anförande nr 143

Lars-Joakim Lundquist (m): Ordförande, fullmäktige! Jag undrar om det skulle gå att få fram protokollet från sammanträdet i dag innan det har justerats och ni har gått in och ändrat i dem – så att vi kan få svart på vitt på vad Inger Ros har sagt. Jag satt och skrev ned när hon pratade. Men nu vet vi alltså att det inte var riktigt så hon sade i morse. Juan Carlos läste upp er att-sats. Det var ett tydliggörande, men jag tror ändå att jag skrev ned rätt.

Vi ville i grund och botten inte ha någon upphandling. Vi ville ha en modell för eget val av geriatrik, vilket innebär att de som vill etablera sig med geriatrisk vård i Stockholms läns landsting, till exempel Stockholms Sjukhem, skulle kunna ansöka och få en licens, bli licensierade av landstinget och få starta geriatrisk vård. Då väljer kunden, patienten, själv var man vill bli vårdad.

Se hur det gick med Nackageriatriken. Den var väldigt populär. Den var så populär att den tog patienter från innerstaden och från den landstingsdrivna geriatriken. Därför satte ni ett tak. De fick säga upp ungefär 50 personer på Nackageriatriken därför att det inte stämde med er modell: Det skulle inte vara kundval utan i stället områdesansvar. Den diskussionen hade vi för tre år sedan.

I samband med upphandlingsbeslutet i våras – i april eller i maj tror jag det var – sade vi att vi tyckte att *hela* geriatriken skulle upphandlas, inklusive Stockholms-geriatriken, Dalen och alla de andra, för vi vet ju att de är dyrare. Jag har under tre år i HSU försökt få fram uppgifter om hur mycket Stockholmsgeriatriken på Sabbatsberg och S:t Görans kostar, men jag har ännu inte fått någon siffra. Det vi vet, och vilket jag också har informerat fullmäktige om, är att efter första året med Brommageriatriken och Stockholmsgeriatriken, med transparenta avtal, gjorde Brommageriatriken ett överskott på 3 miljoner kronor medan Stockholms-geriatriken gjorde ett underskott på 30 miljoner. Detta vill man inte visa.

Om man ska göra en upphandling ska man handla upp alltihop, inte bara välja ut de entreprenaddrivna. Jag vet att en upphandling gäller även personalkooperativ. Men jag tror att den här frågan hade kunnat lösas. Det finns ingen röd tråd från majoritetens sida i fråga om upphandling eller direktavtal.

Anförande nr 144

Gunilla Thorsson (fp): Ordförande, ledamöter! Jag tycker att mycket av det som Lena-Maj Anding sade om rehabilitering var väldigt positivt. Folkpartiet har alltid sett rehabilitering som en viktig del av sjukvården. Jag är därför mycket glad över att alliansens gemensamma förslag om att införa en rehabiliteringspeng verkligen ökar valfriheten för patienter som är i behov av rehabilitering. Likaså är jag glad över förslaget om att införa vårdgaranti även inom psykiatri och till neuropsykiatriska utredningar. Det är något som vi har väntat på länge. Dessa patienter är i stort behov av det.

När det gäller rehabilitering är det mycket viktigt med fungerande vårdkedjor, eller "vårdflätor" som det nya begreppet lyder. Tyvärr möter jag ofta patienter som hamnar utanför, som inte får remiss till rehabilitering eller där remissen inte blir bifallen. Dessa patienter får därför inte det stöd de behöver för återgång till ett så aktivt liv som möjligt efter sin sjukdom eller skada.

Det är viktigt att utnyttja de samarbetspartner som finns utanför landstinget. Det måste dock bli mer rimliga avtalsperioder för att dessa vårdgivare ska våga satsa på sin verksamhet. Med en rehabiliteringspeng skulle den patient som är i behov av rehabilitering kunna välja vårdgivare med en tydlig vårdideologi. Kvaliteten kan då bli en viktig faktor när man gör sitt val.

En annan viktig del i vårdkedjan är hemrehabiliteringen, där den nuvarande majoriteten skryter över att man gjort stora insatser. Den sjukgymnast som i stor utsträckning har bidragit till att de insatserna har utvecklats och som har varit en god organisatör och ambassadör för den här vårdformen går nu i pension. Rykten hörs – jag hoppas att de är falska – om att tjänsten inte kommer att återbesättas efter att hon har slutat. Hur går det då med utvecklingen och samordningen av verksamheten? En så stor satsning kräver verkligen en övergripande struktur för att det ska fungera.

En annan viktig del är de kroniska sjukdomarna. Jag tänker på Parkinson, ms och återverkningarna av stroke. De patienterna får en fortsatt rehabilitering som är återkommande för att de ska kunna behålla sin funktion så länge som möjligt. Det här gäller också sjukdomar som epilepsi, där utbildning är viktig för de patienter som har svår epilepsi. De får också möjlighet att träffa andra i samma situation och diskutera problemen.

Viktigt är också att man ger stöd till de olika handikappförbunden. Ett mycket stort arbete i rehabiliteringen sker genom deras verksamhet. Att få möta andra med liknande problem ger ofta en hjälp att se möjligheter trots handikapp. En stor del av informationen om olika sjukdoms- och handikapptillstånd sker genom dessa förbund. Jag kan till exempel nämna Strokeförbundets stora satsning på information på en interaktiv Internetsida, som ska invigas i januari.

Även i psykiatrin är föreningarna ett stort stöd för patienter och anhöriga. Tyvärr saknas fortfarande tillräckligt med psykologer och kuratorer inom primärvården och inom psykiatrin. Det ger en mycket begränsad möjlighet till behandling med psykoterapi, både när det gäller den nya rehabiliteringssamverkan med Försäkringskassan och när det gäller psykiatris gamla patienter.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets förslag till budget.

Anförande nr 145

Kenneth Sjökvist (s): Fru ordförande! Jag vill tala om hälso- och sjukvården ur ett beredningsperspektiv. Till att börja med skulle jag vilja säga att det känns mycket bra

att kunna stå här i talarstolen eftersom vi, trots det besvärliga ekonomiska läge som vi övertog, har lyckats inte bara sanera ekonomin utan också utvecklat och förbättrat hälso- och sjukvården för invånarna i hela landstinget. Jag tänkte dock i mitt anförande koncentrera mig på mitt eget område, Beredningsområde sydost.

Vi har under den här mandatperioden hittills hunnit med att öppna en ny vårdcentral, ett minimaria i Nacka och invigt ett forsknings- och utvecklings-centrum, Nestor, för äldre, där Tyresö, Haninge, Nynäshamn och Värmdö kommuner är med och delar projektansvaret. Inför 2006 kan vi fortsätta med att, utöver våra satsningar på närsjukhusen i Nacka och Handen, bygga ut närsjukvården i enlighet med 3S-utredningen. I det arbetet kommer Nynäshamn att vara fortsatt prioriterat. Det tiopunktsprogram som vi tidigare har beslutat kommer vi nu gradvis att börja genomföra.

Vidare planerar vi en ny vårdcentral på Sicklaön i Nacka. Där växer som bekant befolkningen. Allt detta är viktiga satsningar som innebär att vi fördelar resurserna jämnare över länets olika delar. Det är helt i enlighet med vår ideologi: Man ska ha en bra vård oavsett var man bor i det här länet.

Vi planerar även för att öppna familjecentraler i Nacka, Värmdö och Nynäshamn, och då i samarbete med respektive kommuner, samt att inrätta barncentrum i närsjukvårdsområdet Haninge, Tyresö, Nynäshamn. Det känns bra att nu vara i ett läge där vi kan fortsätta att trygga barnens framtid och hälsa.

När det gäller äldrevården började vi i Nynäshamn en verksamhet som kallades äldreteam, som omedelbart blev en succé och mycket uppskattat av de äldre. Det byggde vi ut även i Haninge och Tyresö förra året, och nästa år fortsätter vi att bygga ut det även i Värmdö och Nacka. Sedan har vi klarat det i hela vårt beredningsområde.

I Nynäshamn planerar vi även för en öppenvårdsmottagning med geriatrisk kompetens. Inte minst kommer vi att fortsätta att teckna avtal med kommunerna om vårt forsknings- och utvecklingscentrum Nestor. Nu senast är det Södertälje kommun som vill ansluta sig till det projektet. Att utveckla vården och omsorgen om de äldre är en av de stora utmaningarna för framtiden. I Stockholms läns landsting tar vår majoritet ansvar för detta. Därför är de äldre en prioriterad grupp i vår budget för 2006.

Det här var i korthet några exempel på satsningar som den nuvarande majoriteten gör. Det känns också rätt bra att allt detta planerings- och utvecklingsarbete sker i en väl fungerande samverkan med alla våra kommuner i beredningsområdet – utom med Nacka, som inte vill vara med – samt med patient-, handikapp- och anhörigorganisationer. Nu senast manifesterades detta i vår stora samverkansdag, som hölls den 27 oktober och som samlade över 100 deltagare, utställare och föreläsare. Det är så det ska gå till!

Genom att vi tar till vara den kunskap, det engagemang och det intresse som finns hos dem som vården är till för och hos dem som ska utföra vården skapar vi också de rätta

förutsättningarna för framtidens vård. Därmed yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 146

Marie Ljungberg Schött (m): Ordförande, landstingsledamöter! Det finns många frågetecken i den budget som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet nu kommer att besluta om med absolut minsta möjliga majoritet.

Jag var inne och tittade på Vänsterpartiets hemsida. Där står det: "Verksamhet som vård, skola, omsorg (...) ska ägas gemensamt. Nu vill vi att samhället återtar och återreglerar det som ska ägas och drivas gemensamt." Riktigt så uttrycker sig inte Socialdemokraterna och Miljöpartiet, som åtminstone påstår sig vara för privata vårdalternativ, åtminstone i teorin och på papperet. Det verkar vara lite spretiga åsikter. Nu undrar jag: Hur har ni tänkt få ihop det?

Jag tycker att invånarna i länet behöver få veta det. De behöver få veta vilken riktning ni ska ta. Ni måste bekänna färg. Ska den nära vården bedrivas av en flora av företagare, med valfrihet för patienten, konkurrens som leder till hög kvalitet och god tillgänglighet? Eller vill ni vrida tillbaka klockan och återta landstings-drift, återinföra postnummer som grund för vilken läkare patienten tilldelas och införa anslagsfinansiering? Hur ser era planer egentligen ut, och hur ser patienternas möjligheter ut?

Hur ser framtiden ut för de privata företagare som har startat egna företag i vården? De har satsat. Ofta är de kvinnor. Hur ser deras framtid ut? Har ni tänkt på att det allra bästa sättet att förbättra möjligheterna på arbetet för den kvinnliga delen av personalen i vården är att låta dem starta eget?

Tyvärr finns det tydliga tecken på att ni vill återta i landstingsdrift. Det finns mödravårdscentraler som har återgått till landstinget. Det har blivit tuffare villkor för privata husläkarmottagningar. Det senaste jag hörde gällde Söderort, där det nu ska inrättas två nya närakuter, en i Skärholmen och en i Farsta. När vi fick dessa närakuter presenterade för oss framställde man dem som en undermedicin för att ge mångfald, konkurrens, större tillgänglighet och större valfrihet. Det var nästan så vi trodde på det.

I dag finns det en vårdcentral i Skärholmen. Den är landstingsdriven. Den närakut som kommer att inrättas där ska också drivas av landstinget, av samma vårdcentral. Det blir ett sammelsurium.

I Farsta finns det en husläkarmottagning. Den är privat. Dit kommer det en närakut, och den ska drivas av landstinget. Det märkliga är att närakuten i Farsta till ganska stor del ska finansieras genom att de populära jourmottagningarna, som de privata husläkarna har, ska tas bort. Pengarna därifrån ska gå över till landstingsdrift. Som om inte det vore nog väntar man sig dessutom att det ska komma personal från de privata enheterna och jobba på närakuterna.

Jag tycker inte att det finns någon konsekvens. Det här är inte genomtänkt, och det finns ingen rättvisa i detta. Sedan tycker jag att det är fel väg att gå. Enligt tillgänglighetsmätningar ligger fortfarande de privata bättre till. Ser man till arbetstillfredsställelse är situationen fortfarande bättre hos de privata. Vad gäller sjukskrivningar och ohälsa är talen fortfarande lägre bland personalen hos de privata.

I stället för att gå tillbaka till ökad landstingsdrift tycker jag att vi borde ta nästa steg. Det är så självklart. Vi borde bejaka alternativen i vården. Vi borde införa en kundvalsmodell som låter patienten och inte politikerna välja. Då behövs det inga krångliga upphandlingar, och man behöver inte gå några underliga vägar. Det är patienten som väljer alldeles själv.

Låt oss behålla mångfalden och valfriheten. Bifall till den moderata budgeten!

Anförande nr 147

Olov Lindquist (fp): Fru ordförande! Jag tänkte i mitt anförande tala om husläkare men även om äldrefrågor.

Antalet husläkare måste bli större. Det har vi folkpartister sagt många gånger under den här mandatperioden. Inte desto mindre är det sant. Vi har vid otaliga tillfällen påpekat att vi måste sträva efter att nå den nationella planens mål om en husläkare per 1 500 invånare. Detta anser vi ska nås senast 2008, men med det budgetförslag som majoriteten nu har lagt fram ser vi små möjligheter att nå detta mål. Anledningen är, som vi har hört här tidigare, att majoriteten inte satsar på att öka antalet husläkare utan satsningen sker i stället på nya närakuter. Det innebär att ni inte bara struntar i de nationella målen, utan ni struntar också i vad medborgarna i länet tycker.

Flera undersökningar, bland annat den som Birgitta Rydberg redovisade här tidigare, visar nämligen på det faktum att man vill ha en egen husläkare som man har valt själv och som är lätt tillgänglig när man blir sjuk, eller som är lätt att nå i preventivt syfte. Inger Ros sade här tidigare något om forntid och framtid när det gäller husläkare. Men fler husläkare handlar inte om vare sig framtid eller forntid utan om svensk lag.

Med anledning av att ni inte föreslår några fler husläkare vill jag fråga Inger Ros och majoriteten varför ni struntar i riksdagens nationella mål om en utökning av antalet husläkare. Varför struntar ni i svensk lag?

Frågan om antalet husläkare och utbyggnad av husläkarsystemet är starkt förknippad med mitt andra huvudområde i detta anförande, nämligen de äldre. De äldre är nog den grupp i befolkningen som har allra störst behov av en fast läkarkontakt. Därför är en ökning av antalet husläkare mycket bra för de äldre. Men erfarenheter från bland annat Danmark visar att de äldres sjukdomar kan förebyggas genom hembesök. Därför är det bra att majoriteten nu föreslår sådana för äldre över 75 år. Men varför ska det ske i projektform och, såvitt jag förstår, endast i vissa kommuner? Folkpartiet anser, liksom för övrigt de andra borgerliga partierna, att förebyggande hembesök för äldre över 75 år ska gälla för alla.

För några landstingsmöten sedan ställde jag en interpellation till Inger Ros om att öka antalet demensutredningar från 2 500 till 5 000 per år. Inger konstaterade att det hela var en budgetfråga, och jag kan nu konstatera att såvitt jag kan se finns ingen sådan ökning med i ert budgetförslag. Därför vill jag fråga Inger Ros och den övriga majoriteten: Tycker ni inte att frågan om demens är så viktig? Är det därför ökningen

har fått bortprioriteras, eller finns det någon annan anledning till att antalet demensutredningar inte utökas enligt ert förslag.

I en budgetdebatt som denna kan jag inte låta bli att säga något om Södertälje sjukhus. På något sätt känns det som om majoriteten har bytt taktik när det gäller Södertälje sjukhus. Nu verkar taktiken gå ut på att angripa sjukhuset inifrån. Det finns fortfarande efterverkningar av den gamla besparingen om 50 miljoner kronor, men det verkar också finnas en ovilja från majoriteten att styra över beställningar från andra sjukhus till Södertälje.

Vi har fått rapporter, bland annat i sjukvårdsberedning sydväst, om att sjukhuset inte klarar sin ekonomi. Samtidigt har man sagt att sjukhuset ska överta verksamhet från andra sjukhus. Därför är min fråga till Inger Ros och den övriga majoriteten: Tycker ni att ni har gjort tillräckligt för att få över verksamhet till Södertälje sjukhus, eller om ni tycker att ni kan göra mer?

Flera gånger har man här i talarstolen sagt att vi i oppositionen inte pratar så mycket om jämställdhet och hbt och att vi inte skriver så mycket om det. När man skriver en oppositionsbudget gör man det utifrån majoritetsförslaget och opponerar på de punkter där man tycker att det är fel. Anledningen till att det inte står så mycket om de här frågorna får ni väl tolka som att vi håller med er i de frågorna. Något bra skriver väl också ni, trots allt. Ändå yrkar jag nu bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 148

Janet Mackegård (s): Ordförande, fullmäktige! Mycket av det som jag hade tänkt säga när jag begärde ordet har redan blivit sagt, så jag ska hålla mig till några lokala bilder från det sjukvårdsområde där jag finns.

I början av den här mandatperioden kunde vi klart se att Västerort var underdimensionerat för att kunna tillgodose medborgarnas behov av vård när vi jämförde med andra delar av Stockholm. Majoriteten i dag vill ha en jämlik vård. Det ska vara samma rätt till vård om man bor i Rinkeby, Smedshagen, Tensta eller Bromma. Under denna period har därför majoriteten s, v och mp bland annat satsat på närsjukvård och tillgänglighet. För Västerort innebär det bland annat två närakuter med öppet 8-22 alla dagar, närsjukvårdscentrum vid Brommaplan, med specialiteter, och i Rinkeby, där närsjukhuset fanns. Där finns också tillgång till specialister. Vi har fått fler läkarteam. Även om oppositionen påstår att det inte satsas på läkarteam har vi fått en hel del sådana till Västerort. Vi har också fått det som vi har talat om tidigare, nämligen tillgång till psykosociala team. Söderberga vårdcentral har öppnats, och många vårdcentraler har kvällsöppet vissa dagar. Det betyder väldigt mycket för dem som bor i Västerort.

Om olyckan skulle vara framme och ni som är i opposition i dag skulle vinna valet har jag och flera med mig under debattens gång fått veta er syn på närakuterna och det som i dag uppskattas av medborgarna. Vad det skulle betyda för Västerort kan vi gissa med utgångspunkt i det vi har lärt av historien.

En översyn av närsjukvården i Vällingby pågår. Även där vill vi skapa ett närsjukvårdscentrum i samverkan med alla de specialiteter och entreprenörer som finns där – allt för att patienten ska stå i centrum. Man ska få vård nära där man bor, och det ska bli bättre tillgänglighet. Mycket sker i samverkan med stadsdels-nämnderna, inte minst när det gäller utvecklingen av ungdomsmottagningar, barnavårdscentraler och familjecentraler. Vi ser detta som ett viktigt förebyggande arbete.

De äldre har stått och står i centrum. Ibland låter det på oppositionen som om vi inte lyssnar på medborgarna. Jag måste säga att när det gäller frågan om äldreomsorgscentraler har det varit väldigt mycket diskussion med äldre i Västerorts-området. Och det finns olika uppfattningar. Är man pigg och kry tycker man att det räcker att gå till vårdcentralen, men när krafterna inte räcker till längre vill man att det ska finnas en äldrecentral. Det har vi tagit fasta på. I Hässelby planeras, i samverkan med stadsdelen, ett äldrecentrum, som har fått namnet Hässelgården. Där kommer det bland annat att finnas en äldrecentral. Valfriheten gäller självklart – allt för att göra det bättre för de äldre.

Vi har redan genomfört eller kommer att genomföra det som oppositionen har tagit med i sina budgettexter. Det gäller till exempel jourläkarbilar, direktintag i geriatriken, akutteam för äldre och stroteteam, som inte längre ska finnas enbart i innerstaden enligt Östermalmsmodellen, utan det kommer nu också att finnas i Västerort.

Jämlig vård är viktig. Moderaterna har i sin budget skrivit: ”Sjukvård för systemet eller människan?” Jag tycker att ni gott kan fortsätta och fråga er det. Era ledord är valfrihet och konkurrens, vilket vi kan läsa i er text. Jag tycker att det ger svaret på frågan vad er vård är till för.

Vi tror på människorna. Jag, som finns i en sjukvårdsberedning, kan jämföra sjukvårdsberedningens arbetssätt med att sitta i en sjukvårdsstyrelse. Jag vågar påstå att medborgarnas behov lyfts fram på ett helt annat sätt än tidigare. Det har också gett resultat genom det budgetdirektiv som vi arbetar fram och lyfter upp till hälso- och sjukvårdsutskottet. Medborgarnas behov kan fångas upp och uttryckas utan att man behöver ha en egen budget.

Vi fortsätter att arbeta utifrån att vi har valfrihet. Vi sätter patienten i centrum. Vi arbetar för en jämlig och jämställd vård efter behov, nära människorna. Och vi vill fortsätta att ha en solidariskt finansierad och demokratiskt styrd vård.

Anförande nr 149

Esabelle Reshdouni (mp): Ordförande, fullmäktige! I kampen mot den livsstilsrelaterade ohälsan måste åtgärder sättas in på olika nivåer. Där har det förebyggande arbetet en viktig roll. För en långsiktig och hållbar hälso- och sjukvård måste läkemedelsförskrivningarna vid livsstilsrelaterade sjukdomar minska rejält. Patienterna måste få bättre hjälp och stöd för att ändra sina kost- och motionsvanor.

För oss i Miljöpartiet är det viktigt att se till hela människan, att angripa orsakerna och inte bara behandla symtomen. Därför måste varje människa få stöd så att han eller hon själv kan ta ansvar för sin hälsa, bland annat genom att få hjälp att bryta ohälsosamma livsmönster. Vi måste utveckla hälsofrämjande verktyg och få en helhetssyn.

Vi har i dag ett mångkulturellt samhälle, och det krävs en mångfald av vägar till hälsa som en grund i det förebyggande hälsoarbetet. Varje människas väg till hälsa måste utgå från individens val och de möjligheter som finns lokalt. Utvecklingen av hälsotorg i samarbete med Apoteket AB och andra samarbetspartner är viktiga verktyg för individens eget ansvar och deltagande.

I en studie gjord av Centrum för allmänmedicin, Livsstilsenheten, framkom att intresset för folkhälsoarbete och livsstilsfrågor är stort i vårt landsting. 157 av länets 170 vårdcentralschefer valde att delta i en kartläggning av utbudet av folkhälsofrämjande insatser. Studien visar att vår personal ser det hälsofrämjande arbetet som viktigt men att det ändå får stå tillbaka i det sjukvårdande och patientinriktade arbetet.

Behovet av en mer systematisk utveckling kring fysisk aktivitet på recept blir påtagligt när endast 38 procent av verksamhetscheferna i Stockholms läns landsting uppger att de förskriver fysisk aktivitet på recept. De goda resultat som har kommit fram i forskningsrapporten och vikten av rörelse måste tas till vara och utvecklas efter lokala förutsättningar, så att fler får del av den möjligheten. Vi i Miljöpartiet är därför mycket glada över att i denna budget kunna öka satsningen på fysisk aktivitet på recept i närsjukvården.

Anförande nr 150

Kenneth Sjökvist (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag måste rikta en fråga till Olov Lindquist och Folkpartiet, som jag tycker intar en fullständigt obegriplig hållning till närakuterna.

Närakuten vid Nacka närsjukhus var en av de första närakuterna i det här landstinget. Det beslutet togs i dåvarande Sös och i fullständig enighet. Avsikten med närakuten är inte att konkurrera med de av Folkpartiet så omhuldade vårdcentralerna. Avsikten är i stället att styra strömmarna från akutsjukhusens mottagningar till närakuterna.

De första mätningarna som gjordes efter att närakuten i Nacka hade öppnat visade att 20 procent av invånarna i Nacka och Värmdö gick till Nacka närakut i stället för till Södersjukhusets akutmottagning. Den här verksamheten är numera oerhört populär och omtyckt, främst bland Nacka- och Värmdöborna, men också i viss mån av Tyresöborna. Skulle något parti fatta beslut om att lägga ned denna verksamhet kommer det att bli revolution därute.

Min fråga till Folkpartiet är: Är det så att ni vill lägga ned den här verksamheten? I så fall tycker jag att väljarna bör få reda på det, och då ska vi gärna hjälpa till att föra ut det budskapet också.

Anförande nr 151

Monica Karlsson (kd): Ordförande! Jag vill bara påminna dig, Kenneth om att beslutet om närakut absolut inte togs i enighet. Jag har två A4-sidor med en skrivelse från dig som jag kan ta med och visa upp för att friska upp ditt minne. Jag har inte glömt det.

Jag vill också passa på att tacka dig för att du genomförde de beslut som vi tog förra mandatperioden om äldreteam, vårdcentral, privat vårdcentral i Sickla, minimaria och Nestor.

Anförande nr 152

Andres Käärik (fp): Självklart ska vi inte stänga närakuten vid Nacka närsjukhus.

Däremot har vi sagt att de närakuter som har inrättats och som utgör en direkt konkurrens till fungerande vårdcentraler och husläkarverksamhet inte ska vara kvar. En sådan finns på Sabbatsberg. Där tar man husläkarna från fungerande kvartersakuter, bort från deras egna patienter, och låter dem sitta på en närakut som ingen vill besöka. Sådant ska vi inte ha och slösa pengar på.

Det finns både bra och dåliga idéer om hur man kan fungera på en närakut. En strålande idé, som har blivit något av en riksläkare för Vårdförbundet, är Liljeholmens vårdcentral, där man faktiskt tar in olika specialister med olika kompetens – inte bara allmänmedicin – i en verksamhet som drivs i vårdcentralens regi. Man kompletterar den egna kompetensen. Det är en strålande verksamhet, och den är fantastiskt billig för medborgarna och för landstinget, som Birgitta Rydberg har visat här.

Sedan finns det andra, där man bara byter skylt, som man nu ska göra med ett läkarhus i Farsta. Det är samma läkare, samma patienter och samma åtagande – men man låtsas att det är något nytt som man gör. Det är klart att vi inte är för en sådan reform.

Det finns alltså olika typer av närakuter. De dåliga ska vi inte ha kvar, och det ska framför allt inte inrättas några nya som konkurrerar med fungerande vårdcentraler och husläkarverksamhet.

Anförande nr 153

Mirjam Bengtsson (kd): Ordförande, fullmäktige! Grunden för all vård borde vara det förebyggande arbetet. Vi är alla olika, lever olika och befinner oss i olika skeden i våra liv. Alla dessa olikheter präglar oss och påverkar också vår hälsa eller brist på hälsa.

Den psykiska ohälsan har på ett oroväckande sätt ökat. Unga, speciellt kvinnor, mår sämre då arbetsliv och en tuffare arbetsmarknad är en av orsakerna, när krav och förväntningar blir för stora. För att minska lidandet och få resurser att räckta till är stödinsatser i ett tidigt skede viktigt.

Vi vet att stöd som ges för att stärka familjen, speciellt under barnets första år, i synnerhet om någon i familjen sviktar, har stor betydelse för att minska problemen senare. Att uppmärksamma barn som far illa eller lever i riskzon är en viktig förebyggande åtgärd. För mödra- och barnhälsovården, som redan identifierat problemen, borde därför samarbetet mellan kommuner och landsting i ännu högre grad underlättas. Kringresurser i form av psykolog, familjerådgivning och kurativt stöd bör prioriteras. Man måste också vara öppen för att frivilliga organisationers stöd utvecklas och tas till vara. Vi menar som kristdemokrater att det här finns en outnyttjad samarbetspartner.

I vårt landsting är anonymiteten och bristen på familjenätverk ibland stor, varför ett professionellt stöd kan vara en kompensation. Jag vill mena att det inte kan vara en klok politik att exempelvis säga upp avtal med kurator på en ungdoms-mottagning, i synnerhet inte då vi vet att den psykiska ohälsan bland unga ökar.

När det gäller sviktande psykisk hälsa hos föräldrar måste hänsyn alltid tas till hur det påverkar omvårdnadsförmågan, så att barnens behov alltid tillgodoses. Att se graviditet, förlossning och eftervård är trygghetsskapande. Stöd till blivande och nyblivna föräldrar är för oss kristdemokrater en självklar prioritering. Konkret kan det innebära att man kan få stanna på BB tre dygn eller mer vid behov och inte som i dag förutsättas gå hem efter några timmar för att allt varit okomplicerat.

Mycket av hälso- och sjukvård har utgått från att vi alla är lika snarare än en helhetssyn på oss människor som olika. Kristdemokraterna vill utforma en politik där behoven är avgörande och en helhetssyn präglar besluten. Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 154

Fredrik Kronberg (m): Ordförande! Jag tycker inte att vi kan avsluta debatten om sjukvården utan att se lite grann på de yrkandesamlingar som vi har fått.

Jag konstaterar att vi, såvitt jag vet för första gången i historien, har fått en andra omgång med yrkanden. Det kan man tolka på ett av två sätt. Antingen har majoriteten bestämt sig för att göra en självständig vidareprövning av sina yrkanden. Man har konstaterat att det saknas lite grann, därför har man lagt till en del och sedan lagt fram det. Eller så kan man tänka sig att det är ett desperat motande av oppositionens förslag, eftersom man har insett att en hel del av dessa har politisk relevans.

Vilket av dessa båda alternativ som är sant skulle jag vilja pröva. Som exempel tar jag punkt 129. Där yrkar vi från Moderaterna, Folkpartiet och kd att Hjälpmedel syd ska upphandlas. Som sades tidigare i debatten av Filippa Reinfeldt handlar det om stora besparingar som man kan göra. Det är alltså ett viktigt förslag.

Mot detta yrkande stod förut ett avslag. Nu har det ändrats till att ”verksamheten vid Hjälpmedelscentral syd ska följas och frågan om upphandling prövas för

ställningstagande under 2006". Detta står alltså s, v och mp bakom enligt den text som har delats ut.

För att pröva om detta är ett seriöst förslag eller bara en taktisk grej kan man ställa frågan till Vänsterpartiets Håkan Jörnehed, som visserligen inte har mycket talartid kvar, men det skulle räcka med ett ja eller nej som svar på frågan: Står du verkligen bakom förslaget om att seriöst pröva en upphandling enligt den text som jag citerade?

Anförande nr 155

Håkan Jörnehed (v): Ja.

Anförande nr 156

Christer G. Wennerholm (m): Ordförande! Jag skulle nu vilja använda några minuter för att ge Inger Ros en chans att förbereda ett svar på en fråga.

Sedan vi i morse diskuterade revisorernas höstrapport har det kommit ett beslut med anledning av Socialstyrelsens besök på Karolinska universitetssjukhuset. Det är daterat 2005-11-22. Jag skulle vara mycket intresserad av att höra vad sjukvårdslandstingsrådet drar för slutsats av det beslut som har blivit resultatet av Socialstyrelsens granskning av Karolinska universitetssjukhuset.

Vad man kan utläsa ur dokumentationen är ju – för att hjälpa Inger Ros lite på traven – är att de tycker att det brister i konsekvensanalys när det gäller samman-slagningen och att man inte har gett dem som jobbar på sjukhuset ordentliga redskap för att klara patientsäkerheten. Dessutom avser Socialstyrelsen att i sin tillsynsverksamhet fortlöpande följa upp och stödja arbetet med kvalitet och patientsäkerhet inom Karolinska universitetssjukhuset.

Drar sjukvårdslandstingsrådet några slutsatser av detta beslut?

Anförande nr 157

Lena-Maj Anding (mp): Ordförande, ledamöter! En god tand- och munhälsa är avgörande för en människas totala hälsa. Genom hälsofrämjande, förebyggande och behandlande insatser – i den ordningen – vill majoriteten förbättra människors mun- och tandhälsa. Därför satsar vi mycket på detta i samverkan med kommunerna.

Karies tenderar nu återigen att öka, särskilt i de socialt utsatta områdena. Där är skillnaderna i tandhälsa stora. Vi vet att det ökade läskdrickandet är den enskilt största orsaken till karies. Men våra åtgärder har effekt, och vi når alltfler med aktiva åtgärder. Att ta bort denna prioritering, som Moderaterna gör i sin budget, skulle lämna många fler barn och ungdomar utan tillräckliga insatser och ge ännu sämre tandhälsa för dessa grupper. För barn och ungdomar fortsätter därför stödet och de förebyggande insatserna med fluorsköljning och lackning, intensifierad information till föräldrar på barnvårdscentraler, och fortsatt uppföljning av behovstillägget genomförs.

Uppsökande tandvård med så kallad munhälsobedömning görs, och fler äldre med stora omvårdnadsbehov kommer att kunna få rätt till tandvård enligt hälso- och sjukvårdens taxa. Landstinget ansvarar för barn- och ungdomstandvård, tandvård för äldre och för människor med funktionshinder och sjukdomar, men landstinget ansvarar inte för vuxentandvård. Vuxentandvården är en riksfråga där majoriteten för närvarande för diskussioner om innehållet i en kommande tandvårdsreform.

Folktandvården är ett landstingsägt bolag som erbjuder tandvård för alla åldrar och förenar affärsmässighet med ett samhällsansvar. Trots detta upplever många att Folktandvårdens priser är höga. Privattandvårdens priser kan i vissa fall vara ännu högre. Detta måste ändras. Vi ser nu flera alternativ bryta in på marknaden.

Folktandvårdens samhällsansvar innebär att man inte kan säga nej till någon patient. Man har ett så kallat sistahandsansvar. Det har inte privatpraktiserande tandläkare. Utöver detta har landstinget rätt att starta projekt för att bedöma nya insatser. Under 2006 kommer ett tvärprofessionellt team att starta för att hjälpa och stödja människor som har ohälsa av dentala material och komplexa sjukdoms-symtom. Teamet ska bestå av intresserade läkare, tandläkare och annan kompetens i ett nätverk för kunskapsuppbyggnad och utvärdering.

Folkpartiet nämner i sitt förslag abonnemangstandvården som något man vill utveckla för att begränsa tandvårdskostnaderna och stimulera till förebyggande insatser. Ett utredningsuppdrag har lagts fram av majoriteten. Det kommer att redovisas under året. Systemet fungerar dessvärre sämre för äldre och människor med funktionshinder, som ofta har höga tandvårdskostnader.

Ordförande! Sköttes hälso- och sjukvården lika bra som jag upplever att tand-vården sköts i det här landstinget, så skulle vi ha kommit ännu längre. Men tyvärr saknar vi epidemiologi för hälso- och sjukvården. Det har vi för tandvården. Bifall till majoritetens förslag till budget för hälso- och sjukvården, där tandvården ingår!

Anförande nr 158

Lena Cronvall Morén (m): Ordförande, ledamöter! Tandvården och tandhälsan är en allt hetare fråga bland oss stockholmare, bedömer jag. Här i landstinget märks inte så mycket av det. Den rödgröna majoriteten har lagt ned tandvårds-nämnden. Därmed saknar vi nu ett viktigt forum för diskussion, debatt och utveckling.

I veckan som gått har vi mötts av rubriker i Stockholmspressen som ”Äntligen slipper jag bli rånad när jag går till tandläkaren” och ”1 500 personer i kö till nya polsk-svenska tandvårdsmottagningen”. 120 personer trängs på den mottagningen första dagen den hålls öppen. Det här visar att behovet att få sina tänder omskötta och reparerade är stort hos stockholmarna men att många av oss inte har råd att göra det med de priser som normalt råder.

Tänderna var en klassfråga när jag var ung, sade statsminister Göran Persson en gång. Frågan är om det inte har blivit så igen. Då är frågan vad den rödgröna majoriteten vill göra för oss stockholmare, för vår tandhälsa, inom ramen för landstingets kompetens och möjligheter.

Inte blir jag särskilt imponerad av det budgetförslag som majoriteten nu har lagt fram. Visserligen föreslår man i punktform nio olika insatser, men av dessa är ett par stycken utredningsförslag, så där är knappast något konkret att vänta under den närmaste tiden. En del annat är i mitt tycke också ganska löst formulerat.

”Fortsatt utveckling av tandvårdens roll i det medicinska programarbetet”, heter det. Vad innebär det? Är det något radikalt framåtsyftande som hjälper oss stockholmare, som har stora behov både hos barn och vuxna och ökande tandhälsoklyftor? Nej, jag saknar ett nytänkande med lite nya aspekter och ett budgetförslag som faktiskt försöker diskutera och ta upp förslag om sådant som skulle kunna förändras. Att tandhälsan och tandvården är en allt större angelägenhet för allt fler av oss stockholmare lyser med sin frånvaro.

Jag ingår i sjukvårdsberedning nordost. Där har vi i en av våra medborgardialoger fått flera synpunkter om hur svårt det är att förstå hur tandvården fungerar. Det är rörligt att förstå vad man har rätt till och inte, vem som ska betala vad och stå för vad i olika vårdinsatser. Här tycker jag att vi Moderater kommer med ett bra förslag om att ta initiativ till ett förenklingsarbete tillsammans med staten. Syftet är då att göra det möjligt för fler patienter att förstå vilket stöd man får för sin tandvård. Jag tror att det också skulle minska antalet klagomål till patientnämnden när det gäller tandvården, för de har ju ökat på senare tid.

Vi föreslår också utredning om ett eventuellt högkostnadsskydd för tandvård i stället för total subvention för vissa åtgärder eller vissa åldersgrupper. Den som ligger precis utanför en subventionsgrupp får ju ingenting, medan den som faller inom gruppen får allt eller väldigt mycket. Tandreglering för ungdomar är ett sådant exempel, tandvård för unga vuxna är ett annat.

Vi moderater föreslår flera intressanta förändringar som verkligen skulle hjälpa stockholmarna till en bättre tandvård, medan nytänkandet verkar saknas hos majoriteten. Jag yrkar bifall till den moderata tandvårdsbudgeten.

Anförande nr 159

Lena Huss (fp): Tandvården är en relativt liten del av landstingets hälso- och sjukvårdsbudget, eller kanske rent av en väldigt liten del. Men för individen kan det bli en ganska stor del av budgeten. Det kan bli en kostsam historia om något går snett i munnen.

Därför har vi i Folkpartiet föreslagit abonnemangstandvård, där bägge parter får en förutsägbar kostnad. Jag tror att det är ett utmärkt sätt eftersom det också bygger på en ömsesidighet: Tandläkaren och patienten träffas och gör en bedömning av vårdbehovet

och kommer överens om ett ömsesidigt åtagande. Kostnaderna för patienten blir förutsägbara samtidigt som tandläkaren vet vilket vårdbehov han eller hon har att rätta sig efter. Abonnemangstandvård ger trygghet och ömsesidighet, och den är ett mycket ekonomiskt system för bägge parter.

Lena-Maj Anding sade att det har blivit väldigt dyrt att gå till tandläkaren. Därför tycker jag att det ska bli spännande att se vad som händer när det nu har kommit in konkurrens på det här området. Sund konkurrens är ett sätt att få ned priserna, och Lena-Maj Anding nämnde det själv. Det är trevligt att höra sådant från den sidan.

Tyvärr ser vi här i regionen en negativ utveckling vad gäller tandhälsan för barn och unga. Det gäller i vissa speciellt utsatta områden som ofta är ganska tydligt identifierbara. Folkpartiet tycker att det är viktigt att vi satsar på dessa områden. Vi måste identifiera vilka områden det handlar om.

Det handlar i mycket om barn som nu etablerar dåliga vanor och därmed får en dålig tandhälsa som de ska dra konsekvenserna av för resten av sina liv. Det är oerhört viktigt att vi fångar upp dessa barn och därmed även får med föräldra-generationen, förhoppningsvis.

När jag var ung var tandhälsan fortfarande en klassfråga. Jag vill inte ha det så igen. Jag är lite yngre än Göran Persson, men inte jättemycket. När jag var ung fanns det också fluortanter, och de har nu kommit tillbaka. Jag sade det kanske inte när jag var tio år, men i dag, när jag är 45 kan jag säga: Hurra, vad kul att fluortanterna är tillbaka! Det är jättebra, och jag tror att det är ett bra sätt att se om våra barns framtid.

Det är också viktigt att vi ser om dem som är gamla och sjuka och bor på institution. Vi måste ha uppsökande tandvård som hittar dessa patienter.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till Folkpartiets förslag till budget i tandvården.

Anförande nr 160

Olof Pontusson (s): Ordförande, ledamöter! Tandvården är viktig för människorna. Tandhälsan i länet har successivt förbättrats sedan lång tid, men vi märker en viss tillbakagång under de senaste åren. Framför allt finns en skillnad mellan olika geografiska områden. Därför satsar vi i majoriteten på förebyggande tandvård.

Lena Huss nämnde fluortanter. Jag kan säga att det nu också finns fluorfarbröder. Vi gör nya försök på att få i gång de gamla goda fluortanterna och fluorfarbröder-na i skolan. Vi satsar också på barnavårdscentralerna för att föräldrar ska kunna komma dit och få information om betydelsen av goda vanor tidigt i livet.

Lena-Maj pratade om satsningen på munhälsoundersökningar för de äldre. Det är viktigt. Vi anser också att folktandvården är en viktig aktör i det här sammanhang-et. Vi kan nu lova oförändrade priser 2006. Det är alltså tredje året i rad som det är oförändrade priser. Detta kan jämföras med att den borgerliga majoriteten under den förra mandatperioden höjde priserna med närmare 40 procent.

Vi satsar på folktandvården. Vi satsar på invånarna. Vi ser inte i första hand till producenternas intresse, som Moderaterna, som pratar om att de har så många

intressanta förslag. Ett av förslagen nämnde de inte, nämligen att de avser att sälja ut folktandvården. Det går vi inte med på.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 161

Landstingsrådet Ros (s): Ordförande, fullmäktige! Först vill jag ta lite formalia. Kristdemokraterna lade två yrkanden på bordet i dag. Det andra yrkandet var: ”att landstingsstyrelsen ges i uppdrag att efter utredning och uppföljning föreslå en ny ordning för fördelningen av landstingsstyrelsens forskningsanslag som tar sin utgångspunkt i vård- och diagnosområden”.

Eftersom vi är helt eniga om det och arbete pågår yrkar jag bifall till det yrkandet.

En del diskussioner om våra yrkanden har förts i debatten i dag. Men precis som ni väljer vi att lyfta fram våra egen politik. Alla yrkanden kommer från vår budgettext. Svårare än så är det inte. Men om oppositionen vill bjuda in till lek med ord kan man lika gärna säga att ni formar er yrkanden från vår budget.

Christer! Socialstyrelsens rapport kom i dag. Jag har inte läst den. Jag har haft lite annat att göra i dag, som jag tror att du förstår. Du kommer att få min analys av rapporten när vi tar upp den i HSU.

Vi har just avslutat en intressant debatt. Jag tycker att den har varit belysande på flera sätt.

1. Jag tycker att det är bra att skillnaderna har blivit tydliga. En tillgänglig, rättvist fördelad vård står mot en annan modell, där patienterna har halkat ur fokus och där bolagsdirektörerna bestämmer vilken vård som ska ges till vem.
2. Vi har inte fått besked om vart ni tycker att de 16 000 patienter som besöker närakuterna varje månad ska vända sig i stället. Jag undrar om alla dessa patienter delar uppfattningen att närakuten är en styggelse. Vi har inte heller fått besked om det blir avgiftsfri barnsjukvård eller inte.
3. Oppositionen anklagar oss för att stoppa privata alternativ. Sanningen är att vi envist har hävdad i både teori och praktisk handling att driftformen inte har någon betydelse. Innehåll och kvalitet går före driftform. Problemet är i stället att ni i oppositionen inte står pall för era egna idéer. När vi formulerar slagkraftiga mål för en vård som utvecklas in i framtiden och upphandlar därefter, då blir vi anklagade för att låta priset styra.

Samtidigt pratar ni själva om att era upphandlingar ska leda till lägre pris och högre kvalitet. Men när det är dags att fatta beslut, då väljer ni att inte delta. Då ska marknaden vårdas och särlösningar för olika entreprenörer tillskapas. Det är inte seriöst. Vi kommer inte att stoppa privata alternativ. Men vi kommer inte heller att sopa banan för dem. Det ska vara upphandling i konkurrens där vår egen verksamhet inte osynliggörs.

4. Vi har fått höra hur ett brev till KUS styrelse har präglat en stor del av debatten, som om det vore den enda sjukvårdspolitiska frågan. Det ger faktiskt ett intryck av en desperat opposition, i desperat jakt på argument.

5. Vi har fått se vad resultatet är av en ansvarsfullt förd politik, för tryggheten, rättvisan och framtidstron. Det är vi som nu ska göra köerna i sjukvården omoderna. Det är vi som nu ger en bra vård i rimlig tid för alla. Det är vi som gör att Stockholms läns invånare har ändrat uppfattning om vården och att förtroendet ökar.

Det vi nu har bevittnat är inte slutet på en budgetdebatt, utan det är början på något annat, på valrörelsen inför landstingsvalet 2006. Jag hoppas att hela valrörelsen kommer att bli lika tydlig och ideologisk som den debatt som vi har haft i dag.

För vår del har vi levererat och kommer att fortsätta att stå för det: en vård med ett tydligt innehåll för alla invånare – om de eller deras anhöriga drabbas av sjukdom kommer de att få en bra vård.

Anförande nr 162

Landstingsrådet **Wennerholm** (m): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Det är intressant att Inger Ros nu säger att hon förbehåller sig rätten att lägga fram att-satser på bordet där hon presenterar den rödgröna kartellens alternativ. Det intressanta med hela den luntan är att det är ett alternativ till er egen budget. Det är något som ni har vidtagit efter det att ni har sett vilka åtgärder den borgerliga alliansen har föreslagit inom hälso- och sjukvårdspolitiken.

Det är ett rätt ovanligt förhållningssätt i den här församlingen att agera så. Sanningen är den att ni är visionslösa. Men ni blev lite oroliga när ni såg våra gemensamma förslag. Det resulterade i att vi nu har först en lunta som är den ordinarie budgeten och sedan landstingsstyrelsens tillägglunta, där ni svarar på yrkandena från oppositionen.

Då är det väl dags att väljarna om ett halvår låter sätta er på avbytarbänken igen och låter någon annan ta över. Det verkar ju som om ni är så trötta att ni inte kan lägga ett budgetförslag som hänger ihop från början till slut utan måste agera utifrån hur andra agerar.

Beträffande vem man är ihop med och vem man ska regera tillsammans med tycker jag att det är intressant, Inger Ros, att fundera kring hur du ska utveckla din politik när du har sådana kompisar som du har. När Vänsterpartiet får briljera i full frihet talar de om att verksamheter som vård, skola och omsorg, kommunikation-er, infrastruktur och samhällsservice ska ägas gemensamt – de vill att samhället ska återta och återreglera det som ska ägas och drivas gemensamt. Det är dina kompisar!

Där finns det inte mycket utrymme för några alternativ. Jag skulle vilja säga att det är tur för Inger Ros och den styrande majoriteten att det finns alternativ. Jag är fullständigt övertygad om att det är alternativen som hjälper er att se till att cancersjukvården ändå fungerar. Utan dem skulle kaoset vara fullständigt.

Det tycker jag att ni ska fundera på – hur det skulle se ut om ni inte hade några alternativ.

Med sådana kompisar som du har, Inger, är det lika bra att söka upp avbytarbänken – ju förr, desto bättre.

Beträffande Socialstyrelsens beslut och granskningen av Karolinska universitetssjukhuset och sammanslagningen: Jag förstår att du kanske inte har sett det dokumentet. Men å andra sidan är det egendomligt om en moderat oppositionspolitiker har dokumentet i sin hand men inte den styrande majoriteten. Det gör mig lite orolig för invånarna i länet.

Men om vi struntar i om vi har dokumentet i dag eller inte: Ni har väl ändå haft tid på er att fundera kring konsekvenserna av sammanslagningen, hur ni skulle följa upp att patientsäkerheten blev godtagbar, hur ni skulle följa upp att sammanslagningen inte resulterade i att Socialstyrelsen eller någon annan skulle ha dubier om ifall sjukhuset fungerade eller inte.

Det är kanske som det står i underlaget för beslutet i dag, som är från den 27 oktober. Det är betydligt längre sedan än dagens beslut.

Socialstyrelsen framförde då intrycket att verksamhetscheferna i dessa verksamheter inte hade grepp om verksamheten, sannolikt beroende dels på klinikens storlek, dels på den geografiska spridningen. Vad Socialstyrelsen skriver är väl något att tänka på. Och det skrevs den 27 oktober – inte i dag.

Jag tycker att det är bra om Inger Ros tänker ta tag i detta. Men jag lovar dig: Jag tänker inte chansa. Och jag är övertygad om att mina bröder och systrar i alliansen inte heller kommer att göra det, utan vi kommer att se till att ni får ta tag i det här ärendet, så att vi gemensamt kan garantera patienternas säkerhet. Det måste ändå gå före snabbspår och annat, som ni har haft för er när det gäller Karolinska universitetssjukhuset.

I övrigt, herr ordförande, yrkar jag bifall till de 50 gemensamma yrkandena från allianspartierna och det moderata budgetförslaget.

Jag hoppas också, precis som Inger, att detta är startskottet på den valrörelse som vi alla kommer att delta i med liv och lust under tiden fram till nästa höst, när väljarna får gå in i valbåset och fälla avgörandet om vilken politik som ska styra Stockholms läns landsting under de kommande fyra åren. Jag ser fram emot det med tillförsikt, herr ordförande.

Anförande nr 163

Landstingsrådet Rydberg (fp): Ordförande, landstingsledamöter! Man kan reflektera över mycket när man har lyssnat en hel dag. Man kan reflektera över varför ingen säger något om vem som har det övergripande ansvaret för samhällsutvecklingen.

Hur länge har Socialdemokraterna styrt och ställt och skapat det samhälle som man här i debatten kritiserar? Våldet ökar. Vi läser i tidningarna att våldtäkterna ökar. Vi vet att missbruket ökar. Vi ser att segregationen ökar. Den psykiska ohälsan ökar – vi har fört en debatt om det i dag.

Varför? Vem är det som har byggt upp den modell som vi tvingas att leva inom? Det är det samhälle som vi har byggt upp som skapar de psykiska problemen, sades det i debatten. Ja, det är en dom över den egna politiken. Ser man inte kopplingen från beslut som fattas på statlig nivå runt om i landstingen och i kommunerna, då förstår man inte att man är medansvarig för hur situationen i samhället ser ut.

Det har varit många intressanta diskussioner. Det har påståtts att det är väldigt olika inriktning mellan de borgerliga partiernas budgetförslag. Ja, jag kan konstatera att det finns skillnader – det är ju tre olika partier. Men läser man de olika förslagen från majoritetens partier – inte budgetförslaget utan vad era partier tycker – ser man att det naturligtvis finns skillnader även där.

Det vi från allianspartierna är eniga om är att vi vill ha fri etablering för husläkare. Vi är eniga om att vi vill ha äldreteam och satsning på de multisjuka. Vi är eniga kring nytänkande, nya organisationsmodeller och mångfald i vården, där personalen får större frihet och där patienterna får större valmöjligheter. Det patientfokus som finns i de borgerliga partiernas förslag är vi väldigt eniga om.

Vi anklagas för att stå kvar i det gamla. Men vi vill faktiskt förändra väldigt mycket. Jag kan notera att det är rätt stora skillnader i majoritetens olika åsikter. Vi har läst artiklar om att Miljöpartiet kanske vill byta lustgas mot akupunktur, och då börjar man undra: Är Vänsterpartiet med på det? Är Inger Ros med på det? Vi vet att Vänsterpartiet vill socialisera all privat vård och vill höja skatten. Är alla partier i er majoritet med på det?

Det som har varit intressant i dagens debatt är att den har handlat väldigt mycket mer om oppositionens budgetar än om majoritetens budget, när majoritetens företrädare har beträtt talarstolen. Det verkar som om Socialdemokraterna har missat en hel del i sitt eget budgetarbete och lägger en hel del opposition mot de egna budgetförslagen, när de kommer med en hel radda nya yrkanden under budgetfullmäktigedagen, där de har sneplat på oppositionens förslag och försöker lägga fram något som är väldigt lika men inte exakt lika.

Om ni vill att många av de förslagen ska ställas mot varandra, fast de är väldigt lika, vad är det som gör att ni inte helt enkelt kan stödja de förslag som oppositionen har, som är kloka, goda idéer? Vi har ju lagt våra förslag i opposition mot er budget i landstingsstyrelsen.

Det har också förts en del debatter om psykiatrin. Uttrycket att ”sälja ut psykiatrin” har använts. Vi tror att psykiatrin skulle kunna bli bättre för patienterna om det fanns ökade patienträttigheter, en vårdgaranti som är tydligt preciserad även för psykiskt sjuka.

Vi tror faktiskt också att verksamheter skulle utvecklas av en mångfald. Vi är inte rädda för privata vårdgivare. Vi tror att vi kan styra dem genom vårdavtal, så att vi kan få ett nytänkande och få bättre effektivitet inom psykiatrin.

Vad är det, om inte att sälja ut psykiatrin, om man gör sig av med psykosvården på Rosenhill? Det är tydligen på gång, men samtidigt finns det något budgetyrkande från majoriteten om att man vill ha fler slutenvårdsplatser. Ni borde ha lite koll på vad som händer ute i verksamheterna också, så att era budgetförslag inte är passé och glömda redan i morgon dag.

Remisstvågsfrågan har diskuterats förvånansvärt lite under fullmäktigemötet. Vi från Folkpartiet och allianspartierna tycker fortfarande att ni har kvar krångel för patienter som behöver rehabilitering när ni tvingar dem att göra ett extra läkarbesök i syfte att ransonera sjukgymnastiken.

Vi kommer att ställa som ett yrkande att remisstvånget försvinner. Vi bedömer att kvinnliga yrkesutövare som är sjukgymnaster ofta klarar av att tillsammans med sin patient göra en bedömning av vad som är bäst för patienten.

Rätten till diagnos i tid har inte diskuterats under fullmäktigemötet. Jag trodde möjligen att det skulle komma upp som en viktig debattpunkt när vi talade om vårdgarantin. Att vänta först tre månader för att komma till en specialistläkare och sedan tre månader för att komma till en behandlande enhet med garantins rättigheter ger ändå inte rätt till diagnos snabbt. Men det är det centrala för att man ska kunna avgöra vilken behandling patienten behöver.

Det har ställts frågor om vart patienterna ska ta vägen om närakuter stängs. Den som ställer den frågan har nog inte riktigt lyssnat på vad vi från oppositionen säger. Vi har sagt att vi vill ha en utbyggd läkarvård med fler allmänläkarspecialiteter som är tillgängliga på dagtid men också jourmottagningar där det finns ett jouråtagande där husläkargruppen, antingen själva eller med kolleger, ser till att patienten får vård.

Det kommer alltså inte att vara ett vakuum där vi stänger närakuter och säger: Hej då, ni får ingen vård förrän nästa dag. Vi kommer att hitta andra lösningar. Men vi tror inte på den personliga vård som närakuter innebär, där man träffar olika läkare olika gånger och ingen kan hålla ihop sjukhistorien från olika besök.

Vi hörde att innehåll går före driftform i teori och praktik. Det berättade sjukvårdslandstingsrådet Inger Ros. Men vi som har varit med under den här mandatperioden har ändå kunnat följa att ett antal vårdavtal har varit uppe till beslut där man har upphävt vårdavtal med läkare och sjukgymnaster.

Jag vet att det är på gång att häva ett nytt avtal nästa år. Det gäller Dan Jansson på Södermalm. Där har landstinget svårt att rekrytera psykiatrer. Vi har jätteproblem i söderförorterna. Men sedan gör man sig av med en som har vårdavtal. Det verkar som om teori och praktik inte riktigt hänger ihop, när man väljer att göra sig av med dem som är privata i stället för att se till att sy in dem i ett samarbete kring patienterna.

Jag tycker att dagens debatt har visat mycket tydligt att det behövs ett alternativ till den centralistiska politiken. Det behövs en politik som tydligt utgår från patientens behov och patientens önskemål, en politik som tillåter att det finns olikheter i organisation och olikheter i driftformer, så länge det ger likvärdig vård. Det behöver inte vara likadan vård, men den ska vara likvärdig. Det är vad vi som finansiärer ska begära. Det behövs en politik som ger patienter klara rättigheter men samtidigt olika valmöjligheter. Kvaliteten är en viktig aspekt att lyfta fram för att patienter ska kunna göra informerade val. Det behövs också – som vi har varit inne på i många inlägg i dag – en trygg cancersjukvård och en trygg psykiatri.

Med det yrkar jag bifall till alliansens 50 punkter och Folkpartiets förslag.

Anförande nr 164

Landstingsrådet **Sevefjord** (v): Jag har fått frågan: Vad vill egentligen Vänsterpartiet? Jo, vi vill ha en politik för jämställdhet mellan kvinnor och män och ett jämställt landsting. Vi vill ha rättvisa och en rättvist fördelad vård. Vi vill stärka och utveckla den gemensamma sektorn.

Det är målen för vår politik.

Med det vill jag tacka presidiet och mina meddebattörer.

Anförande nr 165

Pia Lidwall (kd): Ordförande, ledamöter! Sjukvårdens utmaningar är enorma. Dagens debatt visar att vi har olika sätt att närma oss de utmaningarna. Att krama de offentliga verksamheterna tycker jag är förståeligt om man inte har några visioner. De nästan 100 nya att-satser som vi fick i dag visar väl just att majoriteten lider brist på visioner.

För Kristdemokraternas del kan inte detta kramande vara huvudsaken. Det är egentligen ett medel. Gamla strukturer tycker jag inte fungerar så bra med dagens rättmätiga krav på den bästa vården. Vi ser framför oss medvetna patienter i Stockholm som ställer krav på bästa vård i tid, och det bör de få.

Det går nämligen att ordna, för det finns andra aktörer som vill vara med att hjälpa till. Om man som politiker ställer hårda, tuffa krav när man gör beställningar och sedan lär sig att följa upp finns det stora chanser att vi ska få en bättre och billigare vård. Jag tycker att ni hämmas lite för mycket av Persson och hans idéer om stopplagar och annat konstigt.

Vi har talat en del om cancervården. Om jag förstår det hela rätt har vi goda och bra behandlingsmetoder, för personalen är väldigt duktig. Men det som inte fungerar är det som är före behandlingen och det som är efter.

Först och främst får man ingen diagnos i tid, och när man väl får en diagnos ställer patienterna helt andra frågor än de frågor och svar som professorerna ger oss när vi träffar dem som politiker.

När man är cancerpatient vill man få bort cancercellerna. Men det är hela människan som har ett stort behov. Och de behoven måste vi som politiker lyssna på. Det bör finnas en telefon som man kan ringa när man känner att man har jätteont. Det bör finnas stöd och hjälp från kuratorer, som man som anhörig kan ringa när ens nära inte känner någon matlust på grund av konstiga biverkningar. Det finns inte i dag, och det tycker jag är en stor brist i ett modernt samhälle.

Jag känner en patient. Han har både Parkinson och stroke, och han är ofta inne på sjukhuset. En gång när han kom hem till huset med taxi och skulle stiga ur taxin föll byxorna av. Vad hade hänt? Jo, personalen hade inte orkat klä på honom med bälte och hängslen, som han brukar ha. Och där stod han utanför sitt hus, fullständigt kränkt. Det är en typ av vård som inte borde få förekomma. Det är inte något som professorerna talar om, när vi diskuterar stroke och Parkinson. Men detta runt omkring är viktigt för människan.

Vi har människor som faller mellan stolarna, som innan de blir utskrivna från sjukhuset får en sond för näring i magen. Det som händer just nu är att kommunens företrädare och landstinget krigar om vem det är som har rätt och fel i den frågan. Men det är människor som faller mellan stolarna. Rätt eller fel spelar ingen roll. Peggat i magen om man inte behöver det ska ingen behöva ha. Alldeles för många i vårt landsting har det så.

Jag tycker att det visar att vi börjar plocka bort det mänskliga i människan. Där vill inte Kristdemokraterna vara med och spela längre.

Vår budget tar sikte på människan och människans behov. Vi vill ha en politik som innebär att ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter. I morse raljerades det lite grann över vem som tog det bästa ansvaret för de svaga människorna och de fattiga människorna i vårt län. Jag vet inte vem som har rätt eller fel. Alla vill nog stå upp för detta. Men Kristdemokraternas politik tar sikte på människan och människans behov.

Jag yrkar bifall till de 50 förslagen från Kristdemokraterna och de övriga i alliansen och dessutom till vår egen budget.

Anförande nr 166

L e n a - M a j A n d i n g (mp): Ni säger att frihet, valfrihet och mångfald är era ideal. Vi lägger till solidaritet, jämställdhet, hänsyn till miljön och ansvar. Det gör hela skillnaden, för det handlar om trovärdighet.

Ni saknar finansiering för stora delar av verksamheten för 2006, och ni är skrämmande okunniga om miljöfrågors betydelse för hälsan. Vi förstår inte hur ni kan gå till val på detta. Jag hoppas verkligen att medborgarna ser igenom luftsлотten.

O r d f ö r a n d e n: Innan vi går till beslut vill jag fästa fullmäktiges uppmärksamhet på att efter samråd med gruppledarna har vi beslutat att ändra lite grann på ordningen för ärendenas hantering i morgon. Vi kommer att börja med behandlingen av RTN, regionplane- och trafiknämnden, klockan 9.30. Efter det kommer vi att som planerat fortsätta dagen med trafikfrågor, SL. Det är bra om alla nu har noterat den lilla förändringen.

Det har framställts önskemål om en ordningsfråga, och den tänkte jag att vi skulle klara av innan vi ger oss in i propositionsordningar och liknande. Var så god, Stig Nyman!

Anförande nr 167

Landstingsrådet N y m a n (kd): Tack, herr ordförande! Jag har ingen som helst ambition att dra i gång en ny debatt – även om det ofta är frestande. Yrkanden från s, v och mp som vi fick i morse innehåller ett antal yrkanden som för mig är svårbegripliga. Om det nu finns någon yrkanderätt tänkte jag passa på att yrka avslag på rubbet.

Om majoriteten till exempel skulle välja att begära votering på en sådan punkt som nummer 12: Nya läkemedel inom bland annat onkologi och hematologi införs, finns det någon chans i världen att gå emot ett sådant yrkande? Och varför finns det där?

Det är en retorisk fråga, som inte behöver besvaras. Den visar bara att ni har ställt till det både för er själva och för oss andra i fullmäktige genom att lägga upp en massa yrkanden som saknar både motstycke och motiv i texterna. På det sättet har ni krånglat till det.

Av naturliga skäl kan vi inte ställa upp på några motförslag till våra egna, så dem yrkar jag avslag på.

Det här ställer till det för oss. Jag hoppas att det inte ska bli några oklarheter framöver. Ett yrkande som nummer 12, till exempel, måste man egentligen vara med på. Vad skulle alternativet vara – att vi inte skulle införa dem? Varför i all världen har ni då satt dit det? Men det kan vi ta i en annan debatt.

Jag ville bara resa frågan om det är skäligt och samtidigt yrka avslag på allihop.

O r d f ö r a n d e n: Får jag bara vädja till er om att inte göra någon lång ordningsfrågeprocedursdiskussion. Var så god, Birgitta.

Anförande nr 168

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Jag har försökt se s-yrkandena som man föreslår ska ställas mot våra yrkanden, men det blir väldigt konstigt. Jag föreslår att man behandlar varje yrkande för sig.

Det finns till och med yrkanden som inte är motstridande, till exempel vårt nummer 38 och det socialdemokratiska om att en regional cancerplan tas fram, vilket alla partier beslutade om i hälso- och sjukvårdsutskottet för en vecka sedan.

Det blir väldigt konstigt om man sätter vissa yrkanden mot varandra, utan det naturliga är att ta yrkande för yrkande.

O r d f ö r a n d e n: När jag har gått igenom de yrkanden som finns har jag försökt att finna en propositionsordning, som jag kommer att dra steg för steg. Det är fullt tillåtet att ha andra uppfattningar än mitt förslag till propositionsordning, men det har ställts förslag från olika håll, det finns motförslag. Ibland har jag tyckt att det har funnits en logik i det, ibland inte, och då behandlas förslagen vart för sig. Det finns ändå förslag som jag har uppfattat står emot varandra.

Jag vill bara varna församlingen, att om vi skulle ta alla yrkanden för sig så kommer vi att hålla på länge.

Det andra problemet är att vi måste undvika att fullmäktige fattar två beslut med olika innebörd, som sedan strider emot varandra. Därför är det på sin plats att vi i ett antal fall ställer förslag mot varandra. Det är den bedömning som jag har gjort.

Jag kommer att inför varje beslut som vi ska ta – och de är ett antal, kan jag lova – tala om när olika yrkanden ställs mot varandra eller när det bara ställs ett yrkande i taget.

Det är alltså fullt möjligt att avbryta mig och ifrågasätta, men det lär knappast leda till annat än att fullmäktigeförsamlingen då får avgöra hur propositionsordningen ska se ut. Det kan ta tid, men det är upp till er att avgöra.

Innan vi går in på propositionsordningar vill jag be er att ta fram två handlingar. Den ena är den sammanställning över olika yrkanden som finns utdelad under beteckningen Bilaga 1. Den andra handling som ni behöver är de förslag som delades i morse som heter Yrkanden från s, v och mp angående Budget för 2006, planering 2007–2008. Det har också kommit in några ändringsyrkanden, och jag har försökt att baka in några av dem. I de fall det inte har gått kommer jag att återkomma – det var särskilt ett yrkande från kd som jag kommer att ta sedan.

(punkt 23)

Anförande nr 169

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande! Såvitt vi kan se strider inte de här förslagen mot varandra. Det borgerliga yrkandet handlar om ett patienthotell på Karolinska sjukhuset och Södersjukhuset, medan majoritetens yrkande handlar om familjevård i största allmänhet inom BB-sjukvården. Det är inte alls så att de står emot varandra.

O r d f ö r a n d e n: Jag lyssnar på respektive förslag var för sig, bifall eller avslag.

(Punkt 28)

Anförande nr 170

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Inte heller här strider de två förslagen mot varandra. De måste ställas under separat proposition.

(Punkt 34)

Anförande nr 171

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Här har jag problem med motförslaget i s-v-mp-papperet.

Det är ju så att många av förslagen, både från majoriteten och från oppositionen, är sådant som finns i respektive budgetar och som partierna har valt att på olika sätt lyfta fram i att-satser – först majoriteten, så oppositionen och sedan kom majoriteten tillbaka.

Men här hittar jag ett förslag, nummer 7 från majoriteten, som talar om en proton- och lättjonsterapianläggning. Den frågan finns, såvitt jag kan bedöma, över huvud taget inte berörd i majoritetens budget. Såvitt jag förstår är därmed inte beredningskravet uppfyllt, och det här kan alltså inte ställas under proposition.

Ingen i den här församlingen har, såvida man inte har hört det i något annat sammanhang, har någon som helst kunskap om vad majoritetens att-sats nummer 7 betyder, eftersom man inte har bibringat oss någon information om detta. Det finns många att-satser som är citat från majoritetens eller oppositionens budgetar, och där får man väl hantera det så.

Så här får man faktiskt inte hantera fullmäktiges beslutsfattande i budgetfrågor, att man kastar in helt nya avgöranden, som inte på något sätt har beretts. Frågan om lättjonsanläggning har inte ens beretts i något annat organ i det här landstinget, utan man bara kastar in en beslutssats hux flux på morgonen innan beslut ska fattas. Det är inte rimligt att ställa en sådan att-sats under proposition över huvud taget!

O r d f ö r a n d e n: Vi har gjort den bedömningen, att de förslag som har lagts faller inom ramen för ärendets beredning.

Anförande nr 172

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Jag kan förstå att presidiet inte har detaljkunskap om innebörden av alla detaljer i de olika budgetförslagen, men då vill jag rikta frågan till majoriteten: Var någonstans i era budgethandlingar har ni berört frågan om lättjonsanläggning? Om svaret är att detta inte har berörts, kan rimligen inte frågan vara beredd.

Dessutom är det en väldigt stor fråga, som kräver ett särskilt ställningstagande av fullmäktige med de handlingar som hör till. Man binder nämligen upp landstingets hanterande för en viktig fråga, och fullmäktige måste ändå ges möjlighet att ta del av de olika överväganden som finns bakom.

Det här är en oerhört kontroversiell sak, där Stockholms läns landsting står mot samtliga andra landsting och samtliga andra onkologikliniker i landet. Detta kastar man in som en extrafråga, utan att ens nämna det – och det har inte ens nämnts i debatten!

Så, Inger Ros, på vilken sida i er budget är detta nämnt? Om det finns nämnt så är det berett, och då är det ingenting att säga. Men om det över huvud taget inte är omnämnt kan man inte kasta in det på det här sättet.

Herr ordförande! Om man accepterar det här, är det fritt fram att i vilken budgetdebatt yrka på precis vad som helst från golvet, under pågående debatt – och det är inte i enlighet med kommunallagens krav på beredning!

Anförande nr 173

Landstingsrådet N y m a n (kd): Herr ordförande! Jag vill helt enkelt instämna i det Andres Käärik har sagt, och jag vill ge ett råd till majoriteten: Dra tillbaka förslaget! Det är det enda som skulle hedra er i den här situationen.

Anförande nr 174

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Vår avsikt har naturligtvis inte varit att ifrågasätta eller sätta beredningsprocessen ur spel. För att göra Andres Käärik lugn kan jag återta det yrkandet och återgå till mitt ursprungliga avslagsyrkande, så återkommer vi till denna fråga i något annat sammanhang.

Anförande nr 175

H å k a n J o n s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Min knapp reagerade inte när jag tryckte på den. Jag har röstat ja.

O r d f ö r a n d e n: Den korrigeringen innebär att 72 har röstat ja och 72 har röstat nej. Med ordförandens utslagsröst har fullmäktige således beslutat att avslå förslag 34.

(Punkt 38)

Anförande nr 176

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Inte heller i detta fall är yrkandena motstridiga. Vi har nämligen redan fattat ett enhälligt beslut i hälso- och sjukvårdsutskottet.

Ordföranden: Då fattar vi beslut om varje förslag för sig.

(Punkt 40)

Ordföranden: Här har vi ett förslag från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Jag föreslår en något förenklad propositionsordning såtillvida att yrkande 40, 41, 42, 44 och 46 som alla rör vårdgarantin ställs mot yrkande 15 i s-v-mp-förslaget.

Anförande nr 177

Mia Birgersson (v): S-v-mp-yrkandet ska uppfattas som motförslag till kd:s enskilda yrkande på det papper vi fick i morse.

Ordföranden: Då fattar vi beslut om förslagen vart och ett för sig.

(Punkt 53)

Anförande nr 178

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Mot detta förslag ska väl yrkande 17 ställas om det ska vara korrekt.

Ordföranden: Jag sade att mot yrkande 52 ställdes yrkande 17 i s-v-mp-förslaget. Även förslaget till omröstning var faktiskt formulerat så.

Anförande nr 179

Landstingsrådet W e n n e r h o l m (m): Jag skulle vilja anteckna till protokollet min fascination över den nya ordning som har uppstått på grund av den rädsla som majoriteten uppenbarligen har för alliansbildandet.

Ordföranden: I enlighet med det vi aviserade i går har vi gjort den förändring-en i dag att vi ska börja dagen med regionplane- och trafiknämnden. Innan vi går in på själva debatten vill jag göra dem som kommer att delta och framför allt de som inleder debatten uppmärksamma på att vi har ett replikskifte direkt efter inledningen eftersom vi inte tillåter repliker under inledningarna. Men direkt därefter kan man få replik. Men man får det inte per automatik utan ni måste alltså under inledningarna anmäla om ni vill ha replik.

Regionplane- och trafiknämnden

Anförande nr 180

Landstingsrådet L a r s s o n (s): God morgon ordförande och fullmäktige! Det känns trevligt att få inleda diskussionen om de regionala utvecklingsfrågorna och regionplane- och trafiknämnden. Det känns extra trevligt mot den bakgrund som jag redan i går skisserade, de mycket positiva signaler som kommer från Handelskammaren och också från Stockholms stads näringslivskontor om hur konjunkturen utvecklas i vår region.

Det är så att sysselsättningen ökar och vi har den högsta sysselsättningsnivå som har funnits här i regionen på två år. Antalet lediga jobb ökar. Nyföretagandet ökar. En tredjedel av alla nya företag som startas i Sverige startas i Stockholmsregionen. Handelskammaren pratar till och med om begynnande problem att få tag i arbetskraft i väsentliga branscher som bland annat tjänstesektorn och byggindustrin.

Det är bra när det går bra för Stockholm, inte bara för oss utan det är bra för Sverige, vilket inte minst visas av den rapport som Internationella högskolan i Jönköping tog fram för ett år sedan och som heter *Växande branscher*. Den visar att storstäderna och i synnerhet Stockholm fungerar som tillväxtmotor för landet och som importhamn för landet. Nyföretagande i Stockholmsregionen tenderar att så småningom öka och spä på konjunkturen i resten av Sverige. Därför är det också viktigt att bejaka den här utvecklingen, att försöka få till stånd en diskussion som handlar om att inte ställa landsbygden, resten av Sverige, mot storstäderna utan att se att vi är beroende av varandra. Hot mot tillväxten i Stockholmsregionen är ett hot mot tillväxten i Sverige.

Men vi stockholmare måste också vara ödmjuka och inse att vi faktiskt är en del av Sverige, att Stockholm behöver resten av Sverige när det handlar om arbetskraftsförsörjning, när det handlar om marknad och när det handlar om kunskap och idéer. Stockholm utan Sverige skulle inte fungera. Jag tror att det kan vara nyttigt att vi stockholmare emellanåt säger det också med tanke på hur debatten ibland förs. Vi är beroende av varandra.

Samtidigt måste konstateras att Stockholmsregionen inte bara går vår ljusnande framtid till mötes. Vi har problem. Vi har utmaningar. Vi har fortfarande, trots att bostadsbyggandet ökar, en bostadsbrist som hotar tillväxtens förutsättningar. Vi har segregation, en etnisk och klassmässig uppdelning av vår region som är förödande och som hotar att spilla över i social oro och problematik. Vi har för hög ungdomsarbetslöshet fortfarande och vi har inte minst allvarliga problem när det handlar om infrastrukturen. Vi behöver en bättre och mer välfungerande infrastruktur i vår region. Det är ett nationellt problem.

Det är också därför jag vill säga att det är så viktigt att vi nu drar i gång det nya arbetet med att ta fram en ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen. Den regionala utvecklingsplan som vi har i vår region är väl förankrad. Den fungerar som ett spännande samspel mellan landstinget och kommunerna, annars skulle den inte kunna leva i verkligheten. Och nu är det dags att ta fram en ny regional utvecklingsplan som måste försöka möta de problem och utmaningar som både Stockholmsregionen och faktiskt hela Mälardalen har.

Det får mig att också glida in på den andra stora fråga som finns och som vi har börjat diskutera. Vi är i inledningen av den. Det är hur vi ska jobba med de regionala utvecklingsfrågorna i framtiden. Där finns Ansvarskommittén, där finns Högdahls utredning. Det är en lång rad frågeställningar där man börjat diskutera hur vi ska jobba med de regionala frågorna framöver. Hur ska regionerna se ut i framtidens Sverige? Stockholms län känns trångt. Det är inte den funktionella storstadsregionen längre. Vi behöver egentligen jobba med en större yta. Men det handlar också om vilka nivåer olika politiska frågor ska diskuteras på i framtiden. Ska det som i dag ligger på den regionala nivån ligga kvar på den regionala nivån? Ska det som i dag bedrivs av kommuner ligga på den kommunala nivån? Ska statens ansvarsuppgifter vara oförändrade, som de ser ut i dag? Det är frågor som är viktiga att diskutera och fundera kring. Därför känns det också bra att kunna slå fast att merparten av partierna i vår region är för en direktvald regional nivå med egen beskattningsrätt. Det tycker jag känns tryggt och som en viktig förutsättning att arbeta vidare på.

Inför alla de utmaningar som vi står inför på det regionala området tycker jag att det känns glädjande att det är en stor enighet i landstinget. Det är bara ett problem, ett parti som mäter ut sig. Det är Moderata samlingspartiet som i den här situationen tycker att man ska skära ned regionplane- och trafikkontorets resurser med en tredjedel. Det tycker jag är tråkigt, och jag skulle gärna vilja ha svar på frågan varför man tycker att det är ett bra förslag i en situation där de regionala frågorna står inför så spännande utmaningar.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 181

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande, fullmäktige! Först och främst vill jag tacka för den här tidigareläggningen. Jag är tvungen att gå på en begravning i eftermiddag, därav den här förändringen. Och jag vill rikta ett stort tack till alla som har medverkat till den.

Dag Larsson ska få ett direkt svar av mig. Det var precis så mitt inledningsanförande skulle börja, Dag, med att förklara varför vi lägger fram en budget som ser ut på det här sättet. Det är mycket enkelt. Den här regionen behöver inte fler utredningar. Den här regionen behöver inte fler studier. Den här regionen behöver inte lägga ned miljoner och åter miljoner på att studera vad det är för någonting som behövs i regionen. Det vi behöver är ett ledarskap som kan genomföra allt det här.

Det är precis som vi kan konstatera i dag. Tillväxten ökar. Vi genomför det vi har planerat för, nämligen tillväxt. Det börjar måhända nu ske någonting i det avseendet i Stockholmsregionen. Det är inget konstigt med det. Och det är ingenting som någon ska säga att man själv har åstadkommit. Men det som då behövs, som det blir allt viktigare att peka på och där vi måste genomföra något, är naturligtvis infrastrukturen. Jag tänkte uppehålla mig vid det, herr ordförande.

Vi behöver så att säga ett ledarskap som kan genomföra det som vi har vetat i decennier att vi måste genomföra. Det behövs en mer Stockholmsvänlig regering. Det är

inget snack om det. Vi behöver en storstadsinriktad politik totalt sett i det här landet som tar hänsyn till de speciella problem som finns.

Nu har vi börjat ta oss samman. Jag vill direkt säga, Dag, att jag hyser den största tilltro till dig som person när det gäller att gå vidare med infrastrukturfrågorna. Jag litar fullständigt på att du och jag med flera kommer att kunna bli överens om tillväxtinriktningen, bli överens om vad som behövs när det gäller infrastrukturen. Men det som är bekymmersamt, Dag, är när vi tittar bakåt i tiden. Spåren förskräcker när vi ser vad som har hänt i den här regionen när vi har lyckats uppnå vissa överenskommelser, när vi har lyckats uppnå någonting som har liknat en konsensus och en framtidsinriktad trafikpolitik.

Nu står vi inför att genomföra en förbifart. Vi står inför att klara genomförandet av ringen. Vi står inför att lösa vägproblemen i de delar av regionen som växer allra mest. Vi står inför stora järnvägsinvesteringar, spårinvesteringar över huvud taget, inklusive spårvagnar och tunnelbaneinvesteringar. Vi har flygplatsfrågan. Vi har hamnfrågorna. Det är ett antal saker som det nu vilar ett tungt ansvar på oss att genomföra. Det är där min tveksamhet kommer in.

Tittar vi tillbaka på vad som har hänt historiskt när vi har kommit en bit på väg har vi främst Dennisöverenskommelsen. Vad föll Dennisöverenskommelsen på? Det berodde inte på att till exempel Moderaterna och Socialdemokraterna i den här regionen blev osams om den. Det berodde på att det kom ett direktiv från en socialdemokratisk regering: Bryt Dennisöverenskommelsen! Den socialdemokratiska regeringen hade då gjort upp med ett ganska litet parti, vars inflytande i Stockholmsregionen var milt uttryckt mycket begränsat. Men det gjordes upp om detta. Därmed föll Dennisöverenskommelsen.

Nästa stora, ska vi säga brytning, och i det här fallet är det fråga om ett svek, är naturligtvis biltullarna, trängselskatten. Där fanns det också en grundläggande överenskommelse i den här regionen att det icke skulle införas några trängsel-skatter med mindre än att vi hade en stor överenskommelse om det. Dessutom ställdes det ut vallöften, inte bara från Annika Billström utan från politiker i den här församlingen också, att detta inte skulle genomföras. Det kommer att genomföras därför att makten var viktigare och det var ett eller möjligen två små partier som kunde påverka.

Dag Larsson! Jag upprepar det jag sade. Jag litar på dig. Jag är säker på att vi når överenskommelse. Jag är säker på att det vi har påbörjat nu, både inom Mälardalsrådet och här i regionen, kommer vi att kunna komma en bra bit på väg med. Men uppriktigt sagt, har vi garantier för att detta inte blir ett "förgävesjobb" återigen? Har vi garantier för att ni socialdemokrater efter ett val där ni har möjlighet att sitta kvar vid makten inte säljer bort de här överenskommelserna till Miljöpartiet eller Vänsterpartiet? Har vi de garantierna i dag så att vi inte gör ett politiskt "förgävesjobb"?

Jag tycker att det är viktigt att vi kommer överens. Men det är lika viktigt att veta att det finns en hållbarhet i det som vi åstadkommer, mellan de partier som vill utveckla den här regionen, mellan de partier som vill hitta infrastrukturlösningar som löser miljö- och

trafikproblem, inte lösningar som bara handlar om att på ren svenska djävlas med bilismen. Det vore intressant om de garantierna kunde ställas ut redan i dag, för då tror jag att vi har ännu större förutsättningar att verkligen kunna genomföra det som behövs.

Men, herr ordförande, som jag inledde med att säga, vi behöver också våga ta strid mot regeringen. Vi behöver våga säga till och fråga varför vi ska betala mer regionalt för infrastrukturinvesteringar i Stockholmsregionen än man gör på andra håll och kanter. Den striden måste vi också våga ta. På den punkten är jag övertygad om att det faktiskt behövs en borgerlig regim i den här regionen igen för att våga ta striden mot den nationella nivån och försvara vår regions miljö, försvara våra rättigheter till rörlighet och försvara möjligheterna att verkligen utveckla den delen av Sverige som är den stora motorn, nämligen Stockholms-regionen.

Med detta, herr ordförande, ber jag att få yrka bifall till det moderata budget-förslaget.

Anförande nr 182

Christina Berlin (fp): Ordförande, fullmäktige! Storstadsregionernas betydelse för den ekonomiska tillväxten i Sverige är redan stor och kommer att öka. Stockholm, en gång synonymt med själva huvudstaden – i dag har begreppet vidgats samtidigt som det knyts ihop med ett allt större omland. Den funktionella regionen sträcker sig i dag långt utanför Stockholms län. De administrativa gränserna i form av landsting och länsstyrelser är ett minne av en svunnen tid. Stockholm, Mälarenregionen, konkurrerar i dag inte främst med andra regioner i Sverige. Konkurrenter finns i andra större regioner, främst i Europa, men också i övriga delar av världen. Vi påminns om det när företag och forskare flyttar till låglöneländer eller större marknader.

Ekonomisk tillväxt, tillsammans med ekologisk och miljömässig uthållighet måste premieras. Hela vår samhällsservice och invånarnas trygghet bygger på en stark ekonomi. Därför måste ett av regionens huvudmål vara att underlätta för företag att etablera sig och verka i regionen.

Regionplane- och trafiknämnden ansvarar för regionplaneringen, de regionala utvecklingsfrågorna och den översiktliga trafikplaneringen. Regionplanenämndens arbete syftar till att stärka Stockholmsregionens ställning och konkurrenskraft. Då behövs ett väl fungerande kommunikationsnät. Det gäller såväl kollektivtrafik som vägar.

Stockholms län har en otydlig ansvarfördelning, precis som Anders Guståv var inne på, i frågor om regionens utveckling. Ingen aktör kan ta initiativ eller ha legitimitet att företräda regionen. Landstinget som direktvalt politiskt organ skulle kunna vara denna aktör, med regionplanenämnden i spetsen. På RTK finns en kunskapsbank som är enorm och fantastiskt duktiga tjänstemän. Den regionala utvecklingsplanen för Stockholms län, den så kallade RUF:en, visade att den fortfarande är aktuell. Men framtagandet av en ny plan, som Dag var inne på, är ett flerårigt arbete och förberedelserna av den nya planen måste starta 2006.

Integrations-, mångfalds- och kulturfrågor måste få ett större genomslag. Nästan var femte medborgare i vår region har utländsk bakgrund. Stockholms län är i topp när det

gäller befolkningsutveckling. Jag gick in på nätet när jag kom hem sent i går kväll och tog fram de färskaste siffrorna.

Under de tre första kvartalen i år, 2005, ökade Stockholms län med 12 834 personer. Skåne, vi jämför oss ju med andra regioner, ökade med 6 402 personer, Västra Götaland med 5 114. Ökningen i Stockholms län var betydligt högre än den var samma period 2004. Alla kommuner i länet utom två ökade sin folkmängd. Detta är glädjande, men det är också uppfordrande och utmanande för oss politiker att skapa förutsättningar för en funktionell och välfungerande storstadsregion.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 183

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag vill börja med en liten kommentar till gårdagens debatt. Jag vill säga att utan en snabb och fullödig insats av landstingets cancervård hade jag inte kunnat stå i den här talarstolen i dag. Det är en liten fundering.

När det gäller RTN kan man säga att det budgetmässigt är ett pytteområde i landstingets verksamhet. Det handlar om 73 miljoner kronor om året för denna kunskapsverksamhet, som Christina mycket riktigt säger. Alla partier är överens om att satsa de här futtiga miljonerna på denna kunskapsverksamhet, alla utom Moderaterna som vill dra ned med 20 miljoner första året och mer på sikt. Hur ska man tolka det? Jag kan inte tolka det på annat sätt än att det är ett uttryck för ett moderat kunskapsförakt. Ska man vara lite snällare skulle man möjligen kunna säga att vill man det som Moderaterna vill, nämligen satsa alla sina muskler på att bygga ut ytterligare motorvägar genom stadsbygden, behöver man ingen kunskap. Kunskapen kan stå i vägen för en sådan utbyggnad. Ju mer kunskap, desto mer tveksam måste man bli till en sådan utvecklingsinriktning.

Folkpartiet gör tvärtom i denna budget. Man öser på med nya uppdrag, men man lägger inga pengar för att dessa uppdrag ska genomföras. Man har samma budget som vi andra, utom Moderaterna, och man har väldigt många nya uppdrag till nämnden och kontoret. Hur ska man tolka det då? Ja, möjligen är det så att de uppdrag Folkpartiet vill ge är så lättviktiga att de egentligen inte kräver några insatser. Eller också görs de insatserna i alla fall i kontorets arbete, framför allt i kontorets arbete med en ny regional utvecklingsplan, den nya RUFs:en, som vi också är överens om ska genomföras under nästa mandatperiod.

Vad ska då denna RUFs handla om? Den ska handla om det som är målet för denna nämnds verksamhet. Det målet är sammanfattat som att vi vill åstadkomma en region med minskade klass- och könsklyftor, stark social och ekonomisk utveckling, allting underordnat en ekologisk långsiktig hållbarhet. Detta är vackra ord, men det gäller också att kunna förverkliga och konkretisera detta. De medel vi anvisar är bland annat en stärkt storstadspolitik, men inte i konkurrens med övriga storstadsregioner utan i samverkan med övriga storstadsregioner, i det här landet i alla fall. Sedan kan man

diskutera om det är i samverkan eller i konkurrens med övriga storstadsregioner. Jag tror att vi måste försöka se mer av samverkan även i internationell skala.

Det andra och kanske det viktigaste är den nya regionala utvecklingsplanen. Allt detta ska göras inom ramen för ett Mälardalsperspektiv, inom ramen för ett grundläggande jämställdhetsperspektiv. Vi ska också ta särskild hänsyn till de problem som finns i vårt särområde, nämligen skärgården.

Slutligen bara några ord om regionfrågan: Jag är väldigt glad att vi i majoriteten är överens om att den framtida potentiella ledningen av denna regions utvecklingsarbete ska ske via ett direktvalt regionorgan. Jag ser det som en av de framtida landstingets huvuduppgifter.

Bifall till landstingsstyrelsen!

Anförande nr 184

Pia Lidwall (kd): Ordförande, ledamöter! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Stockholm fungerar som en importhamn inte bara för varor utan också för idéer från andra länder. Nästan var tredje importföretag finns faktiskt i Stockholms-regionen. Forskningen i den här regionen spelar också en viktig roll för Sveriges idéutbyte med andra delar av världen och för hela landets innovationsförmåga. Verksamheter som vuxit sig starka i Stockholmsregionen tenderar faktiskt att spridas och växa vidare i andra delar av landet. Ekonomisk tillväxt sker inte antingen i Stockholm eller i övriga landet utan Stockholmsregionens utveckling är en central förutsättning för förnyelse av näringslivet i övriga svenska regioner.

Regionens speciella betydelse för utländska storföretagsetableringar och satsningar i Sverige kan inte nog understrykas. Särskilt Kista nämns i olika internationella rapporter som ett av världens tio viktigaste center för teknologiforskning, inte minst inom IT- och telecombranschen. Vi har många stora amerikanska och japanska företag som har förlagt hela eller delar av sina europeiska forsknings- och utvecklingsavdelningar inom till exempel mobilteknik till Stockholmsområdet. Läger man därtill Karolinska Institutet, KTH och Handelshögskolan förstärks bilden av Stockholmsområdet som den viktigaste och starkaste utvecklingsmotorn i svensk ekonomi. Här finns faktiskt 1 000 professorer.

Men Stockholm är inte bara ledande i tillväxt utan även i nedgång, vilket understryker vikten av att vårda tillväxten och utvecklingen av Stockholmsregionen. Hit flyttar människor för att förverkliga sina livsprojekt och för att ta del av det rika utbud av kultur, utbildning, nöjen och arbetsmöjligheter som regionen erbjuder. Men det finns en risk att Stockholm, landets viktigaste tillväxtmotor, stannar om inte tillgängligheten till utbildning ökar, om inte bostadsbyggandet ökar, om inte infrastrukturen förbättras, om inte skatteutjämningsystemet reformeras. På de här områdena har den socialdemokratiska regeringen och Socialdemokraterna i regionen totalt misslyckats.

Vi har ansvaret för att kommunikationerna fungerar i regionen, och behoven av investeringar i infrastrukturen är välkända i den här församlingen. De har också blivit föremål för viktiga strategiska och långsiktiga beslut. Infrastrukturen är i framtiden naturligtvis också beroende av nya vägar och trafikleder parallellt med fortsatt ambitiösa satsningar på kollektivtrafiken. Det är någonting som vi har en stor majoritet för och som måste få fortsätta. Här har ju Mälardalsrådet blivit en viktig aktör som alltmer finner sina former.

I stort sett alla aktörer över alla gränser har ställt sig bakom kravet på järnvägs-kapacitet genom Stockholm. Det är inte längre bara en fråga för oss 08:or utan det är någonting som gäller för hela Sverige. Det är för oss självklart att staten måste ta sitt ansvar och med kraft driva den här investeringen till sitt snara förverkligande. Kristdemokraterna vill föra en politik som svarar upp mot de speciella villkor som gäller för vår region. Det handlar om att vi vill ha en bättre fungerande yrkesut-bildning, en utbildningspolitik som ökar tillgängligheten och högre studier i Storstockholm. Vi vill se en bostadspolitik med starkare incitament för bostadsbyggarna i storstäderna, ökad konkurrens inom byggbranschen och en trafikpolitik med för storstäder ändamålsenliga beslutsformer. Vi vill också se kraftfullare åtgärder för att komma till rätta med socialbidragsberoende och utanförskap. Vi vill se förstärkningar inom rättsväsendet. Och Kristdemokraterna vill faktiskt se ett nytt skatteutjämningsystem, inte bara ett reformerat.

Ett förstärkt regionalt och lokalt inflytande på alla politikområden är ju en förutsättning för en positiv utveckling av regionen. Integrationsfrågorna, mina vänner, är särskilt viktiga i en storstadsregion. Det finns klyftor i Stockholm och de växer, precis som Dag Larsson säger. Om man till exempel jämför Bromma stadsdel med de geografiskt närliggande stadsdelarna Husby, Akalla och Rinkeby ser man att arbetslösheten är mer än dubbelt så hög i de tre sistnämnda områdena. Det oroväckande är att medan arbetslösheten har sjunkit i Bromma har den stigit i Husby, Akalla och Rinkeby.

Om man då får veta att antalet personer som fått ekonomiskt bistånd är ända upp till tio gånger så högt i dessa stadsdelar jämfört med Bromma faller domen hårt över den socialdemokratiska politiken som har misslyckats med att skapa ett samhälle där alla får plats. Varje människas önskan att samarbeta och integreras bygger på att man känner sig respekterad och inte diskriminerad. Arbete ger möjlighet till viktiga sociala kontakter och till att lära sig språket. Möjligheterna till praktik eller arbete kombinerat med svenskundervisning knuten till individens yrkes- och utbildningsområde bör utvecklas enligt de olika framgångsrika försök som Kristdemokraterna var med och startade under förra mandatperioden. Det är alldeles för många invandrare som på grund av svårigheter med att validera utbildningar utför arbeten som de är överkvalificerade för. Möjligheten till specialdesignad kompletteringsutbildning för invandrare med utländsk examen, till exempel sjuksköterskor, läkare, tekniker med flera, måste hela tiden utvecklas.

Det finns utmaningar för Stockholms län. Jag och Kristdemokraterna tror och hoppas att region- och trafiknämnden ska kunna utgöra en viktig arena i det här arbetet, att det politiska arbetet ska präglas av en gemensam vilja att arbeta för Stockholms bästa.

Sverige behöver ett växande Stockholm, och Stockholm behöver enade politiker som står upp, försvarar och driver så att det blir så bra som vi alla önskar.

Anförande nr 185

Bengt Cedrenius (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! RTN är verktyget för oss politiker när det gäller att planera för morgondagens hållbara samhälle, hållbart i alla aspekter som har nämnts här förut, socialt hållbart, ekologiskt hållbart, ekonomiskt hållbart. Vi politiker har ett ansvar att se till att alla medborgare känner en social trygghet. Det gäller, med tanke på gårdagens debatt, alla, inte bara samhällets besuttna.

Planeringen måste också garantera att olika särgrupper ges möjligheter, respekteras och framför allt inte diskrimineras. Alla har rätt till ett samhälle där förutsättningarna är lika, oavsett kön, sexuell läggning, religion eller etnisk tillhörighet. Funktionshindrade får inte missgynnas. I vårt politiska ansvar ingår också att skapa möjligheter för ett mångsidigt kulturutbud.

Vårt län består både av storstad och av glesbygd. De lever i symbios. Glesbygds-borna pendlar till staden för att arbeta och till kulturaktiviteter. De förser staden med varor. Det kan vara fisk, kött, grönsaker, hantverk och sådana saker. Stadsborna å sin sida använder glesbygden för rekreation och för att bara kunna njuta av tystnaden, till exempel. Deras framtid, oavsett var man bor är vårt ansvar.

För att klara det här krävs bland annat fungerande och hållbara kommunikationer. Planeringsansvaret för detta ligger på RTN. Men kommunikationer är, som antytts tidigare i debatten, inte bara en angelägenhet för vårt eget län. Jag har många gånger tidigare i den här talarstolen pläderat för Mälardalstanken och sagt att Mälardalen är en gemensam arbetsmarknadsregion. Tillsammans har vi mycket bättre förutsättningar att utnyttja samhällets resurser rationellt. Jag tänker på bostäder. Jag tänker på handel, service, arbetsplatser och så vidare.

Sverige kan inte fungera utan ett Stockholm, sade Dag Larsson. Jag skulle vilja säga att Stockholm inte kan fungera utan en bra Mälardalsregion. Jag tycker att det är en bättre sats. Jag vet inte om ni har hört talas om det, men det är ett projekt som har dragits i gång med 47 politiker som representerar samtliga Mälardalslän. Det är inom ramen för Mälardalsrådet. De ska utveckla sex stråk som går från Stockholm och ut, från norr till söder, hur det nu ser ut. Det här är ett positivt framsteg, tycker vi i Miljöpartiet. Vi tror att det här kan röja upp efter den misslyckade Stockholmsberedningen, som egentligen ändade i en gigantisk önskelista, vars syfte var att hålla de flesta politiska partiernas storvulna vägplaner vid liv samtidigt som man lyckades upprätthålla någon form av borgefred under förra valrörelsen.

Nu när staten inte längre är inblandad i processen, och det tror jag är viktigt, har gruppen startat med att först jobba fram vad man kallar en målbild. Den målbilden ska innehålla det jag nämnde förut. Var ska hela blocket av bostäder, arbetsplatser och grönområden finnas? När den målbilden är spikad kommer nästa steg, nämligen att ta ställning till hur infrastrukturen ska läggas ut.

Det är dags för nytänkande, och jag hoppas att det nytänkandet kan få en avspark i den här satsningen. Det kommer naturligtvis att innebära att en del politiska snuttefilter kommer att få kastas, äntligen. Vi kan inte med ett Mälardalsperspektiv behålla tanken på att vårt län ska ha allting. Vi kommer till exempel förmodligen att få överge tanken på Norvik, även om det kommer att smärta en del människor. Vi har Södertälje hamn och Oxelösund. Vi har Västerås. Vi har Köping. Vi har Hargshamn. Vi har Kapellskär. Alla har kapacitet att ta emot den trafik som vi får till Stockholms Hamn i dag. Med ett sådant Mälardalsperspektiv kan vi naturligtvis också tjäna en massa miljarder på att skrota den vägförbindelse, E 4 syd, som skulle ha behövts om man skulle ha en effektiv Norvikshamn.

Förbifart Stockholm och Österleden kommer naturligtvis att ifrågasättas, inte bara på grund av ekologiska synpunkter utan lika mycket av ekonomiska skäl. Växthuseffekten kommer att lägga hämsko på bilismen. Förnybara drivmedel kommer inte att räcka till för att ta hand om det här. Vi kommer att få ny teknik, automatbanor som kommer att frigöra trafikplanerarna från det radiella tänkandet. De kommer att kunna tänka fritt. Och där måste vi politiker stötta. Vi kan inte, Anders Guståv, leva kvar i den gamla traditionella planeringspolitiken. Den målplan de ska upprätta kommer naturligtvis också att vara det som ska ligga till grund för den nya RUFs:en.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 186

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Jag är helt övertygad om att om jag var solnabo skulle jag vara i djup härnad mot Anders Guståv när det handlar om kommunalpolitiken. Däremot måste jag konstatera att Anders Guståv i många avseenden är en klok och framstående regionpolitiker som förstår att försöka värna regionens intressen. Därför blir det än mer obegripligt för mig hur Anders Guståv i den här salen kan försvara neddragningen på regionplane- och trafikkontoret med en tredjedel. Regionplane- och trafikkontoret är ett av de viktigaste regionala instrumenten vi har. Det är bra för utredningar. De har fantastiska seminarie- och kunskapsverksamheter. Och det är en fantastisk lobbyorganisation för vår region som påverkar statsmakten och ser till att vi får allierade i Mälardalen för att driva våra viktiga infrastrukturfrågor.

Det är obegripligt, Anders. Jag tror att du borde göra uppror mot de här skattesänkingsfundamentalisterna som du omger dig med och stödja oss i alla andra partier i den här frågan, för du är klokare än att tycka att man ska skära ned en tredjedel för att stoppa några utredningar.

Anförande nr 187

Christina Berlin (fp): Dag Larsson sade försiktigt att hela Sverige behövs. Självklart, säger jag som kommer från Västergötland, att hela Sverige behövs. Men vi måste också våga säga att Stockholm är en tillväxtmotor för hela landet. Du såg ju på befolkningsutvecklingen. Vi måste våga ta den fighten också med statsmakterna. Vi står

inför allt det här som nämndes, hamnar, flygplatser, Mälartunnel och så vidare. Hur ska vi klara detta utan att ha statsmakterna med på vagnen?

Anförande nr 188

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Det är just därför att jag är en Stockholmskis med stort självförtroende och med stor glädje när jag ser tillväxten öka i vår region som jag vågar säga att vi kommer att fixa det här i samverkan med resten av landet. Härnad och krig med resten av landet drabbar oss alla, både stockholmarna och lantisarna.

Anförande nr 189

H å k a n J o n s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag får väl sälla mig till gruppen lantisar då, trots att jag känner att jag tillhör både Stockholmsregionen och Mälarenregionen.

Vid förra budgetsammanträdet tog vi upp skärgårdsfrågornas nödvändighet. Under det här året har vi jobbat en del med de frågorna för att utveckla möjligheterna för skärgårdsborna att kunna verka på ett positivt sätt i skärgården. Det här har tagits fram i form av bland annat ett skärgårdspolitiskt program. Det programmet är på väg till fullmäktige och kommer troligtvis upp till debatt nästa månad. Den delregionala planen, alltså skärgårds-RUFS:en är inte riktigt färdig. Den är färdigskriven på tjänstemannanivå, men i de delar som den behandlar tror jag att det finns förankringsprocesser som inte är klara. Där måste vi jobba vidare. Jag hoppas ju att även den så snart som möjligt ska komma till fullmäktige.

Det är viktigt att vi är med och stöttar i skärgården. Livsvillkoren är inte som för oss som bor på fastlandet utan de är helt annorlunda. Normalt är skärgårdsbor entreprenörer i själen. De är mångsysslare. Jag fick höra vid något tillfälle när jag var på ett möte att det faktiskt på någon ö finns fler företag än det finns invånare. Det är ju ett tecken på att man är mångsysslare när man måste skapa fler företag för att kunna bedriva olika typer av verksamhet.

Det här är bra, för vi behöver en samverkan. Precis som Dag sade i sitt tal om Stockholm och övriga landet tror jag att vi i vår region också behöver en samverkan med skärgårdsborna. Vi behöver stå till tjänst med en samhällsservice som på något sätt underlättar livsvillkoren för skärgårdsborna. Det handlar framför allt om transportstöd. Det handlar om fungerande sjukvård och om helikopter. Den servicen tycker jag har utvecklats genom att vi hyr in från Uppsala. Det är sådan service som vi behöver ha.

Vi behöver också ha en fungerande kollektivtrafik. Därför är det speciellt roligt att vi senare i dag kommer att besluta att utöka skärgårdstrafiken med fler linjer och turer. Det här är ju en diskussion som har pågått under väldigt många år. Speciellt roligt för mig som kommer uppifrån den norra delen av Stockholms län är det att det är just där turererna kommer.

Fraktstödet har diskuterats under ett antal år. Fraktstödet upplever vi behöver få en modernisering. Vi behöver få ett fraktstöd som fungerar, som också är lagligt i alla delar

och inte är konkurrenshämmande i skärgården. För vår del kommer den närmaste tiden att handla om att vi måste diskutera en inriktning på fraktstödet som bidrar till att utveckla skärgården. Det handlar alltså inte om att avveckla fraktstödet, det handlar om att utveckla det och göra det i en diskussion med skärgårdsborna.

Fullmäktige! Tiden går och man har inte många minuter på sig. Jag tackar för i dag.
Bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 190

Camilla Strandman (mp): Ordförande och kära åhörare! Det är roligt att se några på läktaren. RTN är inte bara, som har nämnts, ett kunskapsorgan utan jag står här som representant just för den, man kan kalla den utkantsbefolkning som ser de rent konkreta genomförandeaktionerna som kommer från RTN som Håkan också pratade om. Han har redan lyft fram de frågor som kommer att vara mest på banan den närmaste tiden, nämligen det skärgårdspolitiska programmet, som är antaget och kommer till den här församlingen, och den delregionala planeringen som har återremitterats, mycket därför att man har lyssnat på skärgårdsborna som framförde kritik mot själva genomförandeprocessen och hur man får fram underlag. Det viktiga för oss som är beslutsfattare är just vad vi stöder våra beslut på. Underlagen måste vara förankrade ute bland befolkningen. Man måste ha en gemensam målbild, som Bengt pratade om.

Jag har skrivit ett litet snabbmanus, och de frågor som jag tyckte var viktigast i genomförandet var de Håkan nämnde, nämligen fraktstödet. Vi har alltså lyft ut det ur det skärgårdspolitiska programmet och återremitterat förslaget därför att det är en så grundläggande skillnad mellan förhållandena i att arbeta i det som illustreras på den vackra bilden på väggen, min hembygd, och för oss som kan sätta oss i bilen och köra eller beställa en lastbil med grejer när vi är företagare och vill ha lite snabba leveranser. Det är en helt annan planeringssituation.

Om lagligheten i fraktstödet har det skrivits, stötts och blötts mycket. För er som inte är allra närmast berörda kanske det räcker att säga att det handlar om att titta på EU-direktiven. Då förstår ni hur komplicerat det kan vara.

Jag vill bara konstatera att det är olika förhållanden i olika delar av Sverige. På västkusten går det statligt finansierade fraktfärjor och här har vi frågetecken om vi möjligtvis kan få behålla två tredjedels stöd från regionen när det gäller frakter till företagarna.

Men jag instämmer med Håkan. Det ska vara ett så lagligt system som det går i dessa tider med alla olika nivåer av direktiv. Men det måste också vara så att vi vågar vara lite spjutspetsar, för EU-direktiv är ju inte eviga. Glesbygdsutveckling och glesbygdsområden definieras om i olika programperioder. Vi måste våga ha lite mod, för vi kan inte slå undan benen för många etablerade verksamheter. Fraktstödet är en absolut grundläggande förutsättning för bland annat landskaps-vården i skärgården, detta riksintresse som har så många hämskor på sig från annan lagstiftning. Skärgårdsborna ska både finnas och bjuda på rekreation, men man ska kanske inte ens kunna få den här lilla stöttningen från samhället för att underhålla det vackra rekreationsområdet. Det blir ohållbart.

Sedan finns det ytterligare en viktig punkt i dagens budgettext från majoriteten. Det handlar om projekt Skärgårdsutvecklare. Skärgårdsutvecklarna är ett projekt som skulle bygga vidare på EU-lotsarnas viktiga verksamhet som så småningom har fört tillbaka många sköna skattekronor som vi har betalat in till EU. De har alltså kommit direkt ut i genomförande i våra skärgårdar, utbildning och stöttning av goda

företagsidéer. Det är projekt som vi verkligen måste bygga vidare på och inte kasta bort. Där har ju landstinget sin viktigaste roll, som jag ser det, i skärgårdsfrågorna som samordnare och medfinansier när det gäller olika utvecklingsprojekt.

Jag yrkar bifall till majoritetens förslag förstås och ser fram emot debatten om det skärgårdspolitiska programmet.

Anförande nr 191

Helena Markstedt (s): Ordförande, fullmäktigeledamöter! När man sitter här inne för andra dagen i rad kan man lätt glömma bort att det finns en värld utanför, till och med utanför Stockholms län och Sveriges gränser. Men när man pratar om regionens utveckling känns det viktigt att påminna om att vi är alltmer beroende av vad som händer i andra delar av världen. Därför blir det internationella perspektivet viktigare i regionplaneringen, inte minst samarbetet med Östersjöländerna som kanske är den region vi framför allt behöver samarbeta med och som vi konkurrerar med.

Förutsättningen för att konkurrera internationellt är vi i och med regionplanering-en i hög grad ansvariga för. Som Dag sade inledningsvis går det ganska bra för vår region. Men vi kan också konstatera att investeringarna i infrastrukturen under en lång tid har varit för små. Det leder till trängsel, det leder till miljöproblem och det leder också till att vi riskerar att bromsa tillväxten och vår internationella konkurrenskraft. Därför måste vi se till att öka satsningarna på transportsystemen i vår region.

Men regionens utveckling är inte bara vägar och järnvägar. Det kan inte minst en internationell utblick lära oss. Även om det som hänt i Paris och Frankrike de senaste månaderna kan tyckas väldigt långt borta från vår vardag lär det oss hur viktigt det är att motverka klyftor, segregation och diskriminering. Det är också en viktig del av regionplaneringen. Jag tycker att landstingsstyrelsens förslag till budget har tagit upp de här viktiga frågorna. Därför vill jag yrka bifall till budgetförslaget.

Anförande nr 192

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag ska börja med att yrka bifall till Folkpartiets förslag beträffande regionplane- och trafiknämnden.

I går i den allmänpolitiska debatten berättade jag om vilken fantastisk region vi lever i. Jag behöver inte återupprepa det. Men det haltar lite grann. Precis som flera talare har påpekat har vi för lite bostäder och för lite fungerande infrastruktur i form av både vägar och spår. Vi har en integrationspolitik som totalt har havererat. Vi har ett stort utanförskap av väldigt många som lever i framför allt våra förorter. Vi har också en stor arbetslöshet bland dessa personer och en stor otrygghet.

Vi har en tillväxt som många av oss kanske tycker är bra. Men många av oss tycker också att den skulle kunna vara betydligt bättre.

Vi från Folkpartiets sida ser positivt på och ser det nästan som en självklarhet att vi från det här parlamentet och från andra håll ska sträva efter ett direktvalt parlament för den funktionella Stockholm–Mälardalsregionen.

Vi ser att möjligheterna finns i Stockholm–Mälardalsregionen. Man pratar om den så kallade kritiska massan på knappt två miljoner människor. Det sägs att vi som bor i Stockholm–Mälardalsregionen är förändringsbenägna och att vi har hög utbildningsnivå. Ja, vi har väldigt många goda förutsättningar, men frågan är återigen om vi använder oss av de förutsättningarna eller, som många verkar göra, tror att det löser sig av sig självt.

Jag tror att vi måste skärpa oss lite grann. Vi måste våga se framåt. Vi måste våga ta oss an utmaningarna. Anders Gustáv har i sitt inledningsanförande radat upp en del av dem. Det handlar om infrastrukturen, som jag naturligtvis återkommer till i trafikdebatten.

Mälartunneln är väl det största exempel som vi har i dag, med den osäkra finansiering som finns där. Drygt 20 miljarder kronor räknar vi med att Mälartunneln och dess anslutande spår kommer att kosta. Det är oerhört viktigt att vi i det här parlamentet och på andra sätt får garantier för att det inte knuffar undan andra viktiga projekt.

Förbifart Stockholm har några talat om. Jag tror att vi måste våga se möjligheterna med nya finansieringsformer, som även Vägverket har lyft fram. Vi har flygplats-frågorna och hamnfrågorna. Vi måste våga ta i de frågorna och våga ta oss an utmaningarna.

Vi måste också våga ge och ta, inte minst i den stråkdiskussion som kommer och som Bengt Cedrenius berättade om. Då blir man lite ledsen när Bengt Cedrenius smäller igen några dörrar på en gång och säger att vi inte ska ha Norvik och inte ska ha Förbifart Stockholm. Men han kanske kan ångra sig.

Vi måste också våga ge och ta i diskussionerna kring nya RUFs. Är det verkligen ett optimalt sätt som vi jobbar på? Är planen verkligen ett starkt instrument för tillväxt och regional utveckling? Är den tillräckligt flexibel för att kunna spegla de snabba förändringar som sker i regionen?

Vi måste också våga arbeta över länsgränserna.

Ordförande, ledamöter! Tidigare talare har liksom jag visat på vad som behövs för en välmående region. Jag vill också poängtera vikten av att vi tar oss an dessa utmaningar.

Den Stockholmsfientliga regering som blundar för åderlåtningen av vår region måste vi ställa krav på. Vi måste stå enade bakom de kraven. Det sätt som regeringen gång på gång lägger sig i våra frågor är helt oacceptabelt. Anders Gustáv och andra har visat på några punkter. Det handlar om trängselskatten, och det handlar om stopplagar. Vi måste våga vara stolta för att vi är stockholmare, och vi måste våga stå upp för vår region.

Återigen bifall till Folkpartiets förslag!

Anförande nr 193

A n d e r s G u s t â v (m): Ordförande, fullmäktige! Jag ska helt kort säga något. Fler talare har pratat om skärgårdsprogrammet. Om jag inte missminner mig från regionplane- och trafiknämnden: När den borgerliga minoriteten ville lyssna på skärgårdskommunerna och återremittera programmet kördes vi över av den majoritet som Håkan Jonsson med flera tillhör.

Ett par saker så här avslutningsvis: När jag lyssnar på debatten verkar det som om man från vissa partier vill samverka med alla utom med regeringen, för det verkar som om man har accepterat att vi motverkas av regeringen här i regionen. Det finns liksom ingen anda av att vi nu ska sätta tryck på regeringen på det sätt som till exempel Maria Wallhager pratade om. Det är bara att konstatera att det är alldeles uppenbart att det måste till en annan majoritet i regionen och att det måste till en annan regeringsmajoritet.

Vi har egentligen inte heller fått några garantier för att en överenskommelse mellan de tillväxtinriktade partierna – de tre borgerliga och Socialdemokraterna – skulle hålla. Däremot har det mycket tydligt sagts från Miljöpartiet och Vänsterpartiet: Vi ska inte planera på det sätt som vi har gjort. Med andra ord: Det vi står inför att planera ska vi inte göra längre. Det har till och med sagts rent konkret att det inte behövs någon hamn i Norvik.

Vad jag kan förstå av flera inlägg behövs det egentligen i Miljöpartiets och Vänsterpartiets Stockholmsregion inga nya vägar, medan Helena Markstedt däremot säger: Vi måste ha nya vägar i regionen – vi måste bygga ny infrastruktur.

Då måste man ängsligt fråga sig: Om man tycker att detta är så angeläget, hur kommer det sig då att man har lagt 3,8 miljarder kronor på ett trängselskatteförsök som ska pågå i ett halvår? Det hade räckt till rätt många spår, om man hade använt de pengarna på ett vettigt sätt i stället för att bara kasta dem i sjön, så att säga.

Vi kan åstadkomma hur mycket tillväxt som helst i regionen, men frågan är om det blir några jobb av det! Det är precis den situation som vi befinner oss i just nu: tillväxten leder inte till jobb. Då pratar jag inte bara om de jobb som regeringen har flyttat bort från regionen genom de statliga verk som flyttar ut från regionen – de måste också kompenseras. Vi måste driva en tillväxtinriktad politik som samtidigt ger jobb och stimulerar arbetet i regionen.

Jag kan alltså konstatera att det är en avgrundslig skillnad i uppfattning om regionens framtid mellan å ena sidan Miljöpartiet och Vänsterpartiet och å andra sidan andra partier. Men det ruskiga är: Vad vet vi om den politik som kommer att bedrivas om Socialdemokraterna skulle fortsätta att leda landstinget – leda Stockholmsregionen med stöd av de två partier som inte vill åstadkomma något bra?

Till sist, herr ordförande, vill jag säga: Någon sade att det fanns ett kunskapsförakt från moderat sida. Jag vill bara peka på att jag inte blir så förfärligt imponerad av dem som uppenbarligen läst de tonvis med skrifter som ges ut men inte har lärt sig särskilt mycket av det. När jag hör en del inlägg verkar det som om man har läst men inte begripit särskilt mycket om vilken storstadspolitik vi ska begripa!

Med detta yrkar jag återigen bifall till Moderaternas förslag.

Ordföranden: Med två sekunders marginal lyckades Anders Guståv hålla sig inom talartiden. Men det finns ju möjlighet att begära en replik på två sekunder sedan.

Anförande nr 194

Landstingsrådet **Larsson (s):** Anders kan använda de två sekunder Moderaterna har kvar för att deklarerat att han tänker dra tillbaka besparingsförslaget för regionplane- och trafikkontoret med 20 miljoner kronor – en tredjedel av RTK:s konto. Jag tror att Anders egentligen tycker att det är ett felaktigt förslag. Du har alltså två sekunder på dig att byta uppfattning i den frågan.

Jag vill passa på att deklarerat – eftersom Norvik togs upp i debatten – att Socialdemokraterna är av uppfattningen att Norvik behövs och att Norvik dessutom är en klok infrastrukturfråga och klok miljöpolitik. Det kan inte vara rimligt att köra med lastpråmar genom Stockholms inre skärgård, och det kan inte heller vara god miljöpolitik att köra lastbilar från Göteborg till Stockholmsregionen. Norvik är alltså klok infrastruktur och kommer dessutom att förbättra miljöarbetet i vår region – det är vi socialdemokrater övertygade om i alla fall.

Sedan kan jag inte låta bli att spinna vidare på den diskussion som då och då poppar upp. Pia var inne på det, Anders var inne på det lite grann, och det var Maria Wallhager också. Man pratar om den ondsinta, Stockholmsfientliga regeringen som plundrar de stackars stockholmarna.

Man skulle då kunna tänka sig att stockholmarna måste vara korkade, eftersom de fortsätter att välja så ondsinta människor till den här församlingen och dessutom till regeringen. Kan det bero på att de är oinformerade? Det tror jag inte alls.

Förra mandatperioden kommer jag – och säkert också ni – ihåg att det var en gigantisk kampanj på gång, betald via landstingets skattemedel, där man försökte upplysa stockholmarna om det fruktansvärda skatteutjämningsystemet. Men stockholmarna röstade igenom en rödgrön majoritet i den här församlingen och många kommuner, och stockholmarna röstade på denna ondsinta, Stockholmsfientliga regering. Vad kan det bero på?

Jag tror att det beror på att stockholmarna inte ser den verklighet som ni försöker beskriva, med Stockholmsregionen i konflikt med resten av landet. Jag tror att stockholmarna mycket väl begriper att landet hänger ihop. Visst behöver vi

förutsättningar för tillväxt och välfärdsutveckling i regionen, och Stockholm är viktigt för landet. Men det behövs också fungerande äldreomsorg, skola och barnomsorg i Kårböle i Ångermanland, och vi har ett ansvar för att se till att de gamla som bor kvar på landsbygden har en fungerande välfärd när många flyttar till storstäderna.

Därför behöver vi ett system för utjämning över landet. Därför inser även stockholmarna att vi behöver ett utjämningssystem över landet som garanterar välfärd för hela nationens utveckling.

Sedan behöver vi starka allianser med resten av Mälardalen som fungerar i riksdagen, för att se till att vi får de infrastrukturinvesteringar som vi behöver i vår region.

Anförande nr 195

A n d e r s G u s t å v (m): Ordförande! Jag byter, Larsson, 20 miljoner kronor på regionplane- och trafikkontoret för fler utredningar mot 3,8 miljarder kronor i trängselskatteförsöket!

Anförande nr 196

L a n d s t i n g s r å d e t W a l l h a g e r (fp): Jag tycker att Dag Larsson sammanfattade på ett väldigt bra sätt: Regeringen är ond.

Anförande nr 197

J a n S t r ö m d a h l (v): Jag konstaterar att vi inte har fått något seriöst svar från Anders Guståv när det gäller att Moderaterna på detta tydliga sätt mäter ut sig från inte bara den borgerliga majoriteten i övrigt utan hela nämnden och inte vill satsa mer än drygt hälften av vad de andra partierna vill satsa på denna kunskapsverksamhet.

Det är klart att det är svårt för Anders Guståv att acceptera att jag ser det som ett kunskapsförakt. Men jag tycker att det är svårt att tolka det på annat sätt. Vi fick i alla fall ingen annan förklaring, och då kan vi konstatera att Moderaterna på det här tydliga sättet talar om: Kommer vi till makten ska vi åtminstone sparka 20 personer från regionplane- och trafikkontoret.

Anförande nr 198

L a n d s t i n g s r å d e t L a r s s o n (s): Anders föreslog ett byte, miljarder mot miljoner. Men i den här församlingen diskuterar vi landstingets budget. Eftersom du, Anders, tycker att det är korkade beslut som kommer fram till statsmakterna – jag delar inte den uppfattning, men du tycker så – är det ett gott råd till dig att se till att vi i Stockholmsregionen har de lobbyinstrument som vi behöver för att kunna påverka andra omkring oss. Därför är det kortsynt att skära ner på regionplane- och trafikkontoret.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 199

Christina Berlin (fp): Dag Larsson! Varför duckar du och skäms för att du är stockholmare? Helena Markstedt var välgörande att höra. Jag tycker att ni ska snacka er samman lite inom majoriteten.

Vi hörde en felsägning nyss. Jan Strömdahl sade ”den borgerliga majoriteten”. Det kanske blir verklighet – vi får se!

Anförande nr 200

Landstingsrådet Larsson (s): Jag säger det igen: Jag är stolt över att vara Stockholmskis. Men jag är också stolt över min mammas hembygd uppe i Kårböle, i skogarna i Norrland. Det går att vara både-och.

Anförande nr 201

Christina Berlin (fp): Men någon måste ta fajten för den här regionen. Regionplane- och trafiknämnden är alldeles utmärkt, som jag sade nyss. Kan vi inte göra det tillsammans? Det dröjer innan ansvarskommittén kommer med sina förslag och vi har ett direktvalt regionparlament. Vi måste använda de instrument som vi har.

SL-koncernen

Anförande nr 202

Landstingsrådet Kettner (s): Fullmäktige, ordförande och du medborgare och resenär som lyssnar! Vad är kollektivtrafik? Bilden kan målas i ljusa kulörer: nya, fina bussar i direkttrafik där nästan alla är mycket nöjda. Eller också kan den målas i mörka: pendeltågsresenärer tätt packade, stående på en frusen perrong, huttrande, väntande på ett inställt tåg. Båda bilderna är sanna. Ingen av dem är hela sanningen

Egentligen är kollektivtrafik faktiskt ingenting. Helst ska den vara ingenting. Kollektivtrafiken ska vara en osynlig parentes: ett uppehåll i vardagen som märks så lite som möjligt, som tar så lite plats i vardagen som möjligt, som i bästa fall blir en paus som ger tillfälle att pusta ut och vända ansiktet från det man är på väg ifrån och mot det man ska till; en rast, en refug mellan morgonruschen och skolan eller jobbet, på hemvägen detsamma fast tvärtom; en stund att samla mod inför kärleksmötet eller jobbintervjun; ett tillfälle att fundera igenom vad man nu behövde skaffa på köprundan eller ska laga till middagen.

Den ska helt enkelt bara finnas men inte göra väsen av sig. Men så har det nästan aldrig varit i Stockholm.

I går hördes begreppet ”ransoneringspolitik” ganska ofta som ett skällsord om vården. Men det ordet har faktiskt varit mycket mera sant om kollektivtrafiken. Så har det varit

oavsett majoritet. Kollektivtrafiken spelar en unik roll i Stockholm. Hur skulle våra arma företrädare av alla politiska kulörer ha kunnat ana att så många skulle välja den? Politiker av alla sorter har i decennier blivit tagna på sängen av länsbornas envisa och passionerade kärlek till kollektivt resande. Inget parti kan här skylla ifrån sig. Vår kollektivtrafik är helt enkelt en katastrofal succé, ett slags olycklig kärlekshistoria.

En sak är alldeles säker: ingen kollektivtrafikpolitiker i denna sal har rätt att gnälla över dåligt medborgarintresse för politik.

Hur har vi det då? Hur står det till med kollektivtrafiken just nu? Vågar man över huvud taget fråga?

September, oktober och november har varit hemska månader för resenärerna i t-banan och pendeltågtrafiken. Branden i Rinkeby har plågat resenärerna, och stora delar av t-banans vagnar har varit avställda i väntan på kontroller och ombyggnader. Pendeltågsresenärerna har fortsatt att drabbas hårt av störningar, särskilt nu under hösten.

Det är självklart oacceptabelt, även om vi ska ha i minnet att mycket av störningarna hänger samman med Banverkets arbete för att få plats med fler spår in till Stockholms Central. Därför har jag kallat till ett möte med Banverket, SL och Citypendeln för att komma överens om hur situationen i pendeltågtrafiken snabbt ska kunna förbättras.

Vi här är nog alla ödmjuka inför det faktum att även en välskött anläggning kan drabbas av problem och att kapacitetsbristen i fråga om spår genom staden gör pendeltågtrafiken extra känslig för störningar. Men det är vår plikt att stå upp för resenärers rätt att förvänta sig att komma till jobbet och familjen i tid.

Trots allt detta är resenärerna nöjdare nu än för några år sedan. De är inte lika nöjda som de var i våras och somras, då rekord slogs. Det var faktiskt den högsta noteringen sedan mätningarna började. Vi har förlorat en hel del av det förtroende vi målmedvetet har byggt upp under den rödgröna majoriteten. Allt annat hade också varit onaturligt under de omständigheter som har rått. Det är mycket allvarligt att resenärerna nu drabbas av bakslag. Deras tolerans är begripligt nog väldigt låg.

Men det är också sant att det gångna året i mycket har varit ett bra år för resenärerna och SL-trafiken. Kvaliteten i form av punktlighet har fortsatt att öka, särskilt inom t-banetraffiken. Antalet resenärer har också börjat öka, efter att under många år ha stått stilla eller backat. Även försäljningen ökar och överträffar kraftigt de budgetmål som har satts upp, räknat både i pengar och i antalet sålda färdbevis. Och allt fler betalar för sin resa, både som en följd av att fuskåkandet har minskat kraftigt och att entreprenörerna har blivit bättre på att ta betalt.

Ordförande! Trots problemen under hösten känner jag stark tillförsikt. SL:s skickliga tekniker jobbar för fullt med att finna lösningar, så att de t-banevagnar som togs ur trafik efter Rinkebybranden nu åter kan börja tjäna SL:s resenärer.

Ordförande! Varje månad kommer nu äntligen de nya pendeltåg som resenärerna har tvingats vänta alldeles för länge på, och de äldsta vagnarna kan äntligen gå vidare i kretsloppet som armeringsjärn eller fartygsplåt. Nästa tisdag ska SL:s styrelse fatta beslut om vem som ska få driva pendeltågstrafiken i framtiden. Därmed kan vi – i och för sig senare än jag hade önskat men ändå – förhoppnings-vis sätta punkt för åtminstone en del av de problem som inleddes med Citypendelns katastrofala övertagande från SJ i januari 2000.

Även 2006 blir ett historiskt år för SL. Nästa år fyller enhetskortet, själva symbolen för den framgångsrika SL-trafiken, 35 år. Det firar vi genom att från den 1 maj slutligt begrava det gammalmodiga och orättvisa zonsystemet och ersätta det med ett enkelt pris på 20 kronor för enstaka resor, samma system som alltså sedan 35 år har gällt för de resenärer som köpt periodkort. Samtidigt får SL i uppdrag att ta fram säkra kassasystem för trafikpersonalen, så att den öppna kontanthantering försvinner och risken för hot och våld mot bussförare och konduktörer minskar.

Ordförande! Som socialdemokrat är jag stolt över att vi med det nya taxeyesystemet kan ta ytterligare ett steg för att utjämna orättvisor i vardagen. Det är viktigt för alla de människor som hittills sett sin frihet att resa begränsad av godtyckliga och segregande zongränser. Men det är också viktigt för utvecklingen av länet i stort.

Nu kan även den mest inbitna ekenskis som Dag Larsson våga byta julmarknaden på Stortorget mot julmarknaden på Torekällberget. Det kommer att kosta bara 20 kronor för en 38-årig söderbo att söka lyckan på Garbo i Sundbyberg och 10 kronor för en 17-årig Rågsvedsbo att byta Älvsjöbadets klor mot klipporna i Saltsjöbaden. Våra 16-åringar ska inte behöva oroa sig för ifall de har råd att bli förälskade i en kille eller tjej från andra sidan av staden.

Vårt län är tillräckligt uppdelat av synliga och osynliga gränser mellan olika stadsdelar och områden. Det minsta vi kan göra är att se till att inte SL bidrar till att förstärka denna segregation.

Som SL-resenär betalar vi vår resa i två valutor: tid och pengar. Vi kommer inte åt att det generellt tar längre tid att resa en längre sträcka – något annat är så att säga att utmana naturlagarna. Men vi kan åtminstone se till att det inte blir dyrare i pengar.

När vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister presenterade skrotningen av zongränserna var det en nyhet som möttes med applåder från såväl medborgare som kristdemokraterna i den borgerliga oppositionen – så synd att ni ändrade er! Men vi presenterade samtidigt en annan taxereform som inte har fått lika stor uppmärksamhet.

Under 2006 höjs åldersgränsen för när unga ska betala fullpris från 18 till 20 år. Det innebär att SL anpassar sin taxa till dagens ungas verklighet. Det är i dag få 18-åringar som går direkt från gymnasieskolan till jobb utan att åtminstone läsa något år på högskola. Många väljer också att kombinera studier med deltidsjobb. För dessa är den höjda åldersgränsen en välkommen reform som innebär minskade kostnader med nästan

3 000 kronor om året. Barn och unga är en av SL-trafikens viktigaste resenärsgupper, med lojala och trogna resenärer.

Ordförande! Det är lätt att bli tagen när man ser de tiotals miljarder i investerings-behov som SL-trafiken har de kommande åren. Men vi ska komma ihåg att landstingets stora problem aldrig har varit att låna pengar när det har varit nödvändigt, vilket inte minst ni som sitter på andra sidan här i salen nog kan intyga.

Den stora utmaningen handlar om att betala de årliga räntekostnader och amorteringar som stora lån medför. Nästa år köper vi nya pendeltåg för 1,4 miljarder, vi rustar upp Roslagsbanan för 79 miljoner, och vi bygger ut IT-system för resenärsinformation för 71 miljoner. Totalt kommer SL under nästa år att investera närmast obegripliga 3,8 miljarder kronor i förbättrad trafik för länets resenärer.

För att klara amorteringar och räntor på allt detta får SL under nästa år en ökning av tillskottet för driften med nästan en halv miljard jämfört med i år. Men utöver att betala ökade kapitalkostnader kommer pengarna att räcka till ytterligare satsningar på utökad trafik och förbättrad kvalitet.

Låt mig ge några exempel. Vid årsskiftet invigs den nya pendeltågsstationen och bytespunkten i Årstaberget. Under nästa år utökas också pendeltågstrafiken med nya avgångar. SL får dessutom i uppdrag att sluta avtal med Södertälje kommun om förutsättningarna för pendeltågstrafik till Hölö samt med Haninge om den nya bussterminalen i Handen.

Ordförande! Moderaterna har för vana att bruka stora ord om såväl sin egen som vår SL-politik. Men efter att ha läst Hans-Erik Malmros budget kan jag konstatera att det är som det gamla ordspråket om de skramlande tunnorna. Det är ganska tomt, och då skramlar det som mest. Liksom förra året ser Moderaterna SL som en lämplig måltavla för att få undan pengar till det som de i vanlig ordning suktar allra mest efter, nämligen att sänka skatten. SL:s resenärer är bara en kassako för Moderaterna.

Liksom förra året är det 300 miljoner som SL och färdtjänsten ska pungslås på. Trots detta framställer Moderaterna sin budget som en satsning. En satsning – hur då? Moderaterna påstår att de ska kunna spara mer än en halv miljard utan att trafiken blir lidande. Ett exempel är de 120 miljoner som SL årligen lägger ner på sanering efter klotter. De finns inte i den moderata budgeten. Tror moderaterna på allvar att det räcker med att byta politisk majoritet för att få bort allt klotter och all skadegörelse? Det är möjligt, men i så fall är det nog inte i SL:s styrelse utan i den borgerliga polisstyrelse där moderaten Kristina Axén Olin är ordförande som den borgerliga majoriteten borde bytas ut.

Det här är en budgetdebatt, och alla vet att budgetdebatter inte handlar om ord utan om siffror.

Ordförande! Med den här budgeten visar den rödgröna majoriteten att vi är de partier som står på SL-resenärernas sida. Vi fortsätter det hårda jobbet för bättre kvalitet och

utbyggd trafik, och vi är övertygade om att vi med kombinationen bättre trafik och billigare och enklare taxa kommer att kunna fortsätta att få många nya resenärer till SL-trafiken.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 203

Hans - Erik Malmros (m): Jag höll på att säga att det var en fin predikan, pastor Kettner.

Det är ledsamt att behöva säga det, men de tre gångna åren har varit tre förlorade år för SL. Det har varit tre år med svikna vallöften, tre år med nedskärningar och kaos i trafiken, tre år med allt färre resenärer.

Inför det senaste valet lovade de rödgröna partierna att satsa på SL. De lovade mer trafik. De lovade ökade investeringar och sänkta eller frysta biljettpriser. Efter valet gjorde de precis tvärtom. Ni har rekordhöjt SL-taxan, ni har halverat investeringstakten, och ni genomför kraftiga försämringar i trafiken. Det är ett stort svek inte bara mot era väljare utan också mot oss resenärer.

Vi vet nu hur tre år med vänsterstyre – jag höll på att säga vanstyre – av SL har drabbat SL. Det är första gången i SL:s moderna historia som SL tre år i rad har förlorat resenärer. Första halvåret i år klev 80 000 färre på SL varje dag än under 2002. Anna Kettner! Varför leder er rödgröna politik till allt färre SL-resenärer?

Antalet trogna resenärer som köper månadskort har också minskat. SL räknar med att sälja 90 000 färre månadskort i år jämfört med för tre år sedan. Hade SL sålt lika många biljetter i år som 2002 hade SL fått in över 200 miljoner kronor mer. Hade du varit lika skicklig på att se till att man säljer biljetter som Elwe Nilsson var, då hade vi alltså fått in 200 miljoner kronor mer. Jag tror att det går att vara skickligare än du är.

Det är pengar som kunde satsas på bättre och tryggare trafik. Då hade vi resenärer sluppit det rödgröna kaoset. SL är en förutsättning för att vi i Stockholm och vår region ska fungera. Den är en förutsättning för att vi ska kunna ta oss till arbetet eller till skolan, en förutsättning för tillväxt och välfärd.

Varje dag är vi 600 000 som åker med SL. Därför är det viktigt att vi resenärer kan lita på SL. Men i dag kan vi inte lita på SL. För första gången på fem år ser vi nu att allt färre resenärer är nöjda med SL. Det är ett allvarligt trendbrott. Förtroendet rasar mest bland dem som åker med pendeltåg och tunnelbana. I dag är bara fyra av tio pendeltågsresenärer nöjda med SL.

Den rödgröna landstingsmajoriteten ägnar sig mer åt att trixa med zonpriset fram och tillbaka än att göra något åt kaoset och de allvarliga bristerna i trafiken. Tyvärr kan vi se tre förlorade år när det gäller ordning och reda i trafiken. Antalet inställ-da avgångar ökar dramatiskt och slår alla tidigare rekord, inte bara i tunnelbanan utan även på

Saltsjöbanan, Lidingöbanan, Nockebybanan och Tvärbanan. Det är vi resenärer som drabbas av det rödgröna kaoset.

För mig är det självklart att SL måste bli bättre på att passa tiden och betydligt bättre på att informera oss resenärer om störningar i trafiken. Det är att visa respekt för sina kunder.

SL måste också bli bättre på att hålla både fordon och stationer rena och snygga. Vi måste ta krafttag mot det ökade klottret och annan skadegörelse.

Vi kan se tre förlorade år i kampen om en rättvis SL-taxa. Efter de rödgröna prishöjningarna har SL Europas dyraste kontantpriser. SL förlorade till och med pengar – nästan 60 miljoner kronor – när ni höjde kontantpriset. Det är bra varken för SL eller för oss resenärer.

Nu föreslår den rödgröna röran att det ska bli ännu dyrare att åka korta resor. Man vill höja från 14:50 till 20 kronor. Det är en höjning på 40 procent. En majoritet av de SL-resenärer som inte har kort kommer att bli förlorare på det.

På två år har ni alltså nästan fördubblat priset på en resa som sker inom en zon. Fördubblar ni priset för en resa mellan exempelvis Odenplan och Skanstull eller en resa mellan Hallstavik och Norrtälje kommer fler att välja bilen. Jag förstår inte riktigt varför ni genomför ett så dåligt förslag. Varför vill ni ha en SL-taxa som ökar biltrafiken i Stockholms innerstad?

Vi måste i stället få en taxa som är mer rättvis, en taxa som ger fler resenärer – inte färre. En taxa som leder till fler resenärer ökar naturligtvis också intäkterna. Med ökade intäkter kan vi satsa på en bättre trafik.

Era partivänner runt om i Mälardalen – i alla de fyra län som omger vårt län – vädjar till er: Bygg inte upp murar runt Stockholm, de kraftiga taxemurar som ni skapar med ert kort. Men ni slår dövörat till för vad era socialdemokratiska vänner säger. Ni väljer att göra det ännu svårare för dem som pendlar över länsgränsen. Det drabbar både tillväxten och integrationen. Varför lyssnar du inte, Anna Kettner, på dina partivänner runt om i Mälardalen?

Vi kan se tre förlorade år i kampen mot fuskåkningen. I stället för att ta krafttag mot fusket har den rödgröna majoriteten valt att flirta med fuskåkarna. Ni tog bort spärrarna vid Slussen. Det ökade fusket och kostade skattebetalarna 5 miljoner kronor, sedan satte ni det dem igen, och nu föreslår ni återigen att de ska tas bort – det kom ett papper om det i går. Och trots att ni vet att det ökar fusket vill ni lägga 20 miljoner på att låta resenärerna kliva på genom blåbussarnas bakdörrar. Det är helt obegripligt.

Tydligast i sitt flirtande har Miljöpartiet och Vänsterpartiet varit. Både Grön ungdom och Ung vänster har till och med uppmanat till massplankning. Miljöpartiets vice ordförande – hon är tyvärr inte här i dag, men jag berättade i går för henne att jag skulle säga detta – har till och med sagt att fuskåkning är en bra form av civil olydnad. Vänsterpartiets ersättare i styrelsen har till och med hjälpt fuskåkarföreningen med utbildning.

Varför slutar ni inte upp att flirta med fuskåkarna? Jag kan inte fatta det! Vi vet att fusket kostar 200 miljoner kronor om året. Därför kräver vi Moderaterna nolltolerans. Vi har lagt elva konkreta förslag mot fusket. Vi föreslår i budgeten en investering på 100 miljoner kronor för att få bättre spärrar.

Vi kan se tre förlorade år när det gäller satsningar på investeringar för en bättre och mer pålitlig trafik. En förutsättning för att SL-trafiken ska kunna bli mer pålitlig är att vi investerar i nya vagnar, nya bussar och ny räls. Den rödgröna majoriteten har i stället gjort om sitt gamla misstag från förra gången de hade makten. Då bytte de till exempel inte en enda meter räls i tunnelbanan under flera år, och det tog inte lång tid förrän resenärerna fick lida: ständiga rälsavbrott och stopp i trafiken.

Anna! Om du hade tittat lite längre tillbaka i tiden hade du sett att mätningarna av förtroendet för trafiken aldrig har rasat så fort som under ert sista år vid makten förra gången.

Inför det senaste valet lovade ni ökade investeringar. Efter valet har ni gjort tvärtom. Ni har halverat investeringstakten. Nu erkänner till och med SL:s vice ordförande Gertrud Brorsson effekterna av er politik: Stockholms kollektivtrafik faller sönder.

Samtidigt som SL saknar pengar har ni socialdemokrater råd att kasta bort nästan fyra miljarder kronor på ett halvårs försök med biltullar. Varför satsar ni inte de pengarna på kollektivtrafik i stället? De skulle göra mycket större nytta om de lades på SL. Varför sviker ni era vallöften om att öka investeringarna?

Det finns en intressant fråga som jag har funderat på. För ett år sedan sade du, Anna Kettner, till tidningen Mitt i Vasastan: Vi vill föra en diskussion om fler men mindre prishöjningar. Därför undrar jag, Anna Kettner: Hur många och hur stora prishöjningar kommer ni socialdemokrater att föreslå efter valet? Du har ju sagt att du vill ha fler men mindre.

Det blir allt tydligare för allt fler att SL behöver en ny ledning, en ledning som vänder utvecklingen och arbetar bort det kaos vi har i dag, en ledning som satsar på att få fler resenärer och ökade intäkter. Med mer intäkter kan vi få en mer pålitlig trafik, och först då kan vi resenärer verkligen lita på SL.

Bifall till det moderata budgetförslaget!

Anförande nr 204

Landstingsrådet Wallhager (fp): Herr ordförande, ledamöter och SL-resenärer! Jag ska börja med en liten kort kommentar till Anna Kettners inledningsanförande.

Om ungdomarna blir kära på distans, då ska de få det billigare. Men blir de kära i samma skola, då får de betala mer, med Annas enhetstaxa. Vad finns i det kärleksbudskapet från Anna, SL:s ordförande?

Jag ska visa några axplock från verkligheten, från tidningarna i höst: 600 kronor mer för daglig väntan. SL saknar 13 miljarder. Ni stjäl tid ifrån mig. Tunnelbanan i Stockholm får mig att se rött. SL – en kollektiv bestraffning.

Ibland känns det som om Anna Kettner och jag lever på olika planeter. Man kan nästan föreställa sig trafiklandstingsrådet Anna Kettner iklädd ett rosa skimmer när hon här alldeles nyss beskriver hur det är. Nej, förlåt, Anna Kettner beskriver inte, utan hon berättar alltid som i en saga för stockholmarna hur bra kollektivtrafiken fungerar, hur rättvis den är, hur hållbar den är, hur tillgänglig den ska bli och hur mycket bättre den har blivit sedan vi onda borgare lämnade över till den goda fen. Stockholmarna är säkert nöjdare, det finns inga bekymmer – inte heller för ekonomin – eller åtminstone var det mycket värre förr. Det finns inga investeringar som Anna Kettner inte har pengar till.

Kort sagt: Socialdemokraterna och Anna Kettner har sin egen verklighetsbeskrivning. Vi andra som lever lite närmare verkligheten har vett att vara oroliga för SL.

Ärligt talat är väl nästan alla oroliga för SL i dag. Alla upplever att SL har en prekär ekonomisk situation: alla, SL, trafikanterna, vi på den borgerliga sidan, ja, till och med Miljöpartiets Gertrud Brorsson – men inte Anna Kettner. Hon tycks fortfarande tro att SL:s problem är att de har för mycket pengar – inte för lite. Hon säger: Det är ingen katastrof – vi är på väg ur krisen.

Vi från Folkpartiet och de övriga borgerliga partierna har en krismedvetenhet som tyvärr saknas hos SL:s ordförande. Det är inte bara en krismedvetenhet hon saknar, utan hon saknar också visioner. Vi tycker att det behövs ett nytt ledarskap och en ny politisk vision för SL. Ska vi kunna locka till oss nya resenärer och skapa en trygg och tillförlitlig kollektivtrafik måste vi våga satsa lite.

Vi i Folkpartiet inser att regionen växer och att även kollektivtrafiken behöver växa. Varje dag är det fler än 600 000 människor som är beroende av SL. De åker mellan hem och arbete, mellan hem och skola eller kanske mellan hem och politiska möten. I dag var det flera som missade landstingsstyrelsens möte eftersom det var förseningar på röda linjen. Varje försenad buss, varje inställd tunnelbana och varje uteblivet pendeltåg innebär en missad skollektion, ett inställt möte eller en missad tandläkartid.

Vi i folkpartiet vet att Stockholms kollektivtrafik behöver satsningar och nytänkande – inte neddragningar. Vi vet att det krävs offensiva satsningar, eftersom skattemedlen inte på långt när räcker för de investeringar som behövs.

På den bild som nu visas på skärmen ser ni en karta över Europa. Ser ni något udda? I Västeuropa är det två vita fläckar som lyser: det är kekonserverna Schweiz och så Sverige. Kartan visar på aktuell status för OPS, offentlig–privat samverkan i Europa.

Då måste man ställa sig frågan: Är vi så väldigt annorlunda i Sverige jämfört med England, Spanien, Norge, Finland och så vidare? Svaret på frågan är förstås nej. Vi är

inte annorlunda – vi bara ligger efter. Kartan visar på olika nivåer av det här samarbetet. De flesta länder runt omkring oss har förstått fördelarna – men inte vi.

Anna Kettner säger blankt nej, för Socialdemokraternas ideologi tillåter inte att näringslivet blandas in – inte ens om stockholmarna får bättre kollektivtrafik, inte ens om resultatet blir fler och nöjdare trafikanter, inte ens om det totalt sett blir billigare och inte ens om det gynnar tillväxten och därmed ökar skatteintäkterna. Det är nej och åter nej.

Argumenten är att privat är farligt, privat är dyrt, privat är bara för de rika och så vidare. Vi kommer nog att få höra Anna Kettner räkna upp ett antal argument här i dag. Hon tycker att privata initiativ är pestsmittade, och hon brukar avsluta med att säga – det har vi hört både i den här salen och i media – att jag ljuger. Vi får väl se vad hon säger i dag.

Vi i den borgerliga alliansen kommer att starta nästa mandatperiod med att ta fram åtgärdsplaner för att få igång SL-trafiken igen, för att kraftigt förbättra punktlig-heten i hela SL-trafiken och kraftigt förbättra störningsinformationen. Vi måste ha en åtgärdsplan för att uppnå bästa möjliga trafik och tillgänglighet för funktions-hindrade och andra SL-resenärer. Vi vill bjuda in nya aktörer för att undersöka de nya finansieringslösningar som bara vi inte tycks utnyttja.

Vi och stockholmarna kan inte vänta till 2010–2015 på byggstart för Tvärbana ost och Solnagrenen. Framför allt kan vi inte vänta i evighet på Tvärbana norr, som ska gå mot Kista – den finns ju inte ens med i investeringsplanerna.

Men vad gör då sossarna, och vad sade de i valrörelsen 2002? Jo, Anna Kettner lovande i valrörelsen 2002 att höja investeringstakten i SL, att fler trafikanter skulle åka och att fler skulle bli nöjdare. Hon har misslyckats med alla tre vallöften. Investeringstakten sjunker, antalet trafikanter sjunker, och andelen nöjda trafikanter sjunker. Anna! Varför leder din politik till att vi får färre trafikanter i SL?

SL:s ekonomi är pressad. Ändå slänger sossarna pengar i sjön: nästan 4 miljarder på trängselskatteförsöket. Man slänger också bort miljoner på öppna spärrlinjer och prisökningar på kontantkuponger som leder till inkomstminskningar. Anna tror också att det skulle bli bättre om SL fick köra pendeltågen. Det är tur att vi lyckades övertala henne att så inte ska bli fallet. Hon vill lägga biljettkontrollen inom SL:s hägn, trots att det visar sig vara olagligt, och hon vägrar svara på vår motion om avbolagisering av SL – den har hon väl gömt i sin byrålåda.

Anna Kettner sade i förra fullmäktigedebatten att det var osannolikt att SL skulle kunna dra in några miljoner på reklamsatsningar. Nu är det inte bara Folkpartiet utan även SL:s tjänstemän som vet att det är möjligt. I år kommer hon säkert att säga att det är vansinnigt och osannolikt att föreslå alternativa finansieringskällor och att bjuda in näringslivet. Hon kallar det att vi vill skänka bort infrastrukturen.

Vi i Folkpartiet har visioner och lösningar. Anna och sossarna fördömer och är visionslösa. Bifall till Folkpartiets budgetförslag!

Anförande nr 205

J a n S t r ö m d a h l (v): Först vill jag erkänna att jag inte är nöjd med kvaliteten på den kollektivtrafik som vi har i dag. Det kan ingen med gott samvete påstå sig vara. Eftersom kollektivtrafiken är livsnerven för vår stad måste den också fungera på ett sätt som gör att stockholmarna kan lita på den. Det är något som jag tror att vi alla är överens om. Vi måste lyckas med att åstadkomma det.

De borgerliga skyller nu på vänstermajoriteten. Det är klart att vänstermajoriteten har ett ansvar för den förda politiken under mandatperioden. Man säger att vi inte kan köra tåg eller köra buss, att det inte fungerar med vår ledning av den kollektiva trafiken i Stockholmsregionen.

Det ligger något i det. Men vad är lösningen? Den borgerliga lösning som ni för fram här är att ytterligare öka graden av uppsplittring av den stockholmska kollektivtrafiken och öka graden av privatisering av både drift och ägande – av hela kollektivtrafiken. Ni vill dela upp trafiken i bandelar som kan tillhöra olika företag, inte bara som nu vad gäller driften utan med hela sin del av infrastrukturen också.

Vi har sett resultat av den typen av experiment, inte minst i Storbritannien och Londonområdet. De spåren förskräcker. Lösningen är inte att splittra upp ytterligare, privatisera ytterligare. Det vi nu lider av är nämligen sviterna av den uppsplittring och privatisering som har skett i Stockholmsområdet under ett och ett halvt decennium. Det är det vi nu får lida för. Det är de sviterna vi får uppleva.

Receptet måste vara att återta mer av kontrollen över kollektivtrafiken. Det var faktiskt också på gång när det gäller pendeltågsdriften. Nu vet vi inte vad det blir av det. Vi vet det snart. Jag är orolig för att det kanske inte blir något riktigt positivt.

När det gäller det gemensamma budgetförslaget från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vill jag framför allt framhålla vikten av att vi nu gör den taxereform som innebär att den gamla zonindelningen definitivt går i graven.

Vi har haft ett system med en enhetstaxa över länet, över regionen, när det gäller månadskort och andra periodbevis. Men när det gäller kontantkuponger och rabattkuponger har vi haft ett ganska tufft zonsystem som har gjort att framför allt om man ska resa över en zongräns, från en station till en annan, har det upplevts som mycket diskriminerande att behöva betala så mycket mer än om man reste en station åt andra hållet.

Det problemet försvinner nu, och regionen blir mindre eller rundare – hur man nu vill uttrycka det. Är man ung eller gammal blir det nästan gratis – det blir nästan nolltaxa. För övriga kostar det en tjuga varje gång man reser. Jag tror att man också som sällanresenär då upplever att priset inte är något som hindrar när man väljer mellan att ta pendeltåg, tunnelbana eller buss i stället för bilen. Det är det viktiga i förslaget.

Jag tycker också att det Anna nämnde särskilt, att vi höjer gränsen mellan ungdom och vuxen till 20 år, är bra. Det är en väsentlig reform. Enhetstaxan och åldersgränsförändringen är också av stor betydelse när det gäller resekostnaderna för studenter och andra ungdomar. De gör att förutsättningarna för de diskussioner som vi har haft kring ungdomsrabatter och studentrabatter kommer att se helt annorlunda ut. Det blir intressant att diskutera och utreda hur sådana eventuella rabatter behöver se ut i framtiden, med de nya förutsättningarna.

Jag ska också ta tillfället i akt att ge Hans-Erik Malmros några svar. Han berörde den kritik som riktats mot Vänsterpartiets förslag om öppna spärrsystem. SL har genomfört ett prov vid Slussen, Slussen norra, som det heter, där människor byter mellan tunnelbanan och den omfattande busstrafiken mot Värmdö. Hans-Erik för vidare den myt som säger att denna öppna spärr kostar SL 5 miljoner kronor per år. Sanningen är den att en kontrollverksamhet beträffande biljettviseringen, alltså tätare kontroller än hittills i systemet av att människor har betalat sina biljetter, leder till att det inte blir någon skillnad mellan ett slutet och ett öppet spärrsystem. Det är inte spärrsystemet som betyder något för hur stora intäkterna blir, utan det är kontrollsyste-met som spelar roll.

Hans-Erik säger också, anklagande, att Vänsterpartiets ersättare i SL-styrelsen har hjälpt till med utbildning av fuskåkare. Det låter som om jag skulle ha utbildat fuskåkarna i ämnet hur man hoppar över eller kryper under spärrar och liknande, men något sådant har jag inte gjort. Jag har medverkat genom att hjälpa till att utbilda dem i hur taxeystemena är konstruerade, vad man betalar via biljettsystem, vad man betalar via skatten och vilka fördelar det skulle bli om man i stället införde nolltaxa, alltså om man skulle gå något steg ytterligare i riktning via enhetstaxa till nolltaxa – det är ju det som är dessa så kallade fuskåkarens yttersta mål. Deras syfte är inte att fuska i sig utan att visa fördelarna med ett system där vi allihop hjälps åt att finansiera den gemensamma trafiken. Denna information är lite annorlunda jämfört med att utbilda dem i hur man hoppar över spärrar.

Slutligen några ord om biltullarna eller trängselavgiftsförsöket. Det låter ju på era inlägg som om trängselskatterna skulle ställas i motsats till förbättringar av kollektivtrafiken. Det är viktigt att påpeka att en väsentlig del av trängselavgiftsförsöket går ut på att omfördela pengar från bilisterna till kollektivtrafiken, till en utökad kollektivtrafik. Det är en sådan förändring vi vill se permanent. Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 206

Michael Stjernström (kd): Fru ordförande! Den rödgröna landstingsmajoriteten har tappat kontrollen över SL och kollektivtrafiken. Mandatperioden tecknar bilden av en kollektivtrafik och en politisk ledning i djup kris. Under vänstermajoritetens styre har SL fått färre resande, minskat underhållet, lagt ned linjer och minskat turtätheten i trafiken. Varje dag rapporteras det om trafikstopp och förseningar som gör att resenärerna upplever att kollektivtrafiken inte är pålitlig – just pålitligheten och turtätheten är två av de viktigaste punkterna för att resenärerna ska känna kundnöjdhet och för att resandet ska öka.

Nu minskar andelen nöjda resenärer för första gången på flera år. Om vänstermajoriteten fortsätter blir det ännu värre framöver. Varför leder Anna Kettners trafikpolitik till att färre människor reser med SL?

Det är hög tid för en förändring. Stockholmarna är värda en bättre kollektivtrafik, och SL kan bättre. Det kristdemokratiska budgetförslaget innehåller förslag till en bättre SL-trafik med fler resenärer och högre intäkter. Förra året chockhöjde vänstermajoriteten priset på kontantkuponger från 10 till 15 kronor. Majoritetens syfte var att av säkerhetsskäl minska personalens kontanthantering och få fler resenärer att köpa periodkort. Detta år gör vänstermajoriteten helt om och sätter kontantpriset till 20 kronor oavsett resans längd. Eftersom rabattremorna samtidigt slopas innebär det ökad kontanthantering för personalen. Det vänsterargument som fördes fram för bara ett år sedan gäller inte i dag. Denna kortsiktiga trafikpolitik är förödande för resenärerna och för personalen.

De korta resorna blir med vänsterförslaget dyrare. Vi kristdemokrater vill i stället sänka kontantpriset per kupong till 10 kronor och stimulera de korta och spontana resorna. Priset på trettiodagarskortet ska vara oförändrat 600 kronor, och som komplement till det länsövergripande månadskortet kan lokala kort vara sätt att locka fler invånare att bli trogna resenärer. Detta skulle kunna prövas i Södertälje, Nynäshamn, Norrtälje och Stockholms innerstad.

Rabatt ska även i framtiden utgå till ungdomar och pensionärer, men SL ska också ges i uppdrag att införa rabatt för högskolestuderande från och med höstterminen 2006 på samma villkor som ungdomar och pensionärer, det vill säga 360 i stället för 600 kronor. Det är bra att den nuvarande majoriteten har tagit intryck av Kristdemokraterna och av studenternas organisationer som har begärt att SL ska sänka priset för studerande. Vi vill inte, som majoriteten, stanna vid att rabatten bara ska gälla för studerande på gymnasiet utan gå hela vägen och även inkludera högskolestudenterna. Jag förstår inte vänstermajoritetens ovilja att ge även högskolestuderande rabatt på SL-kortet. Det kan inte handla om ekonomi eftersom det enbart kostar cirka 30 miljoner kronor jämfört med den förlängda ungdoms-rabatt som föreslås och som kostar 65 miljoner kronor. En studentrabatt skulle förbättra förutsättningarna för studerande och forskning i Stockholms län.

Flera andra trafikhuvudmän har infört studeranderabatter eller ungdomsrabatter som omfattar även dem som är äldre än 20 år. Några av dem är SJ, Västtrafik och landstingen i Östergötland och Gävleborg. Ungdomar och studenter är en viktig målgrupp för SL. Anna Kettner sade att ungdomarna är viktiga för oss. Ja, så är det, men ni vill inte behålla dem när de blir äldre, då vill ni bli av med dem. Du borde kunna få bred uppslutning här i landstingssalen i den här frågan. Varför ska Stockholm och SL vara sämre än andra trafikföretag? Svara på den frågan Anna Kettner!

Ungdomar är en av de viktigaste grupperna för oss i SL och bör behandlas därefter, nämligen som VIP-kunder. Jag tycker att SL bör organisera barn- och ungdomsråd i syfte att lyssna efter synpunkter och önskemål, men också för att skapa långsiktiga

relationer med unga resenärer så att de fortsätter att vara trogna SL även när de kommer upp i körkortsåldern.

Tjuvåkandet måste minska. Det ska inte löna sig att fuska och låta andra betala de resor man själv gör. Därför måste vi öka kontrollen av färdbevis i hela trafiksys-temet för att få slut på fuskåkandet. Alla idéer och krav på öppna spärrar måste avvisas. Vi måste också förbättra instrumenten för trafikutövarna att kontrollera att passagerarna verkligen har erlagt avgift, för att på så sätt stödja intäcks-säkringen. Det måste finnas en morot, till exempel en bonus, för den enskilde busschauffören och spärrexpeditören att göra ett bra jobb. Sådana åtgärder skulle vara ett bra medel för att ytterligare minska de förluster på grund av fusk och klotter som varje år kostar SL cirka 300 miljoner kronor.

En tråkig aspekt av trafiken är att resenärer och medarbetare utsätts för hot och våld. Nu måste det vidtas radikala åtgärder för att höja säkerheten under resan. På kvällar, särskilt på veckosluten, bör målet vara att det i varje tågset ska finnas en vagn med säkerhetspersonal ombord. Det skulle öka tryggheten, särskilt för de kvinnor som i dag är rädda för att använda sig av kollektivtrafiken på grund av våld eller hot om våld.

Investeringarna inom SL har varit eftersatta under många år, och nu börjar vi verkligen se problemen med vänstermajoritetens kortsiktighet. Saltsjöbanan kan bara drivas till år 2009, Lidingsöbanan kan tas ur drift 2010 och Nockebybanan kanske något år därefter. Under perioden fram till 2025 har SL investeringsbehov på upp till 36 miljarder kronor. Eftersom landstingets resurser är begränsade och för att tidigarelägga investeringar behöver vi få del av privat kapital. SL bör därför få i uppdrag att utreda vilka kommande investeringar som kan göras med offentligt-privat samarbete.

SL bör också få i uppdrag att utöka sitt samarbete med företag och andra intressenter för att öka intäkterna genom att utnyttja till exempel stationerna bättre.

Vi har i dag en organisation av kollektivtrafiken som inte är ändamålsenlig. Vi kristdemokrater vill se en renodlad trafikorganisation där all trafik som i dag bedrivs av SL, färdtjänsten och Waxholmsbolaget samlas under en gemensam huvudman. Härigenom kan stora vinster göras då mycket av det administrativa trippelarbetet kan undvikas med samordnad verksamhet. En sådan gemensam organisation skulle kunna driva också tillgänglighetsfrågorna på ett mer fokuserat sätt. I dag upplever jag att många funktionshinder hamnar mellan stolarna när de faktiskt ska söka samarbete med både färdtjänsten och SL. Det är möjligt att vänstermajoriteten inte ser de uppenbara fördelarna med gemensam trafikorganisation. Jag yrkar bifall till det kristdemokratiska budgetförslaget avseende regionplane- och trafiknämnden!

Anförande nr 207

Åke Askén (mp): Ordförande, ledamöter! Enhetskupong, vad är det egentligen för något? Det är många som undrar det. Ett av Miljöpartiets språkrör mejlade och frågade om detta verkligen var sant. Och det är faktiskt sant. Det har uppmärksammats på många håll i landet att vi håller på att införa enhetskuponger. Detta

är en fantastisk kontrast mot det gamla zonsystemet som en del här i salen inte bara vill bevara utan till och med utöka. Det är en förvånande inställning hos de borgerliga!

Jag skulle vilja påstå att enhetsbiljetten är den största taxereformen i detta landsting sedan vi införde 50-kortet, vilket skedde 1971. Det var ett fantastiskt steg, och nu tassar vi efter i de spåren. Man skulle kunna tycka att det som de gjorde 1971 var så jättebra så det är på tiden att vi gör något som är nästan lika bra. Egentligen skulle man spontant vilja utbrista i ett leve för 1971 års landsting politiker, för de var väldigt duktiga! Utgångsläget var nämligen uselt. Wallenberg körde sina linjer ut till Saltsjöbaden, till Nacka-Björknäs och ut på Mäläröarna. SL körde bussar åt norr och väster och så vidare. Det var en salig röra. Varje gång de resande bytte till en sträcka där ett annat företag skötte trafiken så stötte de på en ny mur och måste köpa ny biljett. Dyrt blev det, om man skulle åka långt.

Nu blir det precis tvärtom, även när det gäller kontantresorna. Man kan alltså åka från Hallstavik i norr till Norvik i söder för 20 kronor – hela resan, eller för 10 kronor om man är pensionär eller ungdom under 20 år. Det är inget dåligt steg, detta. Jag vill påpeka att priset gäller oavsett hur lång resan är – detta är väldigt viktigt att komma ihåg, för den långa resa jag nämnde hinner man inte göra på en timme, den tar längre tid.

Jag skulle nog själv ha blivit lite grön i ansiktet av avund om jag som medlem i koalitionen fick höra att ni hade lagt fram det här förslaget med 20 respektive 10 kronor i avgift för att kunna åka genom hela länet. Då hade jag nog röstat på ert förslag. Men nu var vi först med det. Det tycker jag är roligt. Ni går åt andra hållet med ert tal om nya zoner i Norrtälje, Södertälje och Nynäshamn och vad det kan vara. Det innebär nya zoner, nya murar. När vi försöker ”avkrängla” tillkränglar ni, det är tråkigt att ni driver en sådan politik. Frågan är om ni, om ni får makten, verkligen vågar er på att ändra det som vi nu kommer att införa. *So far so good*, skulle man kunna säga.

Men det finns ett och annat att vara missnöjd med, som en och annan talare har påpekat. Det har varit stora problem inom SL-trafiken och resenärerna gillar självfallet inte detta. Det är något som vi i vår koalition naturligtvis kommer att klara ut, det är det som vi jobbar med nu. Det är sannerligen full fart på det området.

Varför har det blivit så här? Det är bristande underhåll under många år som är bakgrunden, vi ska inte sticka under stol med det. Det är ett ansvar som vilar på olika partikombinationer – ni vet ju att vi växlar om vid makten varannan mandatperiod. Alla har vi ett ansvar för detta, och nu tar vi från vår sida ansvar genom att se till att det blir ordentliga underhållsinsatser framöver. Det kommer att kosta väldigt mycket pengar, för SL behöver också pengar till rätt så omfattande nyinvesteringar.

Det var dessutom rätt så intressant att höra Anders Gustâv fjäska så enormt för Dag Larsson. Ni hörde väl att han fjäskade två gånger till och med. Man kunde bli orolig och undra om han har något ihop med Dag Larsson. Vad kommer det i så fall att leda till i framtiden? Jag blev inte speciellt orolig, för jag förstod att Dag Larsson inser vad Anders Gustâv inte vill inse, nämligen att kollektivtrafiken i det här länet kommer att kräva så mycket pengar att det inte lär bli många sekiner över till det som Anders

Gustâv vill bygga, nämligen motorvägar. Han vill naturligtvis bygga kollektivtrafik också, men hans primära intresse är motorvägar, det har vi märkt många gånger.

Ökande folkmängd, ökat underhållsbehov, ökat behov av nyinvesteringar – vem klarar egentligen detta? Jag tror faktiskt att man behöver trängselskattepengarna för att klara av att vara framgångsrik i denna fråga. På den punkten står ni fullständigt tomhänta och det tycker jag var oklokt av er. Ni borde ha besinnat er. Tidigare har ni gång på gång föreslagit biltullar eller vägavgifter. Anders Guståv var först med detta tillsammans med Carl Cederschiöld; Cederschiöld motionera-de 1978 i Stockholms stadsfullmäktige om detta, men nu passar plötsligt inte galoscherna, kanske för att förslaget kom från fel politisk sida. Det är lite synd. Nu handlar det om realpolitik och man bör inte bry sig om vem som är budbärare.

Ni ändrar uppfattning och det har ni naturligtvis rätt att göra. Vi i Miljöpartiet tror i alla fall att trängselskatten får avgörande betydelse, inte bara ekonomiskt utan även ekologiskt, det är början till något bra. Vi kommer att satsa hårt på att det ska bli ett ja i folkomröstningen den 17 september nästa år.

Jag har observerat att det för de borgerliga partierna är privata lösningar som gäller på de ekonomiska problemen eller ekonomiska behoven inom SL. Det kan väl låta som en enkel och smart lösning, men för medborgarna och för resenärerna är det nog ingen smart lösning. De borgerliga vill koppla in privata företag som ska tjäna pengar på att bygga spår eller stationer; och privata företag har den egenheten att deras aktieägare vill ha rejäl utdelning på det insatta kapitalet. Vem ska då betala? Antingen resenärerna specifikt genom avgifter eller medborgarna generellt i form av höjda skatter; men mest troligt är att det blir både och. För medborgarna blir privata lösningar inte bra. Det är möjligt att det är en bra lösning för Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, men om ni vidhåller detta förslag tror jag att ni kan få en svår match i valrörelsen att hävda att det är bra för medborgarna.

Jag tror att Stockholms läns landsting har goda förutsättningar att – tillsammans med staten, naturligtvis, oavsett vilken regering det kan komma att handla om och oavsett vilka som sitter i majoritet i det här huset –, om viljan är god, klara av investeringsbehovet, men man bör alltså inte vältra över detta alltför mycket på medborgare och resenärer.

Vi i majoriteten menar att SL måste öka sin andel av det totala resandet i regionen om vi ska få den hållbara region som jag tror att de flesta är överens om att vi måste få till stånd, även om vägen dit är fylld av betong för en del. Målet är kanske i grunden ändå detsamma.

I budgeten för år 2006 – jag vill göra er uppmärksamma på detta eftersom alla kanske inte läser tabellerna – under rubriken Köpt trafik i budgetförslaget avsätter vi nu nästan 1 miljard kronor mer än SL använde under 2004 för att köpa trafik. Det är närmare bestämt 957 miljoner kronor mer, och drygt 300 av de 957 miljonerna är trängselskattepengar från staten. Det är en rejäl satsning vi gör, och vi ska nog vara tacksamma, oavsett vilka som sitter vid makten, för att detta sker nu, det är nämligen oerhört viktigt. Jag yrkar bifall till Miljöpartiets, Socialdemokraternas och Vänsterpartiets budgetförslag för regionplane- och trafiknämnden!

Anförande nr 208

Hans - Erik Malmros (m): Fru ordförande! Åke Askenstens anförande var ganska spännande. Jag tycker att du är rätt grön och stilig redan i dag, Åke, så du behöver inte alls vara grön av avund också.

Orsaken till att vi moderater säger nej till den orättvisa taxekonstruktion som ni nu föreslår är att det för det första ger en förlorande majoritet; en majoritet av dem som inte köper månadskort åker i en zon och ni har fördubblat priset under er mandatperiod, ökat priset från 11 till 20 kronor. Det är ingen bra politik. Det leder till att det blir fler bilar i innerstaden och det är inte bra, det heller. Det kostar 100 miljoner. Om man har problem med kaos i trafiken, problem med underhållet, problem dagligen både på pendeltåg och tunnelbana, så behövs de 100 miljonerna till att göra trafiken bättre i stället för sämre.

För det andra är detta inte ett så begåvat förslag eftersom det ökar kontanthanteringen för både busschaufförer och spärrvakter. Det är inte heller bra, de vill inte ha ökad kontanthantering. Det bygger också upp murar runt vårt län, vilket dina politiker runt Mälardalen inte heller gillar.

Jag tror inte att vi ska ha mer tricksande och fixande när det gäller zonerna och inte mer tricksande och fixande runt spärrarna. Vi ska ha spärrar och vi ska ha ett zonsystem. Stoppa de plågsamma försök som ni håller på med gentemot oss resenärer! Ni ändrar en gång om året. Först höjer ni avgifterna, sedan vill ni sänka, sedan vill ni höja ännu mer än förra gången och så vidare. Det finns ingen stabilitet i systemet.

Vi har studerat hur det är i Skåne där era partier styr och alla partier är överens. Där har man 200 zoner. Där är resenärerna fler, de har fördubblats i antal, de är nöjdare och man får ökade intäkter. Det är något som ni kan lära er av!

Anförande nr 209

Åke Askensten (mp): Ordförande, ledamöter! Det är klart att det är mycket som är bra med Skåne – närheten till Köpenhamn och kontinenten bland annat. Det exempel som Hans-Erik Malmros nämnde var nog det värsta av alla: 200 zoner. Jämför det med Stockholms enda zon från den 1 maj. Det är inte illa!

Så till talet om de kraftiga höjningarna. Det är klart att man kan vara kritisk till att vi höjde priset på SL-kortet med 100 kronor men vi stod ju nästan under galgen, kan man säga. Ni hade riggat snaran under den förra mandatperioden med ett underskott med 9,6 miljarder genom er misskötsel av ekonomin! Vi var tvungna att dels höja skatten, dels höja SL-taxan. Jag tror faktiskt att resenärerna har förståelse för det samt att de blir väldigt glada över den reform som genomförs den 1 maj.

Anförande nr 210

Landstingsrådet Wallhager (fp): Snälla Åke Askensten, det kanske är så att resenärerna har förståelse för det höjda priset för SL-kortet, men knappast för ert svikna vallöfte.

Det är jättebra, Åke Askensten, att ni i stället för att använda privata investerare, planerare och entreprenörer låter statliga Banverket sköta allting. Det kan sköta allt byggande, för då vet vi med säkerhet att allt blir dubbelt så dyrt, tar dubbelt så lång tid och blir hälften så bra, eller hur?

Anförande nr 211

Michael Stjernström (kd): Fru ordförande! Anna Kettner talade om kontanthantering. Hon påstod att den öppna kontanthantering kommer att försvinna nästa år. Det är en lögn, den kommer att öka med ert förslag. Du har en övertro på att maskiner ska lyckas gömma kontanterna på bussarna, men de facto kommer människor att vilja betala med pengar, så kontanthantering kommer att öka med ert förslag och öka risken för hot och våld mot personalen. Det är sanningen, Anna Kettner.

Anna Kettner sade i sitt anförande att barn och ungdomar är trogna resenärer. Det stämmer när de är unga, barn och ungdomar som inte har några andra alternativ. När de blir äldre och kan få körkort och får andra möjligheter då väljer de andra alternativ. Vi måste behålla ungdomarna som resenärer inom SL under lång tid.

Jag begriper inte din inställning. Du försöker undvika att ta debatten om student-rabatten varje år. Du hittar på tillkrånglade skäl – som att det inte fungerar, inte går, – mot att införa studentrabatt, men egentligen vill du bara inte. Jag börjar tro att det handlar om förakt för utbildning. Ni tycker inte om att människor utbildar sig och vill göra rätt för sig i samhället. Det verkar vara detta skäl som ligger bakom tankarna om att det är andra som har det sämre och så vidare. Det är ett mycket märkligt resonemang som du för. Varför ska Stockholm och SL vara sämre än andra trafikföretag och inte kunna införa en studentrabatt? Svara på den frågan!

Anförande nr 212

Landstingsrådet Kettner (s): Maria var orolig för att jag skulle beskylla henne och er alla för lögn, jag tänker inte göra det, jag tänker beskriva fakta igen. Det är lite tröttsamt, men var och en får bedöma själv.

För det första vill jag påminna om att de borgerliga förslagen – som dessutom inte är en budget eftersom ni inte är överens i stort – enbart handlar om förslag som vi redan har fattat beslut om i SL:s styrelse.

När ni svartmålar SL, vilket ni gör, tycker jag dessutom att ni ska fundera på den respektlöshet mot dem som jobbar inom SL som detta innebär fast ni egentligen bara vill komma åt mig och Socialdemokraterna.

När det gäller investeringarna så kan vi konstatera hur det egentligen ligger till. Jag har en bild här som visar de förskott som den här majoriteten fatta beslut om i samförstånd.

Jag noterar att alla investeringsbeslut fattats enhälligt, ni har inte haft några andra förslag vid något tillfälle.

Hans-Erik Malmros talar om att ta krafttag mot klotter. Ni satsar inga pengar för detta ändamål i ert budgetförslag, ni tar bort hela den budgetposten. När det gäller nöjda resenärer kan man säga att vi vågar mäta detta även i motgång, det gjorde inte i. Nu kan vi se hur det är. Det är förskräckligt att tappa marknadsandelar, men vi har ett bit kvar till dess att vi kommer ned till en "Elwe-nivå".

Så till frågan om resandet som har minskat, och vi i mitt parti är lite dåliga på att skryta, men nu ska jag ägna mig åt det. Vi diskuterar skicklighet. Elwe vände trenden, andelen resenärer minskade under hans tid, år 2001. Han vände trenden från ständigt ökande till minskande antal resenärer. Nu har jag och vi i majoriteten och de hårt arbetande människorna på SL varit med om att vända trenden igen. Resandet kommer att öka i år och det blir enligt alla prognoser ett kraftigt ökat antal resenärer nästa år.

Vidare kan vi diskutera antalet kontroller. De borgerligas krafttag mot fuskåandet går ut på att begära att få höja kontrollavgiften men de vet av erfarenhet att vi inte kommer att få göra det, det är nämligen något som vi inte själva bestämmer över. Jag har statistik över hur många kontrollavgifter som har tagits ut. Av den statistiken kan man själv bedöma vilken majoritet som har tagit krafttag mot fuskåandet. Vi planerar inga höjningar av kortpriserna, Hans-Erik, men när SL så småningom, oavsett vilken majoritet som styr då, kommer att bli tvunget att höja priset för att även de som arbetar inom trafiken ska få höjd lön någon gång, föreslår jag att vi inte gör det vart femte år med stora steg utan snarare har en plan och höjer i mindre steg.

Ett av de stora problemen för de borgerliga partierna är tydligen att det finns en risk för att de kära innerstadsungdomarna får betala 50 öre mer per resa med vårt förslag jämfört med läget om de haft rabattkuponger. Jag kan lugna och trösta er med att de, om de har köpt kontantbiljetter i stället, får betala 20 kronor mindre per resa, och det förslag som bara Kristdemokraterna i det borgerliga lägret stöder, att höja åldergränsen för ungdomsrabatt, innebär kraftigt sänkta priser för ungdomarna i Stockholm.

Vi är beredda att lära av det som inte blev som vi tänkte oss. Vi trodde alla, ni också, att ett så kraftigt höjt pris skulle innebära sänkt kontanthantering eftersom vi trodde att mycket färre skulle köpa kontantbiljett. Så blev det inte, och vi accepterar inte den farliga situation som vår personal arbetar i. Därför har vi kombinerat förslaget att avveckla zonerna med kraftfulla åtgärder för att minska eller avveckla kontanthantering. Det finns resurser till det. Det har ni aldrig föreslagit och ni gör det inte nu heller.

Så vill jag kommentera Slussenfrågan. Jag är ingen anhängare av öppen spärrlinje och det vet ni allihopa och det står jag för. Däremot tycker jag att det kan vara en klok idé, och det har jag lärt mig av Slussenförsöket, att försöka få samma villkor för den som byter mellan buss och tunnelbana eller mellan buss och pendeltåg som vi har för resande inom tunnelbanesystemet – har man en gång passerat spärren och betalat så ska det räcka.

Maria talar om att berätta sagor. Det är ju riktigt roligt att höra. Jag har ägnat en del tid de senaste dagarna åt att fundera över nya namn i tunnelbanesystemet med anledning av ert förslag beträffande Stadion. Det är en trevlig sällskapslek, men jag tror inte att ni kommer få med er stockholmarna på att använda samma metod vid byggandet av tvärbana som när man byggde Arlanda, att ge bort stationer i tunnelbanesystemet och, vilket ni har planer på, låsa oss vid långa kontraktstider om entreprenörer är med och betalar investeringar.

Det intressanta är att ni använder er av exemplet Roslagsbanan. Om vi hade gjort som ni föreslog med den förra entreprenören så hade vi suttit fast i ett kontrakt som gjorde att vi aldrig hade kunnat göra det som vi gjorde. Vi gjorde oss nämligen av med en entreprenör som misskötte sig.

Ni hukar er; man känner andra genom sig själv. Det är inte jag som är fast i en ideologisk låsning. Om det vore som du säger, Maria, om det visar sig att det blir både bättre och billigare då ska jag lyssna, men hittills finns det inga exempel på det. Jag är faktiskt hellre annorlunda än resten av Europa genom att ha en oerhört mycket högre andel resande med kollektivtrafiken än vad som är vanligt i Europa. Det är en unikt hög kollektivtrafikandel i Stockholm, och det beror på att vi har ett så bra taxsystem att det inte är så fasligt dyrt att åka om det ska vara hyfsat bra.

En sak har jag i flera år undvikit att beröra, men det går inte att förneka är att de förseningar och de problem som vi har i pendeltågstrafiken bland annat beror på att den borgerliga majoriteten gjorde ett felköp av tåg och köpte tåg som inte fungerar i Stockholm. Vi hade haft nya pendeltåg mycket tidigare om ni hade köpt rätt.

Kom gärna och prata om åtgärdsplaner, Maria, men glöm inte att berätta att nästan alla åtgärdsplaner som ni föreslår redan är uppdrag till SL.

Sist och slutligen handlar det om pengar. Nu ska ni få veta vad som har hänt med driftsbidraget till SL, hur mycket SL har att använda. Den här bilden visar SL:s driftstillskott år 2002, det sista borgerliga året. Jag visar också den moderata budgeten och våra budgetar. Man kan konstatera att Moderaterna de senaste två åren velat anslå mindre pengar till SL än vad de gjorde sista året i majoritet.

Ni i oppositionen vill inte, med undantag för kd, ge ungdomar rabatt. Ni undviker att tala om det, men den rabatten vill ni inte ha.

Vi ska inte, Hans-Erik Malmros, ägna oss åt tricksande och fixande med zonsystemet, för zonsystemet kommer att vara avvecklat och därför kan man inte tricksa och fixa med det.

Några ord om trafiken i Skåne. De har inte fler resenärer än vad vi har. De har betydligt färre och det är alltid lätt att öka resandet procentuellt mycket om man börjar på en mycket låg nivå. Vi ser fram emot ett ökat resande, vi tar krafttag för att återta den kortsiktigt förlorade marken i höst och fortsätter den raka linje med nöjda resenärer

som vi har haft under den här mandatperioden medan den under er period sjönk som en sten – ni vågade inte ens mäta kundnöjdheten 1990.

Vi vågar mäta, vi vågar ta ansvar och vi avsätter också de pengar som behövs varje år för att betala både trafik och investeringar. Det skiljer oss från er. Lyssnarna får bedöma om det är någon som ljuger.

Anförande nr 213

Landstingsrådet Wallhager (fp): Anna Kettner anklagar oss för att vilja ge bort kollektivtrafik, men det är inte riktigt sant. Hon satsar sin prestige på att vara annorlunda än hela övriga Europa. Jag tror faktiskt att vi har något att lära. Det är nog inte en slump att kartan ser ut som den gör.

Hon säger också att det inte är säkert att det blir bättre och billigare när närings-livet går in med så kallade OPS-lösningar. Näringsdepartementet, som jag tror har visst socialdemokratiskt inslag, gjorde 2003 en granskning av tio projekt som slutfördes under 1990. Sju av tio projekt blir dyrare när man inte använder sig av OPS. 29 studerade projekt i England visar en besparing på upp till 17 procent, Anna. Det tycker jag att vi ska ta emot.

Anna, kan du berätta vilka investeringsprojekt som du har fattat beslut om i SL under den här mandatperioden som kanske kan utöka kollektivtrafiken för stockholmarna och varför er politik leder till färre trafikanter, inte fler?

Anförande nr 214

Michael Stjernström (kd): Fru ordförande! Det är ett trist besked till alla studenter i Stockholm: ni måste fortsätta att inte ha råd att åka med SL. Det är budskapet från vänstermajoriteten! Ni som har 6 900 kronor att röra er med varje månad och som har en studentbostad som kostar runt 3 000 kronor, varje hundralapp som ni kan spara får ni i alla fall inte av vänstermajoriteten. Det är trist. Det finns undersökningar som visar att 25 procent fler studenter skulle köpa periodkort på SL om de fick studentrabatt, men det finns en ovilja hos majoriteten att förstå studenternas villkor.

Anförande nr 215

Nanna Wikholm (s): Det känns spännande och man föreslår ofta införande av studentrabatt när man är i opposition men genomför inte de förslagen när man sitter i majoritet.

Vad innebär ert nya förslag med alla zoner? Vad kommer det att kosta att resa för studenterna på Södertörns högskola när ni har infört alla nya zoner? I stället för ett enhetskort ska ni dela upp staden och länet i nya zoner även med korten. Då kan man ha söta, fina studentrabatter som äts upp direkt med det orättvisa zonsystemet.

Anförande nr 216

Hans - Erik Malmros (m): Fru ordförande! Vi föreslår ingen ändring av SL:s månadskort. Kortet med enhetspris finns kvar i vårt förslag. Vi föreslår inga nya zoner. Min replik på Åke Askenstens inlägg var exempel på en god trafik huvudman som har nöjda kunder, som har lyckats att nästan fördubbla antalet resande. De har verkligen gjort succé där nere. De har förstått att det inte bara är skattepengar som man satsar. Med fler resenärer har de fått kraftigt ökade intäkter. Vi föreslår inte att SL ska kopiera det som görs i Skåne, jag tror inte att det går. Man kan däremot lära sig av Skåne.

Så till Annas roliga OH-bilder. Här har jag bilder över förändringen av resandet under de senaste sju åren. Under samtliga år med borgerligt styre ökade antalet resenärer. Det var ingen vändande trend, vilket du försöker göra gällande. Den här bilden visar förändringarna i resandet.

Under samtliga år med dig som ordförande har resandet minskat. Nu påstår du att det har ökat, men några sådana siffror har vi inte fått.

Jag har en bild som visar investeringarna inräknat pendeltågstrafiken. I din bild räknade du inte in pendeltågstrafiken under borgerligt styre, men du räknade med pendeltågen under din tid fram till 2006. Det blir konstiga jämförelser med det sättet att räkna.

Om vi räknar bort pendeltågstrafiken blir det en annan bild. Jag frågar fortfarande: Var är den höjning som du utlovade? Ni lovade det i valet. Ni sviker era väljare!

Varför leder er politik till färre antal resenärer, Anna? Varför vill ni införa en SL-taxa som ökar biltrafiken i Stockholms innerstad? Så småningom vill vi föra en diskussion om fler men mindre höjningar, sade du till Mitt i. Vilken är den hemliga agendan, Anna? När kommer ”så småningom”? Det är ju då det ska bli fler och mindre höjningar. Inför förra valet påstod du att ni inte skulle höja priset, men sedan genomförde ni en rekordstor höjning.

Var nu lite ärlig före valet. Vad tänker du göra med priset på SL-resorna? När kommer de fler och mindre höjningarna? Berätta för väljarna före valet och gör inte som förra gånger då du lurades.

Anförande nr 217

Christina Lyngå (s): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Det ligger inte för mig att gnälla och vara negativ, jag är inte en sådan person. Därför är det med glädje jag går upp i den här talarstolen i dag och talar om min erfarenhet och min bild av SL och kollektivtrafiken. Men som andra redan har sagt har det varit en tuff höst för SL och bitvis oacceptabel för bland andra pendeltågsresenärerna. Jag åker själv pendeltåg och har full förståelse för att de resenärer som intervjuades av SLTF under oktober inte var lika nöjda med SL-trafiken som de var som intervjuades månaden innan – men jag har tillförsikt.

Banverket är nu färdigt med höstens ombyggnadsarbeten vid Tegelbacken, arbeten som orsakade otroligt mycket besvär under några helger. Citypendeln har meddelat att alla pendeltåg som skadades under höstens omgång av lövhalka nu åter är satta i trafik. De nya pendeltågen levereras och sätts i trafik enligt uppgjord plan, och nu går de nya tågen på både Södertälje- och Nynäshamnslinjerna.

Enligt uppgifter från SL har också andelen inställda avgångar minskat kraftigt under november jämfört med september och oktober.

Som ordförande i södra regionstyrelsen och heltidsarbetande på Karolinska universitetssjukhuset Huddinge känner jag inte heller igen mig i den svartmålning, som det närmast är, av SL-trafiken som framförs från borgerligt håll. Varken de kontakter som jag har i mitt SL-uppdrag eller det jag hör från mina kolleger på jobbet stämmer med dessa beskrivningar som framförs här. De nya bussar som satts i trafik inför försöket med trängselskatt är i de allra flesta fall en succé bland resenärerna – i alla fall i den region som jag är verksam i, och jag kan beklaga dem som åkte röda linjen på tunnelbanan i dag och kom för sent hit till fullmäktigemötet. Själv tog jag 747 till Fridhemsplan och det gick galant.

Allmänhetens reaktioner stämmer väl överens med de mätningar som både SL och SLTF gör och som visar att förtroendet för SL faktiskt stadigt ökar, möjligen med oktober månad som undantag, men det beror ju på hur man fokuserar. Framför allt tycker folk, och det är bland folk som jag befinner mig, att trafiken börjar fungera igen och de lägger märke till att det kommer nya bussar, nya tåg. Det blir en mängd positiva känslor. Man märker att personalen åter har blivit alert på att ta betalt och att människor också tycker att det är viktigt att betala för sig. Jag tror helt enkelt att den stolthet över SL som många i vårt län har känt är på väg tillbaka.

I min regionstyrelse har vi haft för vana att lösa många frågor över partigränserna. Det gillar jag, och jag kan inte minnas många gånger som det inte har gått bra. Däremot har jag ibland kunnat känna frustration över att en del saker tagit alltför lång tid. Därför är det med stolthet som jag i dag kan konstatera att Handenter-minalen, som varit en segdragen historia mellan Haninge kommun och SL, nu äntligen ska få en lösning. Jag är också glad över att vi nu ska få fler snabbtågs-avgångar från Nynäshamn.

Jag är gammal nog att minnas hur det var före 1971 då femtiokortet infördes och vilken revolution vi tyckte att det var att man plötsligt kunde åka överallt och hur mycket man ville med detta femtiokort. Det känns därför naturligt att vi 35 år senare kan gå vidare och helt skrota zongränserna även för dem som inte köper kort. Jag bor i Vårby och jobbar i Huddinge.

Många av mina kolleger åker av olika anledningar bil eller cykel till jobbet. De är inte vana vid SL-trafiken och när de ska in till stan med familjen och handla eller gå på bio så tar de bilen eftersom de tycker att det är billigare. De säger att det kostar 60 kronor att åka från Masmö till stan. Jag försöker förklara att det är billigare att köpa remsa, men då mumlar de något om att det blir krångligt och att de ändå åker så lite.

Jag är övertygad om att vi med det nya enhetspriset, 20 kronor utan zoner, kommer att locka många nya resenärer till SL-trafiken. Jag har inte träffat någon som inte tycker att detta är ett väldigt bra förslag.

Det här är min sista budgetdebatt. Jag har under mina år i SL upplevt mycket bra men också mycket dåligt, som till exempel den akuta krisen för SL i samband med Citypendelns övertagande av pendeltågstrafiken under förra mandatperioden. Jag är tillräckligt luttrad för att inse att ingen kan lova att skapa en perfekt trafik utan fel; ingen kan lova en perfekt trafik. De som har sådana ambitioner kanske får lov att hålla sig till modelljärnvägen. Jag är däremot fullt övertygad om att SL-trafiken efter några knackiga år nu är på rätt väg, och det känner jag uppriktig stolthet och glädje över. Bifall till majoritetens förslag till budget!

Anförande nr 218

Charlotte Broberg (m): Ordförande, landstingsledamöter! Facit efter tre års rödgrönt styre i Stockholms läns landsting och SL är katastrofalt! SL har tre år i rad förlorat resenärer. Första halvåret i år hade SL 82 000 färre påstigande varje vardag än år 2002. Det är första gången i modern tid som resandet med SL minskar, trots Anna Kettners påstående om annat. Det minskade resandet är en direkt följd av den rödgröna majoritetens prishöjningar. Vad resandeminskningen beror på har vi tidigare tvistat om, bland annat i den här salen. Enligt den rödgröna majoriteten handlar det om konjunkturen. Jag har varit förvånad över detta argument då jag tidigare hört att det är under högkonjunktur, vilket vi inte befinner oss i just nu, som kollektivtrafikresandet minskar eftersom fler köper bil eller köper en bil till. Följaktligen borde kollektivtrafikandelen öka i den något sämre konjunktur som vi nu har befunnit oss i om alla andra faktorer är lika.

Det visar sig att det stämmer enligt en komponentanalys som Transek gjort 2005 för SL:s räkning; den visar vad som påverkat resandet. Färre människor har i dag bil, vilket ökat kollektivtrafikresandet med 1,2 procent. Andra faktorer som befolkning, sysselsättning och inköpsaktiviteter har även det ökat kollektivtrafik-resandet med 0,8 procent. De anpassningar som gjorts av SL:s utbud har marginellt ökat resandet med 0,3 procent. Allt detta skulle innebära en ökning av kollektivtrafikreseandelen med 2,3 procent, men i stället har vi en resandeminskning med ungefär 1 procent per år. Orsaken till detta är alltså helt och hållet hänförlig till den prishöjning som påverkat kollektivtrafikreseandelen negativt med hela 3,3 procent.

Den rödgröna majoriteten hoppas antagligen att biltullarna ska komma till rätta med problemen med minskat antal resenärer, och därmed ska kollektivtrafikreseandelen öka. Tanken med biltullarna är ju just att tvinga över bilresenärerna till kollektivtrafiken. Jag tror att man får den effekt man önskar, men till vilken kollektivtrafik ska de tvingas över? I går berättade jag om Kjell, Birgit och Cecilia och deras erfarenheter av kollektivtrafiken. Det handlar om inställda och försenade pendeltåg, minskad turtäthet i busstrafiken från 15 till 30 minuter i rusningstid och överfulla tunnelbanetåg som inte kunde få plats med fler passagerare. Inte lär detta bli bättre den 3 januari då biltullarna införs!

Vi fick höra av Janne Strömdahl att biltullarna handlar om omfördelning från bilister till kollektivtrafikresenärer. Jag kan bara tänka så här: tänk om vi fått använda dessa nästan 4 miljarder till satsningar på kollektivtrafiken, till nya spårvägar och andra angelägna

satsningar och investeringar! Nu visar det sig till och med att de intäkter som försöket ska ge om 75 miljoner kronor i månaden inte ens täcker driftskostnaderna som beräknas vara 100 miljoner kronor i månaden. Det är verkligen illa!

Slutligen vill jag ta upp diskussionen om rent, snyggt och tryggt i kollektivtrafik-en. SL:s kunder är missnöjda med städningen. Klotter och skadegörelse måste bekämpas, det är inte acceptabelt att klotter och skadegörelse i dag kostar SL över 120 miljoner kronor varje år. Det måste också bli tryggare att resa med SL. I dag känner sig endast 40 procent av kvinnorna trygga i SL-trafiken på kvällstid, vilket innebär en klar försämring. För att miljöer ska kännas trygga är det viktigt att de är hela och rena. Det är också viktigt med bra belysning och övervakning – det är bra med kameraövervakning men det räcker inte. Det duger absolut inte med kameror som inte ens fungerar på pendeltågen och tunnelbanan. Det viktigaste är uniformerad personal och betydligt fler synliga poliser och snabbare insatser. I dag kan det ta en timme från det att larmet går till dess att polismän är på plats.

Till sist är det även viktigt med bättre kontroll vid spärrarna så att obehöriga inte kommer in. Jag säger alltså nej till öppna spärrlinjer vid Slussen och andra ställen. Att de med SL-kort även ska kunna välja att passera genom banvaktsspärren med kortet kommer att leda till ett öppnare system där fler smiter in och att det troligen kommer att bli svårare för dem som egentligen ska använda banvaktsspärrarna, nämligen de som färdas med rullstol och barnvagn och tunga väskor.

Den rödgröna majoriteten är inte särskilt enig om öppna spärrar. Anna Kettner är motståndare till öppna spärrlinjer medan övriga partier i den rödgröna majoriteten tyvärr förordar det. Det är väl mest det som syns i den rödgröna budgeten. Inte heller är man enig om SL-trafiken som helhet. Enligt Anna Kettner svartmålar vi i den borgerliga majoriteten SL i kollektivtrafiken medan Jan Strömdahl i SL:s styrelse erkänner att ingen med gott samvete kan påstå att man är nöjd med kvaliteten på dagens kollektivtrafik. Han erkänner också att hans majoritet har ett ansvar för dagens kollektivtrafik. Det är inte ofta jag kan hålla med Vänsterpartiet, men i detta fall kan jag det. Jag vill dock tillägga: byt majoritet! Jag yrkar bifall till det moderata budgetförslaget!

Anförande nr 219

J o h n G l a s (fp): Ordförande, ledamöter! För mig betyder SL en viss nostalgi. Jag kommer ihåg den tid då SL hette SS, då jag var en busgrabb från Vällingby, och tunnelbanan därifrån endast gick till Kungsgatan, som stationen hette på den tiden. Utropet var: Kungsgatan, slutstation. Avstigning för samtliga trafikanter, tåget vänder. Det var på den tiden då Stockholm var en liten mysig stad. Sedan har det hänt mycket.

Stockholm är en internationell storstad i dag. Vi måste kräva att kollektivtrafiken ska fungera väloljat. Fungerar den inte måste vi veta varför den inte fungerar och framför allt när den kan komma att fungera. Det är ofta man står och muttrar på stationen och väntar på besked. Det är givet att i de fall då man är väntad till ett sammanträde, man är väntad till landstingsfullmäktige och så vidare så är det väldigt frustrerande att inte få besked om när och hur trafiken fungerar. När detta inte fungerar så får det

återverkningar inte bara regionalt utan också nationellt och i slutändan givetvis även internationellt.

Samtidigt växer vår region så att vi medborgare rör oss allt längre sträckor för att komma till arbete och rekreation. Tyvärr gnisslar det i dag, verksamheten är osmord och kvaliteten på kollektivtrafiken är inte riktigt bra. Vår kollektivtrafik har inte hängt med riktigt. Kollektivtrafiksatsningar måste göras i nya områden, många olika finansieringslösningar måste undersökas och prövas för att SL ska vara så flexibelt som möjligt och så att förtroendet för SL kan stärkas.

Den sittande majoriteten har alltid varit väldigt konservativ i sitt tänkande – och är kanske fjättrad av två småpartier också.

Jag berörde tidigare 50-talet. På den tiden betalades infrastrukturen av staten. Nu är Stockholm mycket större, och statens ansvar måste vara att hjälpa och stötta infrastrukturen även här i Stockholm. Den planerade Mälartunneln betyder oerhört mycket för Stockholm och landet i övrigt. Den tunneln är en viktig del i en framtida standardhöjning av SL:s trafikutbud. Staten måste känna sitt ansvar.

Som Södertörnsbo kan jag inte tillräckligt framhålla vikten av utbyggnaden av dubbelspåret ända till Nynäshamn. Jag blev lite ledsen när jag hörde Bengt Cedrenius tala om att Norvik inte är ett prioriterat projekt. Jag blev lättad när jag hörde Dag Larsson säga att Norvik nog skulle bli verklighet. Man blir lite bister, helt plötsligt minns jag hur det var före förra valet när Miljöpartiet skramlade med vapnen. Då föll Socialdemokraterna till föga, och löftet blev ett svek. Det kanske blir något liknande nu om det skulle bli en uppgörelse mellan de två partierna – vad vet jag.

Nu har vi också frågan om utbyggnaden av tvärbanan till Solna och Nacka. Även i det fallet måste staten känna sitt ansvar.

Miljön är ett viktigt område att fortsätta att förbättra inom SL. En bra trafikmiljö måste vara fri från klotter och förstörelse. Vi som reser och arbetar i trafiken måste kunna kräva detta, vi måste också kräva en trygg miljö. Därför måste fler poliser finnas i trafiken. Vi ska till exempel kräva alkolås i busstrafiken – det kan vi säkert vara eniga om. Kontrollen av färdbevis ska intensifieras så att vi kan få bort fuskåkandet, och vi i Folkpartiet vill också att straffavgifterna för resa utan färdbevis ska höjas. Att åka i kollektivtrafiken måste alltid innebära att vi har respekt för varandra och att vi visar solidaritet mot varandra genom att betala för den färdservice som vi faktiskt utnyttjar.

Jag är inte längre en busgrabb från Vällingby, för närvarande är jag en stolt länsbo i ett län med en haltande kollektivtrafik. Innan jag yrkar bifall vill jag kommentera Christina Lyngås inlägg och säga jag deltar i den regionförvaltning där hon är ordförande. Jag vill framföra att som socialdemokrat är du extraordinär. Vi löser många problem tillsammans och det tackar vi för. Det är synd att du inte får se oss i majoritetsposition nästa period. Jag yrkar bifall till fp:s budgetförslag!

Anförande nr 220

S a i m e B i l i c i (v): Ordförande, landstingsfullmäktige! I dag är jag glad. Jag är glad att vi nu föreslår fullmäktige att äntligen införa enhetstaxa för hela SL-trafiken.

Jag får i dag betala 45 kronor för en resa från Hökarängen in till landstinget. Det är förstås alldeles för mycket. Med en enhetstaxa för hela länet betalar jag 20 kronor, oavsett hur långt jag åker.

Vad föreslår då de borgerliga partierna? Inte bara vill de behålla den differentierade taxan för enkelresor, de vill även gå in och ta bort enhetstaxan på periodkort-en. Det betyder att jag som betalar med min tid även måste pröjsa mer för att åka. Med ytterligare differentiering av taxan betyder det att den välbeställda medelklassen i innerstan, som inte behöver röra sig i förorten, får åka ännu billigare, medan vi andra måste betala mer. Det betyder större skillnader och ytterligare segregering, och det betyder att det är de lågavlönade, lågavlönade och ensamstående som får betala.

Jag är också mycket nöjd med att vi äntligen säger nej till den könsförnedrande reklamen i trafiken. SL har, som offentligägd verksamhet, ett särskilt ansvar den reklam och information som finns i kollektivtrafiken och ska även vara en förebild för andra verksamheter. Den könsförnedrande reklamen bryter mot landstingets jämställdhetsmål och också mot regeringens mål om en jämställd kollektivtrafik. Överallt, vart vi vänder oss, möter vi bilden av hur vi kvinnor ska vara. Vi ska vara snygga, smala och sexiga – något även små flickor på dagis får lära sig. Inte att undra på att det är bland unga kvinnor ohälsan ökar mest!

Jag är därför mycket glad för att vi nu slår fast att könsförnedrande reklam inte får förekomma i SL-trafiken. För oss som ett feministiskt parti är detta en självklarhet. Vänsterpartiet har också föreslagit detta på nationell nivå. Men här kan SL-trafiken gå före.

Till slut vill jag bara kommentera Chris Heisters påstående i går om att vänsterpartisterna inte är Söderorts sjukvårdsberedning. Skam på dig, Chris Heister! För genom att ljuga i talarstolen och komma med ett sådant påstående verkar det nog som om det är Chris Heister som är totalt frånvarande.

Med det yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 221

H a n s - E r i k M a l m r o s (m): Fru ordförande! Saime, sluta ljuga om vårt förslag!

Vi föreslår inte ett borttagande av länskortet, det kommer att kosta 600 kronor. Det vi föreslår är att införa billigare lokala kort för att locka fler resenärer för att få ökade intäkter.

Hur var det du sade? Skam på dig – för är det någon som ljuger så är det du som ljuger om vårt förslag. Du borde skämmas!

Anförande nr 222

Å k e H o l m s t r ö m (kd): Ordförande, ledamöter, åhörare och inte minst SL-resenärer! Vi har ett av världens bästa kollektivtrafiksystem, men det är fortfarande en hel del som saknas. Några exempel är följande.

Utrusta samtliga bussar med utvändiga högtalare, vilket jag har motionerat om.

Se till att alla hållplatser och perronger är utrustade med taktila stråk samt att alla hinder för rullstolar och rullatorer byggs bort, så att de handikappade får tillträde till kollektivtrafiken fullt ut.

Handikappramper måste utformas på ett sådant sätt att de är lätt att sköta, helst från förarplatsen. I dag är det ett stort problem för förarna.

Sedan min käpphäst: Inför alkoholås på alla nya bussar, inledningsvis. Jag tycker att det är bedrägligt, Anna, att ni förbisåg detta vid upphandlingen av de 200 trängsel-bussarna, som staten dessutom ska betala. Vi måste ha en bättre framförhållning vad gäller att göra trafiken säker. Nu ligger färdtjänst före och har redan beslutat om att införa alkoholås i sina fordon. I dag finns det en bra teknik, som är certifierad när det gäller detta. Den blev klar i maj månad detta år.

Utöver detta måste vi se över säkerheten för personalen och trafikanterna i trafiken. Här krävs kraftiga, riktigt ordentligt genomtänkta åtgärder omgående. Se bara på de senaste överfallen av förare, bland annat i Malmö. Vi har i vår budget medtagit dessa åtgärder – och finansierat dem också.

Därför: Bifall till Kristdemokraternas budgetförslag! Och sist men inte minst: Bort med trängselskatten!

Anförande nr 223

A d n a n C a n (s): Ordförande, ledamöter och åhörare! Dessa budgetdagar har vi som landstingspolitiker möjlighet att ge länets invånare den bästa sjukvård, kollektivtrafik med mera som ryms inom våra resurser, när vi ska besluta om budget för nästa år.

Det fantastiska i vår SL-budget är det nya taxesystemet. Många kamrater har redan pratat om det, så jag vill inte diskutera det en gång till, men vi vet att det 50-kort som infördes 1971 av den dåvarande rödgröna majoriteten i januari 1997 ersattes med dagens enhetliga 30-dagarskort. Nästa år kommer vi alltså efter 35 år att införa den enhetstaxa som kamraterna har pratat om.

Jag vill inte förlänga debatten, och därför ska jag bara säga detta.

Jag vet att det är svårt att se positiva saker för oppositionen, när man enbart vill se negativa. En stor del av SL:s nuvarande styrka är den enhetliga taxan. Jag tror att ni måste tänka lite mer så här: Är det bra om vi delar länet i olika områden eller zoner med

olika kort och satsar på att segregera länstrafiken, i stället för att ha enhetlighet och integrera länets trafik?

Med detta vill jag yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 224

Lennart Kaldérén (m): Fru ordförande, fullmäktigeledamöter! Är det här nya enhetliga taxesytemet verkligen ett långsiktigt hållbart system för SL:s ekonomi? Det undrar jag.

Vänstermajoriteten har alltså föreslagit att alla resor ska kosta max 20 kronor. Jag är väldigt fundersam över värderingarna bakom det förslaget. Det sägs nu att detta förslag är till för att motverka dagens "segregerade" system, som i så fall har varit gällande i många år, flera decennier, och som alla seriösa, ekonomiskt ansvars-tagande partier har kunnat ställa upp på under lång tid. Men nu överger man det. Då överger man samtidigt en viktig prisidé, nämligen att pris och prestation hör ihop. Detta är någonting som vanliga människor omhuldar som en viktig tes. Betalar jag ett pris så får jag en prestation. Kräver jag mer av en prestation så är jag också beredd att betala ett högre pris. Nu överges det, och det ska bli "enhetligt", som det heter.

Min undran är om inte Socialdemokraterna har varit tvungna ett antal gånger under den här perioden att ge efter för det flirtande med gratisåkande som det handlar om i väldigt hög grad, dels när det gäller plankningen, dels när det gäller påstigande i de bakre dörrarna på de blå bussarna, och nu det senaste inslaget med den enhetliga taxan.

SL har i dag en skattefinansieringsgrad på drygt 50 procent. Jag är väldigt tveksam till om den kan bestå med det här taxesytemet. Var hamnar man? Befinner ni er inte på ett sluttande plan, där man riskerar att få lägga in mer och mer skattemedel för att klara SL:s ekonomi?

Så till pendeltågstrafiken. Gör vi i dag verkligen vad vi kan för att försvara en hållbar standard för pendeltågsresenärerna?

Den här hösten har det varit ännu mycket mer fel och brister än någonsin i pendeltågstrafiken. Det är konstaterat att Banverket ligger bakom ungefär hälften av de här felen, enligt SL. En stor del av bristerna med inställda pendeltåg handlar om ombyggnadsarbetena vid Centralen. Där har alltså Banverket nedprioriterat SL, trots att SL är att betrakta som största kund till Banverket om man ser till antalet passagerare.

Anna Kettner har här sagt att hon ämnar kalla till ett möte med Banverket för att diskutera det här. Det har varit en hel del sådana möten, i varje fall på tjänstemannanivå men kanske också på politisk nivå. Jag tror inte det räcker. Banverket är här monopolmyndighet och bestämmer hur de ska fördela trafiken, samtidigt som de har att underhålla räls och infrastruktur. Jag tror det är två roller som inte riktigt går ihop när det kommer till konfliktytan med SL.

Jag menar att det är något av ett nationellt intresse att se till att de tiotusentals, ja till och med hundratusentals pendeltågsresenärer som reser med SL varje dag verkligen kan komma fram. Jag menar att man måste sätta politisk press på Banverket, och jag vill därför fråga Anna Kettner: Är du beredd att vända dig till riksdag och regering för att sätta dubbel press på Banverket, så att vi kommer någon vart här?

Anförande nr 225

Nanna Wikholm (s): Jag ska väl börja där Lennart började, om det är värderingar som ligger till grund för vårt förslag om en enhetstaxa. Ja, i allra högsta grad! Det handlar om rättvisa mellan olika människor i vår stad och vår region. Det handlar om rättvisa mellan mina grannar i Farsta Strand, mellan min sambos kompisar i Fisksätra och mellan människorna i Ronna, Rinkeby och Rågsved, att de ska kunna ta sig till jobbet, till sin granne eller vad det nu kan vara med samma kostnad som min mamma i innerstan. Det handlar om att bryta barriärer i vår stad och vår region. Det handlar om att skapa integration och möjlighet till möten i stället för att behålla murar eller sätta upp nya murar.

”I det civila” är jag civilingenjör i miljöskyddsteknik, så mitt intresse för kollektivtrafiken handlar till stor del om att hitta positiva effekter och positiva medel för att göra vårt samhälle till ett mer hållbart, ekologiskt samhälle. Men det handlar också, som jag sade tidigare, om ett verktyg för social hållbarhet. Då handlar det delvis om priserna, men det handlar också om att vi har en väl fungerande trafik.

Jag kan förstå att de människor som under de problem vi har haft under hösten med inställda avgångar och borttagna tåg hemifrån mig och förbi Gubbängen blir oroliga. Jag skulle tro att de tänker: Tänk om det blir som det var då, tänk om det blir som det var när Citypendeln tog över, tänk om det blir som det var när signalsystemet gjorde att gröna linjen över huvud taget inte fungerade – tänk om det blir som det var när Elwe Nilsson var ansvarig för kollektivtrafiken!

Sedan dess har ett mödosamt arbete skett från den politiska ledningen, från de anställda i kollektivtrafiken och från tjänstemännen på SL på alla nivåer för att återupprätta förtroendet. Det är ett arbete som vi ska fortsätta med, och jag är övertygad om att den här budgeten ger utrymme för att fortsätta att ha fokus på att pålitligheten ska öka igen och ett fokus på en social och ekologisk hållbarhet, där priserna är rättvisa och där människor kan åka på ett miljövänligt sätt.

Anförande nr 226

Lennart Kaldérén (m): Fru ordförande! Till Nanna Wikholm skulle jag vilja säga så här. Du betonar att det är rättvisevärderingar som ligger bakom det här förslaget. Är det någonting som jag har lärt mig under en hel del år i politiken så är det att använda just ordet rättvisa. Det är klart, på torgmöten och annat kan man använda det, men i politiska debatter tycker jag nästan att man ska låta bli. Jag var på en föreläsning en gång då man talade om det här begreppet och kom fram till att det finns minst nio olika tolkningar av vad rättvisa är, och sedan dess har jag tillämpat den

metoden. Jag tycker att vi ska höja ribban lite och försöka vara modiga nog att tala om att rättvisa kan tolkas som oerhört subjektiva begrepp, beroende på vad vi vill ha fram för resultat.

Det är märkligt att det från er sida ses som ett segregeringssystem, det som vi har haft i rätt många decennier. Uppenbarligen är då också de biljettsystem som finns i Skåne och Västra Götaland, och som Socialdemokraterna där står bakom, segregering och orättvisa.

De drygt 100 miljoner som det här kostar skulle verkligen kunna användas för att rusta upp och förbättra SL-trafik, perronger och infrastruktur. Jag tycker det ligger rätt mycket bakom tanken att motsätta sig förslaget.

Anförande nr 227

B a r b r o S v a n s t r ö m (mp): Man skulle kunna säga att kollektivtrafiken är stommen i ett modernt och hållbart samhälle, men allting hänger inte på landstinget och SL. Jag tycker att vi behöver mycket mer av samverkan och samförstånd för att kollektivtrafiken ska kunna fungera på det sätt som resenärerna har rätt att kräva. Det har redan upprepats av ett antal talare i dag, så jag ska inte fördjupa mig så mycket i det. Jag vill ändå poängtera att dialogen med kommunerna och direkt med resenärerna är väldigt viktig, liksom ett samarbete kring infrastrukturen. Banverket och Vägverket måste ta sig samman och inse att den här regionen behöver allt stöd, och regeringen måste också bidra. Stockholmsförsolets satsningar på kollektivtrafiken, som vi redan har sett fina effekter av, är visserligen en bra början, men det räcker inte med det.

När det gäller investeringsbudgeten ser jag det som så, att den är anpassad till tidplaner och personal som finns tillgängliga, och skulle man drastiskt öka investeringsbudgeten som bland andra Moderaterna vill, så går inte det i fas med övriga planer och det blir bara pengar som inte kan användas. Jag tror att den budget som ligger nu är precis det som kan genomföras på ett bra sätt, för upphandlingar och annat tar lång tid att förbereda.

Den rättvisa taxan har berörts här. Jag ser det som att fler kan åka längre, inte bara kortpendlarna. Jag tror också att den kommer att minska fuskåkandet och minska behovet av att åka bil. Kontanthantering ökar inte nödvändigtvis, för det kommer att bli fler ställen där man kan köpa biljett – man håller just på att titta om det finns fler försäljningsställen som kan användas.

Åtminstone sex punkter i budgeten handlar om att öka tillgängligheten, bland annat taktila markeringar som Åke Holmström pratade om. Öppen spärmlinje uppskattas av resenärerna, speciellt vid Slussen där man redan har visat sin biljett tidigare.

Vidare kommer miljöåtgärder att göras, bland annat med etanol och försök med hybridbussar.

Det finns mycket annat gott i den här budgeten, och jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag.

Anförande nr 228

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja börja med att tacka Maria Wallhager och Hans-Erik Malmros. Som fullmäktige säkert känner till är jag ansvarig för investeringarna inför fullmäktige. Visserligen är det intressanta och viktiga frågor, men det är sällan som det är politiska motsättningar kring dem. Därför måste jag säga att det är glädjande när nu Moderaterna i synnerhet försöker utpräglä en egen investeringspolitisk linje.

Däremot vill jag förtydliga en sak som Hans-Erik Malmros inte verkar ha riktigt klart för sig. Han säger att den rödgröna majoriteten har dragit ned på investeringarna i kollektivtrafiken. Jag måste nog tyvärr göra Hans-Erik besviken.

Det är nämligen så att under de år som jag har varit ansvarig för landstingets investeringsverksamhet och de år som vi har haft detta här i fullmäktige har du ju hållit med om de otäcka förslag som den rödgröna majoriteten har lagt fram. Ni har inte lagt fram några egna investeringsförslag, och ni har inte lagt fram några egna investeringsbudgetar här i landstingsfullmäktigesalen, utan för 2003, 2004 och 2005 har det varit samma investeringsvolym som den tråkiga rödgröna majoriteten.

Först nu lägger ni annorlunda förslag, tio månader före valet. Det vill jag tacka för. Jag tycker att det är ett spännande grepp i den politiska diskussionen.

Investeringskostnader kan man alltid diskutera. Det finns säkert önskemål och möjligheter att utöka investeringsvolymerna ytterligare. Men det är ju inte det som är det stora problemet för landstinget, utan det är de ökade kapitalkostnaderna. Och tittar man i kristallkulan så finns det anledning att vara bekymrad över hur vi framöver ska hantera de ökade kapitalkostnaderna i landstinget, för de tenderar att stiga. Det finns scenarier som pekar på att de kommer att stiga från 2 ½ miljarder i dag till 4 ½ miljarder 2014. Det är klart att vi bör fundera och resonera kring hur vi ska hantera de kostnaderna.

Malmros, som är en rolig valpolitiker, har tio månader innan valet kommit på att det är dags att profilera sig även på investeringspolitiken. Han är också rolig på det sättet att han säger: Låt oss bygga massor med nya spårvägar och spår hit och dit, och så struntar vi i staten och plockar in några privata nissar som får hjälpa oss med det där. Det går bara inte riktigt ihop med de andra debatterna vi har haft om statens roll. Vi hörde ju för en stund sedan: Staten är ond, regeringen är Stockholmsfientlig. Malmros har en fantastisk tilltro till den socialdemokratiska regeringen. Nu ska landstinget bygga till höger och vänster och sedan hoppas på att staten kommer och betalar efteråt. Jag tror inte på det, jag tror inte att staten är så god som Malmros tror att den är. Jag tror tyvärr inte att den socialdemokratiska regeringen i efterhand är beredd att betala för sådant som vi på egen hand sätter i gång och bygger och investerar – men jag hoppas att Malmros har rätt och att jag har fel i den frågan.

Sedan har jag förstått att Malmros och Wallhager har en massa kompisar. De heter OPS, PPP och alla möjliga konstiga förkortningar. Jag antar att det döljer sig ett gäng gubbar ifrån näringslivet bakom det där. De vill tydligen skänka oss i landstinget pengar för att bygga. Fantastiskt! Kan inte jag få träffa dem tillsammans med dig, Malmros? Är

det så att det går att bygga billigare med OPS, PPP, KPPU och allt vad det kan tänkas heta, så är jag helt för det. Problemet är att jag inte tror att det är så. Det är nämligen väldigt svårt att låna billigare än vad man kan göra om man har skattebetalarna i ryggen, som landstinget har. Egentligen de enda som kan låna billigare än vi är Sveriges regering. Men lyckas ni hitta ett gäng privata finansörer som är beredda att skänka oss pengar så är jag kraftigt för det.

Snälla, låt mig få träffa dem tillsammans med er!

Anförande nr 229

Hans - Erik Malmros (m): Fru ordförande! Skillnaden är, Dag Larsson, om man ska hålla sig till sanningen, att du lovade ökade investeringar i förhållande till förra mandatperioden i SL. Det löftet svek du, du som är ansvarig för investeringarna. Ni har i stället minskat investeringstakten. Och vi har tre år i rad föreslagit ökade investeringar i SL, det är bara att läsa på.

Nej, vi ska inte strunta i staten. Det vi har sagt är att vi vill bygga de tre tvärbanorna, som ett exempel, under nästa mandatperiod. Då hoppas vi att varken du eller dina partikompisar sitter i regeringen eller bestämmer här. Jag är helt övertygad om att vår regering inte kommer att vara alls lika Stockholmsfientlig som din.

Tittar vi ut över Europa och lär av erfarenheterna, så kommer vi inte att få sådana problem som du i dag sitter och brottas med, som den där tunneln som blir en miljard dyrare för varje dag, nästan. Den kanske inte ens blir av, för Banverket är ingen bra projektör. När privat kapital får gå in i Europa så håller man sina kostnadsramar. De lånar inte billigare, men de håller sina kostnadsramar. Därför tjänar både skattebetalarna och resenärerna på att låta privat kapital komma in.

Anförande nr 230

Landstingsrådet Larsson (s): Jag har inget emot att man släpper in privata bygglidare och privata entreprenörföretag som hjälper oss med stora projekt. Det tror jag kan vara en fördel. Men just nu erkänner du en sak som är central i sammanhanget: Vi lånar billigare än vad det privata näringslivet gör, och det är därför som det är en korkad idé att finansiera med hjälp av OPS och PPP.

Faktum kvarstår. Var och en i den här salen kan gå tillbaks och leta efter Malmros alternativa investeringsbudgetar som han har lagt i den här salen. Vi tar ju en investeringsbudget varje år. Vi kanske har minskat investeringsvolymen – men har Malmros lagt några andra förslag i den här salen under budgetmötena? Nej.

Anförande nr 231

Landstingsrådet Wallhager (fp): Fru ordförande! Jag förstår varför Dag Larsson är skeptisk. Titta på det här citatet när de presenterade sin budget: "Det finns önskemål från folk om att bygga snabbspårvägar, pendeltåg och massor med investeringar i kollektivtrafiken. Om vi ska genomföra alla önskemål kommer vi antingen att tvingas höja skatten eller höja korten så småningom. Men de där önskemålen ska vi gå igenom

och diskutera, kritiskt granska och sånt. Det ligger så långt fram i tiden, så jag är inte alls säker på att vi kommer att hamna där.”

Nej, det är klart, då behöver man inga extra pengar – men då får vi ingen bra kollektivtrafik heller.

Varför OPS eller PPP eller vad vi nu vill kalla det? Jo, för att just minska kostnaderna. Det är precis så att staten lånar billigast, men man måste titta på hela kostnaden.

Jag upprepar återigen de undersökningar som Näringsdepartementet har gjort. Tittar man på tio projekt som är finansierade på traditionellt sätt, blir sju dyrare än beräknat. En längre byggtid, en längre tid som man lånar pengar, en högre kapitalkostnad, Dag Larsson.

Av 29 studerade projekt i England uppgick besparingen till 17 procent. Varför det? Jo, för att man får en ökad förutsägbarhet för kostnad och tid, man får kortare byggtider, man får en lägre kapitalbindning och angelägna projekt startar tidigare, så man får ökade skatteintäkter.

Vi måste lära av omvärlden. Eller ska jag ta ditt citat *ad notam*: Vi kommer väl aldrig att hamna där? Har vi inga investeringar så har vi heller inget behov av pengar.

Anförande nr 232

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Det var ett klagande replikskifte. Det visar sig nu, när Maria försöker berätta vem den där OPS eller PPS är, att det fortfarande är landstinget som ska låna pengarna men att man kan tänka sig att släppa in privata entreprenörer som hjälp att hålla i bygge och sådant. Det är jag för – så länge som vi inte släpper ifrån oss makten över byggena, som man har gjort exempelvis det största fiaskot för PPP-lösningar, det av Kristdemokraterna initierade Arlandaprojektet, som är en katastrof om man ser till en sammanhållen infrastrukturplanering i den här regionen. Vi skulle ha mycket bättre trafik om vi inte hade haft PPP när det handlade om Arlandabanan.

Anförande nr 233

Landstingsrådet W a l l h a g e r (fp): Missförstånd, Dag Larsson! Vi ska inte låna pengar. Näringslivet lånar pengar men ser också till att det blir kortare byggtider och därmed också billigare byggen. De håller sin plan. När höll Banverket sin plan tidigare? När kunde landstinget bygga någonting och hålla sin plan och sin budget?

Det funkar inte så, Dag Larsson. Vi måste anlita professionell projektering, då först kan vi få in pengar på ett bra sätt – inte annars.

Anförande nr 234

M i c h a e l S t j e r n s t r ö m (kd): Fru ordförande! Jag fick en släng av Dag Larsson för att vi initierade Arlandabanan. Hade vi inte haft det samarbetet så hade vi inte haft den banan i dag. Du har säkert gladeligen åkt med den banan och fått nytta av den. Men du är ju emot allting som är framåtsyftande och utvecklande!

Anförande nr 235

Landstingsrådet L a r s s o n (s): Ja, om man frågar stockholmarna om de tycker att det är kul att betala 180 kronor för en enkel resa till Arlanda och att man har ett monopolföretag som förbjuder pendeltågstrafiken att stanna vid flygplatsen, så tror jag att de delar min skeptiska inställning till Kristdemokraternas innovationer på detta område.

Anförande nr 236

U r b a n R y d a l (s): Ordförande, landstingsledamöter! Till det sista som Maria Wallhager sade hörde att det fanns klagomål på att byggena blev försenade, att de blev dyrare och så vidare. Jag tycker att till exempel bygget av Årstabron, den nya järnvägsbron, är ett fantastiskt bygge. Tekniskt är det i världsklass. Det är klart att det tog lite längre tid och kostade lite mera pengar, men det finns orsaker till det. Det är inget bygge som jag som svensk och stockholmare vill skämmas över, det är en fantastisk konstruktion.

På något sätt försöker de borgerliga ledamöterna i SL-styrelsen nu klä sig i säck och aska, och jag känner inte igen mig. Här säger man att ekonomin är katastrofal i SL. Det är lögn! Ni har inte sagt ett ljud om att ekonomin skulle vara så katastrofal i SL när månadsrapporterna har redovisats här, månad efter månad sedan årsskiftet 2002-2003. Det finns bekymmer på investeringssidan, kan så vara.

Jag tycker tvärtom att SL är ett välskött företag, och det blir bättre och bättre med den ledning vi nu har. Med den nya vd vi fick har det hänt en massa saker administrativt, som också resenärerna kommer att få glädje av på lite sikt. Man har sett till att ha en ekonomiavdelning som är professionell, och dessutom som är sams med Stockholms läns landstings, det vill säga med oss, vår administration och skattebetalarna, om hur vi ska lägga upp ekonomin och redovisa våra affärer, förluster och vinster.

Likadant vill man påstå att det är ledningens fel, och framför allt den nuvarande majoritetens fel, att tåg blir inställda. Möjligtvis skulle jag till det kunna säga att tunnelbanans fäder gjorde ett stort misstag när de inte grävde ned all tunnelbana. Å andra sidan är det väl så att vi som åker tunnelbana tycker att det är ganska trevligt att inte bara sitta i de mörka tunnarna.

Man kan väl säga att diskussionen om investeringar och sådant har kommit upp på senare tid. Det beror också på att man nu har börjat titta på teknisk livslängd och liknande, vilket man inte gjorde under den tidigare ordförandens tid och de direktörer som han hade till hjälp. Nu börjar man bli mera noggrann, så att man inte ska bli överraskad som vi har blivit av åratals dåligt underhåll från Moderaternas sida.

Nej, vi ska nog inte gå över till de engelska systemen, de är inte bra. Det är förvirrande för resenärerna att leta efter busshållplatser och busslinjer, fundera över vilket priset är från det ena stället till det andra. Jag kommer ihåg hur det var på den tiden när det var privata linjer som körde bussarna till Värmdö, som ägdes av Wallenbergs. Då hade man så här tjocka böcker med biljetter, varje konduktör skulle hålla reda på 70, 80 eller 90 olika biljetter. Är det ett system som vi vill ha? Nej, inte alls!

Dessutom, mina vänner, klagar ni på att tunnelbanetåg blir inställda på grund av att det var en brand ute på Järvafältet i somras. Det är ett alldeles vansinnigt argument! Jag tycker att vi ska vara glada över att vi har en järnvägsstyrelse som är så stark att SL vet att tågen måste vara i perfekt skick innan vi kör ut dem i vårt tunnelbanesystem.

Ja, mina vänner, detta var några nedslag i debatten. Jag tycker att den måste vara hyfsad. Debatten måste vara rättvis mot personalen som driver de olika systemen, den måste vara rättvis mot ledningen, både den administrativa och den politiska, och den måste vara rättvis gentemot trafikanterna. Om den är det, tror jag att vi kommer att få en bra utveckling på SL-trafiken under det kommande året och under de kommande perioderna.

Anförande nr 237

E l i n L å b y (mp): Åhörare, ordförande! Försöken med öppna spärrlinjer som vi har haft är en bra början. Moderaterna talar ofta om frihet – men frihet för vem? För den bilåkande mannen? Vi har ur jämställdhetssynpunkt, ur jämlikhetssynpunkt och ur ett barnperspektiv mycket att vinna på öppna spärrlinjer. Det hjälper till att ge frihet åt barnvagnar, rullstolar, bärande av kassar och andra som har svårt att komma fram genom dagens spärrsystem. Kombinerat med fler kontrollanter ute i systemet blir det dessutom en säkrare tunnelbana för både kvinnor och män. I Wien i Österrike har man sedan länge öppna spärrlinjer, och där klarar man ändå en 50/50-finansiering.

Moderaterna var som nämnts tidigare positiva till trängselavgifter. Det var klokt, tycker jag, därför att det är en marknadsmässig anpassning där utbudet av väg är begränsat under vissa tider på dygnet. Då kan man med ekonomiska styrmedel få en bättre fördelning av resorna, för att ge utrymme till kollektivtrafik men även till annan nyttotrafik. Exemplet i London har bland annat visat att näringslivet är mycket positivt inställda eftersom man har fått en ökad framkomlighet, och det kommer förmodligen att leda till att vi får en ökad tillväxt även här i Stockholms-regionen.

Men även ur ett jämlikhets- och jämställdhetsaspekt är det viktigt att trängselavgiftssystemet kommer att gynna kollektivtrafiken, därför att det är flest kvinnor som åker med kollektivtrafiken, och de kommer nu att få en ökad framkomlighet.

Moderaterna säger upprepade gånger att vi höjer taxorna i kollektivtrafiken. Jag undrar bara: Vad har ni själva för förslag? Jag vet att när vi tog höjningen hade vi diskussioner med alla andra politiska partier, och om jag nu inte minns fel så ville ni höja kortet ännu mer än vad vi sedan gjorde. Det är en väldigt enkel oppositionspolitik som bedrivs just nu.

Slutligen skulle jag vilja be högerminoriteten att sluta referera till oss som "vänstermajoritet". Gärna majoritet, men vi är ändå inte ett vänsterparti.

Anförande nr 238

Landstingsrådet *W a l l h a g e r* (fp): Fru ordförande, då ska jag hålla mitt sista inlägg i SL-debatten. Det är tråkigt att majoriteten ägnar nästan all sin tid åt att ljuga om oppositionens förslag. Vi har fått höra att vi skulle sälja ut järnvägar och infrastruktur, vi har hört att vi skulle införa begränsningar i alla kortsystem – vi hör, vi hör och vi hör, men det är ingenting som ni har läst i våra förslag i alla fall!

Sedan undrar jag vart Anna Kettner har tagit vägen. Är det inte hon som är SL:s ordförande? Varför står hon inte i talarstolen och förklarar för oss alla varför hennes politik har lett till att vi har mindre trafikanter? Varför går du inte upp och förklarar vad du vill göra, Anna? Vi väntar!

Färdtjänstnämnden

Anförande nr 239

J o h a n S j ö l a n d e r (s): Herr ordförande, landstingsfullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut.

Det är en ganska välkänd politik som kommer till uttryck i det förslag till budget som vi i Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet står bakom, för det följer den linje som vi har följt hela tiden under hela den här mandatperioden.

Vi betonar och understryker än en gång att den första försvarslinjen för länets funktionshindrade är en tillgänglig allmän kollektivtrafik. Vi bygger ut närtrafiken ytterligare med detta förslag. Vi fortsätter med hänvisningen till närtrafiken, att vi använder den som en del av färdtjänsten för att öka tillgängligheten i allmän kollektivtrafik. Vi tar till vara den kraft, den energi och den vilja att verkligen delta på samma villkor som finns i handikapprörelsen, när vi fattar beslut att stödja detta projekt, initierat av handikapprörelsen i intim dialog med den politiska majoriteten i nämnden, som kallas för reseträning här eller som kallas ARK, Att resa kollektivt, då vi möjliggör för fler att ta steget in i den allmänna kollektivtrafiken.

Det finns andra exempel på vad vi gör. Vi har bland annat en reseplanerare som erbjuder fantastiska möjligheter. Vi fortsätter att jobba med kvaliteten. Fortsatta satsningar på bemötandet nämns här. Bara ett exempel på vad det kan innebära i praktiken är att vi under våren hade ett projekt där vi jobbade på den lilla, enkla saken att få en färdtjänstbussförare som är sen att alltid ringa upp i telefon och berätta, så man får kunskapen och informationen så att man kan känna trygghet. Det här borde funka. Vi jobbar med det och det funkar bättre nu, men vi är inte riktigt framme. Detta är en del av det vi menar med bemötandet.

Vi säger också att färdtjänsten är en del av samhället. Vi har stora åtaganden. Vi är en stor aktör. Det handlar om miljön, där vi nu satsar offensivt på att ställa om en så stor del som möjligt – det är 10 000 taxiresor om dagen som vi tillsammans finansierar med skattebetalarnas pengar, och kan vi få dem att ställa om till ett miljövänligt åkande så har vi stora miljövinster att göra. Vi satsar offensivt där, och det ger resultat. Vi märker att taxibolagen är intresserade och vill hänga på.

Vi satsar på jämställdheten. Den här verksamheten har stor betydelse för jämställdheten, och där ligger vi långt framme. Vi har fått beröm för det arbetet, och vi fortsätter med det.

Vi lyfter fram ett socialt ansvarstagande. elallergikerna är en grupp som ofta har hamnat lite utanför men som nu lyfts fram särskilt i den här budgeten, där vi beskriver deras villkor.

Sådan är majoritetens politik. Sådan är den politik som s, v och mp har fört under flera års tid i de här frågorna och som vi tänker fortsätta föra under nästa år och även under nästa mandatperiod.

Men jag undrar lite. Jag har försökt få en bild av vad alternativet är. Jag har suttit och läst igenom oppositionens budgetförslag ganska noggrant, och jag kan konstatera tre saker när det gäller högerns förslag – jag tänker då främst på Moderaterna – när det gäller färdtjänsten. Man vill slå samman färdtjänsten och SL, och man vill minska de sammanlagda resurserna till denna sammanslagna organisation med i storleksordningen 300 miljoner kronor redan nästa år. Över tiden, längre fram, vill man minska resurserna totalt och sänka det totala skatteuttaget med tusentals miljoner kronor i form av kraftiga skattesänkningar. Någonting man tydligen har enats om här i salen är att sänka avgiften för rullstolstaxi och återställa den höjning som vi införde.

Jag får inte det här att gå ihop, om jag ska vara helt ärlig, för här vill ni minska resurserna kraftigt. Jag har lyssnat noga under SL-debatten, för jag tänkte att då kanske de där besparingarna kommer fram som ska finansiera sänkningen med 300 miljoner till den samlade SL- och färdtjänstorganisationen. Man kanske tänker sig drastiskt höjd SL-taxa eller någonting annat som finansierar det. Men de förslagen har inte framkommit. Därför frågar jag mig: Hur ska detta finansieras?

När det gäller rullstolstaxi finansierar man 9 miljoner kronor, och det är gott och väl. Det är säkert en realistisk bedömning av vad rullstolstaxi skulle kosta år ett. Men vad man gör när man inför rullstolstaxi är att dela ut en fri dragningsrätt att åka i en taxiliknande reseform för dem som har kommit in i systemet, så att säga. Det är väl okej i sig, men vad man också gör är att man ger de privata bolag som är inne i verksamheten en möjlighet att öka sin vinst genom att ragga fler kunder. Man ger obegränsade möjligheter för de här bolagen att köra resenärer och sedan skicka räkningen till landstinget, och det är klart att det är kostnadsdrivande.

Stefan de Vylder, som är en stor vän av rullstolstaxi, stod i den här salen på ett seminarium och sade att det handlar om merkostnader för landstinget som han gissade

skulle hamna på åtminstone 30–40 miljoner kronor. Det är klart att en sådan kostnadsbomb kommer att kosta!

Tidigare har vi här i salen sedan lång tid tillbaka varit överens när det gäller färdtjänsten. När det samplanerade åkandet infördes var det Elwe Nilsson som tog initiativet och stod för beslutet och det var Nathalie Landin, socialdemokrat, som genomförde det. På den tiden insåg alla att en färdtjänst måste stå på robust grund för vi kan inte ha system som rusar iväg, utan vi måste ha en färdtjänst som håller inte bara nästa år utan året efter och åren efter det.

Nu vill ni bygga in en sådan där gökunge, som bara sväller, i systemet, och ni vill minska de sammanlagda resurserna med 300 miljoner kronor det första året och ytterligare med efter vad jag kan förstå, eftersom skatterna ska sänkas ännu mer därefter. Då frågar jag mig: Hur ska detta finansieras? Jag finner inget svar på detta i det moderata förslaget eller i något annat budgetförslag heller. Jag tror att färdtjänstresenärerna vill veta. Vad är det som döljer sig där bakom? Hur ska ni få det att gå ihop i slutändan?

Oppositionen kan naturligtvis kritisera, och det är rätt att göra det. Men nu börjar det närma sig ett val och då räcker det inte bara med kritik utan nu krävs det ett alternativ. Det krävs att färdtjänstresenärerna får veta. Vad innebär en moderatstyrd färdtjänstpolitik, och då inte bara i de delar som ni själva vill ta fram utan för helheten? Det tror jag folk vill veta. Det hoppas jag få veta under denna debatt. För det står inte i era budgettexter!

Anförande nr 240

B o r i s v o n U e x k ü l l (m): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag vill bara göra en kort kommentar.

Jan Strömdahl gjorde tidigare i dag liten utvikning med referens till gårdagens debatt om sjukvården och cancerbehandling. Jag vill säga att jag är uppriktigt glad över att du har mött en bra behandling i din värld, så att säga. Det som vi kritiserade från den borgerliga sidan i går var att det inte är så att alla i Stockholms läns landsting får den fina och bra och snabba behandlingen. Men jag är uppriktigt glad för din skull.

Nu till färdtjänsten. Jag tar upp det som skiljer oss åt, Johan. Vi moderater vill, tillsammans med våra vänner inom Alliansen, Folkpartiet och Kristdemokraterna, precis som du säger återställa färdtjänsten för de rullstolsburna. Vi vill därför slopa avgiften på 50 procent av taxameterbeloppet i rullstolstaxi, och vi satsar 10 miljoner på det. På det sättet visar vi att vi prioriterar dem som har de största behoven av färdtjänst. Det är för oss solidaritet.

Det är obegripligt för mig att vänsterkartellen vägrar att ge de mest rörelsehindrade av oss den möjligheten att resa. Det handlar ju om jämställdhet i kollektiv-trafiken – jämställdhet när det gäller kroppsfunktioner och handikapp.

Vi moderater vill att ett kundvalssystem införs inom färdtjänsten. Det stärker den enskilde resenärens valfrihet, och – inte minst viktigt – det driver fram en förbättrad kvalitet inom färdtjänsten.

Färdtjänstillstånden ska i större utsträckning utformas efter den enskildes behov. En handikappad ung människa har högst troligt andra resebehov jämfört med en äldre resenär.

Personer med olika former av funktionshinder ska i större utsträckning kunna använda den vanliga kollektivtrafiken. För att SL ska kunna locka fler resenärer också ur denna grupp krävs att SL:s trafik är tillgängligare och bättre anpassad för funktionshindrade. Vi vill därför att SL får ansvar för all kollektivtrafik, också färdtjänsten. På så sätt får SL lättare del av färdtjänstens unika kunskaper, och de kan då användas i SL:s utveckling och planering. Arbetet med handikappanpassning av kollektivtrafiken kommer att påskyndas på det sättet. Det gynnar naturligtvis den enskilde färdtjänstresenären, som får ett bättre utbud och tillgänglighet också till pendeltåg och lokaltåg. Och så ger det förstås administrativa samordningsvinster. Till exempel kommer SL:s kompetens när det gäller upphandlingar och att sköta trafik på ett bra sätt också att komma färdtjänstens kunder till del.

När funktionshindrade i större utsträckning kan använda den vanliga kollektivtrafiken, frigörs resurser. Det ökar möjligheten att de som allra bäst behöver det får solidariskt stöd för att kunna resa kollektivt. Det är för oss moderater en viktig och riktig prioritering. Bifall till vårt förslag!

Anförande nr 241

Birgitta Bexelius (fp): Ordförande, ledamöter! Johan, vi kan konstatera att vi hade haft råd med rullstolstaxi under detta år. Det syns på färdtjänstens budget. Jag vill i likhet med Boris säga att Folkpartiet också vill återinföra rullstolstaxi i det ordinarie färdtjänstutbudet och slopa avgiften på 50 procent av taxameterbeloppet. Vi vill nämligen satsa på att personer som har stora handikapp ska kunna få ett obegränsat antal resor och att det är där krutet ska läggas, så att säga.

Vi vill ju i likhet med många andra – vi är inte ensamma om det – att den vanliga kollektivtrafiken ska bli tillgänglig för en större grupp resenärer än i dag och att färdtjänsten ska koncentrera sina resurser och sitt arbete på att förbättra resandet för dem med ett större funktionshinder. En mer trafikantvänlig trafik med till exempel låginstegebussar – det finns många andra saker man kan göra också – ökar många funktionshindrades möjligheter att oberoende resa inom kollektivtrafiken. Det är också bra för många äldre, om man skjuter upp debuten att använda färdtjänsten som särlösning.

Det är viktigt att öka samverkan mellan färdtjänsten och SL, och även kommunerna. Kommunerna kommer in här därför att de måste se till att röja gångbanor och hållplatser. De har inga pengar att vinna på detta samarbete, utan det gäller för oss att få dem att förstå att det här är väldigt viktigt för medborgarnas bästa.

Folkpartiet tycker att det är okej att en resenär som reser inom ett område som trafikeras av närtrafiken hänvisas till denna trafikform, till förmån för dem som har större funktionshinder. Folkpartiet vill också ge färdtjänsten resurser för fler linjer, 10–15 stycken, i närtrafiken för att skapa bättre resemöjligheter. Det gäller i alla kommuner, även dem som har borgerlig majoritet. Man får ju inte favorisera någon länsdel till förmån för andra, utan det här är helt beroende på hindret i fråga.

Målet är ett oberoende, fritt resande efter den enskildes behov och förutsättningar.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 242

Pelle Börjesson (v): Ordförande, landstingsledamöter! Vi har inte så mycket tid kvar, jag pratar inte lika fort som Johan, men jag ska försöka hålla ett litet inlägg i alla fall.

Jag har lyssnat på SL-debatten innan jag kom upp i talarstolen, och min reflexion är: Gud bevara färdtjänsten och Waxholmsbolaget för att slås ihop med SL, med den beskrivning som de borgerliga partierna gör av kollektivtrafiken i SL! Då är det möjligtvis bättre att SL går upp i färdtjänsten och att vi tar över SL i stället. Det är nämligen så att färdtjänsten, till skillnad från SL, har mycket goda kundenkäter. Vi ligger på mellan 85 och 95 procent nöjda kunder, och det är mer än dubbelt så mycket som SL. Siffrorna är överlägsna om man jämför med andra offentliga institutioner, och även privata företag. Det är mycket, mycket bra siffror, och jag tycker att den färdtjänst som vi har i Stockholms läns landsting borde vi vara mycket stolta över.

Färdtjänsten är alltså en del av kollektivtrafiken, och samarbetet med SL är självklart mycket viktigt, och det har fungerat mycket bättre på sista tiden. En sammanslagning vore förödande, tror jag. Samverkansorgan har vi startat upp tillsammans med SL, Kommun- och landstingsförbundet i Stockholms län och kommunerna, där vi har regelbundna träffar för att göra tillgängligheten bättre. I SL-debatten var det en säger en talare som pratade om tillgängligheten i SL. Det var en kristdemokrat – jag satt och prickade av.

Självklart ska vi rikta resurserna till dem som har störst behov. Ibland tycker jag det är lite märkligt. Borgarna säger att vi ska rikta resurserna till dem som har störst behov, men det är ju faktiskt så att de som har störst behov i dag har ett resande efter behov – de har inga inskränkningar.

Som Johan sade, satsar vi trots att vi redan är jätteduktiga på att utveckla verksamheten med bemötande och med samverkan, som jag sade. Nu måste jag tyvärr sluta för att ge lite tid till andra.

Anförande nr 243

M a g n u s A g e s t a v (kd): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas förslag avseende färdtjänsten.

Färdtjänsten är en omistlig del i kollektivtrafiken för vissa funktionshindrade och äldre. För dessa personer är alternativet till färdtjänst inte den allmänna kollektiv-trafiken, till exempel SL, utan ett liv i isolering och utanförskap. Färdtjänsten är därför en hörnsten i ett generellt välfärdsbygge.

Samtidigt får vi inte se statistiskt på dessa frågor. En inte oväsentlig del av färdtjänstresenärerna hade inte behövt utnyttja denna särlösning inom kollektivtrafiken, om samhällets tillgänglighet anpassats, eller åtminstone hade deras debut i färdtjänsten kunnat uppskjutas några år ytterligare. För dem som ser färdtjänsten bara som en kostnad vill jag understryka att det i så fall är en kostnad för samhällets mångåriga försummelser att tillgänglighetsanpassa sig. Det självklara målet måste vara att alla de som kan, med eller utan stöd, nyttja den vanliga kollektivtrafiken ska göra det. Det innebär också en större frihet och flexibilitet för dessa människor, samtidigt som färdtjänstens resurser kan koncentreras till dem som inte kan nyttja den vanliga kollektivtrafiken.

Därför ser jag det som ytterst prioriterat att arbetet med att göra länet mera tillgängligt intensifieras och prioriteras. Nya pendeltåg och nya bussar med ramper skapar bättre möjligheter. Arbetet med att tillgängliggöra och handikappanpassa stationer, hållplatser och trottoarer måste fortgå med oförminskad takt.

Särskilt viktigt är det att aktiv samverkan med kommunerna sker under vinterhalvåret, då det kanske i och för sig finns anpassade busshållplatser men dessa inte kan utnyttjas på grund av bristande snöröjning på trottoarer.

I takt med att tillgängligheten ökar inom SL-trafiken kan allt mer av färdtjänstresenärernas behov tillgodoses i den ordinarie kollektivtrafiken. Färdtjänstens resurser kan då allt mer koncentreras på de resenärer som sällan eller aldrig kan resa med SL. Men det är viktigt för att denna överföring ska kunna fungera, att det är säkerställt att hela resan blivit tillgänglig innan hänvisning sker, och naturligtvis måste denna process ske i nära samverkan och dialog med handikapp- och pensionärsorganisationerna.

Färdtjänsten har numera ansvaret för närtrafiken, vilket vi anser är bra. Vi vill att den trafiken stegvis ska omvandlas till närtrafiken med den så kallad Flexen i Vällingby som förebild. Den formen kombinerar det bästa ur två världar: taxibilens förmåga till närhet och bussens rymliga bekvämlighet. Vi kristdemokrater tillför resurser för att tillskapa två ytterligare närtrafiklinjer, så att det blir sammanlagt sex nya linjer som kan starta under nästa år.

Det är viktigt att minimera risker så att inte närtrafiken blir en gökunge som tränger undan resurser för dem som inte kan nyttja närtrafiken. Därför ser vi det som nödvändigt med en större styrning av resandet. För en resenär som reser inom ett område som försörjs av närtrafiken ska grundregeln vara att man är hänvisad till denna trafikform; naturligtvis ska man kunna göra undantag för resenärer med särskilda behov.

Resegarantin för färdtjänstkunder, som finns sedan flera år, är ett stort steg åt rätt håll, men den behöver bli mer flexibel. Nästa steg är att kvalitetssäkra den, så att det blir en garanti värd namnet. I dag finns det alltför många erfarenheter av väntetid på telefon för att över huvud taget komma fram på resegarantinumret. Vi kristdemokrater tycker därför att, i väntan på att tillräcklig telefonkapacitet har byggts ut, den enskilde resenären bör ha rätt att få ta en valfri taxi om väntetiden på resegarantinumret överstiger tre minuter.

Majoritetens beslut 2003 försämrar för resenärerna genom att punktera hela upplägget för rullstolstaxi och var ett steg bakåt. Särskild kritik kan riktas för att det aldrig gjordes en opartisk utredning och analys av rullstolstaxi och någon hänsyn inte togs till att rullstolstaxis kunder kan samåka också med övriga färdtjänstkunder. Nedläggningen skedde utan att alla alternativ var ordentligt analyserade.

Nu har det gått två år med de nya reglerna, och vi vet att många resenärer upplever en påtaglig försämring. Nu när färdtjänstnämnden visar överskott och majoriteten förvägrar något som vi andra finner för självklart, borde en skammens rodnad infinna sig hos majoriteten. Det är dags att återställa reglerna och återinföra rullstolstaxi i det ordinarie färdtjänstutbudet och därmed slopa avgiften på 50 procent av taxameterbeloppet.

Till sist: Något som oroar mig som dagligen reser med SL-trafiken är hur det ska gå för de många resenärer som nu tappert kämpar på i SL-trafiken och som samtidigt har färdtjänstillstånd. Trängseln är oerhörd redan nu, och frågan är vad som händer när trängselförsöket drar i gång den 3 januari. Vilken beredskap har färdtjänstnämndens majoritet och landstingsledningen för att kunna undanröja hotet att många resenärer tvingas över till färdtjänsten på grund av trängseln? Eller är det meningen att äldre, rörelsehindrade och synsvaga ska resa med hälsan som insats?

Anförande nr 244

Å k e A s k e n s t e n (mp): Ordförande! Jag vill passa på att påpeka att även färdtjänsten faktiskt bidrar till miljöinsatserna genom den miljöbonus som finns för de entreprenörer som har miljöanpassade transporter. Det är jättebra. Det bidrar till att färdtjänsten beräknas minska sina utsläpp av växthusgaser med över 20 procent under den här mandatperioden.

Det är ju bra, men det finns vissa externa problem för färdtjänsten. Det är samarbetet med SL. Det handlar just om handikappanpassningen och tillgängligheten. Pelle Börjesson klagade på att vi inte hade sagt så mycket om det, men vi sparade ju det till färdtjänsten. Till skillnad från Magnus Agestav hos Kristdemokraterna tror jag inte att det räcker att man fortsätter handikappanpassningen i oförminskad takt. Man måste öka takten ganska rejält om vi ska hinna med att klara detta till år 2010.

På agendan står bland annat att handikappanpassa perrongerna. När vagn 2000 kom – det är faktiskt snart tio år sedan – fördes handikappanpassningen raskt 50 år bakåt i tiden i och med att man i rullstol inte kunde komma in i de här moderna vagnarna. Det var egentligen ett absolut bottennapp. Fullmäktige tog för exakt ett år sedan beslutet att

SL skulle inkomma med en redovisning av sitt investerings-program. Det har SL fortfarande inte gjort. Vi påpekar detta på s. 14. Samtidigt anslår vi 56 miljoner extra bland annat för att anpassa perrongerna så att de rullstolsburna får en rejäl chans att åka med tunnelbanan.

Sedan är det viktigt att man sätter in fler låggolvsbussar. Då är det också viktigt att detta fungerar. Nu är det mängder av chaufförer som struntar i att låta bussarna niga, trots att bussarna alltid ska niga vid en hållplats. Allt annat är avtalsbrott. SL har alltså för dålig koll på detta. Man följer inte upp det. Det tycker jag är en stor brist.

Dessutom har vi strålningen i de nya pendeltågsvagnarna. Det är en sorglig historia. Det måste man verkligen ta krafttag för att rätta till. Man kan ju undra vad det är för leverantör man har. Hur är det med allt annat om man är så dålig på detta att man inte klarar strålningen? Upphandling är svårt. SL borde kanske återinföra den tekniska utvecklingsavdelning som man en gång hade. Det var innan de stora teknikproblemens tid.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 245

Boris von Uexküll (m): Jag har inte varit så kritisk som du, Åke Askensten. Du kritiserar ju väldigt skarpt SL:s sätt att sköta handikappanpassningen. Det är en kritik mot dagens majoritet i SL. Och det är ett stöd för att slå ihop färdtjänsten och SL så att man på ett bättre sätt tar vara på de handikappades krav.

Anförande nr 246

Birgitta Henricson (v): Presidiet, ordförande, ledamöter och lyssnare! Att slå ihop färdtjänsten med SL tycker jag är ett osedvanligt dumt förslag. Man vet till att börja med att färdtjänstnämnden har en egen budget i balans. Man vet att våra tjänstemän i färdtjänsten har mycket goda och breda kunskaper om handikappfrågor. De vet allting om funktionshindrade. Vid en sammanslagning är jag helt säker på att de funktionshindrades behov lätt försvinner. Då ska pengarna gå till en massa brister och grejer i SL. Det står inte jag för. Låt SL komma över till oss i stället, som jag tror Pelle Börjesson sade. Vi har ett bra samarbete med kommuner och SL. Det finns ingen anledning att slå ihop dem. Vi har bra kunskaper vad gäller servicelinjer och flexlinjer och vi håller på och arbetar med dem med bra resultat. Jag tycker att det är dumt att man säger att man ska slå sönder en väl fungerande verksamhet.

SL finns och det är en kollektivtrafik. Vi är en alternativ kollektivtrafik. Det är lika dumt att slå ihop oss som att säga att man inom vården slår ihop öron-, näs- och halvård med diabetesvård. De bedriver ju vård bägge två. Det är lika dumt som att säga att man ska slå ihop oss för att vi bedriver trafik bägge två. Jag tycker att det är lite löjligt.

Dessutom kan jag säga att vi arbetar hårt med att ge pengarna till de människor som är i störst behov av färdtjänst. Jag kan nämna några av de grupperna. Det är de neurologiskt funktionshindrade, som inte heller kan ta rullstolstaxi. Det är de med astma, som inte heller kan ta rullstolstaxi. De med psykiska funktionshinder, autism och fobigrupper kan inte heller ta rullstolstaxi som man tjarar ihjäl sig om i den här talarstolen. Jag är lite trött på det.

Med de här orden yrkar jag bifall till majoritetens budgetförslag.

Anförande nr 247

Birgitta Bexelius (fp): Jag vill bara, så att det inte blir något missförstånd, säga från Folkpartiets sida och jag tror att vi allihop menar att när det gäller att lägga SL och färdtjänsten i en och samma organisation betyder det inte att man lägger färdtjänsten under SL på något sätt. Vi i Folkpartiet är otroligt medvetna om att färdtjänstens tjänstemän är enormt skickliga. Det är mer att man ska befrukta SL med det tänkesättet. Det är inte att det ska vara ett och samma. Det kan gärna heta färdtjänsten. Hela SL kan heta Stockholms färdtjänst i stället. Det tycker jag vore en bra idé.

Anförande nr 248

Pelle Börjesson (s): Jag ska inte prata så mycket färdtjänst. Jag har deltagit i 18 olika budgetdebatter. Jag ska tacka dem som jag har debatterat med. Detta kanske blir min sista budgetdebatt, man vet aldrig. Den som lever får se. Tack!

Anförande nr 249

Boris von Uexküll (m): Anna Kettner, trafiklandstingsrådet, är du här? Vad bra! Du säger att du står på SL-resenärens sida. Men du står inte på de rullstolsburnas sida. En som är nykär över zongränsen får en förbättring. Det är en liten grupp. Men en rullstolsburen som vill göra en spontan resa ska betala 50 procent av taxameterbeloppet. Visa lite hjärta! Visa att du har någonting till övers för din nästa, den som verkligen behöver det, och stöd vårt förslag!

Waxholms Ångfartygs AB

Anförande nr 250

Landstingsrådet Kettner (s): Waxholmsbolaget är länets kollektivtrafik på vatten, och lika självklart som att vi ska ha fina och bra bussar ska vi ha bra fartyg. Vi har tre nya fantastiska isgående fartyg som jag hoppas ska få lite is att gå i i år också. 3,8 miljoner reser med något fartyg som WÅAB äger varje år.

Vi fortsätter nu vårt samarbete med skärgårdskommunerna. Jag är väldigt stolt över att vi nu kan föreslå åretruntrafik till Greskö, Norröra och Söderöra i Norrtälje skärgård. Det är några av de sista bebodda öarna som inte har varit trafikerade. Och jag är glad att vi äntligen kan tillmötesgå starka önskemål om att ha samma ungdomsgräns i WÅAB som i SL. I WÅAB höjer vi faktiskt gränsen från 12 till 19 år.

Vi vill öka tillgängligheten och ökar därför samplaneringen mellan Waxholms-bolaget och SL. Och vi fortsätter satsningarna på miljön. Både inom det egna tonnage och på våra entreprenörer ställer vi hårda krav när det gäller miljön. Vi är måna om att Waxholmsbolaget ska ligga långt framme när det gäller miljövänliga bränslen och därför ska vi genomföra jämförande försök med syntetisk diesel under 2006.

I det budgetförslag som vi är överens om återfinns visioner för bolaget samtidigt som vi gör allt för att säkra den kollektiva trafiken på sjön och göra den miljö-vänligare. Jag vill tacka våra koalitionskamrater för ett väldigt bra samarbete i Waxholmsbolaget.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 251

J a n O l o v S u n d s t r ö m (m): Ordförande! Vi har nu kommit till en viktig, liten men naggande god verksamhet, Waxholmsbolaget. Där föreligger det ett budgetförslag även från oss moderater som jag inledningsvis yrkar bifall till. Jag kan dock konstatera att skillnaden mellan det budgetförslag som vi har och den socialdemokratiska majoritetens förslag är relativt liten. Det skiljer på några små punkter och i pengar relativt lite också.

Vad det handlar om för oss allihop är att vi försöker kompensera för de rätt dramatiska höjningar som har ägt rum på bränslesidan och som naturligtvis påverkar våra möjligheter att bedriva trafik på ett bra sätt. Det är det ena som vi har gjort och det har vi, inklusive majoriteten, försökt kompensera för.

Det föreslås också att vi ska följa det förslag som finns om att tillämpa barnrabatter högre upp i åldrarna än vi har gjort hittills. Nu är det alltså samma nivå som man har på SL. Vi har inte lagt något annat förslag där. Dock kanske jag tycker – det är en uppmaning till fru ordföranden – att det är en sådan fråga som man kunde ha diskuterat i styrelsen exempelvis och till och med kunnat bli överens om i ett tidigare skede. Men det kanske hör till att det är sådant man behöver sockra sin egen budget med.

Vi ska sälja ett antal fartyg, de så kallade ö-båtarna, som numera är ersatta av modernare och större fartyg, som ni vet, några stycken i varje fall. De borde ha varit sålda vid det här laget, men de är inte det. Nu hoppas jag däremot att det blir av.

Det blir också lite mer trafik. Där har vi inte heller någon annan uppfattning än majoriteten har. Bland annat gäller det att förbättra trafiken i Norrtälje kommun där det under många år har förelegat ett önskemål om att vi ska bli bättre på den punkten. Det blir vi nu också.

Däremot finns det någonting i Socialdemokraternas budget som handlar om så kallade biogasbåtar, som ni kanske har sett, det vill säga ett bisarrt projekt som Stockholms stad håller på med och som den här landstingsförsamlingen en gång i tiden har fattat beslut om att vi inte ska vara inblandade i. Framför allt ska det inte kosta landstinget några pengar. Men uppenbarligen finns någonstans i denna budget pengar gömda som ska användas till detta projekt. Det finns också ett yrkande som sagt att Waxholmsbolaget ska ta hand om de här fartygen genom ett driftavtal med Stockholms stad. Detta yrkar jag alltså avslag på. Jag tycker att det är rätt anmärkningsvärt att majoriteten lägger fram ett förslag som är helt i strid med ett beslut som landstinget tidigare har fattat, nämligen att vi inte ska vara inblandade i detta projekt. Slutligen, herr ordförande, kan jag bara i anslutning till den här Waxholmsbolagsdebatten nämna – Stig Nyman kanske rycker till när jag säger orden – den stora

upphandlingen. Den förekommer inte bara inom sjukvården utan nu ska den ske även i Waxholmsbolaget. Jag trodde att vi var rätt överens om hur den frågan skulle hanteras, men även där är jag lite oroad över fru ordförandens delvis bristfälliga förmåga att hantera det på ett bra sätt. Nu ska vi visserligen fatta en del beslut snart i styrelsen, men det här är en väldigt viktig fråga som handlar om hur vi ska sköta trafiken framöver. Vi från borgerlig sida försöker faktiskt se till att lokala entreprenörer ute i skärgården får möjlighet att driva våra fartyg. Det trodde jag att vi var överens om i ett tidigare skede. Men uppenbarligen är vi inte riktigt det. Vi får väl se var det landar. Men jag vill alltså uttrycka min oro över att detta ärende inte är hanterat på ett korrekt sätt.

Med det, herr ordförande, har jag kommenterat några saker som gäller Waxholmsbolaget och yrkar alltså bifall till det moderata förslaget.

Anförande nr 252

Caroline Åkerhielm (fp): Ordförande, ledamöter! Jag skulle vilja börja med att nyansera bilden av skärgårdsbon lite grann. Det är inte bara entreprenörer som verkar och bor långt ute i skärgården som är skärgårdsbor utan en allt större andel av skärgårdsbefolkningen består faktiskt av bofasta som flyttar ut och sedan pendlar in till sina arbetsplatser på fastlandet. De här pendlarna är väldigt beroende av både båt och annan trafik. Sjötrafiken är en del av kollektivtrafiken och det är väldigt viktigt att tidtabeller och avgiftssystem samordnas så att resandet blir smidigt för alla resenärer. Den bofasta befolkningen behöver också kunna resa kollektivt även på kvällar, helger och vintertid för att kunna sköta sina arbeten, politiska uppdrag och annat.

Av tradition är det en väldigt stor uppgift för Waxholmsbolaget att frakta turister, sommargäster och besökare ut i skärgården och även hem. Det är fortfarande en väldigt stor del av Waxholmsbolagets verksamhet. Men det är också väldigt viktigt att man beaktar förändringarna i befolkningsstrukturen och ser till att de som lever och bor året runt i skärgården kan resa kollektivt på ett bra sätt.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 253

Michael Stjernström (kd): Herr ordförande! Inom Waxholmsbolaget har vi i landstinget en viktig kollektivtrafik på vatten som ger skärgårdens bofasta befolkning möjlighet att vidareutveckla sitt boende, sin service och sitt näringsliv året runt. På sommaren är Waxholmsbolaget en viktig ryggrad för turistnäringen i länet. Arbetet med att förbättra trafiken och öka miljöanpassningen ska bedrivas hela tiden.

Vi har länge inom vårt parti krävt att åldersgränsen för ungdomsrabatten på WÅAB bör höjas så att samma regler ska gälla som i SL-trafiken. Det är bra att majoriteten äntligen har kommit på detta också och anslutit sig till vårt förslag.

Med tanke på att Stockholm är staden på vattnet bör landstinget öka sin ambitionsnivå när det gäller att använda sig av vattenvägarna. Vi har länge från vårt partis sida talat om

konceptet med biogasdrivna sjöbussar som ett mycket bra förslag som faktiskt skulle kunna avlasta vägar och spår från trängsel. Vi har år efter år kritiserat att ingenting händer. Nu äntligen verkar det vara någonting på gång i Stockholms stad, en upphandling. Jag tycker att det är helt riktigt att vi i landstinget tar vårt ansvar för detta och sluter ett avtal med Stockholms stad om trafikplanering, biljettsystem och drift av biogasbåtar.

Därför yrkar jag bifall dels till vårt eget förslag, dels till tilläggsattsatsen om biogasbåtar.

Anförande nr 254

Camilla Strandman (mp): Ordförande! Kära församling! Som vanligt är det en ganska stor och trevlig enighet om WÅAB. Men det finns trots allt en skrivning, som kom tillbaka i Moderaternas budgetförslag, som förvånar mig lite, speciellt när jag hör vad Folkpartiet har att säga. Det står återigen – det kanske beror på klipp och klistra i programmen – att WÅAB på sikt ska klara sig på egna ben. Jag vill än en gång ställa frågan: Ska inte skärgårdens och övärldens kollektivtrafik ha samma villkor som den på fastlandet? Jag hoppas att det bara är något som har slunkit igenom, för när jag hör Caroline känner jag mig ganska trygg med att det på den borgerliga kanten finns en bra förståelse för att det handlar om kollektivtrafik på pendlarnas villkor och allt som är viktigt för en levande östlig region också.

Sedan kan ni pricka av miljö en gång till. Nu säger jag det. Det är roligt att miljöarbetet går så bra i WÅAB. Vi har både kunnat handla upp väldigt fina, nya fartyg, som Anna har pratat om, och vi har också drivit flera projekt som handlar om bränslebesparing. Nu kommer prövandet av alternativa bränslen. Det här arbetet har glädjande nog också uppmärksammats i Sjöfarts-Sverige, för WÅAB kommer att få Sjöfartsforums miljödiplom för 2005, vilket alltså innebär att vi faktiskt går mot det spjutspetsbolag som det står i våra direktiv att vi ska vara.

Sedan finns det en kommentar till som jag skulle vilja ta fram i det här sammanhanget. Det handlar mycket om investeringsbudgeten. Jan Olov Sundström pratar om att sälja fartyg. Vi har ytterligare ett fartyg som är aktuellt, nämligen gamla Västan som är 105 år gammal och knappast uppfyller de krav som vi kollektiv-trafikanter i skärgården och inte heller de som jobbar ombord på båtarna har rätt att ställa. När vi tittar på bussar och pendeltåg pratar vi om centimetrar och bullernormer. Det skulle krävas enorma investeringar för att få de här fartygen som är 105 år gamla att fungera i det moderna trafiksystemet i Waxholmsbolaget. Vi står inför ett akut behov av att kanske plöja ned 5 miljoner, och det räcker kanske ändå inte därför att man inte vet vad som händer när man börjar riva i gamla motorbäddar och sådant.

Tycker ni i Folkpartiet att vi ska fortsätta att ha kvar Västan i vår flotta trots att det är brist på pengar och vi kämpar för att kunna upprätthålla trafiken? Nu har vi efter budgetsaneringens hårda år lyckats få ett sådant stort överskott att vi kan göra de här mycket angelägna trafikförstärkningarna i Norrtäljeskärgården. Då skulle det vara väldigt intressant att höra hur Folkpartiet har tänkt hosta fram de här 5 miljonerna till investeringsbudgeten. Ska vi skära ned någon trafik eller ska vi inte fullfölja våra

investeringsplaner på mer moderna båtar som uppfyller de krav som kollektivtrafikanter och godsentreprenörer har på WÅAB?

Det kom några frågor om den stora upphandlingen. Jag vill poängtera att vi inte på något sätt har stängt några dörrar. Vi har fortfarande alla möjligheter att såväl gynna små redare i skärgården som att eventuellt låta en entreprenör bjuda på flera delar av trafiken. Vi kollade senast i går upp med upphandlingsavdelningen här i landstinget, och det ska säkert gå att få till ett bra och enigt beslut i den här frågan. Inga dörrar är stängda. Jag tror att det är fler som tycker att det är viktigt med små entreprenörers möjligheter. Men vi får inte heller glömma bort de krav på kontinuitet och stabilitet i trafiken som lite större aktörer kan erbjuda.

Sedan kan man också, för att avrunda den här trafikdebatten – vi har ju inte många minuter på oss – säga att det är vissa partier som har lite mer hushållning. I dag är det Moderaterna som utmärker sig speciellt bra. Men både när det gäller kollektiv-trafik på land och till sjöss tycker vi att det ska vara en strävan mot enkla, lika system, men inte hel rättvisa för det går aldrig att uppnå. Man ska inte låta det goda skjuta det andra goda i sank. Taxereformen inom SL kommer till exempel att innebära enorma fördelar för många glesbygdsbor, och glesbygdsbo är man bara man bor utanför innerstadens enda zonsystem. Redan där har jag mött hemskt många positiva reaktioner. Folk säger att detta verkligen är en bra reform. Och i Waxholmsbolaget har vi kommit så långt i alla fall att vi har lyckats få samma åldersgränser som SL. Det är ett stort steg framåt.

Vi hör alla här att alla vill ha mer och bättre kollektivtrafik. Som medborgare i Stockholms län borde man känna sig trygg med att hur valet än går hoppas vi att det är åt det hållet det kommer att gå framöver.

Bifall till majoritetens förslag!

Anförande nr 255

Lennart Rohdin (fp): Herr ordförande! För säkerhets skull ska jag börja med att förklara att Folkpartiet instämmer i avslagsyrkandet på förslaget som gäller biogasbåtar.

Det var bara två månader sedan som detta landstingsfullmäktige i den allra bredast enighet, bredare går inte att få, antog specifika ägardirektiv för Waxholmsbolaget. I den första punkten betonar man att uppdraget riktar sig till fastboende, fritids-boende och andra besökare. Det tycker jag är en viktig och värdefull balans som man där försöker åstadkomma. Det gör till exempel att jag med kraft välkomnar den utökade trafiken som kommer i norra skärgården, i Norrtälje skärgård. Den har varit efterfrågad länge.

Just det här med balansen framgår också av punkt 4 i de gemensamt antagna specifika ägardirektiven där det står att det särskilda ansvar som landstinget tagit för det kulturhistoriska tonnaget – man specificerar till och med – Storskär, Norrskär och Västan skall förvaltas väl. Så står det.

I det budgetunderlag som Waxholmsbolaget lämnade in i höstas inför det här budgetbeslutet tar man upp det kulturhistoriska tonnaget, som jag har utgått från att alla

ser som en värdefull tillgång i Stockholms skärgård. Där talar man om Västan och man skissar på olika alternativ. Där finns också ett tredje alternativ där man talar om att avyttra Västan, vad nu det har att göra med att förvalta väl, som det står i ägardirektiven. Jag ska också påpeka att i budgetunderlaget avslutar man med att säga att fullmäktiges budget bör innehålla beslut i denna fråga. Jag förmodar att majoriteten ändå på något sätt har haft ett finger med i budgetunderlaget från Waxholmsbolaget.

I majoritetens budgetförslag säger man bara: Alternativa förslag gällande Västan tas fram för beslut under 2006. Eftersom jag utgår från att alla fortfarande är överens om det vi var överens om för två månader sedan vill jag bara passa på att ge ordföranden i Waxholmsbolaget, Anna Kettner, möjlighet att bekräfta att de alternativa förslag som majoriteten talar om, och som jag tar för givet att vi fortfarande är överens om, står i överensstämmelse med de specifika ägardirektiven om att förvalta det kulturhistoriska tonnaget väl, vilket inte kan vara detsamma som att avveckla det.

Anförande nr 256

Camilla Strandman (mp): Att förvalta väl skulle faktiskt i det här sammanhanget kunna vara att man säljer fartyget Västan till en privat redare som mer väl kan ta vara på de historiska värdena och använda den i adekvat trafik. Det har vi sett exempel på. Det finns många som är duktiga.

Anförande nr 257

Jan Olov Sundström (m): Herr ordförande! Eftersom Anna Kettner tydligen inte vill gå upp i talarstolen eller möjligtvis inte har tid kvar eller vad det kan vara, vidhåller jag fortfarande den fråga jag ställde förut. Jag ställer den igen. Hur kan det komma sig att det i majoritetens förslag finns en budgetpost och pengar till att driva biogasbåtar samtidigt som landstinget tidigare har fattat ett beslut om att så icke ska ske? Den frågan misstänker jag är rätt intressant för landstingets ledamöter att få ett litet svar på. Det är det ena.

Sedan kan jag bara konstatera, apropå Camilla Strandmans inlägg för en stund sedan, att fru Strandman faktiskt har ett väldigt stort eget ansvar för att hanteringen går rätt till vid den stora upphandling som vi ska ta ställning till rätt snart. Jag har nämligen fått den uppfattningen – rätt eller fel, men jag tror att den är rätt – att Camilla Strandman, för egen del i varje fall, tycker att det skulle vara rätt intressant och positivt för skärgården om man kunde se till att ett antal entreprenörer där ute fick möjlighet att vara med. Men samtidigt vet jag att fru ordföranden i vårt bolag uppenbarligen är lite klämd mellan fackliga och andra intressen i den här frågan, vilket gör att jag är lite orolig över hur det här ska sluta. Seko, gamla Sjöfolksförbundet och liknande har uppfattningen att det är bättre som det är i dag, det vill säga att det finns ett stort företag som driver all trafik. Vi känner igen det mönstret från andra sammanhang. Vi moderater och även Folkpartiet, vet jag, har inte den uppfattningen i den här frågan.

Slutligen pratas det om museifartyg. Det är någonting som vi är rätt bra på i Waxholmsbolaget. Vi har några stycken. Jag ska inte ta upp den debatten i dag.

Självklart är det så att ska Västan säljas, vilket man kan ha olika uppfattningar om, måste beslutet i landstingsfullmäktige om ägardirektivet ändras. Det kan inte se ut som det gör. Sedan kan vi ha olika uppfattning om hur många museifartyg vi ska ha i vår flotta. Jag kanske tycker att man ska ha någon slags limit någonstans. Därmed har jag inte sagt för mycket.

Anförande nr 258

Landstingsrådet **Wallhager** (fp): Herr ordförande! Eftersom vårt trafiklands-tingsråd tydligen inte vill tacka för denna trafikdebatt tar jag på mig rollen och vill tacka åhörarna och fullmäktige för en kanske något ljummen trafikdebatt. Jag kan säga att jag tycker att det har varit en ganska tragisk dokusåpa med alla de vanliga ingredienserna som brukar finnas i en dokusåpa. Den rödgröna röran pratar om lögner, svikna löften, avhopp, lite kärlek och ett oändligt antal omröstningar, men inga svar. Det är ett antal personer som stått i den här talarstolen och konkret formulerat ett antal frågor. Men vi har inte fått några svar.

Vi borgare kan ge svar på tal.

Anförande nr 259

Landstingsrådet **Kettner** (s): Maria! Jag ville bara vänta och se om det var någon mer som ville tala om WÅAB innan jag höll mitt slutanförande.

Jag vill börja med att tala om någonting som var uppe till debatt tidigare. Det var frågan om det var tillåtet att använda rättvisebegreppet även här i salen eller bara på gator och torg. Vi i den rödgröna majoriteten skäms inte för rättvisebegreppet. Däremot skulle vi skämmas om vi följde rådet att säga en sak till medborgarna på gator och torg och en annan sak här i rummen där det fattas beslut. Vi är stolta över den budget vi lägger fram. Den har en stark och tydlig uthållighetsprofil. Den är rättvis mot miljön och den är rättvis mot den här regionens människor. Det är vi stolta över.

Sedan skulle jag vilja tacka för debatten och särskilt utdela dagens stora guldstjärna till Åke Holmström som faktiskt är den ende i den borgerliga minoriteten som vågar säga som det är. Vår kollektivtrafik är en av världens bästa, även om det finns väldigt mycket kvar att göra. Tack, Åke, för att du står för vad du vet är sant och för att du inte är med och svärta ned dem som jobbar i trafiken.

Hur är det nu? Jo, resenärerna är nöjdare än de var under den borgerliga perioden. Trafiken har hämtat sig när det gäller antalet resande och kommer faktiskt i år att sluta med ett litet överskott. Det kör nya bussar i hundratal på länets vägar och gator. Det kör nya pendeltåg i vår trafik. Och vi inviger nya pendeltågsstationer med jämna mellanrum.

Till slut vill jag ta upp zonernas avskaffande. Man ska inte ägna sig åt självskryt men det är så sällan man får ha en riktigt bra idé. Det är faktiskt inte en eftergift av det stora tråkiga partiet till de små och pigga. Det var faktiskt min idé och den har jag slitit med i

tre fyra år och blivit betraktad som skogstokig innan vi hade hunnit räkna på den. Och så visar det sig att den gick att genomföra när vi hade sanerat ekonomin. Det är jag faktiskt väldigt stolt över. Jag är stolt över att demokrati fungerar så att någon enda gång får man själv komma på en idé och sedan får man övertyga sina kompisar. Nu är vi stolta tillsammans.

Jag är stolt över vår trafik, men jag är inte nöjd. Vi ska fortsätta husbygget. Jag tänker mig kollektivtrafiken som ett gammalt slitet hus där vi bor tillsammans vi länsbor. Det är jobbigt medan man håller på och renoverar och får ordning, även om några av rummen redan är fixade. Det är jobbigt när de första amorteringarna ska betalas fast huset, trafiken, inte är i ordning än. Det är jobbigt att leva sin vardag i en bygggröa. Men det blir bättre. Och det har våra medborgare förstått, även om de borgerliga inte vill det.

Jag förstår att det är hemskt att se hur vi får ordning på det här. Jag förstår att ni desperat tar till metoden att svartmåla. Men det är intressant att man inleder en debatt med att beskylla någon för att säga att någon annan ljuger och sedan ta till just de argumenten hela tiden, samtidigt som man använder siffror som inte är sanna. Avskaffandet av zonerna kostar inte 100 miljoner. Det kostar mellan 65 och 85 miljoner per år och inte så mycket 2006 eftersom vi inför det från den 1 maj. Jag är stolt. Jag är inte nöjd. Vi är på väg, men vi är inte framme. Det blir hela tiden lite bättre. Vi ska se till att få ordning på pendeltågstrafiken. Jag är glad att jag har en stat att diskutera med och inte ett privat banverk, för då hade jag ingen att sätta påtryckningar på.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 260

Hans - Erik Malmros (m): Herr ordförande! Om det sista ska jag säga att oavsett om Banverket sköter sig eller inte skickar du ungefär 30 miljoner om året och bockar lite artigt när du skickar i väg pengarna. Hade det varit ett privat bolag hade de inte fått en krona om de inte hade uppfyllt det vi hade krävt av dem. Men så är det.

Sedan kan jag berätta att vi borgerliga gruppledare och några till åkte runt och träffade folk från Västtrafik. Vi träffade folk från Skånetrafik. Av alla fick vi frågan: Hur kan Socialdemokraterna i Stockholm införa en sådan orättvis taxa som ska kosta lika mycket överallt? Det var dina partivänner. Så det här med rättvisa är väl lite olika beroende på varifrån man kommer. Och ordföranden i Skånetrafiken sade att han till och med hade träffat er på er partikongress och sagt det till dig. Jag vet inte.

Du säger att det fungerar så bra, ja, jag vet inte. Vi har inte fått något svar på varför den rödgröna politiken leder till allt färre resenärer, tre år i rad. Vi har inte fått några svar på varför man vill införa en SL-taxa som ökar biltrafiken i innerstaden. Vi har inte fått några svar på varför och när man tänker höja SL-priset. Anna har ju lovat att priset ska höjas många gånger men i små steg. Inga svar.

Sedan har vi den här trafiken som fungerar så bra. Enligt de uppföljningar vi får till SL slår man rekord i inställda avgångar, inte bara i tunnelbanan som beror på branden utan

även på Saltsjöbanan, Lidingöbanan, Nockebybanan och Tvärbanan. Men Anna är riktigt nöjd hon. Lyssnar man däremot på Åke Askensten och även Vänsterpartiet hör man att de är något mer modesta i sin nöjdhet. De är i alla fall lite mer ärliga.

Anförande nr 261

Landstingsrådet **W a l l h a g e r** (fp): Herr ordförande! Jag tror att det är Anna Kettner som behöver de 28 sekunder ordföranden nämnde, så att hon kan svara på några av de frågor som vi har ställt från den här talarstolen. Hon har nämligen inte ägnat en enda sekund under den här långa debatten åt att försöka klarlägga varför vi har färre trafikanter, mindre nöjda trafikanter och varför investeringskalkylerna visar på nedgång. Hon ägnar i stället alla sina minuter åt att mästra oss andra på sitt tråkiga sätt.

Hon säger också att Socialdemokraterna är stolta åt att kunna säga en sak i talarstolen och samma sak på gator och torg. Mina vänner! Jag behöver bara säga en enda sak: Trängeselskatten! Vad var det man sade på gator och torg och i tv? Vad var det man sedan gjorde?

Anförande nr 262

M i c h a e l S t j e r n s t r ö m (kd): Herr ordförande! Jag tycker att det faktiskt har varit en ganska lam debatt. Det har ställts frågor från vår sida men det har inte varit mycket till svar. Man talar om helt andra, ovidkommande saker i stället för att möta de realiteter som faktiskt finns inom trafiken. När andelen nöjda resenärer minskar, när antalet resor minskar vill det till en kraftsamling i styrelsen runt detta. Nej, man slår ifrån sig och vägrar se verkligheten som den är. Det är faktiskt så att politiken under Anna Kettners ledning leder till att färre reser med SL. Och vi har inte fått något svar på det i dag, tyvärr.

Anförande nr 263

Landstingsrådet **K e t t n e r** (s): Ibland hjälper det inte hur många gånger man än svarar. När partier lägger fram förslag som redan är beslutade som nya i sin egen budget undrar man lite om ni över huvud taget vill lyssna eller om ni vill hävda något som ni hoppas ska passera som sanning.

Ni drar ned på investeringarna, säger Maria. Vi har ökat dem till en högre nivå än någonsin i det här budgetförslaget, till exempel.

Sedan kan jag erbjuda Maria en tävling i mästrande så kan vi se vem av oss som lyckas mästra mest.

Anförande nr 264

Boris Von Uexküll (m): Herr ordförande, fullmäktige! I sitt förra slutan-förande använde Anna Kettner ungefär fyra minuter till att tala om att hon är stolt men hon är inte nöjd, att det är jobbigt, jobbigt men att det blir bättre. Trots det blir det inte bättre för de rullstolsburna, trots att det finns pengar inom färdtjänsten och trots att ni har pengar till biogasbåtar, som fullmäktige har sagt nej till. Du hade några sekunder kvar. Kan du tala om varför du inte har hjärta för dem som är allra mest rörelsehindrade?

Kulturnämnden

Anförande nr 265

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag skulle vilja börja diskussionen om den viktiga kulturen med att rikta en uppmaning till Chris Heister. På fredag och lördag samlas tusentals tjejer och killar med deras föräldrar på Globen. Då går *Stockholm International Horse Show* av stapeln. Det är en fantastisk upplevelse för dem som har haft möjligheten att vara där. Tusentals unga tjejer och killar från hela Sverige men framför allt vårt län samlas för att ta del av det som de mest brinner för, nämligen både amatör- och elithoppning, dressyr och en massa annat roligt.

Jag tycker att Chris Heister ska åka dit till Globen, ställa sig i mitten av arenan och förklara för de tusentals tjejer och killar och deras föräldrar som är där varför ridsporten i Stockholms län ska bli av med pengar för ledarutbildning, ledarut-veckling och aktivitetsstöd på 2,2 miljoner kronor. Jag tror att de är intresserade av att få veta det.

I vår budget lämnar vi ett tillskott till kulturnämnden på 19 miljoner kronor. Vi satsar på scenkonsten, vi stödjer planerna på en interkulturell scen i Stockholm, vi ger mer pengar till Cirkus Cirkör, och Konserthuset får ett utökat bidrag.

Kulturbudgeten har ett fortsatt fokus på barn och ungdomar. Större delen av Stockholms breda kulturutbud vänder sig ju till vuxna. Därför är målsättningen nu att minst hälften av landstingets kulturbudget ska gå till verksamhet som vänder sig till barn och unga. Prioriteringen ligger dessutom på ungas egna skapande.

Landstingets kulturpolitik har som en viktig uppgift att vända sig mot grupper och områden som inte alltid kommer i kontakt med storstadens kulturliv. Prioriterat är därför verksamheter som kommer hela länet till del. Det räcker inte att bara finnas till i Stockholms innerstad. Landstinget omfattar ju länets alla 26 kommuner, och därför ska kulturen spridas i hela länet.

Det sker framför allt genom scenkonststödet, som genererar teaterföreställningar i hela länet. Men det sker också genom samarbetet mellan Konserthuset, länsmusiken och kommunernas kulturskolor, där unga ges möjlighet att skapa och spela musik tillsammans med professionella musiker. Rättviseaspekten är alltså viktig för kulturnämnden. Därför har vi också fört in ett tydligt jämställdhetsperspektiv i vår bidragsgivning.

Ordförande, fullmäktige! Internationella biblioteket, Stockholms läns blåsarsym-foniker, Korpen, Folkets Bio Zita, Tensta konsthall, Stockholms internationella filmfestival, Konstnärernas kollektivverkstad, Folkoperan, Cirkus Cirkör, Mångkulturcentrum, Föreningen Re-Orient, Skulpturens hus, Färgfabriken, handikappidrott, till exempel dövidrott, bildningsförbunden, som Medborgar-skolan och ABF, pensionärsorganisationer som Sveriges Pensionärsförbund och PRO, Fredrika-Bremerförbundet, ungdomsorganisationer som Kyrkans ungdom, scouter och Turkiska ungdomsdistriktet, Syrianska riksförbundet, Immigranternas centralförbund, Handikapprörelsens ungdomsorganisationer – 67 olika idrotter inom Stockholms idrottsförbund med verksamhet för vuxna och barn, pojkar och flickor inom knattefotboll, gymnastik, ridsport och ungdomshockey.

Ordförande, fullmäktige! Allt detta är exempel på bra och viktig verksamhet som landstingets kulturbudget går till. I Moderaternas budget upphör allt detta och mycket mer. Moderaterna sker ner kulturen med 300 miljoner kronor till i stort sett ingenting. Att detta skulle innebära ett dråpslag för många kulturverksamheter är en självklarhet. Men konsekvenserna är inget som Moderaterna vill prata om.

De vill inte ens förklara vad som skulle hända med Konserthuset om den moderata politiken skulle genomföras. Svaret är naturligtvis att Konserthuset skulle behöva stängas och de kungliga filharmonikerna avvecklas. Det vet Moderaterna, och de säger rent ut att landstingets åtagande ska upphöra när avtalet löper ut. Jag är glad att Moderaterna är ensamma i sin aversion mot Konserthuset och det regionala kulturstödet.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag och avslag på Moderaternas kulturslakt! Åk till Globen, Chris!

Anförande nr 266

M a r i a n n e W a t z (m): Ordförande, ledamöter! Åk till Globen, Chris! sade Ingela Nylund Watz. Jag tror att vi alla gillar ridsport, men man kan ju betala själv. Till Ingela Nylund Watz kan man säga: Åk till Radiumhemmet – det blir en annan sorts upplevelse!

Människan lever inte av bröd allena. Det är en sanning som står sig i tiden. Vi behöver andra värden än de strikt materiella. Att uppleva och att skapa är väsentligt för oss. Men vem som ska bekosta att vi kan komma i åtnjutande av de upplevelsena finns det ingen gammal sanning om. Det kan vara staten, kommun-en, landstinget eller medborgaren själv som betalar.

Till skillnad från kulturen ägnar sig ingen annan offentlig huvudman åt sjukvård. De resurser som vi har i landstinget är medborgarnas skattepengar. Vi alla invånare i Stockholms län har rätt att förvänta oss att sjukvården ska fungera. Jag har framför mig en interpellation av Christer Wennerholm från juli. Ur den kan jag citera: ”Återigen kommer larmrapporter om att inte cancervården fungerar som den ska. Ett års väntan på diagnos och behandling, som beskrivs i massmedia, är ovärdigt.”

Pengarna räcker helt enkelt inte till allt, och vi måste prioritera. Vi Moderater prioriterar en fungerande sjukvård och anser att landstinget måste koncentrera sina kulturpolitiska insatser.

Kultur och konst i vården är en del av sjukvården. Kulturaktiviteter och kulturmiljö utgör en länk i patientens tillfrisknande och är därför en verksamhet som vi vill ha kvar i landstingets kultursektor. Vi måste också sörja för att framtida generationer ska få tillgång till vårt gemensamma minne. Regionens kulturarv ska förvaltas och vårdas.

Övrig verksamhet inom kultursektorn kan övergå till annan huvudman – stat, kommun eller privat – avvecklas eller bekostas av medborgarna själva. Den enskilde individen måste få större förfoganderätt över sin inkomst genom skattesänkningar och på så sätt få möjlighet att själv prioritera sina kulturaktiviteter.

Inom sektorn föreningsliv och folkbildning har fuskaffärerna vandrat genom pressen och även inom landstingets kulturnämnd. ABF Norra Storstockholm har under flera år redovisat verksamhet som inte genomförts och fått bidrag för denna icke-verksamhet. De senaste nyheterna i den delen är att Unga örnar har kollektiv-anslutit besökande ungdomar på Lyckebergsgården i Vendelsö och på så sätt fått bidrag av landstingets kulturnämnd på basis av sina falska medlemsregister. Här behövs i sanning en uppstramning.

Kulturverksamhet som bevaras i den moderata landstingsbudgeten ska underordnas annan nämnd. Att avveckla eller flytta över huvudmannaskapet för kulturverksamhet ska ske på ett ansvarsfullt sätt. För detta vill vi skapa en allmän omställningsfond. Det är alltså ingen matta som dras undan från till exempel Konserthuset, så att det blir fritt fall, utan det ska ske på ett ansvarsfullt sätt, och en omställningsfond finns.

Från talarstolen ironiserade Miljöpartiets företrädare i går över att vi i vår budget-text säger att kultur inte är oviktigt. Jag kan förtydliga vårt ställningstagande. Vi moderater tycker att kultur är något ovärderligt och omistligt. Detta innebär dock inte att landstinget bör vara delaktigt i alla kulturyttringar inom länet. Vi har både stat och kommun som kan stödja och också den enskilde själv. Det finns andra omistliga saker i livet som vi själva betalar, och då kan vi betala också för kultur.

Vi har valt att inom vår budget koncentrera vår kultursatsning på Kultur i vården och omsorg om vårt kulturarv.

Bifall till det moderata budgetförslaget!

Anförande nr 267

Karin Ek Dahl Wästberg (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter, Raymond Wigg! När ett parti är i majoritet kan man se hur angelägen en fråga är. Är den viktig satsas det på området under alla fyra åren under mandatperioden. Om partiet inte bryr sig om den sparas det i tre år för att satsas det sista.

Jag tror att vi alla kan enas om att en sådan politik inte är seriös utan bara ett försök att lura väljarna. Det är precis vad som har hänt för kulturpolitiken under den rödgröna kartellens mandatperiod. I tre år har man genomdrivit stora besparingar på kulturområdet i landstinget. En nedskärning på 18 miljoner kronor var bland det första som hände. Sedan följde nedläggning av Medicinhistoriska museet, rena rama cirkusen inom konstnämnden, med en rad frågetecken om hur konsten skulle finansieras, Blåsarsymfonikerna som får spela på deltid och anslagen till studieförbunden som har skurits ner – exemplen är många.

”Ansvaret utan anslaget” var mantrat för förra årets budget. Då överfördes nämligen miljonverksamheter i kulturnämnden utan att vara finansierade. I praktiken innebar det givetvis att besparingar på kulturanslaget i övrigt fick tas till, i runda tal omkring 4 miljoner kronor. Totalt har alltså 22 miljoner kronor sparats bort genom nedskärningar och hopslagningar av verksamheter inom kulturnämnden.

Den stora satsningen nu på 19 miljoner kronor, som man triumferande för fram, är i själva verket fortfarande en nedskärning på 3 miljoner kronor. Länsfilmen har gjorts till ett flaggskepp som nu seglar utan vind. Stipendier som har dragits in under två år återkommer nu – i och för sig föga förvånande – i lagom tid inför valrörelsen.

Jag skulle vilja påstå att den här mandatperioden är fyra förlorade år för kulturen. Men Folkpartiet har konsekvent under hela mandatperioden satsat på kulturen. För oss är denna prioritering inte en fråga som blir aktuell i samband med valrörelser, utan kulturen är alltid aktuell för folkpartister. Den är det av flera skäl.

Ni har hört mig säga det förut, och jag säger det gärna igen: Kulturen är en verksamhet med ett egenvärde. Tyvärr har en del personer en föreställning om att kultur är något slags onödigt smycke, en marginell företeelse som kräver subventioner men som aldrig genererar vinst. Men faktum är att om vi inte skulle satsa på kulturen i dag betyder det att vi riskerar att stänga oss ute från dagens och morgondagens världsomfattande arbetsmarknad.

Sverige som exporterande musiknation vittnar om detta. Och vem vet vad som är framtidens melodi: filmområdet eller kanske design eller litteratur? Det finns klara kopplingar mellan ett vitalt och nyskapande kulturliv och den ekonomiska tillväxten. Kultursatsningar går även att se i ett kortsiktigt perspektiv och dessutom ur ett regionalt perspektiv. Kultur och även idrottsevenemang hänger samman med marknadsföringen av Stockholmsregionen.

Det finns också en positiv affärsmässig effekt av besökare till evenemang i Stockholms län. Ett exempel kan nämnas: ett evenemang i Globen uppskattas till 600 miljoner kronor per år, och utomstående besökare konsumerar varor och tjänster vid sina besök, och det skapar jobb i länet och skatteinkomster för landstinget.

Kulturlivet kan i viss utsträckning fungera på de villkor som marknaden skapar. Men kultur enbart utlämnad till marknaden och marknadens krafter blir fattig. Opera, symfonisk musik, balett, dramakonstens klassiker, museala utställningar, svensk

kvalitetsfilm, kulturskola, folkbildningsverksamhet och bibliotek kan inte överleva med bara kommersiella inkomster.

Samtidigt är det givetvis på lång sikt rationellt att minska stödet till sådana kulturyttringar som genom marknadsmässiga intäkter kan bära en större del av sina egna kostnader. Men det kräver en väl fungerande kulturpolitik som är långsiktig, så att verksamheterna vet vad som gäller. Institutionerna har planeringstider på många år, och de klarar inte snabba anpassningar till en så ryckig och kortsiktig anslagspolitik som den rödgröna kartellens.

Ordförande, ärade åhörare! Om jag ska nämna ett enda konkret förslag i vår folktoppartistiska budget får det bli idén om en kulturcheck till skolbarn. Den som har varit med när barn för första gången får uppleva levande musik och musiker på riktigt glömmer aldrig det mötet. För en del barn är det kanske den absolut första kontakten med ett livslångt intresse eller kanske ett blivande yrkesval. Vi vill att länets skolbarn, kanske i en viss årskull, ska erbjudas en subventionerad konsertbiljett. Detta bör vi se närmare på.

Ordförande! Avslutningsvis vill jag säga: För den som älskar kultur finns bara ett säkert kort, och det är Folkpartiet. Därmed yrkar jag bifall till Folkpartiets budgetförslag.

Anförande nr 268

J a n W a t t s g å r d (v): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Med en ökad satsning på kulturen vill vi fortsätta vår inriktning på att kulturen ska leva i hela Stockholms län, från Norrtälje i norr till Nynäshamn och Södertälje i söder. Där ska människor kunna ta del av kultur och själva delta i skapandet av kultur. Genom att slå vakt om den regionala nivån också på kulturens område tar vi vårt ansvar för att det finns en kulturell infrastruktur i hela länet, och vi ser med glädje på att den synen delas av de flesta partier, med Moderaterna som sorgligt undantag.

Vi vill förstärka inriktningen på att utjämna den bristande jämlikheten när det gäller att kunna delta i kulturlivet och föreningslivet. Vi vill ge lika förutsättningar för olika socioekonomiska grupper, för kvinnor och män och för flickor och pojkar. Vi vill fortsätta att låta minst hälften av kulturbudgeten gå till barn och unga. Bland annat stärker vi stödformen för ungas aktiva deltagande.

Jämställdhetsperspektivet måste genomsyra alla verksamheter som kulturnämnden stödjer. Här är kunskap en förutsättning. Vi fortsätter att fördjupa kunskapen om mäns och kvinnors olika villkor inom kultur och föreningsliv.

Rapporten *Jämställda kulturbidrag* har just blivit färdig. Vi har utformat nya bidragsregler med skarpare krav på jämställdhet, och vi följer upp genom krav på redovisning både vid ansökningstillfället och när den genomförda verksamheten redovisas, bland annat genom könsuppdelad statistik.

Kulturnämnden stödjer en lång rad länsuppdrag. Vi vill ge dem förutsättningar att fortsätta verka i hela länet, uppsökande och med inriktning på att nå nya grupper. Vårt stöd till dem är en förutsättning för det statliga stödet genom Kulturrådet. Minskar vi stödet gör Kulturrådet i länet en dubbel förlust. Jag undrar om detta bekymrar Moderaterna.

Vi ser det också som viktigt att stödja djärva initiativ och små nyskapande grupper. För att komma vidare med nya idéer krävs det ofta ett risktagande. Det ska vi kunna stödja. Vi vill stödja förenings- och organisationslivet, studieförbund, ungdomsorganisationer och andra i länet. Att de kan fortsätta att verka är en förutsättning inte bara för kulturen utan också för demokratin i vårt samhälle.

Vi inleder en tredje period för forskningsprojektet Kultur i vården och vården som kultur. Vi tror att kulturen kan ha en rehabiliterande verkan, att den kan stödja läkeprocessen tillsammans med de medicinska insatserna. Vi vill nu med ännu större kraft inrikta projektet på att föra ut kunskaperna i landstingets vårdverksamheter.

Folkpartiet och Kristdemokraterna har uppfattningar som vi ofta delar. Vi delar uppfattningen att kulturen är en dynamisk kraft för hela samhällsutvecklingen och att den också har ett självständigt berättigande som kraftkälla både för den enskilde och för demokratin, och vi instämmer i att kulturen inte får begränsas till en avgränsad sfär utan måste få genomsyra samhällets alla delar.

Vi höjer anslaget till Konserthuset, vi vill ge det möjlighet att fortsätta sina ansträngningar att nå befolkningen i hela länet, att nå olika kulturer och alla åldrar. Efter detta måste vi, liksom varje år, konstatera att Moderaterna skiljer ut sig från de andra partierna. De vill stänga hela landstinget, de kallar det för en butik och de misstänkliggör de folkvalda politikerna. De säger att besluten ska fattas vid det egna köksbordet och det låter ju bra, men i praktiken blir det de rika i samhället, de som kan betala bäst, som kommer att kunna fortsätta att ta för sig mest både från middagsbordets rätter och på kulturens område.

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 269

Sonia Lunnergård (kd): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Den brasilianska sångerskan Simone Moreno fick frågan om vad musiken betytt i hennes liv. Hon svarade: Allting! Hon tillade: Visst har vi många problem i vårt land men musiken har gett oss glädjen, sången, dansen eller som vi säger i Brasilien, musiken har räddat folket.

Kan det sägas bättre!

Kulturen tillför oss värden som inte alltid kan vägas på våg eller mätas med måttband. Vad väger glädjen eller vilket omfång har den? Vi kristdemokrater hävdar att kulturen är en kärnverksamhet och den tillför människor livskvalitet. Kulturen kan också vara ett sammanhållande kitt oavsett ålder, kön eller etniskt ursprung.

En oroande rapport från Högscoleverket visar att studenter med arbetarbakgrund är kraftigt underrepresenterade på konstnärliga utbildningar. Bara 12 procent av dem som antas ha sin bakgrund i arbetarhem går på konstnärliga utbildningar. Det är ett resultat av Socialdemokraternas misslyckade skolpolitik. Även när det gäller studenter med utländsk bakgrund märks en viss snedrekrytering. Det är bara 10 procent av de studerande vid musikhögskolorna som kommer från arbetarhem. Därför är det viktigt att landstinget tar ansvar för att det finns en kulturell infrastruktur i hela länet. Dessutom är detta särskilt angeläget för att barn på ett tidigt stadium ska få uppleva kultur i olika former. Den drivkraften krävs för att ungdomar ska våga söka sig till en konstnärlig utbildning eller yrke eller bli kulturkonsument och den påverkan kommer tidigt i livet.

Landstinget måste bli bättre på att leva upp till sina mål om aktiv fritid och jämlikt deltagande i kulturlivet för människor med funktionshinder. Kulturnämnden ska ges i uppdrag att formulera tydliga tillgänglighetskrav i samband med bidragsgivning så att denna vision kan bli verklighet.

En central uppgift för kulturnämnden är också att stödja den mångkulturella verksamheten. Målet måste vara att skapa ett samhälle där många blommor får blomma. Denna öppenhet för olika kulturers konstnärliga uttryck berikar vår tillvaro, ger oss livsluft och är en väg till verklig integration.

Kultur i vården ska vi vidareutveckla, och det är också en kärnverksamhet för kulturnämnden. Vi ökar ramen för Kultur i vården med 2 miljoner. Vi måste också ta ett långsiktigt ekonomiskt ansvar för Konserthuset. Genom Konserthuset får vår region lyskraft även i internationella sammanhang. Vi satsar ytterligare 5 miljoner på denna verksamhet.

Liksom företag skattefritt får sponsra anställda med friskvård för att förbättra hälsan anser vi att samma sak ska gälla för kultur. Vi vill införa kulturcheckar som skattefri löneförmån för personalen. Kulturchecken skulle ge fler människor möjlighet att ta del av olika kulturupplevelser vilket bevisligen har positiva effekter för hälsan.

Kristdemokraterna vill med andra orda utveckla stödet till kulturen och inte avveckla det. Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 270

Landstingsrådet W i g g (mp): Fru ordförande och kära ledamöter! Kultur har en förebyggande verkan och är därmed hälsofrämjande. Kulturen är fundamental för människans levnad. Kultur är olika former av mänskliga uttryck som ger olika former av mänskliga intryck. Kultur ger glädje och påverkar våra sinnen positivt och stimulerar till både reflexion och varseblivning. Kultur i vården är därför nödvändig och en viktig del i den läkande processen vid sjukdom. Kultur i vården erbjuder ett stort utbud som kan beställas gratis av våra verksamheter och erbjuds även privata och kommunala vårdgivare till en femtioprocentig kostnad. Kultur i vården är särskilt viktig för patienter och boende som vistas länge inom vård och omsorg.

Vi stöder många kulturbärare i regionen. Kulturinstitutioner och kulturorganisationer, scenkonst, Kultur i skärgården, länshemslöjdskonsulentverksamheten, konstnärlig utsmyckning och forskning inom Kultur i vården och vården som kultur. Den här forskningen är speciellt viktig när den stöder den gerontologiska forskningen inom äldreomsorgen. Livskvalitetshöjande inslag i vårdbeteendet med till exempel sång, dans och musik, men också med konst och litteratur i kombination med traditionell vård har visat sig vara väldigt framgångsrika inslag vid vården av äldre och ger goda hälsoeffekter. Äldre som förut inte kunnat prata och uttrycka sig får på detta sätt nya kommunikationssätt vilket leder till både lugnare och lyckligare gamla och en bättre vårdssituation.

Kultur är också arkitektur både i utformningen av hus och i utformningen av det omgivande landskapet. En genomtänkt miljö kan upprätthålla människors funktionsförmåga längre. Färgval och utformandet av rum i rummet som stimulerar rörelseförmåga och andra sinnen kan också ge positiva resultat. Kultur ökar livskvaliteten även för dem som får vård hos oss.

År 2006 är ett år för återställande av kulturmedel till kulturnämnden, vilket är något som Miljöparitetet arbetat länge för. Det är också mångkulturåret. Vi satsar totalt 19 miljoner extra i kulturbudgeten bland annat till en interkulturell scen, och vi förstärker kulturinsatserna för barn, ungdomar och kvinnoorganisationer – och det är vi stolta över. År 2006 blir året då filmproduktion åter startar i Stockholm. Just filmskapande är en viktig komponent för identitetsskapandet i Stockholms län. Det är viktigt att de miljöer som vi befinner oss i – barn, ungdomar och vuxna av olika kulturer och bakgrunder – också återspeglar oss i våra vardagsliv när det återges på bioduken.

Moderaterna säger sig vilja vårda vårt gemensamma kulturarv, men kultur är inte bara en museal verksamhet. Det är en i högsta grad levande verksamhet. Om vi ska kunna lämna över någonting till dem som kommer efter oss så måste vi skapa någonting i dag; det kommer att bli det kulturarv vi visar upp i morgon.

Folkpartiets Karin Ekdahl Wästberg går till angrepp mot mig för att jag har varit med i ett lag som har befunnit sig på defensiven några år på grund av hårda nedskärningar och ett svårt sparbete eftersom vi har fått ta över ett ekonomiskt arv. Det har aldrig funnits någon tvekan i vårt lag om kulturens betydelse, vi går på offensiv nu efter de hårda åren, men jag undrar lite över Karins lag, där över halva laget verkar vilja dra sig ur hela serien och lämna *walk over*. Hur ställer man sig till detta i Folkpartiet med de bra idéer som både Kristdemokraterna och Folkpartiet har om kulturcheck – vilket jag tycker är en utmärkt idé. Vad gör ni om Moderaterna vill dra laget ur serien och sluta spela på kulturplanen?

Eftersom jag inte får lägga yrkanden överlämnar jag i stället med dessa ord majoritetens förslag till budget för kulturnämnden år 2006.

Anförande nr 271

M a r i a n n e W a t z (m): Ordförande, ledamöter! Kultur har ett egenvärde, säger Folkpartiets företrädare, och det är något som jag instämmer i till 100 procent. Den är ovärderlig, den har ett eget värde.

Frågan är då vem som ska betala och vem som ska välja. För varje gång som vi i landstingets kulturnämnd väljer att gynna någon eller några, så avstänger vi någon annan som inte blir gynnad av oss. Det får man också ta med vid bedömningen.

Vi satsar på Kultur i vården och på kulturarvet, det är vårt gemensamma minne. Det är sannerligen ingenting musealt över det. Ett kulturarv är något som är i ständig utveckling, man har det gamla, det som är från förr, med sig och man har dagens uttryck, och allt det omvandlas och utvecklas till att bli det som sedan förs vidare. Så ligger det till med kulturarvet.

I vår budget vill vi satsa på Kultur i vården och på kulturarvet. Vi säger att huvudsaken i landstingets verksamhet är sjukvården. Vi kan inte svika medborgarna som är helt beroende av landstingets beslut i de frågorna. Man kan räkna upp många saker som är betydelsefulla och som inte har gynnats i landstingets sjukvårdsbudget – till exempel sommarhelikopterambulans, nattöppen barnakut på Danderyds sjukhus, och kanske har vi för litet antal akutvårdsbilar i Stockholm. Det finns en hel lista på sådant som ska gynnas i sjukvårdsbudgeten. I det fallet är vi som medborgare helt beroende av landstingets beslut.

När det gäller kulturen finns större möjlighet att välja, och vi har gjort det. Det som är kärnan är kulturarvet och Kultur i vården, och det vill vi satsa på.

Anförande nr 272

K a r i n E k d a h l W ä s t b e r g (fp): Fru ordförande! Du kan ju titta på de matcher som spelades under förra perioden, under åren 1998–2002, Raymond. Det blev guld till kulturen varje år, det var fantastiskt för dem som var med om att fatta de besluten! För den som har höjt skatteintäkterna till det här landstinget med 7 miljarder borde det finnas något litet korvöre över till kulturen. Det har varit brist på vilja hos er, inte på pengar.

Jag vill ge en liten, liten eloge till Moderaterna. Marianne, du har gjort stordåd med partiet, du har fått det att gå från 0 kronor i anslag till kulturen till 30 miljoner! Heja, ni är på rätt väg men det är en liten bit kvar!

Anförande nr 273

U l l a P a r k d a l (s): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag är glad över att stå här i dag. Jag är glad över att vara ordförande i kultur- och utbildningsnämnden, som den numera heter, som representant för den majoritet som sanerat landstingets ekonomi. Kulturen fick också ta sin beskärda del av solidaritet för att sanera det hialösa underskott som vi ärvde för tre år sedan. Det var precis lika svårt för

kulturverksamheten som för all annan verksamhet i det här landstinget, men vi gjorde det. Därför är jag glad över att vi nu kan satsa på kulturen igen, att vi har tagit ansvar för ekonomin och för pengarna så att det finns något att satsa, riktiga pengar.

Ingela uttryckte väldigt väl i sitt inledningsanförande vad vi ska satsa på och vad de 19 miljonerna ska användas till, allt ifrån verksamhet för barn och ungdom, till Konserthuset, idrottsorganisationer, det fria kulturlivet och scenkonststöd. Jag ska nämna en sak som vi ska satsa på och som jag är extra stolt över och det är mångkulturåret. Det inträffar nästa år och då ger vi länsuppdragen. Läns museet, länsbiblioteket, länsbildningsförbundet, läns hemslöjds konsulenterna med flera får 2 miljoner för att de tillsammans ska lägga tonvikt på den rika mångkultur som finns i hela länet. De har stor kunskap och stort nätverk. Jag hoppas att dessa 2 miljoner ska leda till nya spännande möten och nya kunskaper som kan spridas från norr till söder, från öster till väster och genom generationerna. Jag är övertygad om att man genom kulturen och kulturens verktyg kan ta många fina steg för integrationen i länet.

Som ni förstår tycker vi i majoriteten att kultur är viktigt. Vi har hört representanter för Vänsterpartiet, Miljöpartiet samt Ingela och mig tala. Kristdemokraterna och Folkpartiet har i stort sett samma inställning, nämligen att kultur är viktigt, att kultur är en kärnverksamhet som vi måste ha och som vi gemensamt ska finansiera. Men Moderaterna har nästan inga pengar alls till länets kulturliv. Ni säger att ni avsätter medel till en liten pott, en omställningspott, en avställningspott. Men hur stor är den och hur långt räcker den?

Jag har här en liten broschyr från Stockholms läns ungdoms samarbetsorganisation. De organiserar 50 olika organisationer, allt ifrån amatörteater till scouter och kyrkliga organisationer, idrottsförbund och modellflygsklubbar. Därigenom får över 400 000 barn och ungdomar i länet möjlighet till meningsfull fritid och aktivitet. Denna fritid och dessa aktiviteter gör att man får röra på sig och göra en mängd saker tillsammans och det befrämjar en framtida god hälsa, Marianne. De gör att vi behöver betala mindre pengar till sjukvård därför att det kommande släktet blir friskare till både kropp och själ. Vem ska bekosta det i dag? Den enskilda scoutkåren kan inte betala alla läger själv eller delta i den gemensamma aktiviteten ledarutbildning. Hur långt räcker er avställningspott för barnen, ungdomarna och Konserthuset?

Kulturen är oerhört viktig i det här länet med all sin bredd och allt sitt djup. Med detta yrkar jag bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 274

Torbjörn Rosdahl (m): Fru ordförande, ledamöter! Här ser ni ett exempel på ett sorgligt undantag, som Jan Wattsgård kallade oss moderater. Jag undrar varför ni mobbar oss moderater för att vi har en åsikt. Jag trodde att man fick ha en egen åsikt i en demokrati. Det förhållandet att detta agerande kommer från en vänsterpartist gör att jag tycker att det är extra tråkigt, ni som alltid talar om solidaritet och jämställdhet.

Jag arbetar även primärkommunalt och i den verksamheten hävdar jag bestämt att det skulle vara bättre att bedriva kulturverksamheten på den primärkommunala nivån än i landstinget. Staten och primärkommunerna är korrekta instanser för att bedriva kulturverksamhet. Det förslag som jag tycker att Folkpartiets företrädare utomordentligt väl talar för handlar om att skolungdomar skulle få en kulturcheck. En sådan check skulle utomordentligt väl administreras i primärkommunerna. Med dessa ord yrkar jag bifall till Moderaternas budgetförslag på denna punkt!

Anförande nr 275

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag förutsätter då att Torbjörn Rosdahl i sitt arbete i Kommunförbundet Stockholms län omedelbart kontaktar sina moderata bröder och systrar och lägger fram ett förslag i KSL om hur övertagandet av Konserthuset ska gå till!

Anförande nr 276

Jan Watzgård (v): Ordförande, fullmäktige! Det är just solidaritet som vi vill slå vakt om när vi avvisar Moderaternas förslag att skapa en garanti för kultur i hela länet. Vi har inte sett några goda exempel i de moderatstyrda kommunerna. Varje år upprepas budskapet att det kommer att bli bättre i kommunerna med Moderaterna vid makten. Jag tror inte att det är särskilt många som har märkt det.

Anförande nr 277

Lotten von Hofsten (v): Ordförande, ledamöter och åhörare! Jag håller i min hand en rapport som utarbetats av kultur- och utbildningsförvaltningen och landstingets jämställdhetsansvariga. Den här rapporten visar att kvinnor och män deltar i kulturlivet på olika villkor och att fördelningen av makt och resurser faktiskt inte är jämställd. Fler kvinnor än män arbetar ideellt, fler kvinnor än män har osäkra timanställningar och vikariat. När landstinget köper in konst betalar vi högre pris för mäns konstverk. Vi värderar alltså kvinnors konst som mindre värd än mäns!

Vi kan se att kulturen är enkönad, precis som arbetslivet i övrigt ofta är enkönat. Barnkultur är tydligen oftare en angelägenhet för kvinnor än för män. När det gäller föreningsbidrag kan vi se att i föreningarnas styrelser är det vanligare att en man är ordförande än att en kvinna är det. Vi kan också se att andelen män ökar ju mer pengar föreningarna har till sitt förfogande. Ju mer pengar, desto fler män; ju mindre pengar desto fler kvinnor. Det är som överallt annars.

Genom att ta fram den här könsuppdelade statistiken har vi kunnat visa på orättvisor vid fördelningen av makt och pengar mellan kvinnor och män och på tydlig koppling mellan könsroll och val av den kultur som man deltar i. Den här kunskapen är en förutsättning för att kunna gå vidare och förändra verkligheten så att den blir mer rättvis och mindre könsrolls-bunden.

Rapporten visar också att det faktiskt går att påverka verkligheten genom politiska beslut. År 2004 upptäckte vi i nämnden att av de artister som var representerade i Kultur i vården-katalogen var 33 procent kvinnor och 67 procent män – det är inte en jämn fördelning. Då beslöt vi att fördelningen i nästa katalog skulle vara jämn. Den är inte riktigt jämn ännu, men den är mycket bättre. Nu är 46 procent kvinnor och 54 procent män, det är stor skillnad. Vi vet alltså att det går att påverka jämställdheten och förhållandet mellan kvinnor och män.

Min fråga till er är därför – och nu vänder jag mig inte enbart till oppositionen utan även till majoriteten: är ni lika duktiga som vi i kultur- och utbildningsnämnden med avseende på jämställdhet?

Anförande nr 278

M a r i a n n e W a t z (m): Ordförande, ledamöter! Med Folkpartiets ledamöter i kultur- och utbildningsnämnden har vi en gemenskap i kärnan och därför ett gott samarbete, det vill jag verkligen betona.

Vem ska betala för hälsan, frågar Ulla Parkdal. Vi har skog och mark och allemansrätt, alla kan vi gå ut och njuta av det. Vi har också vatten och sjöar. Till olika musikgalor köper alla typer av ungdomar biljett så vitt jag vet. Den möjligheten finns också.

Så till frågan om omställningspott. Den räcker och en avveckling sker alltid i samverkan med vederbörande, det är ju givet. Jag tror att vi kan ha gott hopp om att man ska kunna sköta sin hälsa utan bidrag från landstinget. Det är när man är sjuk som man behöver hjälp från sjukvården. Dessförinnan kan man göra väldigt mycket själv, man kan ha både glada och trevliga upplevelser och gå ut och promenera och springa i skog och mark. Det ger hälsa.

Anförande nr 279

L a n d s t i n g s r å d e t W i g g (mp): Jag vet inte om jag ska bli skräckslagen eller något annat. Karin var positiv till att ha fått med Moderaterna på planen som mittfältare med Kultur i vården. Men den mittfältarens verkar ha rollen att ta resten av laget av planen igen och bara lämna kvar en materialförvaltare.

Anförande nr 280

G i z e l a S l a d i c (s): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi vet i dag att det finns en koppling mellan kultur och hälsa, Marianne. Det finns forskning på området som säger det som vi alla någon gång har känt, nämligen att kulturupp-levelser kan få oss att må bra. Därför är all kultur som landstinget stöder en del av det förebyggande arbetet på hälsoområdet. Jag skulle vilja betona några områden som Raymond har berört, till exempel Kultur i vården. Landstinget ger dem som ligger på sjukhus eller bor på servicehus möjlighet att ta del av Stockholms läns kulturliv genom att musiker, skådespelare och andra kulturarbetare uppträder för dem där de vistas.

Jag vill också påminna om att landstinget stöder ungdoms- och idrottsorganisationer, och genom de organisationerna får tusentals barn och ungdomar i Stockholmsregionen möjlighet att vara aktiva. Sist men inte minst ger landstinget pengar till studieförbund och folkhögskolor. Genom sina bidrag stöder landstinget 2,3 miljoner studietimmars själsoch tankeliv. Det är fantastiskt, eller hur?

Här blandas unga och äldre, svenskar och utlandsfödda. Lika många kvinnor som män deltar. Man har kurser om nästan allt: ett hälsosammare liv, droger, tobak, motion och konst. Det finns kurser om stress och psykisk ohälsa. I utvärderingarna säger man att all folkbildning och allt folkrörelsearbete bryter människors isolering och utanförskap. Människor ges sammanhang och bildning, det om något är folkhälsoarbete! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 281

Staffan Sjöden (m): Ordförande, fullmäktige! Landstingets huvuduppgift är att bedriva sjukvård. På det området satsar vi pengar via konstnämnden, men på den punkten har Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet helt misslyckats. Det har tyvärr rått administrativt kaos detta år.

Anförande nr 282

Andrés Kärik (fp): Från majoriteten hörde vi att det var nödvändigt att skära ned kulturanslaget de tidigare åren för att sanera ekonomin. Man sparade ungefär 25 miljoner på kulturnämndens anslag. Det var den stora saneringen, jag är förbluffad över detta. Kultur- och utbildningsnämnden leder de verksamheter som drabbades av de största nedskärningarna av alla i landstinget procentuellt sett. Det är också ett sätt att visa vilka prioriteringar Socialdemokraterna står för!

Jag måste få dementera uppgifter om den borgerliga alliansens sjukvårdspolitik som framförts här i salen. Satsningarna på cancervård, ambulanshelikoptrar och barnakuten är vi överens om allihop, det ska ni veta. Vi är också överens om finansieringen, vi behöver inte lägga ned kultur- och utbildningsnämnden för att åstadkomma hela den sjukvård inklusive cancervård som alliansen är överens om. Om det läggs ned kulturnämnder och kulturverksamheter så går pengarna till skattesänkning, ingenting annat.

Om man lägger ner Konserthuset så kan man sänka skatten med 3 öre. Då kan man inte sänka skatten med 35 öre, vilket har föreslagits, utan med 32 öre. De övriga tre örena får var och en spendera. Vad räcker de pengarna till? Normalin-komsttagaren får 45 kronor, räknade jag ut. Vilken kulturupplevelse ger 45 kronor? Man kan åka Djurgårdsfärjan i ena riktningen, men pengarna räcker inte till en återresa. Man får allt sitta kvar för att åka fram och tillbaka.

Man kan som alternativ sitta på linje 4 på stombussarna och åka runt runt, men inte kliva av för då har man inte pengar att betala för hemresan. Man kan också få en lyssnarplats på Operan, men man kan inte se någonting högst där uppe. Där hör man lite av

Hovkapellet, det kostar 40 kronor. Då får man 5 kronor över, och det räcker inte ens till tuggummi nu för tiden. Det är en fantastisk satsning på privat kultur som finns i ett av partiernas budgetförslag! Jag yrkar bifall till Folkpartiets förslag till beslut!

Anförande nr 283

Rolf Bromme (fp): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag tycker att kultur är viktigt och att kultur måste få leva både på professionell nivå och på amatörnivå, och de är beroende av varandra, de behöver varandra. Den professionella nivån kostar lite mer, men vi måste ha råd med den.

Om man tror att sjukvården är så krävande att vi inte har råd med kultur, då tror jag att man ska satsa lite mer på folkhälsoarbete.

Anförande nr 284

Sonia Lunnergård (kd): Torbjörn Rosdahl, primärkommuner i all ära men de räcker inte. Kulturnämnderna är ett frivilligt åtagande för kommunerna, och deras verksamhet är lite osäker.

Jämställdheten i all ära, men jag är mer orolig över att kulturen är en klassfråga, att vi gör för lite inom kulturområdet för att överbrygga klassgränserna. Högskoleverkets rapport är mycket oroande.

Så några ord om den konstnärliga friheten. Det är viktigt att slå vakt om den. Det handlar om öppenhet, tolerans och respekt för andra människors integritet och livsåskådning. Yttrandefriheten ska inte tas till intäkt för att kränka människovär-det. Det offentliga ska inte bara garantera kulturell frihet utan också aktivt bidra till att alla medborgare får del av kulturen.

Därför är det väldigt viktigt när man gör bidragsregler och ansökningsblanketter att man inte gör dem så snåriga och detaljstyrande att de stryper den konstnärliga friheten och begränsar utbudet till ett minimum. Det är viktigt att många blommor får blomma. Jag yrkar bifall till vårt budgetförslag!

Anförande nr 285

Carl-Anders Ifvarsson (fp): Ordförande! Jag har med stigande irritation lyssnat till majoritetens företrädare som talar så väldigt vackert om kulturens betydelse men som faktiskt under den gångna perioden har skurit ned anslagen. Även om man räknar in den ökning som sker i det föreliggande budgetförslaget så är det en faktisk nedskärning av kulturanslaget under perioden. Under den förra majoritetens styre ökade anslagen till kulturverksamheten varje år.

Anförande nr 286

Ulla Parkdal (s): Nästa år måste vi få mer tid till kulturdebatten – det här är riktigt roligt!

Marianne, jag tar för givet att man som ansvarsfullt parti säger att man ska ha en tillräckligt stor pott. Jag skulle gärna vilja veta hur stor er pott är. När ni vill avveckla kulturverksamheten i landstinget så ska pengarna gå till att sänka skatten. Er ram för sjukvården är precis lika stor som vår – pengarna kanske måste gå till potten.

Det är förebyggande vård, hälsovård, via kultur för barn och ungdom som leder till att det behövs mindre sjukvård i framtiden.

Staffan, sitter vi i samma konstnämnd? Jag anser inte att det råder kaos, det är ganska mycket ordning och reda!

Torbjörn Rosdahl, i den lyckliga värld där du lever kanske det finns murar mellan primärkommunerna. I min värld, i landstingets värld, är landstinget spindeln i nätet som sprider kulturen kors och tvärs och för människor samman; barn och ungdomar reser hit och dit för att uppleva musik, teater och dans av alla de sorter.

Hemma i Vaxholm har vi 100 000 kronor till hela det fria kulturlivet med ett invånarantal på 10 000, det räcker inte långt om man inte går över gränsen till någon annans pengar. Det är bättre att ha en gemensam pott! Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsen förslag till beslut och hoppas på ett bra kulturliv tillsammans i länet!

Anförande nr 287

Bengt Cedrenius (mp): Fru ordförande, fullmäktige! Jag reagerade på det som Torbjörn Rosdahl sade. Han sade att kulturverksamheten bedrivs mycket bättre i primärkommunerna. Jag bor i Sollentuna, och där bor även Sonia, och där är Torbjörn kommunalråd. Både Sonia och jag vet, även om Sonia brukar ställa sig bakom Torbjörns kulturpolitik på hemmaplan, att kulturen i Sollentuna inte är mycket att hänga i gran. Du ska inte yvas över den, Torbjörn. Den var bättre på den tid när Jan Olov Sundström var kommunalråd där, men nu är det inte mycket att hurra för. Det är möjligt att din kulturpolitik anses vara jättebra i det moderata lägret – allt är ju relativt, som man brukar säga.

Det har sagts mycket om att majoriteten inte har satsat på kulturen tidigare. Vi har skurit ned, och det har vi också sagt i talarstolen. Det har varit ett led i den sanering av ekonomin som vi genomförde. Vi är inte färdiga. När vi fortsätter nästa mandatperiod och lägger fram våra förslag till budget då kommer vi att fortsätta att öka budgetanslagen. Vårt mål i Miljöpartiet är inte att vi ska stanna på den här nivån, vi har i stället för vår del satt upp som mål att 1 procent av omsättningen ska gå till kulturverksamhet. Det är ett långsiktigt mål men vi kommer att arbeta aktivt för att nå det.

Det är uppfriskande att höra Andres inlägg i den här debatten. Jag minns ditt mantra förra kulturdebatten då du uppmanade Moderaterna att skämmas. Så sade du inte den här gången, men jag ska avsluta mitt inlägg med de orden: Skäms, moderater!

Jag yrkar bifall till landstingsstyrelsens förslag till budget!

Anförande nr 288

Landstingsrådet **Wigg** (mp): Jag ska i mitt sista inlägg beröra det ämne som Lotten talade om, om jämställdhet som kulturperspektiv. Det är en oerhört viktig fråga. Den handlar om hur vi möter våra barn från första stund när de föds. Det första man tar reda på är om det är en pojke eller en flicka. Sedan följer hela vågen av leksaker och kläder och hela det sätt på vilket vi bemöter våra barn.

Det är med barnet vi måste börja, men samtidigt med oss själva. I varje handling som vi utför, i varje möte med en människa måste vi tänka på om vi möter människan som en kvinna eller man, eller om vi i första hand möter personen som en människa. Det är det som är det viktiga. Då kommer vi också helt naturligt att värdera flickors aktiviteter, flickors kraft, lust och mod på ett helt annat sätt än i dag. Vi kommer att stimulera dem så att de inte bara rider och dansar – vilket de också får göra och det tillsammans med pojkar som vi vill ska våga bejaka de sidorna av sin kreativitet – utan även finns med på hockeyrinken och i fotbolls-laget. Då har vi kommit en bra bit på vägen.

Detta är inte ett arbete som sker självklart. Det måste vara något som vi bär inom oss i varje handling, vid varje människomöte.

Jag är glad över den väg vi har slagit in på där vi i hela vår budget betonar kulturen som ett otroligt viktigt instrument och i hela vår verksamhet.

Anförande nr 289

Jan **Watts**gård (v): Jag vet inte om jag uppfattade det som Marianne Watz sade korrekt, men jag tyckte att hon sade att det fanns många bra och billiga saker, sådant som rentav inte kostade någonting; man kan ju gå ut i den vackra skogen. Det är väldigt fint att vi har sådan natur i Stockholms län, men den som vill göra något mer måste ju betala själv.

I det sammanhanget kommer jag att tänka på en dagsedel av Stig Dagerman, apropå ett på den tiden omskrivet socialnämndsbeslut.

Lagen har sina blottor.

Hund får de fattiga ha.

De kunde väl nöjt sig med råttor,
som är skattefria och bra.

Stig Dagerman beskrev en verklighet som var hårdare än dagens, men jag känner ändå att det skulle bli bra kallt i vårt län om moderaternas kulturpolitik genomfördes, och att landstingets bidrag behövs.

Anförande nr 290

Lotten von Hofsten (v): Sonia Lunnergård, hur svårt är det att fylla i en blankett? Om vi ska ge bidrag till föreningar, teatergrupper eller vad det än handlar om, så har vi skyldighet att leva upp till det uppdrag vi får från detta fullmäktige. Då handlar det faktiskt om att dela lika mellan män och kvinnor och att fördela bidragen till alla människor, till alla samhällsklasser.

Kulturen ska ut i förorten, kultur ska finnas överallt. Det kan vi inte göra om vi inte vet hurdan verkligheten är. Därför måste man ha blanketter att fylla i!

Anförande nr 291

Sonia Lunnergård (kd): Fru ordförande! Lotten, nu tar du i. Det där var tydligen känsligt. Jag talade om att vi ska förenkla för dem som söker bidrag. Man ska inte behöva sitta och klia sig huvudet i flera timmar för att fylla i en ansökningsblankett. Blanketterna ska inte vara snåriga och detaljstyrande så att de stryker den konstnärliga friheten, sade jag. Och många blommor ska blomma, jag talade inte specifikt om ett jämställdhetsperspektiv.

Anförande nr 292

Landstingsrådet Wig (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi har ju från alla håll ägnat viss tid i den här debatten till att försöka övertyga Moderaterna om att den här verksamheten är viktig. Jag vet inte om det är en omöjlig uppgift för Kristdemokraterna och Folkpartiet att övertyga Moderaterna, men även berg lär ju kunna flyttas.

Ett säkrare kort att satsa på i nästa val är Miljöpartiet om man vill säkerställa att 1 procent av den totala omsättningen ska gå till kulturen. Det är ett mål, en vision kanske. I går sade vi att det inte fanns visioner att tala om. Detta är en miljöpartistisk vision.

Landstingsstyrelsen

Andre vice ordföranden: Då ska vi ge oss i kast med sista blocket för dagen. Det handlar om landstingsstyrelsen, patientnämnden och övriga frågor.

I den arbetsordning som delats ut nämns på sista sidan fyra områden som ska täckas in under detta avsnitt. Vi tänkte försöka lägga debatten i den ordning som områdena nämns i arbetsordningen. Vi börjar alltså med personalfrågor, övergår till patientnämnden, sedan till ägarfrågor och slutligen debatterar vi finansiering och investering.

En del av dem som redan har begärt ordet har angivit att de särskilt vill prata om ett område, men ni övriga kan alltså, när ni nu begär ordet, ange vilket ämnesområde ni tänker beröra.

Det blir ett sammanhållet beslut, vi kommer alltså att ha en propositionsomgång på slutet.

Personalfrågor

Anförande nr 293

Landstingsrådet Dahlberg (s): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi ska föra en debatt om personalavsnittet i landstingsstyrelsens budgetförslag. Det är ett avsnitt som inte enbart berör personal. Det är i lika hög grad en fråga om hur vi som landsting agerar som ägare och som ansvarig för hälso- och sjukvården som bransch.

All personalpolitik står och faller med goda ledare, alla våra medarbetare ska ha rätt till en bra chef. Utan bra chefer fungerar inte verksamheterna, och därför vill vi i majoriteten mer tydligt fokusera våra ledare under det kommande året. Vi vill att de ska få ökad kompetens i arbetstidsfrågor och utvecklingssamtal för att förbättra samarbetet med medarbetarna inom båda dessa områden. Samtliga medarbetare ska vara garanterade ett utvecklingssamtal med sin närmaste chef under 2006.

Vi vill också att våra chefer ska utvecklas i befattningsutveckling för att uppmärksamma de personalgrupper som i dag är mer eller mindre inlåsta i jobb som ger låga löner, svag kompetensutveckling och få utvecklingsmöjligheter.

Självfallet ska inte bara cheferna kompetensutvecklas och utbildas. Samtliga förvaltningar och bolag ska under år 2006 utarbeta en kompetensutvecklingsplan utifrån de egna verksamhetsplanerna. Detta blir en del av arbetet med att utveckla vår attraktionskraft som arbetsgivare, vilket är viktigt när vi inom överskådlig framtid står inför den största utmaningen, nämligen att rekrytera personal i en tid av otillräckligt arbetskraftsutbud i kombination med åldrande och mer vårdkrävande befolkning och ökad försörjningsbörda.

Äldre i arbetsför ålder som står utanför arbetskraften ökar dock mer i riket än i Stockholm vilket betyder att vi i Stockholm för egen del har en chans att hantera detta problem. År 2030 kommer Stockholm att ha den mest gynnsamma befolkningsstrukturen i hela landet med högst andel av befolkningen i arbetsför ålder. Det innebär att vi får en chans att hantera detta på ett bra sätt, och detta ska vi ta vara på. Vårt landsting ska vara en mycket attraktiv arbetsgivare för blivande medarbetare i vården när våra pensionspucklar kommer.

En annan utmaning är att fortsätta minska sjukfrånvaron i vårt landsting. Arbetet med hälsoplanen, som vi satte i gång i början av mandatperioden, har varit framgångsrikt. Verksamheternas engagemang har varit mycket stort, vilket också har givit positiva

resultat. Antalet sjukdagar per anställd har minskat med drygt 20 procent om vi jämför första halvåret 2005 med första halvåret 2002.

Men vi kan inte nöja oss med det utan måste fortsätta arbeta aktivt med den här frågan. Därför känns det självklart att för nästa år avsätta 12 miljoner kronor till rena arbetsmiljöprojekt för att understödja hälsoarbetet. Vi har fortfarande problem i vår arbetsmiljö, och dem ska vi ta itu med. Belastnings- och förslitningsskador, hot och våld på arbetsplatserna, skador och tillbud måste motarbetas i alla våra verksamheter. Vikten av ytterligare ansträngningar för att förbättra våra anställdas arbetsmiljö kan inte nog understrykas.

Det är också självklart att vi ska jobba med både jämställdhet och mångfald i landstinget. Att ge förutsättningar för jämställda arbetsplatser, med rum för alla, är att ge förutsättningar för bra arbetsplatser. På våra arbetsplatser ska alla bemötas på samma sätt och ges samma möjligheter, oavsett kön, etnisk bakgrund eller sexuell läggning.

Jämställdhetsarbetet är högt prioriterat. Det nuvarande arbetet kan beskrivas som en femstegsraket.

I ett första steg har vi gjort jämställdhetsutbildningsinsatser riktade mot förvaltningschefer och mot politiker.

I ett andra steg bedrivs det certifierad jämställdhetsutbildning för verksamhetschefer inom både landstinget och Karolinska Institutet, ett EU-finansierat projekt med 6 miljoner i budget. 60 chefer är nu certifierade, 200 är i utbildning och målet är att utbilda 500 till och med 2007.

Ett tredje steg, som är på väg att startas upp, är arbetsplatsträffar i utbildningssyfte där alla medarbetare får möjlighet att diskutera arbetsmiljö och jämställd vård och kunskap och etik inom dessa områden.

I ett fjärde steg jobbar man med lokala jämställdhetsplaner på klinisknivå. Karolinska tillhör de verksamheter som redan i vinter har kommit långt fram med detta.

Och i ett femte steg går man ned på enhetsnivå och ska certifiera arbetsplatser i jämställdhet, antingen som en del i arbetsmiljöcertifieringen eller som en separat certifiering i jämställdhet. Den lokala jämställdhetsplanen ska uppfylla Jämo:s krav.

Det här jämställdhetsarbetet ska vi vara stolta över och fullfölja. Vi ligger oerhört långt före jämfört med alla andra verksamheter runt om i vårt land. Vi ska också vara stolta över och fullfölja budgeten för 2006, som tar ett samlat grepp på ledarskapsutveckling, kompetensförsörjning, sjukfrånvaro, arbetsmiljö, arbets-tider, jämställdhet och mångfald – nyckelfrågor i personalpolitiken och områden vi ska prioritera under det kommande året.

I motsats till den här politiken, som vi betraktar som genomtänkt och väl förberedd, är det tydligt att oppositionen har en oseriös inställning till frågan och vill föra en politik som leder till kaos och oreda för personalens del om de vinner valet.

Oppositionens personalpolitiska avsnitt i de budgetförslag som har presenterats är ogenomtänkta. Jag tycker också att det är ganska tydligt att det finns en okunskap om de personalpolitiska frågorna – jag ska ge några exempel på det.

Kristdemokraterna hävdar i sin budget att vi har fått allt längre sjukskrivningar bland landstingets personal. I själva verket är det ju så att sjukskrivningarna överlag minskar, och de har som jag sade tidigare minskat med mer än 20 procent om vi jämför första halvåret 2005 med första halvåret 2002. För kvinnor har sjukskrivningarna minskat med 21 procent och för män med 35 procent.

Det är också så att viktiga och bra insatser som vi har gjort under de här åren förnekas av de borgerliga partierna i de budgetförslag de presenterar. Moderaterna påstår exempelvis i sin budget att hundratals medarbetare har sparkats. Det är ett påstående som är direkt felaktigt. Hittills under 2005 är det till exempel så att vi har 401 fler som jobbar i våra verksamheter än som har slutat landstinget i år. Vi har med andra ord ett nettotillskott av anställda.

Dessutom hävdar Moderaterna att antalet tjänstemän som sysslar med övergripande koncernfrågor ökar ständigt. I verkligheten är det så att när det gäller de nyanställda inom landstinget under perioden januari till oktober i år – det var 3 316 personer, för övrigt – är den största gruppen sjuksköterskor, den näst största är läkare och den tredje största är undersköterskor. ”Tjänstemän med övergripande koncernfrågor” fanns inte med bland de personalgrupper som huvudsakligen anställts. De kom alltså en bit ned när man tittar på vilka grupper som har varit mest förekommande. Detta visar att de påståenden Moderaterna drar till med är illa underbyggda. Det är sjuksköterskor och läkare som i huvudsak rekryteras till vår personal.

Folkpartiet visar både nonchalans och okunnighet i personalfrågan. Nonchalans eftersom den enda personalsatsning de redovisar i sin budget är en otydlig mening om att Karolinska universitetssjukhuset ska tillföras 100 miljoner för att åstadkomma arbetsro. Okunnighet eftersom det faktiskt är så att Karolinska jobbar för fullt med aktiva insatser för att skapa arbetsro, vilket Folkpartiet tydligen inte känner till trots att vi har diskuterat det så många gånger här i fullmäktige.

Den tydligaste profileringen Folkpartiet har stått för hittills under budgetdebatten är att Birgitta Rydberg under gårdagen flera gånger hävdade att landstinget har personalflykt, vilket är en felaktig beskrivning. Jag skulle gärna vilja veta mer om hur den personalflykten ser ut.

Ordförande, fullmäktige! Majoritetens förslag till budget för 2006 och planering för 2007–2008 är på många sätt en framtidsbudget. Det framgångsrika politiska arbete som vi har bedrivit sedan vi tog över har gett oss verktyg att möta framtidens utmaningar. Vi har sanerat ekonomin och skapat stabila förutsättningar för att finansiera framtidens hälso- och sjukvård. Vi har processat fram övergripande riktlinjer för utveckling av vårdens innehåll och vårdorganisationens struktur. Vi har förbättrat styrningen av landstingskoncernen i allmänhet och hälso- och sjukvården i synnerhet.

Varje vecka när jag är ute och möter medarbetare i en eller annan form vid våra verksamheter, till exempel i chefsutbildningar, vid arbetsplatsbesök eller när jag träffar fackliga företrädare, får jag ett samstämmigt budskap till oss politiker, och det är att vi måste ge våra verksamheter långsiktiga förutsättningar – förutsättningar för att bedriva ett systematiskt arbete med att förbättra kvaliteten i vården. Det räcker inte bara för oss politiker att se de politiska besluten som något som har betydelse för en mandatperiod. Vi måste se längre än till nästa val och våga ha perspektiv som fångar in de svåraste utmaningarna.

Det är också så vi har jobbat i vänstermajoriteten under den gångna mandatperiod-en. Det är med ett långsiktigt perspektiv vi presenterar det budgetförslag som har diskuterats de här två dagarna.

Beslutet om 3 S ska förverkligas. Parallellt med ett fortsatt utredningsarbete för att utröna de framtida vårdbehoven på ett bättre sätt pågår processer med att utveckla närsjukvården. Inom SLSO pågår ett mycket offensivt och gediget arbete. Via ett utvecklat beställararbete involveras övriga vårdgivare i närsjukvårdsutvecklingen. Vårt budgetförslag understödjer allt detta.

Karolinska universitetssjukhuset är i ett slutskede i sin samordningsprocess och ger forskningen konkurrenskraftiga förutsättningar även i ett internationellt perspektiv. De forskningsinsatser som bedrivs i dag är bättre samordnade än tidigare inom Stockholms läns landsting, och det goda samarbetet med Karolinska Institutet är en förebild för många andra universitetssjukhus i vårt land. Ytterligare steg på denna väg sker under nästa år.

Frågan om framtiden för sjukvården och sjukhusen i Norrtälje och Södertälje har landat i ett gemensamt arbete med berörda kommuner, medarbetare och medborgare. Framtidslösningarna för dessa områden är behandlade i fullmäktige och genomförs i detta nu, kanske tydligast exemplifierat med den gemensamma nämnden i Norrtälje som påbörjar sitt arbete vid årsskiftet.

Det budgetförslag vi har presenterat syftar till att ge goda förutsättningar för hälso- och sjukvården i alla delar av länet.

Ordförande, fullmäktige! Med den här beskrivningen vill jag visa att pusselbit efter pusselbit har kommit på plats. I dag kan vi med stolthet hävda att vårt politiska arbete ger personalen i hälso- och sjukvården en rad tydliga framtidsbesked och goda förutsättningar att utveckla kvalitet och innehåll i vården. Det är politik i ordets allra bästa mening – en politik som utgår från medborgarnas behov, en politik som tar sikte på framtiden och inte nöjer sig med att begränsa sig till nästa valår.

Mot det här framtidsinriktade, seriösa politiska arbetet står de tre spretiga borgerliga budgetalternativen. För landstingets medarbetare måste det vara en skrämmande läsning. Vi kunde dessutom i voteringarna i går konstatera att det råder stora åsiktsskillnader inom den borgerliga oppositionen.

Fullmäktige, ordförande! Beskedet till personalen från den borgerliga opposition-en är tydligt: En borgerlig valseger innebär att landstinget återigen är inne i en situation med ett nytt ekonomiskt moras, nya ideologiska experiment och ett nytt Hela havet stormar. Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 294

L a r s Å s t r a n d (m): Ordförande, fullmäktige! Det förtjänar väl att understrykas att den här punkten, som kommer lite på slutet och inte är så omfattande, egentligen är en mycket stor punkt eftersom personalen är allt det vi har talat om tidigare under det här sammanträdet, både i dag och i går. Vår verksamhet är personalintensiv, och vår verksamhet är i hög grad – det gäller all verksamhet men kanske i särskilt hög grad sjukvården – beroende av den personal som vi har. Det framgår mycket tydligt på ömsesidorna. I den moderata budgettexten skriver vi att medarbetarnas kompetens och engagemang är avgörande för kvalitet och resultat, och det är väl så sant som det är sagt. Majoriteten skriver att medarbetarna är grunden för verksamheten.

Om man tittar i majoritetens avsnitt för personal så är det mycket planer och system. Det är jämställdhetsplaner, mångfaldsplaner, planer för personalförsörjning, gemensamt PA-system, koncerngemensam modell för kompetensutveckling, det är enkäter, bokslut, modeller.

Det är nog bra på många sätt och nödvändigt i många situationer. Vi är ju en kolossalt stor arbetsgivare. Ibland är det dessutom lagstadgat. Men man kan fråga sig om det inte behövs någonting mer för att tränga ut till den verklighet som är personalens vardag och påverka möjligheterna att utvecklas, lusten att vara kvar i landstingets verksamheter och också att bli lockad att ta anställning i dem.

Moderaternas fokus är i varje fall annorlunda. Vår utgångspunkt är att skapa utrymme för individuellt självbestämmande och gemensamt ansvarstagande, för trygghet åt alla. Det gäller i vilken roll vi än uppträder: som brukare, som patienter, som anställda, som entreprenörer. Gemensamt ansvarstagande, individuellt självbestämmande, trygghet åt alla.

För framtiden och för våra möjligheter att bedriva den verksamhet som landstinget är ansvarigt för är det nödvändigt att utveckla arbetsuppgifterna för våra anställda inom våra områden så att de känns meningsfulla, utvecklande och rimliga, inte minst på det sättet att det administrativa arbetet inte får svälja upp den personal som är avsedd för vården.

Vi måste, som Lars Dahlberg sade, vara attraktiva som arbetsgivare i framtiden. Det kanske behövs ett stort utbud av olika sorters arbeten för att kunna samla alla dem som vi behöver i våra verksamheter i framtiden – de som är anställda i vård, i trafik, i alla våra verksamheter, behöver möjlighet att påverka och utveckla och att erbjudas vägar både att förverkliga sina idéer där de är och att kanske bli entreprenörer.

Vi föreslår alltså nya och bättre möjligheter och stöd till avknoppning, ett återinfört mångfaldskansli, vi talar om etableringsrätt, avknoppningsrätt och utmaningsrätt.

Det är det som vår personalpolitik handlar om. Utan personalen är vår verksamhet ingenting!

I dagens planeekonomiska landsting sker det en gigantisk misshushållning med vår viktigaste resurs, medarbetarna och deras kompetens och engagemang.

Jag yrkar bifall till det moderata budgetförslaget.

Anförande nr 295

Margaretha H e r t h e l i u s (fp): Ordförande, ledamöter och åhörare! Först vill jag rikta ett varmt och innerligt tack till Lasse. Jag tycker att jag ser att det senaste året har du satt ned fötterna ordentligt. Det du inledde med att säga var ursprungligen min inledning, så den hoppar jag över och går direkt på andra saker.

Goda ledare, trygghet och arbetsro är viktiga frågor. Viktigt är också att det finns planer för hur det ska genomföras, och vi ska väl gemensamt se till att de inte blir några hyllvärmare.

Ja, arbetsro, säkerhet och trygghet, känsla av sammanhang eller Kasam för att citera Antonovski, är viktiga delar, liksom delaktighet, förståelighet och möjlighet att påverka. Men jag är inte övertygad om att all vår personal känner att det är så. Jag är inte övertygad om att all personal känner att deras idéer, deras initiativ och deras förslag till förändringar alltid tas till vara. Det bör ske i dialog med chefen – men sitter chefen på buss så är det svårt att föra någon dialog.

I Folkpartiet står vi alltså för en decentralisering, i stället för – som jag ibland kan ana mig till – en centralisering. Vi vill att enheterna ska känna en större självständighet. Vi har pläderat för intraprenörer tidigare, och det fortsätter vi att göra. Vi tycker att det är viktigt att enheter också får möjlighet att påverka och framför allt får möjlighet att behålla sina överskott. Det kan innebära att man också får behålla sina underskott – viktigt att komma ihåg!

Vidareutbildning, kompetensutveckling och fortbildning lyfte Lasse upp och talade om att man hade avsatt 12 miljoner kronor. Folkpartiet tycker att det är så oerhört viktigt att vi faktiskt lägger lite mer: vi lägger 200 miljoner. I de pengarna ska också friskvården rymmas, en viktig del för att få människor att hålla sig friska.

Många lämnar rent allmänt vården, inte bara under denna mandatperiod utan det har skett under tidigare perioder också. Det ska vi inte sticka under stol med. Men några saker tror jag det är viktigt att titta närmare på. Äldre och kompetenta, trofasta medarbetare måste premieras i högre grad, och därför har vi avsatt en särskild lönepott för dem. Visserligen stannar de äldre medarbetarna ofta kvar och är sina arbetsplatser trogna, men det är också viktigt att vi visar att vi ser dem, om de ska orka. De unga medarbetarna är mera rörliga. Får man inte jobba med det som man är utbildad till utan bara får ägna sig åt en massa pappersarbete, är det inte så säkert att man är kvar. Många, även de med långa och kvalificerade utbildningar, är beredda att byta karriär. Jag tänker på läkare, jag tänker på sjuksköterskor.

Det är också viktigt att det finns en flexibilitet när det gäller arbetstider. Som Lasse har sagt har vi ju pratat om det, och jag tror att man måste vara öppen för en mycket stor flexibilitet därvidlag. Samma gäller arbetsbelastningen. När vi beslöt att Barnkonventionen skulle genomsyra landstingets verksamhet, gällde det också vår personal och deras barn – vi hade det särskilt uppe. Duktiga ledare och chefer kan oftast tillsammans med sina medarbetare hitta goda lösningar när det gäller till exempel arbetsschema, så att det kan passa hämtning och lämning på dagis eller i skolan. Växeltjänstgöring – ett halvår på sjukhus, ett halvår på öppen specialistmottagning – kan vara sätt att variera arbetsbelastning, och det kan också innebära ett led i kompetensutveckling.

Vi håller alltså med majoriteten om att goda ledare och goda chefer är oerhört viktigt för att verksamheten ska fungera. För oss gäller det då inte bara individuell lönesättning, utan vi kan också tänka oss någon form av bonuslöner.

Självklart är det viktigt med ledarskapsutveckling på alla nivåer, inte minst när det gäller första linjens chefer. Jag kan bara beklaga att jag under den här mandat-perioden inte har haft möjlighet att träffa några chefer eller ledare, utan uppenbarligen är det så att endast vår ordförande har haft sådana möjligheter. Under förra mandatperioden såg vi till att dåvarande styrelse och nämnd fick träffa även cheferna. Det uppskattades framför allt av cheferna.

Många 40-talister kommer de närmaste åren att lämna, och vi har i landstinget tagit beslut om att underlätta för att äldre medarbetare ska kunna vara kvar i arbetet genom mentorskap, genom utbildningsprogram och naturligtvis genom olika former av växeltjänstgöring. Men vi måste också, precis som Lars var inne på, sörja för nyrekrytering. Det gläder mig att det projekt som vi startade förra mandatperioden kring utländska läkare och sjuksköterskor har fått fortfara. Vi måste se till att hålla dörren öppen för vårdpersonal både inom och utanför EU.

Men vi måste också se till att våra ungdomar väljer vår yrket framöver. Det är en satsning där vi inte kan läsa av effekterna förrän långt efteråt. Sommarpraktiken är ett bra exempel på att öppna dörren för våra ungdomar, men jag tror att hela den verksamheten går att utveckla för att locka fler unga människor till vården.

Bifall till Folkpartiets budgetförslag!

Anförande nr 296

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Något som ofta nämns är att personalen är landstingets viktigaste resurs. Personalen har fått dra ett tungt lass i saneringen efter borgarnas raserings av landstingets ekonomi. Till trots för detta visar de kontakter jag har haft med personal och arbetsplatser att personalen har haft förståelse för att vi måste få ordning på ekonomin. De är väl medvetna om vem som har ställt till det. Återigen har kvinnor och lågavlönade fått betala de borgerligas styre!

Under åren har medarbetarenkäten visat att en av de viktigaste faktorerna till trivsel är att bli sedd. Majoriteten har fått hantera det synsätt som rådde inom landstinget förra mandatperioden, att man enbart blev sedd om man ville knoppa av och bli privat. Personalen i den egna ägda verksamheten fick inte bekräftelse. Det är ett svårt problem som vi har haft att hantera under denna mandatperiod, men vi är numera på god väg.

Detta synsätt återspeglas återigen i de borgerligas budgetar för kommande år. Ni vill att personalen ska lämna landstinget – vi vill att de ska stanna kvar.

Ordförande, fullmäktige! För Vänsterpartiet är det viktigt att jämställdhet genom-syras all verksamhet inom landstinget. För att kunna nå målet är det givetvis en nödvändighet att jämställdhetsarbetet fortsätter och utvecklas, också för personalen. Samtliga förvaltningar och bolag ska ta fram separata jämställdhets-planer. Men vi vill också

utveckla jämställdhetsarbetet på lokal nivå. Vi vill kartlägga löneskillnader mellan kvinnor och män, synliggöra skillnader i förutsättningar för kvinnor och män som kanske råder på arbetsplatsen.

Det är viktigt att jämställdhetsplanerna separeras från mångfaldsplanerna, att varje plan får vara för sig och uppmärksammas för sin speciella specifika problematik och möjlighet.

Jag saknar verkligen borgarnas syn på jämställdhet och mångfald i deras budgetar. I går sade Olov Lindqvist, Folkpartiet, att ni skrev ingenting om jämställdhet eller HBT-kompetens för att det var så bra skrivet i majoritetens budget, och då behövde inte Folkpartiet skriva det i sin. Jag förstår inte riktigt det resonemanget. Det finns säkert någon snäll folkpartist som kan förklara det lite mer.

Den fantastiska möjlighet som erbjuds med personal med olika kompetens och etnicitet ska tas till vara. Ingen ska diskrimineras, varken som resenär, vårdtagare eller personal, varken för sitt funktionshinder, kön, var man har sitt ursprung eller vilken sexuell läggning man har.

För oss är arbetet med att öka HBT-kunskapen för Stockholms läns landstings personal viktigt och ska fortgå. Den rödgröna majoriteten har under året som gått ordnat seminarier om lesbisk hälsa, och personalavdelningen hade alldeles nyss en väldigt bra grundkurs i HBT-kunskap för alla personalchefer i Stockholms läns landsting. Dessa insatser ökar självklart kvaliteten för att vården blir mer välkomnande för alla, men det betyder även att du som anställd kan vara den du är.

De riktade arbetsmiljösatsningarna har visat sig vara väldigt lyckosamma. I den kommande budgeten tillskjuter vi en hundra procentig ökning av medel till riktade arbetsmiljöprojekt.

Riktade arbetsmiljösatsningar borde väl vara en stor post i Moderaternas budget, för på nationell nivå föreslår ni ju förstadagsintyg för sjukskrivna. Stackars allmänläkare, vilken arbetsmiljö de får på vårdcentralerna! Stackars deras arbetssituation, om ett sådant förslag går igenom! Jag har fått flera samtal av allmänläkare som har varit väldigt bekymrade över det förslaget, och även Läkarförbundet har reagerat.

Ordförande, fullmäktigeledamöter! En annan väldigt viktig arbetsmiljöåtgärd är sänkningen av nattarbetstiden. Se det gärna som en jämställdhetsreform, riktad mot kvinnor, då det är flest kvinnor som arbetar natt, och flest nattarbetare har Vårdförbundets sjuksköterskor. En nyligen gjord undersökning av sömnforskaren Jerker Hetta i Uppsala visade att nattarbete ofta ger sömn svårigheter och påverkar ämnesomsättningen. Även forskaren Torbjörn Åkerstedt har påvisat att skift-arbete innebär hälsorisker, fysiska såsom värk, stelhet, infektionskänslighet, och psykiska besvär. Enligt arbetstidslagen är nattarbete förbjudet – vården är ett undantag. Därmed är det viktigt att vi som arbetsgivare tar de hälsorisker som påvisats på största allvar och åtgärdar dem, vilket vi i majoriteten nu gör.

I dag har vården utvecklats och är högproduktiv, även på natten. Det påfrestar personalen. Med en sänkning av heltidsmättet på natten arbetar man ett pass mindre i månaden, vilket är en viktig hälsoinvestering. Min syn är att personal i balans ger bättre kvalitet till de patienter som de tar hand om. Personalen inom sjukvården är ju ofta instrumentet i kommunikation till vårdtagaren med hjälp av alla sina sinnen. Personal med sitt sinnesinstrument i balans ger bättre vårdkvalitet, och det uppnås lättare med denna arbetstidsförkortning.

Ordförande, fullmäktige! Jag anser att det är viktigt att vi från den 1 januari har en lägsta lön på 15 000 kronor i Stockholms läns landsting. Det innebär inte att jag anser att det är en hög eller bra lön, men det är ett första steg för att se till att vi som arbetsgivare tar låglöneproblematiken på allvar och uppmärksammar den. Om man har låg lön, finns det mekanismer som gör att man förblir lågavlönad, då befattningsutvecklingen är låg. Därav är det viktigt att vi, som nu föreslås, satsar på befattningsutveckling för lågavlönad personal. Våra ledare och chefer ska ha kunskap om befattningsutveckling.

Ordförande, fullmäktigeledamöter! Jag har nu nämnt några av de viktiga reformer som föreslås för landstingets personal i majoritetens budget. Mina kolleger i de övriga majoritetspartierna har nämnt och kommer att nämna andra.

Skillnaden i majoritetens förslag gentemot oppositionen skulle kanske kunna sammanfattas: De borgerliga vill att man ska knoppa av, bli privat, helt enkelt lämna landstinget. Vi vill att landstinget ska vara och bli en än mer attraktiv arbetsgivare, så personalen vill stanna kvar.

Bifall landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 297

Landstingsrådet N y m a n (kd): Ordförande! Ni kan inte ana hur tacksam jag är för att jag äntligen får ordet – jag har ju varit tyst i snart ett dygn!

Efter att ha yrkat bifall till Kristdemokraternas förslag på det här ämnesområdet ska jag i huvudsak vara oppositionell. Jag kan till knappast någon del instämna i Lars Dahlbergs inlägg inledningsvis.

Vården är dess personal, och det är människor det handlar om, inte sjukskrivningsstatistik.

Håkan Jörnehed talade om vikten av att bli sedd. Ja, just det! Just nu är det alldeles för många som anser sig inte vara sedda, och om de tänkte visa sig för sina chefer och ledare, och ytterst för den politiska ledningen, så gör de inte det för de vågar inte bli sedda därför att det är så lågt i tak. Och takhöjden sänks dag för dag, vecka för vecka.

Jag vet inte vilka personalgrupper eller medarbetare ni umgås med, när Lars Dahlberg kan säga att allt står väl till. Det gör det inte, Lars Dahlberg! Det är den absolut farligaste inställning som ett personallandstingsråd eller en politisk ledare kan inta, att

såga att allt står väl till och skulle det finnas någon brist så fixar vi det innan jul. Det duger inte att ha den inställningen, med tanke på hur arbetssituationen ser ut ute i vården!

Nu ska man diskutera jämställdhet. Ja, det är viktigt. Men just nu finns det ett antal frågor som är långt viktigare, och de handlar mera om att bli sedd på sin arbetsplats, uppskattad för det man gör och så vidare. Det är fortsättningsvis en stor oro inom Karolinska universitetssjukhuset: Vilka ska få lämna hädanefter? Oron är stor bland dem som känner sig osäkra för egen del; oron är lika stor hos dem som vet att de blir kvar och ska ta reda på arbetet därefter. Det är ett utomordentligt bekymmersamt läge där ute. Ta reda på det, och var lite mer öppen än att bara säga att allt står väl till!

Det är väldigt storvulna skrivningar i den personalpolitiska policyn, den som vi har ställt upp på från alla partier. Frågan är – och där är Lars Dahlberg, personal-landstingsråd och gruppledare för Socialdemokraterna, personalen i första hand men också oss här svaret skyldig – hur det står till med arbetsglädjen, med stoltheten, med engagemanget och framtidstron. Och hur står det till med den organisation som ska kännetecknas av kompetens och långsiktig verksamhetsutveckling? Jag hörde att på en av klinikerna i Huddinge är det tio överläkare som har slutat det senaste året. Ja, det har kommit nya och därför ser det personalstatistiskt ut som om det inte är någon förändring, men det är alltså tio utomordentligt erfarna och kompetenta läkare som nu är någon annanstans. Detta är en konsekvens av den personalpolitik som majoriteten för.

Många berättar för mig att samtalsklimatet är utomordentligt kärvt. Det finns en policy antagen på vår största sjukvårdsenhet, Karolinska, som jag vet inte uppskattas av särskilt många av medarbetarna.

Det här är de frågor som jag tycker är mest centrala: Hur är det med arbetsklimat-et? En sak är att tala om att våga ha perspektiv och vara öppna och diskutera än det ena, än det andra. Men i stort sett varje rapport jag får går ut på att man känner sig trängd.

Det är ju så att de som arbetar i vården i vårt landsting vet vilka som innehar majoriteten, inte bara vilka som hade majoritet förra mandatperioden.

Och så till sist, herr Jörnehed, det här med att knoppa av. Om du säger att det är viktigt att personalen blir sedd, så är det också viktigt att de blir lyssnade till. Icke en enda människa av dem som var med och knoppade av under förra mandatperioden och under den första på 90-talet var tvingade till det. De sökte sig till utbildningar och till förberedelser för detta. De driver i dag vårdföretag med stor framgång, som mycket väl kan vara förebilder även i personalpolitiskt hänseende. Lyft blicken lite till! Blunda inte på något av ögonen och öppna båda öronen för de synpunkter som finns hos dem som *valde* den här vägen!

Det du säger egentligen, Håkan, är: Någon valfrihet för personal som i dag är anställd i landstinget är ni inte beredda att varken se eller höra. Det är ju ditt besked här i dag. I annat fall är det enbart tomt prat; i och för sig var det min utgångspunkt ändå när jag lyssnade till dig.

Bifall till Kristdemokraternas förslag!

Anförande nr 298

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Stig Nyman säger att jag har sagt i mitt inledningsanförande att allt är frid och fröjd. Eftersom jag hade ett skrivet anförande kunde jag läsa igenom det noga, men jag har inte på ett enda ställe i min text hittat de orden. Däremot pekar jag på att sjukskrivningarna förekommer och fortsätter att vara ett bekymmer som vi måste fortsätta att jobba med. Jag har pekat på fortsatta arbetsmiljöproblem. Allt är inte frid och fröjd, Stig Nyman, det har jag aldrig sagt.

Däremot är det ett stort bekymmer för personalen att vi har en borgerlig opposition som inte ger några tydliga framtidsbesked utan snarare målar upp ett scenario med en splittrad ledning vid ett maktskifte, som man inte har en aning om vad det kommer att innebära för personalen. Det tror jag oroar mycket mer än det som du beskriver.

Anförande nr 299

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Stig Nyman säger: Nu ska vi syssla med jämställdhet, och det finns viktigare saker än jämställdhet. Det är bra att kd visar sitt sanna ansikte!

Anförande nr 300

Landstingsrådet N y m a n (kd): Håkan, för att man över huvud taget ska kunna diskutera med vårdens personal måste de bli sedda och lyssnade till.

Jag har ännu inte mött någon som har sagt att jämställdhetsfrågorna står över allt annat den närmaste tiden.

Sedan kan man undra: Vilka träffar vi när vi möter personal och chefer? Jag får nämligen en helt annan bild, Lars Dahlberg. Det är inte splittring de är oroliga för. Många går och väntar och tycker att det är långt till nästa val och majoritetsskiftet. Det är snarare den bilden jag får när jag är ute. Och jag väljer inte detta, utan detta är människor som vänder sig till oss och får information.

Det var väl bra att du inte sade att allt står väl till, men det var det bestämda intryck jag fick. I stycke efter stycke i ditt skrivna anförande gav du en bild av hur väl allt står till. Den bild som du gav i repliken är utomordentligt hälsosam. Jag ska ta till mig det. Ödmjukhet bör präglade personer som står i ledningen för personalfrågor.

Anförande nr 301

Landstingsrådet W i g g (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Efter den allmänpolitiska debatten i går fick jag en fråga, om inte Miljöpartiet anser att den psykosociala arbetsmiljön också är viktig eller om vi bara skulle vara ett miljöparti för den fysiska miljön, så att säga. Jo, vi anser att den är viktig. Personalen är landstingets värdefullaste tillgång, och deras välbefinnande är beroende av att vi kan skapa en bra arbetsmiljö ur alla aspekter, det har vi tidigare hört flera talare säga – även den psykosociala, således. Vi vill ha kreativa, ansvarsfulla och initiativrika människor även inom landstingets verksamheter.

När nu landstingets ekonomi stärkts är vi glada inom majoriteten att kunna göra en satsning på arbetstidsförkortning för dem som har nattarbete. Flera undersökningar visar att nattarbetstiden innebär hälsomässiga fysiska påfrestningar och även följer för det sociala livet med familjen. Vi vill minska de här påfrestningarna och förbättra arbetsvillkoren för vår personal. Deras arbetstid förkortas med två timmar per vecka, och det berör 2 500 personer, främst undersköterskor och sjuksköterskor.

En kartläggning har gjorts av var och vilka arbetstidsmodeller som används. Personalen är till största delen nöjd med sin arbetstidsförläggning. Det ges också möjligheter att påverka inom Stockholms läns landsting hur man förlägger sin arbetstid, och det gör SLL till en attraktiv arbetsgivare.

Arbetet med arbetstidsmodeller fortsätter. Som en fortsättning på arbetet ligger bland annat ett uppdrag att undersöka ohälsa kopplat till arbetstidens förläggning.

Miljöpartiet har som målsättning att fler ska dela på jobben för att få en förkortad arbetstid. Vi behöver mer tid att umgås med våra barn och nära anhöriga. Vi behöver mera fri tid för att kunna ägna oss åt sociala och ideella aktiviteter. Arbetet med hälsoplaner och uppföljning av dessa fortsätter. Liksom under 2005 avsätter vi pengar för arbetsmiljö- och friskvårdsprojekt. Under 2006 satsas 12 miljoner, i första hand på dem som har arbetsplatser med stor sjukfrånvaro och där arbetet är fysiskt och psykiskt tungt.

Landstinget går vidare med jämställdhetsarbetet. Uppföljning sker av den könsuppdelade statistiken.

Arbetet med lokala jämställdhetsplaner, som också har varit uppe, inleds. Projektet Hälsa, arbete och kön fortsätter under 2006.

Miljöpartiet arbetar för ett jämställt samhälle, naturligtvis där människor känner sig trygga och säkra.

Jämställdhetsperspektivet är en förutsättning även i personalpolitiken. Vi i Miljöpartiet ser lika gärna en sjuksköterska som en läkare som verksamhetschef på våra vårdcentraler, det viktiga är människan och ledaregenskaperna, och förmågan att kommunicera dem. Vi avsätter pengar i budgeten för att stärka kvinnliga ledare genom att erbjuda dem fortbildning och ledarskapsstöd.

Även vi män ska och måste delta i arbetet för att uppnå jämställdhet. Därför är genomgången jämställdhetsutbildning en chefsmerit inom SLL.

Särskilda satsningar görs för att rekrytera fler kvinnor till chefsjobb. Satsningar görs också för att få fler män att arbeta inom vården och inom de yrken som är kvinnodominerade.

Anförande nr 302

Margaretha Herthelius (fp): Ordförande! Håkan uttalar att personalen mår oerhört väl. Vi har pratat om att ta upp arbetsmiljöenkäterna i beredningen för att närmare studera dem, men uppenbarligen har Håkan och Raymond tagit del av dem.

Under förra mandatperioden var vi måna om att hela styrelsen eller nämnden tog del av det som sades. Nu sker tydligen saker i slutna rum. Jag tycker det är utomordentligt allvarligt.

Anförande nr 303

Shadi Larsson (-): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Medarbetarna utgör grunden för det arbete som bedrivs av verksamheterna och för länets patienter och medborgare. Arbetsmiljön, löne- och anställningsvillkor, utvecklingsmöjligheter och ledarskap är av grundläggande betydelse.

Landstinget ska vara en konkurrenskraftig arbetsgivare, skriver s, v och mp i sitt budgetförslag för 2006. Under nuvarande mandatperiod har ekonomin kommit i balans, och vi har till och med fått cirka 1 miljard kronor i överskott. Men vid en genomläsning av de förslag som ligger till följande års budget står det klart att kvinnors löner inte är prioriterade. Visserligen har majoriteten höjt minimilönen till 15 000 kronor i månaden för vissa, men det är långt ifrån tillräckligt och det berör endast några få – drygt 300 personer.

Landstingets arbete mot könsrelaterade löneklyftor ska följas upp och redovisas i personalboksluten, skriver s, v och mp i sin budget för år 2006. Men var finns de riktade lönesatsningarna för de många lågavlönade, underbetalda kvinnor som arbetar inom landstinget? Det gäller undersköterskor, dietister, arbetsterapeuter, sjukgymnaster, läkarsekreterare med flera, som nästan alla är kvinnor.

Alla berömmar personalen, men är inte beredda att ge dem ett ordentligt löneyft. Det är ett sätt att höja statusen för personalen och ett sätt att få ny personal till vården. I den kommunala äldrevården till exempel har bland annat undersköterskorna högre lön än de landstingsanställda undersköterskorna. Varför? De undersköterskor som arbetar i landstinget är oftast mera välutbildade och har mer ansvarsfulla arbetsuppgifter, men ändå har de lägre lön!

Ordförande! När ska vi utjämna löneskillnaderna mellan kvinnor och män? Det räcker inte att kartlägga löneskillnaderna, det behövs aktiva handlingar nu! Om nu alla de politiska partierna inom Stockholms läns landsting tycker att det inte får finnas osakliga skillnader mellan kvinnors och mäns löner inom samma yrke, ska vi prioritera kvinnolönerna! Landstingsfullmäktige har faktiskt arbetsgivaransvaret för alla de anställda inom Stockholms läns landsting. De åtgärdsplaner som är planerade för lågavlönade kvinnor inom Stockholms läns landsting är för svaga, och det är inte säkert att de kan ge tillräckligt resultat.

Ordförande, ledamöter! Vi ska inte acceptera en sådan icke-prioritering av lönerna inom vård och omsorg! Jag tycker att vi måste kräva nolltolerans mot osakliga löneskillnader mellan kvinnor och män i jämförbara arbetsuppgifter. De under-betalda kvinnorna inom Stockholms läns landsting ska inte diskrimineras bara därför att arbete inom vården är typiska kvinnoyrken.

Anförande nr 304

Landstingsrådet D a h l b e r g (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte att det kunde vara på sin plats att redovisa lite om hur det ser ut när det gäller löneskillnader och så.

Kvinnornas genomsnittslön för undersköterskor ligger på 17 842 och männens är 17 662. På sjuksköterskesidan är den kvinnliga genomsnittslönen 23 947 och den manliga 24 036 – en marginell skillnad. För dietister, som du nämnde som ett exempel, Shadi, är den kvinnliga genomsnittslönen 22 034 och den manliga 21 913.

När det gäller läkare har vi större bekymmer. Där är den kvinnliga genomsnittslönen 41 941 och den manliga 45 139.

Jag vill bara med de här exemplen redovisa att det finns löneskillnader men att de inte är så stora. Vi har ett arbetsgivaransvar att jobba för att få bort osakliga löneskillnader, men det är lite väl enkelt som att beskriva det hela som en stor fråga bara mellan kvinnor och män. Den här frågan handlar väldigt mycket om olika yrkesgrupper och inom olika yrkesgrupper – det är där löneskillnaderna finns, till exempel mellan olika specialiteter inom läkarkåren. Det kräver lite mer gediget arbete för att komma åt det här, men det arbetet är påbörjat och det ska vi fullfölja.

Jag ville dels styrka det Shadi säger, att det finns osakliga löneskillnader som vi måste ta itu med, men samtidigt vill jag understryka att problemet inte är riktigt så stort som det ibland uppfattas. Vi har en ganska skaplig situation när det gäller löneskillnader mellan kvinnor och män, och på vissa områden är det till och med lite bättre löner för kvinnor än för män.

Anförande nr 305

L a r s J o a k i m L u n d q u i s t (m): Ordförande, fullmäktige! Att lyssna på Håkan Jörnehed påminner om mig om talesättet ”tomma tunnor skramlar mest”. Det märkliga med Håkan är egentligen att han sitter på två stolar: han är både facklig företrädare och arbetsgivare. Han är ordförande i en sjukvårdsberedning och sitter i hälso- och sjukvårdsutskottet, och då är han arbetsgivarrepresentant. Jag vet inte riktigt hur man ska se på Håkans dubbla roller, men han har säkerligen svårt för dem själv – det märker man ju här.

En annan liten lustifikation är att nästan alla de besök vi har gjort på vårdenheter inom innerstadens sjukvårdsberedning har varit hos privata entreprenörer, inte hos våra egna verksamheter med något litet undantag. Nio av tio hos entreprenörer. Man vill inte se

den egna verksamheten. Det verkar vara väldigt mycket hemlighetsmakeri i detta utskott.

Man blir sedd bara om man vill knoppa av, sade Håkan. Jag vågar nog påstå att personalen på Brommageriatriken, som det sedan blev, inte blev sedda när ni slog ihop de två enheterna till en enhet som inte fungerade, som bytte verksamhetschef var sjätte månad i snitt. Jag tror de var osedda av er – ni brydde er inte om dem!

Nej, ni ska nog vara lite försiktigare när ni slår er för bröstet.

Jag tog fram förra årets personalbudget och tänkte göra lite små jämförelser med citat. I år står det i inledningen under 3.4: ”Landstingets medarbetare ska känna arbetsglädje, stolthet, engagemang och framtidstro och organisationen ska kännetecknas av kompetens och långsiktig verksamhetsutveckling.” Långsiktig verksamhetsutveckling diskuterade vi i går, till exempel i samband med den upphandling som gjordes inom geriatriken. Där var det inte fråga om någon långsiktighet, utan korta, snabba pengar med nya entreprenörer – i Håkans värld!

Förra året skrev ni: ”Landstinget ska vara en mycket attraktiv arbetsgivare i Stockholmsregionen.” Ni har tonat ned det lite i år: ”Varje arbetsplats inom landstinget ska ha en god arbetsmiljö.” Vidare: ”Det systematiska arbetsmiljö-arbetet som initierats genom landstingets hälsoplan ska fortsätta.” Och så kommer det två små citat till: ”Ledarskapsutvecklingen ska ses som ett viktigt strategiskt inslag i landstingets organisation, eftersom den är en förutsättning för verksamhetens utveckling.” ”Landstinget ska vara en förebild som arbetsgivare.”

Håkan, vi har ju gjort en del besök och har gjort en del gemensamma erfarenheter. Tror du att personalen på Gärdets husläkarmottagning eller vårdcentral, som det heter nu, där man har fått en skarp reprimand från arbetsmiljömyndigheterna, känner igen sig i de skrivningar ni har i er budget? Tror du att de anställda läkarna, sjukvårdsbiträdena, undersköterskorna och paramedicinarna på S:t Eriks husläkarmottagning känner igen sig, där sex av åtta läkare har slutat det senaste året? Tror du att personalen på Vällingby vårdcentral, som nu är under avveckling, känner igen sig i er skrivning, Håkan?

Håkan Jörnehed och majoriteten skriver vackra ord – och gör tvärtom när de kommer fram till verkligheten!

Anförande nr 306

H å k a n J ö r n e h e d (v): Ja, Lars Joakim, just Gärdet och S:t Erik är lysande exempel på hur det var förra mandatperioden, då man inte blev sedd. Vi har problem där. Sedan 1998 har det på Gärdet varit fem chefsbyten. Det är klart att det blir problem. Vad gjorde du åt detta 1998–2002?

Sedan frågar du om mina dubbla roller, och då kan jag bara svara så här. Jag är sensitiv, och jag är väldigt flexibel.

Varför gör vi bara studiebesök på privat vård i innerstan? Jo, det finns nästan bara privat vård!

Anförande nr 307

Lars Joakim Lundquist (m): Herr ordförande! Hade jag fått fortsätta och varit ordförande under den perioden så hade nog inte Gärdets husläkarmottagning varit i landstingsdrift, utan den hade varit entreprenadupphandlad. Dessutom hade Sibyllelinikens husläkarmottagning, som fungerade alldeles utmärkt med tre husläkare, inte varit nedlagd. Och jag tror inte att problemen hade uppträtt på S:t Erik. Jag har hört att flera andra husläkarmottagningar, som nu har förhandlat med landstinget eller är landstingsdrivna, ångrar bittert att de inte nappade på den krok vi slängde ut under förra mandatperioden att bli entreprenaddrivna verksamheter.

Anförande nr 308

Landstingsrådet Rydberg (fp): Jag begärde ordet för ganska länge sedan, när Lars Dahlberg slängde ur sig att det här med personalflykt var inget verkligt problem.

Lars Dahlberg, jag tycker du ägnar dig åt verklighetsflykt när du påstår det. Jag tror inte du har varit ute på vårdavdelningar på Karolinska och Huddinge på senare tid i den omfattning som behövs för att du ska få rapporter om vad som faktiskt sker där.

Stig Nyman redovisade hur på Huddinge tio läkare har försvunnit. Det kanske är okänt för dig att vi har blivit av med 17 röntgenläkare på thorax och att ett antal sjuksköterskor med specialistutbildning byter jobb? Jag kan berätta att Danderyds sjukhus har haft väldigt lätt att få välutbildade, erfarna. Gissa varför? Jo, det är sådana som söker sig bort från Karolinska, för det är inte bra där. Många av sjuksköterskorna känner att det är så kortsiktigt, man har inte någon vision som gäller ens förbi sex månader, och det är inte kul att jobba när det ständigt sker nya förändringar och man inte vet vad målet är.

I stället för att du håller dina stomanföranden, som väl är skrivna nere på Sveavägen, om borgerlig splittring, tycker jag att du ska läsa på våra budget-förslag. Då kommer du att hitta att det faktiskt finns en del personalsatsningar i Folkpartiets budget. Du har tydligen missat att det står att vi tänker satsa på friskvård och kompetensutveckling. Det ligger dessutom en rejäl slant till det. Men vi kanske kan anvisa några kronor av det för att ordna en läsecirkel åt dig.

Anförande nr 309

Landstingsrådet Dahlberg (s): Birgitta Rydberg, jag behöver inte gå på någon cirkel på Sveavägen för att kunna konstatera att i går när vi hade voteringar var det ett parti, Moderaterna, som ville avveckla Centrum för folkhälsa och ett annat parti, Folkpartiet, som inte ville det – kd avstod från att rösta. Det var ett parti, Moderaterna, som ville sälja ut folk tandvården. Folkpartiet ville inte det – kd avstod från att rösta. Det var ett parti, Moderaterna, som ville göra alla akutsjukhus till privata och sälja ut dem. Det ville varken Folkpartiet eller Kristdemokraterna. Det var ett parti, Moderaterna, som ville att all landstingsdriven vård skulle övergå i privat regi. Det ville inte Folkpartiet och Kristdemokraterna.

Det behövde man inte ta sig till Sveavägen 68 för att se.

Jag erkänner att det finns en personalomsättning som på vissa håll, särskilt Karolinska, är ett bekymmer. Men det är en skillnad när det uppstår tillfälliga problem och när det är en personalflykt. Vi har en bra bemanningssituation i landstinget. Vi har vissa problem, som vi behöver jobba med. En del av dem är på Karolinska. Men att beskriva det som att det är personalflykt tycker jag är en felaktig beskrivning.

Anförande nr 310

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Äntligen börjar du närma dig att erkänna att det faktiskt finns problem. Välkommen ut i verksamheten, så kommer du nog att finna att de är ganska många.

Sedan är det lite rörande att höra hur du talar om den borgerliga splittringen. Det är ju inte mer än tre år sedan det var en helt annan majoritet här i landstinget – jag vill minnas att det då var en ganska stor splittring mellan de dåvarande oppositionspartierna.

Och det är lite rörande att du är så orolig för vår förmåga att samarbeta, men jag kan lova dig att vi kommer att kunna samarbeta och jag kan lova dig att både kultur och folkhälsoarbete kommer att finnas kvar i en borgerlig majoritet där Folkpartiet ingår.

Vi har inga problem att samarbeta med varandra, och vi kommer med största säkerhet att ha en mycket god politik inom den borgerliga alliansen när väljarna får säga sitt.

Anförande nr 311

L a r s Å s t r a n d (m): Herr ordförande! Till en del miljöpartister och politiska vildar kan jag påpeka att om man vill ha bättre lön så är det bättre att vara anställd i enskild verksamhet, och vill man att sjuksköterskor ska vara verksamhetschefer så är också enskild verksamhet att rekommendera.

Hur personalen recenserar de olika majoriteterna kan man undra. Det är ju helt uppenbart att när problem uppkommer under den nuvarande majoritetens mandatperiod är argumentationslinjen från Lars Dahlberg att det är den tidigare majoritetens fel – allting beror på alla hemska saker som måste städas upp.

Jag tror att personalen i stor utsträckning har upplevt att det här är en majoritet som framför allt har sagt stopp – stopp inte bara för avknoppning och entreprenörskap, utan lika mycket stopp för inflytande och möjlighet till utveckling av den verksamhet som drivs i landstingets regi. I stället för att bjuda in alla som vill hjälpa till, säger Socialdemokraterna och den nuvarande majoriteten stopp.

Och mer än så: I förra valet lovade Socialdemokraterna att förändringarna skulle ske varsamt och i nära samarbete med personal som berörs. Nu vet vi hur det står till med det, vad de orden var värda. Enorma omorganisationer sker utan att man förankrar

dem, som lämnar både anställda och patienter i en många gånger ganska så kaotisk situation.

Det är inte så konstigt, vill jag mena, därför att majoriteten har en syn på människor och medarbetare som handlar om styrning, planer, storskalighet och maktkoncentration. Det är väl det som kallas för en socialistisk syn. Att det blir så här är inte något misstag.

Alliansen står för något annat: för utrymme för människor, för individuell självbestämmande, för gemensamt ansvarstagande och för trygghet åt alla.

Majoriteten talar som sagt om att personalen är grunden för verksamheten. Det kanske ändå inte är ett så lyckligt sätt att uttrycka sig. Grunden befinner sig ju alltid längst ned, det är den man trampar på, och så länge den inte spricker eller blir möjlig bryr man sig inte om den.

Nästa år får vi i alla fall förhoppningsvis allesammans möjlighet att byta ut det ena synsättet mot det andra!

Anförande nr 312

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Ordförande, mycket kort! Lars Åstrand pratar om en ”ömsint omvandling” av verksamhet. Här har man lagt ett budgetförslag som innebär att vartenda sjukhus i Stockholm ska säljas. Om det är ömsinhet, så är det faktiskt en känsla man kan leva väl utan, skulle jag vilja påstå!

En annan sak, som Birgitta har tagit upp hela tiden, är att alla personalproblem på något sätt har att göra med vilken majoritet som sitter, och just nu är allt vårt fel. Herregud, alla vet väl att det alltid har varit personalproblem på KS, så länge KS har funnits – och det är, kan jag försäkra er, längre än vad ni har suttit här! Det är så i alla stora verksamheter, att det blir problem. Om ni tror att ni efter september nästa år inte kommer att ha personalomsättning eller personalproblem, är ni ute och cyklar, med däck som har punktering både fram och bak!

Kom igen! Var inte så otroligt naiva! Vi kommer alltid att få slita med personalomsättning och personalproblem inom vården. I all mänsklig verksamhet uppstår det konflikter, och det ska vi gemensamt ta ansvar för. Men att pådyvla varandra en massa karakteristiska, som så snabbt får genomslag – jag måste säga att om alla personalproblem nu beror på den nya majoriteten, att vi så snabbt får ett sådant otroligt genomslag för allt vi gör inom vartenda område, skulle det här landstinget inte ha så stora problem som det faktiskt har.

Anförande nr 313

L a r s Å s t r a n d (m): Herr ordförande! Jag tror inte att jag sade ömsint, möjligen varsam. Vi föreslår också stora förändringar, men dem kan man genomföra på olika sätt. Jag tror att den borgerliga majoriteten under förra mandatperioden hade ett ganska gott renommé när det gällde personalens upplevelser av de förändringar som skedde då,

de utförsäljningar som gjordes. Däremot är det inte så med de förändringar som har genomförts den här mandatperioden av den här majoriteten.

Anförande nr 314

A n d e r s L ö n n b e r g (s): Om herr Åstrand tror att både han och jag har ett rykte om att vara varsamma måste han känna en väldigt speciell typ av anställda. Jag vet ingen i den här salen som har rykte om sig att vara speciellt varsam.

Anförande nr 315

L a r s Å s t r a n d (m): Jag vill bara påpeka att när det var tal om att återföra S:t Görans till landstingskommunal drift var det väl personalen som tillhörde dem som mest motsatte sig detta.

Anförande nr 316

A n d e r s L ö n n b e r g (s): De enda som har pratat om att återföra är väl ni moderater. Vi har inte gjort det. Vi har skrivit ett nytt avtal med S:t Görans.

Patientnämnden

Anförande nr 317

C h r i s t i n a T a l l b e r g (s): Ordförande, landstingsledamöter! Patientnämnden är fristående från vården och en oberoende problemlösare som patienter och anhöriga faktiskt kan vända sig till gratis. Vi har ca 5 000 ärenden under året. I gårdagens sjukvårdsdebatt stod patienten i hög grad i centrum och jag är glad över det. Även frågor om patientsäkerhet var i fokus.

I patientnämnden är det här naturligtvis prioriterade frågor och de finns med i många av våra ärenden. Det rör inte enbart medicinsk behandling utan även brister i information, kommunikation, administration, tillgänglighet och omvårdnad. Under det här året uppmärksammar patientnämnden särskilt de ärenden som har bäring just på patientsäkerheten. Vi kommer i vår årsrapport för 2005 att redovisa detta särskilt.

I patientnämnden följer vi också med stort intresse det viktiga arbete som pågår när det gäller patientsäkerheten, särskilt det politiska beslut som finns om utarbetandet av ett handlingsprogram för säker vård som bland annat ska ledas av uppdragsenheten Forum tillsammans med produktionen. Patientnämnden kan med våra erfarenheter bidra i ett utvecklat arbete för patientsäkerhet, och jag vill därför för landstingsfullmäktige lägga fram ett nytt yrkande som jag också yrkar bifall till. Tyvärr har vi inte kunnat skriva ut det men jag ska läsa upp det:

Patientnämnden och hälso- och sjukvårdsutskottet ges i uppdrag att utreda om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att stärka patientsäkerheten.

Med mitt bifallsyrkande till det här yrkandet yrkar jag avslag på de yrkanden som finns från Kristdemokraterna under rubriken Patientnämnden. Jag yrkar också bifall till landstingsstyrelsens förslag. Det ger, som framgår av handlingarna, möjligheter för oss att också möta det ökade behovet av stödpersoner.

Anförande nr 318

Elisabeth Dingertz (m): Ordförande, ledamöter! Christina har i stort beskrivit vad vi håller på med så jag behöver inte upprepa det. Patientnämnden är, sin politiska sammansättning till trots, en ganska enig nämnd. Det är en nämnd där vi ser konkreta resultat av våra beslut. Det kan dock inte nog många gånger poängteras att patientnämnden är en helt fristående och opartisk nämnd som enligt lag måste finnas inom varje län. Att nämnden har god tillgänglighet och ett gott omhändertagande är således kostnadseffektivt då det leder till en nöjd anmälare med återupprättat förtroende för vården, att just deras problem har tagits på allvar och att någon har lyssnat på dem.

En ständig uppföljning och analys av klagomålen görs. I april höjdes arvoden och omkostnaderna för stödpersoner då ersättningsnivån legat stilla i fyra år, vilket väl motiverar den höjning som finns i budgetförslaget som till min glädje alla partier står bakom.

Jag hittade dock en liten grej i gårdagens debatt som kunde vara en liten poäng, för att hitta något litet politiskt i det här. I går avtog majoriteten ett yrkande, 98, som lyder: Varje patient i psykiatrisk vård ska ha rätt till en individuell vårdplan. Vid det senaste sammanträdet som vi hade med patientnämnden beslutade vi att ett av fördjupningsområdena i nästa års rapport till Socialstyrelsen är just detta. Undersökning av om patienter i allmänpsykiatri som kontaktar patientnämnden anser sig ha en vårdplan vid fortsatt vård.

Anförande nr 319

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till vårt förslag när det gäller patientnämnden, och jag ska motivera de två förslag till att-satser som vi har som rör patientsäkerhet.

Jag och min partigrupp är alldeles övertygade om att det finns få frågor som är mer angelägna nu och de närmaste åren framöver än att finna former för en stärkt patientsäkerhet. Jag är inte ute efter ett system som i ännu högre grad än det nuvarande hänger ut läkarna eller skär skalpen av dem. Det handlar definitivt inte om det utan det handlar om att erbjuda verksamhetsförutsättningar som är sådana att man kan minimera risken för undvikbara dödsfall i vården.

Jag talar i det här sammanhanget, liksom i debatten i går, enbart om dödsfall. Det är många andra skador också.

Jag nämnde i går siffrorna baserade på den utredning som gjordes i USA för ett antal år sedan. Man tror sig veta i USA att det där är 98 000 människor årligen som avlider på

grund av undvikbara skador på sjukhus. Omräknat i Sverige blir det 4 000. Relatera detta, vänner, till dödsfallen i trafiken. Omsatt i Stockholms förhållanden är det 800 det handlar om. Det är ungefär 500 som dör i trafiken. Och det satsas fullständigt enorma belopp, forskningsinsatser och annat för att nedbringa detta antal från 500 till noll. Det finns en nollvision.

Är det något område vi också behöver en nollvision på är det naturligtvis det här området. Därför tycker jag att det som skulle kunna vara ett tillmötesgående från majoriteten, meddelat av Christina Tallberg nyss, är ett alldeles för svagt tillmötesgående för att jag ska kunna acceptera det. Vårt förslag går nämligen ut på att vi ger patientnämnden och Forum i uppdrag att bereda organisationen av en särskild enhet. Jag menar att kunskapen om hur det står till med patientskadorna är tillräckligt stor för att våga det steget nu. Inledningsvis kanske man gör det, som vi brukar göra, i projektform. Därför har vi också föreslagit 5 miljoner i projektmedel till att börja med. Sedan får man utvärdera.

Men jag vågar stå här och påstå att det knappast finns någon angelägenhet större och mer angelägen än denna. Utgångspunkten för denna min övertygelse är att det pågår ett oerhört omfattande arbete, bland annat i England och i USA. I Danmark ändrade man förra året lagstiftningen – det vet Christina Tallberg, som också var med på patientsäkerhetskonferensen – just för att få bort att man vill skära skalpen av läkarna eller tvåla till dem. Man ska söka felen i systemen i stället. Det är det som det handlar om. Jag menar att vi är ett tillräckligt stort landsting med tillräckligt stora resurser, Forum är ingen liten organisation, och jag kan knappast tänka mig någon bättre prioriterad arbetsuppgift för Forum än denna.

Det här är inte förankrat hos medarbetarna. Men när man läser vad de ska hålla på med kan jag knappast hitta en bättre arbetsuppgift. Därför, herr ordförande, yrkar jag bifall till de två utomordentligt välformulerade och begåvade att-satser som Kristdemokraterna erbjuder landstingsfullmäktige att fatta beslut om om en stund.

Anförande nr 320

Christina Tallberg (s): Jag tycker att det är väldigt viktigt, landstingsleda-möter, att säga att det inte finns någon här i landstingssalen som inte sätter frågor om patientsäkerhet allra högst, som nummer 1, därför att det är vårt uppdrag. Där är vi eniga.

Det vi inte är eniga om just nu är tillvägagångssättet. Jag vill läsa upp det förslag som jag har lagt fram. Det är att patientnämnden och hälso- och sjukvårdsutskottet ges i uppdrag att utreda om ytterligare åtgärder behöver vidtas för att just stärka patientsäkerheten. Stig Nyman visar på ett sätt att göra det, men jag vill inte utesluta att det också kan finnas andra sätt att gå till väga. Därför vill jag än en gång yrka bifall till det yrkande som jag har lagt fram för landstingsfullmäktige i dag.

Anförande nr 321

Landstingsrådet N y m a n (kd): Uppenbarligen vägleds majoriteten av att det behöver tas reda på om det behövs ytterligare åtgärder, när man har en, jag vågar säga nationell samling runt de här frågorna i USA. Snart är hälften av alla akutsjukhusen med. I England är det NHS och Department of Health som leder det här arbetet. Deras högste medicinskt ansvarige är också ansvarig för WHO:s alldeles speciella projekt inom detta. Det är de som har visat vägen. Varför ska vi behöva ta reda på om det behövs ytterligare åtgärder?

Vi är väl alla överens om att om det är 800, 700 eller 400 så är det alltid för många. Det kan vara fler. Vi har visat på en väg. Men det är sällan så att vi fattar beslut om två eller tre vägar på en gång. Vi väljer en, prövar den, och sedan kan vi ändra om det skulle visa sig vara alldeles fel. Våga ha lite perspektiv i den här frågan och våga fatta beslutet i dag!

Ägarfrågor

Anförande nr 322

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Ordförande, landstingsledamöter! I går under fullmäktigedebatten fördes en diskussion om Karolinska universitetssjukhuset. Den fördes utifrån ett beställarperspektiv. Vi har i Folkpartiet kritiserat den här sammanslagningen. Det är inget okänt för församlingen här. Vi har lyft fram många orosmoln. Vi ansåg att det saknades ordentliga konsekvensanalyser innan man fattade beslutet.

Men i går kom Socialstyrelsens beslut med anledning av den granskning som gjordes av Karolinska sjukhuset den 3 oktober. Det innebär ju att vi som ägare av det här sjukhuset måste dra en del slutsatser. Vi har uttryckt misstro när det gäller möjligheten att leda den här kolossen och en oro för hur det här påverkar både personalens arbetsmiljö och patienternas vårdkvalitet. Men i den tillsynsrapport som kom i går säger Socialstyrelsen att det saknas risk- och konsekvensanalyser ur patientsäkerhetsperspektiv, och det saknas möjlighet att följa upp det här för det har inte ens funnits mätbara mål. Som ägare av det här sjukhuset tycker jag inte att Stockholms läns landsting bara kan lägga sig platt och säga att det här inte är något bekymmer. Det här är ett bekymmer för det är vårt sjukhus. Dessutom är det i huvudsak patienter i vårt län som vårdas här. Jag vill därför väcka frågan: Vad avser majoriteten att vidta för åtgärder med anledning av Socialstyrelsens beska kritik i de här frågorna?

Anförande nr 323

B r i t R u n d b e r g (v): Ordförande, ledamöter! Det är inte så lätt att diskutera just ägarfrågorna eftersom de faktiskt beskriver verksamhet som vi diskuterat utan och innan i två dagar nu. När det gäller själva ägandet har vi tydligen väldigt olika åsikter, om det är bra att gemensamt äga och driva verksamhet eller om den ska privatiseras. Därför tänkte jag knyta an till det jag var inne på i går, nämligen att vi har en opposition som nu vill privatisera och sälja ut all landstingsdriven sjukvård. Det tycker jag är

anmärkningsvärt eftersom det ändå är det som ni kommer att gå till val på, vad jag kan förstå.

På den här punkten är ni väldigt eniga också, även om åtminstone en av de rättigheter ni har lanserat är en moderat uppfinning på en moderatstämma. Sedan har ni andra partier tydligen köpt den. Jag tänker på de här tre nya rättigheterna. Det är alltså inte patienträttigheter utan det är rättigheter att få äga. Det är det privata ägandet som rättigheterna handlar om.

Det är etableringsrätten. Vi vet precis hur det gick till förra gången vi hade fri etableringsrätt i vårt land. Det etablerades massor med privata specialistmottagningar i storstädernas inre kärnor. Men de som verkligen hade behövt de här privata specialisterna, ute i landsorten och i Norrland, fick inte en enda och inte heller i våra förorter. Så det var etableringsrätten. Sedan har ni en avknopningsrätt som ni lanserar. Och den sista rätten, som jag tycker är mycket utmanande – det lustiga är att den heter utmaningsrätten – är egentligen en förköpsrätt.

När jag tittade på Moderaternas hemsida i dag såg jag att är det så att en företagare tycker att han eller hon kan bedriva den här verksamheten mycket bättre blir landstinget skyldigt att lägga ut den verksamheten för upphandling. Det ni föreslår är egentligen att någon, ja, det är ju inte Icahandlaren precis, men det kan vara någon från Carema, Kvalita eller Curera som går förbi och säger att det här kan vi bedriva mycket bättre, och så paxar de liksom på den verksamheten. De gör som man gjorde när man lekte som barn: Pax för den! Och så blir det en upphandling.

Då undrar jag också i mitt stilla sinne hur det går med personalen. Blir de sedda när han går förbi och paxar för dem? Jag skulle väldigt gärna vilja att ni förklarade det lite bättre. Det är lite intressant att ni är så himla mycket emot att landstinget äger saker. Ni tycker att precis vem som helst kan få gå förbi och paxa i fortsättningen och sedan kanske få verksamheten.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 324

Landstingsrådet Rydberg (fp): Vi har under hela detta fullmäktigemöte hört den ena socialdemokraten efter den andra tala om borgerlig splittring. Jag undrar: hur är det ställt med enigheten inom den majoritet som styr? För Brit Rundberg är varenda privat vårdgivare som finns en nagel i ögat. I det är partiprogram som så småningom ska antas i Vänsterpartiet talas det om att all vård ska återtas i egen regi.

Vilken politik avser den här majoriteten att föra? Ska ni återanställa de nära 5 000 personer som har haft möjlighet att driva verksamhet i egen regi i personaldrivna företag? Är det dem ni vill tvinga tillbaka in i landstingsmonopolet?

Ingela Nylund Watz, du som reglerar ihop med Brit Rundberg, är det hennes politik du tänker genomföra? Det vore väldigt intressanta höra om ni har en gemensam socialistisk politik? Vi är oroliga över att det kanske kan vara så fastän ni inte berättar det i förväg.

Anförande nr 325

Landstingsrådet N y m a n (kd): Jag vet inte om jag ska ödsla någon minut på att försöka få Brit Rundberg att förstå det tänkande som ligger bakom lyhördheten för personalens intresse av att utveckla vården i egna företag. Det är det handlar om, ingenting annat. Jag har träffat väldigt många av dem, inte alla, och de bekräftar hela tiden att detta är alldeles rätt.

Att jag är lyhörd för personal som i egenskap av entreprenörer vill utveckla och ge sina bidrag på det sättet innebär inte att jag har någonting att invända mot landstingsdrift. Det finns utomordentligt goda entreprenörer i landstingsdrift som inte vill bli egna företagare. Frågan är dock om dessa personer har utrymmet under en vänstermajoritet att utveckla verksamheten på ett sätt som de uppskattar. Jag har inte hört så mycket kritik mot detta än, men jag tror att de lever med inställningen att det inte är lönt att fråga en majoritet av den här sorten om sådana saker. Därför stannar utvecklingen av. Man ska inte förakta människor som vill ge ett större bidrag till insatser den här vägen än den traditionella vägen.

Anförande nr 326

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Brit Rundberg, i anda länder lämnar man kommunismen och socialismen men i Stockholms läns landsting blommar den där borta på er sida av salen. Brit Rundberg gör sig till tolk för uppfattningen att vården är bäst när den bedrivs i landstingets regi.

För oss är det viktiga inte om vården bedrivs i landstingets regi eller i privat regi. För oss är det viktiga att sjukvården är bra och att vi får så mycket sjukvård som möjligt för pengarna.

Det vi fått uppleva är att när vi gett utrymme för avknoppningar, när vi gett utrymme för upphandlingar så får vi bra vård, god kvalitet till lägre pris. Detta säger Brit Rundberg nej till. Därför är det berättigat att ställa frågan till social-demokraterna: är det så ni ska agera efter nästa val? Är det med Vänsterpartiets politik ni ska regera, det vill säga att fortsätta att köpa tillbaka avknoppade verksamheter, såsom mödravårdscentraler, och återta vårdcentraler som drivs i fristående regi? Det är den fråga som är berättigad att ställa från talarstolen. Är det den politiken vi kan vänta oss om vänstermajoriteten ska fortsätta styra efter nästa val?

Anförande nr 327

Brit Rundberg (v): Ordförande och ledamöter! Jag tycker att jag pratade ganska länge om att Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna vill sälja ut landstingsdriven vård, alltså förvandla den gemensamt ägda vården till privat ägd vård.

Jag talade inte särskilt mycket om att återta verksamheter. Jag pratade om att inte sälja ut det vi har. Ni missade kanske det.

Det skulle vara väldigt bra om ni kunde svara på de frågor jag ställde, om ni verkligen menar allvar med ert tal om att vem som helst utanför landstinget får paxa för en verksamhet och säga att de kan bedriva den bättre.

Så till frågan om att återta verksamheter i egen regi. Du nämnde mödravårdscent-ralen Prima liv, som knoppades av under förra mandatperioden. Sedan tröttnade den som drev verksamheten, eller skulle gå i pension, och ringde därför upp Danderyds sjukhus som man hade knoppat av ifrån och frågade om de ville ta tillbaka verksamheten. Det gjorde de. Nu skedde det ett formellt fel, men det var inte någon väldigt stor affär, jag tror att detta kostade två tre miljoner. Detta har ni gjort en väldigt stor affär av.

Det var inte så att vi tvångskonfiskerade verksamheten. Chefen ringde upp i all enkelhet, för hon hade ju jobbat på Danderyds sjukhus tidigare, och tyckte att det skulle vara bra om sjukhuset tog tillbaka verksamheten. Det var säkert bra.

Det är vad vi har gjort.

Anförande nr 328

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Skam går på torra land när du uttalar rena lögner om Prima liv i talarstolen. Jag kan historien om Prima liv!

Prima liv var den första barnmorskemottagning som knoppade av. De har tio tjänster och driver två mottagningar. De har varit så glada, lyckliga och så stolta över sin mottagning. Sedan inleddes arbetet med en samlad mödravårdskedja, och i det sammanhanget fick de besked från beställarna – inte från oss politiker i den borgerliga oppositionen – om att för den händelse de inte skulle låta sig köpas upp och ingå i något större sammanhang så kunde de räkna med att inte få något avtal i framtiden och då skulle deras bolag komma att gå i konkurs. Detta var hotet som de fick! Då sade de: Jaha, vad gör vi då? I det läget erbjöds de att bli uppköpta av Danderyds sjukhus och upplevde att de var tvungna att acceptera det.

Nu när man vill lägga in Prima liv under Danderyds sjukhus och avveckla dotter-bolaget är de lika upprörda igen, för nu förlorar de ännu en bit av sin självständig-het. Detta är socialisering av värsta slag! Sådant vill vi inte uppleva fler gånger, och vi vill upphäva det beslut som ni har fattat. Vi kommer att göra allt vi kan för att återge dem friheten om vi skiftar majoritet efter valet!

Anförande nr 329

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Det var en historia även om den inte var god. Jag tvivlar faktiskt på att den är sann. De ville sälja sitt företag, och nu råkade det vara så att en av många som erbjöd sig köpa var Danderyd och de erbjöd de bästa villkoren.

Det är faktiskt inte sådan här gammal skåpmat som vi ska dra skrönor om här i talarstolarna.

Det har sagts att den här majoriteten håller på att socialisera, vi har kallats för den socialistiska majoriteten. Vi har i och för sig från Miljöpartiet sida markerat att vi inte är något socialistiskt parti, vi har en helt annan ideologi, men om vi nu ska tala i sådana termer så har det framförts ett enda sådant förslag – från de borgerlig-as talarstol – under den här tiden och det gäller i fråga om trängselavgifterna. Högerfalangen strävar efter en planekonomisk väglösning i stället för att sätta marknadspris på stressen och på möjligheten att använda vägbanan. Detta är det enda planekonomiska förslag som har framlagts i den här debatten.

När det gäller ägarfrågorna tycker jag att den här majoriteten har all anledning att vara nöjd med att ha strukturerat verksamheterna på ett effektivt sätt jämfört med hur läget var tidigare. Vi har byggt upp och strukturerat. Vi har också öppnat möjligheter för privata alternativ likaväl som för alternativ som är ägda av landstinget. Vi har också strävat efter att se till att vi får kompetent ledning av verksamheten, det är väldigt viktigt att verksamheten har en kompetent ledning. Därför har vi tillsatt bolagsliknande styrelser för förvaltningsdrivna verksamheter och aktiebolagsstyrelser som består av icke-politiker. Vi har sett att detta har varit en väldigt styrka. Och vi kan se på resultatutvecklingen av våra olika enheter att detta har gett resultat.

Nu är det väl i stort sett bara Karolinska universitetssjukhuset som inte klarar av att hålla budgeten. Övriga verksamheter har gjort ett jättebra jobb och dessutom har de klarat ekonomin med bravur. Detta tycker jag att den nuvarande majoriteten ska sträcka på sig för. Något liknande har inte landstinget upplevt tidigare.

Tidigare var det faktiskt så att vi hade en struktur som innebar att de enheter som inte tyckte att majoritetens budgetgaloscher passade sprang bakom ryggen på sina verksamhetschefer, på sina sjukhusledning, och utverkade löften av politiker, vilket gav väldig dålig effekt i sjukhusens resultatcolumn.

Med detta yrkar jag bifall till majoritetens förslag till budget! Jag passar också på att yrka bifall till patientnämndens förslag till budget och jag stöder den att-sats som Socialdemokraterna föreslog i det sammanhanget!

Anförande nr 330

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Det var en intressant vändning i debatten att höra Bengt Cedrenius säga att den borgerliga majoriteten står för planekonomi eftersom vi inte kan se marknadslösningarna i trängselskatterna. Jag kan inte förstå vilka marknadslösningar som finns i trängselskatter när man ska behöva betala redan betalda vägar en gång, två gånger, tre gånger och fyra gånger. Dessutom har du sagt att de intäkter som trängselskatterna leder till ska skickas till andra delar av landet. Det om något är väl planekonomi, Bengt Cedrenius!

Anförande nr 331

Bengt Cedrenius (mp): Jag förstår att det gick så dåligt under förra mandatperioden – drygt 9,5 miljarder i underskott – eftersom Chris Heister och hennes moderater inte ens förstår vad marknadsekonomi är.

Finansiering/investering

Anförande nr 332

Landstingsrådet Nylund Watz (s): Ordförande, landstingsfullmäktige! Jag ska så här i slutet på debatten försöka att inte vara så polemisk eftersom jag upplever att det inte finns särskilt mycket nytt att säga. Jag ska säga något om finansieringen, men jag kan inte avhålla mig tre kommentarer till diskussionen om ägarfrågor. Jag ska nöja mig att göra det i form av reflexioner för att inte dra i gång en ny debatt – jag har för övrigt tyckt att debatten har gått på tomgång ganska länge.

Om man vill ha konkurrens och använda konkurrensupphandling som metod för att skapa effektivitet i verksamheten då måste man vara ärlig hela vägen, inte minst mot den personal som vi har i vår egen verksamhet som ju ska vara de personer som ska uppmanas eller stimuleras att knoppa av eller liknande. Man måste säga till den personal som vill eller ska uppmanas att ta över driften att med den lagstiftning som vi har i Sverige kan det gå för dem som det gick för personalen på Brommageriatriken, det vill säga att de om ett antal år blir utsatta för konkurrensupphandling som innebär att de kan förlora det avtal som de i dag har. Om man inte är ärlig hela vägen slår man blå dunster i ögonen på personal som är intresserad av att göra sådana här manövrar.

Det andra jag vill säga är: I samma veva måste man också vara ärlig hela vägen när man vill införa något som kallas utmaningsrätt. Man måste nämligen tala om ifall den ska gälla privat mot privat eller bara privat mot offentligt. En viss privat entreprenör kan ju tycka att en annan privat entreprenör utför något sämre som man själv kan utföra bättre.

Till sist: Vi kan tänka både offentligt och privat, säger Chris Heister. Men det är ju inte sant. I ert budgetförslag vill ni ju privatisera allt. Man måste vara ärlig i sin debatteknik!

Ordförande, fullmäktige! I slutskedet vill jag säga några saker om landstingets finansiella situation.

För det första kan vi konstatera – det har vi sagt några gånger tidigare i talarstolen under den här debatten – att budgeten för nästa år är i balans, med ett överskott på 431 miljoner kronor. Det är också angeläget att understryka för fullmäktige att de långsiktiga finansiella målen uppfylls, det vill säga att den årliga ökningen av pensionsskulden täcks, liksom att målet uppfylls att garantera en hög självfinansieringsgrad för investeringar exklusive nyinvesteringar. Också planåren 2006 och 2007 är i ekonomisk balans.

Kostnadsutvecklingen, som har varit ett stort bekymmer för hela landstingssektorn i allmänhet och Stockholms läns landsting i synnerhet under ett antal år, är under fortsatt

kontroll. För år 2006 medger budgeten en kostnadsökning på 3,8 procent när landstingets intäkter ökar med 4 procent.

Landstingets låneskuld – det är en viktig fråga, eftersom det är en tung ryggsäck som vi har att bära – kommer i år att minska med ungefär 900 miljoner kronor. Chris och jag, som sitter i Internfinans styrelse, får vid nästan varje sammanträde glada nyheter om att vi inte behöver refinansiera gamla lån. Efter åren 2004 och 2005 har lånebördan minskat med över 2 miljarder kronor.

Landstingets egna kapital under 2006 beräknas fortsätta att öka. Vid slutet av året beräknas det uppgå till nära 3 miljarder kronor, detta jämfört med den situation som rådde efter den förra mandatperioden, då det egna kapitalet var negativt. Allting pekar på att landstingets finansiella ställning fortsätter att stärkas avsevärt nästa år.

Ordförande, fullmäktige! Budgeten är inte målet, men den är en restriktion som man lite för ofta har bortsett från i landstinget. I den styrande majoriteten kommer vi aldrig att bortse från den restriktionen. Våra satsningar och reformer kommer alltid att vara fullt finansierade. Med den här budgeten genomförs många angelägna nya satsningar och reformer i både sjukvård och kollektivtrafik.

Bifall till landstingsstyrelsens förslag!

Anförande nr 333

Landstingsrådet H e i s t e r (m): Låt mig först göra några kommentarer inledningsvis när det gäller offentlig eller privat drift. Om Ingela Nylund Watz hade lyssnat till mig hade hon hört att jag sade att det viktigaste är att se till att vi får så mycket sjukvård för pengarna som möjligt. Vi kan se att när vi gör upphandlingar och ger utrymme för avknoppningar, då får vi bra verksamhet med hög kvalitet som patienterna och personalen tycker om och får det dessutom till en lägre kostnad. Vi drar slutsatser av det. Det innebär inte att vi tycker att det är viktigt med landstingsdrift eller viktigt med privat drift, utan vi drar slutsatser av de erfarenheter som vi kan se. Det var det jag sade.

Det finns några som talar klarspråk när det gäller finansieringen, och det är tjänstemännen. Det handlar om framtiden. De konstaterar i sitt tjänstemanna-förslag till budget att om vi ska kunna klara av våra åtaganden framöver när det gäller att investera i kollektivtrafik och sjukvård, då står landstinget inför en enormt stor utmaning. Om vi ska kunna klara av investeringarna under de närmaste tio åren på 35, 40 eller 45 miljarder kronor, då står det med nuvarande politik skatte- eller avgiftshöjningar för dörren. Det är vad tjänstemännen säger.

Under de här dagarna, när vi har konfronterat majoritetspartierna med den svårighet som vi står inför, försöker man visa upp en glättad bild av att det nu är fart i regionen och att vi kan se att jobben kommer. Men problemet är ju att jobben inte kommer.

Vi vet också att vi i fjol fick skriva ner skatteintäkterna med 700 miljoner kronor, och redan i år har du, Ingela Nylund Watz, skrivit ner skatteintäkterna med 600 miljoner kronor. Institutet för tillväxtstudier säger, när de gör jämförelser, att tillväxten i vår region är lägre än i riket i övrigt, mycket lägre än i Skåne och Västra Götaland. Jobben kommer inte, och kommer inte jobben, då kommer inte heller skatteintäkterna.

Det är det som gör att vi måste få bort den regering som driver en Stockholms-fientlig politik. Den socialdemokratiska regeringen har ryckt undan möjligheterna för Stockholms läns landsting att stå rustad inför framtiden. Man har infört ett skatteutjämningsystem som dränerar oss på 4–5 miljarder kronor varje år. Man har beslutat om stopplagar som gör att vi inte kan använda våra pengar på allra bästa sätt.

Det är oerhört viktigt att vi får en ny regering, en regering som inser betydelsen av en blomstrande huvudstadsregion. Får vi en sådan regering skapas det bättre förutsättningar för att vi ska kunna klara våra åtaganden i regionen, för att möta de berättigade krav som medborgarna har.

Mitt parti har i riksdagen lagt förslag som skulle ge helt andra förutsättningar än den politik som Socialdemokraterna driver. Mitt parti har lagt förslag som skulle innebära en förstärkning av intäkterna på 2 miljarder kronor per år för Stockholms läns landsting. Det skulle göra oss mycket bättre rustade än vad vi är nu.

Men det räcker inte med en borgerlig regering på riksplanet, utan vi behöver också få en annan majoritet i Stockholms läns landsting, en annan majoritet som välkomnar dem som vill vara med att bygga en bra sjukvård för framtiden, som välkomnar dem som vill vara med att bygga en bra kollektivtrafik, som inser betydelsen av förnyelse och mångfald, som inte stänger dörren och som inte lägger sig platt för regeringsmakten och inte gör något annat än att ha Stockholms län som mjölkko.

Det behövs en annan majoritet i riksdagen. Det behövs en annan majoritet i Stockholms läns landsting. Får vi till stånd det tror jag att vi kan se framtiden an med tillförsikt, för då skapas det bättre förutsättningar än dem vi har i dag.

Anförande nr 334

Landstingsrådet Nyman (kd): Herr ordförande! Jag ska inleda med att yrka bifall till några ytterligare yrkanden som finns i häftet under rubriken Landstingsstyrelsen/Finansiering. Jag yrkar bifall till förslagen med nummer 3, 50, 62, 63, 64 och 65.

I den avslutande finansieringsdebatten vet jag inte om det finns så rasande mycket mer att tillägga. I år har vi innovationen att vi får tre minuter var för att avsluta budgetdebatten på ett värdigt sätt utan möjlighet till repliker, så jag ska spara de skarpaste argumenten.

Trots allt tycker jag att det mest av debatten – trots att det är så nära valår och val – har hållit sig på en saklig nivå, naturligtvis med några utflykter som man måste räkna med.

En iakttagelse som jag har gjort i inte minst den senaste debatten gäller den mytbildning som vi uppenbarligen behöver lite till mans för att hålla igång debatten, när det är så allvarliga ting som vi hanterar, som hur man finansierar hälso- och sjukvård och kollektivtrafik för en femtedel av landets befolkning.

Ibland kan man undra: Om det hade varit en större del av befolkningen som hade lyssnat på oss mer direkt och sett hur vi hade uppträtt mot varandra, hade det ökat respekten för vårt ämbete eller inte? Det är väl en fråga att fundera över, när vi nu håller på att knyta ihop finansieringen i det här avsnittet.

Jag tror att det var Anders Lönnberg som i går sade: Kommer ni till makten kommer ni att upptäcka att ni till ungefär 80 procent kommer att göra likadant – skillnaderna är egentligen inte så stora. Jag har också hört andra kommentarer under de här dagarna: Vad är det ni strider om egentligen, när skillnaderna är så små? Så är det: skillnaderna är inte så rasande stora. Därför blåser vi upp skillnaderna så till den grad att det snarare är det omvända förhållandet.

Debatten kan vara frisk och ärlig, den kan vara öppen, och den kan leda till att den verksamhet som vi står som politiskt ansvariga för faktiskt utvecklas – om man, som jag sade i den allmänpolitiska debatten i går, vågar vara lite mer samarbets-villig och tillåter sig själv att fundera över om man inte faktiskt kan hysa ganska stor tilltro till dem som ser ut som ens politiska motståndare.

Det är klart att det är en politisk tävlan – det är ofrånkomligt. Men det finns alla skäl i världen att fundera över om vi inte skulle kunna få bättre fart på det som vi på den borgerliga kanten tycker är angeläget och vill prioritera om vi sökte mer av samverkan i vissa frågor – naturligtvis inte i alla.

Visst vet jag, som det nämndes i den personalpolitiska debatten för en knapp timme sedan, att det finns personalproblem som kommer att överleva ett majoritetsskifte, eftersom de har överlevt majoritetsskiften tidigare. Men jag vet också – nu talar jag utifrån erfarenhet eller evidens eller vad man ska kalla det – att man kan möta personalproblem och möta medarbetare på minst två sätt: ett dåligt och ett bra.

Just nu vet jag att många upplever att det inte finns särskilt stort utrymme för den öppna dialogen i utvecklande syfte. Jag tror knappt att det finns något undantag bland medarbetarna ute i hälso- och sjukvården – de drivs av en övertygelse och en iver att medverka till att utveckla den verksamhet som de står mitt i och som många har tagit ett stort ansvar för. Då är det vårt ansvar att se till att de har verksamhetsförutsättningar, verksamhetsvillkor och en arbetsmiljö som är tillåtande. Just nu menar jag att det är för få som upplever den miljön, den atmosfären som särskilt tillåtande.

Som sagt: Bifall till ytterligare några yrkanden som jag räknade upp! Det är sådana som det i de flesta fall står både m och fp på, och så kompletterar vi, så att hela alliansen är med på dem.

Anförande nr 335

J a n O l o f S u n d s t r ö m (m): Först och främst vill jag yrka bifall till de kvarvarande moderata förslagen som återfinns inför de beslut som vi ska fatta i det kapitel som vi är inne på nu. Sedan tänkte jag också göra några korta kommentarer kring investeringsproblematiken. Men innan jag gör det kan jag inte underlåta att kommentera vad Cedrenius och någon annan på majoritetssidan sade om hur väl allting var skött för närvarande.

Om vi tittar på sjukhus och andra enheter som nu håller sina budgetar på ett tillfredsställande eller bra sätt, vilket ju är glädjande, ska man samtidigt komma ihåg att den struktur som den nuvarande majoriteten faktiskt har behållit till stor del – jag talar då om sjukhus med sina styrelser, de må vara i bolagsform eller i annan form, och jag talar om Stockholms läns sjukvårdsområde, som tidigare var tre områden – är en struktur som vi byggde upp under den förra mandatperioden och slet rätt hårt med att få lite fason på. I början var det ingen fason alls, men när mandatperioden gick mot sitt slut såg det riktigt hyggligt ut. Då hade vi bland annat etablerat resultatenheter i några fall i produktionsområdena och vi hade fått styrelserna att fungera på ett tillfredsställande sätt, men vi var inte ända framme. Det skedde också en professionalisering av hela arbetet, i den meningen att avtalen mellan beställare och utförare blev bättre och bättre, tydligare och tydligare, och man fick en respekt för varandra som tidigare inte förelåg över huvud taget mellan de olika rollerna. Jag vågar nog påstå att den nuvarande majoriteten har haft viss glädje av detta – jag säger viss glädje för att inte överdriva så att vi ska slippa en ytterligare diskussion om just den frågan.

För att så ta upp investeringsfrågorna mycket kort, kan jag konstatera eftersom jag sitter i investeringsberedningen – och det är en uppmaning som jag har riktat förr till ordföranden Dag Larsson – att de frågorna borde ägnas lite större uppmärksamhet än vad de får. Jag kan avslöja att detta andas viss kritik. Jag tror nämligen att det här är frågor som det faktiskt går att diskutera över partigränserna, i investeringsberedningen eller annat lämpligt organ, än vad man kan göra med en rad andra frågor. Och jag tror att rätt utnyttjat skulle ett organ som exempelvis investeringsberedningen kunna vara ett forum där man var lite längre framme när budgetarna väl skulle tas och inte varje parti eller majoritet respektive opposition gick och lade sina helt egna investeringsförslag.

Jag vill faktiskt uppmana Dag Larsson att ta mig på orden härvidlag, för vi är beredda att delta i ett sådant arbete. Ibland upplever jag det som att investeringsberedningen enbart är ett lite tråkigt avrapporterande organ utan något större engagemang från ledamöterna, och det tycker jag är synd. Vi skulle kunna använda vår tid på ett mycket bättre sätt.

De stora ödesfrågor som vi har framför oss i landstinget finns på investeringsområdet. Under ett antal år har vi levt med att kunna merutnyttja gamla, redan gjorda investeringar, i tunnelbanesystem, pendeltåg och vad det nu är för någonting. Men nu har vi hamnat i en situation där vi inte längre kan luta oss tillbaka på gamla meriter utan måste bygga nya meriter. Vi måste bygga nya system, därför att regionen har nu expanderat över den gräns där man inte längre kan arbeta med det man redan har utan man måste skaffa sig nya infrastrukturella resurser på olika områden.

Det här är någonting som vi alla, oavsett var vi hör hemma politiskt, borde kunna resonera betydligt mera om, och betydligt tydligare.

Därför tycker jag faktiskt att det också är lite trist, Dag, att ni inte har en mer öppen inställning till att diskutera alternativa lösningar när det gäller finansiering och annat som vi har debatterat tidigare i dag, PPM-lösningar och vad det nu kan vara. Man borde i varje fall vara så öppen att man vågade diskutera det – men inte ens det får vi göra, utan det sopas raskt under mattan och sedan ska man prata om något annat.

Trots allt är detta, även om vi kan ha olika politiska uppfattningar om saker och ting, frågor som hör framtiden till. De måste ventileras, och de borde faktiskt kunna ventileras öppet. Sedan kan vi möjligen komma fram till olika slutsatser, men vi borde ändå ha dem på agendan på ett betydligt bättre sätt än vad vi har haft hittills.

Herr ordförande! Från min sida är det en liten uppmaning och en vädjan till majoriteten, främst Dag Larsson, att visa ett lite större engagemang kring de här frågorna. Jag tror faktiskt att vi är flera som vill hjälpa till med det.

Anförande nr 336

C a m i l l a S t r a n d m a n (mp): Det gäller ett litet ärende utanför investeringsberedningen. Jag uppmärksammades på ett tryckfel eller en felskrivning på den sida som heter 73 i vår lista. Det handlar om taxorna i WÅAB. Där står det att kontantbiljett i hamntrafik skulle kosta 30 respektive 25 kronor i reducerad taxa, men det ska vara 30/20 kronor vilket det alltid har varit.

Inget parti har ju yrkat på någon prishöjning, så jag får yrka att vi fastställer taxan till 30/20 kronor.

Anförande nr 337

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Det har pratats här. Jan-Olof tog nu upp det här med privat finansiering. Låt mig då säga några ord.

Förra mandatperioden diskuterades det här, och privat finansiering exemplifierades i den debatten med England. I den undersökningen från England som visade på förbättrat resultat med 17 procent låg sjukhus, arméjeepar och diverse olika saker.

Bortsett från det, så gjordes det en utredning förra mandatperioden om att knoppa av Locum. Det är ju också en typ av privat finansiering, att göra sig av med sina fastigheter, så vi räknade på vad detta skulle ge för landstinget. Vi satt i landstingsstyrelsens allmänna utskott och fick en dragning av Locums direktör, och sedan kom vår finansdirektör – men hon blev mer eller mindre avbruten av Elwe Nilsson, som sade: ”Jaha! Det här kommer att bli dyrare för landstinget då?” –”Ja.” –”Då tycker jag det är ingen mening med att vi sitter här.” Ralph blev väl lite snopen. Jag vet inte om Stig var med på mötet, men Ingela var det.

Varför blev det på det här viset? Jo, helt självklart: Landstinget klarar av att låna pengar till en lägre ränta än vad någon privat entreprenör kan klara av. Denna lägre ränta ger naturligtvis ett ganska bra utslag i balansräkningen, när vi pratar om investeringar i mångmiljardklassen. Och detta är anledningen till att vi inom landstinget naturligtvis, lika väl som statsmakterna, ska sträva efter att om det behövs lån så ska vi låna upp pengarna till lägsta ränta. Gör vi inte det, får bara en mellanhand skattepengarna för att stå en risk som vi ändå ska ta.

Detta är anledningen till att Miljöpartiet icke är intresserat av privat finansiering.

Anförande nr 338

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Ordförande! Efter denna långa föreläsning av Bengt Cedrenius, som i stora delar var ett ganska tokigt referat, vill jag bara rikta en enkel undran, inte till majoriteten utan till Bengt, eftersom du uppenbarligen har missuppfattat alltihop.

Du är alltså emot att det ska finnas några andra än landstinget som lånar till investeringar. Kan du då förklara för mig varför det här landstinget, med din medverkan, inte äger de nya pendeltågen och de nya tunnelbanevagnarna utan de pengarna är upplånade någon helt annanstans av någon helt annan och vi leasar resultatet?

Du var emot det, sade du, fast du hade ingen aning om att det var på det sättet – och du har förmodligen inte heller någon bra förklaring till det.

Anförande nr 339

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Jag vet mycket väl, Andres, att det är amerikanska pensionärer som lånar ut sina pengar till vår kollektivtrafik. Men du tycks inte förstå resonemanget riktigt.

Vad jag vänder mig emot är att landstinget inte går till banken och lånar pengar med ränta utan att landstinget går till Skanska, NCC eller någon annan och säger: Vi behöver den här infrastrukturen, men vi har inte pengar. Låna upp pengarna och bygg den åt oss!

Självklart ska vi säga till de andra: Vi behöver den här infrastrukturen, kan vi få ett pris? Sedan betalar vi för det, och vi betalar ingen extra ränta till någon annan.

Anförande nr 340

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Vänta nu, Bengt – vi skulle alltså inte gå till någon annan och låta dem låna, säger du, utan vi skulle själva gå till banken och låna.

Vem var det som lånade till de nya pendeltågen och till de nya tunnelbane-vagnarna? Var det landstinget, eller var det någon annan?

Anförande nr 341

B e n g t C e d r e n i u s (mp): Landstinget leasar dem, via en finurlig konstrukt-ion. Den kanske du inte har hängt med på riktigt.

Du har problem, Andres! Vad landstinget gör är att landstinget är väldigt smart när det gäller att skapa sina finansiella lösningar. Vi köpte i princip kollektivtrafikvagnarna, och sedan sålde vi dem till de amerikanska pensionärerna. Det var egentlig-en en köp-och-lease-back-affär.

Men det kanske inte är så gott alla gånger, du?

Anförande nr 342

A n d r e s K ä ä r i k (fp): Alltså. När det gäller pendeltåg är Bengt Cedrenius emot att någon annan lånar pengar och köper vagnarna, utan landstinget ska köpa dem först och sedan sälja dem till någon annan, som har lånat pengar för att köpa dem av landstinget – det är okej.

Jaha. Men denna fantastiska modell, som uppenbarligen inte kostar landstinget något utan som vi tvärtom tjänar pengar på, kanske kan tillämpas på fler områden? Det kanske går att tillämpa den på någon banvall, någon väg eller någon bro, eller kanske ett sjukhus, som landstinget kan vara intresserat av att bygga.

Vi har faktiskt gjort sådana affärer med Karolinska sjukhuset – före din tid – och det har varit alldeles utmärkt, där någon annan har gått till banken för att man har kunnat driva hela projektet billigare än att bara gå till banken och låna pengar. Den ränteskillnad som den där andra låntagaren får betala, som är några punkter högre än landstinget får, är snabbt intjänad om man har en annan typ av driftkostnad, där kapitalkostnaden inte är dominerande. Det är det som är hela poängen i alla de här europeiska exemplen med samverkan mellan det offentliga och det privata, nämligen att om man ser till totalkostnaden – driftkostnad, underhållskostnad och allt möjligt – så tar man snabbt igen låneskillnaden.

Cedrenius har inte upptäckt att han själv har varit med och beslutat att andra ska låna, vilket han i princip är emot. Tyvärr kan vi inte locka över honom till vår sida med någon votering när han nu har upptäckt att han har röstat emot sin egen övertygelse eftersom alla andra än Cedrenius personligen är för de här affärerna, så det är ingen idé att begära votering och få ett intressant utfall.

Själva poängen är totalkostnaden, och det är därför det är värt att studera i olika sammanhang.

Denna predikativa utläggning, närmast en folkskoleparodi, från Bengt Cedrenius visar bara att han har noll koll på hur man sköter investeringar i samarbete mellan offentlig sektor och privat sektor. Du är välkommen att vidimera det ytterligare i talarstolen, Bengt!

*Avslutning**Anförande nr 343*

Landstingsrådet N y l u n d W a t z (s): Ordförande, fullmäktige! Ofta är det så att debatten här i vår sal förs i mycket polariserade ordalag. Det är i och för sig inte fel, därför att vi är som folkvalda till för att visa på skillnaderna mellan partierna. Men det speglar nog egentligen inte helt den faktiska situationen, och Stig har varit inne på det. Det är ju som Stig har nämnt och som Anders Lönnberg sade i går att vi i praktiken är överens om det allra mesta långt över blockgränserna, till och med 80 procent säger de. Jag kan inte sätta någon procentsats, men det är det allra mesta.

De 20 procent, om det är det, som skiljer oss åt är ändå inte oviktiga, tvärtom. Det tror jag också att vi är eniga om. Men det förtjänar att sägas, tycker jag, att vi faktiskt är mer överens än vad debatten ibland ger vid handen.

Enighet eller oenighet har också varit frågan som det borgerliga blocket har brottats med en del under de här dagarna. Aldrig förr har de varit så enade som nu, har vi fått höra. Då undrar man, betyder det att mittenpartierna till skillnad mot det man visade vid voteringarna i går tänker ge efter och vara med på Moderaternas extrema privatiseringsprogram om man vinner valet? Det är ett program där inte ens ett litet uns av Fredrik Reinfeldts försiktiga profil och framtoning på det nationella planet återfinns. I stället ska allt säljas ut, från minsta lilla husläkar-mottagning och vårdcentral till vartenda akutsjukhus, inklusive universitetssjukhuset och folktandvården. Allt ska bli privat.

Ni är överens om en del, men visst finns det skillnader också. Ni kan säkert kompromissa er fram. Jag har lett och leder en majoritet som vet att tre partier behöver fogas samman. Det kommer ni också att behöva göra i en del frågor om ni vinner valet. Men när jag talar om splittring kring det borgerliga alternativet, som jag gjorde i går, och att det spretar och inte håller ihop är det särskilt allvarligt i ett avgörande avseende, finansieringen, finansieringen och åter finansieringen.

Mittenpartiernas utgiftsramar, där Folkpartiets sedelpress jobbar för högvarv, ska förenas med Moderaternas groteska skattesänkingsprogram på 7 miljarder. Fram till nästa mandatperiods slut är Moderaternas ambition att sänka skatten lika mycket som det kostar att driva Danderyds sjukhus i tre och ett halvt år, 7 miljarder. Men i mittenpartiernas program finns inga nedskärningsplaner. Följderna lär bli en repris på förra mandatperiodens luftbudgetering och under-skott. Sammanhållet högeralternativ, ja kanske, om man struntar i ekonomin.

Vårt alternativ är starkt. Det är en stark ekonomi med många reformer för sjukvården, cancervården och barnsjukvården, för den nattarbetande personalen och utbyggnaden av närsjukvården, en närsjukvård som inte ensidigt rymmer allmänläkare utan även ett bredare spektrum av medicinska kompetenser.

Ordförande! Stockholms läns landsting är inte betjänt av en återgång till en politik med gigantiska privatiseringsexperiment förenade med ekonomiskt lättsinne. I stället för ensidiga privatiseringar behöver vården och kollektivtrafiken riktiga pengar och fokus på verksamhet och kvalitet.

Anförande nr 344

Landstingsrådet Heister (m): Ordförande! Nästa år är det valår. Det året kommer att inledas med ett riktigt stort valsvek. Jag tror att alla invånare i vår region kommer att känna av det och många fler än så. Det är ju så att man gärna ger nyårsloften på nyårsnatten. Under 2002 gav Ingela Nylund Watz ett vallöfte i Dagens Nyheter och Annika Billström gav ett vallöfte i ABC-debatten, det skulle inte bli några biltullar under nästa mandatperiod. Bara som en upplysning, socialdemokrater och andra, det är skillnad på ett vallöfte och ett nyårslofte.

Ovanpå den skattechock på 400 kronor i månaden som ni har åsamkat invånarna i vår region kommer nu en vanlig tvåbarnsmamma att få betala ytterligare 1 000 kronor i månaden om hon behöver bilen och tvingas åka genom tullarna. Men det är väl inget, har jag förstått efter de här två dagarnas debatt. Sänkt skatt är ingenting för en småbarnsmamma, har vi hört vänsterpartister säga. Eftersom småbarnsmamman förmodligen inte har råd med någon bil är väl biltullarna inget heller för henne. Sedan har vi också hört i debatten att landstingets budget på 73 miljoner kronor till regionplane- och trafiknämnden bara är småpengar. Så det är väl inte heller något.

Bara som en upplysning till oss alla, framför allt till er på andra sidan salen, 400 kronor i månaden är väldigt mycket pengar. En tusenlapp i nya utgifter kommer att få många hushållsbudgetar att kapsejsa, var så säkra, och 73 miljoner är väldigt mycket pengar även i landstingets budget. Det är inte konstigt att vi har landets i särklass högsta landstingsskatt eller, om man får använda Ingela Nylund Watz ord, den mest groteska skattehöjningen.

Enligt den rödgröna majoriteten i allmänhet och Vänsterpartiet i synnerhet klarar medborgarna allt högre skatter. Det har vi ju fått höra, och de allt högre skatterna tänker ni använda för att strö på de egna favoritprojekten. Det kan vara allt från 2 miljoner till en regional filmfond eller någonting annat.

Mot den här tröttkörda maktkartellen står en allians som aldrig varit mer enig. Då säger Ingela Nylund Watz: Ni kommer också att behöva kompromissa. Ni har ju precis lagt av. Ni har ju lämnat över makten till oss.

Herr ordförande! Nästa år är det valår. Det inleds med svek. Men det kan avslutas med hopp. Tack så mycket för budgetdebatten!

Anförande nr 345

Landstingsrådet R y d b e r g (fp): Debatten i år har präglats av att majoriteten hellre debatterat oppositionens förslag än sina egna. Det är rörande vilken omtanke de har visat i sin önskan att vi tre allianspartier ska lägga fram ett gemensamt program inför valet. Åtta sekunder av Ingelas tre minuter ägnade hon åt sin egen politik och resten åt oppositionens. Hon måste ha mycket ångest, tror jag, och kanske har hon till och med gett upp hoppet.

Men lika intressant hade det varit om vi hade fått höra dem berätta vilken politik de tre nuvarande majoritetspartierna tänker gå till val på. Är det Miljöpartiets tro att man kan ersätta lustgas med akupunktur? Eller är det Vänsterpartiets förslag att all vård som är privat ska socialiseras? Är det fortsatt hög landstingsskatt eller är det ännu högre landstingsskatt?

Folkpartiet har redovisat våra lösningar som gör att människor blir mer nöjda med vården genom fler husläkare och distriktssköterskor, bättre barnsjukvård och äldreteam. Och vi har redovisat vår syn när det gäller patientfokus, tydliga patienträttigheter, rätt till diagnos i tid, rätt att välja vårdgivare och pengar som följer

patienten. Vi har också betonat värdet av mångfald för att öka valfriheten, men också för att konkurrens om vårdidéer främjar nytänkande och effektivitet. Personalsatsningar på friskvård, på kompetensutveckling liksom möjlighet att ha personaldrivna vårdföretag är viktiga för de anställda. Vi har lagt fram yrkanden om en trygg och tillförlitlig kollektivtrafik. Vi har också yrkat på kultursatsningar. Vi har dessutom finansierat våra förslag med omprövningar och effektiviseringar. Vi har också genom våra samlade förslag sett till att det finns ett utrymme för att påbörja ett minskat skatteuttag.

I en demokrati är det värdefullt att vi får bryta våra idéer. Två timmars resa härifrån med flyg är det här inte en självklarhet. Det öppna samhället och det öppna samtalet ska vi slå vakt om och ha respekt för varandra. Vi kan tycka att en del inlägg är tjatiga, att andra är pompösa eller ytterligare andra i våra ögon är ogenomtänkta eller till och med groteska. Men alternativet, att inte få lyssna på allas röster, är värre. Tack för debatten!

Anförande nr 346

Landstingsrådet *Sevefjord* (v): Birgitta Rydberg undrar vad vi kommer att gå till val på. Jag kan tala om vad Vänsterpartiet kommer att gå till val på. Det är att fortsätta den politik som vi har inlett och jobbat med under de här fyra åren i landstinget. Vi kommer att gå till val på ordet rättvisa. Vi vill ha en rättvis fördelning av de resurser som finns. Vi kommer att gå till val på jämställdhet mellan män och kvinnor och ett jämställt landsting. Vi kommer att gå till val på omsorg om den gemensamma sektorn och vi kommer också att gå till val på att vi vill ha en ekonomi i balans, ett ansvarstagande. Det är vad Vänsterpartiet kommer att göra.

Jag vill göra några korta reflexioner över de här två dagarnas debatt, över några saker som har fastnat och som jag har funderat mycket över. Den ena är synen på politiken och politikernas roll, där Moderaterna visar ett helt annat synsätt än det som jag tror att de allra flesta i den här salen har. Man tycker att politiken måste stå tillbaka så att enskilda människor får mer att säga till om. I linje med detta vill man minska antalet folkvalda i den här församlingen med en tredjedel. Man anser också att politikerna i det här landstinget i huvudsak är galjonsfigurer utan makt och beslutanderätt.

Mot det här synsättet står vårt sätt att se på den representativa demokratin som någonting som förtjänar att försvaras, utvecklas och förstärkas, inte att undermineras och försvagas, vilket Moderaterna står för. Det är väldigt tydligt.

Den andra frågan som jag har funderat mycket på är just jämställdhetsfrågan, som ju har lyfts i den här församlingen under dagar två på ett sätt som kanske aldrig tidigare från olika partier och från olika representanter. Allt fler av oss ser jämställdhetsfrågan både som en rättighetsfråga och en fråga om kvalitet. Jämställdhet behövs för att utveckla och förbättra kvaliteten inom vården, omsorgen, trafiken, kulturen och så vidare. Det handlar inte bara om lika lön för män och kvinnor. Jämställdhet berör alla landstingets områden, sjukvården, trafiken, personal, ekonomi och även kulturen, som vi har debatterat.

Men fortfarande är det så att det i huvudsak är vi kvinnor som för den här debatten i landstinget. Vid nästa budgetfullmäktige hoppas jag att fler män kan delta. Jag tänkte att jag ska ge mig själv en oerhörd utmaning när det gäller just jämställdhetsfrågor. Jag tänker inte ge mig förrän jag har fått Hans-Erik Malmros att debattera jämställdhet med samma intensitet som han för fram Moderaternas syn på SL och trafikfrågor, inte förrän han gör kopplingen att en väl utbyggd och fungerande kollektivtrafik är en jämställdhetsfråga. Som ni förstår gillar jag utmaningar. Hans-Erik Malmros! Det är min utmaning till dig.

Med detta vill jag avsluta mitt lilla anförande och tacka även presidiet för det enorma arbete man faktiskt har gjort i dagar två, inte minst dig, Conny, som har skött voteringslistorna med bravur och även myntat det nya ordet "bislag" i stället för avslag och bifall. Tack ska ni ha!

Anförande nr 347

Landstingsrådet Nyman (kd): Hur i all världen ska man variera det här? Man kan ju börja med att rikta sig till presidiet och tacka för det arbete som ni gjort och önska god fortsättning. Ni har ju en del kvar innan det här är färdigt och protokollet är justerat. Jag vill också vända mig till ledamöterna och tacka för en god debatt, i alla fall i allt väsentligt.

Jag har under tre år funderat en del på vad oppositionspolitik är och vad den behöver gå ut på. Jag vet inte om jag har kommit till någon bra slutsats, men jag kan påstå att det är att lägga fram och motivera bättre förslag än majoriteten och sedan hoppas på en och annan voteringsframgång. De kan visserligen räknas på ena handens fingrar av alla hundra vi har behandlat men det känns ändå väldigt bra. Sedan har vi några enskilda förslag som tillräckligt många har slutit upp bakom som gjort att det blivit majoritet. Ibland lyckas man. Ett tag var jag frestad att recensera min egen och min egen grupps insatser under det här fullmäktige-mötet, men jag hoppar över det. Oppositionspolitik, hur är det egentligen? frågar folk. Då svarar jag att det är att vinna debatten och förlora de flesta voteringsarna. Det är inte så alldeles upplyftande. Men ibland kan det också vara det.

Det finns problemområden att diskutera och debattera också åren framöver. Är det något önskemål jag skulle ha inför det år som kommer och de debatter vi ska ha fram till dess vi stänger för sommar och valrörelse är det något som har varit majoritetens mantra hela vägen, och som jag faktiskt trodde på när en framstående socialdemokrat sade det efter ansvarsfrihetsvoteringen: Nu lägger vi det här bakom oss. Men det löftet har ni svikit så till den grad att ni har tryckt upp det på vartenda papper som har med budgeten att göra. Därmed finns det med i historien – ett svek till.

Som jag sade i går i allmänpolitiska debatten har jag någon gång tagit fram som exempel att vi inte har påmint om det miljardunderskott som vi tog över efter valet 1998, därför att det är så fullständigt meningslöst. Men jag ser det som ett skäl för er, och Ingela var inne på det, att om argumentationen är svag höjer man rösten. Det här är ett av de starka sätten att höja rösten på. Har man inga argument ger man sig på en motståndare

gång på gång, på gång. Vi kan konstatera vad som var fallet, men att använda det på det här sättet känns inte särskilt upplyftande, och det stärker inte er argumentation, jag lovar. Eftersom jag själv har varit utsatt för en del av det där kan det naturligtvis tas personligt. Jag gör inte det. Men vill vi höja nivån på debatten, försök att förtränga det här! Nu går inte det här att suddas ut, dessvärre, men jag skulle önska att vi kunde hantera de månader vi har framför oss på ett sundare sätt. Det tror jag också är till gagn för de uppdrag vi faktiskt har.

Anförande nr 348

Landstingsrådet **Wigg** (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det här var min första budgetdebatt – jag är ganska ny i landstinget som ni vet. Jag ska inte recensera debatten men jag vill ändå säga att jag känner att det är lite väl hårda ord som använts ibland och lite svepande slag som vi har utdelat.

För min del ser jag fram emot 2006 med en stark budget såvitt gäller såväl sjukvården som trafiken och miljön, med jämställdhet och en ekonomi i balans och med satsningar som är finansierade. Jag ser också fram emot miljöutmaningar, för om vi ska lyckas med föresatsen att ha en hållbar utveckling så måste vi komma till rätta med de grundläggande problemen. Då är de utsläpp av växthusgaser som i dag pågår inte ett hållbart agerande.

Jag förespråkar också mångfald av behandlingsmetoder, till exempel akupunktur vid förlossning som redan finns därför att människor får välja. Det är inte vi som ska säga att människor inte ska få det ena eller andra. Varför ska man tvingas ta lustgas om man hellre vill ha akupunktur som smärtlindring? Det kan jag inte förstå.

Vi förespråkar mångfald på en mängd fält, vi förespråkar också att sjukvården ska utvecklas på ett sätt som gör att även personalen i landstingets egna verksamheter kan driva och föra fram sina idéer och få gehör för nytänkande inom landstingets verksamheter. Det finns ingenting som hindrar det.

Många utmaningar står vi inför, och detta är inte utan problem. När det gäller trängselavgifterna tror jag att det ska bli ett ganska njutbart år, då bilismen kommer att minska på Stockholms gator, då cyklarna kan ta sig fram enklare, de gående kan ta sig fram lättare och vi kommer att åka i våra nya pendeltåg som förhoppningsvis kommer att rulla bra och komma in på stationerna i tid. Därmed ser jag fram emot ett bra 2006.

Ordföranden: Jag föreslår att vi gör på följande sätt. Det har kommit ett ändringsyrkande, och det gäller WÅAB. I den tabellbilaga som vi använder för våra beslut är en siffra fel. I sammanställningen över yrkandena i bilaga 5 finns under avsnittet Taxor rubriken Kontantbiljett i hamntrafik. Det står i bilagan 30/25. Det är fel, det ska ändras till 30/20.

För att allt ska vara korrekt föreslår jag att vi ställer detta under förnyad proposition. Jag kommer för sakens skull att även ställa det moderata yrkandet mot detta förslag.

Omröstningen omfattar enbart Kontantbiljett i hamntrafik, och beslutet upphäver det tidigare fattade beslutet.

O r d f ö r a n d e n: Vi har inga ytterligare ärenden för dagen utan vill från presidets sida tacka er så väldigt mycket för ett mycket bra och gott samarbete under de här två budgetdagarna. Vi uppskattar både er glädje och den väldigt fina tonen. Även om en budgetdebatt alltid brukar leda till en och annan rallarsving, som jag brukar kalla det, så har det ändå varit en sjyst och fin debatt. Tack, snälla ni, för de här två dagarna!

Förteckning över talare
(siffrorna avser anförandets nummer)

Landstingsrådet Nylund Watz (s) 8:1, 3, 7, 10, 14, 20, 25, 35, 49, 63, 174, 265, 275, 332, 343
Jönsson Georg (m) 8:2
Landstingsrådet Heister (m) 8:4, 8, 11, 15, 21, 28, 31, 39, 41, 43, 46, 50, 53, 64, 326, 330, 333, 344
Landstingsrådet Rydberg, 8:5, 9, 12, 16, 22, 29, 32, 38, 65, 70, 80, 82, 86, 110, 112, 163, 168, 169, 170, 176, 308, 310, 322, 324, 328, 345
Landstingsrådet Nyman (kd) 8:6, 13, 18, 24, 26, 66, 124, 129, 167, 173, 297, 300, 319, 321, 325, 334, 347
Landstingsrådet Seveffjord (v) 8:17, 23, 71, 79, 81, 83, 101, 130, 136, 164, 346
Landstingsrådet Wigg (mp) 8:19, 42, 51, 58, 67, 103, 270, 279, 288, 292, 301, 348
Landstingsrådet Larsson (s) 8:27, 30, 180, 186, 188, 194, 198, 200, 228, 230, 232, 235
Helmerson Gunilla (m) 8:33, 37, 132
Landstingsrådet Wallhager (fp) 8:34, 192, 196, 204, 210, 213, 231, 233, 238, 258, 261
von Hofsten Lotten (v) 8:36, 40, 277, 290
Lidwall Pia (kd) 8:44, 47, 72, 78, 100, 165, 184
Anding Lena-Maj (mp) 8:45, 48, 54, 73, 85, 88, 108, 121, 123, 133, 141, 157, 166
Cebrian Juan Carlos (s) 8:52, 137, 139
Lönnberg Anders (s) 8:55, 90, 92, 117, 128, 312, 314, 316
Broberg Charlotte (m) 8:56, 218
Jörnehed Håkan (v) 8:57, 95, 97, 99, 111, 155, 296, 299, 306
Roxby-Cromvall Gunilla (v) 8:59, 114
Rundberg Brit (v) 8:60, 323, 327
Henricson Birgitta (v) 8:61, 246
Käärrik Andres (fp) 8:62, 94, 122, 152, 171, 172, 282, 338, 340, 342
Landstingsrådet Ros (s) 8:68, 74, 76, 89, 102, 106, 109, 142, 161
Landstingsrådet Wennerholm (m) 8:69, 75, 77, 131, 156, 162, 178, 179
Söderlund Kristina (s) 8:84
Reinfeldt Filippa (m) 8:87, 91, 93, 105, 107
Lundquist Lars Joakim (m) 8:96, 98, 138, 140, 143, 305, 307
Carlsson Boel (s) 8:104
Rohdin Lennart (fp) 8:113, 255
Backlund Inga-Britt (kd) 8:115
Reshdouni Esabelle (mp) 8:116, 149
Gustafsson Georg (s) 8:118
Birgersson Mia (v) 8:119, 177
Sundesten Mikael (s) 8:120
Rosdahl Torbjörn (m) 8:125, 274
Carpelan Cecilia (fp) 8:126
Stefansson Jan (kd) 8:127
Karlsson Monica (kd) 8:134, 151
Randwall Margareta (mp) 8:135

Thorsson Gunilla (fp) 8:144
Sjökvist Kenneth (s) 8:145, 150
Ljungberg Schött Marie (m) 8:146
Lindquist Olov (fp) 8:147
Mackegård Janet (s) 8:148
Bengtsson Miriam (kd) 8:153
Kronberg Fredrik (m) 8:154
Cronvall-Morén Lena (m) 8:158
Huss Lena (fp) 8:159
Pontusson Olof (s) 8:160
Jonsson Håkan (s) 8:175, 189
Guståv Anders (m) 8:181, 193, 195
Berlin Christina (fp) 8:182, 187, 199, 201
Strömdahl Jan (v) 8:183, 197, 205
Cedrenius Bengt 8:185, 287, 329, 331, 337, 339, 341
Strandman Camilla (mp) 8:190, 254, 256, 336
Markstedt Helena (s) 8:191
Landstingsrådet Kettner (s) 8:202, 212, 250, 259, 263
Malmros Hans-Erik (m) 8:203, 208, 216, 221, 229, 260
Stjernström Michael (kd) 8:206, 211, 214, 234, 253, 262
Askensten Åke (mp) 8:207, 209, 244
Wikholm Nanna (s) 8:215, 225
Lyngå Christina (s) 8:217
Glas John (fp) 8:219
Bilici Saime (v) 8:220
Holmström Åke (kd) 8:222
Can Adnan (s) 8:223
Kalderén Lennart (m) 8:224, 226
Svanström Barbro (mp) 8:227
Ryadal Urban (s) 8:236
Låby Elin (mp) 8:237
Sjölander Johan (s) 8:239
von Uexküll Boris (m) 8:240, 245, 249, 264
Bexelius Birgitta (fp) 8:241, 247
Börjesson Pelle (v) 8:242, 248
Agestav Magnus (kd) 8:243
Sundström Jan Olov (m) 8:251, 257, 335
Åkerhielm Caroline (fp) 8:252
Watz Marianne (m) 8:266, 271, 278
Ekdahl Wästberg Karin (fp) 8:267, 272
Wattsgård Jan 8:268, 276, 289
Lunnergård Sonia (kd) 8:269, 284, 291
Parkdal Ulla (s) 8:273, 286
Sladic Gizela (s) 8:280
Sjödén Staffan (m) 8:281
Bromme Rolf (fp) 8:283
Ifvarsson Carl-Anders (fp) 8:285

Landstingsrådet Dahlberg (s) 8:293, 298, 304, 309

Åstrand Lars (m) 8:294, 311, 313, 315

Herthelius Margaretha (fp) 8:295, 302

Larsson Shadi (-) 8:303

Tallberg Christina (s) 8:317, 320

Dingertz Elisabeth (m) 8:318